

Jordbruksstatistisk årsbok 2003

med data om livsmedel

SCB

Statistiska centralbyrån Statistics Sweden

JORDBRUKS
VERKET

Jordbruksstatistisk årsbok 2003

med data om livsmedel

Sveriges officiella statistik
Jordbruksverket
Statistiska centralbyrån

Yearbook of agricultural statistics 2003 including food statistics

Official Statistics of Sweden
Statistics Sweden
2003

Tidigare publicering

Jordbruksstatistisk årsbok har tidigare utgivits under samma namn inom serien Sveriges officiella statistik: Jordbruk med binäringar. Den första årgången av publikationen utkom 1965 och innebar en fortsättning på Jordbruk och Boskapskötsel: 1866–1963.

Previous publication

Yearbook of Agricultural Statistics has previously been published within the series of Official Statistics of Sweden: Agriculture and fisheries. The first yearbook was published in 1965 and was a continuation of agriculture: 1866–1963.

ISSN 0082-01199
ISBN 91-618-1169-6

Omslagsfoto: Jan-Peter Lahall, Örebro

Printed in Sweden
SCB-Tryck, Örebro, 2003.06

Förord

Jordbruksstatistisk årsbok 2003 är den trettionde årgången sedan starten 1965. Avsikten med Jordbruksstatistisk årsbok är att ge en bred och översiktlig men samtidigt koncentrerad redovisning av jordbruks- och livsmedelsstatistiken.

Från och med 1999 är Jordbruksverket ansvarig för den officiella statistiken inom jordbruksområdet. Denna statistik produceras av Jordbruksverket och Statistiska centralbyrån (SCB). Annan statistik inom jordbruksområdet produceras även av andra statliga myndigheter och av organisationer med anknytning till jordbruk. Ansvarig för den livsmedelsstatistik som återges är nästan genomgående SCB.

År 2001 genomgick årsboken en genomgripande omarbetning. En utökning gjordes med information om livsmedel, vilken tidigare ingått i "När mat kommer på tal", medan viss statistik för lantbruket, i första hand statistik

om skogsbruket och viss statistik som utarbetats av olika branschorganisationer utgick. Vidare ändrades formatet till s.k. statsformat. Redigeringen av innehållet ändrades också genom att text och diagram/tabeller i varje kapitel separerades.

Boken har tagits fram inom SCB:s program för Lantbrukets ekonomi och produktion med Daniel Persson som huvudredaktör. För den tekniska framtagningen av boken svarar Jan Andersson, Charlotta Olsson och Lea Wedén. Ett flertal personer inom främst SCB och Jordbruksverket har medverkat med underlag till boken. Till alla dessa riktas härmed ett varmt tack.

Statistiska centralbyrån i maj 2003

Svante Öberg
Generaldirektör

Gunnar Larsson
Programchef

Förfrågningar

Förfrågningar om årsbokens innehåll kan i första hand ställas till Daniel Persson, Gunnar Larsson, Bodil Mortensson, Lars Persson, Rolf Selander och Gunnel Wahlstedt vid SCB:s avdelning för Miljö- och regionalstatistik i Örebro. De träffas på telefon 019-17 60 00 (växel). Postadressen är SCB, 701 89 Örebro.

Information to English speaking readers

The Yearbook of Agricultural Statistics 2003 is the thirtyninth volume since the beginning 1965. From year 2001, the Yearbook of Agricultural Statistics is substantially revised compared to earlier editions. It has been extended with information on food while statistics on forestry and some statistics on agriculture have been removed. The book has also got a smaller format.

The Table of Contents is translated into English and so are the headings of all tables.

On page 21 there is a summary in English with brief descriptions of the different surveys and with references to the tables. The last pages have a Swedish-English list of terms with translations of most words or expressions found in the headings and left-hand columns of the tables.

Inquiries for the content of the Yearbook can be made to Daniel Persson, Gunnar Larsson, Bodil Mortensson, Lars Persson, Rolf Selander and Gunnel Wahlstedt at the Department of Environment and Regional Statistics at Statistics Sweden in Örebro.

The postal address is SCB, 701 89 Örebro. Telephone +46 19 17 60 00.

Innehåll

Sida	
3	Förord
4	Innehåll
5	Teckenförklaring och förkortningar
6	Tabellförteckning
21	1 Summary
29	2 Företag och företagare
43	3 Åkerarealens användning
55	4 Skördar
69	5 Trädgårdsodling
77	6 Husdjur
105	7 Arbetskraft inom jordbruket
113	8 Produktionsmedel inom jordbruket
123	9 Stödåtgärder
143	10 Jordbrukets ekonomi
167	11 Ekologisk produktion
177	12 Jordbrukets miljöpåverkan
199	13 Jordbruket i EU
213	14 Internationella uppgifter om jordbruk
225	15 Industriproduktion m.m.
241	16 Import och export av jordbruksvaror och livsmedel
259	17 Konsumtion av livsmedel
273	18 Livsmedelskvalitet
277	19 Priser på livsmedel
285	20 Internationella uppgifter om livsmedel
Bilagor	
299	1 Lantbruksregistret
301	2 Områdesindelningar i lantbruksstatistiken
305	3 Lantbruksstatistikens kvalitet och organisation
308	4 Tentativ avgränsning av livsmedelssektorn
313	5 Varuklassificering enligt SITC/KN
321	Swedish-English Vocabulary
339	Sakregister

Contents

Page	
3	Preface
4	Contents
5	Symbols and abbreviations
6	List of tables
21	1 Summary
29	2 Holdings and holders
43	3 Utilization of arable land
55	4 Yields and crop production
69	5 Horticulture
77	6 Livestock
105	7 Labour force in agriculture
113	8 Production means in agriculture
123	9 Support
143	10 Economics
167	11 Organic farming
177	12 Impacts from agriculture on environment
199	13 Agriculture in the European Union
213	14 International data on agriculture
225	15 Manufacturing
241	16 Imports and exports of agricultural products and foodstuffs
259	17 Consumption of foodstuffs
273	18 Quality of food
277	19 Prices on food
285	20 International data on food
Appendices	
299	1 The Farm Register
301	2 Regional break down of the agriculture statistics
305	3 Quality and the organisation of the agricultural statistics
308	4 Definition of the food sector
313	5 Classification on commodities according to SITC/KN
321	Swedish-English Vocabulary
339	Subject index

Teckenförklaring

- Intet finns att redovisa
- 0 Mindre än hälften av den använda enheten
- 0,0 Mindre än hälften av den använda enheten
- .. Uppgift ej tillgänglig, redovisas ej av sekretesskäl eller alltför osäker för att anges
- . Uppgift kan ej förekomma

- ha Hektar
- tkr Tusen kronor
- mkr Miljoner kronor
- milj. kr ”

En linje som avskär en tidsserie, markerar att uppgifterna på ömse sidor om linjen inte är fullt jämförbara

Symbols

- Magnitude nil
- 0 Magnitude less than half of unit employed
- 0,0 Magnitude less than half of unit employed
- .. Data not available
- . Category not applicable

- ha Hectares
- tkr Thousands of kronor
- mkr Millions of kronor
- milj. kr ”

Substantial breaks in the homogeneity of a series are indicated by a line across the column/row

Lista över vissa förkortningar

A-index	Avräkningsprisindex	NR	Nationalräkenskaperna
BNP	Bruttonationalprodukt	PM-index	Produktionsmedelsprisindex
CFAR	Centrala företags- och arbetsställe- registret	PPI	Producentprisindex
CN	Combined Nomenclature	PPP	Purchasing Power Parities
EAA	Economic Accounts for Agriculture	PR-index	Prisregleringsprisindex
ENS	Europeiska Nationalräkenskapssystemet	RAMS	Registerbaserad sysselsättnings- statistik
EFTA	European Free Trade Association	SEK	Svenska kronor
EU	Europeiska Unionen	SITC	Standard International Trade Classification
FDB	Företagsdatabasen	SLU	Sveriges Lantbruksuniversitet
FoB	Folk- och bostadsräkningen	SLV	Statens livsmedelsverk
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade	SM	SCB:s publikationsserie Statistiska meddelanden
HS	Harmonized Commodity Description and Coding System	SNA	System of National Accounts
ICP	International Comparison Project	SNI	Standard för svensk näringsgrens- indelning
KN	Kombinerade nomenklaturen	SNV	Statens naturvårdsverk
KPI	Konsumentprisindex	SOS	Sveriges officiella statistik
KSLA	Kungliga Skogs- och lantbruks- akademien	SOU	Statens offentliga utredningar
LBR	Lantbruksregistret	ÅRSYS	Årlig regional sysselsättningsstatistik
LRF	Lantbrukarnas Riksförbund		

Tabellförteckning

List of tables

Sida/ Page	2. Företag och företagare <i>Holdings and holders</i>
33	Figur 2A Total åkerareal länsvis 2002 <i>Total area of arable land by county</i>
33	Figur 2B Genomsnittlig areal åker per företag länsvis 2002 <i>Average area of arable land per holding by county</i>
34	Figur 2C Karaktäristisk driftsinriktning i jordbruket länsvis 2000 <i>Characteristic type of farming by county</i>
35	Tabell 2.1 Antal företag efter storleksgrupp åkermark 2002 <i>Number of holdings by size group</i>
36	Tabell 2.2 Antal företag och areal åker efter bruksform 1999 ¹ <i>Number of holdings and area of arable land by type of holding</i>
37	Tabell 2.3 Arealen av olika ägoslag 1999 ¹ samt areal åkermark 2002 ¹ , hektar <i>Area of different types of land in 1999 and area of arable land in 2002</i>
38	Tabell 2.4 Åkerareal efter storleksgrupp 2002 <i>Area of arable land by size group</i>
39	Tabell 2.5 Antal företag med husdjur av olika slag 2002 <i>Number of holdings with different kinds of livestock</i>
40	Tabell 2.6 Antal företag efter driftsinriktning 2000 <i>Number of holdings by type of farming</i>
41	Tabell 2.7 Andel företag efter driftsinriktning länsvis 2000, procent <i>Percentage of holdings by type of farming and county</i>
42	Tabell 2.8 Antal företag efter driftsinriktning och arbetsbehov i jordbruket 2000 <i>Number of holdings by type of farming and labour requirement in agriculture</i>
	3. Åkerarealens användning <i>Utilization of arable land</i>
45	Figur 3A Åkerarealens användning 2002 <i>Use of arable land</i>
45	Figur 3B Antal företag med odling av vissa grödor 2002 <i>Number of holdings with cultivation of certain crops</i>
46	Figur 3C Odling av vissa grödor, genomsnittliga arealer per företag 2002 <i>Cultivation of certain crops, areas per holding</i>
46	Figur 3D Odling av spannmål, genomsnittliga arealer per företag 2002 <i>Cultivation of cereals, areas per holding</i>

- 47 **Tabell 3.1** Åkerarealens användning 1997–2002, hektar
Use of arable land
- 48 **Tabell 3.2** Spannmål 2002. Arealer och antal företag med odling
Cereals. Areas and number of holdings with cultivation
- 49 **Tabell 3.3** Baljväxter 2002. Arealer och antal företag med odling
Leguminous plants. Areas and number of holdings with cultivation
- 50 **Tabell 3.4** Oljväxter 2002. Arealer och antal företag med odling
Oilseed crops. Areas and number of holdings with cultivation
- 51 **Tabell 3.5** Vall och grönfoder 2002. Arealer och antal företag med odling
Ley and green fodder. Areas and number of holdings with cultivation
- 52 **Tabell 3.6** Slåttervall och betesvall. Arealfördelning 2002, hektar och procent
Temporary grasses and grazings. Distribution of acreage in 2002, hectares and per cent
- 53 **Tabell 3.7** Potatis och sockerbetor 2002. Arealer och antal företag med odling
Potatoes and sugar beet. Areas and number of holdings with cultivation
- 54 **Tabell 3.8** Träda, outnyttjad mark m.m. 2002. Arealer, hektar
Fallow and untilled land etc. Areas

4. Skördar

Yields and crop production

- 60 **Figur 4A** Totalskördar av spannmål 1990–2002, 1 000-tals ton
Total production of cereals
- 60 **Figur 4B** Total skörd av matpotatis och sockerbetor 1990–2002, 1 000-tals ton
Total production of table potatoes and sugar beet
- 61 **Tabell 4.1** Spannmål 2002. Hektarskörd, kg/ha¹
Cereals. Yield per hectare
- 62 **Tabell 4.2** Spannmål 2002. Totalskördar, ton¹
Cereals. Total production
- 63 **Tabell 4.3** Ärter 2002. Skörd, kg/ha¹ och total skörd, ton
Peas. Yield per hectare and total production
- 64 **Tabell 4.4** Oljväxter 2002. Skörd, kg/ha¹ och total skörd, ton
Oilseed crops. Yield per hectare and total production
- 65 **Tabell 4.5** Potatis och sockerbetor 2002. Skörd, kg/ha och total skörd, ton
Potatoes and sugar beet. Yield per hectare and total production
- 66 **Tabell 4.6** Slåttervall. Första skörd, återväxt samt totalt inbärgad vallskörd 2002.
Areal, hektarskörd och totalskörd
*Temporary grasses. First cut, regrowth and total production.
Crop area, yield per hectare and total production*

66 **Tabell 4.7** Stärkelse- och sockerhalt i potatis respektive sockerbetor 1994/95–2002/03 respektive 1994–2002, procent
Content of starch in potatoes and content of sugar in sugar beet

67 **Tabell 4.8** Normskördar 2002, kg/ha
Standard yields per hectare

5. Trädgårdsodling

Horticulture

71 **Tabell 5.1** Växthus- och bänkgårdsyta samt frilandsareal för trädgårdsodling och antal företag med odling den 31 december 1999
Areas of greenhouses, frames and outdoors cultivation and number of enterprises

72 **Tabell 5.2** Växthus- och bänkgårdsyta, areal för trädgårdsväxter på friland samt antal företag med respektive slag av odling under perioden 1981–1999
Areas of greenhouses, frames and open ground for outdoors cultivation and number of enterprises

73 **Tabell 5.3** Odlingen av olika trädgårdsväxter på friland
Outdoors cultivation of horticultural plants

74 **Tabell 5.4** Frilandsodlingens omfattning 1981–1999
Outdoors cultivation

75 **Tabell 5.5** Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård 1999
Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames

76 **Tabell 5.6** Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård 1984–1999
Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames

6. Husdjur

Livestock

81 **Figur 6A** Antal nötkreatur 1970–2002
Number of cattle

81 **Figur 6B** Antal svin 1970–2002
Number of pigs

82 **Figur 6C** Nötkreaturens geografiska fördelning 2002
Geographical distribution of cattle

82 **Figur 6D** Svinens geografiska fördelning 2002
Geographical distribution of pigs

83 **Figur 6E** Antal höns och kycklingar 1972–2002
Number of fowls and chickens

83 **Figur 6F** Antal får 1970–2002
Number of sheep

84 **Figur 6G** Hönsens geografiska fördelning 2002
Geographical distribution of fowls

84	Figur 6H	Fårens geografiska fördelning 2002 <i>Geographical distribution of sheep</i>
85	Tabell 6.1	Antal djur av olika slag 1980–2002 ¹ <i>Number of livestock</i>
86	Tabell 6.2	Antal företag med kor, nötkreatur, får, svin och höns 1980–2002 ¹ <i>Number of holdings with cows, cattle, sheep, pigs and fowls</i>
86	Tabell 6.3	Genomsnittlig besättningsstorlek 1980–2002 <i>Average size of herd</i>
87	Tabell 6.4	Antal nötkreatur 2002 <i>Number of cattle</i>
88	Tabell 6.5	Antal företag med nötkreatur 2002 <i>Number of holdings with cattle</i>
89	Tabell 6.6	Antal mjölkkor efter besättningsstorlek 2001 <i>Number of dairy cows by size of herd</i>
90	Tabell 6.7	Antal får 2002 <i>Number of sheep</i>
91	Tabell 6.8	Antal får (exkl. lamm) efter besättningsstorlek ¹ 2000 <i>Number of sheep by size of herd</i>
92	Tabell 6.9	Antal företag med får (exkl. lamm) efter besättningsstorlek ¹ 2000 <i>Number of holdings with sheep by size of herd</i>
93	Tabell 6.10	Antal svin 2002 <i>Number of pigs</i>
94	Tabell 6.11	Antal suggor och galtar efter besättningsstorlek ¹ 2000 <i>Number of sows and boars by size of herd</i>
95	Tabell 6.12	Antal slaktsvin efter besättningsstorlek ¹ 2000 <i>Number of fattening pigs by size of herd</i>
96	Tabell 6.13	Antal företag med suggor och galtar efter besättningsstorlek ¹ 2000 <i>Number of holdings with sows and boars by size of herd</i>
97	Tabell 6.14	Antal företag med slaktsvin efter besättningsstorlek ¹ 2000 <i>Number of holdings with fattening pigs by size of herd</i>
98	Tabell 6.15	Antal höns och kycklingar avväprade 2002 <i>Number of fowls and chickens</i>
99	Tabell 6.16	Antal höns (exkl. kycklingar) efter besättningsstorlek ¹ samt antal kycklingar av väprade 2000 <i>Number of fowls (chickens not included) by size of herd and number of laying hens</i>

- 100 **Tabell 6.17** Antal företag med höns (exkl. kycklingar) efter besättningsstorlek¹ 2000
Number of holdings with fowls (chickens not included) by size of herd
- 101 **Tabell 6.18** Antal hästar vid företag med mer än 2 hektar åker 1991–2002
Number of horses at holdings with at least 2 hectares of arable land
- 101 **Tabell 6.19** Antal uppfödare av mink och räv samt antal avelshonor 1996/97–2001/02
Number of breeders of minks and foxes and number of breeding animals
- 102 **Tabell 6.20** Antal medlemmar i Sveriges Biodlares Riksförbund, antal bisamhällen samt skörd av bioning under perioden 1997–2002
Number of members of The Swedish Beekeepers Association, number of bee colonies and production of bee honey
- 103 **Tabell 6.21** Antal renar och antal renskötsel företag vid samebyar 2001
Number of reindeer and number of holdings by sami villages

7. Arbetskraft inom jordbruket

Labour force in agriculture

- 107 **Tabell 7.1** Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske 2001 efter arbetsplatsens belägenhet
Economically active population in agriculture, forestry, hunting and fishing by place of work
- 108 **Tabell 7.2** Jordbruksföretagarnas åldersfördelning 2002
Age distribution of holders
- 109 **Tabell 7.3** Antal stadigvarande och tillfälligt sysselsatta personer i jordbruket 1999 i olika grupper samt arbetstid i arbetskraftsenheter AWU
Number of permanent and temporary occupied persons in agriculture for different groups and number of working hours expressed in annual work units AWU
- 110 **Tabell 7.4** Antal sysselsatta i jordbruket 1999 av olika kategorier personer och arbetskraftsenheter
Number of permanent and temporary occupied persons in agriculture for different groups and number of working hours expressed in annual work units AWU
- 111 **Tabell 7.5** Sysselsatta personer efter timmar i företagets jordbruk 1999 (utom tillfälligt sysselsatta ej familjemedlemmar)
Number of permanent and temporary occupied persons for different groups of hours in agriculture (temporary occupied non family workers excluded)

8. Produktionsmedel inom jordbruket

Production means in agriculture

- 116 **Tabell 8.1** Antal levererade traktorer 1990–2001
Number of delivered tractors
- 116 **Tabell 8.2** Jordbrukets inköp av maskiner och redskap åren 1996–2001, milj.kr
Purchases of machinery and implements by the agricultural sector

- 117 **Tabell 8.3** Antalet förprovade djurstallar under 2002
Number of pre-tested buildings for livestock
- 118 **Tabell 8.4** Total kvantitet certifierat utsäde 2000/01 och 2001/02, ton
Total quantity of state certified seed
- 119 **Tabell 8.5** Total försäljning av bekämpningsmedel till jordbruket.
Kvantitet verksam substans 1992–2001 och värde 1992–2000
Total sale of pesticides to agriculture. Quantities of active substance and value
- 120 **Tabell 8.6** Förbrukning av handelsgödsel inom jord- och trädgårdsbruk
1997/98–2001/02, milj. kg
Use of commercial fertilizers in agriculture and horticulture
- 120 **Tabell 8.7** Produktion av foderblandningar för alla djurslag samt råvaror
ingående i dessa blandningar 1997–2002, 1 000-tals ton
Production of feeding stuff for all kinds of animals and raw materials incl. in these mixtures
- 121 **Tabell 8.8** Produktion av foderblandningar för olika djurslag samt råvaror
ingående i dessa blandningar 1997–2002, 1 000-tals ton
Production of feeding stuff for different kinds of animals and raw materials included in these mixtures

9. Stödåtgärder

Support

- 130 **Tabell 9.1** Direktstöd till jordbruket utbetalade för 1998–2002¹, milj. kr
Disbursed direct support to the agricultural holdings
- 131 **Tabell 9.2** Arealersättning samt generella djurbidrag för stödåret 2002 utbetalade
t.o.m. april 2003, 1 000-tals kr
Disbursed area support and premiums for suckler cows, ewes and male bovines
- 132 **Tabell 9.3** Kompensationsbidrag (utbetalt t.o.m. april 2003) samt nationellt stöd till norra
Sverige för stödåret 2002, 1 000-tals kr
Disbursed support for less favoured areas and national support to the north of Sweden
- 132 **Tabell 9.4a** Registrerade arealer för vissa miljöstöd (tidigare stöd) avseende
år 2002, hektar
Areas for environmental support
- 134 **Tabell 9.4b** Registrerade arealer för vissa miljöstöd (nya stöd) avseende år
2002, hektar
Areas for environmental support
- 135 **Tabell 9.5a** Miljöstöd (tidigare stöd) för stödåret 2002 utbetalade t.o.m. april 2003,
1 000-tals kr
Environmental support

- 137 **Tabell 9.5b** Miljöstöd (nya stöd) för stödåret 2002 utbetalade t.o.m. april 2003, 1 000-tals kr
Environmental support
- 139 **Tabell 9.6** Beviljade investerings- och startstöd till jordbruks-, trädgårds- och renskötsel företag 2002
Granted investment support to holdings in agriculture, horticulture and reindeer breeding
- 140 **Tabell 9.7a** Beviljade stöd till investeringar för förädling och avsättning 1996–1999, 1 000-tals kr
Granted investment support to processing and marketing
- 140 **Tabell 9.7b** Beviljade stöd till investeringar för förädling och avsättning under perioden 2000–2006, 1 000-tals kr
Granted investment support to improved processing and marketing for the period 2000–2006
- 141 **Tabell 9.8** Utbetalade stöd och ersättningar till rennäringen 1997–2002, 1 000-tals kr
Disbursed support and compensation to reindeer breeding
- 10. Jordbrukets ekonomi**
Economics
- 151 **Figur 10A** Jordbrukets produktionsvärde till baspriser år 2001 i löpande priser, mkr
Output value in the agricultural sector at current basic prices
- 151 **Figur 10B** Jordbrukets kostnader till baspriser år 2001 i löpande priser, mkr
Costs in the agricultural sector at current basic prices
- 152 **Figur 10C** Jordbrukets prisindex 1995–2002 (1995=100)
Agricultural price indices
- 152 **Figur 10D** Försålda lantbruksenheter¹ år 2002², köpeskillning medelvärde, 1 000-tals kr
Sold agricultural units, average market price
- 153 **Tabell 10.1** Jordbrukets bidrag till bruttonationalprodukten till marknadspris 1993–2000 enligt ENS95. Löpande priser, milj. kr
Contribution to gross domestic product by agriculture according to ENS95. Current prices
- 154 **Tabell 10.2** Jordbrukets produktionsvärde, kostnader och nettoöverskott till baspriser för åren 1997–2001 i löpande priser, mkr
EAA (Economic Accounts for Agriculture) at basic prices 1997–2001 at current prices
- 156 **Tabell 10.3** Intäkter, kostnader m.m. till nukostnader i jord- och skogsbruket 2000 och 2001. Redovisning för vissa riksområden (RO) och riket, driftsriktningar samt storleksklasser efter standardtimmar, kr per företag
Receipts, costs etc. at current costs in agriculture and forestry. Data for selected major regions (RO) and the entire country, types of farming and size groups in standard man hours.

- 160 **Tabell 10.4** Jordbrukarnas taxerade nettointäkter m.m. 1995–1998, kr per brukare inklusive maka/make samt 1999–2000 kr per hushåll
The farmers' assessed net receipts from different sources of income. Average per holder incl. spouse 1995–1998 and per household 1999–2000
- 161 **Tabell 10.5** Jordbrukarhushållens taxerade inkomster av näringsverksamhet och tjänst, nettointkomst av kapital samt hushållsinkomst före och efter transfereringar år 2000. Medeltal i kronor per hushåll
The farmers' assessed income from business (incl. agriculture) and employment, net income from capital and household income before and after transfers. Average per household
- 162 **Tabell 10.6** Jordbrukets prisindex 1995–2002 (1995=100)
Agricultural price indices
- 163 **Tabell 10.7** Priser på traktorer, drivmedel, handelsgödsel, vegetabilier och animalier 1996–2001, kr
Prices of tractors, fuel, fertilizers, vegetable and animal products
- 162 **Tabell 10.8** Indextal för delposter i avräkningsprisindex 1997–2002 (1995=100)
Producer price index. Indices for subtotals
- 164 **Tabell 10.9** Genomsnittliga arrendepriser för jordbruksmark med och utan gratisarrenden samt för åkermark 2002, kr per hektar
Average rent for agricultural land and for arable land
- 165 **Tabell 10.10** Utvecklingen av arrendepriser 1994–2002 (1994=100)
Rent for agricultural land, indices
- 165 **Tabell 10.11** Priser på jordbruksmark¹ 1994–2001, 1 000-tals kr per hektar
Prices on agricultural land
- 166 **Tabell 10.12** Försålda lantbruksenheter¹ 2002²
Sold agricultural units

11. Ekologisk produktion

Organic farming

- 169 **Tabell 11.1** KRAV-kontrollerad åkerareal samt total åkerareal 2002
KRAV controlled arable land and total arable land
- 170 **Tabell 11.2** KRAV-godkända arealer för olika grödor och grödgrupper 2002 (inkl. Demeter), hektar
KRAV certified areas for different crops and groups of crops
- 172 **Tabell 11.3** Kontrollerad areal och antal odlare på KRAV-anslutna gårdar 2002
Controlled area and number of cultivators on KRAV certified holdings
- 173 **Tabell 11.4** Arealer av vissa KRAV-kontrollerade trädgårdsväxter 2002, hektar
Areas of certain KRAV controlled horticultural plants
- 174 **Tabell 11.5** Yta KRAV-godkänd växthusodling 2002, m²
KRAV certified cultivation in greenhouses

- 175 **Tabell 11.6** Antal KRAV-godkända djur samt antal djur i karens 2002
Number of KRAV certified animals and animals qualifying for certification

12. Jordbrukets miljöpåverkan

Impacts from agriculture on environment

- 184 **Figur 12A** Utnyttjad areal betesmark i riksområden 1989–1999¹
Utilized grazing land in major regions
- 184 **Figur 12B** Andel utnyttjad betesmark¹ med miljöstödd, hela riket
Percentage utilized grazing land with environment support
- 184 **Figur 12C** Försäljning av handelsgödselmedel till jord- och trädgårdsbruket 1985–2002, 1 000-tals ton
Sale of fertilizers to the agricultural and horticultural sector
- 185 **Figur 12D** Slam som återförs till jordbruket
Sludge brought back to agriculture
- 185 **Figur 12E** Kvävebelastning på havet¹ från åkermark i Götaland och Svealand, 1 000-tals ton
Pressure on the sea of nitrogen from arable land in Götaland and Svealand
- 185 **Figur 12F** Bruttobelastning på vatten av fosfor från mänsklig verksamhet under 1990-talet
Pressure on water of phosphorus from human activities during the 1990:ies
- 185 **Figur 12G** Bruttobelastning på havet av kväve från mänsklig verksamhet under 1990-talet
Pressure on the sea of nitrogen from human activities during the 1990.ies
- 186 **Figur 12H** Ammoniakavgång från jordbruket
Emission of ammonia from agriculture
- 186 **Figur 12I** Kadmium i åkermark, tillförsel och bortförsel per år
Cadmium in arable land, supply and removal
- 186 **Figur 12J** Genomsnittligt kadmiuminnehåll i fosforgödsel och slam
Mean content of cadmium in phosphorus manure and sludge
- 186 **Figur 12K** Kalkning till åkermark, kg CaO per hektar utnyttjad åkermark
Liming per hectare utilized arable land
- 187 **Figur 12L** Bekämpningsmedel i jordbruket, genomsnittlig hektardos 1992–2002
Pesticides in agriculture, mean dose per hectare
- 187 **Figur 12M** Bekämpningsmedel i jordbruket, antal hektardoser 1992–2002
Pesticides in agriculture, number of doses per hectare
- 188 **Figur 12N** Andel behandlad areal med bekämpningsmedel, totalt
Percentage treated area with pesticides
- 188 **Figur 12O** Utsläpp av svaveldioxid från direkt energianvändning i jordbruket (exkl. trädgård)
Emission of sulphur dioxide from direct use of energy in agriculture (horticulture excl)

188	Figur 12P	Utsläpp av kväveoxider från direkt energianvändning i jordbruket (exkl. trädgård) <i>Emission of nitrogen dioxide from direct use of energy in agriculture (horticulture excl)</i>
188	Figur 12Q	Jordbrukets utsläpp av klimatgaser 2000 <i>Emission of climate gases from agriculture</i>
189	Tabell 12.1	Anslutning och måluppfyllelse för stöd för miljövänligt jordbruk 2002, hektar ¹ <i>Total area included and target fulfilment for Swedish environmental support.</i>
190	Tabell 12.2	Utnyttjad åkerareal, handels- och stallgödslade arealer samt djurantal 2001 <i>Utilized arable land, arable land treated with commercial fertilizers and manure and number of livestock</i>
191	Tabell 12.3	Förbrukning av växtnäringsämnen i handels- och stallgödsel samt totalkväve i stallgödsel 2001 <i>Consumption of plant nutrients in fertilizers and manure and of total nitrogen in manure</i>
193	Tabell 12.4	Kväve- och fosforbalanser för åkermark ("soil surface" balanser) <i>Nitrogen- and phosphorus balances for arable land</i>
194	Tabell 12.5	Användning 1998 av ogräs-, svamp- och insektsmedel i åkergrödor, behandlad grödareal samt förbrukad mängd aktiv substans, kg/ha och ton <i>Use of pesticides in arable crops, treated crop area, and active substance</i>
196	Tabell 12.6	Användning av ogräs-, svamp- och insektsmedel i jordbruket 1998. Behandlad grödareal, procent samt förbrukad mängd aktiv substans, kg/ha och ton <i>Use of pesticides in arable crops, treated crop area, per cent and active substance</i>

13. Jordbruket i EU

Agriculture in the European Union

202	Tabell 13.1	Sysselsättning fördelad på sektorer 2001, 1 000-tals personer och procent <i>Civilian employment by sector of activity</i>
203	Tabell 13.2	Total areal och jordbruksareal 2001, 1 000-tals hektar <i>Total and agricultural area</i>
204	Tabell 13.3	Antal företag och utnyttjad jordbruksareal med fördelning efter storleksklasser 1999/2000 <i>Holdings and utilized agricultural area by size classes of holdings</i>
205	Tabell 13.4	Skördad areal och totalskörd av några av de viktigaste grödorna 2001 <i>Harvested area and production of some of the most import crops</i>
207	Tabell 13.5	Skörd av vissa grönsaker 2001, 1 000-tals ton <i>Production of selected fresh vegetables</i>
208	Tabell 13.6	Antal nötkreatur i maj/juni 2001, 1 000-tal <i>Number of bovines</i>

- 209 **Tabell 13.7** Antal svin, får och getter i december 2001, 1 000-tal
Number of pigs, sheep and goats
- 210 **Tabell 13.8** Antal företag samt antal mjölkkor efter mjölkbesättningarnas storlek 1999, 1 000-tal
Structure of dairy cow holdings
- 211 **Tabell 13.9** Animalieproduktion 2000, 1 000-tals ton
Production of animal products
- 212 **Tabell 13.10** Konsumtion och självförsörjningsgrad för vissa livsmedel 2001, kg per person respektive procent
Human consumption and self sufficiency for certain food products

14. Internationella uppgifter om jordbruk

International data on agriculture

- 214 **Tabell 14.1** Åkerarealens användning i olika länder 2001¹, 1 000-tals hektar
Use of arable land in different countries
- 216 **Tabell 14.2** Totalskördens storlek i olika länder 2001¹, 1 000-tals ton
Crop production in different countries
- 218 **Tabell 14.3** Antal husdjur i olika länder 2001¹, 1 000-tal (höns i miljon-tal)
Number of livestock in different countries
- 220 **Tabell 14.4** Animalieproduktion i olika länder 2001¹
Livestock production in different countries
- 222 **Tabell 14.5** Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk med binärningar och dess andel av den totala förvärvsarbetande befolkningen i olika länder 2001¹
Economically active population in agriculture and subsidiary industries and its share of the total economically active population in different countries

15. Industriproduktion m.m.

Manufacturing

- 230 **Figur 15A** Industriproduktion av vissa livsmedel och livsmedelsvarugrupper 2001, 1 000-tals ton
Industrial production of certain food products and groups of food products
- 231 **Figur 15B** Antal sysselsatta inom livsmedelsindustrin 2001
Number of employees in food manufacturing
- 232 **Tabell 15.1** Antal slaktkroppar och slaktade kvantiteter av nötboskap 1997–2002¹
Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of cattle
- 233 **Tabell 15.2** Antal slaktkroppar och slaktade kvantiteter av får och lamm 1997–2002¹
Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of sheep and lambs
- 233 **Tabell 15.3** Antal slaktkroppar och slaktade kvantiteter av svin 1997–2002¹
Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of pigs

- 233 **Tabell 15.4** Antal slaktade kycklingar 1997–2002¹, 1 000-tal
Number of slaughtered chickens
- 233 **Tabell 15.5** Partihandelns invägning av ägg 1997–2002¹, 1 000-tals ton
Eggs delivered to wholesalers
- 234 **Tabell 15.6** Produktion av kött från ren och vilt¹ 1997–2002², ton
Production of meat from reindeer and wild animals
- 234 **Tabell 15.7** Antal mejerier och mjölkleverantörer till dessa, vid mejerier
invägd mjölk, medelinvägning per dag och leverantör, medelfetthalt
samt medelproteinhalt 1997–2002¹
*Number of dairies and suppliers, weight of delivered milk
and average content of fat and protein*
- 235 **Tabell 15.8** Användning av vid mejerier invägd mjölk 1997–2002, 1 000-tals ton
Disposition of milk delivered to dairies
- 235 **Tabell 15.9** Produktion av mejerivaror och mjölkpulver 1997–2002, 1 000-tals ton
Dairy production and production of milk powder
- 236 **Tabell 15.10** Antal arbetsställen, antal sysselsatta och förädlingsvärden inom livsmedels-
och dryckesvaruindustrin. Branschindelning enligt SNI 92
*Number of establishments, employees and value added in foodstuffs and
beverages manufacturing. Division into branches according to SNI 92*
- 238 **Tabell 15.11** Industrins produktion av jordbruksvaror och livsmedel 1997–2001, milj. kr
Industrial production of agricultural products and foodstuffs
- 239 **Tabell 15.12** Sysselsatta minst en timme per vecka inom olika livsmedelsbranscher
2000 och 2001 enligt SNI 92
*Number of employees at least one hour/week in different branches
of the food sector according to SNI 92*

16. Import och export av jordbruksvaror och livsmedel

Imports and exports of agricultural products and food

- 245 **Figur 16A** Import och export av livsmedel och drycker 1993–2002, milj. kr
Imports and exports of foodstuffs and beverages
- 247 **Tabell 16.1** Import och export av jordbruksvaror och livsmedel 1997–2002, milj. kr.
Varugruppering enligt SITC
*Imports and exports of agricultural products and foodstuffs.
Specification according to SITC*
- 248 **Tabell 16.2** Import och export av jordbruksvaror och livsmedel 1997–2002, milj. kr,
insamlade värden¹
Imports and exports of agricultural products and foodstuffs, collected data
- 250 **Tabell 16.3** Import och export av jordbruksvaror och livsmedel 1997–2002, 1 000-tals ton,
insamlade värden¹
Imports and exports of agricultural products and foodstuffs, collected data

- 252 **Tabell 16.4** Import och export av husdjur, ton, 1 000-tals kr samt antal djur, insamlade värden¹
Imports and exports of livestock, collected data
- 253 **Tabell 16.5** Import och export av förädlade livsmedel, milj. kr, insamlade värden¹
Imports and exports of processed foodstuffs, SEK, millions, collected data
- 255 **Tabell 16.6** Import av jordbruksvaror och livsmedel med fördelning på de viktigaste avsändningsländerna 2002, milj. kr, insamlade värden¹.
Varugruppering enligt SITC
Imports of agricultural products by the most important countries of dispatch, collected data. Specification according to SITC
- 257 **Tabell 16.7** Export av jordbruksvaror och livsmedel med fördelning på de viktigaste mottagarländerna 2002, milj. kr, insamlade värden¹.
Varugruppering enligt SITC
Exports of agricultural products by the most important countries of destination, collected data. Specification according to SITC
- 17. Konsumtion av livsmedel**
Consumption of foodstuffs
- 263 **Figur 17A** Privat konsumtion av livsmedel och drycker enligt nationalräkenskaperna i procent av värdet av hushållens totala konsumtion 1994–2002
Private consumption of food and beverages according to the National Accounts, per cent of total consumption expenditures
- 263 **Figur 17B** Privat konsumtion av olika livsmedel och drycker 2002 enligt nationalräkenskaperna, fördelning i procent, preliminära uppgifter
Private final consumption of different foodstuffs and beverages according to the National Accounts, percentages, provisional data
- 264 **Tabell 17.1** Direktkonsumtion av livsmedel 1997–2001, kilo eller liter per person
Consumption of food. Kilogrammes or litres per person
- 267 **Tabell 17.2** Näringsvärden per person och dag. Genomsnitt för hela befolkningen
Nutritive values per capita and day. Means for the whole population
- 268 **Tabell 17.3** Genomsnittlig tillförsel av energi, protein, fett och kolhydrater per person och dag 1980 och 2001 med fördelning på olika livsmedel
Mean supply of energy, protein, fat and carbohydrates per capita and day by different foodstuffs
- 268 **Tabell 17.4** Genomsnittlig tillförsel av vissa vitaminer, järn, kalcium och fibrer per person och dag 2001, milligram. Preliminära uppgifter
Mean supply of certain vitamins, iron, calcium and fibres per capita and day milligrams. Provisional data
- 269 **Tabell 17.5** Försäljning (inkl moms) av livsmedel och drycker inom handeln 2000–2001 (enligt mer detaljerad COICOP), belopp i milj. kr
Turnover (incl. V.A.T) of food and drinks for the Retail trade and Retail sale of automotive fuel 2000–2001 (by more detailed COICOP), millions SEK

- 271 **Tabell 17.6** Hushållens konsumtionsutgifter efter ändamål 1995–2002 enligt nationalräkenskaperna (NR), löpande priser, milj. kr
Household final consumption expenditure by purpose according to the National Accounts, current prices
- 272 **Tabell 17.7** Hushållens konsumtionsutgifter efter ändamål 1995–2002 enligt nationalräkenskaperna (NR), fasta priser, index (1993=100)
Household final consumption expenditure by purpose according to the National Accounts, fixed prices, index numbers

18. Livsmedelskvalitet

Quality of food

- 275 **Figur 18A** Andel prov med förekomst av bekämpningsmedelsrester i färsk eller frusen frukt och grönsaker, vegetabiliska konserver samt spannmål och spannmålsprodukter 2001, procent
Percentage of samples with pesticide residues in fresh or frozen fruit and vegetables, canned vegetables and cereals
- 276 **Figur 18B** Andel överskridanden av gränsvärdena för tillåtna bekämpningsmedelsrester i färska frukter och grönsaker 1984–2001. Inhemska respektive importerade produkter, procent
The frequency of exceeded limit values for residues of pesticides in fresh fruit and vegetables. Domestic and imported products respectively, percentages

19. Priser på livsmedel

Prices on food

- 280 **Figur 19A** Konsumentprisindex 1980–2002 (1980=100)
Consumer Price Index
- 281 **Tabell 19.1** Konsumentpriser för vissa livsmedel. Årsmedelpriser, kr
Average yearly retail prices for selected foods
- 282 **Tabell 19.2** Konsumentprisindex (KPI), vissa livsmedelsvarugrupper enligt COICOP, skuggindex¹ (1980=100)
Consumer Price Index, different groups of food products according to COICOP, shadow index numbers
- 284 **Tabell 19.3** Prisindex inom livsmedelsområdet (1995=100)
Price index numbers in the food sector

20. Internationella uppgifter om livsmedel

International data on food

- 289 **Figur 20A** Indextal för hushållens individuella konsumtion per invånare i reala värden till internationella priser för EU-länderna och vissa andra länder 2000 (EU-15=100)
Indices of real value per head of individual consumption by households at international prices for EU-countries and some other countries

- 290   **Figur 20B**   Harmoniserat index för konsumentpriser (HIKP) 2002 för EU-länderna samt Norge och Island (1996=100)
Harmonized index for Consumer Prices (HICP) for EU-countries and Norway and Iceland
- 291   **Tabell 20.1**   Fördelning av hushållens individuella privata konsumtion i nominella värden för EU-länderna och vissa andra länder 2000, procent
Distribution of the individual private consumption by households at nominal values for EU-countries and some other countries
- 292   **Tabell 20.2**   Indextal¹ för hushållens individuella konsumtion per invånare i reala värden till internationella priser för EU-länderna och vissa andra länder 2000 (EU-15=100)
Indices of real value per head of individual consumption by households at international prices for EU-countries and some other countries
- 294   **Tabell 20.3**   Prisnivåindex¹ för total privat konsumtion samt för olika livsmedel 2000 för EU-länderna och de nordiska länderna (EU-15=100)
Comparative price levels for total private consumption for different foodstuffs for EU-countries and the nordic countries (EU-15=100)
- 296   **Tabell 20.4**   Prisnivåindex för total privat konsumtion för OECD-länderna 1990, 1993 och 1996–2000
Comparative price levels for total private consumption
- 297   **Tabell 20.5**   Harmoniserat index för konsumentpriser (HIKP) för EU-länderna samt Norge och Island (1996=100). Vissa huvudgrupper
Harmonized index for Consumer Prices (HICP) for EU-countries and Norway and Iceland. Selected categories of foodstuffs
- 298   **Tabell 20.6**   Mervärdskattesarter inom EU den 1 maj 2002, procent
VAT rates in EU-countries at 1st May 2002, per cent

1 Summary

The objective of the Yearbook of Agricultural Statistics is to compile a manageable portion of the available statistics relating to agriculture and food.

The main part of the yearbook covers agriculture – though there are also sections on horticulture, reindeer keeping and fur farming and also statistics on food.

For detailed information on forestry related to agriculture, please consult the Statistical Yearbook of Forestry, issued by the National Board of Forestry.

Until year 1999, information on food stuffs, such as food manufacturing, trade and consumption, were presented in "När mat kommer på tal – en livsmedelsstatistisk översikt" issued by Statistics Sweden (SCB). From year 2001, the food statistics is included in the Yearbook of Agricultural Statistics.

In many tables, the results are presented by Swedish counties and by production areas (a map of these will be found in Appendix 2).

In the beginning of the book, there is a Table of Contents and a List of Tables and Diagrams with translations into English. The translations of subject headings are, however, somewhat shortened. Information regarding units, years and so on should be obvious by the headings in Swedish, i.e.

Kg = kilogram

Milj. kg = million kilograms

Kr = Swedish kronor, SEK

Milj. kr = million SEK

Hektar = hectares

Ton = metric tons

Procent = per cent, percentages

1 000-tal = thousands

At the end of the book there is a Swedish-English list of terms translating most words and expressions found in the headings and lefthand columns of the tables.

In most cases, the data published in the Yearbook of Agricultural Statistics 2003 refer to the year of 2002 or the production year

2001/02. Estimates pertaining to the whole country are also frequently given for the five previous years.

In the following, you will find a summary of some scopes regarding Swedish agriculture and after that a brief description, chapter by chapter, of the different surveys and other statistical material utilized in the presentation.

Scope

Structure, labour etc.

Structural developments in agriculture over the last few decades have led to fewer but larger farms. In 2002, the total number of agricultural holdings with more than 2 hectares of arable land was around 71 000. The average area of arable land at these farms was 38 hectares.

The table below shows the number of holdings in different size classes.

Agricultural holdings, by size

	2000	2001	2002
All holdings	76 798	74 291	70 950
2,1– 5,0 ha	11 784	11 522	11 263
5,1– 10,0 ha	14 110	13 657	12 312
10,1– 20,0 ha	15 453	14 732	13 837
20,1– 30,0 ha	8 717	8 199	7 849
30,1– 50,0 ha	10 624	10 052	9 612
50,1–100,0 ha	10 652	10 498	10 237
100,1– ha	5 458	5 631	5 840

In densely forested Sweden, farming and forestry often are combined. In the north of Sweden the farms mostly have small areas of arable land.

The number of people engaged in agriculture is steadily decreasing. Less than 2 % of the economically active population is engaged in farming. The farmers' average age is high, 55 % are older than 50 years.

Many Swedish farms are very small if measured by labour requirements. The number of full time enterprises where more than 1 600 hours of labour are required is about 24 000. Around 45% of the holdings requires

less than 800 hours of labour.

Animal husbandry is the dominant line of production. Only in the central part of Sweden the cropping farms dominates. In the north of Sweden there are mostly small farms.

Crop production

The conditions for crop production display great differences between the north and south of Sweden. More than 60 % of the arable land is found on the fertile plains of southern and central Sweden.

The crop production is strongly dominated by cereals and by leys, the former mainly being barley which is often used as feed for cattle and pigs. The proportion of leys increases towards the north of Sweden and makes up most of the area of arable land in Norrland. Oil seed production is mainly located on the plains in Götaland and Svealand. Potatoes are grown throughout the entire country. Sugar beets are grown in the counties of Skåne, Gotland, Halland, Blekinge och Kalmar.

In 2002, the arable land amounted to 2,7 million hectares. The arable land by crop is found in the table below.

Arable land by crop, 1 000 hectares

	2000	2001	2002
Total arable land	2 706	2 694	2 680
Wheat	402	399	340
Rye	35	34	24
Barley	411	397	417
Oats	296	278	295
Mixed grain	45	25	23
<i>Triticale</i>	41	40	31
Potatoes	33	32	29
Sugar beet	56	55	55
Leys,			
other fodder	921	956	973
Oilseed	59	49	71
Other crops	82	86	81
Fallow, untilled arable land	327	341	339

The total crop production in 2002 is estimated to 5,5 million tonnes of cereals, 164 000 tonnes of oilseed crops, 613 000 tonnes of table potatoes and 301 000 tonnes of potatoes for processing.

The average yield varies in different parts of Sweden. For example for spring barley the average yield in Skåne in the south is 5 420 kg/ha and in Västerbotten in the north it is 2 410 kg/ha.

Total production and average yields are shown in the next table.

Crop production 2002

	Total production, 1 000 tons	Yield, kg/ha
Wheat	2 113	6 220
Rye	128	5 330
Barley	1 778	4 270
Oats	1 181	4 100
<i>Triticale</i>	169	5 540
Mixed grain	93	3 580
Potatoes	914	28 800
Sugar beet	2 664	48 600
Rape and Turnip rape	159	2 360

Livestock

The dairy sector is playing a central role in Swedish agriculture. The number of dairy cows has, however, been decreasing over a long period of time. The number of livestock is shown in the table below.

The number of farms with livestock has decreased the last decades whereas those remaining have increased their number of animals.

In 2001, there were dairy cows on 16 % of all farms. There is an average of 35 cows/herd.

In 2002 there are roughly 4 000 pig farms in Sweden. Around 95 % of the fattening pigs are found in herds with at least 100 animals.

Livestock, mid-year estimates, 1 000s

	2000	2001	2002
<i>Cattle</i>	1 684	1 652	1 637
Dairy cows	428	418	417
Suckler cows	167	166	169
Heifers, bulls, steers, calves	1 089	1 067	1 052
Sheep and lambs	432	452	427
<i>Pigs</i>	1 918	1 891	1 882
Boars, sows	206	216	212
Other pigs	1 712	1 676	1 670
Poultry of laying breed	7 324	7 408	6 269

The structure within sheep-rearing has had great stability during the last ten years. Egg production is dominated by few but large flocks. Around 90 % of the hens of laying breed are found in herds with at least 5 000 hens.

The number of agricultural holdings with different types of animals is shown below.

Number of agricultural holdings with different types of animals

	2000	2001	2002
<i>Cattle</i>	32 063	30 537	29 038
Dairy cows	12 676	11 828	11 270
Suckler cows	13 861	13 578	13 105
Sheep (lambs excl.)	8 041	8 051	7 407
Pigs	4 809	4 520	3 998
Fowls (chickens excl.)	5 678	5 768	5 323
With none of the above animals	33 300	34 502	33 533

*Brief description by chapter***Chapter 2 Structure of the enterprises**

Since 1968, SCB has carried out an annual registration of enterprises (holdings) in agriculture and forestry. Data have been recorded in the Farm Register. Detailed information on the Farm Register is given in appendix 1.

Some data on the number of holdings in different size groups are given in Table 2.1.

In Table 2.2, number of holdings and area of arable land by type of holdings are shown.

Data on different types of land are given in Table 2.3.

Data on arable land in different size groups of arable land are given in Table 2.4. Figures refer to holdings with at least 2 hectare of arable land.

In Table 2.5, number of holdings with different kinds of livestock are shown.

Number of holdings by type of farming and percentage of holdings by type of farming and county are shown in Table 2.6 and 2.7.

In Table 2.8, information can be found on the number of holdings by type of farming and labour requirement.

Chapter 3 Use of arable land

In Tables 3.1–3.8 information is given on the use of arable land and on the number of holdings with different crops.

Chapter 4 Crop production

The crop yield surveys comprise investigations of cereals, peas, oilseed crops and potatoes. The surveys cover a sample of holdings with more than 5 hectares or arable land. The statistics are presented in the Tables 4.1–4.6.

The statistics are mainly based on interviews with farmers. For potatoes, however, the yield levels are based on mail inquiries to a sample of farmers and for sugar beet data have been delivered by the Danisco Sugar Co. AB. Due to changes in the 1999 data collection methods for potatoes comparisons with earlier years should be made with great caution.

SCB makes annual estimates of the total production of cereals, peas, oilseed crops and potatoes on the basis of the crop yield surveys. From 2002 SCB also makes estimations of the total production and yield for temporary grasses. Data on the total production of sugar

beet are supplied by the Danico Sugar Co. AB.

Content of starch and sugar in potatoes and sugar beet respectively are supplied by The Swedish Starch Producers and the Danisco Sugar Co. AB respectively.

Standard yields are calculated every year for cereals, potatoes, oilseed crops and sugar beet. The standard yield is an estimate of the yield that can be expected if the weather and other conditions that influence the crops are normal (Table 4.8).

Chapter 5 Horticultural cultivation

All enterprises with horticultural production were until 1999 included in The Farm Register. The statistics in the Tables 5.1–5.6 are entirely based on the horticultural censuses, which have been performed every third year since 1981, the latest one referring to 1999.

Data on the main structure in the horticultural sector are given in the Tables 5.1–5.2. Data on outdoors cultivation of different plants are given in Tables 5.3–5.4 and on cultivation in greenhouses and frames in the Tables 5.5–5.6.

Chapter 6 Livestock

Data from the Farm Register on the number of domestic animals and data on the number of holdings with livestock are given in the Tables 6.1–6.6 (cattle), 6.1–6.3 and 6.7–6.9 (sheep), 6.1–6.3 and 6.10–6.14 (pigs), 6.1–6.3 and 6.15–6.17 (fowls). Data on other animals such as horses, minks, foxes, bees and reindeers are presented in the Tables 6.18–6.21.

Statistics on the number of organically bred animals, obtained from KRAV, a Swedish national control society for organic farming, are presented in chapter 11.

Chapter 7 Labour Force in agriculture

The general censuses of population and housing conducted by SCB include information about agriculture. They give statistics, for instance, on the distribution of the population in rural and urban areas. In connection with the Population and Housing Census in 1985, new statistics on regional employment were

started. These statistics are based on administrative data and are published yearly. Some data on the size of the economically active population in agriculture and related fields are given in Table 7.1.

The Farm Register provides data on the age distribution of holders and the number of holders and employees in agriculture (Table 7.2).

Data on the number of occupied persons in agriculture for different groups are given in the Tables 7.3–7.4. In these tables also data on employment in terms of AWU (Annual Work Unit) are given. These statistics are also provided by the Farm Register.

In Table 7.5 the number of occupied persons are distributed by working hours in agriculture on the holding.

Chapter 8 Production means

The Swedish Board of Agriculture provides data on the number of tractors and machinery purchased by the agricultural sector. The statistics are shown in tables 8.1–8.2.

The Swedish Board of Agriculture also provides data on the number of pre-tested buildings for livestock (Table 8.3).

Under current regulations, seed for marketing is controlled by the Swedish State Seed Testing Institute, which annually reports statistics on state certified seed (Table 8.4).

The Swedish Board of Agriculture makes an annual survey on the sale of pesticides in agriculture and horticulture. Data in this survey are supplied by manufacturers and importers (Table 8.5).

Information on the consumption of fertilizers in agriculture and horticulture, based on figures supplied by manufacturers and importers, is reported by the Swedish Board of Agriculture (Table 8.6).

Information on the consumption of feeding stuff is annually compiled by the Swedish Board of Agriculture (Tables 8.7–8.8).

Chapter 9 Agricultural support

Support relating to the Common Agricultural Policy (CAP) is reported by the Swedish Board of Agriculture. In the Tables 9.1–9.5 and 9.8

the statistics refer to the years for which support have been disbursed and in the Tables 9.6–9.7 the years when support have been granted. Table 9.4 shows areas registered for environmental support.

Chapter 10 Economics

SCB produces national accounts statistics. Some data regarding the agricultural sector and the gross domestic product are given in Table 10.1.

The Economic Accounts for Agriculture (EAA) are shown in Table 10.2.

In order to illustrate receipts, costs and profitability in Swedish agriculture, SCB makes an annual farm economics survey. The 2000 and 2001 studies are based on the accounts of approx. 1 000 farms. Results from those surveys are presented in the Table 10.3.

Some results from an investigation on farmers' assessed net receipts and income are presented in the Tables 10.4–10.5.

The development of prices and costs of agricultural products and requisites is reflected by the Swedish Board of Agriculture in the monthly calculations of different indices, i.a. Input and Output Price Indices and – for price regulated agriculture products – Price Index for the Food Industry and Consumer Price Index. (Tables 10.6 and 10.8)

The Swedish Board of Agriculture compiles average prices of tractors, fuel, fertilizers and vegetable and animal products (Table 10.7).

The Swedish Board of Agriculture compiles statistics on rent prices for agricultural and arable land and on the development of rent prices (Tables 10.9–10.10).

The Swedish Board of Agriculture compiles statistics on prices of agricultural land (Table 10.11).

Statistics on the number of sold agricultural units are produced by SCB (Table 10.12).

Chapter 11 Organic farming

Statistics on organic farming and horticulture and on the number of organically bred animals are obtained from KRAV, a Swedish national control society for organic farming. The statis-

tics on organic cultivation show KRAV controlled areas by different kinds of crops. In table 11.3 also data on the number of cultivators on KRAV certified holdings are given. The number of KRAV certified animals and animals qualifying for certification is shown in Table 11.6.

Chapter 12 Impacts from agriculture on environment

Data on impacts from agriculture on environment have been compiled by SCB together with the Federation of Swedish Farmers (LRF). The basic data for the information given have been collected by SCB, the Swedish Board of Agriculture, the Swedish Environmental Protection Agency and the National Chemicals Inspectorate.

Chapter 13 Agriculture in the European Union

Information on the agricultural sector in the European Union is mostly obtained from Eurostat; Agriculture – Statistical yearbook 2000. The book contains data produced by the different national statistics offices or the statistical services of the ministries on the basis of harmonised methodologies.

Civilian employment by sector of activity is shown in Table 13.1.

Total agricultural area, forest area and total area (water incl.) are shown in Table 13.2. Utilized agricultural area and number of holdings are shown in Table 13.3.

Harvested area and production of some of the most important crops are shown in Table 13.4.

Harvested production of selected fresh vegetables, berries and fruits are shown in Tables 13.5.

Data on livestock, and the structure of dairy cow holdings are shown in Tables 13.6–13.8.

Production of animal products is shown in Table 13.9.

Human consumption and self sufficiency for certain food products are shown in Table 13.10.

Chapter 14 International statistics on agriculture

Information on the agricultural sector in different countries is obtained from the statistics published annually by The Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) and The Organization for Economic Cooperation and Development (OECD). These statistics include information on utilized areas (Table 14.1), harvested production of different crops (Table 14.2), number of livestock (Table 14.3), livestock production (Table 14.4) and on active population in agriculture and subsidiary industries (Table 14.5).

Chapter 15 Food manufacturing

The statistics in the Tables 15.1–15.6 and 15.9 on slaughtered animals and on production of eggs and milk products are based on data supplied by The Swedish Board of Agriculture. Information on the number of milk suppliers, the quantity of delivered milk, the uses of dairy milk etc. is found in the statistics on dairy operations published by the Swedish Dairies' Association (Tables 15.7–15.8).

The statistics in the Tables 15.10–15.11 on establishments, employees etc. in foodstuffs and beverage manufacturing and on production of different agricultural products are produced by SCB.

The statistics in Table 15.12 on employment in different branches of the food sector are produced by SCB.

Chapter 16 External trade

Statistics regarding foreign trade are produced by SCB. The system for collecting the basic data for the statistics was totally changed when Sweden entered EU in 1995. From 1995 on data on internal EU trade are collected by inquires to importers and exporters (The Intra-stat System), which means that the statistics suffer from non response and errors caused by the omission of "small" actors in the statistics.

The basis for identification of agricultural products and foodstuffs has been the codes

0, 11, 12, 22 and 4 according to SITC rev.3. Further specification on products within these major SITC groups follows CN (Combined nomenclature). This system for divisions on items is also practiced by the Swedish Board of Agriculture in their presentation of statistics on foreign trade

In Table 16.1 imports and exports are given on SITC groups. Compensation has been made for lack of information depending on mostly non response error in the data delivered to the Intrastat system. The tables 16.2–16.7 reflect collected data, which means that compensation for non response has not been made. Such compensation is only possible for data on at most SITC two-digit level. Compensation is further not possible for different countries.

Table 16.5 shows imports and exports of processed foodstuffs. The identification of this group of products is based on similar compilations which recently were made by the Swedish Board of Agriculture.

Chapter 17 Consumption of food stuffs

The Swedish Board of Agriculture has since the middle of the 1940:ies calculated the consumption of different foodstuffs and produced data both in values and quantities. In Table 17.1 figures are presented for 1997–2001 on consumption of food.

The Swedish Board of Agriculture also has made calculations on nutritive values in the intake of foodstuffs (Table 17.2), mean supply per head and day of energy, protein, fat and carbohydrates (Table 17.3) and of vitamins, iron, calcium, and fibres (Table 17.4). All these calculations are based on consumption calculations and on nutritive data from the National Food Administration in Sweden.

Table 17.5 shows the turnover (incl. V.A.T.) of food and drinks for the retail trade and retail sale of automotive fuel 2000–2001.

In the Swedish National Accounts data are available on private final consumption expenditures by purpose. Statistics for different foodstuffs and beverages are presented in Tables 17.6–17.7

Chapter 18 Food quality

Statistics on food quality are normally not produced on a regular basis. However, data on pesticide residues in food of plant origin are calculated every year by the National Food Administration which makes it possible to create time series.

Figure 18A shows for all products examined the levels of residues found and to what extent the limit values have been exceeded.

Figure 18B shows the frequency of exceeded limit values for residues of pesticides in fresh fruit and vegetables with division on domestic and imported products. The frequency of exceeded limit values for residues amounts to about 3–4 % since the middle of the 1980:ies with very small dispersions from this average level. The findings are mainly limited to imported products. For the national products the level is much lower (less than one per cent).

Chapter 19 Prices of food stuffs

SCB calculates every month Consumer Price Index for different foodstuffs according to COICOP. Yearly indices are shown in Table 19.2 for the period 1980–2002. In Table 19.1 mean retail prices are listed for some common food products used as input in the calculation of Consumer Price Index.

In Table 19.3 price index numbers for the food sector are shown. These indices are partly calculated by the Swedish Board of Agriculture.

Chapter 20 International comparisons on food stuffs

Table 20.1 shows to what extent the individual private consumption goes to food and Table 20.2 differences between countries in consumed volumes per head of different foodstuffs. Table 20.3 shows differences between countries in price levels for different foodstuffs and Table 20.5 the price development. Table 20.4 shows the general development of prices in different countries.

In Table 20.6 Vat rates for food and beverages are shown for different EU countries.

Appendix 1

The Farm Register

The Swedish Farm Register (LBR) contains records on agricultural and forestry enterprises in Sweden and was set up in 1968. The original objectives of the LBR were to achieve a continuous recording of all holdings and their production resources and to provide a basis for statistics.

The farm register has included the following types of enterprises:

- a) enterprises with at least 2,1 hectares of arable land
- b) enterprises with less than 2,1 hectares of arable land (including enterprises without arable land) which include real estate assessed as agricultural real estate
- c) enterprises with large stocks of livestock
- d) enterprises with horticultural production of a certain size.

Until 1999 data on enterprises of types a), c), and d) were collected from the holders by mail each year, while data for enterprises of type b) were collected only for certain years.

During 1968–1995 there was an annual data collection for the farm register of items relating to name, address, telephone number, personal identification number of the holder, real estates included in the enterprise, areas of arable and forest land, owner of leased property, tenant of leased land, the acreages under various crops and the number of livestock of different species. A number of other data is collected at intervals. The 1999 data collection was performed similar to the 1968–1995 method, i.e. data were collected for all farms.

In 1996–1998, information on name, address, telephone number, the number of holders on the holding, real estates included in the holding and their area of arable and forest land respectively, was collected for all enterprises. Other data were collected in a sample survey. The sample for the 1998 inquiry was drawn from the 1997 register and amounted to 18 % of the total number of farms. These data cove-

red areas of various crops, area for horticultural plants on open ground and in greenhouses and the number of livestock of various kinds.

From year 2000 the data collection is mainly based on data from the Swedish administrative system for agricultural subsidies, containing data on farmers who have applied for such subsidies. The statistics are also based on information collected by a simplified mail inquiry to all farmers including those who have not applied for subsidies.

Appendix 2 **Geographical divisions**

In the Swedish agricultural statistics, information is presented by administrative areas and by areas defined in accordance with natural farming conditions. For the current surveys, data usually are given for counties and larger areas, although, for some years the Farm Register provides information by individual parishes, municipalities, etc.

The majority of the counties has, on the basis of different climatic conditions, the quality of the soil etc. been divided into "natural farming areas". These areas can be combined into "production areas" and "major regions". See further Appendix 2 where a map of Sweden can be found.

For the crop yield surveys, the country is divided into 106 "yield survey districts", which have been made as homogeneous as possible with regard to annual yield outcome.

Appendix 3 **Agricultural statistics quality and organization**

Different aspects of quality is discussed in the first part. In the second part, the organisation of the agricultural statistics is presented.

Most of the data presented for the agricultural sector in this yearbook are based on surveys carried out at regular intervals by various agencies, the most important ones being Statistics Sweden (SCB) and the Swedish Board of Agriculture.

Appendix 4 **Definition of the food sector**

The food sector has no official definition in Swedish statistics. Appendix 4 informs on how the sector in terms of SNI (based on NACE, rev.1) has been delimited in the book.

Appendix 5 **Classification on commodities according to SITC/KN**

In the statistics on different food and agricultural products, SITC and CN has been used to identify different commodities. Appendix 5 informs on the codes in terms of these nomenclatures, on which the accounts on food manufacturing and foreign are based (Chapter 15 and 16).

2 Företag och företagare

I kapitel 2 redovisas grundläggande uppgifter om jordbruksföretagens och åkerarealens fördelning efter storleksgrupper hektar åker och efter brukningsform (ägda respektive arrenderade företag). Vidare redovisas jordbruksarealens uppdelning på olika ägoslag, antal företag med olika slags djur samt företagens driftsinriktning (typklassificering).

Samtliga resultat baseras på uppgifter från lantbruksregistret (LBR). Definitioner och begrepp i LBR som senare återkommer i boken redovisas i detta kapitel. Lantbruksregistret beskrivs närmare i bilaga 1.

Sammanfattning

Statistiken i detta kapitel grundas delvis på uppgifter för 1999.

Företag och brukningsförhållanden

Det totala antalet företag med mer än 2,0 hektar åker år 2002 var 71 000. Sedan 1997 har antalet företag minskat med 17 100 (**tabell 2.1**).

Antalet helt ägda företag utgör något mindre än hälften av det totala antalet företag. Regionalt hade Värmlands län 1999 den högsta andelen helt ägda företag med 58 % av det totala antalet företag i länet (**tabell 2.2**).

Andelen delvis arrenderade företag 1999 utgjorde 40 % av samtliga företag. Företag med både ägd och arrenderad mark var vanligast på Gotland med 52 % av det totala antalet företag.

Andelen helt ägda företag 1999 var högst i gruppen 2,1–10,0 hektar med 76 % av totalantalet företag i gruppen. Andelen sjunker med ökad åkerareal och var 15 % i grupperna över 50,0 hektar.

Arealer

Den totala åkerarealen år 2002 var 2,7 miljoner hektar. År 1999 svarade de helt ägda företagen för 25 % och de delvis arrenderade för 55 % av åkerarealen.

Sedan 1997 har i stort sett antalet företag varje år minskat i de storleksgrupper där åkera-

realen är mindre än 100 hektar åkermark och ökat i storleksgruppen över 100 hektar.

Andelen företag med högst 10 hektar åkermark är högst i Kronobergs och Västernorrlands län där omkring hälften av företagen fanns i detta storleksintervall år 2002.

Den högsta andelen företag med mer än 100 hektar åkermark fanns i Götalands södra slättbygder (Gss).

Förändringarna i åkerarealen inom olika storleksgrupper under de senaste åren följer ungefär samma mönster som förändringarna i antalet företag i motsvarande storleksgrupper. Av den totala åkerarealen år 2002, som var 2,7 miljoner hektar, svarade företag med mer än 50 hektar åkermark för 1,8 miljoner hektar eller 66 %. Motsvarande andel av antalet företag var 23 %. Västra Götalands län följt av Skåne län har de största åkerarealerna i landet.

De största genomsnittliga arealerna per företag noterades år 2002 för Södermanlands län med 62,8 hektar, Östergötlands län med 59,9 hektar, Uppsala län med 58,4 hektar och Västmanlands län med 56,5 hektar per företag. Lägst låg Kronobergs län med 20,1 hektar, Västernorrlands län med 22,7 hektar samt Blekinge län med 23,9 hektar per företag. Genomsnittet för hela riket var 37,8 hektar, 1,5 hektar mer än 2001 (**tabellerna 2.1, 2.2 och 2.4**).

Ägoslag

Den totala arealen på jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åker var 7,6 milj. hektar år 1999.

Merparten var skogsmark (3,7 milj. ha) och åkermark (2,7 milj. ha).

Åkerarealens minskning med 1,5 % mellan 1999 och 2000 kan till stor del förklaras av ändringar i metoderna för datafångst fr. o.m. år 2000 (se bilaga 1).

I sammanhanget bör nämnas att landets totala åkerareal är 41,1 milj. ha varav en betydande del utgörs av fjällområden ej lämpliga för jordbruksproduktion (**tabell 2.3**).

Antal företag med husdjur

Antal företag med mjölkkor fortsätter att minska. År 2002 fanns det 11 300 företag med mjölkkor, vilket var en minskning med 5 % sedan 2001. Även antal företag med svin minskar. Sedan 1997 har antalet företag med svin mer än halverats och år 2002 fanns det 4 000 företag med svin (**tabell 2.5**).

Driftsinriktning och arbetsbehov

Det svenska jordbruket är relativt specialiserat. Ungefär 21 400 företag var växtodlingsföretag år 2000 (de flesta av dessa var jordbruksväxtföretag), 29 700 var husdjursföretag (där nötkreatursföretagen dominerade) och endast 7 000 var blandföretag (med övervikt för husdjursskötsel) (**tabell 2.6**).

Knappt 19 000 jordbruksföretag klassificeras som småbruk, vilket innebär att de har ett arbetsbehov under 400 standardtimmar. Det är en kraftig minskning från föregående år, 38 %. Dessa företag – 25 % av samtliga jordbruksföretag – torde spela en mycket liten roll för brukarnas försörjning (**tabell 2.8**).

Skillnaden i driftsinriktning var stor mellan olika delar av landet. I de fyra nordligaste länen var omkring 40 % av jordbruken småbruk. Bland övriga driftsinriktningar dominerade husdjursskötsel. En hög andel småbruk fanns också i Värmland (43 %) (**tabell 2.7**).

I Svealand och norra Götaland finns en tämligen homogen grupp län – Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Örebro och Västmanlands län – med hög andel växtodlingsföretag och få småbruk. Västra Göta-

lands län representerar i det här avseendet nästan genomsnittet för riket.

I södra Sverige finns å ena sidan skogslän som Jönköpings och Kronobergs län med mycket hög andel husdjursföretag, obetydlig andel växtodlings- och blandföretag och jämfört med grannlänen en hög andel småbruk. Å andra sidan finns Skåne län, som med sin tonvikt på växtodling på många sätt liknar ”Mälarlandskapen” (**tabell 2.7**).

Knappt hälften av de svenska jordbruksföretagen, närmare 36 000, har ett arbetsbehov under 800 standardtimmar. Även med hänsyn tagen till att verklig arbetstid inte är detsamma som standardiserat arbetsbehov kan dessa företag endast anses utgöra deltidjordbruk (**tabell 2.8**).

Om man sätter gränsen för heltidjordbruk vid 1 600 standardtimmar blir antalet heltidjordbruk ca 24 200. Endast ca 5 300 företag är så stora, över 4 000 standardtimmar, att anställd arbetskraft kan antas spela någon större roll på företagen.

Skillnader i arbetsbehov mellan företag med olika driftsinriktning var stora. Husdjursföretagen har ganska ofta arbetsbehov över 1 600 timmar, vilket är ovanligt för växtodlingsföretagen (som dock har större säsongvariation över året).

Om statistiken

Företag, arealer, brukningsförhållanden

Uppgifter om företagens struktur m.m. insamlas varje år till LBR. Uppgifter inhämtas från företag med mer än 2,0 hektar åkermark eller med stor djurbesättning. Fr.o.m. 1996 ingår – till skillnad mot tidigare – även företag med mer än 2,0 hektar åkermark men med mindre än 0,3 hektar utnyttjad åker i redovisningen.

Vissa år insamlas dessutom uppgifter från trädgårdsföretag och från företag med skogsmark eller andra ägoslag än åkermark (och högst 2,0 hektar åkermark). En utförlig beskrivning av systemet för uppgiftsinsamling m.m. i LBR lämnas i bilaga 1.

De år då företag med skogsmark eller andra ägoslag än åkermark (och högst 2,0 hektar åkermark) ingår i registreringen kallas uppgiftsinsamlingen lantbruksräkning. Dessa år erhålls en fullständig arealredovisning för hela lantbruket. Den senast genomförda lantbruksräkningen avsåg 1992.

För år 2000 och framåt har uppgifter om bruksningsform inte kunnat sammanställas, vilket sammanhänger med ändringar i metoden för datainsamling år 2000 (se bilaga 1).

Ägoslag

Vid lantbruksräkningen har uppgifter erhållits om jordbruksmarkens fördelning på ägoslag för samtliga lantbruksenheter, dvs. även för företag med enbart skog. Den senaste lantbruksregistreringen avsåg år 1992. Vid lantbruksräkningen i juni varje år har erhållits underlag till en årlig ägoslagsstatistik för mark på företag med mer än 2,0 hektar åkermark. Omläggningar i metoden för datafångst fr.o.m. år 2000 har dock medfört att en fullständig statistik över ägoslag på jordbruksföretagen fortsättningsvis bara kommer att kunna tas fram intermittert.

Företagens driftsinriktning och arbetsbehov

Uppgifter om jordbruksföretagens driftsinriktning och arbetsbehov – typologidata, se nedan – belyser graden av specialisering inom jordbruket. De ger också genom företagets standardiserade arbetsbehov ett mått på företagets storlek. Till skillnad mot det traditionella måttet, åkerarealen, tar detta mått hänsyn också till antalet husdjur på företaget och till vilka grödor som odlas.

En pågående översyn av typologisystemet har medfört att uppgifter om driftsinriktning ännu inte kan lämnas för år 2000. Av den anledningen sker redovisningen i det följande för 1999.

Typologidata

Typologidata är samlingsnamnet för data om

jordbruksföretagen avseende

- driftsinriktning i jordbruket
- arbetsbehov i jordbruket
- skogsbrukets betydelse för företaget
- arbetsbehov i skogsbruket.

Typologidata får man inte genom direkt datainsamling, utan genom att utnyttja sådana uppgifter om jordbruksföretagen som redan finns i lantbruksregistret, dvs. grödarealer och husdjursantal samt areal skogsmark. På basis av dessa uppgifter och med utnyttjande av normaltal som speglar arbetsbehovet för varje hektar av olika grödor respektive varje husdjur, får man en bild dels av företagets totala arbetsbehov, dels av hur detta arbetsbehov fördelas på olika driftsgrenar. Man skall vid tolkningen av typologidata komma ihåg att användningen av normaltal innebär en standardisering som bygger på genomsnittsvärden – för det enskilda företaget kan arbetsbehovet vara större eller mindre beroende på bl.a. mekaniseringsgrad.

För att hänföras till en viss driftsinriktning (typklass) krävs att minst två tredjedelar av företagets arbetsbehov hänför sig till motsvarande driftsgren. Så har t.ex. ett mjölkföretag minst 67 % av arbetsbehovet inom mjölkproduktionen.

Typologidata tas fram med hjälp av en indelning i typklasser, normtider för olika grödor och husdjur, regler för koppling mellan gröda/husdjur och driftsgrenar, m.m. Dessa moment beskrivs i bl.a. JO 35 SM 0001: Rapporter från lantbrukets företagsregister 1999. Jordbruksföretagens driftsinriktning den 10 juni 1999. Typologidata.

Typologidata för det svenska jordbruket har publicerats löpande fr.o.m. 1984. En översyn i slutet av 1980-talet ledde till vissa revideringar av systemet fr.o.m. 1990 års statistik. Bl.a. skedde en anpassning till den reviderade standarden för svensk näringsgrensindelning (SNI 92), vilken baseras på den europeiska näringsgrensstandard NACE Rev 1.

Effekterna av omläggningen beskrivs i publikationen J 30 SM 9103.

Några begrepp och definitioner i lantbruksstatistiken

Företag

Med företag menas inom jordbruk, skogsbruk, husdjurskötsel samt frukt- och trädgårdsodling bedrivna verksamheter under en och samma driftsledning.

Företagare

Med företagare menas den eller de personer som juridiskt och ekonomiskt svarar för verksamheten.

Åkermark

Mark som används eller lämpligen kan användas till växtodling eller bete och som är lämplig att plöja.

Betesmark

Mark som används eller lämpligen kan användas till bete och som inte är lämplig att plöja.

Skogsmark

Mark som är lämplig för virkesproduktion och som inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål samt mark där det bör finnas skog till skydd mot sand- och jordflykt eller mot att fjällgränsen flyttas ned. Mark som ligger helt eller i huvudsak outnyttjad skall dock inte anses som skogsmark, om den på grund av särskilda förhållanden inte bör tas i anspråk för virkesproduktion. Mark skall anses lämplig för virkesproduktion, om den enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke om året per hektar.

Annan mark

Mark som inte lämpligen kan användas till växtodling, bete eller virkesproduktion.

Ägoslagsdefinitionerna har tillämpats sedan 1981. De fastställdes som svensk standard i januari samma år och ansluter till motsvarande ägoslagsdefinitioner i fastighetstaxeringen.

I grova drag råder följande relationer gen-

temot den ägoslagsindelning som gällde före 1981:

Åkermark motsvarar den tidigare klassen åker.

Betesmark motsvarar dels hela den tidigare klassen kultiverad betesmark, dels en del av klassen annan gräsbärande mark.

Skogsmark motsvarar dels hela den tidigare klassen skogsmark, dels en del av klassen annan gräsbärande mark.

Annan mark motsvarar den tidigare klassen övrig mark.

Effekterna av den ändrade klassificeringen torde vara små beträffande åkermark och skogsmark vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark under eget bruk. Större delen av den tidigare klassen annan gräsbärande mark har 1981 redovisats som betesmark och endast en mindre del har överförs till skogsmark.

Annan publicering

Uppgifter om företag och bruksförhållanden, arealer samt husdjur publiceras årligen av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 34 SM 0101, JO 10 SM 0202 och JO 20 SM 0201.

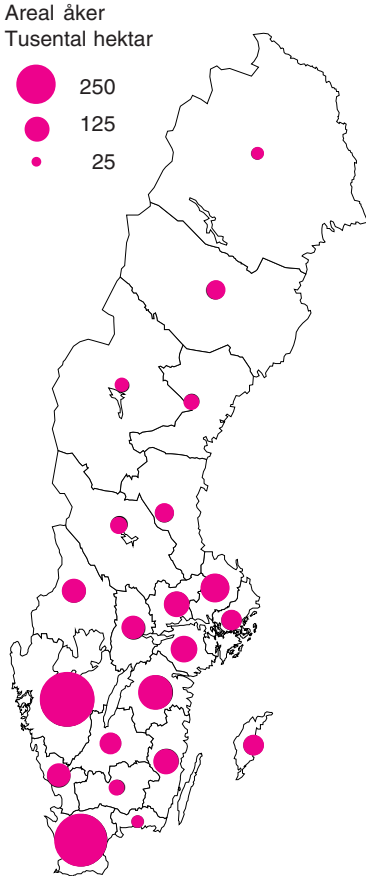
Publikationerna för senare år är tillgängliga på Internet och kan nås via SCB:s eller Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se respektive www.sjv.se).

Delar av statistiken publiceras också i Sveriges Statistiska Databaser i anslutning till SCB:s webbplats.

Uppgifter från lantbruksräkningarna har publicerats i Lantbruksräkningen 1971, 1976 och 1981. Uppgifter från Lantbruksräkningen 1988 har redovisats i Statistiska meddelanden J 13 SM 9002 och J 33 SM 9001 och Lantbruksräkningen 1992 i Statistiska meddelanden J 13 SM 9302.

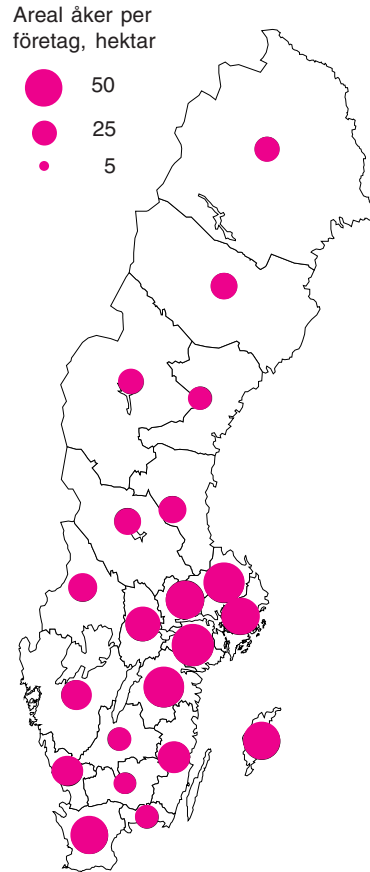
Typologidata har publicerats årligen fr.o.m. årgång 1984 av SCB i Statistiska meddelanden serie J och fr.o.m. 2000 i serie JO, senast JO 35 SM 0101.

Figur 2A
Total åkerareal länsvis 2002
Total area of arable land by county

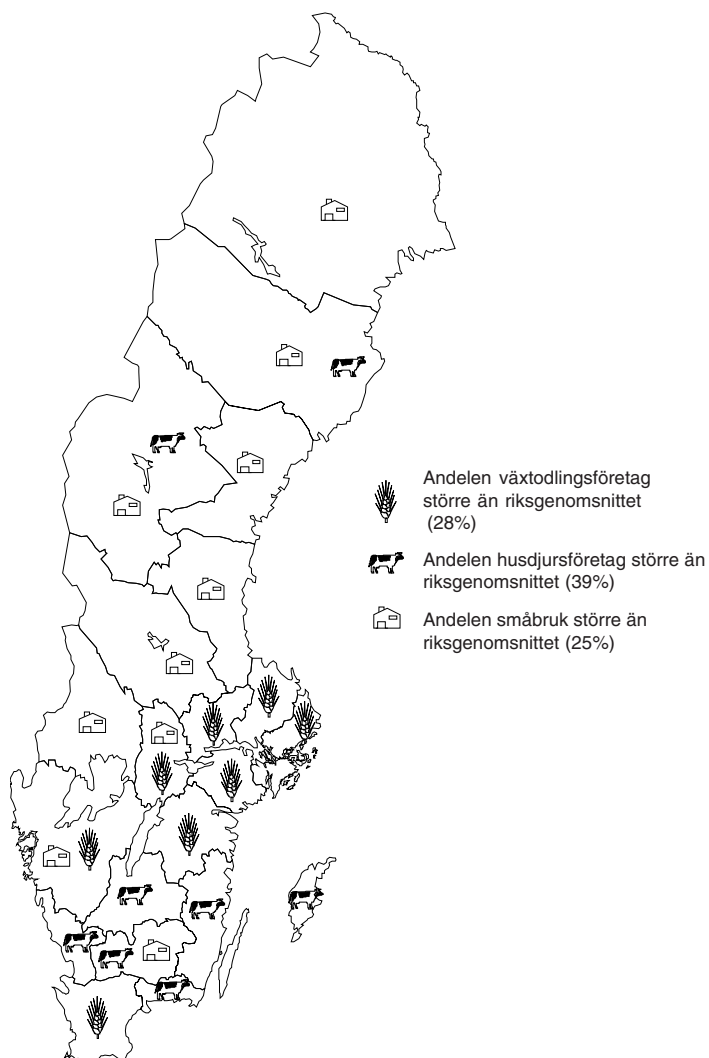
Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 2B
Genomsnittlig areal åker per företag länsvis 2002
Average area of arable land per holding by county

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 2C
Karaktäristisk driftsinriktning i jordbruket länsvis 2000
Characteristic type of farming by county

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.1
Antal företag efter storleksgrupp åkermark 2002
Number of holdings by size group

Område	Antal företag inom storleksgrupp, hektar åkermark							Summa	Åker per företag, hektar
	2,1– 5,0	5,1– 10,0	10,1– 20,0	20,1– 30,0	30,1– 50,0	50,1– 100,0	Över 100,0		
<i>Län</i>									
Stockholms	190	229	370	216	226	270	229	1 730	49,6
Uppsala	194	243	383	289	429	639	399	2 576	58,4
Södermanlands	187	239	366	182	280	380	396	2 030	62,8
Östergötlands	351	367	476	329	560	781	607	3 471	59,9
Jönköpings	758	850	779	438	506	400	93	3 824	24,0
<i>Kronobergs</i>									
Kronobergs	617	648	516	266	258	208	48	2 561	20,1
Kalmar	446	520	662	381	496	590	245	3 340	37,9
Gotlands	151	170	222	176	326	435	215	1 695	50,9
Blekinge	293	305	278	135	192	125	41	1 369	23,9
Skåne	1 235	1 297	1 771	1 032	1 308	1 444	1 106	9 193	49,6
<i>Hallands</i>									
Hallands	533	641	779	470	471	458	203	3 555	32,1
Västra Götalands	2 317	2 732	3 151	1 688	1 881	1 785	939	14 493	32,9
Värmlands	827	839	687	355	401	366	233	3 708	30,1
Örebro	337	390	414	289	354	419	265	2 468	43,4
Västmanlands	139	196	345	274	424	472	322	2 172	56,5
<i>Dalarnas</i>									
Dalarnas	441	401	463	268	285	267	94	2 219	27,7
Gävleborgs	431	518	607	301	376	314	85	2 632	26,5
Västernorrlands	551	505	474	202	202	221	72	2 227	22,7
Jämtlands	428	379	326	162	204	182	60	1 741	24,1
Västerbottens	469	537	516	250	283	328	123	2 506	28,0
<i>Norrbottnens</i>									
Norrbottnens	368	306	252	146	150	153	65	1 440	25,6
<i>Produktionsområden</i>									
Gss	469	531	895	622	841	1 133	922	5 413	63,5
Gmb	806	855	1 238	786	1 184	1 330	720	6 919	45,8
Gns	770	994	1 568	990	1 400	1 647	1 207	8 576	52,3
Ss	1 009	1 247	1 862	1 280	1 749	2 241	1 700	11 088	55,5
Gsk	4 374	4 868	4 658	2 384	2 421	1 951	551	21 207	23,1
Ssk	1 404	1 536	1 408	735	824	755	328	6 990	28,0
Nn	1 425	1 337	1 361	628	714	676	219	6 360	24,5
Nö	1 006	944	847	424	479	504	193	4 397	26,0
<i>Hela riket</i>									
2002	11 263	12 312	13 837	7 849	9 612	10 237	5 840	70 950	37,8
2001	11 522	13 657	14 732	8 199	10 052	10 498	5 631	74 291	36,3
2000	11 784	14 110	15 453	8 717	10 624	10 652	5 458	76 798	35,2
1999	11 344	15 229	16 656	9 295	11 445	10 969	5 181	80 119	34,3
1998	13 563	16 442	17 451	9 827	11 845	11 188	4 991	85 307	32,6
1997	14 273	17 179	18 066	10 127	12 249	11 268	4 864	88 026	31,8

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.2

Antal företag och areal åker efter brukningsform 1999¹

Number of holdings and area of arable land by type of holding

Område; storleksgrupp	Antal företag			Summa	Areal åker, hektar			Summa
	Helt ägda	Helt arren- derade	Delvis arren- derade		Helt ägd	Helt arren- derad	Delvis arren- derad	
<i>Län</i>								
Stockholms	788	460	608	1 856	17 702	33 611	37 757	89 070
Uppsala	1 169	555	1 115	2 839	36 491	42 419	73 384	152 293
Södermanlands	941	476	750	2 167	32 503	37 419	60 946	130 868
Östergötlands	1 473	922	1 380	3 775	48 683	64 195	96 710	209 587
Jönköpings	1 628	656	1 933	4 217	16 145	18 221	60 401	94 767
Kronobergs	1 161	304	1 328	2 793	10 171	6 899	36 895	53 965
Kalmar	1 343	568	1 650	3 561	26 980	23 377	78 497	128 854
Gotlands	676	208	982	1 866	16 227	11 847	58 422	86 496
Blekinge	720	160	614	1 494	8 550	5 371	20 748	34 669
Skåne	4 771	1 598	3 903	10 272	116 528	114 222	233 911	464 660
Hallands	1 973	488	1 573	4 034	32 688	21 273	64 434	118 395
Västra Götalands	8 406	1 743	6 052	16 201	144 787	73 353	269 974	488 113
Värmlands	2 495	390	1 442	4 327	34 335	16 693	61 761	112 789
Örebro	1 223	317	1 109	2 649	27 592	15 606	65 273	108 470
Västmanlands	1 190	391	808	2 389	37 147	30 160	56 882	124 189
Dalarnas	962	244	1 198	2 404	11 483	9 077	41 387	61 948
Gävleborgs	1 321	200	1 487	3 008	13 486	5 444	53 987	72 917
Västernorrlands	1 524	176	1 204	2 904	11 358	4 463	39 251	55 072
Jämtlands	1 052	186	940	2 178	8 338	5 733	30 579	44 649
Västerbottens	1 534	245	1 499	3 278	12 456	9 865	52 165	74 486
Norrbottnens	1 052	138	717	1 907	9 369	4 401	26 902	40 672
<i>Produktionsområden</i>								
Gss	2 605	1 154	2 389	6 148	82 573	89 658	167 419	339 649
Gmb	3 373	989	3 280	7 642	75 732	60 820	190 527	327 078
Gns	4 712	1 394	3 516	9 622	127 619	97 798	227 003	452 420
Ss	5 562	2 199	4 343	12 104	161 679	163 136	301 660	626 475
Gsk	10 701	2 874	9 706	23 281	123 355	79 925	310 850	514 130
Ssk	3 921	809	3 058	7 788	48 355	30 585	121 452	200 392
Nn	3 693	558	3 556	7 807	30 535	16 156	117 433	164 123
Nö	2 835	448	2 444	5 727	23 169	15 571	83 922	122 662
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
2,1 – 10,0	20 221	2 500	3 852	26 573	116 298	15 583	26 502	158 382
10,1 – 20,0	8 481	1 889	6 286	16 656	122 355	27 910	93 741	244 007
20,1 – 50,0	6 228	2 645	11 867	20 740	194 034	87 435	396 940	678 409
50,1 – 100,0	1 834	1 910	7 225	10 969	123 878	135 445	503 045	762 368
Över 100,0	638	1 481	3 062	5 181	116 450	287 276	500 039	903 765
<i>Hela riket</i>								
1999	37 402	10 425	32 292	80 119	673 016	553 648	1 520 266	2 746 929
1998	41 246	11 077	32 984	85 307	709 001	562 177	1 512 577	2 783 755
1997	42 736	11 753	33 537	88 026	728 701	575 241	1 494 631	2 798 574
1996	44 153	12 339	33 996	90 488	752 053	582 223	1 477 258	2 811 534
1995	40 557	12 656	34 092	87 305	726 885	580 619	1 459 136	2 766 641

1) Från och med 1996 ingår företag som utnyttjar mindre än 0,3 hektar åkermark i redovisningen.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.3

Arealen av olika ägoslag 1999¹ samt areal åkermark 2002¹, hektar*Area of different types of land in 1999 and area of arable land in 2002*

Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Figures refer to holdings of more than 2.0 hectares of arable land.

Område; storleksgrupp	1999				Summa	2002
	Åker- mark, hektar	Betes- mark, hektar	Skogs- mark, hektar	Annan mark, hektar		Åker- mark, hektar
<i>Län</i>						
Stockholms	89 070	13 626	92 672	15 733	211 101	85 674
Uppsala	152 293	18 172	115 592	14 200	300 258	150 164
Södermanlands	130 868	17 886	137 611	19 366	305 731	128 676
Östergötlands	209 587	48 999	183 472	27 110	469 168	207 136
Jönköpings	94 767	42 847	206 556	34 977	379 147	91 369
Kronobergs	53 965	21 016	144 195	25 103	244 279	51 123
Kalmar	128 854	57 970	210 787	33 094	430 705	126 372
Gotlands	86 496	15 390	68 161	21 223	191 270	86 140
Blekinge	34 669	11 155	74 234	6 987	127 044	32 932
Skåne	464 660	56 424	123 346	22 448	666 878	455 096
Hallands	118 395	15 792	90 842	21 835	246 863	115 026
Västra Götalands	488 113	68 685	444 281	119 594	1 120 673	477 544
Värmlands	112 789	8 872	237 185	24 476	383 321	111 907
Örebro	108 470	8 836	125 817	14 793	257 917	106 822
Västmanlands	124 189	9 252	132 037	11 569	277 046	122 872
Dalarnas	61 948	6 369	141 770	11 534	221 620	61 196
Gävleborgs	72 917	5 329	256 673	17 941	352 860	70 174
Västernorrlands	55 072	6 428	240 037	33 144	334 682	50 642
Jämtlands	44 649	6 333	252 323	93 096	396 402	42 011
Västerbottens	74 486	4 145	253 760	63 911	396 301	70 269
Norrbottnens	40 672	3 625	202 846	70 314	317 456	36 795
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	339 649	18 337	37 996	11 300	407 282	335 198
Gmb	327 078	80 544	187 867	46 837	642 325	320 637
Gns	452 420	49 241	193 335	37 358	732 353	448 984
Ss	626 475	66 008	587 358	74 010	1 353 851	616 098
Gsk	514 130	181 383	1 037 441	201 056	1 934 011	493 065
Ssk	200 392	23 787	471 155	49 450	744 783	195 872
Nn	164 123	18 154	692 256	98 234	972 768	155 939
Nö	122 662	9 696	526 787	184 204	843 348	114 147
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>						
2,1 – 5,0	43 524	19 857	352 371	91 631	507 383	41 110
5,1 – 10,0	114 858	37 969	573 993	121 684	848 505	91 570
10,1 – 20,0	244 007	60 832	702 071	128 413	1 135 323	200 735
20,1 – 30,0	230 210	48 808	420 223	75 530	774 771	193 279
30,1 – 50,0	448 199	81 387	552 188	90 964	1 172 737	376 113
50,1 – 100,0	762 368	109 048	605 728	108 126	1 585 270	717 112
100,1 –	903 765	89 248	527 619	86 100	1 606 732	1 060 022
<i>Hela riket</i>						
2002	..	..	..	..	..	2 679 941
2001	..	..	..	..	..	2 694 184
2000	..	..	..	..	..	2 705 984
1999	2 746 929	447 149	3 734 193	702 449	7 630 720	2 746 929
1998	2 783 755	448 855	3 928 340	755 657	7 916 607	2 783 755
1997	2 798 574	449 651	3 997 400	773 998	8 019 622	2 798 574

1) Fr.o.m. 1996 ingår även företag med mindre än 0,3 hektar utnyttjad åkermark i redovisningen.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.4
Åkerareal efter storleksgrupp 2002
Area of arable land by size group

Område	Åkerareal inom storleksgrupp, hektar åkermark							Summa
	2,1– 5,0	5,1– 10,0	10,1– 20,0	20,1– 30,0	30,1– 50,0	50,1– 100,0	Över 100,0	
<i>Län</i>								
Stockholms	713	1 745	5 557	5 291	8 830	19 061	44 564	85 761
Uppsala	707	1 838	5 711	7 155	16 963	45 338	72 754	150 467
Södermanlands	678	1 815	5 328	4 556	11 122	27 446	76 475	127 420
Östergötlands	1 279	2 707	7 051	8 128	22 187	55 652	110 885	207 889
Jönköpings	2 765	6 247	11 127	10 844	19 692	27 077	13 950	91 703
Kronobergs	2 208	4 709	7 332	6 525	10 029	13 946	6 614	51 363
Kalmar	1 605	3 896	9 588	9 434	19 423	41 371	41 314	126 630
Gotlands	556	1 255	3 298	4 366	12 747	30 470	33 522	86 214
Blekinge	1 055	2 213	4 004	3 314	7 431	8 333	6 353	32 703
Skåne	4 396	9 672	25 839	25 546	51 276	101 482	238 221	456 432
Hallands	1 949	4 754	11 320	11 543	18 518	31 869	34 279	114 233
Västra Götalands	8 457	20 332	45 606	41 540	73 279	124 872	162 719	476 805
Värmlands	3 068	6 325	9 850	8 775	15 718	25 862	41 982	111 580
Örebro	1 196	2 916	6 047	7 047	13 775	29 848	46 234	107 063
Västmanlands	509	1 487	5 135	6 695	16 514	33 605	58 768	122 713
Dalarnas	1 597	2 925	6 666	6 639	11 048	18 502	14 054	61 431
Gävleborgs	1 598	3 815	8 808	7 324	14 570	21 532	12 081	69 729
Västernorrlands	2 076	3 759	6 827	4 877	7 991	14 746	10 386	50 663
Jämtlands	1 569	2 814	4 633	3 928	8 143	12 176	8 748	42 011
Västerbottens	1 758	4 088	7 440	6 130	10 988	23 298	16 511	70 213
Norrbottnens	1 369	2 259	3 569	3 620	5 868	10 626	9 608	36 918
<i>Produktionsområden</i>								
Gss	1 691	4 026	13 265	15 356	33 295	80 923	195 264	343 820
Gmb	2 900	6 352	18 182	19 592	46 510	92 219	130 815	316 571
Gns	2 830	7 405	23 165	24 415	55 143	116 847	219 136	448 941
Ss	3 708	9 458	27 581	31 606	68 612	159 886	314 416	615 267
Gsk	15 812	35 910	66 633	58 602	93 633	133 386	85 473	489 449
Ssk	5 141	11 490	20 236	17 998	32 020	52 513	56 447	195 845
Nn	5 298	9 856	19 552	15 291	28 240	45 943	31 671	155 850
Nö	3 731	7 072	12 122	10 419	18 659	35 394	26 800	114 199
<i>Hela riket</i>								
2002	41 110	91 570	200 735	193 279	376 113	717 112	1 060 022	2 679 941
2001	42 665	101 352	213 781	202 038	392 960	734 902	1 006 465	2 694 162
2000	43 780	104 774	224 457	215 019	415 572	742 556	959 826	2 705 984
1999	43 524	114 858	244 007	230 210	448 199	762 368	903 765	2 746 929
1998	51 681	124 320	256 710	243 919	464 441	775 465	867 220	2 783 755
1997	54 392	129 803	265 554	251 114	479 814	777 542	840 356	2 798 574

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.5
Antal företag med husdjur av olika slag 2002
Number of holdings with different kinds of livestock

Område;	Antal företag med				
	Nöt- kreatur	Varav mjölkkor	Får	Svin	Höns
<i>Län</i>					
Stockholms	535	181	279	42	142
Uppsala	862	376	263	141	142
Södermanlands	731	307	265	92	200
Östergötlands	1 480	554	397	211	366
Jönköpings	2 463	950	404	139	587
Kronobergs	1 651	426	253	68	219
Kalmar	2 018	925	381	144	227
Gotlands	838	431	424	125	88
Blekinge	770	166	183	103	155
Skåne	3 584	1 112	729	1 175	606
Hallands	1 617	597	374	687	290
Västra Götalands	5 275	2 063	1 441	610	1 153
Värmlands	1 122	306	372	68	229
Örebro	871	260	227	75	106
Västmanlands	501	178	126	73	195
Dalarnas	899	387	238	36	88
Gävleborgs	834	395	237	68	161
Västernorrlands	926	463	282	35	110
Jämtlands	748	360	171	30	138
Västerbottens	917	551	253	69	91
Norrbottnens	395	281	198	7	31
<i>Produktionsområden</i>					
Gss	1 543	545	358	987	342
Gmb	3 414	1 545	893	753	394
Gns	2 686	1 141	575	582	750
Ss	3 361	1 261	1 105	442	740
Gsk	11 506	3 816	2 588	904	2 150
Ssk	2 467	787	731	107	454
Nn	2 532	1 232	707	142	346
Nö	1 528	944	537	81	148
<i>Hela riket</i>					
2002	29 038	11 270	7 495	3 998	5 323
2001	30 537	11 828	8 082	4 520	5 768
2000	32 063 ¹	12 676 ¹	8 089 ²	4 809 ²	5 678 ²
1999	33 978 ³	13 963 ³	8 247 ²	6 014 ²	6 441 ²
1998 ⁴	36 594	14 859	8 657	7 267	6 825
1997 ⁴	38 531	15 788	9 411	8 431	8 340

- 1) År 2000 baseras statistiken på uppgifter från djurräkningen i juni.
- 2) År 1999 och 2000 (augusti) baseras statistiken på totalundersökningar (Lantbruksregistret).
- 3) År 1999 baseras statistiken på totalundersökning (Lantbruksregistret).
- 4) Åren 1996–1998 baseras statistiken på urvalsundersökningar (Lantbruksregistret).

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.6
Antal företag efter driftsriktning 2000
Number of holdings by type of farming

Driftsriktning	Antal företag
Jordbruksväxter	19 721
Köks-, prydnads- och plantskoleväxter	392
Frukt och bär	437
Blandad växtodling	827
Summa växtodling	21 377
Nötkreatur	23 403
Får och getter	2 506
Svin	1 177
Fjäderfä	255
Blandad husdjursskötsel	2 369
Summa husdjursskötsel	29 710
Blandat jordbruk, mest växtodling	2 704
Blandat jordbruk, mest husdjursskötsel	4 381
Summa blandat jordbruk	7 085
Småbruk ¹	18 938
<i>Samtliga²</i>	
2000	77 110
1999	80 435
1998	85 599
1997	88 389
1996	90 854
1995	87 682

1) Företag med arbetsbehov under 400 standardtimmar.

2) Företag med minst 2,1 hektar åkermark eller stor djurbesättning (Se kapitel 6).

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.7

Andel företag efter driftsinriktning länsvis 2000, procent

Percentage of holdings by type of farming and county

Län	Driftsinriktning, procent				Samtliga	
	Växt- odling	Hus- djurs- skötsel	Blandat jordbruk	Småbruk	%	Antal företag
Stockholms	43	23	13	22	100	1 833
Uppsala	43	26	14	17	100	2 783
Södermanlands	37	29	14	21	100	2 174
Östergötlands	34	34	12	20	100	3 757
Jönköpings	8	62	3	27	100	4 084
Kronobergs	7	56	4	33	100	2 751
Kalmar	15	55	8	22	100	3 568
Gotlands	20	46	17	17	100	1 802
Blekinge	17	45	10	28	100	1 469
Skåne	37	32	11	19	100	9 980
Hallands	20	44	9	26	100	3 881
Västra Götalands	28	34	8	31	100	15 758
Värmlands	24	26	8	43	100	4 030
Örebro	37	25	10	28	100	2 656
Västmanlands	53	17	10	19	100	2 347
Dalarnas	25	33	7	35	100	2 353
Gävleborgs	26	34	6	34	100	2 871
Västernorrlands	16	36	4	44	100	2 575
Jämtlands	13	42	3	41	100	1 950
Västerbottens	19	39	5	37	100	2 835
Norrbottens	22	29	4	45	100	1 653
<i>Hela riket</i>						
2000	28	39	9	25	100	77 110
1999	18	38	6	38	100	80 435
1998	17	38	7	38	100	85 599
1997	16	38	7	39	100	88 389
1996	15	39	7	38	100	90 854
1995	15	42	8	36	100	87 682

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.8**Antal företag efter driftsinriktning och arbetsbehov i jordbruket 2000***Number of holdings by type of farming and labour requirement in agriculture*

Arbetsbehov (standardtimmar)	Driftsinriktning			Samtliga	
	Växt- odling	Hus- djurs- skötsel	Blandat jordbruk	Småbruk	
– 799	10 438	4 858	1 428	18 938	35 662
800– 1 599	6 220	9 001	2 059	–	17 280
1 600– 2 399	2 340	4 149	1 632	–	8 121
2 400– 3 199	984	4 261	909	–	6 154
3 200– 3 999	516	3 601	443	–	4 560
4 000– 5 599	443	2 819	366	–	3 628
5 600–	436	1 021	248	–	1 705
<i>Samtliga</i> 2000	21 377	29 710	7 085	18 938	77 110
1999	14 261	30 502	5 193	30 479	80 435
1998	14 937	32 328	5 956	32 378	85 599
1997	14 070	34 018	6 095	34 206	88 389
1996	13 922	35 424	6 581	34 927	90 854
1995	12 887	36 607	6 819	31 369	87 682

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

3 Åkerarealens användning

I kapitel 3 redovisas statistik över åkerarealens användning. Bland annat lämnas uppgifter om arealen av olika grödor och antal företag med odling av olika växtslag.

Sammanfattning

Åkerarealens användning

Åkerarealens fördelning på olika grödgrupper och antal företag med odling år 2002 framgår översiktligt av **figurerna 3A och 3B** och **tabell 3.1**. I övriga tabeller lämnas redovisning bl.a. för län.

Spannmål (tabell 3.2)

Spannmålsarealen, drygt 40 % av den totala åkerarealen, uppgick år 2002 till 1 129 300 hektar, vilket är en marginell minskning sedan föregående år. Den arealmässigt största minskningen svarade *höstvete* för som minskade från 354 000 ha till 285 000 ha, dvs. en minskning med 20 %. Arealen för *vårvete*, *vårkorn* och *havre* ökade dock med 22 %, 6 % respektive 6 %. *Vårkorn* och *havre* står för störst andel av spannmålsarealen, dvs. 36 % (410 000 ha) respektive 26 % (295 000 ha).

Vete och *råg* odlades år 2002 på totalt 364 000 hektar varav merparten avsåg höstvete. Av övriga spannmålsgrödor, 765 000 hektar, svarade *korn* för 54 % av arealen, *havre* för 38 %, *råg* för 4 % och *blandsäd* för 3 %.

Baljväxter (tabell 3.3)

Den totala *baljväxtarealen* år 2002 var 42 000 hektar, en ökning med drygt 5 % sedan 2001. Merparten av baljväxtarealen upptas av *ärter* och *åkerbönor*.

Oljeväxter (tabell 3.4)

Arealen *raps* och *rybs* ökade med drygt 50 % jämfört med 2001 och omfattar 2002 67 000 ha.

Höstraps stod för den arealmässigt största ökningen, dvs. från 20 000 ha 2001 till 31 000 ha år 2002, en ökning med 57 %. Arealen *vårrops* var 2002 på 22 000 ha, *vårrys* 12 000 ha och *höstrybs* 2 000 ha.

Odlingen av *olja* har minskat med 28 % sedan 2001 och arealen uppgick år 2002 till 3 200 hektar. Detta ska jämföras med 1999 års oljelinsareal som låg på 34 200 ha. Sedan 1999 har oljelinsarealen minskat med 91 %.

Vall och grönfoderväxter (tabell 3.5) och Slåttervall och betesvall (tabell 3.6)

Slåtter- och betesvall var den arealmässigt största grödan och täckte år 2002 941 000 ha, vilket var en marginell ökning jämfört med 2001. Slåtter- och betesvall odlas också av flest antal företag. Den arealminskning som syns för Slåtter- och betesvall mellan 1999 och 2000 torde förklaras av att viss areal kan ha hamnat under ospecificerad åkermark, vilket i sin tur hänger samman med ändringar i metoderna för datafångst fr.o.m. år 2000 (se bilaga 1). I de fyra nordligaste länen samt i Gävleborgs, Dalarnas, Jönköpings, Kronobergs och Kalmar län utgör vall och grönfoderväxter mer än halva totala åkerarealen. I **tabell 3.6** redovisas slåtter- och betesvallsarealen separat, uppdelat på produktionsområden. Denna statistik är hämtad ifrån skördeuppskattningarna, se kap 4, sid 57.

Potatis och sockerbeter (tabell 3.7)

Den totala *potatisarealen* uppgick år 2002 till 32 000 hektar, vilket är ungefär densamma som tidigare år. *Sockerbetsarealen* uppgick till 55 000 hektar, vilket också är ungefär densamma

som för år 2001. Odlingen av *matpotatis* är främst förlagd till Skåne- och Västra Götalands län, *stärkelsepotatis* till Skåne- och Blekinge län och *sockerbetor* till Skåne- och Gotlands län.

Flest *matpotatisföretag* finns i storleksklassen 10,1–20,0 ha (1 114 st.), men de nyttjar dock endast 5 % av matpotatisarealen.

Träda, outnyttjad åker m.m. (Tabell 3.8)

Trädesarealen låg i stort sett oförändrad från föregående år och uppgick 2002 till 269 000 ha.

Energiskogsarealen låg kvar på ungefär samma nivå som tidigare och var 2002 på 15 000 ha.

Om statistiken

Åkerarealens användning

Uppgifter om åkerarealens användning har tidigare erhållits årligen genom gamla Lantbruksregistret. År 1999 och 2000 har uppgifter erhållits för samtliga företag med minst 2,1 hektar åkermark. År 1999 erhöles dock uppgifter på blankett direkt ifrån jordbrukarna och fr.o.m. år 2000 används, till övervägande del, Jordbruksverkets register avseende arealbaserade stöd. En beskrivning av Lantbruksregistret lämnas i bilaga 1. Där beskrivs också närmare de ändrade förutsättningarna för statistiken fr.o.m. år 2000.

Annan publicering

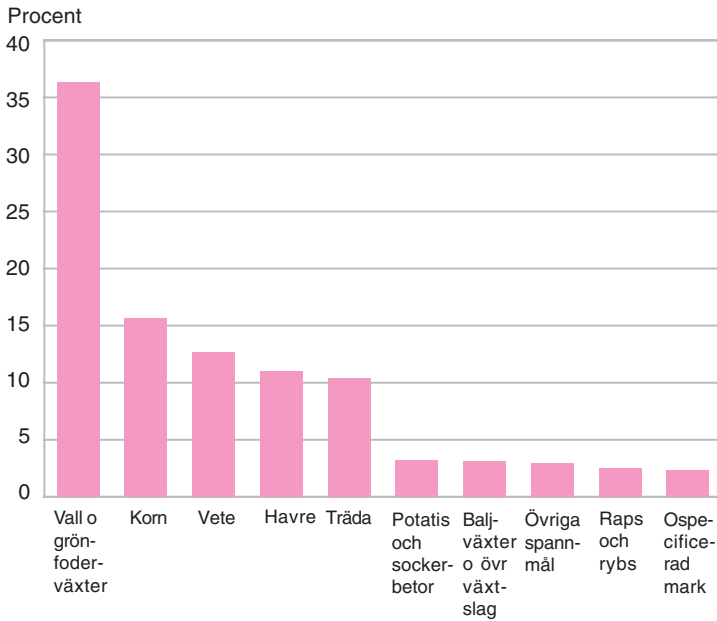
Uppgifter från lantbruksregistret om åkerarealens användning publiceras årligen av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 10 SM 0301.

Publikationerna för senare år är tillgängliga på Internet och kan nås via SCB:s eller Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se respektive www.sjv.se).

Delar av statistiken publiceras också i Sveriges Statistiska Databaser, SDB, i anslutning till SCB:s webbplats.

Figur 3A
Åkerarealens användning 2002

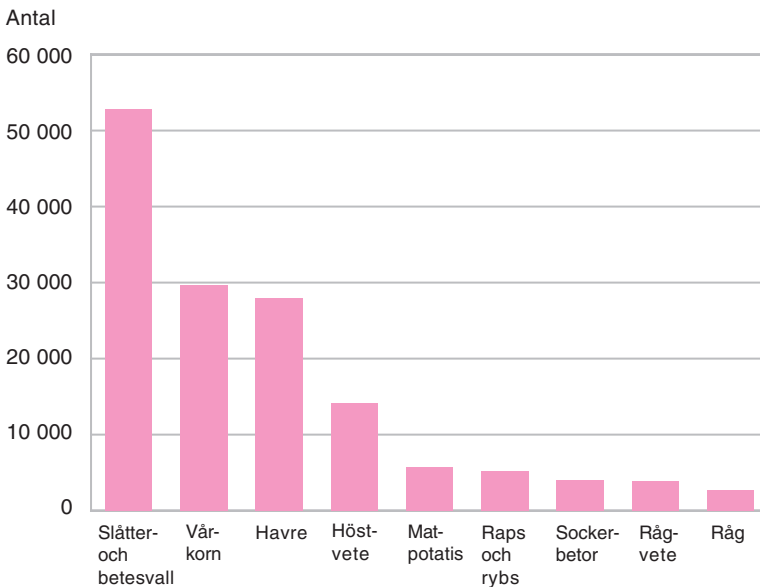
Use of arable land

Källa: Jordbruksverket.

Figur 3B
Antal företag med odling av vissa grödor 2002

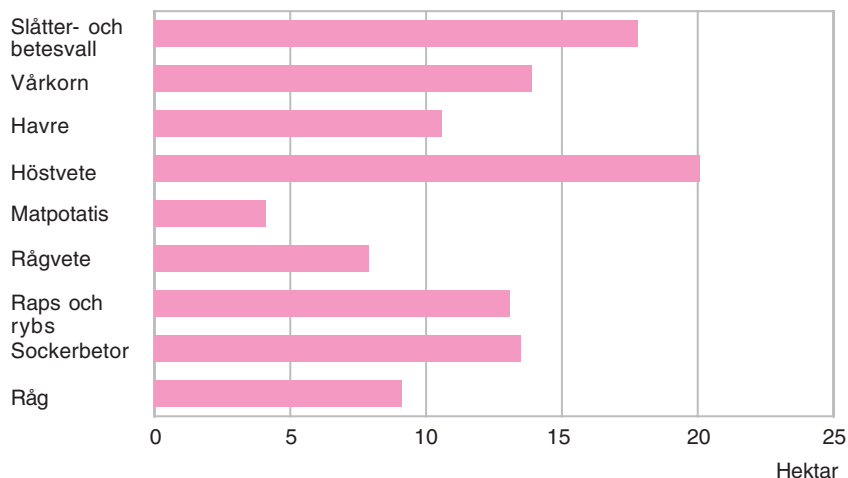
Number of holdings with cultivation of certain crops

Källa: Jordbruksverket.

Figur 3C
Odling av vissa grödor, genomsnittliga arealer per företag 2002

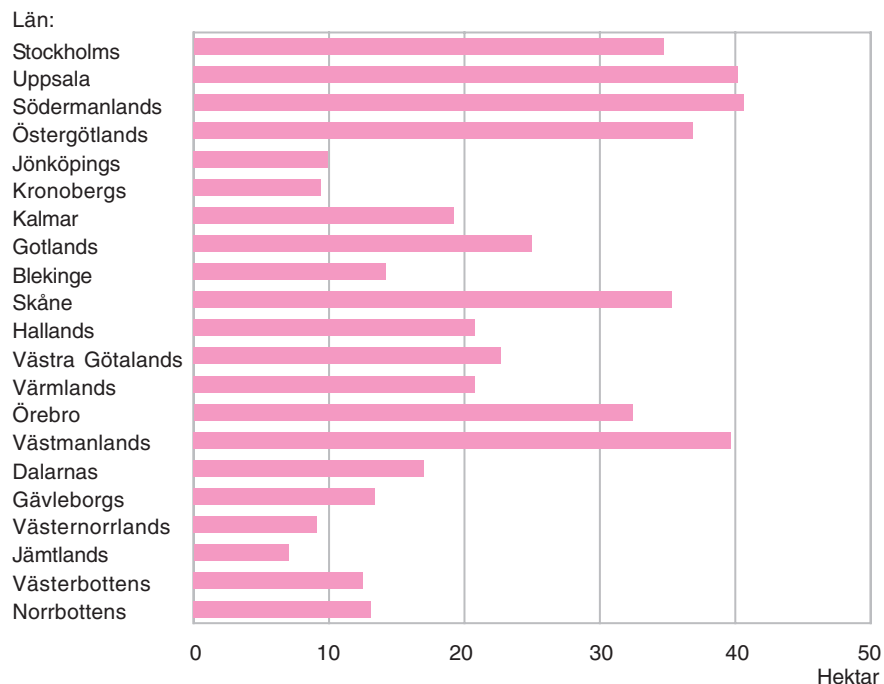
Cultivation of certain crops, areas per holding

Källa: Jordbruksverket.

Figur 3D
Odling av spannmål, genomsnittliga arealer per företag 2002

Cultivation of cereals, areas per holding

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 3.1
Åkerarealens användning 1997–2002, hektar
Use of arable land

Gröda	1997 ¹	1998 ¹	1999	2000	2001	2002
Spannmål ²	1 268 700	1 282 800	1 153 200	1 228 900	1 174 300	1 129 300
därav vete	344 200	398 000	275 400	401 600	399 200	339 600
korn	482 900	445 000	482 000	411 200	397 500	416 800
havre	315 500	311 500	305 700	295 500	278 200	295 000
Baljväxter	42 700	58 600	39 700	37 300	39 500	41 500
Vall och grönfoderväxter ²	1 006 000	985 400	980 200	920 800	956 000	973 400
Potatis	35 800	33 700	32 800	32 900	32 200	31 700
Sockerbetor	60 500	58 700	59 900	55 500	54 800	54 800
Raps och rybs	63 600	54 600	75 900	48 200	44 800	67 500
Övriga växtslag ³	52 100	54 700	75 600	55 000	51 200	42 500
Träda	204 400	193 000	270 700	247 700	266 200	268 500
Ospecificerad åkermark ⁴	..	..	..	79 700	75 100	60 500
Ej utnyttjad åkermark	64 900	62 300	59 000	..	..	10 200
Summa åkermark	2 798 600	2 783 800	2 746 900	2 706 000	2 694 200	2 679 900

1) Åren 1997–1998 baseras statistiken på uppgifter från ett urval av företag.

2) I spannmålsarealen år 2000 ingår vissa arealer stråsåd till grönfoder och stråsåd/baljväxtblandningar avsedda att skördas som grönfoder.

3) Frövall, oljelin, energiskog, trädgårdsväxter samt alla övriga mindre åkergrödor som inte ingår i ovanstående redovisning.

4) Arealer som ej kunnat fördelas på gröda.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.2
Spannmål 2002. Arealer och antal företag med odling
Cereals. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Arealer, hektar									Antal företag med odling
	Höst- vete	Vår- vete	Råg	Höst- korn	Vår- korn	Havre	Råg- vete	Bland- säd	Summa spann- måls- areal	
<i>Län</i>										
Stockholms	12 933	1 241	569	164	11 291	9 880	489	499	37 067	1 069
Uppsala	25 734	5 937	1 123	178	33 936	12 863	755	1 348	81 874	2 036
Södermanlands	21 596	3 124	1 064	28	14 382	18 302	1 321	1 296	61 112	1 507
Östergötlands	43 819	4 681	3 719	324	20 805	18 127	3 741	3 177	98 392	2 663
Jönköpings	771	96	31	125	8 144	9 043	1 351	1 322	20 884	2 109
Kronobergs	107	123	56	39	4 315	5 976	667	550	11 834	1 265
Kalmar	9 594	960	816	982	18 153	6 879	3 058	1 241	41 684	2 167
Gotlands	6 415	2 047	985	854	16 823	2 279	3 662	149	33 214	1 327
Blekinge	997	1 323	281	71	5 548	1 958	642	126	10 945	771
Skåne	79 328	14 470	9 233	2 158	97 324	16 995	2 458	461	222 426	6 294
Hallands	6 296	2 331	383	140	24 457	14 242	2 372	1 024	51 247	2 459
V:a Götalands	55 314	6 648	4 580	416	44 401	96 558	8 484	8 297	224 700	9 882
Värmlands	2 385	475	162	108	13 752	17 446	567	386	35 281	1 699
Örebro	6 991	5 368	857	54	17 684	23 057	616	475	55 101	1 700
Västmanlands	12 099	5 141	366	309	25 705	26 195	459	700	70 974	1 789
Dalarnas	628	285	115	126	14 388	4 964	10	150	20 667	1 215
Gävleborgs	237	97	54	98	13 983	6 590	65	520	21 644	1 614
Västernorrlands	5	–	1	77	5 618	702	25	275	6 702	737
Jämtlands	–	0	–	14	2 383	222	–	100	2 721	388
Västerbottens	–	–	–	59	12 853	1 974	49	344	15 279	1 224
Norrbottens	1	–	–	61	4 510	748	18	183	5 521	420
<i>Produktionsområden</i>										
Gss	66 103	12 712	4 642	1 501	78 486	19 392	2 979	790	186 605	4 686
Gmb	31 125	7 531	6 346	2 495	63 099	11 075	7 639	599	129 909	5 270
Gns	89 768	9 355	7 327	604	46 025	80 895	9 245	6 669	249 888	7 300
Ss	80 655	20 497	3 914	719	107 524	95 961	3 888	4 389	317 547	8 143
Gsk	12 596	2 382	1 367	497	48 898	54 726	5 723	7 383	133 573	11 439
Ssk	4 938	1 864	760	251	28 040	25 017	1 223	1 371	63 464	3 796
Nn	63	7	39	199	20 936	5 203	44	891	27 382	2 557
Nö	1	0	–	121	17 448	2 732	67	532	20 901	1 689
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>										
2,1– 5,0	176	84	74	50	1 213	1 475	39	77	3 188	1 562
5,1– 10,0	1 041	230	237	156	5 801	7 169	269	406	15 308	4 400
10,1– 20,0	6 529	1 233	946	405	22 772	24 063	1 124	1 470	58 542	8 742
20,1– 30,0	8 837	1 571	1 189	434	27 162	24 460	1 642	1 730	67 024	6 110
30,1– 50,0	24 456	4 191	2 552	752	57 930	46 916	3 626	3 868	144 290	8 270
50,1– 100,0	67 102	11 870	5 706	1 598	116 961	81 279	9 121	7 439	301 076	9 355
Över 100,0	177 108	35 170	13 691	2 990	178 618	109 641	14 989	7 633	539 841	5 599
<i>Hela riket</i>										
2002	285 249	54 350	24 395	6 386	410 456	295 002	30 809	22 623	1 129 269	44 038
2001	354 495	44 670	34 403	9 577	387 922	278 174	39 642	25 370	1 174 254	46 344
2000 ¹	353 201	48 364	34 533	12 997	398 227	295 544	40 728	45 328	1 228 922	50 679
1999	209 641	65 777	24 507	11 883	470 104	305 658	32 586	33 022	1 153 178	51 472
1998	359 024	39 021	34 617	15 949	429 011	311 467	66 751	26 972	1 282 812	..
1997	299 594	44 588	29 416	15 272	467 628	315 465	66 473	30 247	1 268 683	..

1) I spannmålsarealen år 2000 ingår arealer av stråsåd till grönfoder och stråsåd/baljväxtblandningar avsedda att skördas som grönfoder.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.3

Baljväxter 2002. Arealer och antal företag med odling*Leguminous plants. Areas and number of holdings with cultivation*

Område; storleksgrupp	Årter, åkerbönor m.m.		Konservärter		Bruna bönor		Summa balj- växter Areal hektar
	Areal hektar	Antal företag	Areal hektar	Antal företag	Areal hektar	Antal företag	
<i>Län</i>							
Stockholms	1 089	92	—	—	—	—	1 089
Uppsala	2 786	277	—	—	—	—	2 786
Södermanlands	2 831	223	—	—	—	—	2 831
Östergötlands	6 682	567	—	—	—	—	6 682
Jönköpings	101	25	—	—	—	—	101
Kronobergs	32	15	—	—	—	—	32
Kalmar	1 072	139	—	—	717	79	1 789
Gotlands	1 097	182	—	—	—	—	1 097
Blekinge	86	14	—	—	—	—	86
Skåne	4 651	520	6 236	363	—	—	10 887
Hallands	1 951	233	376	36	—	—	2 327
Västra Götalands	5 087	611	2 294	154	—	—	7 381
Värmlands	996	91	4	..	—	—	1 000
Örebro	962	116	—	—	—	—	962
Västmanlands	2 178	241	—	—	—	—	2 178
Dalarnas	264	34	—	—	—	—	264
Gävleborgs	88	23	—	—	—	—	88
Västernorrlands	..	..	—	—	—	—	..
Jämtlands	2	..	—	—	—	—	2
Västerbottens	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottnens	3	..	—	—	—	—	3
<i>Produktionsområden</i>							
Gss	4 525	476	5 549	337	—	—	10 074
Gmb	3 631	510	738	44	717	79	5 086
Gns	10 278	976	2 294	154	—	—	12 572
Ss	10 454	982	4	..	—	—	10 458
Gsk	1 845	313	324	25	—	—	2 169
Ssk	1 212	152	—	—	—	—	1 212
Nn	8	6	—	—	—	—	8
Nö	5	4	—	—	—	—	5
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1– 5,0	77	43	9	..	—	—	86
5,1– 10,0	187	74	6	..	2	..	195
10,1– 20,0	799	243	89	10	6	..	894
20,1– 30,0	1 064	264	75	8	22	7	1 161
30,1– 50,0	2 408	462	395	40	79	16	2 882
50,1– 100,0	7 108	984	1 670	155	190	29	8 968
Över 100,0	20 315	1 332	6 664	338	418	24	27 397
<i>Hela riket</i>							
2002	31 959	3 402	8 909	554	717	79	41 585
2001	29 928	3 415	8 862	581	756	91	39 546
2000	27 892	3 495	8 525	562	835	121	37 252
1999	30 053	3 718	8 752	558	872	130	39 677
1998	49 150	5 649	8 524	549	938	128	58 612
1997	32 742	4 162	9 028	635	921	131	42 691

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.4
Oljevaxter 2002. Arealer och antal företag med odling
Oilseed crops. Areas and number of holdings with cultivation

Område; Storleksgrupp	Arealer, hektar					Summa areal av raps och rybs	Antal företag med odling	Oljelin	
	Höstraps	Vårrops	Höstrybs	Vårrybs	Areal hektar			Antal företag	
<i>Län</i>									
Stockholms	322	1 594	307	875	3 098	189	114	14	
Uppsala	201	2 746	470	1 378	4 794	328	257	30	
Södermanlands	438	1 420	536	1 726	4 120	243	241	15	
Östergötlands	5 598	2 352	214	1 258	9 421	690	1 294	112	
Jönköpings	88	41	–	34	162	21	4	3	
Kronobergs	16	42	–	71	129	16	2	3	
Kalmar	1 240	199	12	104	1 555	139	102	19	
Gotlands	1 149	554	52	179	1 934	233	50	8	
Blekinge	61	222	–	–	283	40	2	..	
Skåne	17 253	2 991	33	69	20 346	1 450	130	19	
Hallands	442	977	23	375	1 816	195	37	4	
Västra Götalands	4 071	4 758	75	3 307	12 212	1 002	639	53	
Värmlands	20	290	60	625	995	79	33	8	
Örebro	290	1 818	57	673	2 838	218	114	16	
Västmanlands	29	1 919	60	1 315	3 323	242	101	16	
Dalarnas	–	15	–	338	353	42	30	6	
Gävleborgs	–	1	–	75	75	14	40	3	
Västernorrlands	–	5	–	2	7	7	–	–	
Jämtlands	–	0	–	–	0	..	–	–	
Västerbottens	–	1	–	–	1	..	–	–	
Norrbottens	0	–	–	4	4	..	–	–	
<i>Produktionsområden</i>									
Gss	13 498	2 906	29	354	16 787	1 188	106	12	
Gmb	6 262	1 494	57	180	7 993	764	179	33	
Gns	8 929	6 534	214	3 953	19 630	1 525	1 801	142	
Ss	1 292	9 555	1 469	6 270	18 585	1 248	793	91	
Gsk	974	933	50	808	2 765	299	87	27	
Ssk	263	514	81	827	1 684	155	225	26	
Nn	–	6	–	14	20	11	–	–	
Nö	0	1	–	4	5	4	–	–	
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>									
2,1– 5,0	25	11	–	–	36	17	13	6	
5,1– 10,0	126	63	6	65	260	72	51	19	
10,1– 20,0	467	404	14	380	1 266	277	150	40	
20,1– 30,0	629	464	28	471	1 592	308	152	26	
30,1– 50,0	1 848	1 390	185	1 341	4 763	745	240	48	
50,1– 100,0	6 388	4 943	330	3 222	14 883	1 597	439	62	
Över 100,0	21 734	14 669	1 336	6 929	44 669	2 127	2 147	129	
<i>Hela riket</i>									
2002	31 219	21 943	1 899	12 408	67 469	5 143	3 191	330	
2001	19 900	13 591	857	10 425	44 774	3 873	4 437	510	
2000	24 870	12 112	1 395	9 791	48 168	4 475	10 660	1 142	
1999	19 626	31 273	1 206	23 784	75 890	6 198	34 172	2 921	
1998	23 159	16 705	1 407	13 238	54 571	5 391	15 056	1 362	
1997	22 888	19 475	1 787	19 432	63 582	6 225	9 534	1 106	

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.5

Vall och grönfoder 2002. Arealer och antal företag med odling

Ley and green fodder. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Grönfoder ¹		Slätter- och betesvall		Frövall		Summa vall
	Areal hektar	Antal företag	Areal hektar	Antal företag	Areal hektar	Antal företag	Areal hektar
<i>Län</i>							
Stockholms	429	54	27 640	1 345	218	6	28 287
Uppsala	951	110	34 760	1 912	238	12	35 949
Södermanlands	527	55	35 474	1 601	646	37	36 647
Östergötlands	1 394	180	53 593	2 778	2 163	146	57 150
Jönköpings	1 892	459	61 419	3 458	14	..	63 325
Kronobergs	581	165	34 264	2 264	3	..	34 848
Kalmar	1 417	228	63 425	2 994	58	7	64 900
Gotlands	1 022	173	35 191	1 457	106	16	36 319
Blekinge	239	71	13 525	1 117	5	..	13 769
Skåne	4 176	670	88 397	6 745	4 771	288	97 344
Hallands	1 539	234	40 536	2 846	566	52	42 641
Västra Götalands	3 989	622	154 769	10 296	1 987	126	160 745
Värmlands	1 785	252	51 533	2 542	228	20	53 546
Örebro	691	106	27 617	1 760	567	42	28 875
Västmanlands	302	44	21 549	1 484	792	47	22 643
Dalarnas	1 114	214	29 641	1 657	47	5	30 802
Gävleborgs	2 143	360	37 715	1 910	5	4	39 863
Västernorrlands	2 441	509	33 688	1 482	12	..	36 141
Jämtlands	2 598	509	32 347	1 259	–	–	34 945
Västerbottens	2 367	447	41 371	1 679	13	6	43 751
Norrbottnens	790	151	22 569	853	0	..	23 359
<i>Produktionsområden</i>							
Gss	1 681	240	37 862	3 739	3 951	270	43 494
Gmb	4 161	626	109 353	5 874	1 183	79	114 697
Gns	2 476	258	86 117	5 572	3 816	245	92 409
Ss	3 162	362	152 631	8 128	2 559	154	158 352
Gsk	7 371	1 625	291 933	18 272	582	51	299 146
Ssk	2 874	439	92 935	5 296	319	31	96 128
Nn	7 021	1 353	101 305	4 438	17	5	108 343
Nö	3 641	730	69 626	2 858	13	7	73 280
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1– 5,0	179	172	18 161	5 566	3	4	18 343
5,1– 10,0	726	468	51 044	8 538	16	5	51 786
10,1– 20,0	2 095	941	104 780	10 560	73	15	106 948
20,1– 30,0	2 471	738	94 449	6 306	104	22	97 024
30,1– 50,0	5 351	1 130	167 225	7 952	360	51	172 936
50,1– 100,0	10 820	1 409	271 349	8 772	1 909	211	284 078
Över 100,0	10 746	727	234 017	5 079	9 974	509	254 737
<i>Hela riket</i>							
2002	32 387	5 585	941 023	52 773	12 439	817	985 849
2001	26 416	4 955	929 627	53 701	10 282	765	966 325
2000	3 478	918	917 305	54 673	8 465	690	929 248
1999	21 867	4 671	958 318	60 943	8 165	770	988 350
1998	21 935	5 319	963 486	65 239	9 013	930	994 434
1997	24 443	5 519	981 509	67 395	8 470	852	1 014 422

1) Inkl. majs. År 2000 redovisas stråsäd till grönfoder samt vissa arealer stråsäd/baljväxtblandningar under spannmål.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.6**Slåttervall och betesvall. Arealfördelning 2002, hektar och procent***Temporary grasses and grazings. Distribution of acreage in 2002, hectares and per cent*

Område	Areal slåttervall, hektar	Andel slåttervall av total vallareal ¹ , procent	Areal betesvall, hektar	Andel betesvall av total vallareal ¹ , procent	Areal slåtter- och betesvall, hektar
<i>Produktionsområden</i>					
Gss	27 200	72	10 700	28	37 900
Gmb	90 100	82	19 000	17	109 400
Gns	64 200	75	21 400	25	86 100
Ss	118 300	78	33 400	22	152 600
Gsk	246 100	85	43 100	15	291 200
Ssk	72 200	78	18 700	20	92 900
Nn	80 500	80	20 100	20	101 000
Nö	64 500	93	4 900	7	69 600
<i>Hela riket</i>	765 100	81	169 400	18	941 000

1) Andel ej utnyttjad vall av total vallareal är ca 1 %.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördeuppskattningarna.

Tabell 3.7

Potatis och sockerbetor 2002. Arealer och antal företag med odling*Potatoes and sugar beet. Areas and number of holdings with cultivation*

Område; storleksgrupp	Matpotatis ¹		Potatis för stärkelse ¹		Sockerbetor	
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag
<i>Län</i>						
Stockholms	121	121	–	–	–	–
Uppsala	342	158	–	–	–	–
Södermanlands	160	91	–	–	–	–
Östergötlands	1 756	226	–	–	–	–
Jönköpings	390	344	–	–	–	–
Kronobergs	221	206	21	7	–	–
Kalmar	610	226	773	72	1 964	125
Gotlands	834	119	0	..	4 520	425
Blekinge	97	129	2 742	228	991	126
Skåne	7 208	812	4 783	369	46 629	3 229
Hallands	3 239	470	76	9	716	167
Västra Götalands	3 758	1 047	181	23	–	–
Värmlands	653	163	2	..	–	–
Örebro	771	220	1	..	–	–
Västmanlands	144	72	3	..	–	–
Dalarnas	785	262	–	–	–	–
Gävleborgs	369	256	1	3	–	–
Västernorrlands	244	288	–	–	–	–
Jämtlands	185	185	6	..	–	–
Västerbottens	499	175	–	–	–	–
Norrbottnens	755	111	–	–	–	–
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	7 027	824	830	109	38 269	2 515
Gmb	4 457	630	6 981	518	16 191	1 574
Gns	4 721	554	180	21	–	–
Ss	1 735	597	5	..	–	–
Gsk	1 737	1 534	584	80	360	62
Ssk	974	449	1	..	–	–
Nn	1 211	785	7	5	–	–
Nö	1 281	335	–	–	–	–
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>						
2,1– 5,0	140	299	4	5	16	11
5,1– 10,0	371	696	25	16	162	66
10,1– 20,0	1 076	1 114	143	48	1 235	356
20,1– 30,0	1 340	705	327	76	1 844	383
30,1– 50,0	2 330	923	1 019	145	5 328	791
50,1– 100,0	6 095	1 105	2 308	206	14 085	1 290
Över 100,0	11 790	829	4 762	220	32 149	1 175
<i>Hela riket</i>						
2002	23 142	5 671	8 589	716	54 820	4 072
2001	23 776	5 842	8 460	738	54 834	4 213
2000	23 610	6 310	9 293	827	55 484	4 370
1999	24 422	8 517	8 391	868	59 881	4 578
1998	25 133	9 803	8 567	872	58 737	4 858
1997	26 732	11 699	9 081	969	60 459	4 947

1) År 2000 inkluderas vissa arealer matpotatis i potatis för stärkelse.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.8

Träda, outnyttjad mark m.m. 2002. Arealer, hektar

Fallow and untilled land etc. Areas

Område; storleksgrupp	Energi- skog	Träd- gårds- växter	Andra växtslag	Träda	Ospecifi- cerad åker- mark ¹	Annan obrukad åker	Ej ut- nyttjad slätter- och betesvall	Hela åker- arealen
<i>Län</i>								
Stockholms	689	131	68	12 482	1 825	703	..	85 674
Uppsala	2 107	76	122	20 230	1 153	475	..	150 164
Södermanlands	1 992	98	210	19 517	1 156	593	..	128 676
Östergötlands	1 398	538	77	28 549	1 172	707	..	207 136
Jönköpings	0	128	30	3 807	2 253	285	..	91 369
Kronobergs	43	39	13	2 092	1 691	159	..	51 123
Kalmar	112	968	35	10 099	1 393	386	..	126 372
Gotlands	10	641	27	6 754	589	151	..	86 140
Blekinge	24	619	32	2 234	1 026	81	..	32 932
Skåne	2 566	4 224	557	31 218	5 681	1 097	..	455 096
Hallands	122	735	89	9 621	2 001	360	..	115 026
Västra Götalands	824	915	252	55 213	9 179	1 546	..	477 544
Värmlands	395	141	32	11 697	7 531	599	..	111 907
Örebro	2 106	201	63	13 872	1 445	474	..	106 822
Västmanlands	1 530	79	56	20 593	923	324	..	122 872
Dalarnas	316	148	43	4 998	2 403	386	..	61 196
Gävleborgs	113	51	70	3 791	3 641	427	..	70 174
Västernorrlands	46	91	90	2 396	4 630	296	..	50 642
Jämtlands	–	80	30	812	3 075	155	..	42 011
Västerbottens	158	54	91	5 996	3 859	581	..	70 269
Norrbottens	69	172	56	2 572	3 838	446	..	36 795
<i>Produktionsområden</i>								
Gss	1 221	3 197	441	24 039	2 195	913	..	335 198
Gmb	1 239	3 633	157	25 922	3 495	698	..	320 637
Gns	1 768	1 075	227	60 553	2 983	1 176	..	448 984
Ss	8 395	638	505	89 930	6 408	2 747	..	616 098
Gsk	742	811	273	33 695	15 363	1 760	..	493 065
Ssk	953	317	142	19 884	9 903	986	..	195 872
Nn	76	230	146	5 862	11 757	897	..	155 939
Nö	228	226	153	8 659	8 358	1 052	..	114 147
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
2,1– 5,0	62	155	38	730	18 177	124	..	41 110
5,1– 10,0	348	397	97	4 177	17 894	497	..	91 570
10,1– 20,0	1 004	684	157	14 289	13 240	1 107	..	200 735
20,1– 30,0	873	676	150	16 333	3 833	952	..	193 279
30,1– 50,0	1 617	1 084	241	35 310	2 428	1 644	..	376 113
50,1– 100,0	2 792	2 616	398	74 971	2 109	2 293	..	717 112
Över 100,0	7 926	4 516	963	122 732	2 782	3 612	..	1 060 022
<i>Hela riket</i>								
2002	14 621	10 127	2 043	268 543	60 462	10 231	..	2 679 941
2001	14 949	10 191	11 353	266 193	75 094	..	..	2 694 184
2000	15 079	10 389	10 447	247 734	79 696	..	..	2 705 984
1999	14 311	13 565	5 376	270 735	..	33 331	25 649	2 746 929
1998	14 533	13 080	2 999	192 951	..	31 973	30 296	2 783 755
1997	15 564	14 600	3 978	204 388	..	33 754	31 106	2 798 574

1) Arealer som ej kunnat fördelas per gröda.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

4 Skördar

Kapitel 4 innehåller information om hektar- och totalskördar samt normskördar för olika lantbruksgrödor. Skördar inom trädgårdsodlingen redovisas i kapitel 5.

Sammanfattning

Allmänt

År 2002 kom tröskningen igång tidigt och kunde genomföras under gynnsam väderlek. Hektarskördarna var förhållandevis höga. Andelen obärgad areal blev lägre än normalt, endast 0,3 % av spannmålsarealen behövde lämnas oskördad. Även potatisupptagningen kunde i allmänhet ske under gynnsamma förhållanden. För matpotatis blev den obärgade arealen 2,3 %, vilket är något lägre än de närmast föregående åren.

Hektarskördar

Hektarskördarna påverkas av andelen obärgad areal på så vis att de blir lägre ju större den obärgade arealen är.

Spannmål (tabell 4.1)

I de västra delarna av Sverige och i Norrland var hektarskördarna överlag högre än genomsnittet för de fem senaste åren. I Hallands, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län var hektarskördarna av *vårkorn* mellan 20 och 40 % högre än motsvarande femårsgenomsnitt.

I Skåne län var hektarskördarna för flertalet av spannmålsgrödorna i nivå med femårsgenomsnittet.

Havre gav hög hektarskörd i många av länen. På riksnivå var avkastningen 15 % högre än 2001 och 9 % högre än normskörden. I Kronobergs och Dalarnas län sjönk dock hektarskörden av havre med 4 respektive 15 % jämfört med normskörden.

Hektarskörden av *höstvet* var över normskörden bland annat i Uppsala, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Hallands, Värmlands och Väst-

manlands län. För landet som helhet blev hektarskörden 2 % högre än normskörden.

Rågvet visade under 2002 mycket bra skördeutfall i alla län grödan odlas. På riksnivå var hektarskörden nästan 20 % högre än femårs-genomsnittet.

Ärter (tabell 4.3)

Hektarskörden av *ärter* var 3 130 kg per hektar vilket är 16 % över genomsnittet för de senaste fem åren. Resultaten visar på en stor variation i skördeutfall mellan olika gårdar. Ärterna har i vissa områden, bland annat i Östergötlands län, lidit av syrebrist på grund av för mycket nederbörd under försommaren.

Oljeväxter (tabell 4.4)

Höstraps och *vårtraps* gav relativt bra avkastning. På riksnivå var hektarskörden 10 procent högre än normskörden för båda grödorna. Hektarskörden för *vårtraps* var i nivå med normskörden.

Skörden av *oljelin* har för 2002 beräknats till 1 700 kg per hektar, vilket är bättre än på många år. Den torra och varma hösten gjorde att odlarna kunde tröska linet under bra skördeförhållanden och andelen obärgad areal är betydligt mindre än vad den varit de senaste åren.

Potatis och sockerbetor (tabell 4.5)

Hektarskörden av *matpotatis* var för riket 26 500 kg/ha, vilket är något högre än förra året. Skåne län har en förhållandevis stor färskpotatisodling vilket drar ner hektarskörden. Trots detta redovisar länet den högsta hektarskörden, 30 860 kg/ha, vilket även är något högre än 2001.

Potatis för stärkelse odlas främst i Skåne, Blekinge och Kalmar län. Hektarskörden för riket beräknades till 35 000 kg/ha vilket är nå-

got lägre än 2001.

Medelstärkelsehalten för potatis framgår av **tabell 4.7**. År 2002/2003 låg den på 20,4 %. Vid sammanvägningen av stärkelsehalten till riksmedelstal har hänsyn tagits till den mängd potatis som mottagits.

Enligt uppgifter från Danisco Sugar AB var 2002 års skörd av *sockerbetor* 48 600 kg/ha för riket, vilket var en marginell ökning jämfört med 2001.

Slåttervall (tabell 4.6)

Under 2002 genomfördes en postenkät om slåttervallskördens storlek till ett urval av 700 lantbrukare. Hektarskörden för första skörd skattas till 3 580 kg per hektar, återväxten till 1 670 kg och den totala inbärgade vallskörden till 5 240 kg per hektar. Hektarskörden för återväxten har beräknats för den totala slåttervallarealen, dvs. hela arealen och inte enbart den där återväxten tillvaratagits. Det innebär att avkastningsnivån per hektar blir lägre än om beräkningen skett för enbart tillvaratagen återväxtareal.

Totalskördar

Totalskördarna är förutom av skörden per hektar beroende av odlingens omfattning och andelen obärgad areal.

Vete och råg (tabell 4.2)

Totalskörden av *höstvete* uppgick år 2002 till drygt 1,84 miljoner ton vilket motsvarar 33 % av den totala spannmålsskörden. Jämfört med föregående år har totalskörden minskat med 14 %. Störst total skörd uppmättes i Skåne respektive Västra Götalands län med 612 000 respektive 340 000 ton.

En allt större andel av höstvetet utgörs av s.k. fodervete som här har inräknats i totalskörden. De spannmålsgrödor som odlas för produktion av etanol ingår också i de redovisade kvantiteterna.

Den totala skörden av *vårvete*, 268 000 ton, var 29 % högre än för år 2001.

Totalskörden av *höstråg* uppgick till 128 000 ton vilket är 18 % lägre än femårsgenomsnittet.

Korn, havre, rågvete och blandsäd (tabell 4.2)

Totalskörden av vårkorn och havre beräknades till 1,75 respektive 1,18 miljoner ton, vilket är 9 respektive 23 % mer än föregående år. Ökningen är en följd av både ökad odling och bra avkastning. Jämfört med genomsnittet för de fem senaste åren har odlingen av vårkorn och havre dock minskat.

Totalskörden av *rågvete* och *blandsäd* har beräknats till 169 000 respektive 93 000 ton.

Ärter (tabell 4.3)

Ärter ingår för sjunde året i skördeuppskattningarna. Totalskörden av ärter 2002 blev 84 000 ton vilket är i nivå med genomsnittet för de senaste fem åren.

Oljeväxter (tabell 4.4)

Totalskördarna av *raps* och *rybs* har för år 2002 beräknats till 159 000 ton, vilket är en ökning med 50 % jämfört med 2001.

Av *höstraps* bärgades 91 000 och av *vår-raps* 46 000 ton. Jämfört med den senaste femårsperioden har skörden av vårraps minskat medan totalskörden av höstraps har ökat. Totalskördarna av *vårrys* och *höstrybs* har beräknats till 18 700 respektive 3 300 ton.

Totalskörden av *oljelin* har beräknats till 5 200 ton vilket är en ökning med 1 900 ton jämfört med året innan. Den totala skörden har varierat mycket mellan åren.

Potatis och sockerbetor (tabell 4.5)

Totalskörden av *matpotatis* har beräknats till sammanlagt 613 000 ton. Det är en minskning med cirka 9 000 ton jämfört med 2001 års totalskörd och innebär en fortsatt minskning vid jämförelse med åren närmast dessförinnan. Minskad areal har medfört att den totala matpotatisskörden minskat. Ändrad insamlingsmetod under 1999 gör det svårt att jämföra resultaten för 1999–2002 med resultaten fram t.o.m. år 1998 (se vidare under *Om statistiken*).

Totalskörden för *potatis för stärkelse* har beräknats till 301 000 ton, vilket är i nivå med 2001 års skörd.

Enligt Danisco Sugar AB blev 2002 års total-

skörd av sockerbetor nästan 2,7 miljoner ton vilket är i nivå med genomsnittet för de senaste fem åren.

Slåttervall (tabell 4.6)

Vid årets undersökning har den totala bärgade skörden av slåttervall skattats till 4 012 000 ton, varav den första skörden till 2 737 000 ton och återväxten till 1 275 000 ton. Det är den inbärgade skörden av slåttervall som beräknats. Rena betesvallar samt återväxt som tillvaratagits genom bete ingår inte i undersökningen.

Om statistiken

Hektar- och totalskördar

Skördestatistik

Under mer än 35 år har de objektiva skördeuppskattningarna med provtagningar utgjort grunden för beräkning av skörden av slåttervall, spannmål och potatis. Av besparingsskäl har man under de senaste åren genomfört successiva förändringar i beräkningsmetoderna. Med början 1995 infördes ett nytt skördestatistiskt system baserat på en kombination av en riksomfattande intervjuundersökning med jordbrukare och objektiva mätningar av skörden på provytor i 32 av rikets 106 skördeområden (SKO). En beskrivning av de objektiva skördeuppskattningarna i spannmål, slåttervall och potatis finns i Jordbruksstatistisk årsbok 1998.

Skördestatistiken för *spannmål, ärter och oljeväxter* baseras fr.o.m. 1998 helt och hållet på en riksomfattande intervjuundersökning med jordbrukare.

För *sockerbetor* erhålls uppgifter från Danisco Sugar AB. För *oljeväxterna* har uppgifter tidigare erhållits från Jordbruksverkets Oljeväxtkontor men fr.o.m. 1995 ingår oljeväxterna i intervjuundersökningen om skördens storlek.

Framtagning av skördestatistik för *potatis* med hjälp av provgrävningar ersattes 1999 med postenkätundersökning. Även andra metodförändringar gjordes vilket gör att jämförelser

bakåt i tiden bara bör göras med åren 1999–2001.

Uppgifter om skörd av *slåttervall* hade inte samlats in sedan 1998. Någon heltäckande officiell vallstatistik har inte framtagits sedan 1992, då den objektiva skördeuppskattningen med provtagningar i fält senast utfördes i full utsträckning. Undersökningen om skörden av slåttervall 2002 har genomförts som postenkät till ett urval av 700 lantbrukare.

Omfattning

För 2002 års intervjuundersökning i spannmål, ärter och oljeväxter uttogs genom sannolikhetsurval totalt 4 350 jordbruksföretag fördelade på 101 skördeområden (SKO) av rikets samtliga 106 SKO. Undantag gjordes för fem fjällbygdsområden i vilka praktiskt taget ingen odling av spannmål, ärter eller oljeväxter förekommer. Genom intervjuer med jordbrukarna inhämtades uppgifter om skörden av de åtta spannmålsgrödorna, skörden av oljeväxter samt ärtskörden. Med ärter avses kokärter och foderärter till mognad. Med blandsäd avses stråsådesblandningar och stråsåd/baljväxtblandningar för skörd av mogen gröda.

För 2002 års skördeundersökning i potatis uttogs med hjälp av ett obundet slumpmässigt urval 1 304 matpotatisodlare och 183 odlare av stärkelsepotatis.

De 700 odlarna i undersökningen om slåttervall drogs som ett stratifierat OSU på åtta produktionsområden, men i första hand avsett för riksskattning.

Bearbetning

I intervjuundersökningen om skörd av spannmål, ärter och oljeväxter inhämtas uppgifter om bärgade kvantiteter av varje gröda och vilken vattenhalt uppgiften avser. Dessutom inhämtas uppgifter om obärgade arealer. För spannmål och ärter omräknas uppgiven kvantitet till 15,0 % vattenhalt och för oljeväxter till 9,0 %. Hektarskörden erhålls genom att kvantiteten divideras gårdens areal av grödan.

I postenkäten om potatisskörden inhämtades uppgifter om skördad kvantitet och obärgade arealer. Reducering av den skördade

kvantiteten för små, gröna och rötskadade knölar görs med hjälp av standardtal. Innan *matpotatisen* når konsumenten orsakar t.ex. bortsortering och lagringsförluster ytterligare förluster som dock inte beaktas vid skördeberäkningen.

Skattingen av hektarskörd görs i båda undersökningarna för skördeområden, län, produktionsområden och hela riket. På basis av hektarskörden och arealuppgifter från Lantbruksregistret har bärgad totalskörd beräknats.

Undersökningen om skörden av slåttervall är relativt komplicerad och som komplement till postenkäten har en omfattande telefonuppföljning varit nödvändig. Förutom uppgifter om skördade kvantiteter har arealuppgifter för slåttervall respektive betesvall samlats in. Genom att applicera skattad andel slåttervall på den totala vallarealen enligt Lantbruksregistret har slåttervallarealen beräknats. För första skörden har hektarskörden skattas som kvoten mellan den skattade totalskörden och den enligt ovan beräknade slåttervallarealen. Återväxten tillvaratas i regel genom flera skördar. Vid beräkningarna har dessa sammanslagits till en total återväxtskörd. Hektarskörden för återväxten har skattats på samma sätt som första skörden och med samma areal, dvs. hela slåttervallarealen. Detta även om återväxten inte tillvaratagits på hela arealen.

Uppgifterna om hektarskörd av spannmål, örter, oljeväxter, potatis och slåttervall avser företag vilkas totala åkerareal är mer än 5,0 hektar. Uppgifterna om totalskörd avser dock företaget med minst 2,1 hektar åkermark.

Undersökningen om skörd av spannmål, örter och oljeväxter har genomförts på 97 % av de uttagna företagen. Väger att medverka i undersökningen var begränsad till 2 % av antalet utvalda företag.

Svarsbortfallet i potatisundersökningarna uppgick till 7 respektive 3 % (matpotatis respektive stärkelsepotatis).

Vallskattingarna bygger på resultat från 87 % av de 700 uttagna företagen.

Totalskördeberäkningarna utgår från erhållna hektarskördar för olika grödor vilka multipliceras med motsvarande arealer. Grödarea-

erna baseras på uppgifter i Lantbruksregistret, som fr.o.m. år 2000 kommer från Jordbruksverkets register avseende arealbaserade stöd. Dessa arealuppgifter är dock uppgivna före skörd och avviker ibland från faktiskt skördade arealer. Exempelvis har relativt stora arealer som enligt Lantbruksregistret redovisas som havre, blandsäd och örter skördats som grönfoder. Denna typ av avvikelser mellan uppgivna och skördade arealer, till vilka också kan räknas smärre fel avseende fördelningen mellan höstkorn och vårkorn, har bidragit till att skördestatistikens arealer i större eller mindre utsträckning avviker från de arealer som redovisas i arealstatistiken (se kap 3). En annan skillnad är att blandsäd i arealstatistiken avser stråsådesblandningar medan blandsäd i skördestatistiken avser stråsådesblandningar och stråsåde/baljväxtblandningar för skörd av mogen gröda. Vidare särredovisas örter i skördestatistiken medan de samredovisas med åkerböner m.m. i arealstatistiken. I nedanstående tabell visas arealstatistikens och skördestatistikens uppgifter för olika grödor samt den procentuella skillnaden dem emellan.

Gröda	Areal, hektar, enligt		Skillnad %
	Arealstatistiken	Skördestatistiken	
Höstvete	285 249	285 060	-0,1
Vårvete	54 350	54 080	-0,5
Höstråg	24 395	24 060	-1,4
Höstkorn	6 386	5 040	-21,1
Vårkorn	410 456	403 290	-1,7
Havre	295 002	287 680	-2,5
Rågvete	30 809	30 600	-0,7
Blandsäd ¹	22 623	26 010	15,0
Örter ²	31 959	26 990	-15,5
Höstraps	31 219	31 220	0,0
Vårrops	21 943	21 900	-0,2
Höstrybs	1 899	1 900	0,0
Vårrys	12 408	12 410	0,0
Oljelin	3 191	3 080	-3,5
Matpotatis	23 142	23 140	0,0
Stärkelsepotatis	8 589	8 590	0,0

1) I skördestatistiken ingår även stråsåde/baljväxtblandningar.

2) I arealstatistiken ingår även åkerböner m.m.

Normskördar

SCB beräknar årligen normskördar för följande grödor som omfattas av skördeundersökningarna: höstvete, vårvete, råg, vårkorn, havre, höst-raps, vårraps, höstrybs, vårrybs, matpotatis samt potatis för stärkelse. Förutom dessa grödor ingår även sockerbeter i beräkningarna. Med normskörd menas den skörd, som man kan förvänta sig under normala väderbetingelser. Normskörden i ett område utgörs av medeltalet av hektarskördarna enligt skördeundersökningarna (leveransuppgifter för sockerbeter) under de senaste 15 åren före det aktuella normskördeåret plus en beräknad skördeförändring från 15-årsperiodens mitt t.o.m. det aktuella skördeåret.

Normskördarna används bl.a. som underlag vid rådgivning till lantbrukare, driftsekonomiska beräkningar och vid värderingar vid intrång.

Annan publicering

Definitiva resultat från skördeundersökningarna rörande hektar- och totalskördar redovisas i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 16 SM 0301. Redovisning sker här också av obärgade arealer samt av arealer skördade som grönfoder.

Normskördar publiceras årligen i Statistiska meddelanden serie JO, för år 2002 i JO 15 SM 0201.

Publikationerna för senare år är tillgängliga på Internet och kan nås via SCB:s eller Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se respektive www.sjv.se).

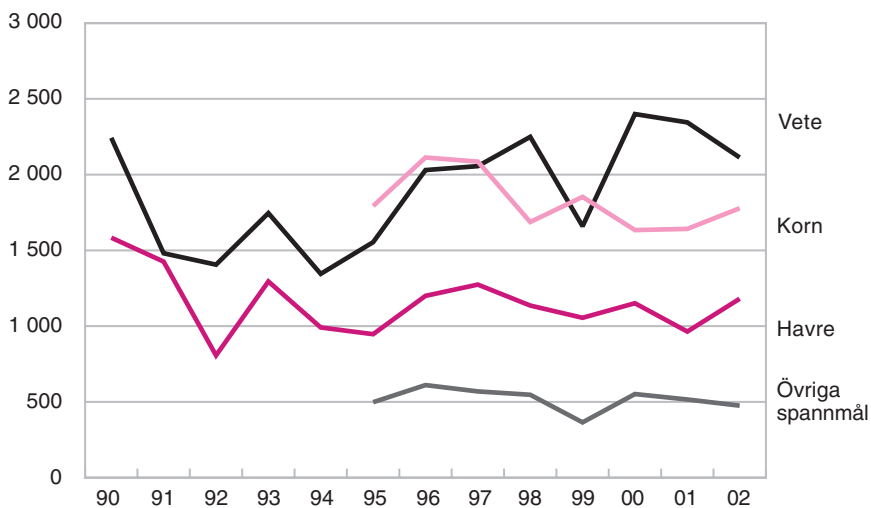
Delar av statistiken publiceras också i Sveriges Statistiska Databaser, SDB, i anslutning till SCB:s webbplats.

Figur 4A
Totalskördar av spannmål 1990–2002, 1 000-tals ton

Total production of cereals

1 000-tals ton

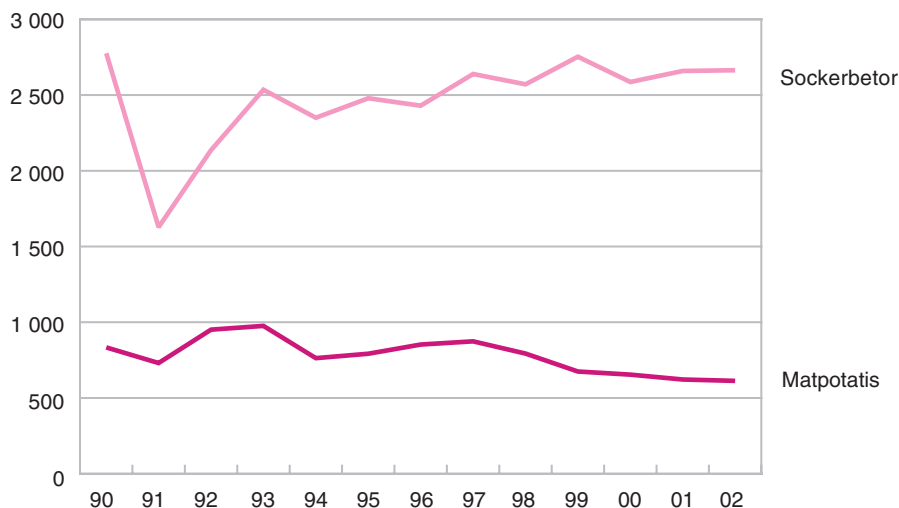

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördeuppskattningarna.

Figur 4B
Total skörd av matpotatis och sockerbeter 1990–2002, 1 000-tals ton

Total production of table potatoes and sugar beet

1 000-tals ton

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördeuppskattningarna.

Tabell 4.1
Spannmål 2002. Hektarskörd, kg/ha¹
Cereals. Yield per hectare

Område	Höst- vete	Vår- vete	Höst- råg	Höst- korn	Vår- korn	Havre	Råg- vete	Bland- säd
<i>Län</i>								
Stockholms	5 520	3 460	4 380	–	3 620	3 550	..	..
Uppsala	5 970	4 590	4 670	–	4 200	4 060	..	3 540
Södermanlands	5 540	3 810	4 050	..	4 050	4 000	5 290	3 300
Östergötlands	6 090	4 830	5 690	..	4 370	4 380	5 940	3 550
Jönköpings	..	..	..	..	3 240	3 330	4 700	3 700
<i>Kronobergs</i>								
Kalmar	6 710	5 120	..	5 160	4 000	4 080	5 110	..
Gotlands	5 390	4 360	4 290	5 100	4 120	4 340	5 100	..
Blekinge	7 040	5 240	..	..	4 150	4 100	5 380	..
Skåne	7 710	6 090	5 900	5 610	5 420	5 440	6 200	..
<i>Hallands</i>								
Västra Götalands	6 160	4 280	5 230	..	4 560	4 240	5 510	3 980
Värmlands	5 240	..	..	–	3 470	3 310	..	..
Örebro	6 140	5 240	4 940	–	4 460	4 260	5 720	..
Västmanlands	5 650	4 030	..	–	3 990	4 100	..	..
<i>Dalarnas</i>								
Gävleborgs	..	..	..	–	2 670	2 910	..	..
Västernorrlands	–	–	–	–	2 890	2 450	..	..
Jämtlands	–	–	–	–	2 280	..	..	..
Västerbottens	–	–	–	–	2 860	..	–	..
Norrbottnens	–	–	–	–	2 410	2 430	..	..
<i>Norrbottnens</i>								
<i>Produktionsområden</i>								
Gss	7 800	6 370	6 190	6 070	5 670	5 590	6 310	..
Gmb	6 800	4 860	5 400	5 260	4 560	4 630	5 190	..
Gns	6 200	4 590	5 470	..	4 820	4 520	5 800	4 500
Ss	5 730	4 450	4 560	..	4 130	3 990	5 770	3 280
Gsk	5 490	4 000	4 050	..	3 720	3 580	4 930	3 370
Ssk	5 650	4 250	..	..	3 040	3 120	5 650	3 000
Nn	..	..	..	–	2 630	2 440	..	2 160
Nö	–	–	–	–	2 480	2 620	..	2 470
<i>Hela riket</i>								
2002	6 470	4 960	5 330	5 390	4 340	4 100	5 540	3 580
2001	6 040	4 650	5 270	5 270	4 140	3 550	4 410	3 230
2000	6 100	5 100	5 430	5 090	3 970	3 960	4 600	3 470
1999	6 320	5 060	4 790	4 930	3 820	3 450	4 730	2 820
1998	5 740	4 820	4 640	5 360	3 730	3 650	4 600	2 920
1997	6 210	5 350	4 810	4 970	4 390	4 120	4 920	3 700

1) Vid 15,0 % vattenhalt.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördeuppskattningarna.

Tabell 4.2
Spannmål 2002. Totalskördar, ton¹
Cereals. Total production

Område	Höst- vete	Vår- vete	Höst- råg	Höst- korn	Vår- korn	Havre	Råg- vete	Bland- säd
<i>Län</i>								
Stockholms	71 300	4 300	2 500	..	40 200	33 900	..	..
Uppsala	153 600	27 300	5 200	..	139 900	52 000	..	6 100
Södermanlands	119 600	11 900	4 300	..	58 300	72 600	6 500	5 200
Östergötlands	266 900	22 600	21 200	..	90 300	77 300	22 000	12 300
Jönköpings	..	..	..	..	23 600	26 500	6 100	5 000
<i>Kronobergs</i>								
Kalmar	64 100	4 900	..	5 100	72 100	26 600	15 600	..
Gotlands	34 600	8 900	4 200	4 400	68 800	8 300	18 700	..
Blekinge	7 000	6 900	..	..	22 200	8 000	3 500	..
Skåne	611 500	87 000	53 900	10 000	514 200	89 100	15 200	..
<i>Hallands</i>								
Hallands	42 900	12 900	..	..	124 800	64 500	14 400	..
Västra Götalands	339 700	28 400	23 100	..	202 200	406 600	46 800	36 800
Värmlands	12 500	..	..	..	47 000	54 400	..	..
Örebro	42 900	27 800	4 200	..	78 800	97 800	3 500	..
Västmanlands	68 300	20 700	..	..	103 300	107 200	..	..
<i>Dalarnas</i>								
Dalarnas	..	..	..	..	38 800	13 600	..	..
Gävleborgs	..	..	..	..	39 900	15 840	..	..
Västernorrlands	..	..	..	..	12 300	..	..	..
Jämtlands	..	..	..	..	6 600	..	..	..
Västerbottens	..	..	..	..	30 400	3 900	..	..
<i>Norrbottnens</i>								
Norrbottnens	..	..	..	..	12 200	1 900	..	..
<i>Produktionsområden</i>								
Gss	515 700	81 000	28 700	6 800	444 100	108 300	18 800	..
Gmb	211 600	35 600	33 600	13 100	279 000	47 700	39 600	..
Gns	555 400	43 000	39 100	..	221 300	362 400	53 300	34 000
Ss	461 800	90 900	17 800	..	441 100	377 500	21 900	18 600
Gsk	68 900	9 500	5 500	..	168 800	186 700	28 000	26 800
Ssk	27 900	7 900	..	..	84 800	76 000	6 900	5 800
Nn	..	..	..	..	53 600	11 300	..	..
Nö	..	..	..	..	42 600	5 800	..	1 300
<i>Hela riket</i>								
2002	1 844 600	268 000	128 200	27 200	1 750 700	1 180 700	169 400	93 100
2001	2 137 700	207 100	180 000	46 500	1 595 600	963 700	174 500	85 600
2000	2 154 500	245 400	187 300	60 700	1 573 700	1 151 100	187 300	110 300
1999	1 325 800	333 100	117 400	58 600	1 793 900	1 055 100	154 200	93 200
1998	2 060 700	188 000	160 500	85 400	1 601 500	1 136 200	307 400	78 700
1997	1 822 400	233 800	138 700	74 400	2 011 900	1 274 300	320 800	109 800

1) Avser bärgad skörd vid 15,0 % vattenhalt.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördeuppskattningarna.

Tabell 4.3
Ärter 2002. Skörd, kg/ha¹ och total
skörd, ton

Peas. Yield per hectare and total production

Område	Hektar- skörd, kg/ha	Total skörd, ton
<i>Län</i>		
Stockholms	2 760	2 800
Uppsala	2 850	7 500
Södermanlands	2 650	7 000
Östergötlands	3 290	21 100
Jönköpings	..	..
Kronobergs	–	..
Kalmar	3 300	3 400
Gotlands	2 900	3 000
Blekinge	..	..
Skåne	4 000	14 700
Hallands	3 920	4 000
Västra Götalands	2 970	9 800
Värmlands	2 750	2 500
Örebro	3 620	3 300
Västmanlands	1 990	4 000
Dalarnas	..	..
Gävleborgs	..	..
Västernorrlands	–	–
Jämtlands	–	–
Västerbottens	–	–
Norrbottnens	–	–
<i>Produktionsområden</i>		
Gss	3 980	12 000
Gmb	3 490	11 500
Gns	3 230	27 400
Ss	2 690	26 200
Gsk	3 110	4 200
Ssk	2 640	2 800
Nn	..	..
Nö	–	–
<i>Hela riket</i>		
2002	3 130	84 400
2001	2 860	76 300
2000	2 660	67 400
1999	2 720	81 800
1998	1 780	87 700
1997	3 490	114 300

1) Vid 15,0 % vattenhalt.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördeuppskattningarna.

Tabell 4.4
Oljevaxter 2002. Skörd, kg/ha¹ och total skörd, ton
Oilseed crops. Yield per hectare and total production

Område	Höstraps		Vårtraps		Hösttrybs		Vårtrybs		Oljelin	
	Hektar- skörd	Total skörd	Hektar- skörd	Total skörd	Hektar- skörd	Total skörd	Hektar- skörd	Total skörd	Hektar- skörd	Total skörd
<i>Län</i>										
Stockholms	..	..	1 940	3 100	..	..	1 050	900	..	..
Uppsala	..	..	2 300	6 300	..	..	1 660	2 300	..	..
Södermanlands	..	..	1 950	2 800	1 800	960	1 310	2 300	..	..
Östergötlands	3 150	17 600	1 860	4 400	..	..	1 220	1 500	1 980	2 600
Jönköpings	..	..	–	..	–	–	..	..	..	..
Kronobergs	..	..	..	..	–	–	..	..	–	..
Kalmar	2 820	3 500	..	..	..	..	..	..	..	..
Gotlands	2 390	2 800	1 830	1 000	..	..	..	..	..	..
Blekinge	..	..	2 210	500	–	–	–	–	–	..
Skåne	2 790	48 200	2 140	6 400	..	..	..	..	..	..
Hallands	3 060	1 400	2 300	2 200	..	..	..	..	..	..
V:a Götalands	3 260	13 300	2 190	10 300	..	..	1 810	6 000	..	..
Värmlands	..	..	..	..	..	..	1 300	800	–	..
Örebro	..	..	2 260	4 100	..	..	1 900	1 300	..	..
Västmanlands	..	..	2 100	4 000	..	..	1 480	1 900	..	..
Dalarnas	–	–	..	..	–	–	..	..	..	..
Gävleborgs	–	–	–	..	–	–	..	..	..	..
Västernorrlands	–	–	–	..	–	–	..	..	..	–
Jämtlands	–	–	–	..	–	–	–	–	–	–
Västerbottens	–	–	–	..	–	–	–	–	–	–
Norrbottnens	–	–	–	–	–	–	–	..	–	–
<i>Produktionsområden</i>										
Gss	2 790	37 600	2 140	6 200	..	..	..	..	..	..
Gmb	2 730	17 100	2 120	3 200	..	..	..	..	..	..
Gns	3 250	29 000	2 070	13 400	..	..	1 660	6 600	1 850	3 300
Ss	3 100	4 000	2 120	20 300	1 870	2 800	1 390	8 700	..	..
Gsk	2 780	2 700	2 180	2 000	..	..	1 550	1 200	..	..
Ssk	..	..	..	..	..	..	1 430	1 200	..	..
Nn	–	–	–	..	–	–	..	..	..	..
Nö	–	–	–	..	–	–	–	–	–	–
<i>Hela riket</i>										
2002	2 910	90 900	2 110	46 300	1 760	3 300	1 510	18 700	1 700	5 200
2001	3 100	61 700	1 980	26 900	1 460	1 200	1 550	16 200	780	3 300
2000	3 250	80 900	2 010	23 100	1 750	2 400	1 550	15 100	770	7 900
1999	2 860	56 200	2 040	63 800	1 880	2 300	1 670	39 800	950	32 500
1998	2 990	69 300	1 950	32 500	1 630	2 400	1 460	19 300	420	6 400
1997	2 300	52 600	1 840	35 800	1 510	2 600	1 540	30 000	1 280	12 200

1) Vid 9,0 % vattenhalt.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördeuppskattningarna.

Tabell 4.5

Potatis och sockerbetor 2002. Skörd, kg/ha och total skörd, ton*Potatoes and sugar beet. Yield per hectare and total production*

Område	Matpotatis		Potatis för stärkelse		Sockerbetor	
	Hektar- skörd, kg/ha	Total skörd, ton	Hektar- skörd, kg/ha	Total skörd, ton	Hektar- skörd, kg/ha	Total skörd, ton
<i>Län</i>						
Stockholms	..	..	—	—	—	—
Uppsala	17 560	6 000	—	—	—	—
Södermanlands	..	..	—	—	—	—
Östergötlands	27 940	49 100	—	—	—	—
Jönköpings	..	..	—	—	—	—
Kronobergs	..	..	..	..	—	—
Kalmar	26 720	16 300	..	..	44 800	88 000
Gotlands	28 070	23 400	—	—	36 100	163 200
Blekinge	..	..	32 770	89 840	47 900	47 500
Skåne	30 860	222 400	36 520	174 700	50 100	2 334 300
Hallands	26 700	86 500	..	..	44 200	31 600
Västra Götalands	26 480	99 500	..	..	..	..
Värmlands	23 100	15 100	—	..	—	—
Örebro	24 640	19 000	—	..	—	—
Västmanlands	..	..	—	..	—	—
Dalarnas	22 020	17 300	—	—	—	—
Gävleborgs	14 580	5 400	—	..	—	—
Västernorrlands	15 760	3 800	—	—	—	—
Jämtlands	..	..	—	..	—	—
Västerbottens	17 710	8 800	—	—	—	—
Norrbottnens	18 000	13 600	—	—	—	—
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	29 810	209 500	34 340	28 500	..	..
Gmb	28 500	127 000	35 460	247 560	..	..
Gns	27 820	131 400	..	..	..	..
Ss	22 240	38 600	—	..	—	—
Gsk	24 030	41 700	..	..	..	..
Ssk	19 520	19 000	—	..	—	—
Nn	18 840	22 800	—	..	—	—
Nö	17 880	22 900	—	—	—	—
<i>Hela riket</i>						
2002	26 470	612 500	35 050	301 050	48 600	2 664 300
2001	26 160	621 900	35 820	303 100	48 500	2 659 400
2000	26 720	654 400	38 700	325 700	46 900	2 602 200
1999 ¹	28 820	675 200	37 620	315 600	46 400	2 752 600
1998 ¹	34 720	792 500	47 440	406 400	43 400	2 570 800
1997 ¹	35 640	874 300	37 420	339 800	44 200	2 639 100

1) Avser odlingar om minst 0,5 ha.

Källa: Jordbruksverket och SCB samt Danisco Sugar AB.

Tabell 4.6

Slåttervall. Första skörd, återväxt samt totalt inbärgad vallskörd 2002.**Areal, hektarskörd och totalskörd***Temporary grasses. First cut, regrowth and total production.**Crop area, yield per hectare and total production*

Område	1:a skörd			Återväxt		Inbärgad vallskörd	
	Areal, hektar ¹	Total inbärgad skörd, ton ¹	Inbärgad skörd, kg/ha ²	Total inbärgad skörd, ton ^{2,3}	Inbärgad återväxt, kg/ha ^{2,3}	Totalt inbärgad, ton ²	Kg/ha ²
<i>Produktionsområden</i>							
Gss	27 200	102 000	3 770	71 000	2 590	173 000	6 360
Gmb	90 100	386 000	4 290	122 000	1 350	508 000	5 640
Gns	64 200	281 000	4 380	143 000	2 220	424 000	6 600
Ss	118 300	405 000	3 430	227 000	1 920	632 000	5 340
Gsk	246 100	887 000	3 600	439 000	1 780	1 326 000	5 390
Ssk	72 200	252 000	3 490	98 000	1 360	350 000	4 850
Nn	80 500	249 000	3 100	102 000	1 260	351 000	4 360
Nö	64 500	171 000	2 650	61 000	950	232 000	3 600
<i>Hela riket</i>	765 100	2 737 000	3 580	1 275 000	1 670	4 012 000	5 240

1) Arealen slåttervall har skattats genom att minska den totala vallarealen med andelen betesvall.

2) Vattenhalt 16,5 procent.

3) Återväxtskörden per hektar har beräknats för den totala slåttervallsarealen, dvs. hela arealen och ej enbart den där återväxten tillvaratas. Återväxten som tillvaratagits genom bete ingår ej.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördeuppskattningarna.

Tabell 4.7

Stärkelse- och sockerhalt i potatis respektive sockerbetor 1994/95–2002/03 respektive 1994–2002, procent*Content of starch in potatoes and content of sugar in sugar beet*

År	Medel- stärkelse- halt, %	År	Socker- halt %
2002/03	20,4	2002	18,0
2001/02	18,6	2001	16,7
2000/01	19,5	2000	17,6
1999/00	19,1	1999	17,5
1998/99	19,0	1998	17,5
1997/98	19,0	1997	17,5
1996/97	18,7	1996	17,5
1995/96	18,8	1995	18,3
1994/95	17,6	1994	16,5

Källa: Jordbruksverket och SCB samt Sveriges Stärkelseproducenters förening och Danisco Sugar AB.

Tabell 4.8
Normskördar 2002, kg/ha
Standard yields per hectare

Område	Spannmål ¹⁾		Råg	Korn	Havre
	Höst- vete	Vår- vete			
<i>Län</i>					
Stockholms	5 666	4 420	4 584	4 141	3 562
Uppsala	5 486	4 699	4 308	4 336	3 986
Södermanlands	5 811	4 399	4 543	4 259	3 713
Östergötlands	6 301	5 060	5 394	4 669	3 924
Jönköpings	4 704	–	–	3 037	2 918
Kronobergs	4 836	–	4 402	3 319	3 361
Kalmar	6 096	5 046	3 825	3 803	3 681
Gotlands	4 876	3 781	4 345	3 794	3 267
Blekinge	6 524	6 630	4 413	4 204	4 476
Skåne	7 753	6 053	6 435	5 465	4 928
Hallands	6 051	4 595	4 331	4 357	4 265
Västra Götalands	5 964	4 385	5 486	4 040	3 801
Värmlands	4 909	3 785	4 358	3 346	3 287
Örebro	6 030	5 123	4 269	4 267	3 799
Västmanlands	5 311	3 992	4 001	4 191	3 697
Dalarnas	4 087	–	–	3 403	3 408
Gävleborgs	–	–	–	2 758	2 601
Västernorrlands	–	–	–	2 053	1 947
Jämtlands	–	–	–	2 099	2 687
Västerbottens	–	–	–	2 300	2 271
Norrbottnens	–	–	–	2 336	2 668
<i>Hela riket</i>					
2002	6 351	5 176	5 448	4 204	3 747
2001	6 408	5 134	5 348	4 168	3 685
2000	6 446	5 059	5 204	4 137	3 658
1999	6 503	5 017	5 103	4 153	3 710
1998	6 592	5 021	5 010	4 136	3 714
1997	6 477	5 151	4 705	4 153	3 897

1) Vattenhalter: Spannmål 15 % och oljeväxter 9 %.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördeuppskattningarna.

Tabell 4.8 (forts.)

Område	Oljeväxter ¹				Mat- potatis	Potatis för stär- kelse	Socker- betor
	Höst- raps	Vår- raps	Höst- rybs	Vår- rybs			
<i>Län</i>							
Stockholms	–	1 631	1 619	1 505	–	–	–
Uppsala	–	2 077	1 640	1 720	22 151	–	–
Södermanlands	2 266	1 686	1 665	1 512	–	–	–
Östergötlands	2 518	1 980	1 383	1 477	35 477	–	–
Jönköpings	–	–	–	–	28 514	–	–
Kronobergs	–	–	–	–	37 405	–	–
Kalmar	2 441	1 594	–	1 250	31 639	39 283	44 641
Gotlands	2 216	1 451	–	1 350	28 746	–	41 287
Blekinge	2 369	1 978	–	–	26 311	40 515	46 286
Skåne	2 766	1 932	–	–	42 179	40 154	46 851
Hallands	–	1 763	–	1 540	35 767	–	45 276
Västra Götalands	2 313	1 901	–	1 528	33 790	–	–
Värmlands	–	1 728	–	1 315	27 398	–	–
Örebro	–	2 050	–	1 640	28 351	–	–
Västmanlands	–	1 860	–	1 589	20 378	–	–
Dalarnas	–	–	–	1 207	26 299	–	–
Gävleborgs	–	–	–	1 463	16 844	–	–
Västernorrlands	–	–	–	–	14 263	–	–
Jämtlands	–	–	–	–	15 056	–	–
Västerbottens	–	–	–	–	18 434	–	–
Norrbottens	–	–	–	–	19 371	–	–
<i>Hela riket</i>							
2002	2 634	1 910	1 390	1 511	33 866	39 812	46 416
2001	2 607	1 809	1 444	1 483	34 608	40 268	46 249
2000	2 609	1 720	1 471	1 451	35 146	40 401	46 300
1999	2 638	1 657	1 474	1 431	35 598	40 665	46 637
1998	2 681	1 607	1 523	1 420	34 910	39 706	46 686
1997	2 735	1 680	1 622	1 533	31 832	37 613	46 838

1) Vattenhalter: Spannmål 15 % och oljeväxter 9 %.

5 Trädgårdsodling

Kapitel 5 innehåller information om

– *Frilandsarealer*

– *Växthus- och bänkgårdsytor*

– *Skördar av köks- och trädgårdsväxter, frukt och bär*

Ekologisk odling av trädgårdsväxter redovisas i kapitel 11

Sammanfattning

År 1999 bedrevs enligt trädgårdsräkningen 2000 trädgårdsodling vid ca 3 200 företag i landet. Frilandsodling förekom på 73 procent av företagen på en sammanlagd areal av 12 200 hektar. Växthusodling förekom på 1 300 företag med en sammanlagd yta av 3,3 milj. m² (tabellerna 5.1–2).

Av arealen för köksväxter var morotsarealen störst följt av arealen för isbergssallat (tabell 5.3).

Äpplen och jordgubbar svarade för de största arealerna av frukt respektive bär.

Av den totala frilandsarealen år 1999 upptog morötter och jordgubbar mer än en tredjedel. Morötter odlades av 500 och jordgubbar av 771 företag.

Odlingen av trädgårdsväxter i växthus och bänkgård dominerades på köksväxtsidan av tomat och gurka. Bland snittblommorna användes mer än hälften av arealen för odling av rosor. Bland lökblommorna var tulpaner helt dominerande (tabell 5.5).

Både antalet företag och den odlade ytan i växthus/bänkgård har minskat under senare år. Ytan för köksväxter har dock ökat något sedan 1996, med ca 8 procent (tabell 5.6).

Om statistiken

Trädgårdsodling

Med trädgårdsodling avses odling av köksväxter, blommor, krukväxter, frukt, bär och plantskolealster.

Med trädgårdsföretag avses företag och an-

dra enheter (institutioner, anstalter m.fl.) med trädgårdsodling omfattande minst 200 m² växthus eller minst 2 500 m² frilandsareal. Odlingar i hemträdgårdar eller för husbehov medräknas ej.

Frilandsarealer och växthusytor vid lantbruksregistreringen

Uppgifter om frilandsarealer och växthusytor har i huvudsak erhållits årligen under perioden 1970–1999 genom lantbruksregistreringen i juni. Undantag har skett främst de år då särskild trädgårdsräkning/-inventering görs. LBR-insamlingen syftar enbart till att ge en grov bild av produktionsresurserna inom frilands- och växthusodlingen vad avser antal företag, arealer, växthusytor m.m.

Trädgårdsräkningar och -inventeringar

Intermittent sedan 1977 har med 3–5 års mellanrum uppgifter insamlats i särskilda trädgårdsräkningar/-inventeringar. Räkningarna/inventeringarna syftar till att ge en mer utförlig information om trädgårdsodlingen än vad som är möjligt att erhålla vid juniinsamlingen för LBR. I trädgårdsräkningarna erhålls för frilandsodlingen bl.a. skördeuppgifter och en ökad detaljspecificering av olika växtslag.

Trädgårdsinventeringar som genomförts för 1985, 1991 och 1996 skiljer sig från trädgårdsräkningarna främst genom att uppgiftsinsamlingen inte innefattar uppgifter om teknisk utrustning m.m.

Trädgårdsräkningar/-inventeringar avses

ske växelvis vart tredje år.

År 2001 gjordes en urvalsundersökning som bl.a. omfattade odling av vissa trädgårdsväxter på friland. Dessa uppgifter finns med i **tabell 5.3**.

Annan publicering

Uppgifter om trädgårdsodling enligt LBR har publicerats av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 10 SM 0001. Uppgifter från trädgårdsinventeringen 1997 har publicerats i J 10 SM 9703 och från trädgårdsräkningen 2000 i JO 36 SM 0001.

Trädgårdsräkningen 2000 är tillgänglig på Internet och kan nås via SCB:s eller Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se respektive www.sjv.se).

Statistik rörande den ekologiskt odlade trädgårdsarealen redovisas fortlöpande av KRAV (se kapitel 11) som publicerar statistiken på sin webbplats www.krav.se.

Tabell 5.1

Växthus- och bänkgårdsyta samt frilandsareal för trädgårdsodling och antal företag med odling den 31 december 1999*Areas of greenhouses, frames and outdoors cultivation and number of enterprises*

Storleksgrupp, hektar åkermark	Växthus		Bänkgård, plasttunnlar		Friland		Totala antalet företag ¹
	Yta, 1 000-tals m ²	Antal företag	Yta, 1 000-tals m ²	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	
– 2,0	2 474	794	20	41	212	203	890
2,1– 5,0	292	144	4	11	557	282	351
5,1– 10,0	171	71	3	7	779	259	288
10,1– 20,0	124	79	2	4	1 484	369	393
20,1– 30,0	26	44	–	–	1 044	218	235
30,1– 50,0	60	44	1	3	1 420	295	304
50,1–100,0	52	48	14	7	3 197	409	419
100,1–	75	40	2	4	3 541	311	319
<i>Hela riket</i>							
1999	3 273	1 264	44	77	12 233	2 346	3 199
1996	3 394	1 414	– ²	– ²	13 412	2 869	3 729
1993	3 357	1 524	81	174	12 921	3 300	4 214
1990	3 282	1 460	– ²	– ²	12 144	3 452	4 326
1987	3 345	1 609	97	287	13 456	4 106	5 028
1984	3 370	1 696	– ²	– ²	13 463	4 388	5 296
1981	3 545	1 854	160	517	11 898	3 961	4 907

1) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling kan överstiga totala antalet.

2) Bänkgårdsytan redovisas inte vid trädgårdsinventeringar.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Trädgårdsräkning/-inventering.

Tabell 5.2**Växthus- och bänkgårdsyta, areal för trädgårdsväxter på friland samt antal företag med respektive slag av odling under perioden 1981–1999***Areas of greenhouses, frames and open ground for outdoors cultivation and number of enterprises*

	1981 ¹	1984	1987	1990	1993	1996	1999
Växthus							
yta, m ²	3 545 382	3 369 751	3 345 207	3 281 512	3 356 624	3 394 191	3 273 226
antal	1 854	1 696	1 609	1 460	1 524	1 414	1 264
Bänkgård							
yta, m ²	159 525	.. ²	96 835	.. ²	80 607	.. ²	44 424
antal	517	.. ²	287	.. ²	174	.. ²	77
Friland							
yta, m ²	11 898	13 463	13 456	12 144	12 921	13 412	12 233
antal	3 961	4 388	4 106	3 452	3 300	2 869	2 346
Totalt							
antal företag	4 907	5 296	5 028	4 326	4 214	3 729	3 199

1) Fr.o.m. 1981 är statistiken avgränsad till företag med minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsareal.

2) Bänkgårdsyta redovisas inte vid trädgårdsinventeringarna.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Trädgårdsräkning/-inventering.

Tabell 5.3
Odlingen av olika trädgårdsväxter på friland
Outdoors cultivation of horticultural plants

Avser frilandsodlingar om minst 0,3 hektar.

Figures refer to outdoors cultivation of at least 0.3 hectares.

Växtslag	1999 ¹			2001 ¹	
	Areal, hektar	Skörd, ton	Antal företag ²	Areal, hektar	Skörd, ton
<i>Köksväxter</i>					
Gurka	293,3	13 276	159	268	12 327
Blomkål	340,5	6 028	105	344	7 034
Vitkål	447,3	19 842	201	442	21 881
Salladskål	69,3	1 194	47	..	..
Matlök	790,7	35 283	313	820	30 783
Purjolök	138,2	3 245	105	..	..
Morötter	1 755,8	84 308	500	1 633	77 568
Rödbetor	303,2	14 400	162	..	..
Isbergssallat	686,7	19 325	138	917	21 092
Annan sallat	38,6	538	42	..	..
Majs	83,8	524	87	..	..
Kålrötter	196,6	5 945	154	..	..
Övriga köksväxter	1 005,6	..	478	..	..
Summa köksväxter	6 149,6	..	1 158	..	..
<i>Frukt</i>					
Äpple	1 530,7	18 006	296	1 418	19 903
Päron	184,7	1 159	133	135	1 298
Plommon	101,2	388	148	..	..
Körsbär	194,8	196	73	195	912
Summa frukt	2 011,4	..	365	..	..
<i>Bär</i>					
Jordgubbar	2 707,3	12 520	771	1 907	9 323
Hallon	116,6	118	156	..	..
Svarta vinbär	415,4	478	186	..	..
Övriga bär	118,9	159	56	..	..
Summa bär	3 358,3	..	949	..	..
<i>Blommor</i>	47,1	6 156 ³	97	..	..
<i>Plantskolor</i>	615,8	24 284 ³	181	..	..

1) Totalundersökning 1999 (Trädgårdsräkningen).

Urvalsundersökning 2001.

2) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

3) Blommor och plantskoleväxter redovisas i 1 000 styck.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Trädgårdsräkning.

Tabell 5.4
Frilandsodlingens omfattning 1981–1999
Outdoors cultivation

	1981	1984	1987	1990	1993	1996	1999
Köksväxter							
areal, hektar	5 398	6 412	6 235	5 790	6 257	6 572	6 150
antal företag	2 022	2 448	2 321	1 825	1 693	1 424	1 158
Frukt							
areal, hektar	3 039	3 110	3 116	2 390	2 334	2 231	2 011
antal företag	620	623	558	503	460	425	365
Bär							
areal, hektar	2 562	2 991	3 240	3 139	3 439	3 733	3 358
antal företag	1 285	1 458	1 429	1 236	1 249	1 140	949
Snittblommor							
areal, hektar	92	87	73	65	89	67	47
antal företag	267	231	200	156	200	168	97
Plantskola							
areal, hektar ¹	750	793	737	706	740	761	615
antal företag	327	310	303	246	230	194	181

1) Exklusive 30–50 ha containerodling.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Trädgårdsräkning/-inventering.

Tabell 5.5

Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård 1999

Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames

Växtslag	Utnyttjad yta, m ²	Skörd, 1 000-tal	Antal företag ¹
<i>Köksväxter</i>			
Tomater	557 254	19 307 ²	301
Gurka	621 253	23 339 ²	258
Melon	22 793	155 ²	34
Kruksallat	22 760	8 196	8
Huvud-, annan sallat	87 020	3 106	25
Kryddväxter	21 779	11 023	22
Jordgubbar	34 250	82 ²	17
Övriga köksväxter	85 879	..	61
Summa köksväxter	1 452 988	..	462
<i>Snittblommor</i>			
Rosor	92 023	13 303	23
Krysanthemum	24 997	679	56
Alstroemeria	5 195	794	8
Övriga snittblommor	38 133	2 495	28
Summa snittblommor	160 348	17 271	90
<i>Krukväxter</i>			
Begonia		7 891	248
Krysanthemum		2 925	42
Cyklamen		1 335	142
Julstjärna		6 646	273
Pelargon		10 647	537
Saint paulia		2 463	27
Kalanchoe		3 166	30
Impatiens		1 793	227
Primula		1 302	58
Marguerite		1 965	246
Gröna växter		1 387	113
Övriga krukväxter		6 991	280
Summa krukväxter		48 511	608
<i>Lökblommor</i>			
Tulpaner		101 614	259
Narcisser		2 080	193
Hyacinter		596	71
Övriga lökblommor		384	30
Summa lökblommor		104 675	283
<i>Övrigt</i>			
Utplanteringsväxter		63 101	705
Sticklingar eller plantor för vidare kultur		176 556	203

1) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

2) Tomater, gurka, melon och jordgubbar redovisas i ton, övriga växtslag i 1 000-tal.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Trädgårdsräkning.

Tabell 5.6**Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård 1984–1999***Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames*

	1984	1987	1990	1993	1996	1999
Köksväxter						
yta, 1 000-tals m ²	1 580	1 562	1 774	2 048	1 349	1 453
antal företag	739	641	566	607	517	462
Snittblommor						
yta, 1 000-tals m ²	534	399	309	266	185	160
antal företag	424	341	228	211	134	90
Krukväxter						
kvantitet, 1 000-tal	37 384	46 719	46 347	49 835	47 451	48 511
antal företag	834	812	697	765	630	608
Lökblommor						
kvantitet, 1 000-tal	130 602	133 880	122 488	126 919	116 806	116 145 ¹
antal företag	641	587	467	487	383	380
Utplanteringsväxter						
kvantitet, 1 000-tal	51 672	60 229	70 410	68 487	64 759	63 101
antal företag	.. ²	970	846	916	779	705
Sticklingar och småplanter						
kvantitet, 1 000-tal	61 699	111 074	117 605	180 675	144 965	176 556
antal företag	.. ³	586	326	709	216	203

1) Uppgifter för både lökblommor/snitt och i kruka.

2) Uppgiften ej tillgänglig för utplanteringsväxter totalt.

3) Uppgiften ej tillgänglig för sticklingar och småplanter totalt.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Trädgårdsräkning/-inventering.

6 Husdjur

I kapitel 6 redovisas statistik över antal husdjur och antal företag med husdjur av olika slag samt om besättningsstorlekar. Statistik lämnas rörande nötkreatur, får, svin, höns samt om biodling, pälsdjursuppfödning och rennäring. För hästar lämnas enbart summariska uppgifter.

Uppgifter om ekologisk djurhållning redovisas i kapitel 11.

Sammanfattning

Antal djur och antal företag

Tabell 6.1 visar antal husdjur av olika slag inom jordbruket fr.o.m. 1980 och **tabell 6.2** antalet företag med olika djurslag.

Antalet *nötkreatur* har sedan 1980 minskat med närmare 300 000 djur. Minskningen skedde främst under 1980-talet. Under första hälften av 1990-talet var antalet djur tämligen stabilt men fortsatte därefter återigen att minska. Antalet företag med nötkreatur har minskat fortlöpande sedan 1980.

Antalet *mjölkkor* har sedan 1980 minskat med närmare 240 000 djur. Nedgången var kraftigast under andra hälften av 1980-talet och början av 1990-talet och kan ses mot bakgrund av det tvåprissystem för mjölk som infördes 1986.

Antalet *kor för köttproduktion* har mer än fördubblats sedan 1980 och uppgick 2002 till 169 000 djur. Framförallt skedde ökningen under första hälften av 1990-talet och torde ha sammanhängt med den då pågående omställningen inom jordbruket. Tre fjärdedelar av den areal som ställdes om till annat än livsmedelsproduktion ställdes om till extensivt bete och därmed krävdes betande djur. Sedan 1996 har antalet varit i stort sett oförändrat. Antalet företag med kor för köttproduktion ökade från 12 400 år 1980 till knappt 13 100 år 2002.

Får fanns år 2002 vid 7 400 företag. Sedan 1980 har antalet företag med får minskat med 27 %.

Antalet *tackor och baggar* uppgick år 2002 till 198 000 och antalet *lamm* till 229 000 djur. Antalet lamm kan dock ha underskattats något beroende på att en del fårägare, i bidrags-sammanhang, bara redovisat tackorna. Totalt sedan 1980 har fårstammen ökat med 35 000 djur.

Antalet *svin*, som år 2002 uppgick till 1,9 milj. djur, har minskat med närmare en tredjedel sedan 1980. Minskningen var kraftigast under 1980-talet. Antalet företag med svin har sedan 1980 minskat med drygt 85 %.

Antalet *höns* ökade under den första hälften av 1980-talet men minskade därefter. De senaste åren har antalet höns varit i stort sett oförändrat, men mellan åren 2001 och 2002 minskade antalet med 17 %.

Jordbruksföretag utan djur

År 2002 var antalet företag utan nötkreatur, får, svin eller höns 33 500. År 1980 var motsvarande siffror, för företag med mer än 2,0 hektar åker, 32 000 (**tabell 6.2**).

Nötkreatur

Antal djur, besättningar (tabellerna 6.1–6)

Trenden med färre men större brukningsenheter inom mjölkproduktionen tycks fortgå. Antal företag med mjölkkor minskade med 4,7 % jämfört med år 2001, dvs. från 11 828 till 11 270 företag. Samtidigt steg den genomsnittliga besättningsstorleken från 35,4 till 37,0 mjölkkor.

Den kraftiga minskningen i antalet mjölkkor sedan 1980 motsvarades av en minskning av antalet mjölkko-företag med nästan tre fjärdedelar, till ca 13 100 år 2002. Nedgången, som var mest markerad under 1980-talet torde till stor del kunna ses mot bakgrund av tvåpris-systemet för mjölk som infördes 1986 och införandet av avgångsersättning till äldre mjölkproducenter. En del av dessa företag övergick sannolikt till köttproduktion.

Under hela 1980-talet skedde en omfördelning av antalet nötkreatur från mindre besättningar till större. Strukturomvandlingen mot allt större besättningar har fortsatt även under 1990-talet. Alla besättningsstorlekar under 50 mjölkkor har minskat under perioden. Det största antalet mjölkkor, 168 000, fanns i besättningar med mellan 25 och 49 mjölkkor.

Figur 6C ger en översiktlig bild av den geografiska fördelningen av nötkreatur.

Flest nötkreatur finns i Västra Götalands län och Skåne län med sammanlagt drygt 30 % av landets nötkreatur.

Andelen företag med nötkreatur är högst i Smålandslänen där närmare två tredjedelar av företagen har nötkreatur. Motsvarande andel i riket är drygt 42 % mot 48 % 1995.

Den genomsnittliga köttkobsbesättningen hade 12,9 djur år 2002 mot 5,7 djur år 1980.

Får

Antal djur, besättningar (tabellerna 6.1–3, 7–9)

Får fanns år 2002 vid 7 400 företag, vilket var en minskning med 8 % jämfört med 2001. Totalt fanns i riket 198 000 tackor och baggar och 229 000 lamm.

Fårskötseln som helhet har en småskalig karaktär. Nästan vart tredje företag med får har högst 9 vuxna djur och endast 11 % av företagen har 50 vuxna djur eller fler. Samtidigt som antalet företag med får minskat kraftigt sedan 1980 har en förskjutning skett mot större besättningar.

Kartan i **figur 6H** ger en översiktlig bild av den geografiska fördelningen av fåren.

De två län som har flest får är Västra Götalands och Gotlands län.

Ungefär vart tionde jordbruksföretag har får. Andelen får-företag är högst på Gotland där vart fjärde företag har får.

Den genomsnittliga fårbesättningen (exklusive lamm) ökade från 25,8 djur år 2001 till 26,7 år 2002, att jämföra med 15,9 djur 1980.

Svin

Antal djur, besättningar (tabellerna 6.1–3, 10–14)

År 2002 fanns svin vid 4 000 företag.

De kraftiga förändringarna i antalet suggor och galtar vid företag med högst 2,0 hektar åkermark under första hälften av 90-talet sammanhänger med uppbyggnaden av leasing-system för suggor. Leasing-systemen fungerar så att suggorna under sin perioderna befinner sig i suggpooler, där de även betäcks. I samband med grisningen överförs suggorna till leasingföretagen, satellitbesättningarna. Enligt de redovisningsprinciper som gäller skall de vuxna djuren redovisas av suggpoolerna och smågrisarna redovisas av leasingföretagen. Då suggpoolerna i allmänhet inte har någon åkermark, sker genom uppbyggandet av leasing-system en omfördelning av suggor från företag med åkermark, till företag utan åkermark.

År 2000 fanns 21 000 suggor och galtar och 108 000 slaktsvin vid företag med högst 2,0 hektar åkermark. Det innebär att 10 % av samtliga svin fanns vid företag med högst 2,0 hektar åkermark.

Figur 6B visar att det totala antalet svin sjönk under 1980-talet, liksom i slutet av 1990-talet, med tendens till fortsatt minskning de senaste åren.

Mellersta Sveriges skogsbygder, Götalands skogsbygder och Nedre Norrland är de tre områden som har högst andel småföretag. Omkring tre fjärdedelar av företagen har här färre än 100 slaktsvin.

Närmare 95 % av suggorna och galtarna finns vid företag med 20 suggor och galtar eller fler. Andelen företag av denna storleksordning utgör endast 49 % av de företag som har suggor och galtar.

Den genomsnittliga besättningen av suggor och galtar år 2002 bestod av 77 djur. Mot-

svarande siffra för övriga svin var 336 djur. År 1980 var genomsnittet 15 respektive 81.

Kartan i **figur 6D** ger en översiktlig bild av svinens geografiska fördelning.

Nästan en tredjedel av svinen finns i Skåne.

Endast 3 % av suggorna och galtarna finns i Norrland. Två tredjedelar av suggorna och galtarna i riket återfinns i besättningar med minst 100 suggor och galtar.

Närmare hälften av företagen med slaktsvin har mellan 10 och 50 hektar åkermark. Endast 18 % har mer än 100 hektar åkermark.

Av företagen med slaktsvin har knappt 60 % färre än 100 djur. Totalt återfinns 5 % av slaktsvinen hos denna grupp av företag.

Närmare 60 % av slaktsvinen finns i besättningar med minst 750 slaktsvin.

Av företagen med suggor och galtar har 98 % av företagen minst 2 hektar åkermark och 35 % minst 50 hektar åkermark.

Ungefär vart sjunde företag har minst 100 suggor och galtar. Som nämnts återfinns två tredjedelar av djuren hos denna grupp av företag.

Höns

Antal djur, besättningar (tabellerna 6.1–3, 15–17)

År 2002 fanns höns vid 5 300 företag och kycklingar av värpras vid 800 företag.

Totalt fanns drygt 4,7 milj. höns år 2002, vilket var en minskning med 17 % jämfört med 2001. Antal kycklingar av värpras var drygt 1,5 milj., en minskning från 2001 med 11 %.

Närmare 40 % av hönsen finns på företag med högst 2,0 hektar åkermark.

Företag med mer än 100 hektar åkermark har en dryg fjärdedel av hönsen.

Andelen företag med mer än 5 000 höns är mycket liten (5 % av totala antalet företag med höns). Kartan i **figur 6G** ger en översiktlig bild av den geografiska fördelningen av höns. De län som har flest värphöns är Skåne, Östergötlands, Västra Götalands och Hallands län. Två tredjedelar av landets värphöns finns i något av dessa fyra län.

En mycket stor andel av hönsen (91 %) finns vid företag med mer än 5 000 höns. Motsva-

rande andel 1995 var 86 %. Sedan dess har antalet höns i besättningar med mindre än 200 höns minskat med 49 %.

Den genomsnittliga besättningsstorleken för höns var 900 djur år 2002 mot 252 djur 1980. För kycklingar av värpras var motsvarande siffra 1 900 respektive 517.

Övriga djur

Uppgifter om antal *hästar* (**tabell 6.18**) vid företag med minst 2,1 hektar åkermark har genom åren samlats in intermitterat. Antalet uppgick år 2000 till 89 000 djur. Antalet hästar som redovisats till Lantbruksregistret bedöms vara mindre än hälften av det totala antalet hästar. Enligt en särskild utredning vid SCB år 2000 uppgår det totala antalet hästar till närmare 300 000.

Antalet *minskar* (avelshonor) redovisades 2001/02 till 270 000, ett antal som varit relativt konstant den senaste 5-årsperioden (**tabell 6.19**).

Antalet *biodlare* (medlemmar i Sveriges Biodlares Riksförbund) uppgick år 2002 till drygt 11 000 mot 12 000 år 1997. Skörden av honung låg år 2002, liksom året innan, på 1 500 ton (**tabell 6.20**).

Antalet *renar* uppgick år 2001 till 220 000 mot 284 000 år 1994 (**tabell 6.21**).

Om statistiken

Husdjur inom jordbruket

Statistiken över antal husdjur har sedan 1968 erhållits från lantbruksregistret. Årligen har insamlats uppgifter från företag med mer än 2 hektar åkermark. Dessutom har inhämtats uppgifter från företag med mindre än 2 hektar åkermark men med stor djurbesättning. De minimigränser som gäller för att djur vid företag med djurbesättningar och högst 2,0 hektar åkermark skall medräknas är minst 50 kor, minst 250 nötkreatur, minst 50 tackor, minst 50 suggor, minst 250 svin eller minst 1 000 höns inklusive kycklingar.

Åren 1996–1998 baserades husdjurens statistik på uppgifter från ett urval av lant-

bruksföretag (25, 35 resp. 18 %). Tidigare år liksom för 1999 har statistiken baserats på totalundersökningar. Statistiken för 1996–1998 bör därför utnyttjas med viss försiktighet. Lantbruksregistret beskrivs närmare i bilaga 1.

År 2000 togs uppgifter in på annat sätt. Till grund för statistiken över får, hästar, svin och höns låg uppgifter från en postenkät i september månad. Redovisningen avsåg förhållandena den 1 augusti. För nötkreatur och svin hade dessförinnan genomförts en urvalsundersökning (djurräkning) i juni. Statistiken över nötkreatur baserades på denna räkning eftersom insamlingen i september inte var heltäckande. Uppgifter om antalet svin i riket hämtades också från djurräkningen, eftersom juniuppgifterna gav bättre jämförbarhet med uppgifterna för tidigare år. För andra djurslag ansågs smärre avvikelser i räkningstidpunkt mellan olika år ha mindre betydelse.

År 2001 liksom 2002 samlades uppgifterna in via en postenkät i början av juni. Dessa båda undersökningar baserades på ett riksomfattande urval av drygt 15 000 lantbruk.

Annan djurskötsel

Statistik rörande *pälsdjurskötsel* utarbetas fortlöpande av Sveriges Pälsdjursuppfödarens Riksförbund.

Sveriges Biodlare Riksförbund utarbetar statistik över biodlingen utifrån postenkäter.

Uppgifter om *rennäringen*, vad avser antalet samebyar, antalet företag och antalet renar, är hämtade från Jordbruksverket via bearbetning av de s.k. renlängderna.

Annan publicering

Uppgifter om antal husdjur publiceras årligen av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden, serie JO, senast JO 20 SM 0202.

Publikationerna för senare år är tillgängliga på Internet och kan nås via SCB:s eller Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se respektive www.sjv.se).

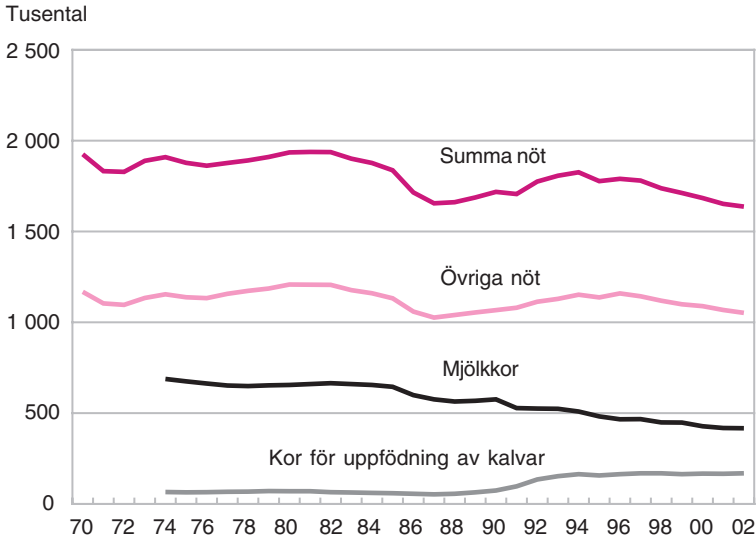
Delar av statistiken publiceras också i Sveriges Statistiska Databaser, SDB, i anslutning till SCB:s webbplats.

Uppgifter om pälsdjurskötsel är hämtade ur en årlig redovisning från Sveriges Pälsdjursuppfödare Riksförbund.

Uppgifter om biodling publiceras regelmässigt i Bitidningen vilken ges ut av Sveriges Biodlare Riksförbund.

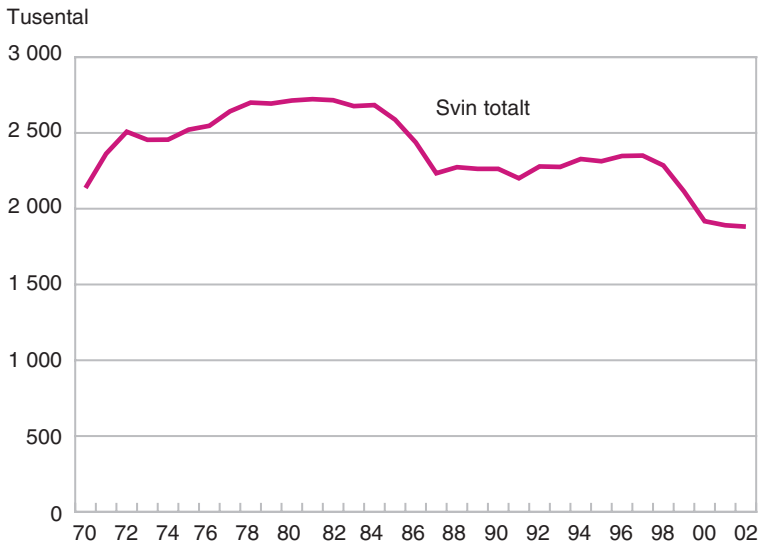
Uppgifter om antalet samebyar, antalet företag och antalet renar 1998 är hämtade från underlag vid Jordbruksverket.

Figur 6A
Antal nötkretur 1970–2002
Number of cattle

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

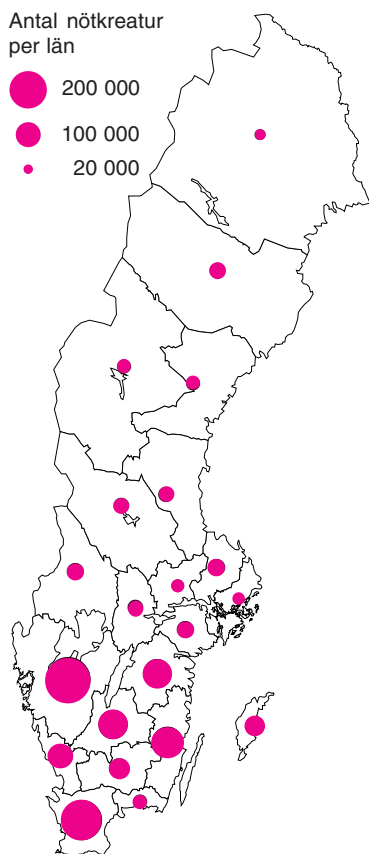
Figur 6B
Antal svin 1970–2002
Number of pigs

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

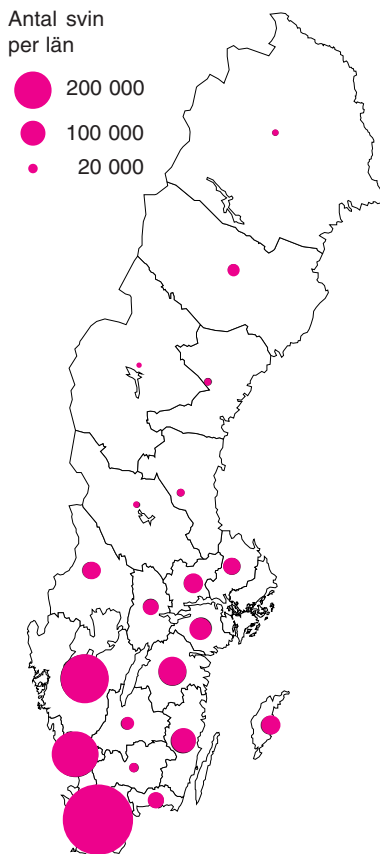
Figur 6C
Nötkreaturens geografiska fördelning
2002

Geographical distribution of cattle

Källa: Jordbruksverket och SCB,
Lantbruksregistret.

Figur 6D
Svinens geografiska fördelning 2002
Geographical distribution of pigs

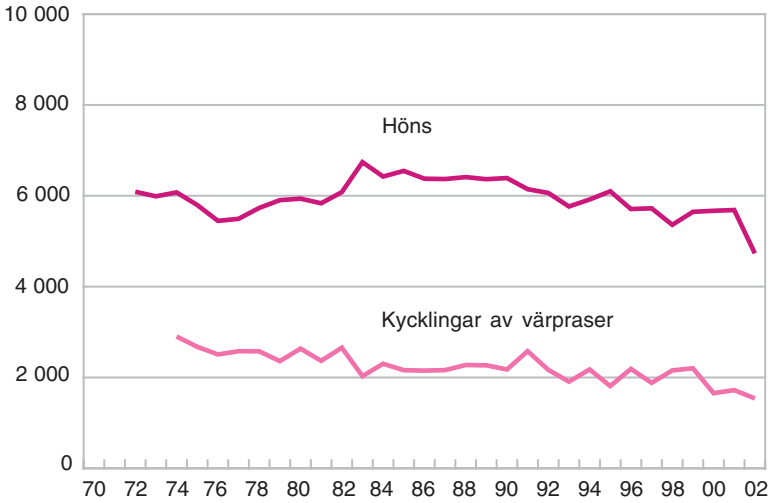

Källa: Jordbruksverket och SCB,
Lantbruksregistret.

Figur 6E
Antal höns och kycklingar 1972–2002

Number of fowls and chickens

Tusental

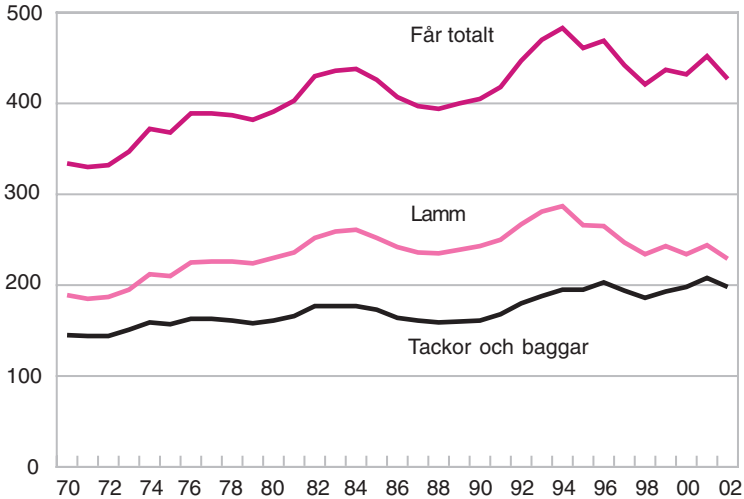

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 6F
Antal får 1970–2002

Number of sheep

Tusental

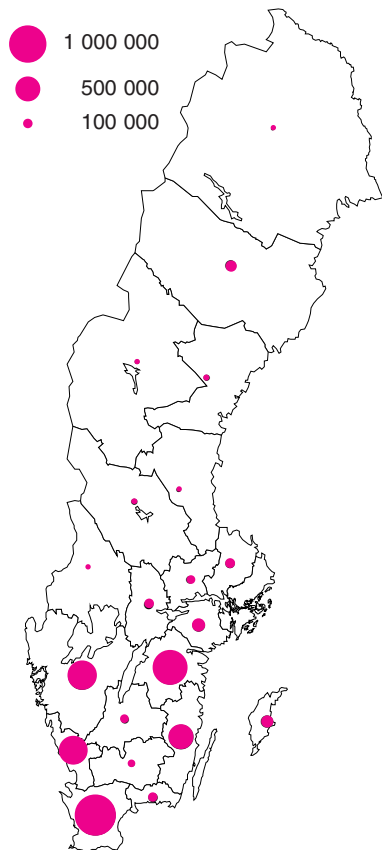

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 6G
Hönsens geografiska fördelning 2002
Geographical distribution of fowls

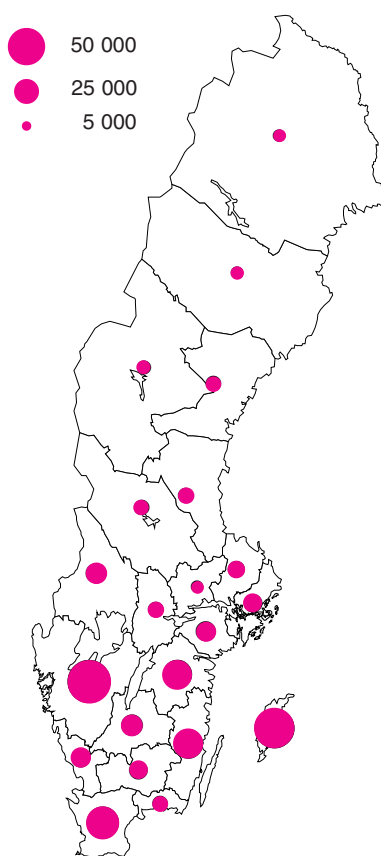
Antal höns per län

Källa: Jordbruksverket och SCB,
 Lantbruksregistret.

Figur 6H
Fårens geografiska fördelning 2002
Geographical distribution of sheep

Antal får (inkl lamm) per län

Källa: Jordbruksverket och SCB,
 Lantbruksregistret.

Tabell 6.1
Antal djur av olika slag 1980–2002¹
Number of livestock

Djurslag	1980	1985	1990	1995	2000	2001	2002
Kor för mjölkproduktion	655 738	645 706	576 409	482 118	427 621	418 471	417 082
Kor för uppfödning av kalvar	70 916	59 227	74 544	157 128	167 277	165 738	168 593
Övriga nöt 1 år och däröver	613 818	569 626	543 458	595 521	588 686	573 286	553 098
Kalvar under 1 år	594 550	562 642	524 032	542 328	500 183	494 016	498 692
Summa nötkreatur	1 935 022	1 837 201	1 718 443	1 777 095	1 683 767	1 651 511	1 637 465
Tackor och baggar	161 043	173 334	161 178	195 439	198 268	207 623	197 734
Lamm	230 586	251 644	243 621	266 410	233 666	243 971	229 037
Summa får	391 629	424 978	404 799	461 849	431 934	451 594	426 772
Galtar	11 932	10 946	8 591	7 595	4 161	3 924	3 385
Suggor	278 249	249 248	221 092	237 355	201 896	211 842	208 177
Övriga svin 20 kg och däröver ²	1 253 804	1 127 036	1 024 820	1 299 843	1 145 856	1 089 452	1 095 981
Övriga svin 20 kg och därunder ³	1 170 212	1 112 843	1 009 440	768 843	566 004	586 238	574 200
Summa svin	2 714 197	2 500 073	2 263 943	2 313 137	1 917 917	1 891 456	1 881 743
Höns	5 937 152	6 548 298	6 391 943	6 100 270	5 669 655	5 686 894	4 731 837
Kycklingar av värpras	2 635 620	2 159 298	2 175 676	1 811 509	1 654 063	1 721 342	1 536 819
Summa höns och kycklingar	8 572 772	8 707 596	8 567 619	7 911 779	7 323 718	7 408 236	6 268 656

1) T.o.m. 1985 är endast nöt och får vid företag med mer än 2 hektar åkermark medräknade.

2) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin 3 månader och däröver.

3) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin under 3 månader.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.2**Antal företag med kor, nötkreatur, får, svin och höns 1980–2002¹***Number of holdings with cows, cattle, sheep, pigs and fowls*

Djurslag	1980	1985	1990	1995	2000	2001	2002
Kor för mjölkproduktion	44 143	35 063	25 921	17 743	12 676	11 828	11 270
Kor för uppfödning av kalvar	12 436	10 310	10 883	17 069	13 861	13 578	13 105
Övriga nöt 1 år och däröver	..	..	42 696	39 160	30 457	29 072	27 810
Kalvar under 1 år	..	..	41 986	36 542	27 733	26 286	25 159
Nötkreatur	70 503	58 872	47 292	41 990	32 063	30 537	29 038
Får (exkl. lamm)	10 125	10 536	9 688	9 985	8 041	8 051	7 407
Svin	26 122	19 937	14 301	10 753	4 809	4 520	3 998
Höns	23 603	17 531	12 900	9 593	5 678	5 768	5 323
Kycklingar av värpras	..	..	1 875	1 405	715	1 003	774
Utan nötkreatur, får, svin eller höns	32 258	35 443	36 695	33 560	33 300	34 502	33 533

1) T.o.m. 1985 är endast företag med mer än 2 hektar medräknade.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.3**Genomsnittlig besättningsstorlek 1980–2002***Average size of herd*

Djurslag	1980	1985	1990	1995	2000	2001	2002
Kor för mjölkproduktion	14,9	18,4	22,2	27,2	33,7	35,4	37,0
Kor för uppfödning av kalvar	5,7	5,7	6,8	9,2	12,1	12,2	12,9
Nötkreatur	27,4	31,2	36,3	42,3	52,5	54,1	56,4
Får (exkl. lamm)	15,9	16,5	16,7	19,6	24,7	25,8	26,7
Suggor och galtar ¹	15,1	17,7	21,2	30,8	63,9	71,3	77,4
Övriga svin ^{1, 2}	81	95	119	157	294	301	336
Höns	252	374	495	636	1 000	990	900
Kycklingar av värpras	517	796	1 160	1 289	2 300	1 700	1 900

1) T.o.m. 1995 samredovisades ännu ej betäckta gyttor med "Övriga svin".

Fr.o.m. 1996 samredovisades de med "Suggor och galtar".

2) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin 3 månader och däröver.

Fr.o.m. 1994 avser uppgiften svin över 20 kg.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.4
Antal nötkreatur 2002
Number of cattle

Område; storleksgrupp	Kor		Summa kor	Kvigor, tjurar och stutar 1 år och däröver	Kalvar under 1 år	Summa nötkreatur
	För mjölk- produk- tion	För upp- födning av kalvar				
<i>Län</i>						
Stockholms	6 834	3 771	10 608	8 986	8 201	27 792
Uppsala	12 464	4 928	17 394	15 564	15 587	48 543
Södermanlands	13 864	5 781	19 648	18 252	16 890	54 787
Östergötlands	26 695	11 119	37 816	35 948	34 565	108 327
Jönköpings	33 158	12 173	45 333	45 399	41 187	131 918
Kronobergs	15 025	8 828	23 856	24 817	20 411	69 081
Kalmar	42 564	12 444	55 009	50 729	44 729	150 466
Gotlands	16 622	5 401	22 028	21 305	18 278	61 607
Blekinge	5 200	6 370	11 575	11 123	10 248	32 941
Skåne	46 210	34 503	80 714	78 616	68 117	227 446
Hallands	26 122	7 065	33 189	30 302	27 879	91 369
Västra Götalands	77 485	25 641	103 129	97 527	85 509	286 162
Värmlands	10 593	8 081	18 678	16 855	16 670	52 200
Örebro	10 149	5 116	15 267	14 689	15 238	45 191
Västmanlands	7 816	2 189	10 008	9 245	8 892	28 142
Dalarnas	10 669	4 240	14 911	13 178	12 566	40 654
Gävleborgs	11 053	3 510	14 565	13 829	11 793	40 184
Västernorrlands	10 790	3 105	13 899	12 253	10 408	36 556
Jämtlands	9 931	2 827	12 761	12 164	10 672	35 593
Västerbottens	15 526	1 130	16 659	15 336	13 919	45 911
Norrbottnens	8 311	370	8 685	6 982	6 932	22 595
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	26 404	11 676	38 079	34 461	31 840	104 380
Gmb	67 550	27 391	94 941	90 548	80 224	265 712
Gns	50 498	16 807	67 305	62 063	57 741	187 109
Ss	50 248	21 864	72 112	67 145	65 104	204 360
Gsk	137 712	64 991	202 704	198 572	173 175	574 450
Ssk	26 088	13 909	39 998	37 044	33 939	110 981
Nn	32 863	9 578	42 441	38 658	33 725	114 824
Nö	25 719	2 377	28 096	24 608	22 945	75 649
<i>Hela riket</i>						
2002	417 082	168 593	585 675	553 098	498 692	1 637 465
2001	418 471	165 738	584 209	573 286	494 016	1 651 511
2000 ¹	427 621	167 277	594 898	588 686	500 183	1 683 767
1999 ²	448 520	164 801	613 321	600 130	499 469	1 712 920
1998 ³	449 130	169 926	619 056	610 724	508 716	1 738 496
1997 ³	467 981	169 009	636 991	613 945	529 888	1 780 823

1) År 2000 baseras statistiken på uppgifter från djurräkningen i juni.

2) År 1999 baseras statistiken på en totalundersökning (lantbruksregistret).

3) År 1997 och 1998 baseras statistiken på urvalsundersökningar (lantbruksregistret).

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.5
Antal företag med nötkreatur 2002
Number of holdings with cattle

Område; storleksgrupp	Kor		Samt- liga kor	Kvigor, tjurar o. stutar	Kalvar under 1 år	Samtliga företag med nötkreatur
	För mjölk- produk- tion	För upp- födning av kalvar				
<i>Län</i>						
Stockholms	181	298	466	518	494	535
Uppsala	376	397	711	829	731	862
Södermanlands	307	370	620	699	657	731
Östergötlands	554	673	1 140	1 428	1 279	1 480
Jönköpings	950	1 124	1 972	2 372	2 190	2 463
<i>Kronobergs</i>						
Kalmar	426	849	1 250	1 581	1 316	1 651
Gotlands	925	787	1 647	1 983	1 773	2 018
Blekinge	431	312	714	797	797	838
Skåne	166	543	686	728	698	770
	1 112	2 045	2 989	3 462	3 155	3 584
<i>Hallands</i>						
Västra Götalands	597	735	1 276	1 580	1 383	1 617
Värmlands	2 063	2 429	4 344	5 068	4 625	5 275
Örebro	306	627	912	1 059	899	1 122
Västmanlands	260	379	608	835	697	871
	178	210	374	473	414	501
<i>Dalarnas</i>						
Gävleborgs	387	407	762	825	776	899
Västernorrlands	395	296	652	795	743	834
Jämtlands	463	266	711	830	720	926
Västerbottens	360	205	549	705	670	748
	551	118	650	869	783	917
Norrbottnens	281	36	307	371	360	395
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	545	754	1 224	1 483	1 321	1 543
Gmb	1 545	1 531	2 925	3 302	3 142	3 414
Gns	1 141	1 114	2 173	2 590	2 320	2 686
Ss	1 261	1 568	2 660	3 221	2 916	3 361
Gsk	3 816	5 868	9 307	11 107	10 040	11 506
Ssk	787	1 248	1 959	2 331	1 985	2 467
Nn	1 232	801	1 957	2 342	2 102	2 532
Nö	944	220	1 135	1 434	1 333	1 528
<i>Hela riket</i>						
2002	11 270	13 105	23 340	27 810	25 159	29 038
2001	11 828	13 578	24 362	29 072	26 286	30 537
2000 ¹	12 676	13 861	25 500	30 457	27 733	32 063
1999 ²	13 963	14 254	27 226	32 231	29 189	33 978
1998 ³	14 859	15 307	29 227	34 499	31 491	36 594
1997 ³	15 788	16 093	30 675	36 286	33 616	38 531

1) År 2000 baseras statistiken på uppgifter från djurräkningen i juni.

2) Åren 1995 och 1999 baseras statistiken på totalundersökningar (lantbruksregistret).

3) Åren 1996–1998 baseras statistiken på urvalsundersökningar (lantbruksregistret).

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.6
Antal mjölkkor efter besättningsstorlek 2001
Number of dairy cows by size of herd

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal mjölkkor					Summa
	1-9	10-24	25-49	50-74	Över 74	
<i>Län</i>						
Stockholms	..	..	3 816	..	..	6 781
Uppsala	..	2 291	6 226	1 940	2 645	13 212
Södermanlands	..	989	5 222	3 354	3 579	13 260
Östergötlands	..	3 160	11 374	5 667	9 866	30 181
Jönköpings	474	5 332	14 717	6 766	5 611	32 899
Kronobergs	..	2 684	6 943	3 713	2 024	15 428
Kalmar	..	3 579	15 016	12 178	11 548	42 456
Gotlands	..	3 515	6 543	3 253	3 359	16 816
Blekinge	..	1 449	3 322	..	..	6 524
Skåne	494	4 556	15 759	9 185	17 854	47 848
Hallands	..	4 145	8 311	7 625	9 040	29 353
Västra Götalands	907	11 192	31 990	14 335	13 707	72 130
Värmlands	..	1 954	3 744	2 443	2 818	11 206
Örebro	..	1 483	3 021	1 383	2 861	8 837
Västmanlands	..	..	2 626	..	..	7 032
Dalarnas	450	2 694	3 742	2 607	..	10 889
Gävleborgs	..	3 018	4 629	..	..	10 329
Västernorrlands	435	2 373	4 223	..	1 888	9 354
Jämtlands	..	2 798	5 343	2 918	..	11 851
Västerbottens	299	3 593	6 926	2 240	..	13 973
Norrbottnens	..	1 589	4 389	..	..	8 111
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	..	2 817	6 968	6 919	11 351	28 263
Gmb	347	7 616	24 083	16 656	22 073	70 776
Gns	404	5 079	20 801	9 698	13 599	49 580
Ss	406	6 436	21 808	10 501	12 586	51 737
Gsk	1 642	23 414	59 663	28 972	24 318	138 009
Ssk	448	5 212	8 771	4 231	6 270	24 932
Nn	1 225	7 278	13 627	5 309	3 780	31 220
Nö	520	6 003	12 161	3 278	1 992	23 954
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>						
0,0- 2,0	..	..	..	..	..	..
2,1- 5,0	..	..	..	..	..	..
5,1- 10,0	..	..	..	..	..	..
10,1- 20,0	..	..	..	..	..	..
20,1- 30,0	..	..	..	..	..	..
30,1- 50,0	..	..	..	..	..	..
50,1- 100,0	..	..	..	..	..	..
Över 100,0	..	..	..	..	..	..
<i>Hela riket</i>						
2001	5 201	63 856	167 884	85 562	95 968	418 471
2000	6 747	75 578	171 934	88 268	85 094	427 621
1999	7 396	84 842	188 880	85 049	82 353	448 520
1998	8 622	95 077	197 582	78 060	69 789	449 130
1997	8 855	106 126	205 652	77 921	69 428	467 981
1996	11 198	112 997	209 562	72 476	60 032	466 265

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.7
Antal får 2002
Number of sheep

Område; storleksgrupp	Tackor och baggar	Lamm	Summa får
<i>Län</i>			
Stockholms	6 735	8 939	15 674
Uppsala	6 426	7 128	13 555
Södermanlands	8 523	9 311	17 834
Östergötlands	14 823	17 186	32 009
Jönköpings	8 548	10 450	18 998
<i>Kronobergs</i>			
Kalmar	6 203	7 757	13 960
Gotlands	15 084	18 111	33 196
Blekinge	25 831	31 567	57 398
Skåne	5 123	5 800	10 923
<i>Hallands</i>			
Västra Götalands	18 641	22 511	41 152
Värmlands	6 369	7 866	14 234
Örebro	29 818	35 011	64 828
Västmanlands	8 836	9 349	18 185
Dalarnas	5 242	6 019	11 262
Gävleborgs	3 837	4 234	8 070
Västernorrlands	5 311	5 879	11 190
Jämtlands	5 150	5 362	10 512
Västerbottens	5 915	4 912	10 827
Norrbottnens	3 853	4 322	8 175
	3 857	3 582	7 440
<i>Produktionsområden</i>			
Gss	3 611	3 739	7 350
Gmb	6 212	6 927	13 139
Gns	42 576	52 245	94 821
Ss	14 559	17 479	32 037
Gsk	29 805	34 534	64 339
Ssk	63 180	75 591	138 771
Nn	16 943	18 571	35 514
Nö	15 094	14 378	29 471
	9 365	9 313	18 679
<i>Hela riket</i>			
2002	197 734	229 037	426 772
2001	207 623	243 971	451 594
2000 ¹	198 268	233 666	431 934
1999 ¹	193 644	243 605	437 249
1998	186 707	234 482	421 189
1997	194 948	247 154	442 102

1) År 1999 och 2000 (augusti) baseras statistiken på totalundersökningar.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.8
Antal får (exkl. lamm) efter besättningsstorlek¹ 2000
Number of sheep by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal får (exkl. lamm)				Summa
	1–9	10–24	25–49	Över 49	
<i>Län</i>					
Stockholms	404	1 952	2 321	2 325	7 002
Uppsala	457	1 596	1 857	2 414	6 324
Södermanlands	396	1 857	1 607	4 519	8 379
Östergötlands	449	2 618	3 092	7 800	13 959
Jönköpings	713	2 973	1 989	3 392	9 067
Kronobergs	398	1 948	1 536	2 408	6 290
Kalmar	357	2 609	3 349	7 739	14 054
Gotlands	210	2 418	3 820	19 717	26 165
Blekinge	253	1 106	1 432	2 424	5 215
Skåne	1 262	3 937	3 636	9 316	18 151
Hallands	781	2 175	1 724	3 397	8 077
Västra Götalands	2 724	8 253	7 727	10 194	28 898
Värmlands	844	3 103	2 722	2 416	9 085
Örebro	380	1 394	1 358	1 879	5 011
Västmanlands	205	908	1 061	1 782	3 956
Dalarnas	481	1 866	1 418	1 981	5 746
Gävleborgs	515	1 740	1 402	1 809	5 466
Västernorrlands	475	1 714	1 339	1 356	4 884
Jämtlands	428	1 257	948	1 496	4 129
Västerbottens	584	2 304	946	574	4 408
Norrbottnens	355	1 365	1 116	1 166	4 002
<i>Produktionsområden</i>					
Gss	715	1 567	1 514	3 248	7 044
Gmb	892	4 868	7 265	29 674	42 699
Gns	1 089	3 322	3 318	6 904	14 633
Ss	1 795	7 450	8 092	12 798	30 135
Gsk	4 118	17 102	15 304	25 663	62 187
Ssk	1 462	5 412	4 467	4 496	15 837
Nn	1 458	5 201	4 013	5 128	15 800
Nö	1 142	4 171	2 427	2 193	9 933
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
0,0– 2,0	3	48	–	2 154	2 205
2,1– 5,0	4 157	12 000	4 487	2 223	22 867
5,1– 10,0	3 221	12 995	10 649	5 379	32 244
10,1– 20,0	2 255	11 028	13 371	14 972	41 626
20,1– 30,0	997	3 807	5 120	15 502	25 426
30,1– 50,0	889	3 922	5 679	17 192	27 682
50,1– 100,0	796	3 125	4 568	21 303	29 792
Över 100,0	353	2 168	2 526	11 379	16 426
<i>Hela riket</i>					
2000	12 671	49 093	46 400	90 104	198 268
1999	14 186	48 083	45 196	86 179	193 644
1998	14 763	55 623	40 384	75 937	186 707
1997	17 135	54 981	45 885	76 948	194 948
1996	18 604	54 964	49 984	79 786	203 338
1995	19 770	55 336	46 033	74 300	195 439

1) Redovisning efter besättningsstorlek blir nästa gång aktuellt för data avseende 2003.

Källa: jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.9

Antal företag med får (exkl. lamm) efter besättningsstorlek¹ 2000

Number of holdings with sheep by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal får (exkl. lamm)				Summa företag med får
	1-9	10-24	25-49	Över 49	
<i>Län</i>					
Stockholms	78	125	69	30	302
Uppsala	93	105	54	26	278
Södermanlands	80	114	50	38	282
Östergötlands	86	161	92	81	420
Jönköpings	149	195	61	36	441
Kronobergs	86	131	48	23	288
Kalmar	74	168	98	70	410
Gotlands	38	148	109	168	463
Blekinge	47	78	44	24	193
Skåne	288	255	108	74	725
Hallands	155	147	53	34	389
Västra Götalands	561	549	230	114	1 454
Värmlands	158	210	78	25	471
Örebro	77	89	39	25	230
Västmanlands	41	59	32	19	151
Dalarnas	86	123	42	24	275
Gävleborgs	104	116	41	23	284
Västernorrlands	93	117	40	17	267
Jämtlands	84	84	28	17	213
Västerbottens	112	150	28	8	298
Norrbottens	67	91	34	15	207
<i>Produktionsområden</i>					
Gss	161	107	46	29	343
Gmb	183	304	212	250	949
Gns	234	214	100	72	620
Ss	360	480	241	132	1 213
Gsk	844	1 128	457	262	2 691
Ssk	279	356	129	54	818
Nn	278	350	120	63	811
Nö	218	276	73	29	596
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
0,0- 2,0	..	4	-	28	33
2,1- 5,0	812	811	141	25	1 789
5,1- 10,0	632	845	326	75	1 878
10,1- 20,0	461	712	390	200	1 763
20,1- 30,0	200	246	149	157	752
30,1- 50,0	194	252	168	165	779
50,1- 100,0	179	204	132	162	677
Över 100,0	78	141	72	79	370
<i>Hela riket</i>					
2000	2 556	3 215	1 378	891	8 041
1999	2 916	3 119	1 325	849	8 209
1998	2 990	3 640	1 215	794	8 638
1997	3 569	3 620	1 391	793	9 372
1996	3 806	3 562	1 504	807	9 678
1995	4 183	3 668	1 367	767	9 985

1) Redovisning efter besättningsstorlek blir nästa gång aktuellt för data avseende 2003.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.10
Antal svin 2002
Number of pigs

Område; storleksgrupp	Galtar	Suggor	Övriga svin		Summa svin
			20 kg och däröver	Under 20 kg	
<i>Län</i>					
Stockholms	29	2 367	13 645	2 848	18 889
Uppsala	124	6 623	24 992	19 988	51 727
Södermanlands	83	9 066	42 648	25 302	77 098
Östergötlands	133	11 363	84 061	29 910	125 467
Jönköpings	61	4 826	14 325	8 644	27 856
Kronobergs	41	1 825	8 842	5 190	15 898
Kalmar	148	9 436	55 467	30 426	95 477
Gotlands	75	6 912	30 715	19 957	57 659
Blekinge	51	2 241	31 919	7 516	41 727
Skåne	1 078	62 592	315 045	180 715	559 430
Hallands	716	27 970	165 541	82 671	276 898
Västra Götalands	517	36 140	173 222	96 714	306 593
Värmlands	61	6 179	36 130	12 434	54 804
Örebro	40	4 619	26 869	10 240	41 768
Västmanlands	82	9 110	30 687	22 835	62 714
Dalarnas	17	769	3 646	3 903	8 335
Gävleborgs	38	1 257	6 577	3 145	11 016
Västernorrlands	20	1 094	6 309	3 962	11 386
Jämtlands	12	301	2 214	1 193	3 720
Västerbottens	51	2 322	15 039	5 490	22 902
Norrbottnens	6	1 167	8 089	1 116	10 377
<i>Produktionsområden</i>					
Gss	1 102	53 260	305 397	150 423	510 182
Gmb	629	40 387	224 330	121 028	386 373
Gns	465	38 542	221 857	106 887	367 752
Ss	393	35 527	166 203	89 275	291 398
Gsk	578	27 783	120 557	80 049	228 967
Ssk	85	6 438	18 772	11 201	36 496
Nn	72	2 714	15 675	8 731	27 193
Nö	61	3 526	23 188	6 606	33 382
<i>Hela riket</i>					
2002	3 385	208 177	1 095 981	574 200	1 881 743
2001	3 924	211 842	1 089 452	586 238	1 891 456
2000 ¹	4 161	201 896	1 145 856	566 004	1 917 917
1999 ²	4 175	220 205	1 239 480	651 353	2 115 213
1998 ³	4 772	255 361	1 292 885	733 012	2 286 030
1997 ³	5 782	268 704	1 312 673	764 043	2 351 201

1) År 2000 baseras statistiken på uppgifter från djurräkningen i juni.

2) År 1999 baseras statistiken på en totalundersökning (lantbruksregistret).

3) År 1997 och 1998 baseras statistiken på urvalsundersökningar (lantbruksregistret).

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.11

Antal suggor och galtar efter besättningsstorlek¹ 2000

Number of sows and boars by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal suggor och galtar					Summa
	1-19	20-49	50-99	100-199	Över 199	
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	2 229	7 077	10 022	10 309	17 859	47 496
Gmb	1 973	4 023	6 931	10 590	12 027	35 544
Gns	930	1 930	4 726	9 514	14 615	31 715
Ss	998	1 565	3 058	7 106	16 055	28 782
Gsk	3 346	4 621	5 497	5 117	12 535	31 116
Ssk	226	337	714	862	3 609	5 748
Nn	300	389	686	527	789	2 691
Nö	277	517	724	370	1 244	3 132
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>						
0,0- 2,0	7	127	911	2 711	16 981	20 737
2,1- 5,0	386	274	216	174	-	1 050
5,1- 10,0	917	540	282	122	2 542	4 403
10,1- 20,0	2 521	2 409	1 929	1 627	1 039	9 525
20,1- 30,0	1 813	3 231	3 504	1 564	3 591	13 703
30,1- 50,0	2 368	5 599	6 999	6 831	3 588	25 385
50,1- 100,0	1 793	6 096	11 540	13 584	12 974	45 987
Över 100,0	474	2 183	6 977	17 782	38 018	65 434
<i>Hela riket</i>						
2000	10 279	20 459	32 358	44 395	78 733	186 224
1999	13 453	25 437	38 474	44 644	102 372	224 380
1998	19 912	31 635	46 789	53 067	108 730	260 133
1997	20 390	40 670	58 007	49 908	105 509	274 485
1996	27 054	49 005	58 930	..	..	280 028
1995	31 724	55 139	63 852	39 580	54 655	244 950

1) Redovisning efter besättningsstorlek blir nästa gång aktuellt för data avseende 2003.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.12
Antal slaktsvin efter besättningsstorlek¹ 2000
Number of fattening pigs by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal slaktsvin					Summa
	1-99	100-249	250-499	500-749	Över 749	
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	13 039	26 599	49 053	57 440	152 252	298 383
Gmb	9 545	18 675	34 014	33 702	132 794	228 730
Gns	5 519	9 748	22 222	37 985	134 597	210 071
Ss	4 871	8 832	22 887	22 377	103 446	162 413
Gsk	12 503	16 429	19 574	16 024	66 875	131 405
Ssk	1 266	1 715	4 221	2 027	8 117	17 346
Nn	1 889	1 496	4 563	2 478	3 905	14 331
Nö	1 098	1 635	5 720	2 943	9 702	21 098
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>						
0,0- 2,0	314	2 550	10 844	7 785	86 785	108 278
2,1- 5,0	1 519	1 080	1 246	-	1 100	4 945
5,1- 10,0	2 485	884	721	1 585	4 566	10 241
10,1- 20,0	9 512	4 457	4 056	2 621	4 201	24 847
20,1- 30,0	8 432	9 127	10 487	3 810	4 950	36 806
30,1- 50,0	11 755	23 977	28 832	19 432	33 352	117 348
50,1- 100,0	11 773	28 828	54 884	61 947	114 909	272 341
Över 100,0	3 940	14 226	51 184	77 796	361 825	508 971
<i>Hela riket</i>						
2000	49 730	85 129	162 254	174 976	611 688	1 083 777
1999	75 452	112 356	200 458	181 742	669 472	1 239 480
1998	88 860	145 387	222 697	166 643	669 298	1 292 885
1997	97 782	144 504	234 197	201 573	634 617	1 312 673
1996	120 573	155 031	251 445	187 554	588 809	1 303 413
1995	..	..	..	..	..	1 187 990 ²

1) Redovisning efter besättningsstorlek blir nästa gång aktuellt för data avseende 2003.

2) Svin 20 kg och däröver.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.13

Antal företag med suggor och galtar efter besättningsstorlek¹ 2000

Number of holdings with sows and boars by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal suggor och galtar					Summa företag med suggor och galtar
	1– 19	20– 49	50– 99	100– 199	Över 199	
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	296	218	144	79	38	775
Gmb	291	126	96	79	27	619
Gns	149	57	67	68	26	367
Ss	163	48	43	50	28	332
Gsk	596	147	76	38	27	884
Ssk	55	10	10	6	5	86
Nn	60	11	11	4	..	88
Nö	41	14	11	3	3	72
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>						
0,0– 2,0	4	4	13	19	26	66
2,1– 5,0	98	9	3	..	–	111
5,1– 10,0	209	17	4	..	3	234
10,1– 20,0	459	77	28	12	3	579
20,1– 30,0	271	100	50	12	8	441
30,1– 50,0	323	176	100	52	9	660
50,1– 100,0	232	189	163	104	35	723
Över 100,0	55	59	97	126	72	409
<i>Hela riket</i>						
2000	1 651	631	458	325	156	3 223
1999	2 240	796	547	328	208	4 119
1998	2 945	947	662	388	217	5 158
1997	3 242	1 264	838	371	219	5 935
1996	4 159	1 500	853	..	..	7 110
1995	4 878	1 729	934	301	116	7 958

1) Redovisning efter besättningsstorlek blir nästa gång aktuellt för data avseende 2003.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.14**Antal företag med slaktsvin efter besättningsstorlek¹ 2000***Number of holdings with fattening pigs by size of herd*

Område; storleksgrupp	Antal slaktsvin					Summa företag med slaktsvin
	1– 99	100– 249	250– 499	500– 749	Över 749	
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	431	158	138	95	96	918
Gmb	357	111	96	56	87	707
Gns	201	59	63	62	92	477
Ss	229	56	63	37	74	459
Gsk	696	109	56	27	45	933
Ssk	94	11	11	3	7	126
Nn	144	9	13	4	4	174
Nö	66	11	17	5	4	103
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>						
0,0– 2,0	8	15	31	13	43	110
2,1– 5,0	141	7	3	–	..	152
5,1– 10,0	246	6	..	3	3	260
10,1– 20,0	528	28	13	4	5	578
20,1– 30,0	361	63	32	6	4	466
30,1– 50,0	431	145	82	33	24	715
50,1– 100,0	392	177	154	103	97	923
Över 100,0	111	83	140	127	232	693
<i>Hela riket</i>						
2000	2 218	524	457	289	409	3 897
1999	2 872	707	566	302	462	4 909
1998	3 404	899	624	274	463	5 665
1997	4 242	910	659	338	441	6 591
1996	5 028	991	710	313	412	7 455
1995	..	..	..	..	..	8 276 ²

1) Redovisning efter besättningsstorlek blir nästa gång aktuellt för data avseende 2003.

2) Företag med svin 20 kg och däröver.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.15
Antal höns och kycklingar av värpras 2002
Number of fowls and chickens

Område; storleksgrupp	Höns, 20 veckor eller äldre	Kycklingar av värpras avsedda för äggproduktion
<i>Län</i>		
Stockholms	166 668	5 199
Uppsala	79 080	16 046
Södermanlands	154 667	140
Östergötlands	776 759	163 784
Jönköpings	63 251	34 580
Kronobergs	46 709	81 942
Kalmar	516 142	111 142
Gotlands	133 010	118 759
Blekinge	81 795	65 636
Skåne	1 134 114	359 973
Hallands	574 699	184 093
Västra Götalands	580 875	245 603
Värmlands	14 228	5 036
Örebro	90 652	99 997
Västmanlands	63 175	24 723
Dalarnas	36 635	320
Gävleborgs	30 849	349
Västernorrlands	38 813	329
Jämtlands	26 349	53
Västerbottens	104 362	19 072
Norrbottens	19 005	43
<i>Produktionsområden</i>		
Gss	944 370	346 877
Gmb	1 055 743	437 312
Gns	988 739	315 552
Ss	494 828	50 537
Gsk	777 477	265 712
Ssk	244 992	100 995
Nn	101 741	683
Nö	123 947	19 150
<i>Hela riket</i>		
2002	4 731 837	1 536 819
2001	5 686 894	1 721 342
2000	5 669 655	1 654 063
1999	5 647 509	2 202 333
1998	5 361 748	2 154 682
1997	5 724 509	1 881 407

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.16

Antal höns (exkl. kycklingar) efter besättningsstorlek¹ samt antal kycklingar av värpras 2000
Number of fowls (chickens not included) by size of herd and number of laying hens

Område; storleksgrupp	Antal höns (exklusive kycklingar)				Summa höns	Antal kycklingar av värpras
	1-49	50-199	200-4 999	Över 4 999		
<i>Län</i>						
Stockholms	2 698	1 795	8 530	149 242	162 265	4 040
Uppsala	2 617	1 608	7 225	74 522	85 972	8 970
Södermanlands	3 113	1 869	14 530	220 433	239 945	93 507
Östergötlands	3 354	1 621	56 025	990 050	1 051 050	318 408
Jönköpings	7 012	2 250	14 348	56 770	80 380	47 733
Kronobergs	3 824	730	15 445	42 100	62 099	84 767
Kalmar	5 411	655	3 270	436 383	445 719	244 223
Gotlands	1 615	50	23 878	109 100	134 643	37 237
Blekinge	1 482	645	10 745	85 731	98 603	85 185
Skåne	8 717	3 548	28 200	1 324 535	1 365 000	202 044
Hallands	2 504	1 515	37 000	563 750	604 769	120 023
Västra Götalands	16 676	7 737	84 063	613 330	721 806	261 763
Värmlands	2 994	720	20 489	17 600	41 803	1 550
Örebro	2 131	2 223	11 470	65 550	81 374	101 398
Västmanlands	1 604	1 333	30 097	74 000	107 034	645
Dalarnas	2 637	1 210	1 800	44 100	49 747	3 649
Gävleborgs	2 737	485	438	51 000	54 660	949
Västernorrlands	1 733	460	2 800	103 500	108 493	139
Jämtlands	1 294	697	1 500	23 540	27 031	355
Västerbottens	1 020	850	10 144	94 800	106 814	37 409
Norrbottnens	448	100	3 900	36 000	40 448	69
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	3 445	2 280	40 150	1 056 595	1 102 470	75 090
Gmb	7 510	1 568	37 343	948 858	995 279	518 169
Gns	6 469	4 045	99 163	1 162 420	1 272 097	470 516
Ss	11 718	7 725	81 841	548 547	649 831	166 341
Gsk	31 865	10 098	90 428	897 536	1 029 927	337 512
Ssk	7 009	3 337	13 790	283 040	307 176	47 281
Nn	5 730	2 048	8 838	148 240	164 856	1 573
Nö	1 875	1 000	14 344	130 800	148 019	37 581
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>						
0,0- 2,0	108	100	54 282	2 193 728	2 248 218	633 098
2,1- 5,0	14 155	3 698	15 425	117 540	150 818	79 581
5,1- 10,0	15 804	5 421	27 662	346 976	395 863	245 399
10,1- 20,0	19 162	7 199	43 380	140 335	210 076	84 300
20,1- 30,0	9 500	4 163	33 130	129 600	176 393	43 710
30,1- 50,0	8 529	5 710	61 060	331 630	406 929	91 199
50,1- 100,0	6 945	4 000	92 783	475 145	578 873	147 233
Över 100,0	1 418	1 810	58 175	1 441 082	1 502 485	329 543
<i>Hela riket</i>						
2000	75 621	32 101	385 897	5 176 036	5 669 655	1 654 063
1999	87 884	39 514	418 818	5 101 293	5 647 509	2 202 333
1998	95 712	42 741	504 692	4 718 602	5 361 748	2 154 682
1997	115 137	56 645	535 168	5 017 559	5 724 509	1 881 407
1996	125 479	70 561	601 233	4 911 246	5 708 518	2 188 722
1995	133 368	78 218	643 724	5 244 960	6 100 270	1 811 509

1) Redovisning efter besättningsstorlek blir nästa gång aktuellt för data avseende 2003.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.17

Antal företag med höns (exkl. kycklingar) efter besättningsstorlek¹ 2000

Number of holdings with fowls (chickens not included) by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal höns (exklusive kycklingar)				Summa företag med höns
	1– 49	50– 199	200– 4 999	Över 4 999	
<i>Län</i>					
Stockholms	153	20	9	9	191
Uppsala	160	20	8	3	191
Södermanlands	180	23	10	8	221
Östergötlands	192	17	18	52	279
Jönköpings	448	26	8	5	487
Kronobergs	252	11	6	5	274
Kalmar	312	10	5	14	341
Gotlands	98	..	12	9	120
Blekinge	97	8	7	6	118
Skåne	595	43	19	35	692
Hallands	188	17	17	35	257
Västra Götalands	997	92	50	42	1 181
Värmlands	206	9	7	..	224
Örebro	138	29	8	7	182
Västmanlands	100	17	14	3	134
Dalarnas	173	15	..	4	194
Gävleborgs	169	8	..	3	182
Västernorrlands	126	6	..	4	137
Jämtlands	100	10	3	..	114
Västerbottens	95	7	6	5	113
Norrbottnens	40	..	..	4	46
<i>Produktionsområden</i>					
Gss	256	26	23	40	345
Gmb	455	22	23	33	533
Gns	377	47	42	68	534
Ss	697	94	51	27	869
Gsk	2 015	121	49	55	2 240
Ssk	444	43	11	16	514
Nn	410	28	6	8	452
Nö	165	9	8	9	191
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
0,0– 2,0	6	..	20	92	119
2,1– 5,0	1 018	44	10	8	1 080
5,1– 10,0	1 080	66	19	6	1 171
10,1– 20,0	1 168	89	29	10	1 296
20,1– 30,0	560	53	23	12	648
30,1– 50,0	501	68	38	26	633
50,1– 100,0	393	48	50	36	527
Över 100,0	93	21	24	66	204
<i>Hela riket</i>					
2000	4 819	390	213	256	5 678
1999	5 449	478	242	272	6 441
1998	5 746	501	327	251	6 825
1997	6 987	725	353	275	8 340
1996	7 266	812	333	286	8 696
1995	7 952	945	410	286	9 593

1) Redovisning efter besättningsstorlek blir nästa gång aktuellt för data avseende 2003.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.18
Antal hästar vid företag med mer än 2 hektar åker 1991–2002

Number of horses at holdings with at least 2 hectares of arable land

Område; storleksgrupp	Antal hästar
2002	–
2001	–
2000	88 621
1999	79 710
1998	–
1997	87 477
1996	–
1995	82 938
1994	85 628
1993	–
1992	–
1991	76 785

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.19
Antal uppfödare av mink och rävar samt antal avelshonor 1996/97–2001/02

Number breeders of minks and foxes and number of breeding animals

År	Antal uppfödare av				Antal avelshonor av	
	Mink	Mink och räv	Räv	Summa upp- födare	Mink	Räv
2001/02	155	–	–	155	270 000	–
2000/01	183	–	–	183	280 000	–
1999/00	185	4	5	194	275 000	700
1998/99	189	4	6	199	275 000	750
1997/98	190	5	8	203	270 000	1 500
1996/97	190	7	10	207	270 000	2 500

Källa: Sveriges Pälsdjursuppfödares Riksförbund.

Tabell 6.20**Antal medlemmar i Sveriges Biodlares Riksförbund, antal bisamhällen samt skörd av bihonung under perioden 1997–2002**

Number of members of The Swedish Beekeepers Association, number of bee colonies and production of bee honey

År	Antal medlemmar	Antal bisamhällen		Skörd av honung 1 000-tals kg
		Invintrade föregående höst	Därav vinterförluster	
2002	11 240	42 517	3 355	1 517
2001	11 430	43 191	4 384	1 458
2000	11 726	42 586	3 673	1 088
1999	12 099	44 919	6 276	1 394
1998	12 362	44 855	4 038	774
1997	12 274	49 584	6 421	1 426

Källa: Sveriges Biodlares Riksförbund.

Tabell 6.21**Antal renar och antal renskötsel­företag vid samebyar 2001***Number of reindeer and number of holdings by sami villages*

Område; typ av sameby	Antal					
	Same- byar	Före- tag	Ren- ägare	Renar ¹	Renar/ företag	Renar/ renägare
Jämtlands län						
Fjällsamebyar	12	99	285	44 450	449	156
Västerbottens län						
Samebyar	7	102	327	53 687	526	164
Norrbottens län						
N:a fjällsamebyar	9	333	1 238	48 104	144	39
S:a fjällsamebyar	6	244	771	33 837	139	44
Skogssamebyar	9	122	897	27 888	229	31
Koncessions- samebyar	8	15	982	11 538	769	12
<i>Hela riket</i>						
2001	51	915	4500	219 504	240	49
2000	51	930	4 525	221 164	238	49
1999	51	934	4 522	220 107	236	49
1998	51	932	4 654	227 150	244	49
1997	51	943	4 698	238 567	253	51
1996	51	978	4 815	240 951	246	50
1995	51	..	4 806	253 300	..	53
1994	51	972	4 746	283 841	292	60

1) Renantalet bygger på upprättade renlängder och avser renar i vinterhjorden.
Företag i koncessionssamebyarna avser koncessionshavare.

Källa: Jordbruksverket, Företagsregistret för rennäringen.

7 Arbetskraft inom jordbruket

I kapitel 7 redovisas uppgifter om arbetsinsatserna inom framförallt jordbruk och skogsbruk. Från den årliga registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS) har hämtats uppgifter om förvärvsarbetande inom jordbruk och skogsbruk och deras andel av samtliga förvärvsarbetande. Uppgifter lämnas vidare om jordbrukarnas åldersfördelning.

Sammanfattning

Förvärvsarbetande

År 2001 var enligt den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken, RAMS, drygt 75 000 personer sysselsatta inom jordbruk med binärningar, varav cirka 57 000 inom jordbruk. Detta innebär 1,8 respektive 1,4 % av samtliga förvärvsarbetande personer. Den största andelen sysselsatta i jordbruk med binärningar noteras för Gotlands län med 6,8 % medan andelen är lägst i Stockholms län med endast 0,4 % (**tabell 7.1**).

Företagarnas åldersfördelning

Jordbrukarnas medianålder ligger i intervallet 50–54 år. 18 % är 65 år eller äldre och 6 % är yngre än 35 år. Förändringarna i de här avseendena har varit små under senare år. Andelen företagare som är 65 år eller äldre är avsevärt högre i små än i stora företag (**tabell 7.2**).

Sysselsättning i jordbruket enligt EU:s statistikkrav

Antalet sysselsatta i det svenska jordbruket, beräknade enligt EU:s statistikkrav, uppgick 1999 till totalt till 177 000 personer, vilket framgår av **tabell 7.3**. Vid företag som drivs av fysisk person var antalet sysselsatta företagare och familjemedlemmar 133 000. Stadigvarande sysselsatta, som ej var familjemedlemmar till företagaren eller som var sysselsatta i företag drivna av juridisk person, uppgick till 24 000. Antalet tillfälligt sysselsatta utan familjean-

knytning till företagaren och med i allmänhet mycket låg sysselsättning var 20 000 personer.

Den totala sysselsättningen omräknad till arbetskraftsenheter, Annual Work Unit (AWU) enligt EU:s definition uppgick till 74 000. En AWU motsvarar arbetstiden för en heltids-sysselsatt, för Sverige räknat efter 1 800 timmar per år. Är sysselsättningen mindre räknas motsvarande andel av en AWU. En redovisad sysselsättning på 1 800 timmar eller mer räknas alltid som en AWU. Företagaren och dennes familjemedlemmar svarar för tre fjärdedelar av det totala antalet arbetskraftsenheter (**tabell 7.4**).

Sysselsättningen i jordbruket domineras av männen både vad gäller antal personer och antal AWU. Av alla företagare och familjemedlemmar (såväl stadigvarande som tillfälligt sysselsatta) samt övriga stadigvarande sysselsatta utgör männen 106 000 (67 %) och kvinnorna 51 000 (33 %) (**tabell 7.4**).

Närmare hälften av samtliga sysselsatta redovisar under 25 % arbetstid i jordbruket. Av företagarna har en fjärdedel motsvarande heltid eller mer i sysselsättningsgrad. Från tidigare undersökningar och från kommentarer i samband med SCB:s undersökning har det framkommit att en stor andel av dem som redovisat 1 800 timmar eller mer anser sig ha väsentligt högre arbetsinsatser än vad som motsvarar normal heltid.

Kvinnornas andel minskar i timgrupper med stigande timantal. I högsta timgruppen finns t.ex. endast ca 5 700 kvinnor redovisade jämfört med ca 29 000 män (**tabell 7.5**).

Om statistiken

Förvärvsarbetande

I **tabell 7.1** redovisas uppgifter från den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken, RAMS (tidigare benämnd årlig regional sysselsättningsstatistik, ÅRSYS) om antal förvärvsarbetande i jordbruk med binäringar år 2001. Resultaten avser förvärvsarbetande i åldern 16 år och äldre vilka bedöms ha utfört i genomsnitt minst en timmes arbete per vecka under november 2001.

Branschindelningen i RAMS är fr.o.m. 1995 gjord efter standard för svensk näringsgrensindelning 1992 (SNI92).

RAMS grundas på administrativa dataregister som inhämtas eller sammanställs av SCB. Den viktigaste källan är registret över kontrolluppgifter från arbetsgivare men uppgifter hämtas även från andra källor, t.ex. taxeringsbanden och SCB:s företagsregister.

RAMS genomfördes första gången 1985 och har sedan dess tagits fram varje år. Den senast framtagna årgången avser sysselsättningen 2001. RAMS ligger också till grund för sysselsättningsstatistiken i de två senaste folk- och bostadsräkningarna (FoB 85 och FoB 90).

Det är viktigt att påpeka att fördelningen på näringsgren i RAMS grundas på det s.k. mestkriteriet, vilket förklarar varför RAMS redovisar betydligt färre personer inom jordbruk än Lantbruksregistret. I Lantbruksregistrets registrering kommer i princip alla personer med som under året varit sysselsatta på jordbruksföretag, dvs. även personer som är huvudsakligen verksamma i andra näringar. RAMS anses å andra sidan något underskatta antalet förvärvsarbetande inom jordbruk (se kapitel 15).

Företagarnas åldersfördelning

Vid den årliga uppgiftsinsamlingen till lantbruksregistret erhålls bl.a. uppgifter om jordbrukarnas åldersfördelning. Resultaten avser företagare vid företag med mer än 2 hektar åkermark. Som företagare i Lantbruksregistret räk-

nas definitionsmässigt den person som juridiskt och ekonomiskt svarar för verksamheten. Sålunda redovisas endast uppgifter för den förste företagaren även om flera personer gemensamt brukar ett företag. Fram t.o.m. 1995 kunde ytterligare högst två företagare ingå i redovisningen. Ändringen 1996 skedde som anpassning till EU:s riktlinjer på området.

Sysselsättning i jordbruket enligt EU:s statistikkrav

I anslutning till uppgiftsinsamlingen för lantbruksregistret har SCB för åren 1995, 1997 och 1999 genomfört särskilda sysselsättningsundersökningar anpassade till EU:s krav. Resultat från 1999 års undersökning redovisas i **tabellerna 7.3–5**.

Sysselsatta personer redovisas som företagare, familjemedlemmar till företagaren eller som ej familjemedlemmar. Enligt EU:s bestämmelser skall endast en person redovisas som företagare.

Annan publicering

Antalet förvärvsarbetande enligt RAMS med fördelning på näringsgren finns samlade i det årliga statistikpaketet AMPAK vid SCB. Bl.a. sker redovisning på län och kommun och med uppdelning på kön.

Redovisning på begränsad näringsgrensnivå sker också i Sveriges Statistiska Databaser, som kan nås via SCB:s webbplats www.scb.se.

Uppgifter om jordbrukarnas åldersfördelning (årligen sedan 1968) publiceras av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden, serie JO, senast JO 34 SM 0101. Sysselsättningen i jordbruket enligt EU:s statistikkrav har likaledes redovisats i Statistiska meddelanden, senast JO 30 SM 0001.

SM-publikationerna för senare år är tillgängliga på Internet och kan nås via SCB:s eller Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se respektive www.sjv.se).

Delar av jordbruksstatistiken publiceras också i Sveriges Statistiska Databaser i anslutning till SCB:s webbplats.

Tabell 7.1

Förvärsarbetande befolkning inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske 2001
efter arbetsplatsens belägenhet*Economically active population in agriculture, forestry, hunting and fishing by place of work*

Område	Förvärsarbetande inom jordbruk skogsbruk m.m.				Förvärsarbetande inom jord- bruk, skogsbruk m.m. i procent av samtliga förvärsarbetande			
	Män	Kvin- nor	Summa	Därav jord- bruk ¹	Män	Kvin- nor	Samt- liga	Därav jord- bruk ¹
<i>Län</i>								
Stockholms	2 558	1 081	3 639	3 250	0,5	0,2	0,4	0,3
Uppsala	2 091	608	2 699	2 203	3,5	1,0	2,2	1,8
Södermanlands	1 890	596	2 486	2 029	3,5	1,2	2,4	1,9
Östergötlands	3 682	855	4 537	3 628	3,8	1,0	2,5	2,0
Jönköpings	2 725	769	3 494	2 484	3,3	1,0	2,2	1,6
Kronoberg	1 747	496	2 243	1 406	3,8	1,3	2,6	1,7
Kalmar	3 275	762	4 037	3 125	6,0	1,6	3,9	3,0
Gotlands	1 315	401	1 716	1 619	10,3	3,2	6,8	6,4
Blekinge	1 377	306	1 683	1 283	4,0	1,0	2,6	2,0
Skåne	8 678	3 016	11 694	10 842	3,4	1,3	2,4	2,2
Hallands	2 842	926	3 768	3 270	5,0	1,7	3,4	3,0
Västra Götalands	8 009	2 309	10 318	8 694	2,2	0,7	1,5	1,2
Värmlands	2 170	529	2 699	1 560	3,7	1,0	2,4	1,4
Örebro	2 113	497	2 610	1 893	3,4	0,8	2,1	1,6
Västmanlands	1 623	492	2 115	1 766	2,7	0,9	1,9	1,6
Dalarnas	2 396	584	2 980	1 380	3,8	1,0	2,5	1,2
Gävleborgs	2 255	592	2 847	1 685	3,6	1,0	2,4	1,4
Västernorrlands	2 143	545	2 688	1 316	3,8	1,0	2,5	1,2
Jämtlands	1 910	422	2 332	1 213	6,6	1,5	4,2	2,2
Västerbottens	2 103	525	2 628	1 472	3,6	1,0	2,3	1,3
Norrbottens	1 671	321	1 992	989	3,0	0,6	1,8	0,9
<i>Hela riket</i>	58 573	16 632	75 205	57 107	2,8	0,8	1,8	1,4

1) Jordbruk, jakt och service i anslutning härtill (SNI 01).

Källa: SCB, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik.

Tabell 7.2
Jordbruksföretagarnas åldersfördelning 2002

Age distribution of holders

Storleksgrupp; produktions- område	Antal företagare i åldern, år								Juridisk person eller uppgift saknas	Summa
	Under 25	25– 34	35– 44	45– 49	50– 54	55– 59	60– 64	Över 64		
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>										
2,1– 5,0	56	551	1 687	1 233	1 406	1 642	1 273	3 147	268	11 263
5,1– 10,0	64	668	2 068	1 364	1 612	1 811	1 435	2 992	298	12 312
10,1– 20,0	83	777	2 291	1 570	1 863	2 109	1 652	3 072	420	13 837
20,1– 30,0	45	431	1 502	971	1 104	1 190	951	1 353	302	7 849
30,1– 50,0	42	609	2 001	1 343	1 418	1 460	1 178	1 129	432	9 612
50,1– 100,0	41	672	2 312	1 533	1 526	1 451	1 006	717	979	10 237
100,1–	13	321	1 079	739	742	625	372	235	1 714	5 840
<i>Produktionsområden</i>										
Gss	25	278	920	659	694	718	568	902	649	5 413
Gmb	44	498	1 316	818	901	900	737	1 163	542	6 919
Gns	51	501	1 529	1 009	1 200	1 162	926	1 555	643	8 576
Ss	36	558	1 954	1 435	1 490	1 730	1 204	1 755	926	11 088
Gsk	98	1 253	4 062	2 588	2 838	2 947	2 340	4 302	779	21 207
Ssk	39	393	1 251	856	1 011	1 095	774	1 275	296	6 990
Nn	34	333	1 181	847	928	1 044	752	988	253	6 360
Nö	17	215	727	541	609	692	566	705	325	4 397
<i>Hela riket</i>										
2002	344	4 029	12 940	8 753	9 671	10 288	7 867	12 645	4 413	70 950
2000	405	5 077	14 769	9 532	10 746	10 449	8 062	13 287	4 471	76 798
1999	310	4 878	14 617	9 784	11 261	10 126	8 339	15 842	4 962	80 119
1998	363	5 436	15 491	10 507	12 049	10 177	8 673	17 323	5 288	85 307
1997	410	6 013	16 244	10 945	12 324	9 924	8 781	17 930	5 455	88 026
1996	425	6 386	16 825	11 340	12 348	9 730	8 938	18 328	6 174	90 488

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 7.3

Antal stadigvarande och tillfälligt sysselsatta personer i jordbruket 1999 i olika grupper samt arbetstid i arbetskraftsenheter AWU

Number of permanent and temporary occupied persons in agriculture for different groups and number of working hours expressed in annual work units AWU

Område	Företagare och familjemedlemmar, stadigvarande och tillfälligt sysselsatta		Ej familjemedlemmar				Totalt	
			Stadigvarande sysselsatta		Tillfälligt sysselsatta			
	Personer	AWU	Personer	AWU	Personer	AWU	Personer	AWU
<i>Län</i>								
Stockholms	2 975	1 249	1 127	706	429	104	4 531	2 059
Uppsala	4 833	2 242	858	530	541	72	6 232	2 844
Södermanlands	3 523	1 638	1 059	742	620	95	5 202	2 475
Östergötlands	6 110	2 980	1 819	1 197	1 162	158	9 091	4 335
Jönköpings	7 448	3 283	813	464	671	70	8 932	3 817
Kronobergs	4 799	2 013	370	213	347	33	5 516	2 259
Kalmar	6 212	3 192	1 215	881	1 863	182	9 290	4 256
Gotlands	3 255	1 790	623	441	412	61	4 290	2 292
Blekinge	2 445	1 122	425	272	1 292	134	4 162	1 528
Skåne	16 725	8 061	5 028	3 666	5 201	730	26 954	12 457
Hallands	6 559	3 013	1 596	1 078	1 269	167	9 444	4 258
Västra Götaland	26 619	10 678	3 474	2 071	2 525	350	32 618	13 098
Värmlands	6 989	2 165	743	403	763	75	8 495	2 643
Örebro	4 438	1 802	707	444	489	58	5 634	2 304
Västmanlands	3 994	1 626	738	452	409	48	5 141	2 125
Dalarnas	4 068	1 527	556	333	346	43	4 970	1 903
Gävleborgs	4 978	1 908	578	304	460	50	6 016	2 261
Västernorrlands	4 826	1 633	516	262	355	34	5 697	1 929
Jämtlands	3 658	1 390	482	265	400	41	4 540	1 695
Västerbotten	5 432	1 856	799	467	401	46	6 632	2 368
Norrbottnens	2 918	1 008	503	284	260	45	3 681	1 337
<i>Hela riket</i>	132 824	56 172	24 029	15 473	20 215	2 596	177 068	74 242

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 7.4

Antal sysselsatta i jordbruket 1999 av olika kategorier personer och arbetskraftsenheter

Number of permanent and temporary occupied persons in agriculture for different groups and number of working hours expressed in annual work units AWU

Grupper sysselsatta	Antal företag	Personer				Arbetskraftsenheter			
		Män	Kvinnor	Totalt	Procent	Män	Kvinnor	Totalt	Procent
<i>Sysselsatta i företag som drivs av fysisk person</i>									
Företagare	75 619	68 332	7 594	75 916	43	35 378	2 512	37 889	51
Makar/sambor och övriga familjemedlemmar		19 885	37 023	56 908	32	6 674	11 609	18 283	25
Stadigvarande sysselsatta (ej familjemedlemmar)		6 155	1 765	7 890	4	3 787	828	4 616	6
Tillfälligt sysselsatta (ej familjemedlemmar)		..	..	13 714	8	..	..	1 441	2
Totalt		..	..	154 428	87	..	..	62 229	84
<i>Sysselsatta i företag som drivs av juridisk person</i>									
Stadigvarande sysselsatta	5 491	11 313	4 826	16 139	9	8 139	2 719	10 858	15
Tillfälligt sysselsatta		..	..	6 501	4	..	..	1 156	1
Totalt		..	..	22 640	13	..	..	12 013	16
Samtliga sysselsatta	81 407	..	..	177 068	100	..	..	74 242	100

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 7.5

Sysselsatta personer efter timmar i företagets jordbruk 1999 (utom tillfälligt sysselsatta ej familjemedlemmar)*Number of permanent and temporary occupied persons for different groups of hours in agriculture (temporary occupied non family workers excluded)*

	Timmar per år i jordbruket. Personer					Totalt
	1–	450–	900–	1 350–	1 800–	
	449	899	1 349	1 799		
Män						
<i>Sysselsatta i företag som drivs av fysisk person</i>						
– Företagare	26 184	10 656	7 407	4 767	19 308	68 322
– Makor/sambor till företagare	2 270	665	349	157	441	3 882
– Övriga familjemedlemmar	10 167	2 047	1 059	685	2 045	16 003
<i>Övriga stadigvarande sysselsatta</i>	4 042	1 691	1 630	2 456	7 619	17 438
<i>Samtliga¹</i>	42 663	15 059	10 445	8 065	29 413	105 645
Kvinnor						
<i>Sysselsatta i företag som drivs av fysisk person</i>						
– Företagare	591	1 700	1 946	1 939	1 418	7 594
– Makor/sambor till företagare	19 508	4 620	2 771	1 674	3 007	31 578
– Övriga familjemedlemmar	4 324	483	296	112	230	5 445
<i>Övriga stadigvarande sysselsatta</i>	2 282	919	964	889	1 537	6 591
<i>Samtliga¹</i>	30 916	7 010	4 622	2 994	5 666	51 208
Båda könen						
<i>Sysselsatta i företag som drivs av fysisk person</i>						
– Företagare	30 988	11 644	7 998	5 086	20 200	75 916
– Makor/sambor till företagare	21 776	5 285	3 120	1 831	3 448	35 460
– Övriga familjemedlemmar	14 491	2 530	1 355	797	2 275	21 448
<i>Övriga sysselsatta stadigvarande</i>	6 324	2 610	2 594	3 345	9 156	24 029
<i>Samtliga¹</i>	73 579	22 069	15 067	11 059	35 079	156 853

1) P.g.a. avrundning överensstämmer inte alltid en summering över rader och kolumner med redovisade totaler.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

8 Produktionsmedel inom jordbruket

I kapitel 8 redovisas uppgifter om jordbrukarnas inköp av traktorer och andra maskiner och redskap. Vidare redovisas uppgifter om Jordbruksverkets förprovning av byggnader. Dessutom redovisas statistik rörande försäljningen till jordbruket av bekämpningsmedel och handelsgödsel samt produktion av jordbrukets fodermedel. Statistik över bekämpningsmedel och handelsgödsel i jordbruket redovisas också i kapitel 12.

Sammanfattning

Traktorer

Totalt levererades 3 600 traktorer till det svenska jordbruket under år 2001, vilket var 400 färre än 2000. Det genomsnittliga effektuttaget uppgick till 79,1 kilowatt. Sedan 1990 har det genomsnittliga effektuttaget på inköpta traktorer ökat med runt 30 % (**tabell 8.1**).

Värdet av jordbrukets inköp av traktorer uppgick till 1 637 milj. kr. I fasta priser har värdet av traktorinköpen ökat med knappt 7 % sedan 1996 (**tabell 8.2**).

Övriga maskiner och redskap

Inköp av andra maskiner och redskap än traktorer uppgick till 2 361 milj. kr under 2001. Dominerande var redskap för skörd och tröskning som uppgick till 655 milj. kr. eller 28 % av jordbrukets totala inköp av maskiner och redskap exklusive traktorer. I fasta priser har jordbrukets inköp av övriga maskiner och redskap ökat med 4 % sedan 1996 (**tabell 8.2**).

Förprovning av byggnader

Under 2002 förprovades flest byggnader i Västra Götalands län följt av Kalmar län och Skåne län. Förprovningarna avser vanligtvis byggnader för övrig nöt eller mjölkkor (**tabell 8.3**).

Utsäde

Officiell statistik saknas beträffande utsädesmängder. Statens utsädeskontrolls uppgifter om certifierade utsädesmängder kan dock ses som en uppskattning av den totala försäljningen av utsäde.

Av **tabell 8.4** framgår att det totalt certifierades ca 197 000 ton utsäde av fröburna växtslag och ca 28 800 ton potatis under 2001/2002. Under samma period importerades drygt 11 900 ton fröburna växtslag som införts från annat land inom EES-området. Vad gäller utsädespotatis finns inget krav på införselanmälan vid import från annat EES-land. Därmed finns heller inga tillförlitliga uppgifter om kvantiteten importerat potatisutsäde.

Bekämpningsmedel

Tabell 8.5 visar försäljningen av bekämpningsmedel i ton under perioden 1992–2001 och i milj. kr under perioden 1992–2000. Som synes dominerar försäljningen av ogräsmedel, såväl volymmässigt som värdemässigt. För samtliga slag av bekämpningsmedel gäller att kvantiteterna varierar mellan enskilda år under perioden. Den statliga prisregleringsavgift som infördes 1986 på jordbrukskemikalier avskaffades i december 1992.

Förekomsten av olika slags preparat inom varje grupp av bekämpningsmedel och tillkom-

sten av nya medel på marknaden gör det svårt att tolka kvantitetsuppgifterna. Övergång till mer verksamma substanser och/eller ändrade koncentrationer kan medföra att en förbättrad effekt erhålls utan att detta avspeglar sig i kvantitetsciffrorna.

Uppgifterna om värde i **tabell 8.5** baseras på Jordbruksverkets sammanställning av prisuppgifter från återförsäljare. Då mängduppgiften avser försäljning till återförsäljare utgör försäljarnas lagerhållning en osäkerhetskälla. Fr.o.m. år 2000 tas inte värdestatistiken fram längre.

Uppgifter gällande trädgårdsodlingen saknas för senare år. Fr.o.m. 1997 gör Jordbruksverket även beräkningar för trädgårdsnäringen. Tidigare uppgifter från Lantbrukets utredningsinstitut visade en användning i den kommersiella trädgårdssektorn som motsvarade ca 5 % av användningen inom jordbruket. Enligt Jordbruksverkets beräkningar för 1998, uppgick användningen inom trädgårdsnäringen till knappt 4 % av användningen inom jordbruket. År 1998 såldes till trädgårdsnäringen 59 ton växtskyddsmedel till ett värde av 32,3 milj. kr.

Handelsgödsel

Tabell 8.6 visar den totala försäljningen av handelsgödsel samt i vilka former som kväve, fosfor och kalium sålts. Observera att redovisningen avser vikten av den sålda varan och inte respektive näringsämne. Enkla kvävegödselmedel kan t.ex. innehålla mellan 15 och 46 % kväve.

Av tabellen framgår att användningen av enkla handelsgödselmedel totalt är betydligt större än användningen av sammansatta medel. De rena kvävegödselmedlen utgörs främst av kalksalpeter N 15,5 (15,5 % kväve), av kalkammonsalpeter/Axan (27–28 % kväve) samt av ammoniumnitrat N 34 (34 % kväve). Bland de sammansatta gödselmedlen är NP 26-4 (26 % kväve, 4 % fosfor) dominerande i gruppen NP-medlen, medan PK 11-21, NK 20-15 samt NPK 20-4-8 är dominerande i övriga grupper.

Försäljningsminskningen 1998/99 torde delvis kunna förklaras av minskad höstsådd och att EU:s krav på outnyttjad areal höjts. Försälj-

ningen ökade åren 1999/00 och 2000/01. En av orsakerna anses även dessa år hänga samman med höstsådden som ökade. Priserna på kväve i handelsgödsel steg påtagligt under hösten 2000, vilket förmodligen ledde till större inköp än det fanns behov av. En del av dessa kvantiteter användes först 2001/02 och bidrog därmed till försäljningsminskningen 2001/02.

Den minskade försäljningen 2001/02 anses även ha orsakats av minskade höstsådesarealer, att tilläggsgödsling för höstvetete förekom i mindre omfattning än normalt samt att den kraftiga återväxten av vallarna våren 2002 kan ha verkat återhållande på gödslingen till andra skörden.

Fodermedel

Produktionen av foderblandningar samt råvaror ingående i dessa blandningar ligger på samma nivå som 1999 efter en tillfällig nedgång 2001. Produktionen uppgick 2002 till 2 300 000 ton.

Som framgår av **tabell 8.8** används 53 % av den totala produktionen av foderblandningar (ca 2 300 tusen ton år 2002) till nötkreatur. Ca 22 % används till svin och 21 % till fjäderfä.

Spannmål är den dominerande råvaran i blandningarna för fjäderfä och svin.

Bland råvarorna till nötkreatursblandningarna dominerar ”raps, rybs, senap”, ”betmassa, melass”, ”soja”, samt ”havre, korn”.

Vid tolkningen av uppgifterna i **tabell 8.7** bör beaktas att användningen av köpfoderblandningar påverkas av den aktuella tillgången på fodersäd och för nötkreatur också av grovfodertillgången.

Om statistiken

Maskiner och redskap

Jordbruksverket genomför varje år sedan 1979 en undersökning om försäljningen av lantbruksmaskiner och -redskap. Fram till och med den undersökning som avsåg 1991 var dessa undersökningar totalundersökningar. Därefter har totalundersökningar genomförts intermitent. Den senast genomförda totalundersök-

ningen avsåg 1997 medan undersökningar fram t.o.m. 2001 varit urvalsundersökningar.

Undersökningen grundas på angivna katalogpriser, vilket medför att hänsyn ej kunnat tas till eventuella rabatter. Mervärdesskatt ingår inte i tabelluppgifterna.

Förprovning av byggnader

Djurstallar får inte uppföras, byggas till eller byggas om utan att byggnaden från början har godkänts från djurskydds- och djurhälsosynpunkt. Detsamma gäller när ett stall eller en anläggning ändras på ett sätt som är av väsentlig betydelse från djurskydds- eller djurhälsosynpunkt, eller när en byggnad som förut använts på något annat sätt börjar utnyttjas som djurstall. Kraven på förprovning och besiktning av djurstallar finns i djurskyddsförordningen.

Länsstyrelsen förprovar djurstallet med hjälp av ritningar eller dylikt, och besiktigar stallet när det är färdigbyggt för att kontrollera att granskningsunderlaget har följts vid byggandet.

Stallar som totalt innehåller färre än 10 hästar, 10 vuxna nötkreatur, 20 ungnöt, 10 vuxna svin, 50 slaktsvin, 20 vuxna får eller getter, 50 fjäderfän, 20 råvaror eller 50 minkar behöver inte förprovas.

Statistik rörande förprovning av byggnader sammanställs fortlöpande av jordbruksverket.

Utsäde

Officiell statistik om använda utsädesmängder etc. saknas i stort sett. Däremot kan försäljningen av utsäde uppskattas genom statistik över certifierade kvantiteter från den officiella utsädeskontrollen. För denna gäller följande:

Utsäde av lantbruksväxter måste vara certifierat för att få släppas ut på marknaden. För köksväxtutsäde gäller krav på certifiering eller märkning som godkänt standardutsäde. Utsäde som har certifierats i annat land inom EES-området får importeras och säljas i Sverige utan krav på ny certifiering.

Certifiering av utsäde utförs av Statens utsädeskontroll. Certifiering av fröburna växtslag får också utföras av fristående juridisk person som har förklarats behörig av Jordbruksverket.

Beslut om certifiering grundas på kontroll av generationssamband, officiell fältbesiktning, officiell provtagning, analys av frövaru- respektive knölkvalitet samt kontroll av sortrenhet och sortäktighet.

Certifiering innebär att utsädet godkänns för olika typer av användningar, t.ex. som förädlarutsäde, stamutsäde, certifikatutsäde och basutsäde.

Statistik rörande utsädescertifieringen sammanställs av Statens utsädeskontroll.

Fodermedel

I Jordbruksverkets foderstatistik redovisas tillverkade och importerade kvantiteter av foder för olika djurslag. Uppdelning sker på råvaru- användning, dvs. vilka råvaror som används i tillverkningen. I statistiken ingår inte foder som tillverkas på gårdsnivå eller importeras för eget bruk.

En liten del av foderbehovet täcks av importerade varor. Importen utgörs främst av proteinrika fodermedel som ingår i foderblandningar.

Ungefär hälften av fodertillgången, uttryckt i energiinnehåll, utgörs av kraftfoder.

Annan publicering

Uppgifter om *traktorer och skördetröskor* i jordbruket har redovisats intermittent av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden, senast JO 30 SM 0001

Jordbrukarnas *investeringar i maskiner och redskap* år 2001 har publicerats på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se under rubriken Statistik och fakta.

Uppgifter om *förprovningar av jordbrukets byggnader* redovisas varje år i Jordbruksverkets verksamhetsstatistik.

Uppgifter om *certifierat utsäde* publiceras i Meddelanden från Statens utsädeskontroll (tidigare Statens centrala frökontrollanstalt).

Uppgifter om *bekämpningsmedel i jordbruket* har publicerats på Kemikalieinspektionens webbplats (www.kemi.se) under rubriken Statistik.

Statistik över *förbrukningen av handelsgödsel i jordbruket* har publicerats på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se under rubriken Statistik och fakta.

Foderstatistik för 2002 publiceras på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se under rubriken Djur och veterinär.

Tabell 8.1
Antal levererade traktorer 1990–2001
Number of delivered tractors

År	Antal levererade traktorer	Genomsnittlig effekt på kraftuttaget. Kilowatt
2001	3 600	79,1
2000	4 000	76,0
1999	4 000	76,7
1998	3 600	72,8
1997	3 839	74,6
1996	3 600	74,1
1995	2 900	69,0
1994	2 512	64,5
1993	1 550	62,3
1992	2 000	59,8
1991	2 722	60,1
1990	3 988	60,7

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 8.2
Jordbrukets inköp av maskiner och redskap åren 1996–2001, milj. kr
Purchases of machinery and implements by the agricultural sector

	1996	1997	1998	1999	2000	2001
<i>Löpande priser</i>						
Traktorer och jeepar						
Egentliga traktorer	1 395	1 515	1 448	1 764	1 673	1 637
Övriga tillhörande gruppen traktorer	3	4	2	3	21	15
Jordbearbetningsredskap	173	220	194	182	224	207
Redskap för sådd, spridning m.m.	214	259	238	238	234	235
Redskap för skörd och tröskning	520	655	689	706	640	655
Vagnar	65	78	78	92	94	73
Torkar, kvarnar, silor m.m.	126	157	174	200	206	195
Potatis och rotfruktsredskap	140	69	57	82	77	81
Transportredskap och lastapparater ¹	169	203	236	282	292	286
Utrustning för mjölkning och mjölkhantering	90	98	107	118	164	210
Stallutrustningar	329	237	301	291	309	293
Bevattningsutrustningar	34	25	25	25	14	14
Diverse	48	52	57	78	75	97
Summa	3 303	3 572	3 606	4 061	4 023	3 998
<i>2000 års priser</i>						
Traktorer	1 535	1 645	1 554	1 881	1 673	1 637
Övriga maskiner och redskap	2 284	2 443	2 537	2 684	2 350	2 361
Summa ²	3 819	4 088	4 091	4 565	4 023	3 998

1) Exklusive vagnar.

2) Inklusivt skattning med ledning av undersökning 1976.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 8.3
Antalet förprovade djurstallar under 2002
Number of pre-tested buildings for livestock

Område	Mjölkor	Di-kor	Övriga nöt	Suggor	Slakt-svin	Övriga svin	Övriga djur ¹
<i>Län</i>							
Stockholms	–	1	2	1	–	–	20
Uppsala	6	4	17	–	–	2	18
Södermanlands	6	8	20	2	1	1	25
Östergötlands	24	16	37	6	3	3	39
Jönköpings	27	22	34	3	–	1	12
Kronobergs	19	13	25	2	1	1	19
Kalmar	43	25	96	7	3	9	27
Gotlands	16	6	49	7	5	7	24
Blekinge	6	4	4	1	–	–	11
Skåne	22	17	34	23	10	4	51
Hallands	21	10	40	17	10	11	39
Västra Götalands	45	25	108	14	8	13	69
Värmlands	11	6	23	2	1	–	7
Örebro	1	5	18	1	3	1	6
Västmanlands	4	3	4	8	3	–	17
Dalarnas	7	4	11	–	–	–	4
Gävleborgs	8	5	9	–	1	–	8
Västernorrlands	9	5	5	1	1	–	8
Jämtlands	17	9	10	–	–	–	5
Västerbottens	20	4	26	1	–	–	11
Norrbottnens	14	2	7	1	–	–	5
<i>Hela riket</i>							
2002	326	194	579	97	50	53	425
2001	387	223	597	101	61	47	393
2000	466	240	606	78	54	37	301
1999	518	205	536	49	50	16	191
1998	754	163	552	130	82	36	192
1997	446	143	449	177	173	72	214

1) Hästar, får/getter, fjäderfä och pälsdjur.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 8.4
Total kvantitet certifierat utsäde 2000/01 och
2001/02, ton

Total quantity of state certified seed

Utsädeslag	Certifierat i Sverige		Importerat certifierat utsäde	
	2000/01	2001/02	2000/01	2001/02
Stråsäd				
Höststråsäd	72 359	66 635	254	659
Vårstråsäd	109 056	112 409	821	7 531
Foderväxter				
Baljväxter	10 243	10 633	880	822
Gräs	4 051	5 890	3 209	2 589
Övr. foderväxter	7	0	30	16
Betor	287	551	269	220
Olje- och fiberväxter	698	893	70	90
Köksväxter	244	43	–	0
S:a fröburna växtslag	196 945	197 054	5 533	11 937
Potatis	25 860	28 818	–	–

Källa: Statens utsädeskontroll.

Tabell 8.5

Total försäljning av bekämpningsmedel till jordbruket.

Kvantitet verksam substans 1992–2001 och värde 1992–2000

Total sale of pesticides to agriculture. Quantities of active substance and value

Bekämpningsmedel	Totalt	därav			
		insekts- medel	svamp- medel ¹	betnings- medel ²	ogräs- medel ³
<i>Kvantitet verksam substans, ton</i>					
2001	1 738	12	190	69	1 467
2000	1 652	17	186	52	1 397
1999	1 698	57	260	63	1 318
1998	1 629	27	226	74	1 302
1997	1 609	15	187	75	1 332
1996	1 529	13	175	78	1 263
1995	1 224	17	133	67	1 007
1994	1 961	40	280	90	1 551
1993	1 464	15	242	76	1 131
1992	1 512	29	426	90	967
<i>Värde, milj. kr⁴</i>					
2000	697,1	45,4	173,4	62,8	413,5
1999 ⁵	..	..	..	..	..
1998	735,4	46,4	155,8	84,6	448,6
1997	720,9	38,7	123,0	72,5	485,8
1996	682,7	40,3	120,2	69,2	452,2
1995	589,1	32,1	85,5	54,5	416,4
1994	752,7	90,6	84,6	64,5	512,9
1993	562,2	45,9	62,8	57,7	395,3
1992	619,1	78,6	89,9	64,1	386,5

- 1) Inklusive micronäringsämnen och baljväxtbakterier.
- 2) Förbrukning huvudsakligen inom utsädesbranschen.
- 3) Inklusive medel för tillväxtreglering.
- 4) Fr.o.m. 2000 tas ej statistiken fram längre.
- 5) Ingen undersökning gjordes.

Källa: Kemikalieinspektionen och Jordbruksverket.

Tabell 8.6**Förbrukning av handelsgödsel inom jord- och trädgårdsbruk
1997/98–2001/02, milj. kg***Use of commercial fertilizers in agriculture and horticulture*

	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02
<i>Enkla gödselmedel</i>					
Kvävegödsel	607,3	498,4	571,0	579,4	488,0
Fosforgödsel	4,1	2,9	2,5	2,6	1,8
Kaliumgödsel	8,4	7,8	8,6	9,2	8,9
Svavelgödsel	0,5	0,5	0,8	0,6	0,5
<i>Sammansatta gödselmedel</i>					
NP-gödsel	56,7	57,0	45,2	44,5	41,1
PK-gödsel	59,5	38,2	39,1	33,5	28,4
NK-gödsel	10,7	9,3	11,9	20,2	16,5
NPK-gödsel	288,8	267,6	274,9	284,8	259,6
Totalt	1 036,0	881,8	954,0	974,8	844,8

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 8.7**Produktion av foderblandningar för alla djurslag samt råvaror
ingående i dessa blandningar 1997–2002, 1 000-tals ton***Production of feeding stuff for all kinds of animals and raw materials
incl. in these mixtures*

Råvara	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Havre, korn	308	288	268	323	272	369
Råg, vete	436	422	523	487	372	508
Annan spannmål ¹	180	193	116	85	103	140
Kvarnprodukter, inkl. majs gluten	175	167	170	165	117	105
Kokos	16	7	5	6	–	–
Raps, rybs, senap	291	278	293	281	243	255
Soja	276	332	352	306	277	310
Ärter, åkerbönor, lupiner	43	50	66	42	24	25
Andra vegetabiliska proteinfoder ²	132	119	121	155	112	132
Köttfodermjöl ³	25	25	26	24	5	3
Fiskmjöl	18	10	10	10	9	10
Fetter	52	54	55	45	47	44
Andra animaliska proteinfoder ⁴	6	6	8	18	18	24
Betmassa, melass	249	235	221	206	195	227
Mineralråvaror	76	76	74	66	71	83
Övriga råvaror ⁵	174	194	146	144	80	76
Summa	2 457	2 456	2 453	2 362	1 944	2 310

1) Fr.o.m. år 2001 inkl. vetekli, rågvete, havrekli och ris.

2) Fr.o.m. år 2001 exkl. solros men inkl. pot. protein o linfrö och majs.

3) Fr.o.m. år 2001 kött- och benmjöl.

4) Fr.o.m. år 2000 inkl. färska slaktbiprodukter, samt fr.o.m. 2001 inkl. grevar o. fiskbiprodukter.

5) Fr.o.m. år 2001 ingår enbart biprodukter ifrån öl, sprit o stärkelse.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 8.8

Produktion av foderblandningar för olika djurslag samt råvaror ingående i dessa blandningar 1997–2002, 1 000-tals ton

Production of feeding stuff for different kinds of animals and raw materials included in these mixtures

Råvara	1997	1998	1999	2000	2001	2002
<i>Blandningar för fjäderfän</i>						
Havre, korn	68,1	53,3	40,5	47,4	34,8	44,4
Råg, vete	188,0	171,9	200,2	209,7	181,7	224,5
Annan spannmål ¹	42,3	49,7	26,7	20,0	21,8	18,6
Kvarnprodukter	16,6	16,3	17,9	23,5	17,0	12,9
Raps, rybs, senap	28,8	25,6	26,4	24,9	22,4	24,0
Soja	83,6	90,1	85,9	81,0	71,5	86,5
Ärter, åkerbönor, lupiner	17,6	17,0	22,0	14,3	9,9	8,4
Andra veg. proteinfoder ²	9,2	6,5	2,3	5,8	1,3	1,9
Köttfodermjöl ³	7,4	6,9	10,3	12,0	0,0	0,0
Fiskmjöl	6,4	3,1	2,9	3,8	3,4	3,7
Andra anim. proteinfoder ⁴	12,1	13,8	13,4	12,7	11,6	12,7
Mineralråvaror	30,9	31,9	28,7	27,0	28,8	31,6
Övriga råvaror ⁵	23,7	21,0	18,8	14,6	10,8	9,6
Summa	534,7	507,1	496,0	496,7	414,9	478,8
<i>Blandningar för svin</i>						
Havre, korn	140,6	122,4	102,0	104,9	80,6	113,9
Råg, vete	130,4	121,4	150,1	132,3	67,2	148,7
Annan spannmål ¹	72,8	69,6	35,0	21,9	28,2	42,8
Kvarnprodukter	78,7	76,9	69,0	55,6	26,6	28,1
Raps, rybs, senap	79,7	66,0	55,2	31,4	26,9	39,4
Soja	52,5	60,6	56,4	46,5	48,1	64,1
Ärter, åkerbönor, lupiner	22,7	29,0	32,8	14,3	7,1	10,5
Andra veg. proteinfoder ²	14,2	8,8	8,3	22,8	4,8	3,1
Köttfodermjöl ³	12,9	11,8	9,2	10,1	0,0	0,0
Fiskmjöl	9,9	6,1	6,4	5,6	5,1	5,4
Andra anim. proteinfoder ⁴	8,4	7,9	6,2	4,1	3,9	4,4
Mineralråvaror	22,4	22,5	19,9	14,8	17,7	22,1
Övriga råvaror ⁵	35,3	35,0	28,0	22,4	8,6	17,1
Summa	680,5	638,2	578,5	486,7	324,9	499,7
<i>Blandningar för nötkreatur</i>						
Havre, korn	89,6	102,0	115,6	158,2	142,3	195,2
Råg, vete	97,5	111,1	155,5	123,8	97,8	112,4
Annan spannmål ¹	59,3	67,8	48,6	36,1	45,4	68,5
Kvarnprodukter	70,1	62,1	71,0	75,0	61,4	43,0
Kokos	15,5	7,1	4,6	5,7	–	–
Raps, rybs, senap	181,1	185,4	208,7	224,0	193,1	190,5
Soja	138,1	177,5	202,9	170,1	155,1	157,6
Ärter, åkerbönor, lupiner	2,8	4,2	10,6	9,1	7,0	5,7
Andra veg. proteinfoder ²	107,9	102,8	108,7	124,7	103,3	131,7
Köttfodermjöl ³ , fiskmjöl	–	–	–	–	–	–
Fetter	28,9	29,9	33,4	26,8	29,1	24,9
Andra anim. proteinfoder ⁴	5,3	5,5	7,4	3,2	4,7	5,1
Betmassa, melass	228,5	212,1	202,1	191,2	184,1	212,2
Mineralråvaror	21,0	19,8	23,8	22,6	22,1	25,9
Övriga råvaror ⁵	109,3	113,8	95,7	104,7	54,5	50,5
Summa	1 154,9	1 201,1	1 288,6	1 275,2	1 100,0	1 223,2
<i>Blandningar för häst m.fl.</i>						
	86,7	109,8	90,1	103,9	104,6	108,7

1) Fr.o.m. år 2001 inkl. vetekli, rågvete, havrekli och ris.

2) Fr.o.m. år 2001 exkl. solros men inkl. pot. protein o linfrö och majs.

3) Fr.o.m. år 2001 kött- och benmjöl.

4) Fr.o.m. år 2000 inkl. fårska slaktbiprodukter, samt fr.o.m. 2001 inkl. grevar o. fiskbiprodukter.

5) Fr.o.m. år 2001 ingår enbart biprodukter ifrån öl, sprit o stärkelse.

Källa: Jordbruksverket.

9 Stödåtgärder

I kapitel 9 redovisas direktstöden till det svenska jordbruket inom ramen för EU:s jordbrukspolitik. Redovisningen omfattar även direktstöden till rennäringen samt till företag verksamma inom förädling och avsättning av jordbruksprodukter. En beskrivning av den svenska jordbrukspolitiken under åren närmast före Sveriges inträde i EU lämnas i Jordbruksstatistisk Årsbok 2000.

Utöver direktstöd förekommer exempelvis exportbidrag och stöd till lagring av jordbruksprodukter. Dessa stöd omfattas inte av redovisningen.

EU:s jordbrukspolitik

Det svenska EU-medlemskapet från den 1 januari 1995 innebar att de svenska jordbruksstöden ersattes av EU:s stödsystem. En beskrivning av huvuddragen i EU:s jordbrukspolitik och de olika stöden görs i det följande.

EU:s gemensamma jordbrukspolitik (Common Agricultural Policy, CAP) innebär att handeln med jordbruksprodukter är fri inom unionen.

Målen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik är att:

- Öka produktiviteten i jordbruket
- Ge jordbrukarna en skälig levnadsstandard
- Stabilisera marknaderna
- Trygga livsmedelsförsörjningen
- Ge konsumenterna livsmedel till rimliga priser

För att nå dessa mål används främst olika marknadsregleringar, men i EU:s jordbrukspolitik ingår även struktur- och regionalpolitiska åtgärder. På senare år har EU också fattat beslut om åtgärder för att minska jordbrukets belastning på miljön.

Ministerrådet, där den svenska jordbruksministern deltar, fattar beslut om jordbrukspolitiken efter förslag från kommissionen. Kommissionen verkställer sedan ministerrådets beslut, utfärdar bestämmelser och övervakar att reglerna följs.

Pris- och marknadsregleringarna finansieras helt av EU:s budget medan strukturstöden, de regionala stöden och miljöstöden medfinansieras av medlemsländerna.

Kommissionen har störst inflytande på de områden där EU i hög grad ansvarar för politiken, som t.ex. pris- och marknadsregleringen inom jordbrukspolitiken. För de åtgärder som medfinansieras av de enskilda medlemsländerna, t.ex. kompensationsbidraget och miljöprogrammet, är friheten större att nationellt utforma reglerna. Nationella stöd kan utformas av de enskilda medlemsländerna, men måste då först godkännas av kommissionen.

Jordbrukspolitiken finansieras av tullar, införselavgifter, producentavgifter och bidrag från medlemsstaterna och upptar ungefär hälften av EU:s totala budget.

I **tabell 9.1** ges en sammanfattning av utbetalade direktstöd till jordbruket, dvs. arealersättningar, djurbidrag, regionala stöd samt miljöstöd och i **tabellerna 9.2–5** mer detaljerad statistik om dessa stöd. Uppgifterna avser de år för vilka utbetalning skett, oavsett när. Utöver dessa stöd ges stöd till investeringar och s.k. startstöd. Dessa redovisas i **tabell 9.6** och statistiken där avser de år under vilka stöden beviljats för utbetalning under ett antal år framåt i tiden. Stöd till rennäringen redovisas i en särskild tabell (**tabell 9.8**).

Många av stöden till det svenska jordbruket är delvis finansierade av Sverige och vissa helt, t.ex. de nationella stöden till jordbruket i

norra Sverige. Mer detaljerad information lämnas i Jordbruksstatistisk Årsbok 2000.

Arealersättningar

Arealersättning infördes i EU fr.o.m. 1993 för att kompensera jordbrukarna för sänkta producentpriser. I Sverige representerar arealersättningarna ca hälften av de totalt utbetalade direktstöden. Varje land har en av EU fastställd basareal, vilken är den högsta areal som landet kan få arealersättning för. I Sverige är den 1,737 milj. hektar, varav 130 000 hektar avser gränsilage. Om basarealen överskrids sänks arealersättningen procentuellt för alla jordbrukare som har sökt ersättning. I Sverige utnyttjades t.o.m. 1999 i genomsnitt 91 % av basarealen. I och med att ersättning för odling av gränsilage infördes år 2000 steg utnyttjandegraden till 100 %.

Arealersättning utgår per hektar och kan sökas av alla jordbrukare som odlar spannmål, oljeväxter, baljväxter, oljelin och gränsilage. Ersättningen är förknippad med krav på att ta en del av arealen ur livsmedels- och foderproduktion. Under 2001 var kravet 10 % av den totala areal (ersättningsberättigade grödor + uttagen areal) som jordbrukaren sökte arealersättning för. Högst 50 % av den totala arealen får vara uttagen areal. Den uttagna arealen kan antingen trädas eller odlas med industri- eller energigrödor.

Av **tabell 9.2** framgår att under 2002 utbetalades ca 4 029 miljoner kr i arealersättning till svenska producenter. De största utbetalningarna skedde i Skåne län följt av Västra Götalands län.

Anläggningsstöd för energiskog

För uttagen areal som planteras med energiskog lämnas ett stöd som helt finansieras av Sverige. Odling av energiskog berättigar till arealersättning samt ett anläggningsstöd på 5 000 kr/ha år 2002.

Djurbidrag

Inom EU utgår djurbidrag till producenter av nötkött samt får- och lammkött. För att minska

överproduktionen är djurbidragen kvoterade med hjälp av bidragsrätter. Sverige har fått bidragsrätter för 250 000 handjur (nötkreatur), 155 000 am- och dikor samt 180 000 tackor. Slaktbidrag får beviljas för maximalt drygt 500 000 storboskap och knappt 30 000 kalvar. För handjur är bidragsrätterna endast fördelade på nationell nivå. Bidragsrätterna för am- och dikor samt tackor är fördelade på gårdsnivå. Köp och försäljning samt leasing är tillåten av bidragsrätter för am- och dikor samt tackor.

För att få fulla djurbidrag krävs en viss foderareal relaterad till djurantalet på gården. Foderareal är betes- eller åkermark som är tillgänglig för uppfödning av nötkreatur, får eller getter. Kravet på foderareal innebär att en mer extensiv produktion gynnas. För samtliga djurbidrag krävs också att vissa regler om bl.a. märkning och journalföring skall vara uppfyllda samt att djuret skall ha hållits i producentens besättning under en viss tid.

Generella djurbidrag utbetalade t.o.m. april 2003 redovisas i **tabell 9.2**. Totalt utbetalades 1 509 milj. kr. De största utbetalningarna skedde i Västra Götalands län följt av Skåne län.

En tredjedel av djurbidragen avsåg det s.k. *handjursbidraget*. Detta lämnas för tjurar med en slaktvikt på minst 185 kg och stutar som uppnått en ålder av nio månader (22 månader för två bidrag per djur). Stödbeloppet varierade mellan ca 1 350 och 2 700 kr per djur.

Am- och dikobidraget representerade ungefär en femtedel av de totalt utbetalade djurbidragen under 2002. Det uppgick till ca 1 800 kr per djur. Bidraget kan beviljas för am- och dikor och kvigor som en producent håller i sin besättning under minst 6 månader.

Extensifieringsbidrag utgår som ett extra bidrag till producenter som får am- och dikobidrag eller handjursbidrag. För att erhålla extensifieringsbidrag krävs att djurätheten är högst 1,4 djurenheter per hektar foderareal. Extensifieringsbidraget uppgick år 2002 till ca 900 kr per bidrag. Av de totalt utbetalade djurbidragen år 2002 var 20 % extensifieringsbidrag.

Slaktbidraget var nytt år 2000 och representerade år 2002 28 % av de totalt utbetalade djurbidragen. Det lämnas för storboskap av nötkreatur (tjurar, stutar, kor och kvigor) som vid slaktstillfället är åtta månader eller äldre. Det lämnas också för kalvar som vid slakt är äldre än en månad men yngre än sju månader och vars slaktvikt är lägre än 152,5 kg. Slaktbidraget 2002 uppgick till ca 720 kr per storboskap och ca 450 kr per kalv.

Tackbidraget uppgick år 2002 till ca 190 kr per djur, med ett tillägg av ca 60 kr inom stöd-områdena. En ansökan måste innehålla minst 10 bidragsberättigade tackor för att stöd skall utgå. År 2002 representerade det 3 % av de totalt utbetalade djurbidragen.

Regionala stöd

Kompensationsbidrag

EU:s regionalpolitik syftar till social utjämning mellan olika regioner inom gemenskapen. Jordbruket skall säkras i områden med sämre produktionsförutsättningar så att befolkningen kan bo kvar och landskapet bevaras. Det viktigaste regionalpolitiska bidraget är det s.k. kompensationsbidraget. Detta riktar sig till områden som har sämre förutsättningar för livsmedelsproduktion (Less Favoured Areas) än andra regioner. I Sverige utgår kompensationsbidrag till stödområdena i norra Sverige, delar av skogs- och mellanbygderna i södra och mellersta Sverige samt vissa områden på Öland och Gotland.

För att få kompensationsbidrag måste jordbrukaren åta sig att bruka minst tre hektar jordbruksmark inom ett stödområde i minst fem år från och med den första stödutbetalningen. Det krävs också ett visst djurinnehav. Pensionärer kan inte få kompensationsbidrag.

Kompensationsbidraget lämnas i första hand för vall och betesmark, men i vissa stödområden i norra Sverige även för spannmål och potatis. Kompensationsbidraget kan utgå med mellan 250 och 1 750 kr per hektar. **Tabell 9.3** visar att Västerbottens län följt av Gävleborgs och Västra Götalands län är de län där mest kompensationsbidrag har utgått. Totalt utbe-

talades 557 milj. kronor i kompensationsbidrag för år 2002 vilket utgjorde 6 % av de totala direktstöden till jordbruket år 2002.

Nationellt stöd till norra Sverige

Avtalet med EU ger Sverige rätt att lämna nationellt stöd till vissa områden i norra Sverige. Stödet är helt finansierat av svenska staten och syftet är att behålla traditionell jordbruksproduktion som är särskilt lämpad för klimatförhållandena i norra Sverige. Avsikten är också att stödet skall förbättra strukturen för produktion, omsättning och förädling av jordbruksprodukter och säkerställa att miljön och naturvärdena skyddas och bevaras.

Det nationella stödet tillsammans med kompensationsbidraget och miljöstödet för bevarande av öppet odlingslandskap ersätter det gamla Norrlandsstödet.

Stöd utgår till mjölk-, slaktsvins- och äggproduktion samt för suggor och getter samt odling av potatis, bär och grönsaker. Det nationella stödet är förknippat med vissa villkor. Jordbruket skall t.ex. omfatta minst 3 hektar jordbruksmark. Nationellt stöd lämnas inte till jordbrukare som vid ansökningstillfället har statlig ålderspension eller hel förtidspension.

Tabell 9.3 visar att det nationella stödet till norra Sverige under år 2002 uppgick till 284 milj. kr. vilket var 3 % av de totala direktstöden till jordbruket år 2002. Mer än 90 % av stöden lämnades för mjölk. Mest nationellt stöd utgick till Västerbottens län.

Miljöstöd

Miljöstöden syftar till åtgärder för att minska jordbrukets belastning på miljön. Varje land utformar ett program för miljövänliga produktionsmetoder inom jordbruket och för bevarande av biologisk mångfald i odlingslandskapet. Programmet utformas efter det egna landets förhållanden och miljöproblem. För miljöstöd krävs ett femårigt åtagande av brukaren (20 år när det gäller stödet till våtmarker och småvatten).

Det tidigare miljöprogrammet upphörde att gälla den 31 december 1999. Fr.o.m. år 2000 in-

går miljöstöden i miljö- och landsbygdsprogrammet som gäller för perioden 2000–2006. Flertalet nya miljöstöd kan sökas fr.o.m. 2001. Endast miljöstöd för ekologisk produktion och miljöstöd för bevarande av värdefulla kulturmiljöer i renkötselområdet gick att söka redan år 2000.

I det följande beskrivs de stöd som utbetalades för år 2002 och som ingår i det nya miljö- och landsbygdsprogrammet. För information om stöd som ingår i det tidigare programmet, och som redovisas i **tabell 9.5a**, hänvisas till Jordbruksstatistisk Årsbok 2001, eller till Jordbruksverket, www.sjv.se.

Tabell 9.5 visar utbetalade medel till miljöstöd. Totalt utbetalades det år 2002 2 434 milj. kr i miljöstöd. Mest stöd utgick till Västra Götalands län följt av Skåne län, vilka står för 15 % respektive 11 % av de utbetalade miljöstöden.

tabell 9.4 visas storleken av de arealer för vilka miljöstöd söktes för år 2002.

Betesmarker och slåtterängar

Syftet med miljöstöd för betesmarker och slåtterängar är att bevara och förstärka hävdgynnande natur- och kulturmiljövärden.

Ersättning lämnas för skötsel av betesmarker, slåtterängar, fäbodbeta, skogsbete och alvarbeta på Öland och Gotland. Grundersättningen ligger på 1 000 kr/ha, därutöver kan en tilläggsersättning på 1 400 kr/ha lämnas för särskild skötsel av betesmarker och slåtterängar med höga natur- och kulturhistoriska värden. Kompletterande åtgärder såsom lövtäkt, lieslåtter och efterbete ger också ytterligare ersättning. Ett jordbruksskifte ska vara minst 0,10 ha för att berättiga till ersättning.

Natur- och kulturmiljöer

Ersättning lämnas för skötsel av åkermarkens värdefulla lämningar och miljöer (landskapselement) som vittnar om den äldre markanvändningen. Ersättning utgår för skötsel av vissa landskapselement belägna på eller i anslutning till åkermark. Exempel på sådana landskapselement är renar mellan åkerskiften, stenmurar, trädrader, stentippar, källor och

åkerholmar. Ersättningsbeloppet ges per landskapselement och skiljer sig åt mellan elementen. För att ersättning skall utgå krävs att det sammanlagda ersättningsbeloppet för värdefulla landskapselement på åtagandeenheten uppgår till minst 3 000 kr. Landskapselementen ska till väsentlig del ha tillkommit före den storskaliga mekaniseringen av jordbruket, dvs. före 1940.

Kulturmiljöer i renkötselområdet

Syftet med stödet är att tydliggöra och bevara spåren av samisk tradition, arbete och liv. Ersättning ges för skötsel av renvallar och renhågn som är förknippade med äldre renkötsel.

Utrotningshotade husdjursraser

Syftet med detta stöd är att öka antalet vuxna, renrasiga djur av svenska utrotningshotade husdjursraser så att rasernas fortlevnad och den biologiska mångfalden säkras. Ersättning lämnas för att hålla djur av utrotningshotade raser som t.ex. fjällko, gutefår, lantrasget o linderödssvin. Den årliga ersättningsnivån ligger på 1 000 kr per djurenhet för nötkreatur, får och getter och 1 500 kr per djurenhet för linderödssvin.

Öppet och varierat odlingslandskap

Syftet med detta stöd är att bevara odlingslandskapet och förhindra omfattande nedläggning av jordbruksmark. Därigenom bevaras en biologisk mångfald och värdefulla kulturmiljöer. Ersättning lämnas för skötsel av slåttervall och betesvall på åkermark. Ett jordbruksskifte måste vara minst 0,10 ha för att berättiga till ersättning och odlingen ska omfatta minst 0,10 ha under varje år under åtagandeperioden. Ersättningsbeloppet skiljer sig åt mellan stödområdena, men ligger mellan 400–2 050 kr/ha.

Ekologiska produktionsformer

Syftet med stöd till ekologiska produktionsformer är att öka omfattningen av den ekologiska odlingen och djurhållningen. Ersättning lämnas till jordbrukare med ekologisk odling

med eller utan ekologisk djurhållning. Den årliga ersättningen varierar beroende på grödslag men ligger mellan 500–7 500 kr/ha. Ersättning för ekologisk djurhållning lämnas i form av en extra ersättning för ekologisk odlad slåttervall, betesvall och grönfodergrödor. Ersättningen baseras på antalet mjölkkor, am- och dikor, ungnöt, tackor, getter (hondjur) och sugor som finns inom företaget. 1,00 djurenhet kvalificerar för ersättning för 1,00 ha. Djurantalet får variera genom åren under åtagandeperioden men måste omfatta minst ett djur under hela åtagandeperioden. Antal djur som motsvarar en djurenhet varierar mellan 1,00 för mjölkkor, am- och dikor till 6,67 för tackor och getter (hondjur). Ersättningen per djurenhet är 1 700 kr/ha.

Minskat kväveläckage

Ersättning lämnas för insatser med syfte att minska kväveutlakningen under vinterhalvåret. Ersättning kan lämnas för två åtgärder, dels för sådd av fånggröda, dels för vårbearbetning, dvs. att ingen jordbearbetning sker efter skörden på hösten. Syftet är att minska den kvävebelastning i havet som orsakas av mänsklig verksamhet. Åtgärden riktas till områden i södra Sverige där kväveutlakningen är hög. Ett jordbruksskifte måste vara minst 0,10 ha för att berättiga till ersättning. Den årliga ersättningsnivån ligger för fånggröda på 900 kr/ha och för vårbearbetning på 400 kr/ha.

Våtmarker och småvatten

Från och med 2001 finns två stöd för våtmarker och småvatten. Dels ett projektstöd för anläggning av våtmarker och småvatten och dels ett stöd för skötsel av dem. Syftet med projektstödet är att våtmarker och småvatten anläggs för att minska kväveläckaget från jordbruket samt för att gynna den biologiska mångfalden inom jordbruket. Syftet med stödet för skötsel av våtmarker och småvatten är att stimulera en ökning av arealen våtmarker och småvatten på jordbruksmark. Syftet är också att våtmarkerna och småvattnen sköts så att deras värden för miljön består eller ökar.

Stödnivån för anläggning av våtmarker och småvatten kan högst vara 90 % av stödberättigande kostnader och ersättning kan lämnas med högst 200 000 kr/ha i Blekinge, Skåne och Halland och med högst 100 000 kr/ha i övriga län. Den årliga ersättningsnivån för skötsel av våtmarker och småvatten ligger på 3 000 kr/ha. Dessutom kan ytterligare ersättning på 800 kr/ha utgå för slätter och bete. Ett jordbruksskifte måste vara minst 0,10 ha för att berättiga till ersättning.

Bruna bönor på Öland

Ersättning lämnas till jordbrukare med traditionell odling av lokala sorter av bruna bönor på Öland. Syftet med detta stöd är att främja en odlingsmetod som bidrar till att minska riskerna med bekämpningsmedels- och växtnäring utlakning till Östersjön. Dessutom bevaras odlingen av lokala sorter av bruna bönor. Odlingen är en viktig del av öns kulturarv. Ersättningen lämnas enbart på Öland och ett jordbruksskifte måste vara på minst 0,10 ha för att vara berättigad till ersättning. Den årliga ersättningsnivån ligger på 2 700 kr/ha.

Socketbetor på Gotland

Ersättning lämnas till jordbrukare på Gotland med miljövänlig odling av socketbetor. Syftet är att minska riskerna med bekämpningsmedels- och växtnäring utlakning till Östersjön. Ersättningen lämnas endast på Gotland. Ett jordbruksskifte måste vara minst 0,10 ha för att berättiga till ersättning. Den årliga ersättningsnivån ligger på 1 350 kr/ha.

Skyddszoner

Syftet med stödet för skyddszoner är att minska erosionen av växtnäringssämnen från åkermark till vatten. Skyddszoner gynnar också växt- och djurlivet. Ersättning lämnas för anläggning av zoner besådda med vall utmed vattendrag. Skyddszonen skall vara minst 6 meter bred och ersättning lämnas för högst 20 meters bredd. Dessutom måste skifteslängden mot vattenområdet vara minst 20 meter och den sammanlagda arealen av alla skyddszonsskiften minst

0,10 ha för att berättiga till ersättning. Den årliga ersättningsnivån är 3 000 kr/ha.

Strukturstöd

De statliga insatserna för jordbrukets rationalisering samordnas av Jordbruksverket och administreras av länsstyrelserna.

De viktigaste rationaliseringsinsatserna består av startstöd till yngre jordbrukare samt investeringsstöd. Det senare infördes 1997. Även trädgårds- och renkötsföretagare kan få dessa stöd. Tidigare kunde även lånegaranti (statlig borgen för banklån) utgå vid etablering på och effektivisering av företag. Lånegaranti kan numera endast beviljas för trädgårdsföretag. Till så kallad yttre rationalisering (fastighetsombildning) utgår dessutom ett totalt bidrag med 5 milj. kr per år som i huvudsak går till Dalarnas län. I rationaliseringssyfte kan länsstyrelserna köpa fastigheter och sälja till jordbrukare som är i behov av tillskottsmark för att förbättra strukturen. Genom ändringar i jordförvärvslagen 1991 har rationaliseringsmomentet tonats ner och andelen tillståndspliktiga förvärv har minskat kraftigt i hela landet.

Till strukturstöden kan även räknas de stöd som fr.o.m. 1995 lämnas till företag med verksamhet inom förädling och avsättning av jordbruksprodukter.

Fr.o.m. år 2000 kan också utgå s.k. projektstöd för att främja utvecklingen av landsbygden. Det finansieras både av EU-medel och nationella medel. Någon statistik över dessa stöd har ännu inte sammanställts.

Investeringsstöd (tabell 9.6)

Investeringsstödet utgår i form av bidrag som varierar geografiskt. I södra och mellersta Sverige ingår stödet i Sveriges program för landsbygdsutveckling år 2000–2006. Syftet är att stimulera investeringar som gynnar miljön, djurmiljön, arbetsmiljön och livsmedelshygien samt konkurrensförmågan och sysselsättningen vid lantbruksföretagen. Stödet lämnas för fasta investeringar med högst 480 000 kr per företag och fyraårsperiod. Av stödet beta-

las 25 % av EU och 75 % av Svenska staten.

I norra Sverige ingår investeringsstödet i strukturfondsprogrammen för mål 1^a och betalas till 75 % av EU. Syftet med stödet är i huvudsak samma som i södra Sverige. Stödet varierar mellan högst 800 000 och 1 200 000 kr per företag och fyraårsperiod. Det högre beloppet kan utgå till företag i kustområdena i Gävleborgs och Västernorrlands län.

EU-regler begränsar i vissa fall möjligheterna att lämna stöd till utökning av animalieproduktion, särskilt svinproduktion.

Totalt beviljades 1 000 investeringsstöd till ett sammanlagt belopp av 212 milj. kr för år 2002. En stor del av stöden avsåg nya lösdriftsladugårdar för mjölkkor.

Startstöd (tabell 9.6)

Startstöd kan lämnas till yngre företagare med jordbruks-, trädgårds- eller renkötsföretag. Reglerna för stöd, som är lika i hela landet, ändrades den 1 januari 2000 varvid bl.a. åldersgränsen höjdes från 35 till 40 år. Stödet lämnas med en startpremie om högst 100 000 kr plus en räntesubvention om högst 100 000 kr efter två år. Stödet ingår i samma program som investeringsstödet (se ovan) och finansieras på samma sätt av EU respektive Sverige. Bidrag kan beviljas vid förstagångsetablering om sökanden är under 40 år och har teoretisk och praktisk jordbruksutbildning. Företaget skall ge brukaren tillfredsställande sysselsättning och försörjning.

Under år 2002 beviljades 285 startpremier till ett sammanlagt belopp av 27 milj. kr.

Mjölkproduktion är den dominerande driftsriktningen och förekommer vid knappt hälften av företagen. Det är viktigt att påpeka att de stöd som redovisas i tabellen enbart avser de startpremier som beviljats det första året. Formellt beslut om utbetalning av räntesubventionen fattas efter ca två år.

Stöd till investeringar som avser förbättrad bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter (tabell 9.7a och tabell 9.7b)

Syftet med stödet är att främja varaktigt nya avsättningsmöjligheter för jordbruksproduk-

ter genom att stödja den svenska livsmedelsproduktionen. Stödet riktar sig till de som bedriver småskalig livsmedelsförädling och till de som producerar högförädlade livsmedel av innovativ karaktär.

Stödet handläggs dels av jordbruksverket och dels av Länsstyrelsen. Länsstyrelsen handlägger stöd i områden som omfattas av mål 1¹ i Sverige.

I **tabell 9.7a** redovisas beviljade stöd inom det gamla stödprogrammet. I **tabell 9.7b** visas de beviljade stöd som ingår i det nya miljö- och landsbygdsprogrammet, dvs. inklusive mål 1-området. Totalt beviljades 80 milj. kr till investeringar för förädling och saluföring av jordbruksprodukter år 2002. Frukt, bär och grönsaker stod för den största delen av dessa stöd, nämligen 25 %, dvs. 20 milj. kr.

---

1) Mål 1 i Sverige omfattar följande områden: Norrbottens och Västerbottens län, Jämtlands och Västernorrlands län, kommunen Torsby i Värmlands län, kommunen Ljusdal i Gävleborgs län, kommunerna Malung, Orsa, Vansbro och Älvdalen och samhällena Venjan och Våmhus i Dalarnas län.

Prisstöd m.m. till rennäringen

Utöver de stöd till rennäringen i form av investerings- och startstöd samt kulturmiljöstöd som redovisats ovan utgår ett särskilt prisstöd för kontrollslaktade renar, vilka godkänns som livsmedel.

Efter Tjernobyloolyckan betalades ersättning till rennäringen för att täcka merkostnader och inkomstförluster till följd av det radioaktiva nedfallet. I siffran ingår också kostnader för t.ex. försöksverksamhet, slakt av renar med för hög cesiumhalt samt utfordring av cesiumrenar och analyser.

Staten ersatte fram till 1994/95 renägarna för upphittade rovdjursrivna renar. Från och med 1996 ändrades ersättningssystemet till att i huvudsak baseras på rovdjursförekomst.

I **tabell 9.8** redovisas även ersättningar från Banverket för tågdödade och från trafikförsäkringen för vägtrafikdödade renar.

Annan publicering

Uppgifterna i detta kapitel om utbetalda stöd grundas på underlag från Jordbruksverket. Statistiken hänför sig till de år för vilka stöd utgätt. Jordbruksverket publicerar detaljerad statistik över stöd som utbetalats eller beviljats under olika kalenderår i sin verksamhetsstatistik, senast i Verksamhetsstatistik för perioden 2002-01-01–2002-12-31, April 2003.

Tabell 9.1

Direktstöd till jordbruket utbetalade för 1998–2002¹, milj. kr

Disbursed direct support to the agricultural holdings

	1998	1999	2000	2001	2002
<i>Arealersättning</i>	3 651	3 368	3 480	4 085	4 029
<i>Djurbidrag, generella</i>	677	662	940	1 157	1 509
Handjursbidrag	379	386	331	381	471
Am- och dikobidrag	244	241	198	228	271
Tackbidrag	38	36	31	20	41
BSE	–	–	–	–	–
Kalvslaktbidrag	15	–	–	–	–
Slaktbidrag	–	–	130	260	429
Extensifieringsbidrag ²	–	–	250	267	297
<i>Regionala stöd</i>	888	875	864	858	840
Kompensationsbidrag	595	586	574	570	557
Nationellt stöd norra Sverige	293	289	289	287	284
<i>Miljöstöd, gamla</i>	1 936	2 053	1 929	671	598
Öppet odlingslandskap	607	613	582	14	6
Ekologisk odling	290	352	268	105	60
Flerårig vallodling	423	439	433	426	422
Biologisk mångfald o. kulturmiljövärden	510	522	520	17	8
Betesmarker	319	332	333	16	8
Slätterängar	14	14	14	1	0
Kulturmiljö	177	176	173	0	0
Miljö känsliga områden	18	23	24	12	8
Våtmarker och småvatten	6	7	9	8	5
Extensiv vall, skydds zoner	6	6	6	3	1
Fånggrödor	7	9	9	1	1
Resurshållande konventionellt jordbruk	80	94	94	93	92
Återskapande av slätterängar	2	3	3	3	2
Odling av bruna bönor på Öland	3	2	2	0	0
Utrotningshotade djurraser	3	3	3	1	0
Kulturmiljöstöd för renkötselområdet	–	1	0	0	0
NOLA, landskapsvård	–	–	–	–	–
<i>Miljöstöd, nya</i>	–	–	128	1 725	1 835
Betesmarker och slätterängar	–	–	–	585	601
Natur- och kulturmiljöer	–	–	–	148	153
Kulturmiljöer i renkötselområdet	–	–	1	2	0
Utrotningshotade husdjursraser	–	–	–	3	0
Öppet och varierat odlingslandskap	–	–	–	479	494
Ekologisk produktion	–	–	126	347	401
Minskat kväveläckage	–	–	–	151	175
Våtmarker och småvatten	–	–	–	0	2
Bruna bönor på Öland	–	–	–	2	2
Sockerbeter på Gotland	–	–	–	2	2
Skydds zoner	–	–	–	5	7
<i>Stöd för växtodlingsplaner</i>	–	–	–	–	191
<i>Summa utbetalade direktstöd</i>	7 152	6 957	7 340	8 495	9 003

1) För perioden 1998–2001 ingår i tabellen samtliga medel som avser respektive år oavsett när de utbetalats. För år 2002 avser beloppen de medel som utbetalats t.o.m. april år 2003.

2) Åren 1998–1999 ingår extensifieringsbidraget i am- och dikobidraget samt handjursbidraget.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.2
Arealersättningar samt generella djurbidrag för stödåret 2002 utbetalade t.o.m. april 2003, 1 000-tals kr

Disbursed area support and premiums for suckler cows, ewes and male bovines

	Areal- ersätt- ningar	Djurbidrag					Summa djur- bidrag
		Am- o. diko- bidrag	Tack- bidrag	Han- djurs- bidrag	Slakt- bidrag	Extensi- fierings- bidrag ¹	
<i>Län</i>							
Stockholms	144 398	5 754	1 205	6 444	6 230	5 353	24 985
Uppsala	286 122	8 001	1 163	14 237	14 133	9 068	46 602
Södermanlands	236 263	9 335	1 519	16 130	13 303	11 315	51 603
Östergötlands	441 659	20 105	3 019	37 120	29 955	24 822	115 021
Jönköpings	71 603	19 638	1 986	45 923	38 637	28 143	134 328
Kronobergs	39 992	13 963	1 628	22 969	18 883	16 450	73 893
Kalmar	149 836	18 810	3 297	41 784	36 203	27 379	127 472
Gotlands	110 077	8 938	6 199	19 373	16 485	10 325	61 320
Blekinge	37 020	9 302	1 211	9 780	8 827	7 877	36 997
Skåne	803 439	59 012	3 627	65 026	65 844	41 683	235 193
Hallands	169 942	13 096	1 410	24 746	24 670	11 530	75 452
Västra Götalands	743 867	41 536	5 574	77 083	72 606	46 546	243 346
Värmlands	113 196	10 220	1 752	14 978	12 970	11 094	51 014
Örebro	183 128	5 947	951	13 084	11 061	6 696	37 740
Västmanlands	238 741	4 410	722	7 067	7 564	4 349	24 111
Dalarnas	64 082	5 973	1 216	10 332	9 710	6 701	33 932
Gävleborgs	63 013	5 743	1 083	12 736	10 487	8 278	38 328
Västernorrlands	30 877	3 917	928	7 799	7 229	5 231	25 104
Jämtlands	21 141	4 399	831	7 658	7 770	5 814	26 472
Västerbottens	56 030	1 995	842	12 235	10 904	6 256	32 232
Norrbottnens	24 363	819	777	4 824	5 220	2 128	13 768
<i>Hela riket</i>							
2002	4 028 788	270 913	40 939	471 328	428 691	297 041	1 508 912
2001	4 085 008	228 308	20 082	381 397	260 262	266 807	1 156 856
2000	3 480 024	198 114	30 630	330 836	129 710	250 382	939 672
1999	3 368 140	240 718	35 535	385 627	–	–	661 880
1998	3 651 472	244 248	38 378	379 169	–	–	677 095 ²
1997	3 653 165	246 255	26 829	378 344	–	–	752 786 ³

1) Under åren 1997–1999 ingår extensifieringsbidraget i am- och dikobidraget samt handjursbidraget.

2) Inkl. kalvslaktbidrag på 15 300 tkr.

3) Inkl. BSE-bidrag på 85 158 tkr och kalvslaktbidrag på 16 200 tkr.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.3**Kompensationsbidrag (utbetalt t.o.m. april 2003) samt nationellt stöd till norra Sverige för stödåret 2002, 1 000-tals kr***Disbursed support for less favoured areas and national support to the north of Sweden*

	Kompensationsbidrag	Nationellt stöd			Summa nationellt stöd
		Suggor, getter potatis, ägg bär o. grönsaker	Mjök	Slaktsvin	
<i>Län</i>					
Stockholms	1 062	0	0	0	0
Uppsala	5 333	0	0	0	0
Södermanlands	87	0	0	0	0
Östergötlands	7 051	0	313	0	313
Jönköpings	47 351	0	63	0	63
Kronobergs	21 832	0	0	0	0
Kalmar	35 025	0	0	0	0
Gotlands	8 663	0	0	0	0
Blekinge	5 048	0	0	0	0
Skåne	16 111	0	0	0	0
Hallands	10 288	0	181	0	181
Västra Götalands	53 721	0	0	0	0
Värmlands	45 831	7	3 339	182	3 527
Örebro	9 702	0	261	0	261
Västmanlands	1 958	1	338	0	339
Dalarnas	37 859	499	3 867	85	4 452
Gävleborgs	59 546	687	20 673	1 341	22 701
Västernorrlands	45 143	541	36 498	2 391	39 430
Jämtlands	44 897	1 133	61 427	798	63 357
Västerbottens	67 403	2 806	87 540	4 731	95 077
Norrbottnens	32 644	2 118	50 774	1 246	54 138
<i>Hela riket</i>					
2002	556 557	7 793	265 273	10 774	283 840
2001	570 367	9 588	265 321	12 407	287 316
2000	574 125	9 450	266 751	13 269	289 469
1999	585 645	10 171	266 345	12 542	289 058
1998	595 021	11 225	268 330	13 174	292 729
1997	593 930	12 766	267 742	12 610	293 118

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.4a

Registrerade arealer för vissa miljöstöd (tidigare stöd) avseende år 2002, hektar
Areas for environmental support

	Öppet odlingslandskap			Ekologisk odling	Biologisk mångfald		Fler-årig vallodling
	Vall på åker	Betesmark	Summa		Betesmarker	Slåtterängar	
<i>Län</i>							
Stockholms	1 005	201	1 206	4 247	784	16	23 227
Uppsala	591	52	644	2 043	46	1	39 322
Södermanlands	240	62	302	3 757	102	49	20 656
Östergötlands	475	84	560	5 220	700	4	28 446
Jönköpings	390	31	421	1 877	430	8	28 178
Kronobergs	1 218	234	1 452	1 162	645	3	46 433
Kalmar	533	337	870	3 044	76	1	56 345
Gotlands	436	211	647	1 562	36	1	30 847
Blekinge	437	172	608	370	147		59 011
Skåne	346	62	408	3 184	164	5	31 457
Hallands	133	55	188	1 725	151	3	11 443
Västra Götalands	1 005	239	1 245	7 665	2 082	78	72 481
Värmlands	310	119	429	2 126	292	0	35 630
Örebro	2 141	415	2 556	1 607	658	25	133 137
Västmanlands	406	73	479	2 231	36	5	44 190
Dalarnas	242	31	273	1 138	192	4	23 016
Gävleborgs	1 537	278	1 815	1 809	167	17	15 849
Västernorrlands	306	84	390	2 279	279	12	24 912
Jämtlands	377	64	441	1 510	114	3	32 918
Västerbottens	577	74	651	1 865	61	4	30 110
Norrbottens	208	68	276	1 471	226	6	29 428
<i>Hela riket</i>							
2002	12 914	2 945	15 859	51 892	7 389	245	817 035
2001	23 472	5 703	29 175	88 151	11 850	387	812 233
2000	595 417	170 584	766 001	342 946	202 855	4 576	811 886
1999	614 697	180 422	755 119	306 743	206 477	4 775	808 753
1998	590 330	183 159	787 089	250 250	196 799	4 692	773 684
1997	563 396	188 113	751 509	196 258	175 805	4 382	723 308

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.4b
Registrerade arealer för vissa miljöstödj (nya stödj) avseende år 2002, hektar
Areas for environmental support

	Betesmarker och slåtter- ängar	Öppet och varierat odlingslandskap	Ekologisk produktion	Minskat kväve- läckage
<i>Län</i>				
Stockholms	8 915	10 985	10 288	13
Uppsala	15 109	14 694	16 563	–
Södermanlands	15 054	10 068	18 028	–
Östergötlands	41 324	31 709	21 190	12
Jönköpings	36 097	59 353	18 558	79
Kronobergs	20 148	32 920	9 362	42
Kalmar	74 332	54 973	11 768	11 352
Gotlands	21 864	33 303	10 821	8 057
Blekinge	9 748	6 462	2 577	3 129
Skåne	46 036	30 750	20 393	57 170
Hallands	13 014	16 139	10 631	21 132
Västra Götalands	50 376	99 456	71 098	76 116
Värmlands	5 310	47 102	24 058	79
Örebro	7 829	15 064	11 191	–
Västmanlands	6 870	7 492	13 173	392
Dalarnas	10 760	27 692	12 136	–
Gävleborgs	4 597	32 224	18 108	5
Västernorrlands	2 217	29 118	20 032	–
Jämtlands	8 766	28 634	20 346	–
Västerbottens	1 296	36 245	12 290	–
Norrbottens	1 574	19 586	9 684	–
<i>Hela riket</i>				
2002	401 236	643 967	362 296	177 578
2001	389 866	605 144	294 298	153 722

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.5a
Miljöstöd (tidigare stöd) för stödåret 2002 utbetalade t.o.m. april 2003,
1 000-tals kr
Environmental support

	Öppet odlingslandskap	Ekologisk odling	Bevarande av utrotningshotade husdjursraser	Biologisk mångfald, värdefulla kulturmiljöer		Värdefulla natur- och kulturmiljöer
				Slåtterängar	Betesmarker	
<i>Län</i>						
Stockholms	437	6 110	0	53	900	0
Uppsala	176	2 580	0	5	780	0
Södermanlands	169	5 626	0	24	571	0
Östergötlands	466	7 238	0	2	734	0
Jönköpings	376	1 623	0	2	113	0
Kronobergs	324	1 032	0	0	44	0
Kalmar	289	3 415	0	0	209	0
Gotlands	94	2 045	0	0	245	0
Blekinge	56	468	0	9	181	0
Skåne	325	4 192	0	165	2 073	0
Hallands	180	2 183	0	2	285	0
Västra Götalands	848	8 493	0	10	522	0
Värmlands	334	1 734	0	0	44	0
Örebro	141	1 976	0	10	213	0
Västmanlands	699	3 007	0	5	208	0
Dalarnas	219	998	0	30	325	0
Gävleborgs	132	1 563	0	4	132	0
Västernorrlands	160	1 977	0	0	11	0
Jämtlands	274	1 283	0	7	286	0
Västerbottens	147	1 477	0	0	15	0
Norrbottnens	48	1 289	0	100	114	0
<i>Hela riket</i>						
2002	5 894	60 310	0	431	8 004	0
2001	13 967	105 116	506	1 016	15 632	0
2000	581 876	268 256	3 091	14 158	332 729	172 751
1999	612 818	352 016	3 461	14 366	331 705	175 509
1998	607 001	289 511	3 081	14 437	318 827	176 830
1997	568 308	235 970	2 805	11 216	205 130	182 449

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.5a (forts.)

	Miljökänsliga områden			Flerårig vall- odling	Bruna böror	Resurs- hållande konven- tionellt jordbruk	Återska- pande av slätter- ängar	Kultur- miljöstöd för ren- skötsel- området	Summa miljöstöd
	Våt- marker, små- vatten	Extensiv vall och skydds- zoner	Fång- grödor						
<i>Län</i>									
Stockholms	185	28	0	11 019	0	1 570	0	0	20 304
Uppsala	204	73	0	13 907	0	4 130	220	0	22 075
Södermanlands	0	96	0	13 957	0	2 067	0	0	22 510
Östergötlands	521	106	442	22 756	0	8 580	199	0	41 045
Jönköpings	0	3	191	28 519	0	2 190	0	0	33 017
Kronobergs	155	0	309	15 470	0	434	96	0	17 863
Kalmar	596	17	0	29 277	63	4 859	221	0	38 945
Gotlands	458	0	9	15 172	0	5 108	53	0	23 185
Blekinge	32	23	3	5 499	0	577	17	0	6 864
Skåne	617	706	41	36 199	0	31 372	1	0	75 691
Hallands	349	99	31	17 925	0	5 573	146	0	26 773
Västra Götalands	1 885	82	34	68 041	0	10 767	33	0	90 716
Värmlands	139	14	0	29 313	0	2 999	6	0	34 581
Örebro	48	66	0	13 820	0	2 544	5	0	18 824
Västmanlands	258	146	0	8 229	0	3 318	336	0	16 206
Dalarnas	5	0	0	16 814	0	943	196	0	19 530
Gävleborgs	0	0	0	17 220	0	449	216	0	19 715
Västernorrlands	0	0	0	14 428	0	322	16	0	16 913
Jämtlands	0	0	0	14 572	0	1 218	30	0	17 670
Västerbottens	0	0	0	19 825	0	2 104	0	0	23 568
Norrbottnens	0	0	0	10 349	0	519	0	0	12 419
<i>Hela riket</i>									
2002	5 454	1 458	1 059	422 309	63	91 641	1 791	0	598 414
2001	7 894	3 432	1 152	426 266	169	92 682	3 053	0	670 885
2000	8 590	6 295	9 147	432 646	2 217	94 172	3 109	0	1 929 037
1999	7 189	6 345	9 404	439 450	2 419	94 079	2 733	1 055	2 052 549
1998	5 830	5 743	6 734	423 128	2 626	80 257	1 512	–	1 935 517
1997	4 247	4 621	1 915	411 845	2 447	–	–	–	1 630 953

Tabell 9.5b

Miljöstöd (nya stöd) för stödåret 2002 utbetalade t.o.m. april 2003, 1 000-tals kr
Environmental support

	Betes- marker och slätterängar	Natur- och kulturmiljöer	Kulturmiljöer i renskötsel- området	Utrotnings- hotade hus- djursraser	Öppet och varierat odlings- landskap	Ekologisk produktion
<i>Län</i>						
Stockholms	14 061	3 023	0	0	4 259	11 195
Uppsala	24 274	5 563	0	0	5 742	18 599
Södermanlands	26 876	3 969	0	0	3 967	20 559
Östergötlands	71 483	13 916	0	0	12 031	23 554
Jönköpings	45 430	9 007	0	0	23 287	23 591
Kronobergs	26 301	6 845	0	0	12 917	13 489
Kalmar	110 226	19 668	0	0	21 760	14 626
Gotlands	37 633	1 302	0	0	13 131	12 786
Blekinge	19 843	4 106	0	0	2 449	3 618
Skåne	74 298	32 980	0	0	11 626	24 787
Hallands	17 408	11 931	0	0	6 154	13 173
Västra Götalands	63 662	21 464	0	0	40 635	80 942
Värmlands	6 902	1 706	0	0	49 274	26 289
Örebro	13 702	5 154	0	0	10 057	11 157
Västmanlands	12 313	3 126	0	0	3 031	13 279
Dalarnas	13 094	1 946	0	0	31 315	13 771
Gävleborgs	6 792	864	0	0	49 176	19 042
Västernorrlands	2 650	599	0	0	45 824	18 405
Jämtlands	9 553	1 761	0	0	49 783	19 421
Västerbottens	2 418	2 313	0	0	63 966	10 154
Norrbottens	2 230	1 542	0	0	33 587	8 090
<i>Hela riket</i>						
2002	601 150	152 782	0	0	493 972	400 528
2001	585 086	148 273	1 648	3 184	479 097	346 771
2000	–	–	1 461	–	–	126 484

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.5b (forts.)

	Minskat kväve- läckage	Våtmarker och småvatten	Bruna böror på Öland	Sockerbeter på Gotland	Skyddszoner	Summa miljöstöd
<i>Län</i>						
Stockholms	0	103	0	0	283	32 924
Uppsala	0	31	0	0	517	54 727
Södermanlands	0	0	0	0	603	55 974
Östergötlands	11	158	0	0	343	121 495
Jönköpings	0	0	0	0	106	101 421
Kronobergs	52	17	0	0	50	59 672
Kalmar	10 593	144	1 685	0	159	178 861
Gotlands	7 372	0	0	2 451	158	74 833
Blekinge	2 821	60	0	0	63	32 960
Skåne	55 264	461	0	0	695	200 111
Hallands	22 018	77	0	0	278	71 040
Västra Götalands	75 897	279	0	0	1 493	284 373
Värmlands	103	0	0	0	126	84 400
Örebro	0	246	0	0	706	41 022
Västmanlands	498	1	0	0	1 047	33 296
Dalarnas	0	0	0	0	49	60 175
Gävleborgs	0	0	0	0	0	75 874
Västernorrlands	0	0	0	0	0	67 478
Jämtlands	0	0	0	0	0	80 517
Västerbottens	0	0	0	0	0	78 850
Norrbottens	0	0	0	0	0	45 448
<i>Hela riket</i>						
2002	174 628	1 577	1 685	2 451	6 678	1 835 452
2001	151 340	373	1 824	2 167	5 181	1 716 393
2000	–	–	–	–	–	127 945

Tabell 9.6

Beviljade investerings- och startstöd till jordbruks-, trädgårds- och renskötsel företag 2002*Granted investment support to holdings in agriculture, horticulture and reindeer breeding*

	Investeringsstöd		Startstöd	
	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000-tals kr	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000-tals kr
<i>Län</i>				
Stockholms	28	5 301	4	400
Uppsala	20	2 777	9	900
Södermanlands	16	1 982	8	800
Östergötlands	33	6 262	31	3 050
Jönköpings	65	9 871	15	1 500
Kronobergs	73	10 372	11	1 100
Kalmar	41	8 554	14	1 250
Gotlands	38	2 619	17	1 500
Blekinge	13	1 636	1	100
Skåne	118	19 894	23	2 300
Hallands	58	11 362	21	1 900
Västra Götalands	120	22 375	36	3 550
Värmlands	41	9 192	8	750
Örebro	22	2 908	6	600
Västmanlands	7	967	5	500
Dalarnas	46	12 131	10	950
Gävleborgs	35	7 204	14	1 400
Västernorrlands	46	15 174	1	100
Jämtlands	57	23 557	19	1 732
Västerbottens	75	24 542	15	1 200
Norrbottens	48	13 435	17	1 650
<i>Produktionsinriktning</i>				
Växtodling jordbruk	32	5 708	35	3 450
Trädgårdsodling	77	9 940	7	650
Fruktodling	1	300	0	0
Annan odling	7	1 731	5	500
Mjölproduktion	480	122 680	132	12 625
Nötköttproduktion	266	50 323	46	4 200
Smågrisproduktion	18	2 021	11	900
Slaktsvinproduktion	11	1 979	17	1 600
Integrerad svinproduktion	13	1 666	3	300
Fjäderfäproduktion	16	2 633	3	300
Äggproduktion	28	8 217	6	700
Renskötsel	3	610	14	1 457
Övrig djurproduktion	32	5 384	4	350
Övrigt	16	1 923	2	300
<i>Hela riket</i>				
2002	1 000	212 115	285	27 332
2001	1 126	232 301	393	38 500
2000	360 ¹⁾	86 451	121	12 100
1999	1 297	152 214	266	12 685
1998	1 229	143 478	182	8 116
1997	585	67 803	155	6 680

1) P.g.a. att EU:s regler för stöden dröjde blev antalet beviljade stöd år 2000 onormalt lågt.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.7a**Beviljade stöd till investeringar för förädling och avsättning
1996–1999, 1 000-tals kr***Granted investment support to improved processing and marketing*

	1996	1997	1998	1999
Nöt- och griskött	1 787	47 511	21 498	14 708
Mjök och mjölkprodukter	135	68 395	35 360	23 190
Fågelkött	..	24 527	6 002	9 863
Frukt, bär och grönsaker	..	26 447	3 851	5 020
Potatis	..	16 127	1 218	9 026
Blommor och plantor	..	2 952	259	1 125
Renkött	..	466	92	60
Skog	2 275	0	3 458	1 660
Totalt	4 197	186 425	71 738	64 652

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.7b**Beviljade stöd till investeringar för förädling och avsättning under perioden
2000–2006, 1 000-tals kr***Granted investment support to improved processing and marketing for
the period 2000–2006*

	2000	2001	2002
Nöt-, gris-, får- och lammkött + renkött	20 271	9 202	20 590
Mjök och mjölkprodukter	12 537	16 661	17 917
Fågelkött	7 422	2 666	4 473
Ägg	4 576	1 043	2 465
Spannmål	2 881	236	6 396
Frukt, bär och grönsaker	8 056	9 269	20 246
Potatis	1 779	6 607	7 815
Blommor och plantor	0	768	526
Totalt	57 522	46 452	80 428

Källa: Jordbruksverket och Länsstyrelsen.

Tabell 9.8
Utbetalade stöd och ersättningar till rennäringen 1997–2002, 1 000-tals kr
Disbursed support and compensation to reindeer breeding

Typ av stöd	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Prisstöd	14 816	14 601	13 150	14 663	15 514	19 736
Ersättning p.g.a. Tjernobyloylyckan, utbet av;	13 241	10 822	10 400	9 884	10 983	9 865
Övriga medel för främjande av rennäringen, varav; katastrofskadeskydd	1 501	2 886	7 619	6 779	7 040	9 416
projektstöd, m m	751	986	3 165	566	2 804	4 663
	750	1 900	4 454	6 213	4 236	4 753
Ersättning (anslagsposter) för rovdjursrivna renar	30 000	30 000	35 000	35 000	35 000	44 000
Ersättning för tåg-dödade renar	2 718	3 556	3 175	2 326	1 791	1 425
Ersättning för vägtrafik-dödade renar	4 664	4 864	4 709	4 499	4 217	4 058

Källa: Jordbruksverket, Inlandsbanan, Sametinget, Banverket och Trafikförsäkringsföreningen.

10 Jordbrukets ekonomi

I kapitel 10 beskrivs jordbrukssektorn i dess helhet och sektorns roll i samhälls-ekonomi. På företagsnivå redovisas intäkter och kostnader i jordbruket samt olika resultatmått. Per familj redovisas även intäkter från andra förvärvskällor. Totalt omfattar redovisningen:

- Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna
- EAA – Ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn
- Intäkter, kostnader m.m. för företagen
- Jordbrukarhushållens inkomster
- Prisindex
- Arrendepriiser
- Markpriser
- Priser på lantbruksenheter

Sammanfattning

Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna

Jordbrukets bidrag till BNP uppgick 2000 till 12,9 miljarder kr, vilket motsvarade 0,6 % av BNP (mätt som jordbrukets förädlingsvärde till baspris i relation till BNP marknadspris). Sedan mitten av 1980-talet har jordbrukets andel successivt minskat men det bör påpekas att fullständig jämförbarhet – p.g.a. omläggning av beräkningssystemet – bara föreligger bakåt t.o.m 1993 (**tabell 10.1**).

EAA – Ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn

EAA (Economic Accounts for Agriculture) är en ekonomisk kalkyl för jordbruket som beräknas inom alla EU-länder och som fr.o.m. år 2000 har ersatt den tidigare svenska sektorskalkylen. Jordbrukets ekonomiska resultat enligt EAA redovisas i **tabell 10.2**. Produktionsvärdet redovisas till baspriser vilket innebär

att s.k. produktrelaterade direktersättningar (produktsubventioner) enligt den gemensamma jordbrukspolitiken ingår i värdet för respektive produkt. Övriga direktersättningar (produktionssubventioner) utgörs av bl.a. av miljöersättningar, extensifieringsbidrag, kompensationsbidrag och ersättning för uttagen areal.

År 1990 var jordbrukets produktionsvärde ovanligt högt till följd av goda skördar i kombination med höga avräkningspriser. Efter EU-inträdet 1995 medförde de ökade direktersättningarna en ökning av produktionsvärdet till baspris medan utvecklingen av produktionsvärdet till producentpris låg nästan stilla. Efter en nedgång 1998 och framför allt 1999 har jordbrukssektorns produktionsvärde ökat under 2000 och 2001. Under 2001 var ökningen delvis en följd av att såväl arealersättningar som djurbidrag ökade. Detta i sin tur berodde dels på att beloppen i euro höjdes i enlighet med Agenda 2000, dels på valutakursens utveckling. Till ökningen av produktionsvärdet bidrog även höjda producentpriser för både

vegetabilier (bl.a. spannmål, oljeväxter, potatis) och animalier (framför allt svin). De två senaste årens höjda produktionsvärden har påverkat jordbrukssektorns driftsöverskott i positiv riktning efter nedgången under de båda föregående åren.

Intäkter, kostnader och resultat på företagsnivå

I Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU) är företagen grupperade efter olika driftinriktningar med hjälp av jordbruksstatistikens typklassificeringssystem, vilket dock inte innebär att redovisningen av resultatutvecklingen är renodlad till en produktionsgren. Detta sammanhänger med att företagen väljs efter sin huvudsakliga driftsinriktning. Företag i gruppen Jordbruksväxter kan således även ha vissa animalieinkomster, inkomster från körslor utanför företaget, inventariehyror samt inkomster av övrig verksamhet utanför jordbruket. En resultatförändring i gruppen kan således inte helt tillskrivas pris- och/eller kvantitetsförändringar för jordbruksväxter.

Intäkter i jordbruket redovisas i **tabell 10.3** med uppdelning på vegetabilier, animalier och övrig produktion. I respektive intäkter ingår också inkomster från direktstöd. Kostnader i jordbruket redovisas med uppdelning på förnödenheter, underhåll, arbetskostnader, avskrivningar, arrendekostnader och räntenetto. I tabellen sker även redovisning för skogsbruket. Intäkterna för skogsbruket avser årets försäljningar och inkluderar inte värdeändring i skogsförrådet.

Det kan konstateras att samtliga driftsinriktningar redovisat ett i genomsnitt positivt resultat för jordbruket år 2001. Det positiva resultatet var störst för driftsinriktningen mjölk.

Jordbrukarhushållens inkomster

I **tabell 10.4** redovisas genomsnittliga taxerade nettointäkter i olika storleksgrupper av jordbruksföretag. T.o.m 1998 avsåg redovisningen brukare inklusive maka/make. Fr.o.m 1999 av-

ser redovisningen hela hushållets inkomster, varför resultaten efter 1998 inte är fullt jämförbara med tidigare år. Resultaten för år 2000 påverkas dessutom något av det från och med detta år nya sättet att producera Lantbruksregistret.

I **tabell 10.5** återfinns med uppdelning på län jordbrukarhushållens genomsnittliga taxerade inkomst för 2000 av näringsverksamhet och tjänst samt nettointkomst av kapital. Genom att därutöver beakta underskott av näringsverksamhet, nettoförändring av expansionsmedel samt allmänna avdrag har hushållsinkomsten före transfereringar erhållits. Vidare redovisas positiva ej skattepliktiga transfereringar, negativa transfereringar samt hushållsinkomsten efter dessa transfereringar.

Av **tabell 10.5** framgår att jordbrukarhushållen i Jönköpings län hade den högsta genomsnittliga hushållsinkomster efter transfereringar, 221 800 kr, vilket var 8 % över riksgenomsnittet. Därefter följde Västerbottens, Västmanlands, Uppsala och Västernorrlands län. Lägst inkomst redovisades för Gotlands län med 177 400 kr, vilket var 14 % under riksgenomsnittet.

Prisindex

Utvecklingen av jordbrukets olika prisindex visar att jordbrukets avräkningspriser sjunkit med runt 8 % sedan 1995 medan kostnaderna för att ta fram olika produkter stigit med nära 15 %. (**tabell 10.6**) Prisutvecklingen i detaljledet, som varit förhållandevis måttlig, påverkas till en del av sänkningen av matmomsen sedan 1995 (se kapitel 19).

I **tabell 10.7** visas några av de prisserier som utnyttjats vid indexberäkningarna. Något helt entydigt mönster är svårt att se i tabellen. I allmänhet har dock priserna på produktionsmedel som dieselolja och handelsgödsel gått upp under det senaste året. Även jordbrukarnas avräkningspriser för animalier och vegetabilier varierar.

I **tabell 10.8** visas indextal för olika delposter i avräkningsprisindex. Prisutvecklingen sedan 1995 har varit rätt splittrad. Exempelvis har avräkningspriset på matpotatis gått ned med

drygt 30 % medan avräkningspriset på oljeväxter gått upp med drygt 20 %.

Arrendepriser

Jordbruksarrendena har ökat kontinuerligt i pris under senare år. Jämför **tabell 2.2**.

Jordbruksverkets arrendeprisundersökning visar att antalet arrenden var i genomsnitt 3,2 år 2002 per företag med arrenden. Antalet var störst i Norra Sverige och lägst i Västsverige. Arrenden inom jordbruket kan vara av skilda slag. Ett arrende kan t.ex. avse en hel gård med tillhörande byggnader och bostadshus eller ett sidoarrende på mindre än ett hektar. Det kan röra sig om några hektar av den bästa åkermarken eller åkermark avsedd för bete. Detta påverkar naturligtvis arrendepriserna liksom om marken arrenderas från nära släkt eller vänner.

Det är också vanligt att arrenden är gratis. Andelen gratisarrenden i olika delar av Sverige redovisas i tablån nedan.

Andelen gratisarrenden av jordbruksarrendena 1999 och 2000:

Område	Län	1999, %	2000, %
Sydsverige	K,M	5	5
Västsverige	N,O	15	15
Småland med öarna	F,G,H,	12	13
Östra Mellansverige	AB,C,D,E,T	7	7
Norra Mellansverige	S,W,	44	43
Norra Sverige	Y,Z,AC,BD	71	70
Hela riket		16	16

Sammanställningen avser enbart marknadsmissiga arrenden, dvs. släkhtarrenden och arrenden genom självägda bolag ingår inte. Gratisarrendena är vanligast i Norra Sverige där 70 % av arrendena var gratis 2000. Lägst var andelen i Sydsverige (5 %).

I **tabell 10.9** redovisas de genomsnittliga arrendepriserna år 2002 för jordbruksmark, dvs. både åker- och betesmark, samt för enbart åkermarken. För jordbruksmarken var genomsnittspriset 1 064 kr per hektar om gratisarrendena medräknas och 1 150 kr om de inte tas med. För

enbart åkermarken var arrendepriserna i genomsnitt drygt 200 kronor högre än för jordbruksmarken. De regionala skillnaderna var stora. Arrendepriserna i det jordbruksdominerade sydsverige var avsevärt högre än i Norra Sverige.

Sedan 1994 har arrendepriserna stigit med 34 %. Kraftigast var ökningen mellan 1996 och 1997 samt mellan 2000 och 2001 då de steg med omkring 7 % (**tabell 10.10**).

Priset på jordbruksmark

Priset på jordbruksmark (åker- och betesmark) skiljer sig kraftigt mellan olika regioner. I det jordbruksdominerade sydsverige är de i genomsnitt runt tio gånger högre än i Norrland. Priserna har i kronor räknat legat i stort sett stilla i Norrland sedan början av 1990-talet, medan de i t.ex. Götalands södra slättbygder ökat med omkring 20 000 kr per hektar. I genomsnitt för riket har markpriserna ökat med runt 7 500 kr eller med närmare 70 % sedan 1994. Ökningen var kraftigast under periodens senare del. Sålunda steg de med knappt 60 % mellan 1996 och 2001 (**tabell 10.11**).

Det bör understrykas att prisstatistiken bygger på ett relativt litet antal köp. Den kraftiga variationen mellan olika år kan i viss utsträckning bero på detta (se nedan).

Priser på lantbruksenheter

År 2002 redovisades totalt 2 800 köp av fastigheter för jord- och skogsbruksändamål med en genomsnittlig köpeskilling av 1 044 000 kr. Ett ovägt medelvärde för köpeskillingskoefficienten var 2,30 (**tabell 10.12**).

Om statistiken

Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna

Värdet av landets samlade produktion redovisas i nationalräkenskaperna i form av den s.k. bruttonationalprodukten. Produktionen redovisas på dels näringsliv och hushåll, dels offentliga myndigheter. Nationalräkenskaperna

redovisar även uppgifter om försörjningsbalansen och nationalinkomsten och dess användning. SCB svarar för redovisningen av nationalräkenskaperna.

Näringsgrensindelningen ansluter sig till SNI 92 (standard för svensk näringsgrensindelning 1992). Jordbruk räknas till ekonomisk aktivitet enligt SNI 01, dvs. förutom egentligt jordbruk med husdjurskötsel även trädgårdsbruk, pälsdjurskötsel, hästavel, renskötsel, biodling, jakt m.m. Jordbrukets inkomster av skogsbruk och fiske ingår inte och inte heller veterinärverksamhet och vissa offentliga myndigheters konsulttjänster i jordbruket.

Bruttonationalprodukten (BNP) till marknadspris beräknas som summan av förädlingsvärdena (kostnaderna för arbetskraft samt företagens driftsöverskott brutto) från samtliga näringsgrenar. Beräkningarna av produktionen inom jordbruket baseras på jordbrukets sektorskalkyl.

EAA – ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn

EAA är ett räkenskapssystem för jordbruket som baseras på European System of Integrated Economic Accounts (ESA), ett redovisningssystem som följer FN:s rekommendationer för nationalräkenskaper.

EAA följer principen att all jordbruksproduktion skall ingå och avsikten med kalkylen är att beräkna värdet av all produktion och alla kostnader för denna produktion för att kunna upprätta en resultaträkning. För detta finns en förteckning över de produktionsgrenar och andra aktiviteter som anses vara karakteristiska för jordbruket och som därför skall ingå i beräkningarna, oavsett på vilken typ av företag produktionen sker. EAA är en kalkyl för jordbrukssektorn men innefattar inte jordbrukarhushållens intäkter från annan verksamhet, såsom från skogsbruk eller anställning.

Intäkter från och kostnader för försäljning av vidareförädlade produkter skall i princip inte ingå i EAA. För företag som har flera produktionsprocesser vertikalt integrerade, exempelvis djuruppfödning och gårdsslakteri med för-

säljning, gäller således att enbart intäktsvärdet från och kostnaderna för primärproduktionen av jordbruksprodukter skall ingå i EAA. Inte heller ingår förädlade mjölkprodukter.

I EAA utgörs undersökningspopulationen av alla företag som bedriver växtodling på fri-land (inkl. trädgårdsodling) eller under glas, husdjurskötsel, uppfödning av hästar eller sällskapsdjur (dock ej för eget privat bruk), bi-odling, renskötsel, pälsdjurskötsel, uppfödning av vilt i hägn eller entreprenadtjänster åt andra jordbruksföretag. Utöver detta kan sådana verksamheter ingå som intäkts- eller kostnadsmissigt ur statistiksynpunkt inte kan skiljas från jordbruksverksamheten. Sådana verksamheter benämns Sekundära ej särskiljbara icke-jordbruksaktiviteter. För Sverige ingår här väsentligen maskintjänster utanför sektorn, såsom snöröjning åt kommuner.

EAA bygger till största delen på sammanställningar och bearbetningar av redan befintligt statistikunderlag, såsom lantbruksregistret (LBR), skördeuppskattningar, prisstatistik, slaktstatistik och bokföringsundersökningen FADN. Det primärmaterial som särskilt tas fram inom ramen för denna statistik är intäkter för trädgårdsnäringen samt arrendekostnader och avskrivningskostnader för maskiner och redskap

Intäkter, kostnader och resultat på företagsnivå

Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU), som genomförs av SCB på Jordbruksverkets uppdrag, redovisar utvecklingen av lantbruksföretagens inkomst- och lönsamhetsförhållanden enligt företagsekonomiska principer. Resultaten från JEU används för jordbrukspolitiska ställningstaganden samt för rådgivning, undervisning och forskning.

Sverige skall som medlemsland i EU lämna uppgifter från JEU till EU:s bokföringssystem Farm Accountancy Data Network (FADN). Uppgifterna i FADN används främst som underlag för jordbrukspolitiska beslut och för uppföljning av EU:s jordbrukspolitik CAP (Common Agricultural Policy).

JEU baseras på ett omfattande primärmaterial för ett urval av företag. Det består av bokföringsmaterial avseende inkomster och utgifter samt uppgifter om lager, inventarier och anläggningar. Resultaten redovisas nationellt som medeltal per företag efter riksområden, driftsinriktningar och standardiserat arbetsbehov (uttryckt i standardtimmar). Redovisningen på driftsinriktningar sker såväl enligt svensk typologi som enligt EU:s typologi.

Urvalet är ett stratifierat slumpmässigt urval av företag. Den urvalsplan som EU antagit för JEU har inneburit en successiv utökning av urvalet t.o.m. JEU 1998, då det var fullt utbyggt. Under uppbyggnaden av antalet företag har företagen i princip behållits utan utbyte, oavsett hur många år de deltagit, för att snabbt komma upp i den av EU angivna urvalstorleken. I kommande undersökningsårgångar kommer urvalet att successivt förnyas.

Fr.o.m. JEU 1996 anpassades undersökningens datainnehåll till kraven för FADN. Denna anpassning innebär att beräkningarna av resultatet i jordbruket i princip enbart omfattar nominellt resultat till nukostnad. Dessutom redovisas ett modifierat nominellt resultat till anskaffningskostnad genom att alternativa beräkningar för avskrivningskostnader görs på anskaffningsvärden. För skogsbruket ändrades redovisningen till kontantredovisning vilket innebär att förändring i skogsförrådet inte beaktas i resultatet.

JEU förändrades i väsentliga delar under perioden 1995–1998, bl.a. som följd av anpassning till EU:s FADN-system. Undersökningsresultaten för 1999 kan på grund av dessa ändringar bara jämföras bakåt t.o.m. JEU 1996. Även efter 1996 kan dock jämförbarheten störas av omläggningarna i urvalssystemet.

Härutöver bör vid jämförelser beaktas den statistiska osäkerheten till följd av urvalets begränsade storlek. Medelfelen för medeltalskattningarna anges i redovisningen i Statistiska meddelanden. Det kan noteras att medelfelen för intäkter och driftskostnader totalt ofta ligger i storleksordningen 2–10 %. För skattningar av bruttoreultat ligger medelfelen för vissa grupper högre.

Jordbrukarhushållens inkomster

Uppgifterna om jordbrukarhushållens inkomster bygger på en sambearbetning mellan lantbrukregistret (LBR) och den totalräknade inkomststatistiken (IoF). Från LBR hämtas uppgifter om vilka som var brukare vid lantbruksföretagen det aktuella året samt de uppgifter som behövs för att fördela brukarna på olika redovisningsgrupper. Från IoF, som innehåller uppgifter om hela Sveriges befolkning, hämtas uppgifter om inkomster, avdrag, skatter och sociala ersättningar.

I redovisningar avseende inkomstären till och med 1998 ingick endast brukaren och dennes maka/make. Från och med inkomståret 1999 redovisas uppgifterna per hushåll med i princip samma definition av hushållet som i registret över totalbefolkningen (RTB). I RTB-hushållet ingår personer som är gifta med varandra (även registrerat partnerskap), barn oavsett ålder som bor på samma fastighet som föräldrarna samt sammanboende som har gemensamt barn. RTB-hushållet kan bestå av maximalt två generationer. Förändringen mellan 1998 och 1999 försvårar jämförelser mellan uppgifter avseende 1999 och senare och uppgifter före 1999. Resultaten för år 2000 påverkas dessutom något av det från och med år 2000 nya sättet att producera Lantbruksregistret, vilket inneburit att andelen äldre brukare minskat. Något som i sin tur beräknas ha medfört en ökning av de flesta variablerna med 1 à 2 procent, beroende på att hushållen med äldre brukare i regel har lägre inkomster.

Medelvärden per hushåll redovisas för ett stort antal ekonomiska variabler med fördelning på riksområden, storlek efter åkerareal samt brukarens ålder. Vidare redovisas antalet hushållsmedlemmar för samma grupper, vilket möjliggör en beräkning av medelvärden per hushållsmedlem.

Från och med inkomståret 1999 baseras de svenska uppgifterna till Eurostats statistikgren IAHS (Income of the Agricultural Households Sector) på uppgifter från sambearbetningen mellan LBR och IoF. Uppgifter som så långt

det är möjligt följer Eurostats definitioner redovisas också i det statistiska meddelandet om Jordbrukarhushållens inkomster.

Undersökningen Jordbrukarhushållens inkomster genomförs av SCB på uppdrag av Jordbruksverket.

Prisindex

Jordbruksverket beräknar och publicerar månatligen indextal över prisutvecklingen på jordbrukets område. Indexsystemet syftar främst till att möjliggöra jämförelser mellan jordbruksprodukternas prisutveckling i olika produktions- och handelsled. Fr.o.m. år 2000 publiceras indexserierna med 1995 som basår. I samband härmed har en anpassning skett till Eurostats motsvarande indexserier.

Följande indexserier ingår i indexsystemet:

- 1 Produktionsmedelsprisindex (PM-index)
- 2 Avräkningsprisindex (A-index)
- 3 Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel (PPI-J)
- 4 Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel (KPI-J)

Härutöver redovisas för jämförelser och analyser index för livsmedel i KPI.

Serierna 1 och 2 utarbetas av Jordbruksverket och 3 och 4 av SCB. Indextalen skall i princip visa prisutvecklingen vid oförändrad kvalitet på de varor som prismäts. Höjda priser till följd av förbättrad varukvalitet skall således ej påverka index.

Basperiod för indextalen är 1995. EU-medlemskapet 1995 har medfört att indexserierna 1–3 har förändrats såväl innehållsmässigt som metodmässigt. Vikterna i indexserierna 1–3 ändras inte längre årligen utan byts med vissa intervall, fastställda av EU. Nuvarande vikter baseras på normerade värden avseende produktion, konsumtion och inköp under budgetåret 1993/94. Innehållsmässigt har serierna 1 och 2 fr.o.m. 1995 utvidgats till att även omfatta trädgårdsnäringsens produkter.

Produktionsmedelsprisindex (PM-index)

belyser prisutvecklingen för de produktionsmedel som används i jordbruket, med undantag för lejt arbete. Prismätningen sker för förnödenheter, tjänster, avskrivning, underhåll och ränta på lånat kapital. I samband med EU-inträdet 1995 infördes även produktionsmedel för trädgårdsnärningen i indexberäkningarna. Vägningstalen i produktionsmedelsprisindex baseras på den ekonomiska kalkylen (EAA) för jordbruket. Vid den löpande indexframskrivningen används i möjligaste mån de priser som möter jordbrukaren vid inköp av olika produktionsmedel. Priserna i EAA-kalkylen och produktionsmedelsprisindex redovisas exklusive mervärdesskatt.

Avräkningsprisindex (A-index) visar den genomsnittliga utvecklingen av producentpriserna på jordbruksprodukter i landet. Fram t.o.m. 1994 ingick i denna indexserie enbart de produkter som omfattades av den dåvarande svenska jordbruksregleringen. Inom EU ingår trädgårdsnärningen i jordbrukssektorn, varför A-index fr.o.m. 1995 utvidgats till att omfatta prisutvecklingen även på dessa produkter. Dock publiceras även en delserie av A-index som endast innehåller de tidigare ingående produkterna. Vägningstalen i A-index grundas på den ekonomiska kalkylen (EAA) för jordbruket. De i indexberäkningarna använda priserna skall i princip avse pris vid gård. Priserna inkluderar inte de numera mycket betydelsefulla produktbundna direktstöden till jordbruksproduktionen (t.ex. areal- och djurbidrag).

Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel (PPI-J) är en delserie av SCB:s producentprisindex (PPI) och mäter prisutvecklingen på de livsmedel som lämnar livsmedelsindustrin och avser jordbruksprodukter, vilka ingick i den tidigare jordbruksprisregleringen. I denna prisserie mäts inte prisutvecklingen för trädgårdsprodukter.

Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel (KPI-J) är en delserie av SCB:s konsumentprisindex (KPI) och följer utvecklingen på priserna till konsument på samma produkter som PPI-J. Liksom för PR-index och

PPI-J ingår inte prisutvecklingen för trädgårdsprodukter i KPI-J.

Konsumentprisindex (KPI) utarbetas månadsvis av SCB och mäter prisutvecklingen i detaljhandeln vid oförändrad levnadsnivå. Mervärdesskatten registreras i konsumentprisindex men inte i övriga indexserier (se även kapitel 19).

Utöver de index som redovisas i **tabell 10.6** beräknar Jordbruksverket bl.a. två delserier av det officiella konsumentprisindex (KPI), den ena serien för ej jordbruksreglerade livsmedel och den andra för prisutvecklingen totalt exklusive jordbruksreglerade livsmedel.

Fram t.o.m. 1999 beräknade Jordbruksverket även *Primärförädlingsprisindex (PR-index)*, vilken mätte prisutvecklingen i det led den tidigare svenska jordbruksprisregleringen verkade och för de produkter som ingick i denna reglering.

Arrendepriser

Arrendeprisundersökningar har genomförts intermittent av Jordbruksverket sedan 1994. Syfte och urvalsstorlek har varierat något över åren. I undersökningen för år 2002 var urvalet 1 800 jordbrukare vilka enligt lantbruksregistret arrenderade åker (**tabell 10.9**).

Priset på jordbruksmark

EU-inträdet innebar bl.a. önskemål om en statistisk redovisning av marknadspriserna på jordbruks- och åkermark. Regelbunden statistik avseende rena markpriser, uttryckt i kronor per hektar, hade tidigare inte framtagits för Sverige. Dock har vissa överslagsmässiga beräkningar gjorts av Jordbruksverket.

Köp av enbart jordbruksmark är så sällan förekommande att statistik baserad på enbart sådana köp skulle bli alltför bristfällig för statistisk redovisning. De flesta köp av jordbruksmark omfattar också andra ägoslag eller byggnader. Till grund för redovisningen i **tabell 10.11** ligger dels det prismaterial (köpeskillingsstatistik) som används av SCB vid beräkning av fastighetsprisutvecklingen, dels uppgifter om det totala fastighetsbeståndet.

Det använda prismaterialet begränsas till vanliga köp, vilka representerar marknadsvärdet enligt fastighetstaxeringslagen. Endast köp med en total areal på minst två hektar och ett taxeringsvärde på minst 1 000 kr ingår. Vidare omfattar statistiken bara köp med köpeskillingskoefficienter i intervallet 0,5–6,0, vilket innebär att s.k. extrema köp inte tas med. Inte heller ingår köp med intressegemenskap (såsom mellan nära släktingar) eller köp där lösöre ingår i köpeskillingen.

För varje köp har värdet av jordbruksmarken uppskattats genom antagandet att denna andel av det totala priset är detsamma som jordbruksmarkens andel av taxeringsvärdet för den köpta egendomen.

För att statistiken skall ge en rättvisande och representativ bild av markpriserna vid genomförda köp har använts s.k. efterstratifiering. Vid denna har använts uppgifter från det totala fastighetsbeståndet i taxeringsregistret.

Priser på lantbruksenheter

SCB upprättar årligen statistik över antalet lagfartsärenden samt över priserna på jordbruksfastigheter. Lagfartsstatistiken avser att belysa antalet ägarskiftet och omsättningen för lagfarna fång av lantbruksenheter.

Den s.k. köpeskillingskoefficienten som redovisas i **tabell 10.12** utgör kvoten mellan köpeskillning och basvärde, vilket är det taxeringsvärde som sattes vid 1998 års allmänna fastighetstaxering. Den redovisas som ovägt medelvärde. Vid beräkningen av köpeskillingskoefficienten tas inte med s.k. släktköp, dvs. köp från föräldrar, far- eller morföräldrar eller från make/maka.

Annan publicering

EAA: Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se.
Statistiska meddelanden JO 45 SM 0301.

Nationalräkenskaperna: Tabellen grundas på beräkningsunderlag från Nationalräkenskaperna vid SCB.

Jordbruksekonomiska undersökningen: Nationellt publiceras JEU-resultaten i serien

Statistiska Meddelanden, senast i JO 40 SM 0301. Redovisning lämnas för företag med kalenderåret som redovisningsperiod. Statistiken presenteras såväl med svensk typologi som EU:s typologi. I samtliga tabeller klassificeras företagen efter region och storleksklass efter standardtimmar.

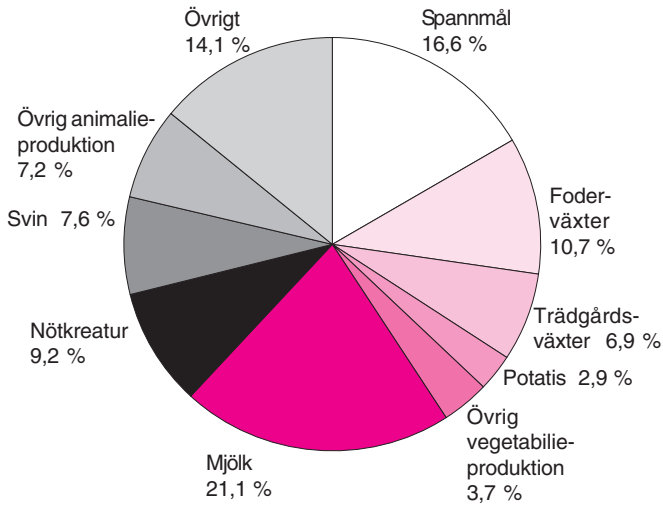
Jordbruksekonomiska undersökningen publiceras också i Sveriges Statistiska Databaser (SDB) som kan nås via SCB:s webbplats www.scb.se.

Jordbrukarhushållens inkomster: Statistiska meddelanden, Jordbrukarhushållens inkomster 2000, JO 42 SM 0201.

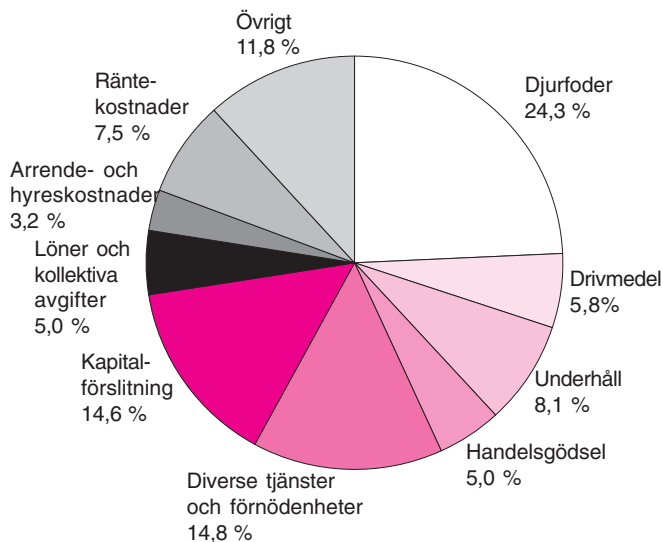
Prisindex: Priser och prisindex inom livsmedelsområdet, Jordbruksverket Månadsstatistik. Statistiken är numera tillgänglig på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se under rubriken Statistik och fakta.

Arrende- och markpriser: Utveckling av arrende-, mark- och fastighetspriser i jordbruket, Jordbruksverket, Rapport 2000:8. Rapporten finns publicerad på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se under rubriken Statistik och fakta.

Priser på lantbruksenheter: SCB, Statistiska meddelanden, BO 41 SM 0201.

Figur 10A**Jordbrukets produktionsvärde till baspriser år 2001 i löpande priser***Output value in the agricultural sector at current basic prices*

Källa: Jordbruksverket.

Figur 10B**Jordbrukets kostnader till baspriser år 2001 i löpande priser***Costs in the agricultural sector at current basic prices*

Källa: Jordbruksverket.

Figur 10C
Jordbrukets prisindex 1995–2002 (1995=100)

Agricultural price indices

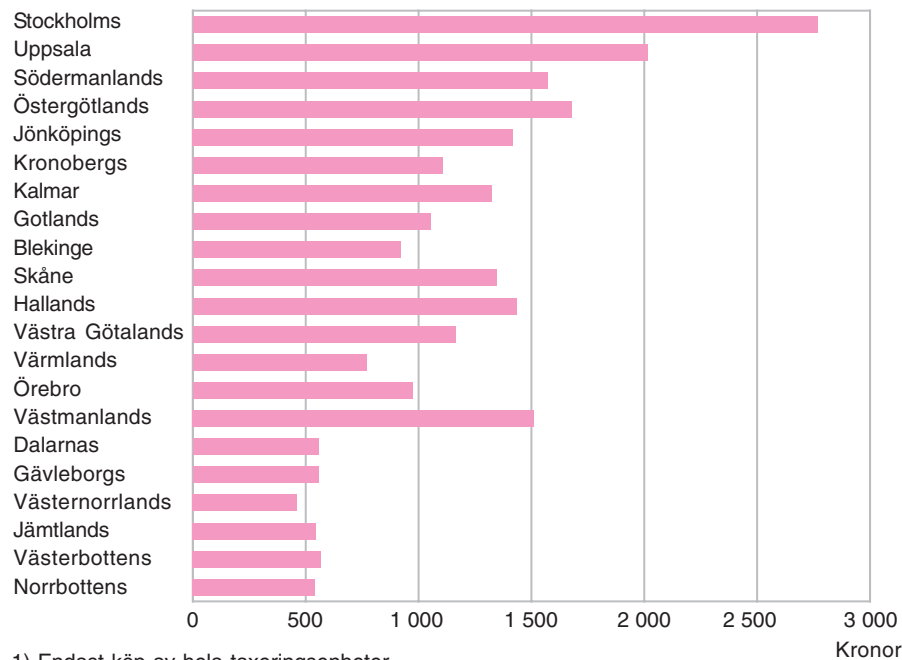
Procent

Källa: Jordbruksverket.

Figur 10D
Försålda lantbruksenheter¹ år 2002², köpeskillning medelvärde, 1 000-tals kr
Sold agricultural units, average market price

Län:

1) Endast köp av hela taxeringsenheter.

2) Preliminära siffror.

Källa: SCB, Fastighetspris- och lagfartsstatistik.

Tabell 10.1
Jordbrukets bidrag till bruttonational-
produkten till marknadspris 1993–2000
enligt ENS95. Löpande priser, milj. kr

Contribution to gross domestic product by agriculture according to ESA95. Current prices

År	Totala bruttonationalprodukten till marknadspris, miljoner kr	Jordbrukets bidrag till bruttonationalprodukten (jordbrukets förädlingsvärde till baspris)	
		Miljoner kr	Procentuell andel
2000	2 196 764	12 880	0,6
1999	2 078 549	13 122	0,6
1998	1 973 848	14 182	0,7
1997	1 890 187	14 440	0,8
1996	1 817 149	14 214	0,8
1995	1 772 021	16 186	0,9
1994	1 647 581	15 998	1,0
1993	1 545 491	15 806	1,0

Källa: SCB, Nationalräkenskaper.

Tabell 10.2**Jordbrukets produktionsvärde, kostnader och nettoöverskott till baspriser för åren 1997–2001 i löpande priser, mkr***EAA (Economic Accounts for Agriculture) at basic prices 1997–2001 at current prices*

EAA	1997	1998	1999	2000	2001
01 Spannmål (inkl. utsäde)	8 224	7 018	6 553	7 084	7 666
02 Industrigrödor	1 889	1 897	1 937	1 593	1 658
02.1 Oljevåxtfrön (inkl. utsäde)	497	501	633	364	316
02.2 Proteingrödor (inkl. utsäde)	247	257	182	146	174
02.4 Sockerbetor	1 133	1 128	1 113	1 076	1 160
02.5 Andra industrigrödor	12	11	9	7	7
03 Foderväxter	4 251	4 863	4 374	5 167	4 974
04 Köks- och plantskoleväxter	2 345	2 408	2 712	2 818	2 891
04.1 Färska grönsaker	1 085	1 137	1 113	1 218	1 277
04.2 Blommor och växter	1 260	1 270	1 599	1 600	1 614
05 Potatis	995	1 757	1 228	1 128	1 324
06 Frukt och bär	319	302	349	308	308
09 Andra växter och vegetabiliska produkter	32	24	47	37	54
10 Vegetabilieproduktion (01 till 09)	18 054	18 358	17 201	18 136	18 874
11 Djur	10 286	9 484	8 854	9 207	9 755
11.1 Nötkreatur	3 884	4 100	3 698	3 909	4 255
11.2 Svin	4 663	3 639	3 305	3 335	3 531
11.3 Hästar	436	451	499	546	490
11.4 Får och getter	121	138	150	150	133
11.5 Fjäderfä	777	779	828	866	940
11.6 Andra djur	405	375	375	401	406
12 Animaliska produkter	11 280	11 226	11 167	11 174	11 132
12.1 Mjök	10 094	10 023	10 016	9 978	9 755
12.2 Ägg	840	876	783	787	938
12.3 Andra animaliska produkter	347	327	369	410	439
13 Animalieproduktion (11+12)	21 567	20 170	20 021	20 381	20 887
14 Produktion av jordbruksvaror (10+13)	39 621	39 067	37 222	38 517	39 761
15 Produktion av jordbrukstjänster	749	812	875	938	974
16 Jordbruketsproduktion (14+15)	40 370	39 880	38 097	39 455	40 735

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.2 (forts.)

EAA	1997	1998	1999	2000	2001
17 Sekundära icke jordbruksaktiviteter	1 157	1 259	1 360	1 461	1 500
18 Jordbrukssektorns produktion (16+17)	41 528	41 138	39 457	40 916	42 235
19 Total insatsförbrukning	26 446	26 552	26 920	27 337	28 240
19.01 Utsäde	1 435	1 513	1 696	1 624	1 672
19.021 Elektricitet	1 050	1 002	959	947	1 000
19.023 Drivmedel	1 905	1 978	2 006	2 304	2 341
19.03 Handelsgödsel	2 083	2 025	1 822	1 854	2 019
19.04 Växtskyddsmedel	644	835	842	864	879
19.05 Veterinärkostnader	220	256	256	237	260
19.06 Djurfoder	10 018	9 793	9 553	9 664	9 856
19.07 Underhåll maskiner	2 435	2 328	2 516	2 461	2 653
19.08 Underhåll ekonomibyggnader	537	528	620	563	611
19.09 Tjänster från andra jordbruksföretag	749	812	875	938	974
19.10 Diverse tjänster och förnödenheter	5 369	5 480	5 775	5 882	5 975
20 Förädlingsvärde brutto till baspris (18–19)	15 082	14 586	12 537	13 579	13 995
21 Kapitalförslitning	5 796	5 792	5 847	5 884	5 904
21.1 Utrustning	4 610	4 575	4 548	4 536	4 541
21.2 Byggnader	1 186	1 218	1 299	1 347	1 362
22 Förädlingsvärde netto till baspris (20–21)	9 286	8 794	6 691	7 695	8 092
23 Löner och kollektiva avgifter	1 792	2 135	1 790	1 841	2 009
24 Övriga produktionsskatter	0	0	0	0	0
25 Övriga produktionssubventioner	2 957	3 254	3 502	3 421	3 911
26 Faktorinkomst (22–24+25)	12 243	12 048	10 192	11 116	12 003
27 Driftöverskott netto (22–23–24+25)	10 451	9 913	8 402	9 275	9 994
28 Arrende- och hyreskostnader	1 163	1 204	1 233	1 259	1 282
29 Räntekostnader	2 890	3 355	3 113	3 038	3 047
30 Ränteintäkter	274	172	157	153	153
31 Företagsinkomst netto (27–28–29+30)	6 672	5 526	4 213	5 131	5 817

Tabell 10.3

Intäkter, kostnader m.m. till nukostnader i jord- och skogsbruket 2000 och 2001. Redovisning för vissa riksområden (RO) och riket, driftsriktningar samt storleksklasser efter standardtimmar, kr per företag

Receipts, costs etc. at current costs in agriculture and forestry. Data for selected major regions (RO) and the entire country, types of farming and size groups in standard man hours

	JEU 2000			JEU 2001					
	RO 1		RO 2	RO 1		RO 2			
	Jordbruksväxter	Mjök	Mjök	Jordbruksväxter	Mjök	Mjök			
	800–	1 600–	3 200–	3 200–	800–	1 600–	3 200–	3 200–	
	1 599	3 199	5 599	5 599	1 599	3 199	5 599	5 599	
Jordbruket									
<i>Intäkter</i>									
Vegetabilier	428 338	959 691	146 370	77 733	505 806	1 060 485	143 725	76 386	
Animalier	245	12 821	966 574	959 344	2 876	9 683	1 003 794	969 401	
Övrigt	102 488	167 099	110 029	124 880	93 611	215 562	141 115	202 823	
Summa intäkter	531 071	1 139 611	1 222 973	1 161 957	602 293	1 285 909	1 288 634	1 248 609	
<i>Kostnader</i>									
Förnödenheter	161 029	318 983	320 134	323 129	183 626	358 418	375 410	346 453	
Underhåll	42 969	79 638	78 034	64 701	47 541	92 414	85 166	66 816	
Övrigt	103 774	150 559	258 937	237 678	106 005	185 782	288 734	254 806	
Summa kostnader	307 771	549 180	657 106	625 509	337 172	636 614	749 310	668 075	
Resultat före avskrivningar, arbets- o. arrendekostnader samt räntenetto	223 300	590 431	565 867	536 448	265 121	649 296	539 324	580 534	
Arbetskostnader	865	20 392	21 694	20 700	1 648	24 731	29 071	32 252	
Resultat före avskrivningar, arrendekostnader och räntenetto	222 435	570 039	544 173	515 749	263 473	624 565	510 253	548 282	
<i>Avskrivningar</i>									
Ekonomibyggnader	23 915	31 972	42 487	34 967	24 378	39 694	47 919	34 333	
Byggnadsinvent.	14 762	19 099	69 866	68 359	14 211	22 753	81 635	67 961	
Markinvent. och markanlägggn.	1 007	11 861	2 192	781	793	2 374	3 849	799	
Maskiner och redskap	82 104	151 444	91 627	101 369	83 166	173 411	102 412	112 038	
Summa avskrivningar	121 787	214 376	206 172	205 475	122 547	238 231	235 815	215 132	

Källa: SCB, Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU).

Tabell 10.3 (forts.)

	JEU 2000				JEU 2001			
	RO 1		RO 2		RO 1		RO 2	
	Jordbruksväxter		Mjök		Jordbruksväxter		Mjök	
	800–	1 600–	3 200–	3 200–	800–	1 600–	3 200–	3 200–
	1 599	3 199	5 599	5 599	1 599	3 199	5 599	5 599
Jordbruket								
Arrendekostnader	22 406	101 020	31 336	23 634	28 836	101 996	22 893	22 062
Resultat före räntenetto	78 242	254 643	306 665	286 639	112 090	284 338	251 545	311 089
Räntenetto	49 959	82 091	60 476	32 684	48 779	72 615	55 302	32 948
Resultat i jordbruket före ränta på eget kapital o. ersättn. för eget arbete	28 283	172 553	246 189	253 955	63 310	211 723	196 243	278 140
Skogsbruket								
Intäkter (exkl. värdeändr. skogförråd)	21 869	22 855	38 947	56 138	19 372	40 702	39 455	63 940
Kostnader	2 109	5 817	5 294	12 796	615	15 801	7 898	11 367
Resultat före avskrivningar, arbetskostnader och räntenetto	19 761	17 038	33 654	43 342	18 758	24 901	31 557	52 574
Arbetskostnader	–	629	981	331	–	1 109	943	1 688
Avskrivningar på maskiner och redskap	3 184	686	1 443	2 501	3 064	762	2 465	2 446
Resultat före räntenetto	16 577	15 724	31 230	40 510	15 694	23 030	28 149	48 439
Räntenetto	6 100	7 941	13 237	21 568	5 054	9 315	12 559	23 758
Resultat i skogsbruket före ränta på eget kapital o. ersättn. för eget arbete	10 477	7 782	17 994	18 941	10 640	13 715	15 590	24 681
Resultat i jord- och skogsbruket före ränta på eget kapital och ersättning för eget arbete	38 760	180 335	264 183	272 896	73 950	225 438	211 833	302 821

Tabell 10.3 (forts.)

	JEU 2000			JEU 2001		
	Riket			Riket		
	Mjök	Köttdjur	Svin	Mjök	Köttdjur	Svin
	1 600–	800–	1 600–	1 600–	800–	1 600–
	3 199	3 199	5 599	3 199	3 199	5 599
Jordbruket						
<i>Intäkter</i>						
Vegetabilier	45 937	43 523	243 189	39 085	32 560	271 890
Animalier	381 550	180 247	788 761	394 493	155 951	997 455
Övrigt	109 884	115 392	74 324	149 681	107 075	111 541
Summa intäkter	537 370	339 162	1 106 274	583 259	295 586	1 380 885
<i>Kostnader</i>						
Förnödenheter	134 942	82 591	429 407	155 533	66 711	518 492
Underhåll	31 215	34 901	59 784	41 702	31 924	76 094
Övrigt	132 401	90 439	204 809	152 165	81 206	221 329
Summa kostnader	298 558	207 931	694 001	349 400	179 841	815 915
Resultat före avskrivningar, arbets- o. arrendekostnader samt räntenetto	238 812	131 231	412 273	233 859	115 746	564 970
Arbetskostnader	2 271	1 717	19 160	10 123	1 083	19 359
Resultat före avskrivningar, arrendekostnader och räntenetto	236 542	129 515	393 114	223 736	114 633	545 611
<i>Avskrivningar</i>						
Ekonomibyggnader	23 877	30 507	58 535	24 391	22 618	58 589
Byggnadsinventarier	38 488	52 836	195 128	39 960	37 081	180 312
Markinventarier och markanl.	255	269	2 082	276	471	2 300
Maskiner och redskap	53 419	55 935	91 956	50 720	32 765	93 931
Summa avskrivningar	116 038	139 547	347 700	115 347	92 935	335 133

Tabell 10.3 (forts.)

	JEU 2000			JEU 2001		
	Riket			Riket		
	Mjök	Kötttdjur	Svin	Mjök	Kötttdjur	Svin
	1 600–	800–	1 600–	1 600–	800–	1 600–
	3 199	3 199	5 599	3 199	3 199	5 599
Jordbruket						
Arrendekostnader	8 399	7 595	27 915	7 447	6 673	37 954
Resultat före räntenetto	112 105	-17 627	17 499	100 942	15 055	172 524
Räntenetto	7 337	22 220	122 425	6 959	11 458	124 327
Resultat i jordbruket före ränta på eget kapital o.ersättning för eget arbete	104 768	-39 848	-104 926	93 983	3 596	48 197
Skogsbruket						
Intäkter (exkl. värdeändr. skogförråd)	59 919	63 659	28 623	94 489	107 958	27 991
Kostnader	10 834	5 318	4 975	19 527	16 021	2 337
Resultat före avskrivningar, arbetskostnader och räntenetto	49 085	58 341	23 648	74 962	91 938	25 654
Arbetskostnader	327	225	400	1 925	83	340
Avskrivningar på maskiner och redskap	2 286	1 928	776	2 384	1 192	676
Resultat före räntenetto	46 472	56 188	22 472	70 653	90 662	24 638
Räntenetto	7 783	16 464	15 966	5 913	21 858	14 563
Resultat i skogsbruket före ränta på eget kapital o.ersättning för eget arbete	38 688	39 724	6 506	64 741	68 804	10 075
Resultat i jord- och skogsbruket före ränta på eget kapital och ersättning för eget arbete	143 456	-124	-98 420	158 724	72 400	58 272

Tabell 10.4

Jordbrukarnas taxerade nettointäkter m.m. 1995–1998, kr per brukare inklusive maka/make samt 1999–2000 kr per hushåll
The farmers' assessed net receipts from different sources of income: Average per holder incl. spouse 1995–1998 and per household 1999–2000

Storleksgrupp hektar åker	1995	1996	1997	1998	1999 ¹	2000 ²
<i>Näringsverksamhet</i>						
2,1– 5,0	9 100	9 000	9 700	10 700	11 000	13 500
5,1– 10,0	11 600	11 400	12 300	13 100	13 800	15 000
10,1– 20,0	19 900	19 300	20 000	20 300	20 800	23 700
20,1– 30,0	39 600	38 800	40 600	41 400	40 700	44 000
30,1– 50,0	66 300	65 900	69 500	70 800	71 000	77 000
50,1– 100,0	93 200	95 800	103 800	108 000	111 100	122 800
100,1– 200,0	107 800	116 400	126 500	131 100	131 100	145 600
200,1–	111 400	120 500	129 700	129 500	139 000	164 400
Samtliga	39 200	38 400	41 600	43 500	45 300	50 400
<i>Tjänst</i>						
2,1– 5,0	213 700	222 200	227 900	236 000	267 800	283 200
5,1– 10,0	201 900	210 700	218 300	226 500	256 700	272 900
10,1– 20,0	179 200	187 900	194 200	201 500	236 100	246 200
20,1– 30,0	147 800	155 200	163 300	170 300	206 000	215 400
30,1– 50,0	118 100	123 500	129 800	137 300	171 300	181 300
50,1– 100,0	101 100	104 200	107 200	111 400	146 500	151 900
100,1– 200,0	101 700	102 700	105 400	109 400	144 700	147 600
200,1–	115 700	115 200	112 200	111 000	146 500	138 900
Samtliga	162 500	171 300	176 800	183 200	215 300	226 400
<i>Taxerad förvärvsinkomst³</i>						
2,1– 5,0	220 200	228 300	234 500	243 400	274 800	291 900
5,1– 10,0	210 900	219 200	227 400	236 200	266 500	283 100
10,1– 20,0	196 700	204 500	211 300	218 600	253 000	265 600
20,1– 30,0	185 400	191 600	201 200	208 700	243 200	255 300
30,1– 50,0	182 300	187 200	196 900	205 600	239 200	254 700
50,1– 100,0	192 200	197 800	208 600	217 000	254 700	271 200
100,1– 200,0	206 700	216 500	229 200	237 600	272 400	289 200
200,1–	221 600	230 700	238 900	237 600	281 500	299 100
Samtliga	199 300	207 100	215 600	223 700	257 000	272 600
<i>Summa förvärvs- och kapitalinkomst⁴</i>						
2,1– 5,0	239 800	250 200	257 500	266 500	303 500	320 300
5,1– 10,0	233 500	243 900	253 400	261 600	299 000	314 300
10,1– 20,0	224 900	235 200	242 900	250 300	291 300	302 400
20,1– 30,0	220 900	231 000	240 400	247 800	287 700	299 600
30,1– 50,0	223 400	233 700	242 300	251 500	290 600	307 100
50,1– 100,0	240 400	254 800	262 300	271 000	314 200	334 900
100,1– 200,0	267 500	288 400	297 600	306 100	345 600	367 100
200,1–	311 200	320 100	336 200	317 700	374 900	396 000
Samtliga	232 100	243 500	252 100	260 400	300 100	316 100

1) Från och med inkomståret 1999 användes ett vidare familjebegrepp (se texten).

2) Det från och med år 2000 förändrade sättet att producera Lantbruksregistret har medfört en ökning av de flesta variabler med 1 à 2 procent (se texten).

3) Taxerad förvärvsinkomst utgörs av summan av inkomst av näringsverksamhet och tjänst minskad med allmänna avdrag.

4) Beräknad som summan av taxerad inkomst av näringsverksamhet och tjänst samt överskott av kapital. 1990 och tidigare lika med sammanräknad inkomst.

Källa: SCB, Nettointäkter m.m. för jordbrukare.

Tabell 10.5

Jordbrukarhushållens taxerade inkomster av näringsverksamhet och tjänst, nettoinkomst av kapital samt hushållsinkomst före och efter transfereringar år 2000. Medeltal i kronor per hushåll

The farmers' assessed income from business (incl. agriculture) and employment, net income from capital and household income before and after transfers. Average per household

Område	Taxerad inkomst av näringsverksamhet	tjänst	Nettoinkomst av kapital	Hushållsinkomst före skattefria transfereringar och skatter m.m	Positiva ej skattepliktiga transfereringar	Skatter och övriga negativa transfereringar	Hushållsinkomst efter transfereringar
<i>Län</i>							
Stockholms	56 500	224 400	36 000	311 000	10 100	112 300	208 800
Uppsala	64 800	217 500	34 800	311 300	10 300	109 100	212 500
Södermanlands	62 800	213 000	32 600	303 900	11 700	107 500	208 100
Östergötlands	66 800	202 500	38 300	302 500	10 900	105 600	207 800
Jönköpings	56 500	233 200	34 200	317 800	11 800	107 700	221 800
Kronobergs	44 900	224 800	36 900	302 200	10 100	103 000	209 300
Kalmar	69 400	191 800	42 500	300 000	10 900	103 900	207 000
Gotlands	68 900	166 200	26 200	256 000	12 100	90 700	177 400
Blekinge	41 300	216 000	33 500	282 900	9 700	99 800	192 800
Skåne	60 400	209 500	37 500	302 400	11 000	101 900	211 500
Hallands	50 500	210 400	28 300	281 700	10 700	95 100	197 300
Västra Götalands	42 600	234 900	24 000	292 100	10 500	101 400	201 100
Värmlands	31 100	253 100	17 600	294 900	9 900	105 000	199 800
Örebro	48 100	238 700	27 700	303 700	10 500	109 000	205 200
Västmanlands	57 300	228 500	31 500	313 100	10 900	110 100	213 900
Dalarnas	40 700	235 200	25 300	294 100	10 300	103 900	200 500
Gävleborgs	45 500	225 300	22 700	284 600	10 200	100 400	194 500
Västernorrlands	38 900	263 500	19 800	313 600	11 000	112 500	212 100
Jämtlands	47 700	225 000	21 700	288 800	12 000	101 400	199 400
Västerbottens	41 300	267 100	20 700	318 600	12 000	113 200	217 400
Norrbottnens	36 600	257 600	16 600	303 700	9 500	105 700	207 500
<i>Hela riket</i>	50 400	226 400	29 000	298 800	10 700	104 000	205 500

Källa: SCB, Nettointäkter m.m. för jordbrukare.

Tabell 10.6
Jordbrukets prisindex 1995–2002 (1995=100)
Agricultural price indices

Index	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Produktionsmedelsprisindex								
Löpande utgifter	100,0	106,1	107,2	104,6	104,3	108,9	116,0	118,0
Kostnader för investerings- varor och -tjänster	100,0	101,6	102,8	104,3	105,3	107,7	110,9	114,8
Totalt	100,0	105,1	106,3	104,6	104,5	108,6	114,8	117,3
Avräkningsprisindex								
Vegetabilier	100,0	92,8	89,4	92,5	95,6	87,6	96,1	91,9
Animalier	100,0	96,8	96,0	92,5	89,0	91,1	94,0	91,8
Totalt	100,0	95,5	93,8	92,5	91,3	90,0	94,7	91,8
Producentprisindex för livs- medelsindustrin, jordbruks- reglerade livsmedel								
Vegetabilier	100,0	96,9	95,4	95,9	102,1	102,2	106,8	111,9
Animalier	100,0	99,9	104,2	101,4	101,8	102,6	107,9	111,0
Totalt	100,0	98,9	100,0	99,4	102,0	102,5	107,7	111,4
Konsumentprisindex för jord- bruksreglerade livsmedel								
Vegetabilier	100,0	91,3	89,4	91,0	96,5	95,8	96,7	99,3
Animalier	100,0	94,0	94,3	94,1	93,9	95,1	98,3	101,4
Totalt	100,0	93,1	92,6	93,1	94,9	95,4	97,8	100,6
Konsumentprisindex								
Livsmedel	100,0	93,1	93,4	94,5	95,9	95,9	98,6	101,9
Totalt	100,0	100,5	101,0	100,9	101,3	102,4	104,8	107,1

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.7

Priser på traktorer, drivmedel, handelsgödsel, vegetabilier och animalier 1996–2001, kr

Prices of tractors, fuel, fertilizers, vegetables and animal products

Varuslag	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Traktorer, kr/st	372 000	388 000	396 000	456 000	415 000	..
Drivmedel, kr/100 liter						
Dieselolja	454	453	427	445	572	583
Handelsgödselmedel, kr/100 kg						
Kalksalpeter, 15,5 % N	136	129	127	114 ¹	120 ¹	155 ¹
Kalkammonsalpeter, 28,0 % N	207	196	190	173 ¹	177 ¹	217 ¹
Superfosfat, P 20	223	217	222	221 ¹	224 ¹	238 ¹
Supra PK 11–21	208	202	202	196 ¹	197 ¹	209 ¹
Supra NPK 17– 4–13	227 ²	229	214	207 ¹	213 ¹	245 ¹
Supra NPK 21–4–7	221 ³	212	213	203 ¹	207 ¹	242 ¹
Vegetabilier, kr/100 kg						
Vete ⁴	111	104	100	102	97	103
Råg ⁴	102	99	95	97	91	95
Korn ⁴	101	96	92	93	88	92
Havre ⁴	102	95	89	93	87	99
Potatis för stärkelse	51	52	55	51	50	51
Sockerbetor	39	39	41	39	38	41
Vetekli	128	124	118	115	117	121
Melass	131	130	119	101	107	132
Animalier, kr/100 kg						
Kött av						
Storboskap	1 955	1 861	1 953	1 819	1 829	1 830
Mellankalv	2 092	1 740	1 808	2 101	1 850	1 852
Mindre kalv	1 101	520	191	122	115	112
Häst	576	649	716	743	702	694
Får och lamm	1 883	1 884	1 875	1 954	1 778	1 773
Slaktsvin	1 262	1 323	1 037	964	1 102	1 117
Fjäderfä ⁵	738	678	685	668	663	689
Mejerimjök	309	306	305	306	306	300
Ägg	741	782	827	752	784	851

1) T.o.m. 1998 50 kg säck. Fr.o.m. 1999 storsäck.

2) T.o.m. juni 1996 NPK 8–6–12.

3) T.o.m. juni 1996 NPK 20–4–8.

4) Genomsnittspris vid leveransort för vara av normal kvalitet. Fr.o.m. juli 1995 pris vid 14 % vattenhalt samt för normalvete vid 11 % proteinhalt. Dessförinnan pris vid 15 % vattenhalt. Årsmedelpriser beräknas som sammanvägda månadspriser med avseende på levererade kvantiteter.

5) T.o.m. 1996 för djur med vikten 1,3 kg, därefter 1,7 kg.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.8
Indextal för delposter i avräkningsprisindex
1997–2002 (1995=100)

Producer price index. Indices for subtotals

Varuslag	1995	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Spannmål	100,0	84,8	81,4	84,8	77,8	83,1	78,7
Matpotatis	100,0	49,5	61,1	110,3	54,4	77,4	70,0
Stärkelsepotatis	100,0	90,6	95,9	89,7	87,6	96,5	92,0
Socker	100,0	102,7	106,7	101,9	101,5	111,0	107,2
Oljeväxter	100,0	110,0	113,2	78,0	91,9	115,8	120,5
Mjök	100,0	100,2	99,5	99,6	99,6	97,5	99,5
Ägg	100,0	100,8	101,7	92,3	97,7	104,4	106,4
Storboskap	100,0	78,7	83,1	73,0	71,0	71,8	68,6
Kalv	100,0	78,0	78,9	82,3	70,8	73,2	73,4
Får och lamm	100,0	92,5	83,5	76,8	70,0	71,4	76,1
Gris	100,0	100,2	82,4	77,0	87,4	102,1	88,9
Köksväxter	100,0	98,9	100,5	90,6	102,6	107,6	106,2
Frukt	100,0	116,1	112,3	86,7	71,9	97,8	80,1
Blommor och plantskoleväxter	100,0	101,2	103,5	99,8	100,6	102,7	104,6

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.9
Genomsnittliga arrendepriiser för jordbruksmark med och utan
gratisarrenden samt för åkermark 2002, kr per hektar

Average rent for agricultural land and for arable land

Område	Län	Genomsnittliga arrendepriiser för		
		jordbruksmark	åkermark	
		inkl.gratis- arrenden kr/ha	exkl.gratis- arrenden kr/ha	inkl.gratis- arrenden kr/ha
Sydsverige	K,M	2 082	2 114	2 412
Västsverige	N,O	1 167	1 210	1 336
Småland med öarna	F,G,H,I	736	762	973
Östra Mellansverige	AB,C,D,E,T,U	999	1 014	1 109
Norra Mellansverige	S,W,X	475	635	551
Norra Sverige	Y,Z,AC,BD	181	332	127
<i>Hela riket</i>		1 064	1 150	1 203

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.10
Utvecklingen av arrendepriiser 1994–2002 (1994=100)

Rent for agricultural land, indices

Område	Län	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Sydsverige	K,M	100	102	106	113	114	116	119	135	141
Västsverige	N,O	100	100	110	112	115	118	124	128	136
Småland med öarna	F,G,H,I	100	104	107	116	121	126	133	133	136
Östra Mellansverige	AB,C,D,E,T,U	100	103	107	113	122	125	121	139	137
Norra Mellansverige	S,W,X	100	100	113	124	124	129	139	141	144
Norra Sverige	Y,Z,AC,BD	100	98	103	103	103	107	115	94	102
<i>Hela riket</i>		100	102	107	114	117	120	122	131	134

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.11
Priser på jordbruksmark¹ 1994–2001, 1 000-tals kr per hektar

Prices on agricultural land

Produk- tions- område	Pris per hektar (vägt medelvärde)								Antal försäljn. 2001	Försåld areal, ha 2001
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001		
Gss	26,2	25,8	29,9	37,5	40,4	39,2	40,1	46,6	124	1 664
Gmb	16,7	13,8	15,2	15,4	20,3	20,9	22,8	20,9	202	2 526
Gns	12,7	13,3	13,4	14,5	15,8	19,0	20,1	21,4	208	3 044
Ss	8,3	8,7	8,3	9,1	12,1	11,9	13,9	18,9	245	3 378
Gsk	8,8	9,1	10,2	10,4	11,4	11,7	14,2	14,1	728	5 215
Ssk	4,9	5,1	6,6	6,5	5,5	7,2	6,5	6,9	258	1 705
Nn	2,8	2,9	2,6	2,7	3,1	3,2	3,0	3,0	331	1 586
Nö	2,4	2,2	2,4	2,6	3,0	3,2	3,2	3,2	187	1 175
<i>Hela riket</i>	10,9	10,8	11,6	12,8	14,6	15,4	16,8	18,4	2 283	20 293

1) Avser både åker- och betesmark

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.12
Försålda lantbruksenheter¹ 2002²
Sold agricultural units

Område	Samtliga lagfarna köp (ej slätköp)			
	Antal köp	Köpeskillning medelvärde, 1 000-tal kr	Basvärde medelvärde, 1 000-tal kr	Köpeskillningskoefficient ³ , ovägt medelvärde
<i>Län</i>				
Stockholm	52	2 769	822	3,33
Uppsala	58	2 014	775	2,80
Södermanland	44	1 572	623	2,79
Östergötland	56	1 679	682	2,74
Jönköping	117	1 418	715	2,09
Kronoberg	139	1 107	533	2,17
Kalmar	90	1 323	657	2,24
Gotland	40	1 053	381	2,72
Blekinge	60	919	440	2,29
Skåne	299	1 346	540	2,63
Halland	131	1 435	605	2,51
Västra Götaland	484	1 163	506	2,40
Värmland	258	771	361	2,21
Örebro	104	973	427	2,24
Västmanland	45	1 511	559	2,79
Dalarna	118	555	263	2,05
Gävleborg	111	555	302	2,01
Västernorrland	173	461	254	1,93
Jämtland	161	546	286	2,04
Västerbotten	182	568	308	1,96
Norrbottn	77	541	297	1,99
<i>Hela riket</i>	2 799	1 044	462	2,30

1) Endast köp av hela taxeringsenheter.

2) Preliminärt.

3) Se texten.

Källa: SCB, Fastighetspris- och lagfartsstatistik.

11 Ekologisk produktion

I kapitel 11 redovisas uppgifter från KRAV om ekologisk odling inom jordbruk och trädgård samt ekologisk djurhållning.

Statistik rörande miljöstöd för ekologisk odling redovisas i kapitel 9.

Sammanfattning

Ekologiskt odlade arealer

Ekologisk odling är en odlingsmetod som syftar till ett naturanpassat jordbruk utan lättlösligt handelsgödsel och bekämpningsmedel. Kretsloppstänkande och strävan efter ett kulturlandskap med stor artrikedom och biologisk mångfald är några av målsättningarna med ekologisk odling. Målsättningen är också att producera jordbruksprodukter av bra kvalitet med hjälp av uthålliga produktionsmetoder.

Från konsumentsynpunkt är det nödvändigt med garantier för hur de ekologiskt odlade produkterna odlas. Två kontrollföreningar svarar för sådana garantier, KRAV och Demeterförbundet (biodynamisk odling), vilka sinsemellan ställer något olika krav på godkännande. Vid biodynamisk odling krävs inte bara frånvaro av kemiska bekämpnings- och gödselmedel utan även att biodynamiska preparat används för att stimulera jordens och växternas biologiska förhållanden i syfte att erhålla livsmedel med hög kvalitet. Båda organisationerna svarar för viss statistik rörande den ekologiska odlingens omfattning. I det följande återges vissa delar av den statistik som tas fram av KRAV.

I **tabell 11.1** redovisas andelen KRAV-kontrollerad åkerareal (dvs. inklusive s.k. karensareal, se nedan) i landet med uppdelning på län. Den totala KRAV-kontrollerade åkerarealen år 2002 var 183 000 hektar, vilket är en ökning med 14 % jämfört med år 2001.

De högsta andelarna redovisas för Södermanlands, Västmanlands, Uppsala och Jämtlands län. Den lägsta andelen har Norrbottens

och Västerbottens län där endast 2,1 resp. 2,3 % av åkerarealen är ekologiskt odlad. Genomsnittet för landet är 6,8 %. Andelen har ökat kontinuerligt sedan 1991 då endast 1,1 % av åkerarealen var ekologiskt odlad.

I **tabell 11.2** har den för ekologisk odling godkända arealen delats upp på grödor. Av denna areal upptas knappt 39 % av "Vall och bete på åker", drygt 27 % av "Spannmål" och drygt 19 % av "Bete och slätter, ej åker".

I **tabell 11.3** redovisas antalet odlare på KRAV-anslutna gårdar. De uppgick år 2002 till 3 536 jordbrukare varav 703 var odlare vars gårdar inte var helt omställda, dvs. gårdar med både ekologisk och konventionell odling. Anslutningen har ökat kontinuerligt sedan 1997. I tabellen redovisas även den KRAV-kontrollerade arealen med uppdelning på godkänd areal och karensareal. Det bör understrykas att arealuppgifterna även inkluderar "Bete och slätter (ej åker)" (närmast betesmark i SCB:s terminologi, se nedan). Arealen "Bete och slätter, ej åker" uppgick år 2002 till knappt 37 000 hektar (**Tabell 11.2**).

Ekologisk trädgårdsodling

Den för ekologisk odling godkända arealen av frukt, bär och grönsaker på åker redovisas i **tabell 11.2**. I **tabell 11.4** har den KRAV-kontrollerade arealen delats upp på vissa trädgårdsprodukter. Arealen frukt, bär och grönsaker år 2002 var 798 hektar, vilket är en minskning med 7 % sedan år 1997. Morötter upptar störst andel (20 %) av den totala KRAV-kontrollerade trädgårdsarealen, dvs. 157 av 798 hektar.

Den KRAV-godkända odlingen i växthus

framgår av **tabell 11.5**. Den ekologiskt odlade växthusytan ökade fram till 1999 men gick ned år 2000, med 14 %. Mellan åren 2000 och 2001 minskade växthusytan med 33 % för att sedan mellan 2001 och 2002 öka med 59 %.

Ekologisk djurhållning

Ekologisk djurhållning bedrivs av samma skäl som ekologisk odling. Ekologisk djurhållning kräver ekologisk växtodling för att försäkra djuren med egenproducerat ekologiskt foder i så stor utsträckning som möjligt. En god hälsa hos djuren anses främjas och de ges möjlighet till ett naturligt beteende och en värdig tillvaro. Den ekologiska djurhållningen enligt KRAV:s statistik redovisas i **tabell 11.6**. Sedan 1997 har så gott som alla KRAV-godkända djurslag ökat i antal. Den största procentuella ökningen står värphöns för som ökat i antal med 440 % sedan 1997.

EU-stöd för ekologisk odling

Utöver de ekologiskt odlade arealer och växthusytor som redovisas nedan finns viss areal som omfattas av särskilda EU-stöd för ekologisk odling utan att odlarna är anslutna till den särskilda kontrollen. Statistik rörande stödet till ekologisk odling tas fram av Jordbruksverket och redovisas översiktligt i kapitel 9.

Om statistiken

Statistiken rörande den ekologiska odlingen i landet tas fortlöpande fram av kontrollföreningen KRAV, till vilken odlare med intresse för ekologisk odling kan ansluta sig. Följande begrepp som används inom ekologisk odling kan behöva förtydligas:

Karens, karensår, karensareal

Det första året en åker odlas enligt KRAV:s regler blir varken grödan eller marken godkänd. Detta år kallas "karensår". På samma sätt blir djurhållning godkänd först efter en viss "karenstid". Under karenstid sker kontroll precis på samma sätt som för all produktion som är ansluten till KRAV. Statistik över den KRAV-kontrollerade arealen inkluderar som regel karensarealen.

KRAV-godkänd odling

Odling som uppfyller KRAV:s alla regler för ekologiskt lantbruk.

Konventionell odling

All odling som ej kan klassas som ekologisk kallas för konventionell odling.

Bete och slåtter (ej åker)

Betesmarker som ej är lämplig att plöja och därmed inte ingår i växtföljden. Dessa marker benämns hos KRAV som permanenta beten och redovisas i KRAV:s statistik eftersom de har betydelse för djurhållningen i ekologisk produktion och dessutom ingår i KRAV:s kontroll.

Annan publicering

Statistik rörande ekologisk odling och djurhållning publicerar KRAV på sin webbplats www.krav.se.

Tabell 11.1

KRAV-kontrollerad åkerareal samt total åkerareal 2002*KRAV controlled arable land and total arable land*

	Areal åkermark, ha		Andel KRAV-kontrollerad åkerareal %
	KRAV-kontrollerad	Total åkerareal	
<i>Län</i>			
Stockholms	7 096	85 674	8,3
Uppsala	15 226	150 164	10,1
Södermanlands	14 332	128 676	11,1
Östergötlands	15 944	207 136	7,7
Jönköpings	5 844	91 369	6,4
Kronobergs	3 141	51 123	6,1
Kalmar	4 251	126 372	3,4
Gotlands	7 306	86 140	8,5
Blekinge	1 114	32 932	3,4
Skåne	12 274	455 096	2,7
Hallands	7 275	115 026	6,3
Västra Götalands	43 509	477 544	9,1
Värmlands	8 843	111 907	7,9
Örebro	5 604	106 822	5,2
Västmanlands	12 829	122 872	10,4
Dalarnas	3 694	61 196	6,0
Gävleborgs	5 229	70 174	7,5
Västernorrlands	3 169	50 642	6,3
Jämtlands	4 033	42 011	9,6
Västerbottens	1 637	70 269	2,3
Norrbottnens	763	36 795	2,1
<i>Hela riket</i>			
2002	183 114	2 679 941	6,8
2001	160 362	2 694 184	6,0
2000	136 940	2 705 984	5,1
1999	122 571	2 746 929	4,5
1998	102 554	2 783 755	3,7
1997	96 810	2 798 574	3,5
1996	91 754	2 811 534	3,3
1995	69 871	2 766 641	2,5
1994	44 392	2 780 077	1,6
1993	34 836	2 779 729	1,3
1992	32 855	2 767 942	1,2
1991	31 432	2 789 997	1,1

Källa: KRAV.

Tabell 11.2

KRAV-godkända arealer för olika grödor och grödgrupper 2002 (inkl. Demeter), hektar*KRAV certified areas for different crops and groups of crops*

	Summa godkänd jordbruksareal	Varav				Potatis och rotfrukter
		Spannmål	Oljeväxter	Baljväxter	Lin	
<i>Län</i>						
Stockholms	7 723	1 682	29	68	2	7
Uppsala	14 907	5 057	20	698	50	18
Södermanlands	14 724	4 523	152	658	13	5
Östergötlands	16 396	4 201	112	684	0	32
Jönköpings	7 587	1 395	44	63	0	9
Kronobergs	4 335	672	8	5	1	5
Kalmar	7 174	1 108	0	159	0	15
Gotlands	9 935	1 743	97	241	25	232
Blekinge	1 492	274	8	17	0	42
Skåne	12 953	3 314	209	506	8	526
Hallands	7 596	2 100	111	589	16	160
Västra Götalands	40 239	12 432	734	2 291	37	163
Värmlands	8 322	2 541	26	199	1	50
Örebro	6 135	1 917	1	159	0	12
Västmanlands	11 114	4 318	0	732	10	4
Dalarnas	3 120	860	1	70	0	80
Gävleborgs	5 257	1 650	3	51	1	97
Västernorrlands	3 404	592	2	2	0	23
Jämtlands	3 952	583	0	3	0	24
Västerbottens	1 425	304	0	0	0	10
Norrbottens	753	174	0	6	0	49
<i>Hela riket</i>						
2002	188 543	51 439	1 556	7 199	164	1 562
2001	160 917	42 082	1 273	5 142	211	1 441
2000	140 525	40 006	1 195	..	..	1 500
1999	117 702	32 005	1 202	3 393 ¹⁾	..	1 386
1998	110 619	31 506	1 003	..	..	1 345
1997	105 646	29 761	774	2 009	472	1 192

1) Baljväxter 1999 innehåller endast ärtor, konservenärtor och åkerbönor.

2) Betesmarker som ej är lämpliga att plöja och därmed inte ingår i växtföljden. Dessa redovisas i KRAV:s statistik eftersom de har betydelse för djurhållningen i ekologisk produktion och dessutom ingår i KRAV:s kontroll.

Källa: KRAV.

Tabell 11.2 (forts.)

	Varav						
	Vall och bete på åker	Bete och slätter (ej åker) ²	Träda	Fleråriga industri- och energi-grödor	Frukt, bär och grönsaker	Skydds-zon	Övrigt
<i>Län</i>							
Stockholms	3 435	1 736	623	3	25	8	106
Uppsala	4 629	2 553	1 468	31	18	23	342
Södermanlands	5 394	2 490	1 306	14	8	23	138
Östergötlands	5 759	4 284	1 114	4	32	16	160
Jönköpings	3 464	2 300	212	0	10	9	81
Kronobergs	2 036	1 465	92	0	7	0	46
Kalmar	2 334	3 234	240	0	28	0	56
Gotlands	3 689	3 392	375	1	74	7	60
Blekinge	516	543	77	0	12	0	4
Skåne	4 608	2 832	463	105	174	29	179
Hallands	2 896	1 025	543	1	78	4	75
Västra Götalands	14 792	6 204	2 854	18	108	22	583
Värmlands	4 100	561	622	23	33	1	165
Örebro	2 225	1 037	467	53	25	16	222
Västmanlands	2 995	1 286	1 357	16	30	38	328
Dalarnas	1 592	231	164	0	63	0	60
Gävleborgs	2 620	546	180	0	13	1	94
Västernorrlands	2 064	456	178	0	19	0	70
Jämtlands	2 728	459	105	0	11	1	40
Västerbottens	944	76	48	0	12	0	32
Norrbottnens	406	28	50	0	19	0	21
<i>Hela riket</i>							
2002	73 227	36 737	12 535	270	798	197	2 859
2001	64 177	31 833	10 674	286	774	.	3 025
2000	58 471	29 167	..	..	759	.	..
1999	49 109	25 773	5 909	..	629	.	..
1998	50 245	20 196	..	..	811	.	..
1997	49 642	18 307	3 669	..	856	.	..

Tabell 11.3**Kontrollerad areal och antal odlare på KRAV-anslutna gårdar 2002***Controlled area and number of cultivators on KRAV certified holdings*

	Areal, hektar			Antal odlare		
	KRAV God- känd	Karens	Summa	KRAV Helt omlagda ¹	Ej helt omlagda ²	Summa
<i>Län</i>						
Stockholms	7 723	1 265	8 988	93	11	104
Uppsala	14 907	3 266	18 173	165	58	223
Södermanlands	14 724	2 631	17 355	154	33	187
Östergötlands	16 396	4 456	20 851	182	64	246
Jönköpings	7 587	791	8 378	128	7	135
Kronobergs	4 335	385	4 720	74	5	79
Kalmar	7 174	592	7 767	82	11	93
Gotlands	9 935	944	10 879	123	41	164
Blekinge	1 492	238	1 730	32	5	37
Skåne	12 953	2 887	15 840	191	76	267
Hallands	7 596	822	8 418	140	47	187
Västra Götalands	40 239	10 473	50 711	739	183	922
Värmlands	8 322	1 124	9 446	124	13	137
Örebro	6 135	614	6 748	106	22	128
Västmanlands	11 114	3 203	14 317	136	79	215
Dalarnas	3 120	855	3 975	60	17	77
Gävleborgs	5 257	582	5 839	112	15	127
Västernorrlands	3 404	256	3 660	61	7	68
Jämtlands	3 952	635	4 588	78	3	81
Västerbottens	1 425	299	1 724	36	1	37
Norrbottens	753	42	795	17	5	22
<i>Hela riket</i>						
2002	188 543	36 358	224 901	2 833	703	3 536
2001	160 917	31 286	192 204	2 540	788	3 328
2000	140 525	30 720	171 245	2 420	645	3 065
1999	117 702	37 356	155 058	..	..	..
1998	110 619	16 122	126 741	..	..	..
1997	105 646	12 023	117 669	..	..	..

1) Hela gården odlas ekologiskt.

2) Bedriver både ekologisk och konventionell produktion.

Källa: KRAV.

Tabell 11.4

Arealer av vissa KRAV-kontrollerade trädgårdsväxter 2002, hektar

Areas of certain KRAV controlled horticultural plants

	Frukt, bär och grön- saker	Varav					Bär ¹	Varav		Frukt ¹	Varav Äpple
		Lök	Morot	Röd- betor	Vit- kål	Svarta vinbär		Jord- gubbar			
<i>Län</i>											
Stockholms	24,7	1,0	0,7	0,6	0,8	4,6	1,2	1,3	4,0	1,7	
Uppsala	18,1	1,0	1,1	–	1,0	2,9	0,7	0,4	1,6	0,5	
Södermanlands	7,8	0,2	0,2	–	0,2	1,7	0,5	0,3	1,4	1,4	
Östergötlands	32,2	1,4	9,6	–	0,7	10,4	0,3	8,1	1,0	–	
Jönköpings	9,6	–	–	–	–	0,1	–	–	–	–	
Kronobergs	6,6	0,4	–	–	0,3	2,1	–	0,9	0,2	–	
Kalmar	27,6	1,9	1,0	–	–	1,8	–	1,0	–	–	
Gotlands	74,2	10,6	28,4	3,0	–	2,9	–	0,4	3,4	0,1	
Blekinge	11,8	–	5,5	–	–	0,6	–	0,6	1,0	–	
Skåne	173,5	16,0	52,8	8,7	–	12,5	0,9	10,0	27,3	7,9	
Hallands	77,8	7,2	16,5	7,1	1,6	4,0	0,2	3,0	2,0	1,0	
Västra Götalands	108,1	1,9	16,9	6,6	19,3	24,1	5,8	11,1	2,9	1,6	
Värmlands	33,4	–	5,8	0,1	3,8	1,2	0,6	–	1,0	–	
Örebro	25,3	0,1	–	–	–	8,1	5,4	2,4	0,3	0,3	
Västmanlands	30,3	0,4	1,0	0,2	0,2	4,0	–	1,9	17,4	–	
Dalarnas	62,5	–	4,2	–	1,1	48,1	36,8	5,7	0,1	0,1	
Gävleborgs	13,2	0,2	2,3	–	0,4	2,8	–	2,6	–	–	
Västernorrlands	19,0	0,1	7,0	–	–	5,8	2,7	3,1	–	–	
Jämtlands	11,2	0,1	1,6	0,1	1,6	0,6	0,0	0,5	–	–	
Västerbottens	12,0	–	1,6	0,2	1,5	–	–	–	–	–	
Norrbottnens	19,3	–	0,3	–	–	10,4	10,4	–	–	–	
<i>Hela riket</i>											
2002	798,2	42,5	156,5	26,6	32,5	148,7	65,5	53,3	63,6	14,6	
2001	774,3	37,5	177,7	41,1	17,5	153,1	69,1	59,9	49,5	18,6	
2000	759,0	..	..	..	..	151,0	..	..	68,0	..	
1999	629,0	42,0	126,8	23,4	24,3	99,7	..	89,5	37,5	..	
1998	811,0	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
1997	856,0	25,5	116,2	29,0	23,7	150,3	..	104,6	42,0	..	

1) Arealer inkl. Åland år 2000.

Källa: KRAV.

Tabell 11.5**Yta KRAV-godkänd växthusodling 2002, m²***KRAV certified cultivation in greenhouses*

	Tomat	Gurka	Övrigt	Totalt
<i>Län</i>				
Stockholms	2 055	415	11 474	13 944
Uppsala	1 195	167	498	1 860
Södermanlands	175	–	5 802	5 977
Östergötlands	660	923	4 425	6 008
Jönköpings	240	120	1 130	1 490
Kronobergs	250	127	87	464
Kalmar	–	–	–	–
Gotlands	1 348	200	245	1 793
Blekinge	–	380	–	380
Skåne	3 894	1 250	5 570	10 714
Hallands	1 460	1 490	2 040	4 990
Västra Götalands	4 134	1 832	15 661	21 627
Värmlands	879	1 235	1 585	3 699
Örebro	1 055	451	2 188	3 694
Västmanlands	275	125	650	1 050
Dalarnas	2 150	1 495	940	4 585
Gävleborgs	1 398	1 165	1 524	4 087
Västernorrlands	519	199	122	840
Jämtlands	610	130	1 105	1 845
Västerbottens	–	–	1 600	1 600
Norrbottnens	–	–	–	–
<i>Hela riket</i>				
2002	22 297	11 704	56 646	90 647
2001	13 485	5 912	37 644	57 041
2000	28 227	11 731	45 265	85 223
1999	31 241	17 510	50 333	99 084
1998	38 083	19 590	30 734	88 407
1997	30 695	18 260	35 727	84 682

Källa: KRAV.

Tabell 11.6

Antal KRAV-godkända djur samt antal djur i karens 2002

Number of KRAV certified animals and animals qualifying for certification

Område	Mjölkor	Di- och amkor	Övriga nöt	Getter, mjölkfår	Tackor	Lamm
<i>Län</i>						
Stockholms	812	607	1 948	2	754	1 200
Uppsala	1 474	629	3 408	27	644	1 114
Södermanlands	1 382	976	3 802	–	932	1 225
Östergötlands	1 289	756	3 502	–	1 012	2 212
Jönköpings	1 626	818	4 328	–	507	788
Kronobergs	686	653	2 147	–	634	1 069
Kalmar	754	626	2 442	–	966	1 210
Gotlands	796	656	2 486	–	2 056	3 063
Blekinge	200	133	649	–	215	410
Skåne	1 278	1 478	4 874	–	2 205	3 874
Hallands	1 180	532	2 694	–	447	534
Västra Götaland	5 485	2 992	12 277	54	2 676	4 231
Värmlands	814	531	2 007	–	267	468
Örebro	539	448	1 314	–	325	536
Västmanlands	849	435	1 995	54	535	962
Dalarnas	369	171	791	–	124	198
Gävleborgs	761	280	1 722	–	257	420
Västernorrlands	274	351	730	217	454	683
Jämtlands	803	167	1 364	465	384	251
Västerbottens	300	75	594	41	60	114
Norrbottnens	12	34	82	–	115	200
<i>Hela riket</i>						
2002	21 683	13 348	55 156	860	15 569	24 762
2001	19 911	12 313	51 203	556	13 726	22 850
2000	19 210	11 445	43 726	132	13 112	21 752
1999	..	..	..	..	..	..
1998	..	..	..	..	..	..
1997	11 202	7 836	29 114	465	8 364	14 360
<i>Djur i karens</i>						
2002	188	1 310	2 616	..	1 490	514
2001	1 421	2 061	6 589	–	3 211	1 191
2000	386	955	..	5	1 674	..
1999	..	..	..	..	..	..
1998	..	..	..	..	..	..
1997	318	838	2 027	38	1 789	1 130

Källa: KRAV.

Tabell 11.6 (forts.)

Område	Suggor	Övriga svin	Värp-höns	Slakt-kyck-lingar	Övrigt
<i>Län</i>					
Stockholms	–	15	1 000	2	32
Uppsala	124	2 110	4 350	–	20
Södermanlands	108	2 057	9 515	–	103
Östergötlands	144	2 191	72 410	5 800	21
Jönköpings	3	48	15	–	10
Kronobergs	33	532	3 000	–	15
Kalmar	65	930	7 730	–	9
Gotlands	–	70	11 385	–	189
Blekinge	–	–	15	–	9
Skåne	110	2 800	46 680	25 270	32
Hallands	163	3 068	30	–	10
Västra Götaland	221	7 630	32 038	–	80
Värmlands	18	1 574	17 900	–	6
Örebro	78	96	14 180	–	14
Västmanlands	35	738	14 700	–	14
Dalarnas	3	100	2 700	–	4
Gävleborgs	26	281	5 882	–	5
Västernorrlands	–	–	3 310	–	20
Jämtlands	12	117	115	–	1
Västerbottens	28	449	388	–	–
Norrbottnens	–	–	–	–	2
<i>Hela riket</i>					
2002	1 171	24 806	247 343	31 072	596
2001	1 222	26 384	185 929	19 100	1 435
2000	1 153	25 171	144 058	5 320	..
1999	..	..	..	..	..
1998	..	..	..	..	..
1997	493	6 573	45 823	27 820	600
<i>Djur i karens</i>					
2002	83	18	2 399	..	85
2001	226	196	14 181	600	180
2000	388	..	1 650	–	..
1999	..	..	..	..	..
1998	..	..	..	..	..
1997	169	142	1 623	82	265

12 Jordbrukets miljöpåverkan

Jordbruket påverkar miljön på olika sätt. Vissa typer av påverkan upplevs som positiva (t.ex. på kulturlandskapet) medan andra upplevs som negativa eller skadliga. Det negativa är oftast kopplat till användning av olika naturresurser eller olika typer av utsläpp. I kapitel 12 redovisas statistik över kulturlandskapet och miljöeffekter av bekämpningsmedels- och gödselmedelsanvändning samt av jordbrukets användning av energi.

Statistik över jordbrukets produktionsmedel – bl.a. viss statistik rörande försäljningen av gödsel- och bekämpningsmedel – redovisas i kapitel 8.

Statistik rörande ekologisk odling och djurhållning, redovisas i kapitel 11.

Sammanfattning

Kulturlandskap och biologisk mångfald

Det öppna, omväxlande odlingslandskapet med skog, betesmark och insprängd åker har formats av jordbruket under århundraden. Odlingslandskapet med dess ängs- och betesmarker, dikesrenar, småvatten och åkerholmar är livsmiljöer för en stor biologisk mångfald. Förändringar inom jordbruket under senare decennier har dock satt spår i landskap och livsmiljöer. Åker och betesmarker har lagts ned. Utvecklingen har fram till 1990-talet också gått mot ett mer enformigt landskap genom att småbiotoper som åkerholmar, dikeskanter och småvatten tagits bort.

Figur 12A visar att den utnyttjade arealen betesmark minskade – framförallt i skogsbygderna – fram till mitten av 1990-talet men att den därefter ökat något. Arealen är dock fortfarande lägre än i slutet av 1980-talet.

För att den biologiska mångfalden i ängs- och hagmarkerna ska kunna bevaras och stärkas krävs att markerna hävdas, dvs. betas eller slås enligt vissa metoder. De särskilda stöd som införts till skötseln av den biologiska mångfalden i slätterängar och betesmarker och för bevarande av ett öppet odlingslandskap

syftar till att markerna får en traditionell hävd som gynnar flora och fauna.

Figur 12B visar att mer än 80 % av de ca 450 000 hektaren utnyttjad betesmark omfattas av miljöstödd.

Tabell 12.1 visar hur stöd för miljövänligt jordbruk är arealmässigt fördelat på olika typer av stöd samt i vilken utsträckning miljömålen för perioden har uppnåtts. Det framgår att anslutningen till de miljöstödd som har till syfte att bevara odlingslandskapets biologiska mångfald och kulturmiljövärden generellt är mycket god och att arealmålen för stöd till "Åtgärder för minskat kväveläckage" redan har uppnåtts.

Lägst anslutning redovisas för "Natur och kulturmiljöer i renskötsel området" samt "Våtmarker och småvatten". "Våtmarker och småvatten" redovisar en låg anslutning p.g.a. att arealer med åtaganden ligger kvar sedan tidigare år.

Målet för den ekologiska produktionen, att 20 % av landets åkerareal skall vara ekologiskt odlad år 2005, är till 77 % uppfyllt.

Växtnäring och markbördighet

Växtnäringsanvändning

Jordbrukets inköp av kväve minskade under 1999 med 13 % jämfört med 1998. Nedgången

följdes dock av en uppgång år 2000 och 2001. Den låga försäljningen 1999 är svår att förklara men torde delvis bero på minskad höstsådd och att EU:s krav på uttagen areal ökat från 5 till 10 % av ersättningsberättigad areal, vilket minskat behovet av kväve. Ökningen därefter kan förklaras av ökade arealer höstsådda grödor.

Per hektar utnyttjad areal är förändringarna i försäljningen sedan mitten av 1980-talet endast marginella (**figur 12C och tabell 12.3**).

År 2001 gödslades totalt 72 % av åkerarealen med handelsgödsel och 34 % med stallgödsel. Andelen handelsgödslad areal var störst i de södra delarna av landet och i slättbygdsområdena medan andelen stallgödslad areal var störst i djurtäta områden i Götalands skogs- och mellanbygder samt i övre och nedre Norrland. I övre Norrland var stallgödselandelen ungefär lika stor som handelsgödselandelen (**tabell 12.2**).

Den totala tillförseln av handels- och stallgödsel till grödor som skördades 2001 uppgick enligt **tabell 12.3** till 207 000 ton kväve i växttillgänglig form, 36 000 ton fosfor och 121 000 ton kalium. Detta är för alla tre näringsämnen en nedgång jämfört med 1997 års undersökning, men för kväve och kalium öknings sedan 1995. Knappt 85 % av det växttillgängliga kvävet tillfördes grödorna genom handelsgödselmedel medan huvuddelen av fosfor- och kaliumgödslingen, 59 respektive 75 %, skedde med stallgödsel.

Organiskt avfall från samhället består bl.a. av avloppsslam från reningsverken samt avfall från livsmedelsindustrin, storkök och hushåll. Enligt **figur 12D** spreds 2000 runt 45 700 ton torrsbstans av slam på jordbruksmark (inkl. energiskog). En viss minskning i spridningen kan noteras för senare år, främst p.g.a. den debatt som förs om att skadliga ämnen tillförs marken via slam.

Växtnäringsbalanser

I **tabell 12.4** redovisas näringsbalanser för växtodlingen enligt s.k. soil-surface metod. Tillförsel av kväve till åkern sker genom handels-, stall- och betesgödsel (efter ammoniak-

avgång i stall, lagring och spridning), slam, utsäde, luftnedfall samt kvävefixering från baljväxter. Bortförslin består av de skördeprodukter som förs bort från fälten. Skillnaden mellan tillförsel och bortförslin utgör överskottet.

Både kväve- och fosforöverskottet i växtodlingen har på riksnivå minskat sedan 1997. Det minskade kväveöverskottet beror bl.a. på att tillförseln sjunkit något. Effektiviteten i kväveutnyttjandet ligger på 70 % och för fosforutnyttjandet på 90 %. Effektiviteten i näringsutnyttjandet har beräknats som bortförslin med skördeprodukter i procent av total näringsstillförsel.

Kväveläckage

Vattnet som rinner genom marken fungerar som ett lösningsmedel och nitratkväve som är den kväveform som utlakas är vattenlösligt. Därför har man i vår del av världen där det regnar mer än det avdunstar, ett naturligt läckage av kväve. När vi tar marken i anspråk för att producera livsmedel och börjar röra i den med olika redskap, gödsla den m.m. stiger läckaget.

Det övergripande svenska miljökvalitetsmålet är att ingen övergödning skall ske. Det innebär att en onaturlig ökning av halter av näringsämnen i miljön skall motverkas. Eftersom jordbruket står för knappt hälften av kväveläckaget till vatten från mänsklig verksamhet har jordbrukets andel en central betydelse för hur miljökvalitetsmålet skall uppnås.

Figur 12E visar på en läckageminskning mellan 1985 och 1997 på ca 25 % i Götaland och Svealand. Denna minskning har både samband med ökad andel vall och minskad spannmålsodling under perioden (se kapitel 3) men även med bättre kväveutnyttjande, dvs. en större andel av tillförd mängd kväve har tagits upp av grödan. På vägen mot havet stannar en del av läckaget från åkermarken kvar i mark och vattendrag eller försvinner till luften som kväveoxider eller ren kvävgas. Den del som efter denna retention hamnar i havet benämns i **figur 12E** nettobelastning.

För övergödningen av sjöar och vattendrag i inlandet anses fosfor ha större betydelse än

kväve. **Figur 12F** visar bruttobelastningen av fosfor från mänsklig verksamhet till vatten. Det framgår att jordbruket svarar för en dryg tredjedel av den totala belastningen.

Bruttobelastningen av kväve till havet framgår av **figur 12G**. Här betyder jordbruket närmare hälften av den totala belastningen.

Ammoniakavgång

Vid hantering och lagring av stallgödsel likasom vid spridning av både handels- och stallgödsel förloras kväve i form av ammoniak till luften. När djuren går på bete avgår dessutom ammoniak från djurspillningen. Ammoniaknedfallet kan vara både försurande och övergödande. Av total kvävemängd i gödseln utgör ammoniakavgången en ca 30-procentig förlust. Gödsellagring och spridning står för de största förlusterna men även i stallen är förlusterna betydande. Av jordbrukets totala ammoniakavgång kommer huvuddelen från stallgödsel (**figur 12H**).

Enligt SCB:s beräkningar har ammoniakavgången från jordbruket minskat med ungefär 5 % mellan 1997 och 1999, främst beroende på minskat djurantal men även förbättrad lagrings- och spridningsteknik.

Kadmiumupplagring i åkermark

Kadmium ingår i råfosfat, som används vid tillverkning av fosforgödselmedel. Kadmium finns också i det slam som sprids på åkrarna för att öka avkastningen. En fortsatt upplagring av kadmium i åkermarken utgör dock ett hot mot åkermarkens långsiktiga användning för produktion av livsmedel. Viktiga processer i naturen kan skadas och upplagring av kadmium i jordbruksväxterna kan påverka människors hälsa.

Enligt det svenska miljömålet skulle utsläppet av kadmium till naturmiljön minska med 70 % mellan 1985 och 1995. **Figur 12I** visar att den totala tillförseln av kadmium minskat kraftigt sedan 1980-talet, vilket främst beror på sänkta halter i handelsgödseln (se nedan) men även på lägre fosforgödsling och slamanvändning. Den största tillförseln kommer nu från luftnedfallet.

Av **figur 12J** framgår att kadmiumhalterna i fosforgödselmedel halverats sedan 1995. Även halterna i slam har minskat, men kadmiumhalterna i slam är ändå 4 gånger högre än kadmiumhalterna i fosforgödselmedlen.

Kalkningens omfattning framgår att **figur 12K**. Kalkning leder till ökat näringsupptag hos växterna genom höjt pH-värde men också till upplagring av tungmetaller som kadmium i åkermarken.

Bekämpningsmedel

Jordbrukets användning av bekämpningsmedel kan bidra till ökade koncentrationer av oönskade ämnen i luft, mark och vatten. Miljöriskerna med jordbruket bekämpningsmedel är beroende av ett flertal olika faktorer. Preparatens egenskaper, brukarens hantering och miljöbetingelserna på fälten är avgörande.

De bekämpningsmedelsrester som påträffas i naturen härstammar oftast från olämplig hantering vid påfyllning och rengöring av sprutan eller från vindavdrift vid spridningen. Vid besprutningen riskerar bekämpningsmedel även att hamna i fältkanter och vattendrag där växt- och djurliv påverkas negativt. Rester av bekämpningsmedel kan även finnas i spannmålsprodukter, frukt och grönsaker.

Enligt Kemikalieinspektionen finns inga nya specificerade och mätbara miljömål för jordbrukets bekämpningsmedelsanvändning. Det som nu gäller är det mer övergripande målet: En giftfri miljö. Nedan redovisas dock tre miljömål för det svenska jordbruket. Dessa miljömål löpte ut 2001:

- Användningen uttryckt i mängd aktiv substans skall under perioden 1996–2001 vara högst 25 % av användningen 1981–1985.
- Genomsnittligt antal doser per hektar åker skall fram till 2001 minska med 10 % från mitten av 1990-talets nivå.
- Den del av landets odlade areal som behandlas per säsong ska minska med 10 % fram till 2001 jämfört med mitten av 1990-talet.

Den areal som behandlats med bekämpningsmedel minskade i början av 1990-talet för att sedan åter öka något (**figur 12N**). Nedgången berodde främst på att jordbruksmark togs ur produktion p.g.a. den svenska jordbrukspolitiken. Uppgången berodde bl.a. på att delar av denna areal åter togs i produktion i samband med EU-inträdet. År 1998 var andelen behandlad areal knappt 50 %.

Variationerna i behandlad areal mellan olika delar av landet är stora. De sammanhänger med regionala skillnader i grödfördelning och intensitet. Högst andel behandlad areal har Skåne- Västmanlands- och Östergötlands län (**tabell 12.5**).

Betydande skillnader i bekämpningsmedels användningen föreligger också mellan gårdar av olika storlek. Bland jordbruksföretag med mer än 100 hektar åkerareal användes ogräsmedel på närmare 70 % av arealen medan motsvarande andel på gårdar med högst 20 hektar var knappt 20 % (**tabell 12.5**).

Huvuddelen av *ogräsmedlen*, nästan två tredjedelar, förbrukas i spannmålsodling som år 2002 omfattade 42 % av åkerarealen. Den största hektardosen (ca 3,1 kg/ha) av ogräsmedel tillförs sockerbetsodlingen. Över 60 % av *insektsmedlen* används i spannmålsgrödorna.

Svampmedelsanvändningen är starkt koncentrerad till spannmåls-, potatis-, och trädgårdsodlingen, vardera med 45, 42 samt 11 % av totalförbrukningen svampmedel. Risk för angrepp av bladmögel gör att potatisgrödorna tillförs störst hektardoser. För matpotatis ligger dosen på 3,8 kg/ha och för potatis för stärkelse på 2,7 kg/ha (**tabell 12.6**).

Användningen av bekämpningsmedel i jordbruket kan mätas på olika sätt. I **figur 12L** redovisas beräknat antal försålda doser sedan början av 1990-talet. För varje preparat har den lämnade kvantitetssuppgiften dividerats med en dos uttryckt i liter eller kg per hektar. Uppgifter om dosens storlek har hämtats från preparatleverantörernas etiketter och informationsblad. Den erhållna kvoten är ett mått på hur många doser den sålda kvantiteten räcker till och därmed också ett mått på hur stor yta som kan

besprutas en gång med den sålda mängden.

Det framgår att det helt övervägande antalet försålda doser är avsedda för ogräsbekämpning i stråsäd.

Antalet doser per hektar åker har ökat sedan mitten av 1990-talet. Denna utveckling är inte i linje med de svenska miljökvalitetsmålen som talade om en reducering med 10 % fram till 2001 (**figur 12M**).

Effekter av energianvändning i jordbruket

För att jordbruket skall kunna producera livsmedel och andra produkter krävs insatser av energi. En stor del av energiinsatserna kommer från fossila bränslen som olja, diesel och bensin. Användningen av fossila bränslen måste begränsas, dels för att den tär på lagerresurserna, dels för att förbränningen ger upphov till föroreningar som bidrar till övergödning, försurning och klimatförändringar. Föroreningarna består främst av svaveldioxid, kväveoxider och koldioxid (se Klimatgaser nedan).

Enligt de svenska miljömålen skall utsläppen av svaveldioxid minska med 25 % och utsläppen av kväveoxider med minst 55 % fram till 2010 räknat från 1995 års nivå.

Svaveldioxid

Utsläppen av svaveldioxid från jordbruket bidrar till försurningen av mark och vatten. De direkta utsläppen från jordbruket har minskat kraftigt sedan 1989 och uppgick 1998 till ca 200 ton. Minskningen beror till stor del på övergång till mindre svavelhaltiga bränslen. Efter 1993 har minskningstakten avtagit (**figur 12O**). Det bör nämnas att om utsläppen från trädgårdsbruket inräknas skulle den totala utsläppsmängden mer än fördubblas.

Kväveoxider

Kväveoxiderna bidrar till övergödning och försurning av mark och vatten. Jordbruket, inkl. trädgårdsnäringen står för 8 % av de totala kväveoxidutsläppen i Sverige. Bl.a. bidrar jordbrukets användning av dieseldriva maskiner

och traktorer till näringsens förhållandevis höga andel av de totala utsläppen. **Figur 12P** visar att variationerna i utsläppen varit stora under senare år och att stora minskningar av utsläppen krävs för att målet skall kunna nås 2010.

Klimatgaser

Utsläpp av s.k. klimatgaser ökar atmosfärens förmåga att bibehålla värme på jordklotet och som följd härav stiger temperaturen. Jordbruket släpper främst ut tre typer av klimatgaser nämligen koldioxid från åkermark och från förbränning av diesel och olja, metangas från husdjur samt lustgas (dikväveoxid) från åkermark.

Enligt förslag från den svenska klimatkommittén skall utsläppen av växthusgaser i Sverige år 2005 vara oförändrade jämfört med 1990 års nivå. Fram till 2008–2012 skall en tvåprocentig minskning ske för att 2050 vara halverad jämfört med 1990 års nivå.

De totala utsläppen i Sverige av klimatgaser uppgår till 70 milj. ton CO₂-ekvivalenter. Av dessa svarar jordbruket (exklusive CO₂ från mark) för 12 % eller 9 milj. ton (**figur 12Q**).

Det är viktigt att påpeka att den mest dominerande källan av koldioxid från mulljordar inte omfattas av nuvarande statistik.

Lustgas

Det svenska jordbrukets utsläpp av lustgas, dikväveoxid, uppgår 2000 till drygt 4 milj. ton CO₂-ekvivalenter. Detta motsvarar ca 6 % av de totala utsläppen av växthusgaser. En viss minskning i utsläppen inträffade mellan 1998 och 1999 men det har understrukits att statistiken är osäker. Bl.a. bidrar minskad gödselgiva till minskad avgång av lustgas.

Metan

Metan bildas i husdjurens magar samt i gödsel och i Sverige härrör utsläppen främst från nötkreatur. Metangasavgången har minskat något under senare år och uppgick 2000 till drygt 3 milj. ton CO₂-ekvivalenter. Det är i dagsläget inte känt hur avgången skall kunna minska ytterligare vid sidan av att minska antalet djur.

Koldioxid

Utsläppen av koldioxid från jordbruket uppgick 2000 till knappt 1 milj. ton. Jordbruksmark kan både bidra till en ökad respektive minskad växthuseffekt genom att avge, respektive binda, koldioxid. Odlingen av oorganogena jordar, dvs. mulljordar, bidrar till ökade utsläpp medan odling på jordar med lägre mullhalt, som kan binda kol i marken, minskar utsläppen.

Om statistiken

Kulturlandskap och biologisk mångfald

Uppgifter om arealen utnyttjad betesmark har under perioden 1995–1999 varje år ingått i lantbruksregistret. Statistiken har avsett företag med mer än 2,1 hektar åker. Omläggningar i systemet för lantbruksregistreringen (se bilaga 1) har medfört att uppgifter om betesmarken fortsättningsvis inte kommer att föreligga varje år.

Statistik rörande miljöstöden sammanställs varje år av Jordbruksverket på basis av gjorda ansökningar om stöd samt utbetalningar.

Växtnäring och markbördighet

Växtnäringsanvändning

Uppgifter om användningen av såväl handelsgödsel som stallgödsel insamlas intermitterant av SCB i telefonintervjuer med jordbrukare i den s.k. gödselmedelsundersökningen. I 2000/2001 års undersökning drogs ett urval på 4 000 jordbrukare.

Växtnäringsbalanser

Näringsbalansberäkningarna bygger på uppgifter från SCB:s gödselmedelsundersökning, vilken genomförs vartannat år (se kapitel 8). I beräkningarna används dessutom skördeuppgifter och olika data från Jordbruksverket, Lantbruksuniversitetet (SLU) och olika forskningsrapporter om t.ex. näringsinnehåll i stallgödsel, kvävenedfall och kvävefixering.

Kväveläckage

Kväveläckaget från åkermark skattas med modellberäkningar av SLU på uppdrag av Naturvårdsverket utifrån data bl.a. från SCB om grödarealer, skördar, gödselgivor och spridningstidpunkter för gödseln. Även väderuppgifter är viktiga indata i modellerna.

Nettobelastningen på havet, dvs. läckaget efter avdrag för retention, grundas på modellberäkningar, som utförs av SMHI.

Ammoniakavgång

Beräkningarna av ammoniakavgången bygger på dataunderlag främst insamlat i SCB:s gödselmedelsundersökning. Beräkningsmetoderna har tagits fram av Naturvårdsverket och SCB i samråd med Jordbrukstekniska institutet och Jordbruksverket. I beräkningsmodellerna utnyttjas bl.a. uppgifter om kväveinnehållet i förbrukade gödselmedel samt, för stall- och betesgödsel, uppgifter om antal djur, kväveproduktion per djurslag och lagrings- och spridnings sätt för olika typer av gödselmedel. Dessutom används schabloner för ammoniakemissionen från olika gödselslag i stall vid lagring och spridning.

Kadmiumupplagring i åkermark

Statistik rörande upplagring av kadmium i åkermark bygger på uppgifter från olika källor vilka sammanställts vid SCB. Särskilt uppgifterna om bortförda mängder med grödor är osäkra eftersom variationen är stor.

Uppgifter om kadmiuminnehållet i fosforgödsel har hämtats från leverantörerna.

Statistiken rörande jordbrukets användning av slam samt kadmiuminnehållet i slam bygger på en totalundersökning av reningsverkens årsredovisningar, som i sin tur baseras på urvalsbaserade mätningar.

Statistik rörande kalkningen till åkermark baseras på försäljningen till jordbruket enligt en årlig postenkät från SCB till de största tillverkarna, importörerna och återförsäljarna av kalkprodukter.

Bekämpningsmedel

Uppgifter om försäljningen av bekämpningsmedel insamlas årligen av Kemikalieinspektionen. På basis av dessa uppgifter har SCB sedan 1981 gjort beräkningar av det antal doser, mätt som liter eller kg preparat per hektar, som den till jordbruket sålda mängden räcker till. Därmed erhålls också ett mått på hur stor yta som kan besprutas med den sålda mängden. Jämförbarheten mellan åren är dock beroende av att förbrukarnas lagerhållning inte nämnvärt ändras från ett år till ett annat.

SCB har också intermittent genomfört intervjuundersökningar om jordbrukarnas användning av kemiska bekämpningsmedel till olika grödor. Vid tolkningen av resultaten från dessa undersökningar måste man komma ihåg att behovet av att använda bekämpningsmedel varierar kraftigt mellan olika år p.g.a. väderlekens inverkan på betingelserna för t.ex. insektsangrepp.

Effekter av energianvändning i jordbruket

Beräkningarna grundar sig på användningen av olika energi- och bränsleslag i jordbruket.

Klimatgaser

Beräkningarna grundas på internationella modeller enligt IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) men med anpassning till svenska emissionsdata och uppgifter från SCB:s gödselmedelsundersökning.

Annan publicering

Redovisningen i detta kapitel baseras till största delen på underlag till *Miljöredovisning för svenskt jordbruk 2000*, Stockholm 2001, vilken i huvudsak tagits fram av SCB på uppdrag av LRF. Underlaget är dels statistik framställd inom SCB:s miljöstatistik, dels statistik

utarbetad av eller i samråd med andra myndigheter. Uppgifter är också hämtade ifrån Statistiska meddelanden (SCB):

Jordbruksarealer:

JO 10 SM

Utsläpp till vatten:

MI 22 SM

Belastning på haven:

MI 29 SM

Gödselmedel och kalk i jordbruket:

MI 30 SM

Bekämpningsmedel i jordbruket:

MI 31 SM

Utsläpp till luft av ammoniak:

MI 37 SM

Miljöräkenskaper:

MI 53 SM

Andra statistikproducenter

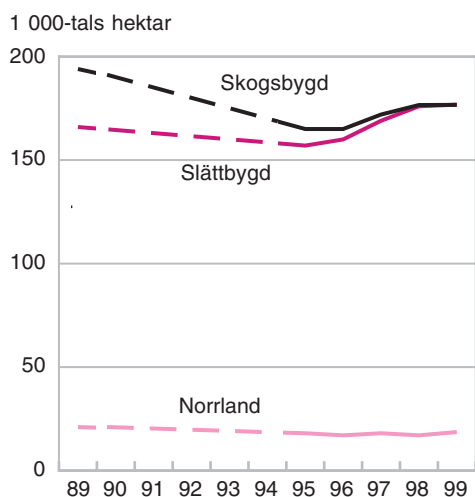
Klimatkommittén, SOU 2000:23.

Naturvårdsverket, Rapport 4730 och 4735.

Jordbruksverkets årsredovisning för räkenskapsåret 2002.

Figur 12A
Utnyttjad areal betesmark i riks-
områden 1989–1999¹

Utilized grazing land in major regions

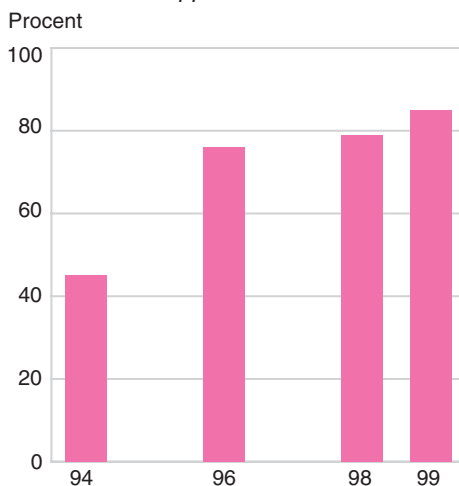

1) Företag med mer än 2 ha åker.

Källa: Jordbruksverket och SCB,
 Lantbruksregistret.

Figur 12B
Andel utnyttjad betesmark¹ med
miljöstöd, hela riket

*Percentage utilized grazing land with
 environment support*

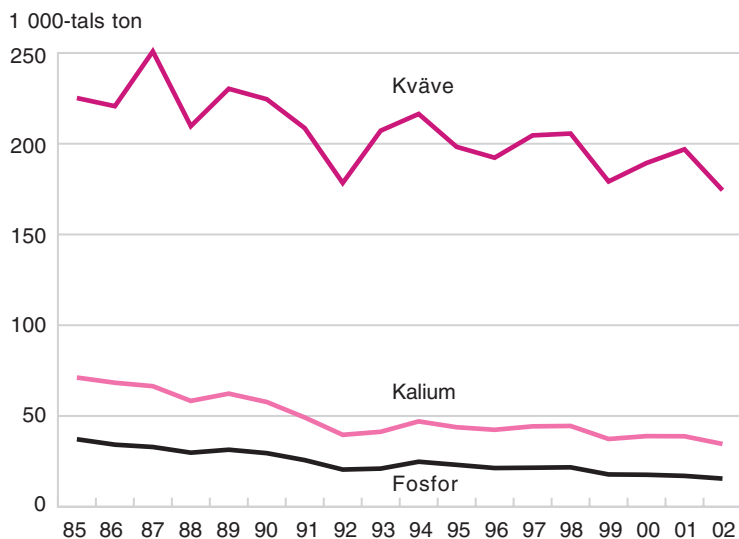

1) Totalt utnyttjad ca 450 000 ha, inkl. areal på skogsföretag och alvarmark.

Källa: Jordbruksverket.

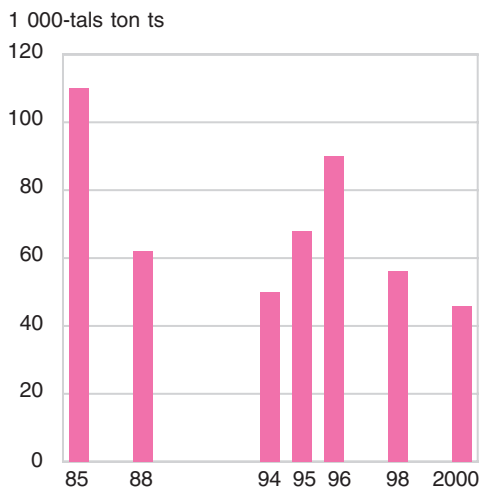
Figur 12C
Försäljning av handelsgödselmedel till jord- och
trädgårdsbruket 1985–2002, 1 000-tals ton

Sale of fertilizers to the agricultural and horticultural sector

Källa: Jordbruksverket och SCB.

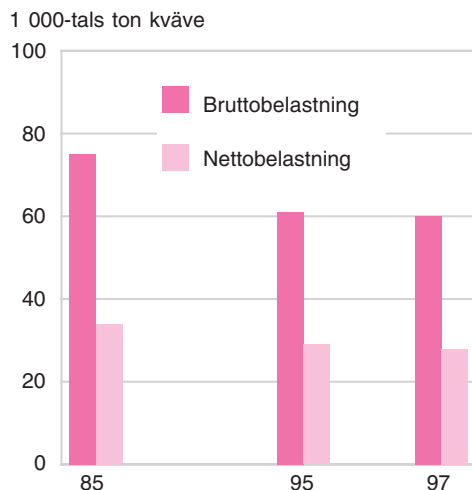
Figur 12D
Slam som återförs till jordbruket
Sludge brought back to agriculture

Källa: Naturvårdsverket och SCB, Miljöstatistiken.

Figur 12E
Kvävebelastning på havet¹ från åkermark i Götaland och Svealand, 1 000-tals ton

Pressure on the sea of nitrogen from arable land in Götaland and Svealand

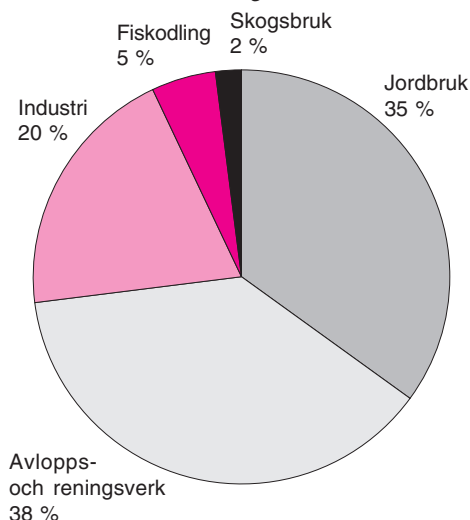

1) Från mänsklig verksamhet efter självrening (retention) under vägen till havet.

Källa: Naturvårdsverket.

Figur 12F
Bruttobelastning på vatten av fosfor från mänsklig verksamhet under 1990-talet

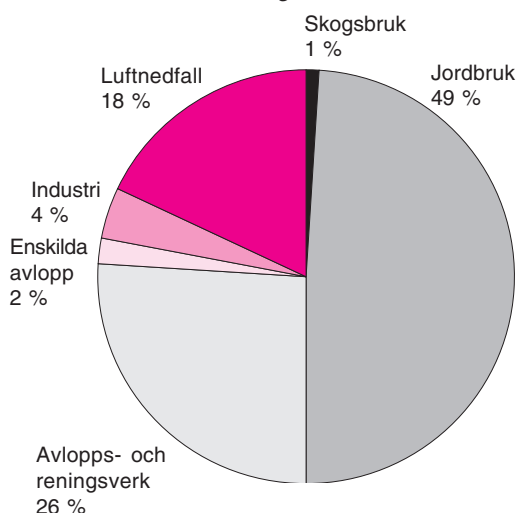
Pressure on water of phosphorus from human activities during the 1990:ies

Källa: Naturvårdsverket.

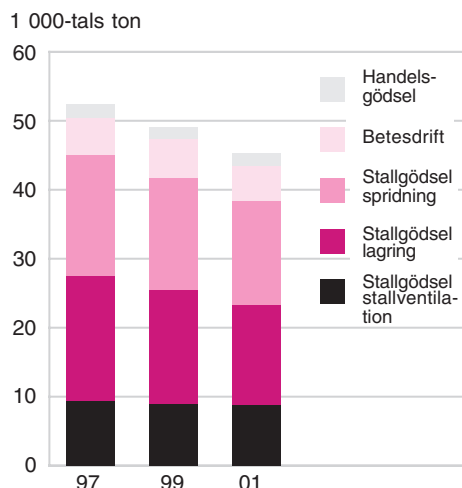
Figur 12G
Bruttobelastning på havet av kväve från mänsklig verksamhet under 1990-talet

Pressure on the sea of nitrogen from human activities during the 1990:ies

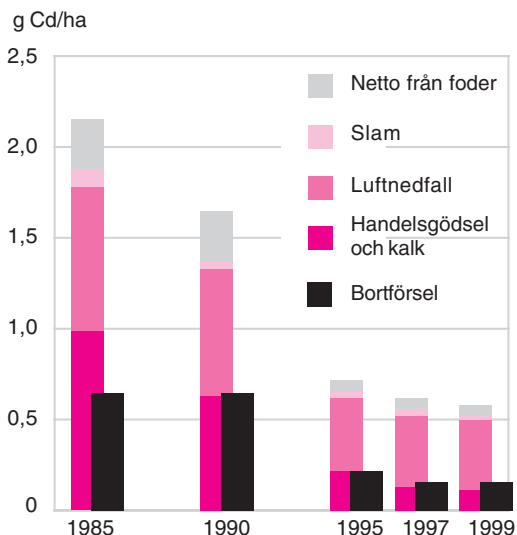
Källa: Naturvårdsverket.

Figur 12H
Ammoniakavgång från jordbruket
Emission of ammonia from agriculture

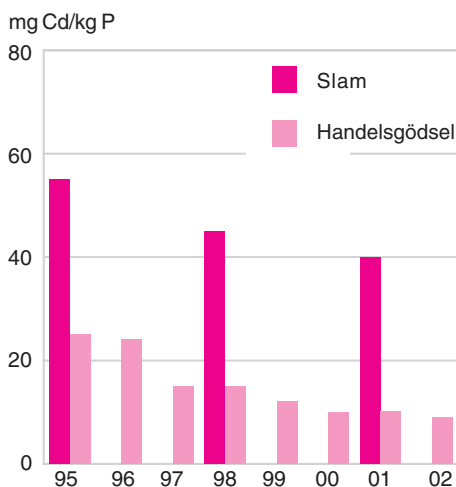
Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Figur 12I
Kadmium i åkermark, tillförsel och bortförsel per år
Cadmium in arable land, supply and removal

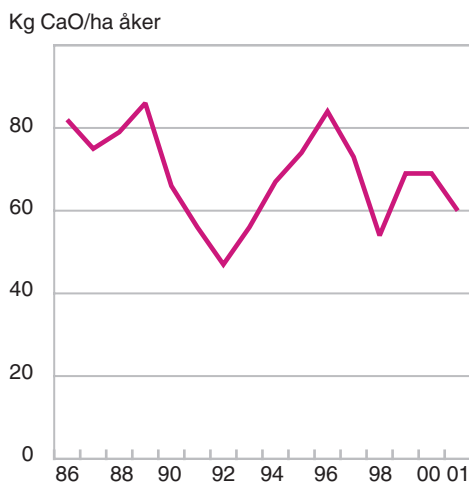
Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Figur 12J
Genomsnittligt kadmiuminnehåll i fosforgödsel och slam
Mean content of cadmium in phosphorus manure and sludge

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

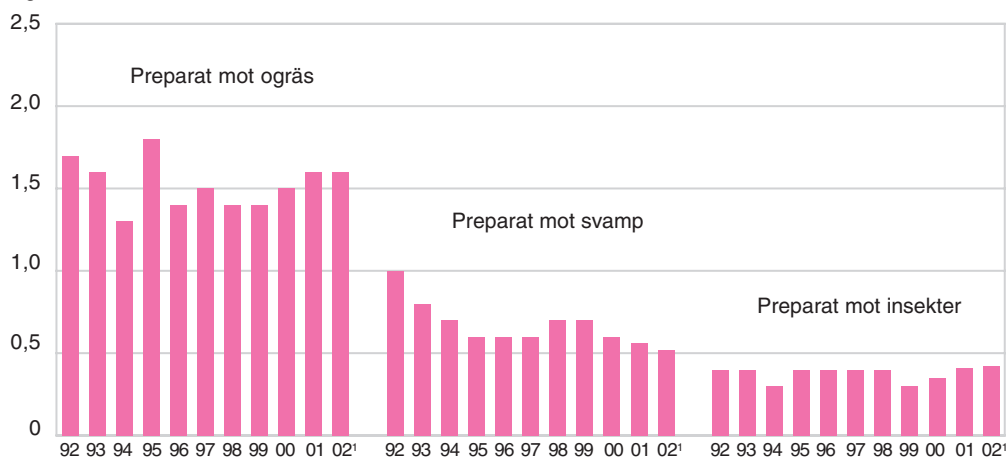
Figur 12K
Kalkning till åkermark, kg CaO per hektar utnyttjad åkermark
Liming per hectare utilized arable land

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Figur 12L**Bekämpningsmedel i jordbruket, genomsnittlig hektardos 1992–2002***Pesticides in agriculture, mean dose per hectare*

Kg/ha

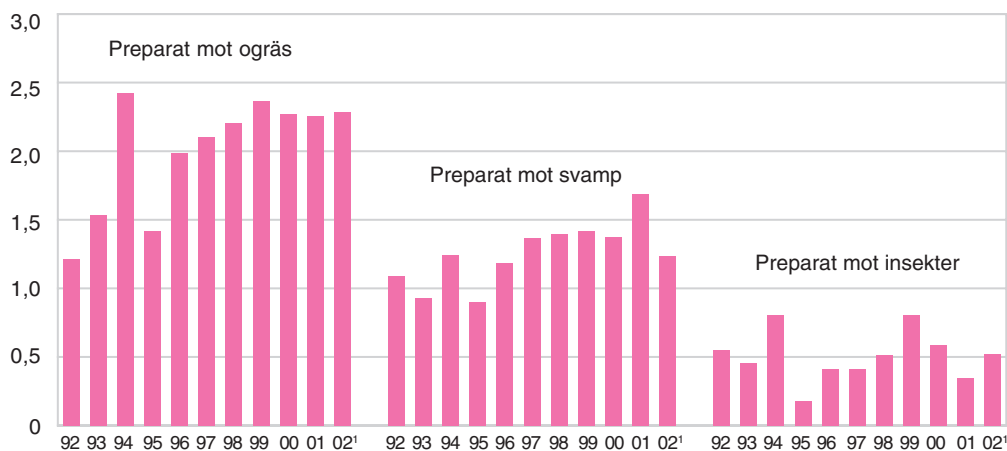

1) Preliminära uppgifter.

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Figur 12M**Bekämpningsmedel i jordbruket, antal hektardoser 1992–2002***Pesticides in agriculture, number of doses per hectare*

Miljoner doser

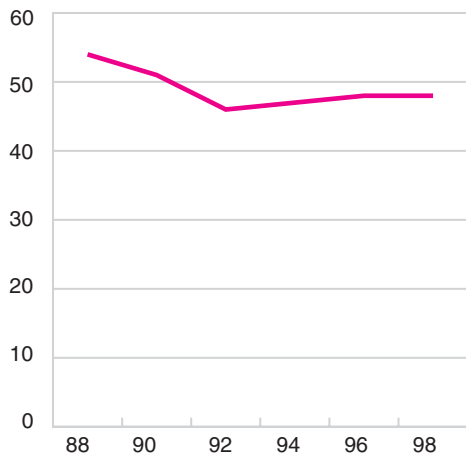
1) Preliminära uppgifter.

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Figur 12N**Andel behandlad areal med bekämpningsmedel, totalt***Percentage treated area with pesticides*

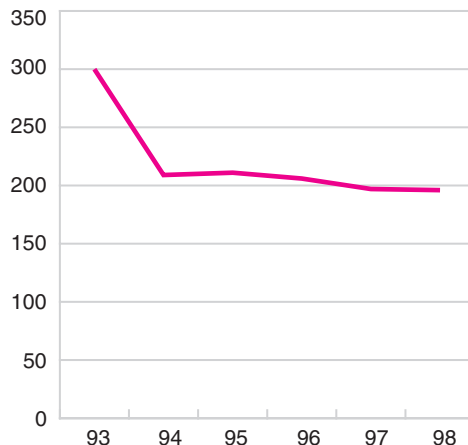
Behandlad areal %

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Figur 12O**Utsläpp av svaveldioxid från direkt energianvändning i jordbruket (exkl. trädgård)***Emission of sulphur dioxide from direct use of energy in agriculture (horticulture excl.)*

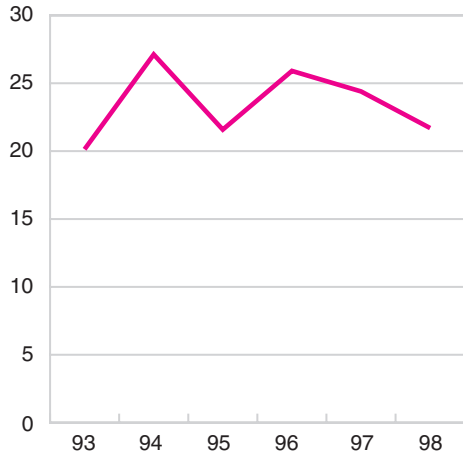
Ton

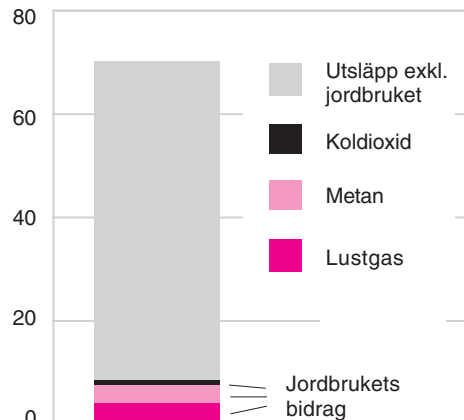
Källa: SCB, Miljöräkenskaperna.

Figur 12P**Utsläpp av kväveoxider från direkt energianvändning i jordbruket (exkl. trädgård)***Emission of nitrogen oxides from direct use of energy in agriculture (horticulture excl.)*

1 000-tals ton

Källa: SCB, Miljöräkenskaperna.

Figur 12Q**Jordbrukets utsläpp av klimatgaser 2000***Emission of climate gases from agriculture*Milj. ton CO₂-ekvivalenter

Källa: SCB och Naturvårdsverket.

Tabell 12.1

Anslutning och måluppfyllelse för stöd för miljövänligt jordbruk 2002, hektar¹*Total area included and target fulfilment for Swedish environmental support.*

	2002	Mål	Måluppfyllelse % år 2002
<i>Stödtyp</i>			
Öppet och varierat odlingslandskap	602 500	600 000	100
Bevarande av betesmarker och slätterängar	420 000	450 000	93
Ekologisk produktion, areal	414 200 ²	20 % av åkerarealen år 2005	77
Bevarande av natur och kulturmiljöer	13 700 brukare 29% av åkerarealen	18 000 brukare 25–30% av åkerarealen	76 100
Åtgärder för minskat kväveläckage	177 600	50 000	355
Bevarande av utrotningshotade husdjursraser	3 850 djurenheter	5 000 djurenheter	77
Skyddszoner	2 450	5 500	45
Våtmarker och småvatten	505	6 000	17 ³
Miljövänlig odling av sockerbeter	1 860	2 200	85
Miljövänlig odling av bruna bönor	686	1 000	69
Natur och kulturmiljöer irenskötseområdet	268 ⁴	1 700	16

1) Uppgifterna för 2002 är baserade på jordbrukarnas ansökningar. Stödtyperna är en del av det svenska miljö- och landsbygdsprogrammet för perioden 2000–2006. För övriga stöd finns det (en mindre andel) arealer kvar i det gamla miljöprogrammet. Dessa arealer redovisas inte här.

2) Inkluderar åtaganden i motsvarande ersättningsform från föregående femårsperiod.

3) Totalt har 1000 ha våtmarker anlagts inom miljö- och landsbygdsprogrammet under 2001 och 2002. Av dessa hade 505 ha gått in i ett skötselåtagande under 2001–2002, resten förväntas gå in i skötselåtaganden fr.o.m. 2003.

4) Avser år 2001.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 12.2

Utnyttjad åkerareal, handels- och stallgödslade arealer samt djurantal 2001*Utilized arable land, arable land treated with commercial fertilizers and manure and number of livestock*

Produktions- område	Utnyttjad åkerareal enligt LBR	Därav gödslad med		Antal djur enligt LBR m.m., 1 000-tal					
		Handels- gödsel, %	Stall- gödsel, %	Nöt- kreatur	Svin inkl. små- grisar	Fjäder- få ¹	Häs- tar ²	Får exkl. lamm	Minkar och rävar ³
Gss	309 500	90	21	89	487	..	..	7	..
Gmb	291 400	80	46	235	408	..	..	44	..
Gns	385 400	81	25	147	361	..	..	15	..
Ss	521 000	76	19	167	278	..	..	33	..
Gsk	443 900	60	55	489	267	..	..	65	..
Ssk	165 800	65	30	88	36	..	..	16	..
Nn	137 900	35	42	92	25	..	..	17	..
Nö	97 300	46	40	60	30	..	..	10	..
<i>Hela riket</i>									
2001	2 352 900	72	34	1 652	1 891	15 700	..	208	280 ⁴
1999	2 410 100	75	34	1 713	2 115	17 300	..	194	276 ⁵
1997	2 530 800	76	32	1 781	2 351	18 500	..	195	273 ⁶
1995	2 386 900	76	33	1 777	2 313	..	..	195	254 ⁷

1) Värphöns enligt LBR, slaktkycklingar (djurplatser) enligt Svensk Fågel.

2) Enligt SCB:s hästinventering 2000 finns närmare 300 000 hästar i landet.

3) Enligt Sveriges Pälsdjursuppfödare Riksförbund.

4) Avser säsongen 2000/01.

5) Avser säsongen 1998/99.

6) Avser säsongen 1996/97.

7) Avser säsongen 1994/95.

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Tabell 12.3

Förbrukning av växtnäringsämnen i handels- och stallgödsel samt totalkväve i stallgödsel 2001

Consumption of plant nutrients in fertilizers and manure and of total nitrogen in manure

Område; storleks- grupp	Grödareal totalt, hektar	Areal gödselad med växtnäringsämnen från handels- o/ell stallgödsel					
		Kväve		Fosfor		Kalium	
		Gödselad areal, %	Växttillgäng- ligt kväve, kg/ha	Gödselad areal, %	Giva, kväve, kg/ha	Gödselad areal, %	Giva kväve, kg/ha
<i>Län</i>							
Stockholm	72 400	80	95	51	19	39	66
Uppsala	128 300	82	100	54	20	37	63
Södermanlands	108 800	80	114	52	25	45	74
Östergötlands	178 400	82	119	56	25	50	84
Jönköpings	84 900	86	90	81	25	81	124
Kronobergs	47 400	80	91	77	23	77	110
Kalmar	115 300	84	113	68	26	68	121
Gotlands	78 800	88	92	77	23	77	88
Blekinge	29 800	90	94	66	27	69	87
Skåne	418 800	91	130	61	26	64	78
Hallands	103 200	84	120	71	29	73	93
Västra Götalands	411 600	84	111	67	24	67	81
Värmlands	90 800	72	97	66	22	66	72
Örebro	91 000	83	92	73	20	66	58
Västmanlands	101 700	81	104	66	22	44	60
Dalarnas	53 200	84	87	76	19	77	76
Gävleborgs	62 800	68	61	60	18	60	71
Västernorrlands	42 900	55	68	50	19	50	104
Jämtlands	38 200	63	57	60	21	60	110
Västerbottens	60 600	72	71	62	21	63	87
Norrbottens	30 000	69	63	65	21	65	93
<i>Produktionsområden</i>							
Gss	309 500	91	136	59	26	61	66
Gmb	291 400	90	112	73	26	74	95
Gns	385 400	87	121	62	26	60	70
Ss	521 000	82	102	60	21	48	62
Gsk	443 900	80	97	70	24	71	111
Ssk	165 800	75	89	65	20	63	79
Nn	137 900	63	65	58	20	58	95
Nö	97 300	70	67	63	21	63	90
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1– 20,0	272 000	61	64	51	19	51	61
20,1– 50,0	534 000	80	89	65	22	64	80
50,1– 100,0	656 900	86	110	68	24	65	98
100,1–	888 700	88	124	65	25	61	82
<i>Hela riket</i>							
2001	2 352 900	82	107	64	24	61	84
1999	2 410 100	84	100	69	25	65	80
1997	2 530 800	84	100	66	25	64	75
1995	2 386 900	83	100	62	25	60	80
1993	2 496 800	85	100	59	25	57	80
1991	2 418 100	83	95	59	30	57	85

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Tabell 12.3 (forts.)

Område; Storleks- grupp	Totalförbrukning, ton						
	Kväve			Fosfor		Kalium	
	Växttill- gängligt kväve	Därav i handels- gödsel	Total- kväve i stallgödsel	Totalt	Därav i handels- gödsel	Totalt	Därav i handels- gödsel
<i>Län</i>							
Stockholm	5 490	5 060	1 100	690	370	1 890	390
Uppsala	10 490	9 740	1 940	1 380	740	2 990	730
Södermanlands	9 910	8 910	2 350	1 410	680	3 660	850
Östergötlands	17 350	15 110	4 950	2 520	1 140	7 550	1 810
Jönköpings	6 620	4 020	6 130	1 720	230	8 580	630
Kronobergs	3 440	2 200	2 800	820	130	3 990	380
Kalmar	10 940	7 560	7 070	2 050	310	9 560	750
Gotlands	6 340	5 170	2 840	1 360	620	5 320	1 640
Blekinge	2 520	2 030	1 190	520	130	1 790	410
Skåne	49 260	44 190	11 590	6 700	2 840	20 630	7 660
Hallands	10 420	8 270	4 560	2 150	640	7 010	2 000
Västra Götalands	38 630	32 880	12 820	6 680	3 110	22 400	6 310
Värmlands	6 360	5 370	2 350	1 320	680	4 300	1 390
Örebro	6 970	6 350	1 560	1 360	900	3 490	1 380
Västmanlands	8 580	7 990	1 470	1 500	1 020	2 680	990
Dalarnas	3 860	3 150	1 740	790	340	3 100	870
Gävleborgs	2 590	2 000	1 550	680	270	2 670	570
Västernorrlands	1 590	790	1 610	..	..	..	..
Jämtlands	1 370	480	1 890	..	..	..	..
Västerbottens	3 090	2 260	1 980	780	280	3 310	710
Norrbottens	1 290	760	1 090	410	180	1 820	380
<i>Produktionsområden</i>							
Gss	38 460	35 620	6 190	4 830	2 480	12 590	6 670
Gmb	29 280	23 350	13 190	5 450	1 670	20 530	4 800
Gns	40 340	36 200	9 080	6 120	3 340	16 220	5 900
Ss	43 300	39 750	8 700	6 750	4 040	15 550	5 010
Gsk	34 640	24 050	23 840	7 510	1 540	34 980	3 930
Ssk	11 120	9 310	4 660	2 160	950	8 270	2 010
Nn	5 680	3 230	5 240	1 590	360	7 570	870
Nö	4 510	3 040	3 410	1 270	450	5 560	1 090
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1– 20,0	10 600	9 400	4 300	2 650	1 200	8 380	2 930
20,1– 50,0	38 420	32 200	15 830	7 680	3 200	27 270	6 750
50,1–100,0	62 650	50 540	26 630	10 820	3 810	42 010	8 010
100,1–	97 410	83 690	28 360	14 760	6 680	44 690	12 680
<i>Hela riket</i>							
2001	207 130	174 300	74 580	35 710	14 720	121 430	30 090
1999	203 780	171 970	74 490	39 960	17 680	124 020	35 400
1997	213 290	181 760	74 220	42 410	19 030	125 470	38 690
1995	197 950	172 830	63 220	40 910	18 870	117 660	35 840
1993	210 220	185 520	64 240	39 800	19 030	111 120	37 280
1991	190 490	166 850	62 560	40 760	20 870	113 840	38 840

Tabell 12.4

Kväve- och fosforbalanser för åkermark ("soil surface" balanser)¹

Nitrogen- and phosphorus balances for arable land

	Kväve, kg/ha				Fosfor, kg/ha			
	1995 ²	1997 ²	1999 ²	2001	1995 ²	1997 ²	1999 ²	2001
<i>Tillförsel</i>								
handelsgödsel	71	70	63	65	7	6,5	6	6
stallgödsel	28	28	27	26	8	7,5	8	7
betesgödsel	10	10	10	9	2	2	2	2
utsäde	2	2	2	2	(0,3)	(0,3)	0	0
deposition	11	9	9	10	(0,3)	(0,3)	(0,3)	(0,3)
slam	1	1	1	1	0,7	0,7	1	0
kvävefixering	10	11	10	11	–	–	–	–
Totalt	132	130	121	123	19	18	17	16
<i>Bortförsel</i>								
skörd	81	83	80	83	13	14	13	14
skörderester	2	2	2	2	(0,3)	(0,3)	0	0
Summa skördeprodukter	83	86	82	85	13	14	13	14
<i>Överskott, totalt</i>	49	43	40	37	5	3	3,6	1,6
därav								
ammoniak från växtrester	2	2	1	1	–	–	–	–
läckage	27	27	23	23	(0,3)	(0,3)	(0,3)	(0,3)
denitrifikation, fastläggning m.m.	20	14	16	13	6	4	4	2
dessutom								
ammoniak från handels-, stall- och betesgödsel	16	16	15	14	–	–	–	–
<i>Effektivitet, %</i>	63	67	68	70	70	80	79	90

1) P.g.a. avrundningar stämmer inte alltid summorna i tabellen.

2) Reviderade uppgifter.

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Tabell 12.5

Användning 1998 av ogräs-, svamp- och insektsmedel i åkergrödor, behandlad grödareal samt förbrukad mängd aktiv substans, kg/ha och ton

Use of pesticides in arable crops, treated crop area, and active substance

Område; storleksgrupp	Gröd- areal totalt, 1 000-tals ha	Ogräsmedel			Svampmedel		
		Behand- lad areal %	Aktiv sub- stans på be- handlad areal kg/ha	ton	Behand- lad areal %	Aktiv sub- stans på be- handlad areal kg/ha	ton
<i>Län</i>							
Stockholms	78	46	0,35	12,4	11	0,37	3,1
Uppsala	138	56	0,50	38,8	14	0,35	6,6
Södermanlands	117	55	0,40	26,0	12	0,32	4,3
Östergötlands	189	58	0,45	49,4	22	0,36	15,1
Jönköpings	92	16	0,61	9,1	..	..	1,5
Kronobergs	53	21	0,29	3,1	..	..	0,2
Kalmar	122	39	0,79	37,8	10	0,92	11,1
Gotlands	81	42	0,63	21,5	3	0,83	2,2
Blekinge	31	46	0,89	12,7	17	2,09	11,4
Skåne	441	74	1,20	389,5	40	0,68	118,2
Hallands	113	50	0,46	25,9	12	1,24	16,7
Västra Götalands	446	48	0,41	88,6	10	0,49	21,5
Värmlands	97	29	0,37	10,4	2	1,44	2,7
Örebro	101	56	0,45	25,2	11	0,51	5,9
Västmanlands	109	61	0,42	28,3	8	0,29	2,7
Dalarnas	58	32	0,46	8,5	..	..	1,3
Gävleborgs	69	17	0,50	5,8	..	..	0,5
Västernorrlands	50	..	..	2,1	..	..	0,1
Jämtlands	43	..	..	0,5	..	..	0,2
Västerbottens	64	..	..	2,5	..	..	0,3
Norrbottens	37	..	..	0,3	-	-	-
<i>Produktionsområden</i>							
Gss	331	82	1,15	311,3	44	0,63	91,5
Gmb	301	55	0,94	154,3	19	1,09	62,4
Gns	410	64	0,41	108,0	20	0,42	34,3
Ss	553	56	0,43	133,4	11	0,37	22,9
Gsk	483	24	0,50	57,9	3	0,82	10,8
Ssk	190	30	0,47	26,9	3	0,61	3,6
Nn	154	9	0,47	6,5	..	..	1,3
Nö	108	3	0,74	2,8	..	..	0,3
<i>Storleksgrupp hektar åkermark</i>							
5,1 – 20,0	360	18	0,64	41,3	2	1,42	9,6
20,1 – 50,0	666	36	0,66	159,0	7	0,85	38,3
50,0 – 100,0	723	49	0,69	243,6	12	0,80	72,2
Över 100,0	780	69	0,66	355,3	28	0,47	103,5
<i>Hela riket</i>							
1998	2 529	47	0,67	798,3	14	1,00	225,5
1996	2 432	47	0,70	788,0	10	0,64	159,5
1994	2 506	45	0,80	878,0	7	1,20	226,8
1992	2 440	42	0,90	897,2	6	2,50	370,9
1991	2 418	42	0,90	944,1	9	2,20	471,9
1990	2 573	48	1,10	1 308,8	8	2,00	430,1

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Tabell 12.5 (forts.)

Område; storleksgrupp	Insektsmedel			Summa		
	Behand- lad areal %	Aktiv sub- stans på be- handlad areal		Behand- lad areal %	Aktiv sub- stans på be- handlad areal	
		kg/ha	ton		kg/ha	ton
<i>Län</i>						
Stockholms	15	0,05	0,5	48	0,43	16,0
Uppsala	10	0,03	0,4	58	0,57	45,8
Södermanlands	6	0,05	0,3	56	0,47	30,6
Östergötlands	16	0,03	0,8	60	0,58	65,3
Jönköpings	6	0,09	0,5	17	0,72	11,0
Kronobergs	8	0,02	0,1	21	0,31	3,4
Kalmar	9	0,06	0,7	40	1,02	49,7
Gotlands	3	0,03	0,1	44	0,67	23,9
Blekinge	13	0,20	0,8	47	1,69	24,9
Skåne	33	0,05	7,0	75	1,56	514,6
Hallands	8	0,05	0,4	51	0,75	43,1
Västra Götalands	5	0,02	0,5	50	0,50	110,5
Värmlands	..	..	0,0	30	0,46	13,1
Örebro	3	0,02	0,0	58	0,54	31,2
Västmanlands	4	0,01	0,0	62	0,46	31,0
Dalarnas	..	..	0,0	34	0,50	9,8
Gävleborgs	..	..	0,0	18	0,52	6,3
Västernorrlands	–	–	–	..	..	2,2
Jämtlands	–	–	–	..	..	0,7
Västerbottens	..	..	0,0	..	..	2,8
Norrbottnens	–	–	–	..	..	0,3
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	37	0,05	5,6	83	1,48	408,4
Gmb	15	0,07	3,0	56	1,30	219,7
Gns	12	0,02	1,1	67	0,53	143,5
Ss	7	0,05	1,8	57	0,50	158,2
Gsk	5	0,06	1,4	24	0,59	70,1
Ssk	2	0,03	0,1	31	0,52	30,6
Nn	–	–	–	10	0,52	7,8
Nö	..	..	0,0	3	0,82	3,1
<i>Storleksgrupp hektar åkermark</i>						
5,1– 20,0	2	0,05	0,4	18	0,79	51,3
20,1– 50,0	5	0,09	3,2	37	0,81	200,4
50,0– 100,0	10	0,04	3,1	50	0,88	318,9
Över 100,0	21	0,04	6,8	70	0,85	465,6
<i>Hela riket</i>						
1998	11	0,04	12,2	48	0,85	1 036,0
1996	9	0,04	9,5	48	0,82	957,0
1994	14	0,07	23,8	47	1,00	1 128,6
1992	16	0,09	34,7	46	1,20	1 302,1
1991	7	0,05	8,0	44	1,30	1 424,0

Tabell 12.6

**Användning av ogräs-, svamp- och insektsmedel i jordbruket 1998.
Behandlad grödareal, procent samt förbrukad mängd aktiv substans,
kg/ha och ton**

Use of pesticides in arable crops, treated crop area, per cent and active substance

Gröda	Gröd- areal, 1 000- tals hektar	Ogräsmedel			Antal obs	Svampmedel			Antal obs
		Behand- lad areal, %	Aktiv sub- stans på be- handlad areal Kg/ha	Ton		Behand- lad areal, %	Aktiv sub- stans på be- handlad areal Kg/ha	Ton	
Höstvete	359,0	91	0,54	175,7	1 659	60	0,32	69,1	1 025
Vårvete	39,0	85	0,54	18,2	451	40	0,32	5,1	224
Råg	34,6	71	0,57	14,0	356	12	0,27	1,1	56
Höstkorn	15,9	81	0,73	9,4	156	50	0,37	2,9	97
Vårkorn	429,0	78	0,50	167,7	2 024	17	0,30	21,1	383
Havre	311,5	73	0,41	92,4	1 596	1	0,35	1,6	52
Rågvete	66,8	71	0,54	25,6	623	6	0,27	1,1	48
Blandsäd	27,0	35	0,40	3,8	111	..	..	0,0	1
Slättervall	742,1	..	..	0,8	5	–	–	0,0	0
Grönfoder	21,9	..	..	0,7	28	–	–	0,0	0
Betevall	221,4	..	..	0,0	2	–	–	0,0	0
Frövall	9,0	50	1,20	5,4	72	..	..	0,2	6
Kok- o. Foderärter	49,2	77	1,03	39,2	660	..	..	0,0	3
Konservärter	8,5	88	0,78	5,9	89	–	–	0,0	0
Bruna bönor	0,9	..	..	..	25	–	–	..	0
Matpotatis	25,1	57	0,84	12,1	182	76	3,83	73,4	271
Potatis för stärkelse	8,6	81	0,96	6,6	88	94	2,71	21,8	102
Sockerbetor	58,7	98	3,09	178,5	496	..	..	0,1	1
Höstraps	23,2	83	0,84	16,0	264	16	0,57	2,1	43
Vårrops	16,7	54	0,48	4,4	148	..	..	1,3	25
Höstrybs	1,5	..	..	0,0	9	..	..	0,0	1
Vårrysbs	13,2	28	0,42	1,5	53	..	..	0,3	9
Oljelin	15,1	56	0,13	1,1	189	–	–	0,0	0
Trädgårdsväxter	13,1	50	2,62	17,1	65	37	5,02	24,1	42
Andra växtslag	3,0	..	..	0,3	6	..	..	0,2	1
Energiskog	14,5	..	..	0,0	4	–	–	0,0	0

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Tabell 12.6 (forts.)

Gröda	Insektmedel			Antal obs	Summa			Antal obs
	Behandlad areal, %	Aktiv substans på handlad areal Kg/ha	Ton		Behandlad areal, %	Aktiv substans på handlad areal Kg/ha	Ton	
Höstvete	33	0,02	2,5	503	92	0,75	247,3	1 949
Vårvete	23	0,04	0,3	117	86	0,70	23,5	594
Råg	17	0,01	0,1	79	72	0,61	15,2	577
Höstkorn	..	..	0,0	14	84	0,92	12,3	189
Vårkorn	9	0,09	3,5	212	78	0,57	192,3	2 755
Havre	9	0,04	1,3	309	73	0,42	95,3	2 226
Rågvete	6	0,03	0,1	61	72	0,56	26,9	973
Blandsäd	..	..	0,0	8	35	0,40	3,8	418
Slättervall	–	–	0,0	0	..	..	0,8	2 696
Grönfoder	..	..	0,0	3	..	..	0,7	325
Betevall	–	–	0,0	0	..	..	0,0	1 917
Frövall	..	..	0,0	15	52	1,19	5,6	169
Kok- o. Foderarter	18	0,07	0,6	147	77	1,05	39,8	924
Konservärter	40	0,07	0,3	42	88	0,81	6,1	107
Bruna bönor	–	–	..	0	..	..	..	25
Matpotatis	20	0,13	0,7	66	77	4,47	86,2	545
Potatis för stärkelse	57	0,25	1,2	61	94	3,68	29,6	115
Sockerbetor	11	0,05	0,3	66	98	3,10	178,9	512
Höstraps	55	0,01	0,2	189	89	0,89	18,3	354
Vårtraps	82	0,01	0,2	208	88	0,40	5,9	269
Höstrybs	..	..	0,0	10	..	..	0,1	55
Vårrys	64	0,01	0,1	149	75	0,20	2,0	239
Oljelin	..	..	0,0	3	56	0,13	1,1	294
Trädgårdsväxter	19	0,35	0,9	31	56	5,70	42,0	182
Andra växtslag	..	..	0,0	1	..	..	0,5	91
Energiskog	–	–	0,0	0	..	..	0,0	232

13 Jordbruket i EU

Kapitel 13 innehåller uppgifter för EU-länderna om

- Sysselsättning
- Arealer och företag
- Växtodling och trädgårdsodling
- Husdjur

Redovisningen hänför sig främst till förhållandena 2001 men vissa tabeller avser 1997 eller 1999.

Sammanfattning

Växtodling och företag

Sysselsättning (tabell 13.1)

Det totala antalet sysselsatta i olika länder följer naturligtvis till mycket stor del de olika ländernas invånarantal. Störst var antalet sysselsatta i Tyskland, Storbritannien, Frankrike och Italien. Lägst var antalet i Luxemburg och Irland.

Den största andelen sysselsatta i jordbruket hade Grekland med 16 %, Portugal med 13 % samt Irland och Spanien med 7 % vardera. För de befolkningsmässigt största länderna, Tyskland, Storbritannien, Frankrike och Italien var motsvarande tal 3 %, 1 %, 4 % respektive 5 %. Storbritanniens andel tillsammans med Belgiens var den lägsta som något land uppvisade. Andra länder med låg andel var Danmark med 4 %, Nederländerna och Sverige med 3 % samt Luxemburg med 2 %.

Portugal och Tyskland var de länder som hade den högsta andelen sysselsatta i industri, 34 respektive 33 %, medan Luxemburg och Nederländerna hade högst andel sysselsatta i övriga näringar, 77 respektive 75 %.

Arealer och företag (tabell 13.2–3)

Av länderna inom EU har Frankrike och Spanien den största utnyttjade jordbruksarealen följt av Tyskland, Storbritannien och Italien. Åkerarealen är störst i Frankrike, Spanien och Tyskland medan Frankrike, Spanien och Storbritannien har den största arealen betesmark.

De fleråriga grödorna upptar mycket betydande arealer hos de sydligaste medlemsländerna. De största skogsarealerna redovisar Sverige och Finland.

Totalt fanns 1999/2000 knappt 7 miljoner jordbruksföretag i EU-länderna. Av dessa hade drygt 57 % mindre än 5 hektar utnyttjad jordbruksareal. Dessa företag svarade totalt för drygt 5 % av arealen. Företag med minst 100 hektar, som utgjorde endast 3,5 % av det totala antalet företag, brukade 44 % av jordbruksarealen.

Företagsstrukturen visar mycket stora skillnader mellan olika länder. Flest företag i den lägsta storleksgruppen hade Italien följt av Spanien, Grekland och Portugal. I Italien utgjorde dessa företag 78 % av antalet företag och svarade för 19 % av arealen.

Frankrike, Spanien och Storbritannien hade flest företag i den högsta storleksgruppen. Storbritannien är det land där företagen med minst 100 hektar utgjorde den största andelen, 17 %, av det totala antalet företag och där deras andel av arealen var störst, 69 %.

Skördar (tabell 13.4–5)

Av spannmålsgrödorna odlas vete på störst areal följt av korn och majs. Frankrike hade den största vetearealen, 4,7 miljoner hektar och även den största skörden. Spanien hade den största kornarealen, men Tyskland hade den största kornskörden följt av Frankrike och Spanien.

Produktionen av grönsaker varierar mycket

mellan olika länder, en skillnad som inte bara förklaras av skillnader i klimat. Italien, Spanien, Grekland och Portugal hade de största skördarna av tomaters.

Husdjur

Nötkreatur (tabell 13.6)

I tabellen redovisas antalet nötkreatur med viss uppdelning på djurslag. Det framgår att mjölkkor utgjorde knappt 25 % av antalet nötkreatur, medan motsvarande andel för övriga kor var 15 %. Flest mjölkkor hade Tyskland och Frankrike. Det klart största antalet övriga kor fanns i Frankrike.

Svin, får och getter (tabell 13.7)

I tabellen redovisas antalet svin med viss uppdelning samt antalet får och getter. Flest svin fanns i Tyskland och flest får i Storbritannien. Grekland hade det största antalet getter.

Företag med nötkreatur (tabell 13.8)

I tabellen redovisas strukturen i mjölkproduktionen 1999. Av tabellen framgår att mjölkkor fanns vid 749 000 företag. Av dessa hade 45 % färre än 10 mjölkkor. Flest mjölkföretag hade Tyskland, Frankrike, Italien och Spanien. De flesta mjölkorna återfanns i storleksgrupperna 50–99 respektive 30–49 mjölkkor.

Animalieproduktion (tabell 13.9)

I tabellen redovisas medlemsländernas produktion av de viktigaste animalieprodukterna. Tyskland, Frankrike och Storbritannien hade den största mjölkproduktionen.

Konsumtion och självförsörjningsgrad (tabell 13.10)

I tabellen redovisas konsumtionen per person samt självförsörjningsgraden för vissa livsmedel år 2001. Det framgår att skillnaderna mellan länderna är stor. Finland, Irland, Sverige och Danmark har den högsta förbrukningen av konsumtionsmjölk och Grekland och Italien den lägsta. I fråga om grädde och smör har Grekland, Spanien och Portugal den lägsta konsumtionen. Grekland och Frankrike ligger högst

vad avser ostkonsumtionen. Finland och Sverige har betydligt lägre total köttkonsumtion än övriga medlemsländer. Detta beror främst på en relativt sett mycket låg konsumtion av fjäderfäkött.

Flera länder är för alla eller de flesta av de redovisade livsmedlen mer än självförsörjande. Grekland och Storbritannien är dock inte för något av livsmedlen helt självförsörjande. Italien är endast självförsörjande för ett av livsmedlen. De högsta siffrorna för självförsörjningsgrad redovisas av Irland för nötkött (1 148 %), smör (863 %) och ost (586 %) samt av Danmark för griskött (523 %) och ost (273 %) och av Nederländerna för griskött (248 %), ost (212 %) och fjäderfäkött (198 %). De lägsta siffrorna redovisas av Grekland för nötkött (25 %) och smör (30 %) samt av Belgien/Luxemburg för ost (35 %).

Om statistiken

EU:s statistiksystem

Sammanställningen av EU:s jordbruksstatistik sker i huvudsak vid EU:s statistiska kontor Eurostat i Luxemburg. EU:s jordbruksbokföringsundersökning (FADN) handhas emellertid av direktoratet DG-Agri vid EU-kommissionen i Bryssel. Produktionen av statistiken sker i respektive medlemsland och regleras genom bestämmelser av olika dignitetsnivåer. Vissa bestämmelser (regulations) är bindande för medlemsländerna och har samma ställning som nationell lagstiftning, medan den lägsta graden har formen av rekommendationer (recommendations).

Resultaten från medlemsländernas undersökningar överlämnas ofta i form av granskade primäruppgifter, som Eurostat sedan granskar ytterligare och därefter sammanställer sin statistik från. I flera fall läggs dessa primäruppgifter vid Eurostat in i en databas som möjliggör flexibla statistikuttåg.

Resultaten från undersökningarna publiceras i ett antal skriftserier av vilka de mest frekventa utkommer varje kvartal. Uppgifterna till detta kapitel har till största delen hämtats från

årsboken *Agriculture – Statistical yearbook 2002*, som innehåller uppgifter från en mängd olika områden. Årsboken innehåller tabeller med rubriker på tyska, engelska och franska. Därutöver finns viss förklarande text på samma språk. Boken omfattar förutom uppgifter om jordbruk även avsnitt om skogsbruk och fiske.

Om uppgifter saknas för det senaste året för något medlemsland har i tabellerna den senast tillgängliga uppgiften tagits med. Denna har då försetts med en not som anger vilket år uppgiften avser. Även uppgiften för EU-15 toltalt bygger i sådana fall på dessa oftast enstaka äldre uppgifter. Summorna har dock inte försetts med not.

Växtodling och företag

Strukturundersökningar ska genomföras av medlemsländerna minst vartannat år (1995, 1997 osv.). Dessa kan göras som totalräkningar eller som urvalsundersökningar. Totalräkningar ska dock utföras ungefär vart tionde år. Senast detta krävdes var 1989/1990.

Strukturundersökningarna omfattar uppgifter om företag och brukare, markanvändning, husdjur, maskiner, arbetskraft m.m. Utöver uppgifter för hela riket krävs även redovisning på regional nivå.

Innehållet i redovisningen av statistikuppgifter från EU har stora likheter med den tidigare svenska redovisningen. På ett antal punkter föreligger dock vissa skillnader. Arealredovisningen är t.ex. något annorlunda (se nedan). Dessutom har EU ett typologisystem, dvs. ett sätt att beskriva jordbruksföretagens storlek och driftsinriktning, som skiljer sig från det svenska, vilket finns beskrivet under rubriken "Företagens driftsinriktning" i kapitel 2. Den främsta skillnaden är att det svenska systemet använder standardiserat arbetsbehov som storleksmått, medan EU:s system använder standardiserat täckningsbidrag. Indelningen i driftsinriktningar skiljer sig också åt.

En annan skillnad är att trädgårdnäringen är en reglerad näring i EU, vilket tidigare inte var fallet i Sverige. Denna förändring har påverkat behovet av statistiska uppgifter.

EU:s definitioner av ägoslagen skiljer sig i

olika avseenden från de svenska definitioner som redovisningen i kapitel 2 baseras på:

Utnyttjad jordbruksareal (Utilized agricultural area – UAA) kan uppdelas i åkermark (Arable land), köksträdgårdar (Kitchen gardens), betesmark (Permanent grassland), fleråriga grödor (Permanent crops), annan mark (Other utilized agricultural areas) samt kombinerad odling.

Åkermarksbegreppet är något snävare än det svenska som också innefattar fleråriga grödor t.ex. fruktodlingar.

Husdjur

Inom EU insamlas uppgifter om husdjur, dels vid strukturräkningarna, dels vid särskilda djurräkningar.

För nötkreatur genomförs räkningar årligen en gång i maj eller juni och en gång i december. Om undersökningarna utförs som urvalsundersökningar finns precisionskrav uppställda.

För svin skall räkningar genomföras årligen avseende antalet djur den första veckan i april, augusti och december. För Sverige liksom andra länder med mindre än 3 miljoner svin krävs endast att räkningen i december genomförs.

Bestämmelserna om djurräkningar innefattar också krav på månatlig slaktstatistik och halvårsvisa slaktprognoser för de djurslag som berörs av djurräkningarna.

Annan publicering

Statistik rörande jordbruket i EU-länderna sammanställs av EU:s statistiska kontor Eurostat. Publicering sker i "Statistics in focus", vilket är Eurostats motsvarighet till Statistiska meddelanden. Publicering sker också i EU:s kvartalsrapporter *Quarterly Bulletins*, *Animal production* (tabell 13.9) samt i "Agriculture–Statistical Yearbook" (för tabellerna 13.1–13.8 och 13.10).

EU:s statistik för jordbruket är också tillgängligt i databasen *New Cronos*.

Tabell 13.1
Sysselsättning fördelad på sektorer 2001, 1 000-tals
personer och procent

Civilian employment by sector of activity

Land	Jordbruk, skogsbruk fiske	Industri	Övrigt	Totalt
<i>1 000-tals personer</i>				
Belgien	56	1 029	2 954	4 039
Danmark	96	689	1 927	2 712
Tyskland	956	11 974	23 598	36 528
Grekland	627	894	2 397	3 918
Spanien	1 025	5 023	9 828	15 877
Frankrike	964	6 163	16 546	23 672
Irland	120	498	1 092	1 709
Italien	1 113	6 783	13 477	21 373
Luxemburg	3	40	142	185
Nederländerna	238	1 644	5 739	7 621
Österrike	215	1 086	2 396	3 697
Portugal	645	1 697	2 642	4 984
Finland	140	649	1 607	2 396
Sverige	114	1 028	3 187	4 330
Storbritannien	390	6 956	20 563	27 908
EU-15	6 701	46 152	108 094	160 947
<i>Procent</i>				
Belgien	1	26	73	100
Danmark	4	25	71	100
Tyskland	3	33	65	100
Grekland	16	23	61	100
Spanien	7	32	62	100
Frankrike	4	26	70	100
Irland	7	29	64	100
Italien	5	32	63	100
Luxemburg	2	22	77	100
Nederländerna	3	22	75	100
Österrike	6	29	65	100
Portugal	13	34	53	100
Finland	6	27	67	100
Sverige	3	24	74	100
Storbritannien	1	25	74	100
EU-15	4	29	67	100

Källa: Eurostat.

Tabell 13.2
Total areal och jordbruksareal 2001, 1 000-tals hektar
Total and agricultural area

Land	Utnyttjad jordbruksareal	Därav			Skogsmark	Total areal land och vattenareal
		Åkermark	Fleråriga grödor	Betesmark		
Belgien	1 390	845	21	521	617	3 053
Danmark	2 694	2 498	12	184	445	4 309
Tyskland	17 038	11 810	208	5 013	10 491 ⁴	35 703
Grekland	3 917 ¹	2 796	1 113 ¹	1 789 ⁵	2 940 ¹	13 196
Spanien	25 428	13 019	4 929	7 328	15 915	50 488
Frankrike	29 739 ¹	18 332 ¹	1 198	9 987	15 375	54 909
Irland	4 458	960 ¹	2	3 339 ²	327 ⁶	7 030
Italien	15 355	8 172	2 724	4 366	6 854	30 134
Luxemburg	128	61	1	65	89	259
Nederländerna	1 933	1 005	33	881	322	3 552
Österrike	3 375	1 379	71	1 917	3 274 ³	8 386
Portugal	3 791	1 610	767	1 390	3 324	9 191
Finland	2 216	2 185	4	25	23 186 ⁶	33 815
Sverige	2 966	2 592	3	372	22 323	44 997
Storbritannien	15 722 ¹	5 984 ¹	45 ¹	5 584	2 430 ⁷	24 410
EU-15	130 150	73 248	11 131	42 761	107 912	323 430

1) Avser 2000.

2) Avser 1999.

3) Avser 1998.

4) Avser 1997.

5) Avser 1996.

6) Avser 1995.

7) Avser 1993.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.3**Antal företag och utnyttjad jordbruksareal med fördelning efter storleksklasser 1999/2000***Holdings and utilized agricultural area by size classes of holdings*

Land	Storleksgrupp, utnyttjad jordbruksareal, hektar					Totalt
	-4,9	5,0-19,9	20,0-49,9	50,0-99,9	100,0-	
<i>Antal företag</i>						
Belgien	19 000	18 500	16 700	6 200	1 300	61 700
Danmark	2 000	21 000	17 200	11 500	6 200	57 900
Tyskland	117 600	161 300	114 400	54 300	24 400	472 000
Grekland	624 400	161 400	23 900	3 300	900	813 900
Spanien	740 500	332 900	114 200	51 400	48 500	1 287 500
Frankrike	193 400	131 800	137 800	122 100	78 800	663 900
Irland	11 700	51 000	54 700	19 500	4 600	141 500
Italien	1 686 100	346 800	82 800	23 900	12 600	2 152 200
Luxemburg	600	500	500	900	300	2 800
Nederländerna	31 700	33 300	28 200	7 200	1 200	101 600
Österrike	72 600	82 900	35 100	6 000	2 900	199 500
Portugal	327 800	65 200	13 100	4 100	5 800	416 000
Finland	8 500	31 300	30 400	9 300	1 700	81 200
Sverige	9 800	31 000	21 700	12 500	6 400	81 400
Storbritannien	53 900	56 100	47 800	36 600	38 900	233 300
EU-15	3 899 600	1 525 000	738 300	368 900	234 400	6 766 200
1997	3 901 700	1 686 900	802 000	372 200	226 300	6 989 100
1995	4 193 600	1 742 300	848 400	370 900	214 800	7 370 000
<i>Utnyttjad jordbruksareal, 1 000-tals hektar</i>						
Belgien	37	208	541	420	189	1 394
Danmark	4	237	561	809	1 032	2 645
Tyskland	297	1 818	3 708	3 739	7 590	17 152
Grekland	1 044	1 459	692	216	165	3 575
Spanien	1 444	3 328	3 555	3 584	14 248	26 158
Frankrike	362	1 464	4 666	8 662	12 702	27 856
Irland	34	630	1 763	1 308	709	4 444
Italien	2 454	3 303	2 513	1 633	3 165	13 069
Luxemburg	1	5	19	65	38	128
Nederländerna	67	366	901	466	227	2 028
Österrike	175	925	1 046	394	849	3 388
Portugal	533	611	396	288	2 035	3 863
Finland	23	382	964	617	233	2 219
Sverige	26	343	702	876	1 127	3 073
Storbritannien	88	626	1 586	2 612	10 888	15 799
EU-15	6 589	15 706	23 611	25 687	55 197	126 790
1997	7 008	17 229	25 459	25 784	53 211	128 691
1995	7 317	17 788	26 826	25 616	50 949	128 497

Källa: Eurostat.

Tabell 13.4
Skördad areal och totalskörd av några av de viktigaste grödorna 2001
Harvested area and production of some of the most import crops

Land	Vete	Råg	Korn	Havre (inkl. blandsäd)	Majs till mog- nad
<i>1 000-tals hektar</i>					
Belgien	181	1	52	7	41
Danmark	657	66	755	60	–
Tyskland	2 897	837	2 112	260	397
Grekland	931	20	130	60	210
Spanien	2 203	101	2 994	452	504
Frankrike	4 769	28	1 705	170	1 914
Irland	84	–	182	18	–
Italien	2 289	3	333	140	1 109
Luxemburg	10	1	12	2	0
Nederländerna	123	4	66	3	27
Österrike	288	51	217	39	171
Portugal	183	38	12	61	154
Finland	145	29	547	434	–
Sverige	399	34	395	298	–
Storbritannien	1 636	5	1 245	115	–
EU-15	16 795	1 217	10 755	2 119	4 527
2000	17 946	1 246	10 680	2 092	4 204
1999	17 134	1 136	10 857	2 104	4 085
1998	17 247	1 414	11 362	2 085	4 127
<i>1 000-tals ton</i>					
Belgien	1 457	3	369	34	461
Danmark	4 886	338	4 068	291	–
Tyskland	22 838	5 132	13 495	1 270	3 505
Grekland	1 830	30	249	80	1 900
Spanien	4 938	107	6 245	665	4 957
Frankrike	31 572	116	9 806	682	16 476
Irland	760	–	1 276	121	–
Italien	6 413	9	1 126	310	10 554
Luxemburg	54	5	54	11	4
Nederländerna	991	17	387	14	239
Österrike	1 508	214	1 012	159	1 493
Portugal	159	24	12	38	895
Finland	489	64	1 786	1 320	–
Sverige	2 345	180	1 642	1 049	–
Storbritannien	11 576	23	6 700	626	–
EU-15	91 816	6 263	48 226	6 669	40 483
2000	105 151	5 426	51 183	7 315	38 439
1999	97 656	5 501	48 723	6 585	37 081
1998	103 888	6 337	51 576	6 922	35 804

Källa: Eurostat.

Tabell 13.4 (forts.)

Land	Raps och rybs	Solrosfrö	Potatis	Sockerbetor
<i>1 000-tals hektar</i>				
Belgien	5	–	62	96
Danmark	79	–	38	56
Tyskland	1 138	25	282	448
Grekland	–	17	36	43
Spanien	25	858	116	110
Frankrike	1 083	706	162	429
Irland	2	–	14	32
Italien	30	208	78	223
Luxemburg	3	–	1	–
Nederländerna	1	–	162	107
Österrike	56	20	23	45
Portugal	–	43	50	5
Finland	73	0	30	31
Sverige	45	–	32	55
Storbritannien	451	1	165	177
EU-15	2 991	1 878	1 251	1 857
2000	2 996	1 906	1 320	1 896
1999	3 434	2 022	1 366	2 032
1998	3 081	2 231	1 313	2 069
<i>1 000-tals ton</i>				
Belgien	18	–	2 564	5 614
Danmark	212	–	1 543	3 149
Tyskland	4 160	54	11 503	24 730
Grekland	–	19	870	2 825
Spanien	36	871	2 957	6 775
Frankrike	2 874	1 581	6 078	26 841
Irland	7	–	444	1 418
Italien	32	411	1 957	9 910
Luxemburg	9	–	23	–
Nederländerna	2	–	7 015	5 947
Österrike	147	51	695	2 742
Portugal	–	24	695	278
Finland	101	0	733	1 105
Sverige	106	–	925	2 659
Storbritannien	1 159	1	6 528	8 180
EU-15	8 863	3 012	44 529	102 173
2000	8 919	3 385	48 542	115 779
1999	11 422	3 211	48 259	121 515
1998	9 492	3 654	43 261	114 608

Tabell 13.5
Skörd av vissa grönsaker 2001, 1 000-tals ton
Harvested production of selected fresh vegetables

Land	Blomkål	Vitkål	Purjolök	Sallat	Tomater	Gurka	Lök	Morötter
Belgien	81	18	152	95	233	25	31	172
Danmark	7	15	7	10	21	14	29	62
Tyskland	131	483	65	174	46	56	287	444
Grekland	70	187	38	76	1 938	163	198	33
Spanien	382	148 ²	60 ²	973	3 730	421 ²	1 104	330 ²
Frankrike	432	90	178	372	859	119	405	649
Irland	9 ¹	–	2 ¹	9 ¹	7 ¹	1 ¹	8 ¹	24 ¹
Italien	626	109	16	452	6 368	52	422	601
Luxemburg	–	0	0	0	0	–	0	0
Nederländerna	49	114	100	65	550	425	840	378
Österrike	10	49	7	55	27	28	117	65
Portugal	16	–	–	60	971	–	23	50
Finland	4	18	1	5	34	31	17	59
Sverige	7	22	3	21	19	17	31	78
Storbritannien	186	278	44	154	111	72	411	616
EU-15	2 010	1 531	673	2 521	14 914	1 424	3 923	3 561
2000	2 149	1 585	696	2 613	16 080	1 442	3 896	3 978
1999	2 228	1 616	779	2 632	16 132	1 480	3 837	3 656
1998	2 268	1 544	725	2 572	14 762	..	3 439	3 144

1) Avser 2000.

2) Avser 1999.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.6**Antal nötkreatur i maj/juni 2001, 1 000-tal***Number of bovines*

Land	Kor		Övriga nöt 1 år och däröver		Kalvar under 1 år	Totalt
	För mjölkproduktion	För uppfödning av kalvar	Kvigor	Tjurar		
Belgien	597	587	741	218	896	3 039
Danmark	623	130	461	98	595	1 907
Tyskland	4 549	859	3 189	1 478	4 528	14 603
Grekland ¹	172	116	76	51	144	559
Spanien	1 102	1 923	844	307	2 077	6 253
Frankrike	4 153	4 293	5 197	1 918	5 441	21 001
Irland	1 279	1 176	1 307	1 702	1 799	7 263
Italien	2 154	625	1 404	739	2 080	7 194
Luxemburg	43	33	53	22	54	204
Nederländerna	1 601	101	728	120	1 471	4 021
Österrike	616	258	421	212	656	2 163
Portugal ¹	338	351	209	105	401	1 404
Finland	355	27	181	112	362	1 037
Sverige	419	166	359	214	494	1 652
Storbritannien	2 251	1 708	2 345	1 510	2 787	10 600
EU-15	20 252	12 353	17 515	8 806	23 785	82 900
2000	20 342	12 101	17 271	8 666	24 342	82 916
1999	20 904	11 993	17 446	8 861	24 082	84 053
1998	21 137	12 109	17 453	9 105	25 112	85 081
1997	21 514	11 811	17 937	9 042	25 332	85 784
1996	22 081	11 798	18 013	9 361	25 749	87 112
1995	22 359	11 398	17 617	9 386	25 648	86 429

1) Avser december.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.7
Antal svin, får och getter i december 2001, 1 000-tal
Number of pigs, sheep and goats

Land	Svin				Totalt	Får		Getter
	Galtar	Suggor	Övriga svin 20 kg och däröver	Under 20 kg		Tackor och dräk- tiga tack- lamm	Totalt	
Belgien	11	673	4 341	1 750	6 775	109 ¹	153	22
Danmark	29	1 348	7 464	4 134	12 975	89	111	0
Tyskland	55	2 523	16 802	6 577	25 958	1 565	2 115	160
Grekland	11	136	494	220	861	6 431	9 060	5 450
Spanien	85	2 559	14 770	6 224	23 639	18 179	23 824	3 010
Frankrike	32	1 360	10 191	3 670	15 253	7 127	9 244	1 242
Irland	4	187	1 067	505	1 763	3 890	4 880	9
Italien	41	729	6 228	1 412	8 410	8 220	10 952	1 327
Luxemburg	0	8	43	25	76	6	7	1
Nederländerna	20	1 161	5 911	4 422	11 514	925	1 230	232
Österrike	11	339	2 221	869	3 440	207	320	59
Portugal	20	323	1 355	692	2 389	2 334	3 459	561
Finland	6	182	893	374	1 454	46	67	7
Sverige	4	214	1 126	576	1 920	208	452	5
Storbritannien	26	609	3 568	1 484	5 687	16 082	24 434	75
EU-15	354	12 353	76 474	32 932	122 114	65 418	90 308	12 161
2000	358	12 483	76 391	33 416	122 648	69 319	94 930	11 664
1999	375	12 597	78 083	33 220	124 274	70 225	96 362	11 520
1998	415	13 062	77 883	34 122	125 482	70 212	98 443	11 694

1) Avser 2000.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.8**Antal företag samt antal mjölkkor efter mjölkbesättningarnas storlek 1999, 1 000-tal***Structure of dairy cow holdings*

Land	Antal mjölkkor per företag							Totalt
	1-2	3-9	10-19	20-29	30-49	50-99	100-	
<i>Antal företag 1 000-tal</i>								
Belgien	1	2	4	4	5	4	0	19
Danmark	0	0	1	1	3	5	1	11
Tyskland	6	25	38	31	32	18	4	153
Grekland	2	4	3	1	1	1	1	12
Spanien	13	19	17	10	7	3	1	69
Frankrike	5	9	22	30	47	22	1	135
Irland	2	3	6	6	11	6	1	34
Italien	14	32	19	10	10	7	4	96
Luxemburg	0	0	0	0	1	0	0	1
Nederländerna	2	3	3	4	9	13	2	35
Österrike	12	37	22	5	1	0	0	78
Portugal	15	9	4	2	2	1	0	33
Finland	1	6	12	5	1	0	0	25
Sverige	0 ¹	1 ¹	3	4	4	2	0	14
Storbritannien	1	2	2	3	6	12	8	34
EU-15	74 ¹	152 ¹	155	115	140	93	23	749
<i>Antal mjölkkor 1 000-tal</i>								
Belgien	1	10	51	95	207	233	34	631
Danmark	0	2	11	25	115	315	173	640
Tyskland	9	152	547	747	1 185	1 129	996	4 765
Grekland	2	12	19	15	24	37	46	154
Spanien	18	110	236	235	245	192	172	1 207
Frankrike	7	53	325	733	1 763	1 389	154	4 425
Irland	2	21	88	154	412	379	118	1 174
Italien	23	174	256	239	355	500	581	2 126
Luxemburg	0	0	1	7	24	12	2	45
Nederländerna	2	14	42	90	368	877	257	1 650
Österrike	19	209	299	117	45	9	1	698
Portugal	21	42	53	53	72	70	46	357
Finland	2	39	170	110	44	7	1	374
Sverige	0 ¹	7 ¹	44	84	146	118	49	448
Storbritannien	2	9	30	62	249	862	1 240	2 454
EU-15	108 ¹	854 ¹	2 171	2 764	5 256	6 128	3 869	21 148

1) Fördelningen för Sverige av antalet företag respektive mjölkkor på de två lägsta storleksklasserna har inte redovisats av Eurostat men uppskattats här. Till denna del är även uppgifterna för EU-15 uppskattade.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.9
Animalieproduktion 2000, 1 000-tals ton
Production of animal products

Land	Slakt av			Mjök totalt	Varav				Ägg
	Nöt- boskap	Svin	Får, lamm, get		Konsum- tions- mjök	Grädde	Smör	Ost	
Belgien-Luxemb.	284	1 065	5	3 689	664	96	121	59	216
Danmark	154	1 625	2	4 719	518	58	93	306	74
Tyskland	1 304	3 982	45	28 356	5 409	671	425	1 686	891
Grekland	63	141	125	1 865 ¹	372 ¹	11 ¹	2 ¹	143 ¹	118 ¹
Spanien	632	2 912	251	6 611	3 538	68	39	249	589
Frankrike	1 514	2 312	140	25 661	3 838	325	447	1 726	1 039
Irland	577	226	83	5 211	545	22	208	99	36
Italien	1 154	1 489	69	11 608	2 944	119	133	1 017	846
Nederländerna	471	1 623	19	11 155	968	58	146	684	647 ¹
Österrike	204	502	9	3 364	513	55	35	116	86
Portugal	100	327	13	2 203	891	13	25	67	117
Finland	90	172	1	2 475 ¹	743 ¹	38 ¹	60 ¹	93 ¹	59 ¹
Sverige	150	277	4	3 348	996	96	50	127	109
Storbritannien	708	923	359	14 496	6 813	270	132	302	630
EU-15	7 404	17 577	1 123	124 761	28 752	1 918	1 916	6 674	5 457
1999	7 691	17 980	1 120	125 370	29 109	1 896	1 948	6 538	5 403
1998	7 649	17 637	1 126	124 390	29 082	1 846	1 920	6 445	5 347
1997	7 889	16 250	1 090	124 341	28 988	1 799	1 944	6 341	5 263
1996	7 950	16 317	1 127	124 979	29 537	1 765	1 890	6 261	5 184

1) Avser 1999.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.10
Konsumtion och självförsörjningsgrad för vissa livsmedel 2001, kg per person
respektive procent

Human consumption and self sufficiency for certain food products

Land	Konsum- tions- mjölk	Grädde	Smör	Ost	Kött totalt	Därav			Ägg
						Nötkött inklusive kalvkött	Griskött	Fjäderfä- kött	
<i>Konsumtion per person, kilo</i>									
Belgien-Luxemb.	90	8	5	16	94	20	46	18	15
Danmark	133	10	2	21	114	23	63	21	14
Tyskland	91	8	7	20	88	10	54	19	12
Grekland	65 ³	1 ³	1 ³	25 ³	91	19	32	20	12 ¹
Spanien	132 ²	2 ³	1 ²	8 ³	128 ²	16 ²	66 ²	27 ²	15
Frankrike	98	5	9	25	107	25	37	26	9 ¹
Irland	180	3	3	6	100 ²	17 ²	36 ²	30 ²	13
Italien	75 ²	2 ²	3 ²	20 ³	91	23	38	18	14
Nederländerna	122	3	7 ²	19	87	19	43	22	13
Österrike	95	7	5	17	98	18	56	18	10
Portugal	118	1	2	10	103	15	44	32	9
Finland	190 ²	7 ²	8 ²	17 ²	63	12	32	15	12
Sverige	145	11	5	17	73	21	35	14	11
Storbritannien	129	4	3	9	83	19	25	29	10 ¹
EU-15	..	..	..	..	97	20	43	21	..
<i>Självförsörjningsgrad, procent</i>									
Belgien-Luxemb.	132	123	106	35	180	143	220	154	..
Danmark	101	113	125	273	366	128	523	196	..
Tyskland	113	105	79	102	93	166	88	64	..
Grekland	65 ³	68 ³	30 ³	83 ³	53	25	40	79	..
Spanien	93 ²	94 ³	131 ²	80 ³	106 ²	100 ²	112 ²	94 ²	..
Frankrike	106	116	86	115	113	117	105	143	..
Irland	93	84	863	586	356 ²	1 148 ²	190 ²	108 ²	..
Italien	90 ²	92 ³	80 ²	89 ³	77	71	65	107	..
Nederländerna	86	118	153 ²	212	207	112	248	198	..
Österrike	110	97	92	91	109	152	102	..	..
Portugal	95	93	147	80	76	62	65	96	..
Finland	101 ²	100 ²	121 ²	104 ²	112	141	105	..	..
Sverige	98	100	117	85	88	79	90	..	..
Storbritannien	96	99	81	68	71	57	52	91	..
EU-15	..	..	..	..	107	103	111	109	..

1) Avser 2000.

2) Avser 1999.

3) Avser 1998.

Källa: Eurostat.

14 Internationella uppgifter om jordbruk

Kapitel 14 innehåller internationella uppgifter om

- Åkerarealens användning
- Totalskördar
- Antal husdjur
- Animalieproduktion
- Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk med binärningar

Sammanfattning

Statistik över jordbruket i skilda länder redovisas i **tabellerna 14.1 – 14.4**. Uppgifterna avser ett urval länder och hänför sig som regel till år 2001.

I **tabell 14.5** lämnas uppgifter om antalet förvärvsarbetande personer i jordbruk med binärningar i olika länder och deras andel av samtliga förvärvsarbetande. Det framgår att de lägsta andelarna redovisas för flertalet västeuropeiska länder samt USA, Kanada, Japan och Australien. Här ligger andelarna runt 5 %. I mindre ekonomiskt utvecklade länder som t.ex. Etiopien, Tanzania och Kenya ligger andelarna på 70–80 %.

Om statistiken

Jordbruksnäringens omfattning inom skilda länder belyses i statistik som årligen sammanställs och publiceras av FAO (Food and Agriculture Organization, FN:s speciella organ för livsmedels- och jordbruksfrågor). Statistiken

baseras på uppgifter som antingen erhållits genom direkt förfrågan hos respektive länder eller hämtats från olika publikationer, rapporter etc. Ibland kan uppgifterna vara inofficiella. I vissa fall har uppskattningar gjorts av FAO.

Eftersom statistiska metoder, definitioner och klassificeringar kan skilja sig mellan länderna, bör jämförelser göras med försiktighet. I detta kapitel kan tecknet ”–” både visa att uppgiften inte finns tillgänglig eller att intet finns att redovisa. Uppgifterna för Sverige har hämtats från samma källa som övriga länder och kan avvika från uppgifter redovisade i andra kapitel i årsboken.

Annan publicering

Internationella uppgifter om jordbruket publiceras av FAO i Production Yearbook, senast i Production Yearbook 2000. Publicering sker också på FAO:s webbplats www.fao.org som fortlöpande uppdateras med senaste tillgängliga uppgifter.

Tabell 14.1**Åkerarealens användning i olika länder 2001¹, 1 000-tals hektar***Use of arable land in different countries*

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorghum	Ris	Potatis	Sockerbeter
Sverige	399	34	398	278	–	–	–	32	55
Danmark	657	66	754	60	–	–	–	38	57
Finland	145	29	547	423	–	–	–	30	31
Island	–	–	–	–	–	–	–	1	–
Norge	64	2	168	97	–	–	–	16	–
Belgien, Luxemburg	188	1	65	10	43	–	–	64	96
Bulgarien	1 249	13	249	40	320	–	2	53	2
Estland	60	21	134	48	–	–	–	22	–
Frankrike	4 769	28	1 705	118	1 914	67	19	163	429
Grekland	850	10	100	47	195	1	21	46	44
Irland	84	–	182	18	–	–	–	14	31
Italien	2 289	3	332	140	1 096	34	218	80	223
Jugoslavien ²	691	6	131	61	1 225	3	–	94	43
Lettland	167	56	130	55	–	–	–	55	14
Litauen	338	111	336	48	–	–	–	102	27
Moldavien	434	2	99	4	471	–	–	43	60
Nederländerna	123	4	66	3	20	–	–	162	107
Polen	2 627	2 002	1 071	531	224	–	–	1 194	317
Portugal	187	38	15	77	159	–	24	80	5
Rumänien	2 540	12	526	219	2 920	4	1	276	38
Ryssland	20 924	3 511	7 721	4 503	462	58	142	3 211	731
Schweiz	90	3	44	4	24	–	–	14	18
Slovakien	447	39	197	18	135	–	–	24	31
Spanien	2 203	101	2 994	441	504	8	113	115	110
Storbritannien	1 635	5	1 245	112	–	–	–	166	177
Tjeckien	923	40	498	48	62	–	–	54	78
Tyskland	2 897	837	2 112	233	397	–	–	282	448
Ukraina	6 882	879	3 921	559	1 123	21	19	1 605	853
Ungern	1 206	51	367	61	1 258	3	2	36	66
Vitryssland	462	800	900	300	2	–	–	725	52
Österrike	288	51	217	31	195	–	–	23	45

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

2) Serbien, Montenegro.

Källa: FAO. Databasen uppdaterad 9 januari 2003.

Tabell 14.1 (forts.)

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorghum	Ris	Potatis	Sockerbeter
Algeriet	1 836	–	515	50	–	–	–	75	–
Egypten	984	13	31	–	873	149	563	80	60
Etiopien	1 140	–	874	41	1 720	1 181	–	52	–
Kenya	132	–	20	3	1 500	140	17	93	–
Marocko	2 701	2	2 126	27	254	17	8	62	57
Nigeria	36	–	–	–	4 041	6 933	2 207	132	–
Sydafrika	959	40	79	22	3 223	90	1	54	–
Tanzania	60	–	2	–	1 457	618	401	39	–
Förenta staterna	19 681	103	1 736	771	27 846	3 474	1 341	495	503
Kanada	10 585	123	4 150	1 238	1 268	–	–	164	12
Mexico	687	–	311	29	7 811	1 943	53	68	–
Argentina	6 825	75	248	363	2 818	613	151	75	–
Brasilien	1 728	7	141	250	12 355	486	3 142	152	–
Chile	414	1	15	90	83	–	29	63	47
Peru	146	–	154	80	506	–	303	234	–
Indien	25 068	–	754	–	6 870	10 180	44 790	1 211	–
Irak	1 350	–	1 205	1	50	3	100	15	–
Iran	5 553	–	1 487	–	173	–	515	175	172
Japan	197	–	61	1	–	–	1 706	97	66
Kazakstan	10 760	53	1 745	185	83	–	71	164	18
Kina	24 664	465	1 400	400	24 311	787	29 144	4 602	406
Pakistan	8 181	–	113	–	942	357	2 114	102	8
Syrien	1 684	–	1 303	–	64	4	–	21	27
Turkiet	9 350	141	3 640	150	550	–	59	211	359
Australien	12 526	33	3 389	678	75	818	186	42	–
Nya Zeeland	56	–	52	8	17	–	–	10	–
Hela världen	212 968	9 881	54 512	13 111	139 101	44 278	151 623	19 581	5 983

Tabell 14.2**Totalskördens storlek i olika länder 2001¹, 1 000-tals ton***Crop production in different countries*

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorghum	Ris	Potatis	Sockerbeter
Sverige	2 345	180	1 642	964	–	–	–	925	2 659
Danmark	4 886	338	4 068	291	–	–	–	1 543	3 149
Finland	489	64	1 786	1 287	–	–	–	733	1 105
Island	–	–	–	–	–	–	–	10	–
Norge	252	5	612	333	–	–	–	388	–
Belgien, Luxemburg	1 442	8	423	42	439	–	–	2 497	5 300
Bulgarien	3 800	18	830	50	873	–	7	450	28
Estland	133	43	270	91	–	–	–	343	–
Frankrike	31 572	116	9 806	485	16 476	395	103	6 259	26 841
Grekland	2 084	33	274	81	2 035	2	150	937	2 882
Irland	760	–	1 276	121	–	–	–	400	1 700
Italien	6 510	9	1 134	315	10 513	215	1 273	2 010	11 107
Jugoslavien ²	2 530	12	423	126	5 931	10	–	1 015	1 806
Lettland	452	107	231	82	–	–	–	615	491
Litauen	1 076	231	776	84	–	–	–	1 054	900
Moldavien	1 180	3	233	5	1 117	–	–	384	1 194
Nederländerna	991	17	387	14	150	–	–	7 015	5 947
Polen	9 283	4 864	3 330	1 305	1 362	–	–	19 379	11 364
Portugal	159	28	13	45	975	–	143	1 200	460
Rumänien	7 735	29	1 580	382	9 119	6	1	3 997	875
Ryssland	46 871	6 600	19 500	7 700	831	13	497	35 000	14 539
Schweiz	515	20	253	20	224	–	–	526	1 056
Slovakien	1 894	119	685	36	616	–	–	387	1 286
Spanien	4 938	107	6 245	659	4 957	44	888	2 957	6 775
Storbritannien	11 570	23	6 700	615	–	–	–	6 528	8 180
Tjeckien	4 476	149	1 966	136	409	–	–	1 130	3 529
Tyskland	22 838	5 133	13 495	1 151	3 505	–	–	11 503	24 730
Ukraina	21 348	1 822	10 186	1 116	3 641	21	69	17 344	15 575
Ungern	5 197	121	1 299	150	7 858	6	8	908	2 903
Vitryssland	1 050	1 300	1 750	600	16	–	–	7 768	1 682
Österrike	1 508	214	1 012	128	1 771	–	–	695	2 773

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

2) Serbien, Montenegro.

Källa: FAO. Databasen uppdaterad 9 januari 2003.

Tabell 14.2 (forts.)

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorghum	Ris	Potatis	Sockerbeter
Algeriet	2 011	–	574	44	2	–	–	1 200	–
Egypten	6 255	26	94	–	6 842	862	5 227	1 903	2 858
Etiopien	1 571	–	845	50	3 138	1 538	–	385	–
Kenya	180	–	45	4	2 700	133	55	500	–
Marocko	3 316	2	1 155	15	54	10	40	1 155	3 106
Nigeria	51	–	–	–	4 620	7 081	2 752	599	–
Sydafrika	2 504	2	157	46	8 040	211	3	1 655	–
Tanzania	90	–	6	–	2 616	736	514	270	–
Förenta staterna	53 262	177	5 430	1 699	241 485	13 070	9 664	19 862	23 394
Kanada	20 568	228	10 846	2 691	8 389	–	–	4 030	544
Mexico	3 275	–	762	89	20 134	6 567	227	1 628	–
Argentina	15 300	108	722	644	15 365	2 905	859	2 050	–
Brasilien	3 261	8	287	333	41 439	905	10 195	2 787	–
Chile	1 780	4	65	345	778	–	143	1 210	3 232
Peru	182	–	177	11	1 320	1	2 041	2 670	–
Indien	68 763	–	1 432	–	13 510	8 390	136 581	22 143	–
Irak	900	–	500	1	50	1	90	200	8
Iran	9 459	–	2 423	–	1 064	–	1 990	3 486	4 649
Japan	700	–	206	2	–	–	11 320	2 959	3 796
Kazakstan	12 500	66	2 287	250	310	–	262	2 192	283
Kina	93 873	600	2 893	600	114 254	2 718	179 304	64 032	10 889
Pakistan	19 024	–	99	–	1 664	222	5 823	1 666	225
Syrien	4 745	–	1 956	–	216	3	–	453	1 215
Turkiet	19 007	220	7 500	265	2 200	–	360	5 200	12 633
Australien	23 760	21	7 459	1 222	355	2 107	1 760	1 250	–
Nya Zeeland	364	–	296	36	177	–	–	500	–
Hela världen	587 449	23 283	143 067	26 950	614 234	60 714	595 268	309 307	229 418

Tabell 14.3**Antal husdjur i olika länder 2001¹, 1 000-tal (höns i miljon-tal)***Number of livestock in different countries*

Land	Hästar	Nötkreatur	Svin	Får	Getter	Höns
Sverige	86	1 652	1 891	452	–	7
Danmark	40	1 907	12 608	152	–	20
Finland	59	1 037	1 261	96	7	5
Island	78	71	44	470	–	–
Norge	28	980	391	2 400	51	3
Belgien, Luxemburg	75	3 245	7 349	167	17	52
Bulgarien	140	640	1 144	2 286	970	15
Estland	4	253	300	29	–	2
Frankrike	350	20 338	14 762	9 324	1 202	230
Grekland	33	585	936	9 269	5 180	28
Irland	69	7 264	1 732	7 498	–	11
Italien	285	7 211	8 329	11 089	1 375	100
Jugoslavien ²	49	1 831	3 578	1 448	164	21
Lettland	20	367	394	29	10	3
Litauen	68	748	856	12	23	6
Moldavien	68	402	447	819	109	13
Nederländerna	121	4 047	13 073	1 296	221	100
Polen	550	5 734	17 106	343	–	48
Portugal	17	1 414	2 338	3 578	623	35
Rumänien	860	2 870	4 797	7 657	538	70
Ryssland	1 750	27 294	15 708	12 734	2 039	333
Schweiz	45	1 611	1 548	420	63	7
Slovakien	9	645	1 488	358	51	15
Spanien	248	6 164	22 149	24 400	2 830	128
Storbritannien	184	10 600	5 845	36 697	–	168
Tjeckien	24	1 582	3 594	90	28	15
Tyskland	520	14 568	25 767	2 140	140	108
Ukraina	701	9 424	7 652	963	912	130
Ungern	75	805	4 834	1 129	90	31
Vitryssland	217	4 221	3 431	89	61	32
Österrike	63	2 155	3 427	358	70	11

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

2) Serbien, Montenegro.

Källa: FAO. Databasen uppdaterad 9 januari 2003.

Tabell 14.3 (forts.)

Land	Hästar	Nötkreatur	Svin	Får	Getter	Höns
Algeriet	48	1 700	6	19 300	3 500	110
Egypten	46	3 801	30	4 671	3 467	88
Etiopien	2 750	34 500	25	22 500	17 000	56
Kenya	2	12 500	315	6 500	9 000	32
Marocko	155	2 663	8	17 300	5 200	137
Nigeria	205	19 500	5 100	21 000	26 000	130
Sydafrika	258	13 740	1 540	28 800	6 550	119
Tanzania	–	17 000	450	3 400	11 643	30
Förenta staterna	5 300	97 277	59 138	6 965	1 400	1 830
Kanada	385	13 608	13 576	948	30	158
Mexico	6 255	30 600	16 500	6 150	9 100	496
Argentina	3 600	50 167	4 200	13 500	3 500	110
Brasilien	5 850	171 786	29 424	15 000	8 700	1 006
Chile	650	4 150	2 500	4 200	800	78
Peru	700	4 978	2 780	14 259	2 004	90
Indien	800	219 642	17 500	58 200	123 500	413
Irak	47	1 350	–	6 780	1 600	23
Iran	150	8 500	–	53 900	25 757	260
Japan	25	4 530	9 785	11	35	292
Kazakstan	976	4 107	1 076	8 939	1 042	20
Kina	8 768	106 083	454 410	133 160	157 362	3 771
Pakistan	300	22 424	–	24 200	49 100	155
Syrien	27	837	1	12 362	979	21
Turkiet	271	10 761	3	28 492	7 201	258
Australien	220	28 768	2 763	116 200	200	98
Nya Zeeland	85	9 281	354	44 002	183	13
Hela världen	57 998	1 354 206	921 687	1 046 373	740 431	15 091

Tabell 14.4**Animalieproduktion i olika länder 2001¹***Livestock production in different countries*

Land	Köttproduktion (1 000-tals ton)			Antal mjölkkor, 1 000-tal	Mjölkvastning		Äggproduktion ³ 1 000-tals ton
	Nötkött ²	Får- och getkött	Gris-kött		Kg per djur	1 000-tals ton	
Sverige	143	4	276	418	79	3 290	111
Danmark	153	2	1 714	623	73	4 533	81
Finland	89	1	173	355	69	2 456	57
Island	4	9	5	26	41	108	3
Norge	84	24	105	289	58	1 669	49
Belgien, Luxemburg	296	5	1 082	673	55	3 694	184
Bulgarien	64	48	248	430	30	1 290	81
Estland	14	–	34	129	53	683	18
Frankrike	1 566	142	2 317	4 413	56	24 791	1 034
Grekland	60	122	137	170	48	815	106
Irland	579	78	238	1 279	42	5 345	37
Italien	1 134	66	1 510	2 125	50	10 700	722
Jugoslavien ⁴	93	18	590	801	20	1 625	68
Lettland	19	–	32	205	41	846	27
Litauen	64	1	92	435	41	1 794	37
Moldavien	12	3	57	269	21	561	35
Nederländerna	371	20	1 433	1 546	68	10 500	658
Polen	316	1	1 849	2 758	43	11 884	449
Portugal	94	24	315	355	52	1 860	108
Rumänien	145	52	460	1 692	26	4 457	276
Ryssland	1 837	139	1 547	12 757	26	32 571	1 950
Schweiz	138	6	234	711	55	3 940	36
Slovakien	38	2	153	239	48	1 147	64
Spanien	642	254	2 993	1 183	53	6 294	560
Storbritannien	652	258	782	2 251	65	14 709	629
Tjeckien	126	2	475	483	58	2 783	183
Tyskland	1 361	46	4 074	4 538	62	28 191	890
Ukraina	646	16	591	4 855	27	13 169	546
Ungern	47	4	587	355	60	2 143	182
Vitryssland	283	3	270	1 845	26	4 834	174
Österrike	215	8	614	612	54	3 300	86

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

2) Inklusive buffelkött.

3) Hönsägg.

4) Serbien, Montenegro.

Källa: FAO. Databasen uppdaterad 9 januari 2003.

Tabell 14.4 (forts.)

Land	Köttproduktion (1 000-tals ton)			Antal mjölkkor, 1 000-tal	Mjölkvastning		Äggproduktion ³ 1 000-tals ton
	Nötkött ²	Får- och getkött	Gris-kött		Kg per djur	1 000-tals ton	
Algeriet	133	177	–	900	13	1 150	145
Egypten	553	118	3	1 400	12	1 679	200
Etiopien	298	147	1	4 750	2	970	76
Kenya	290	56	12	4 000	5	1 800	61
Marocko	150	147	1	1 308	9	1 200	235
Nigeria	312	226	161	1 600	2	390	440
Sydafrika	577	140	118	1 000	25	2 464	333
Tanzania	225	39	13	3 310	2	715	61
Förenta staterna	11 983	103	8 691	9 120	82	75 025	5 083
Kanada	1 250	13	1 729	1 091	75	8 170	388
Mexico	1 445	75	1 058	6 800	14	9 472	1 892
Argentina	2 640	59	214	2 450	39	9 500	325
Brasilien	6 671	107	1 968	16 045	14	22 580	1 538
Chile	218	16	303	1 600	14	2 200	110
Peru	138	38	95	538	21	1 115	163
Indien	2 890	699	595	37 000	9	35 000	1 906
Irak	48	28	–	400	7	290	14
Iran	285	434	–	3 900	12	4 866	581
Japan	460	–	1 242	1 220	68	8 301	2 550
Kazakstan	359	123	81	2 015	19	3 923	103
Kina	5 510	2 931	42 980	5 032	21	10 601	20 228
Pakistan	908	520	–	7 100	14	10 240	340
Syrien	42	173	–	416	25	1 032	115
Turkiet	334	351	–	5 086	17	8 489	529
Australien	2 119	723	365	2 206	49	10 875	180
Nya Zeeland	590	564	47	3 557	37	13 162	44
Hela världen	59 336	11 528	91 488	222 700	22	495 401	52 754

Tabell 14.5**Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk med binärningar och dess andel av den totala förvärvsarbetande befolkningen i olika länder 2001¹***Economically active population in agriculture and subsidiary industries and its share of the total economically active population in different countries*

Land	Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk med binärningar, 1 000-tals personer	I procent av den totala förvärvsarbetande befolkningen
Sverige	146	3,0
Danmark	106	3,6
Finland	137	5,3
Island	13	8,2
Norge	103	4,4
Belgien, Luxemburg	78	1,8
Bulgarien	269	6,6
Estland	84	11,0
Frankrike	857	3,2
Grekland	752	16,2
Irland	160	9,8
Italien	1 285	5,1
Jugoslavien ²	969	19,1
Lettland	155	11,7
Litauen	228	11,8
Moldavien	481	21,9
Nederländerna	241	3,3
Polen	4 243	21,2
Portugal	630	12,3
Rumänien	1 547	14,4
Ryssland	7 975	10,2
Schweiz	156	4,1
Slovakien	262	8,8
Spanien	1 234	7,0
Storbritannien	529	1,8
Tjeckien	457	7,9
Tyskland	967	2,4
Ukraina	3 520	14,0
Ungern	490	10,3
Vitryssland	686	12,6
Österrike	183	4,9

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

2) Serbien, Montenegro.

Källa: FAO. Databasen uppdaterad 30 augusti 2002.

Tabell 14.5 (forts.)

Land	Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk med binärningar, 1 000-tals personer	I procent av den totala förvärvsarbetande befolkningen
Algeriet	2 613	24,1
Egypten	8 665	32,6
Etiopien	23 294	82,0
Kenya	12 140	75,0
Marocko	4 271	35,3
Nigeria	15 048	32,4
Sydafrika	1 690	9,3
Tanzania	14 845	80,0
Förenta staterna	2 968	2,0
Kanada	380	2,3
Mexico	8 714	20,9
Argentina	1 462	9,5
Brasilien	12 949	16,1
Chile	982	15,5
Peru	2 968	29,7
Indien	267 125	59,2
Irak	633	9,6
Iran	6 515	26,0
Japan	2 607	3,8
Kazakstan	1 386	17,3
Kina	510 880	66,0
Pakistan	25 033	46,6
Syrien	1 468	27,3
Turkiet	14 485	45,5
Australien	444	4,5
Nya Zeeland	169	8,9
Hela världen	1 326 642	44,3

15 Industriproduktion m.m.

I kapitel 15 redovisas vissa uppgifter om jordbrukets leveranser av viktigare vegetabilie- och animalieprodukter samt vissa uppgifter om förädling vid kvarnar, slakterier och mejerier. Vidare redovisas kvantitets- och värdeuppgifter för jordbruksvaror och livsmedel enligt SCB:s statistik över industrins varuproduktion. Dessutom redovisas uppgifter om antalet sysselsatta inom livsmedelsindustrin och andra livsmedelsbranscher enligt SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik RAMS.

Sammanfattning

Kött och ägg

Nötkött (tabell 15.1)

Produktionen av nötkött uppgick 2002 till 142 300 ton, vilket var 2 % mer än 2001. Knappt 45 % av produktionen härrörde från tjur. Produktionen har ökat obetydligt sedan 1997 men med en viss variation mellan åren. Slakten av stut, som representerar 9 % av den totala slakten, har mer än fyrdubblats.

Får och lamm (tabell 15.2)

Produktionen av får- och lammkött uppgick 2002 till totalt 3 900 ton, vilket var ungefär samma nivå som 2001. Av den totala produktionen utgjorde lammkött över 80 %. Sedan 1997 har produktionen av lammkött ökat med 16 % medan produktionen av fårkött minskat med 12 %.

Griskött (tabell 15.3)

Produktionen av griskött ökade varje år fram till 1998, men minskade därefter kraftigt, med 15 % mellan 1999 och 2000. Den uppgick år 2002 till 283 800 ton vilket var 13 % mindre än 1997. Minskningen har förklarats av den för producenterna ogynnsamma prisutvecklingen på griskött som sammanhängt med konkurrensen från i första hand Danmark.

Fjäderfä (tabell 15.4)

Produktionen av fjäderfäkött redovisas i form av antal slaktade kycklingar. Slakten uppgick

2002 till 77 milj. djur, vilket var 17 % fler än 1997. Mellan 2001 och 2002 ökade slakten med 5 %.

Ägg (tabell 15.5)

Partihandelns invägning av ägg uppgick år 2002 till 68 200 ton vilket var 5 % lägre än 2001. Uppgiftsinsamlingen utökades dock i januari 2001 vilket torde ha påverkat siffrorna för 2001 med 6–7 % i höjande riktning. Från 1995 fram t.o.m. 1999 hade invägningen varje år i stort sett samma omfattning. Invägningen år 2001 har beräknats motsvara en total produktion av 110 000 ton, beräknat på förutsättningen att 35 % av den totala produktionen inte passerar partihandeln.

Kött av ren och vilt (tabell 15.6)

Produktionen av kött av vilt uppgick år 2002 till preliminärt 16 900 ton, vilket innebar en ökning med 6 % sedan 1997. Under samma period ökade produktionen av renkött med 20 %. Denna uppgick år 2002 till preliminärt 1 500 ton. Produktionen av renkött motsvarar endast 1 % av produktionen av nötkött. Motsvarande tal för viltköttet är 12 %.

Mjölk och mejeriprodukter

Antal mejerier och mjölkleverantörer (tabell 15.7)

Redovisningen i tabellen avser antal mejerier, antal mjölkleverantörer och kvantiteten invägd mjölk. Företagsvis redovisning är ej tillgänglig fr.o.m. år 1994. Mejeribranschen är under snabb

omstrukturering. Antalet mjölkleverantörer har minskat successivt sedan åtskilliga år och uppgick år 2002 till ca 10 560, en minskning sedan 1997 med 30 %. Samtidigt har den invägda genomsnittliga leveransen per leverantör och dag ökat. Totalt invägdes 3 226 000 ton mjölk år 2002. Per leverantör och dag var invägningen 837 kg, en ökning av medelinvägningen med 40 % sedan 1997. Mjölakens medelfetthalt har minskat med 0,11 procentenheter, medan proteinhalten är oförändrad sedan 1997.

Mjölakens användning (tabell 15.8)

Av den totala invägningen användes 42 % till konsumtionsmjölkprodukter och 37 % till ostframställning år 2002. Användningen av mjölk till konsumtionsmjölkprodukter och kondensmjölk har minskat, 3 % resp. 21 % sedan 1997, till förmån för ost och skum- och kärnmjölk till foder. Sålunda har användningen för ost ökat med 7 % och för skum- och kärnmjölk till foder med 100 % sedan 1997.

Produktion av mejerivaror (tabell 15.9)

Produktionen av konsumtionsmjölk och smör har minskat med 4 % respektive 16 % sedan 1997 medan produktionen av ost har ökat med 8 %. Produktionen av grädde har i stort sett varit oförändrad medan produktionen av mjölkpulver har ökat med 5 % under samma period.

Allmänt

Anställda m.m. inom livsmedelsindustrin (tabell 15.10)

Totalt år 2000 var det 659 000 anställda inom tillverkningsindustrin. Flest anställda hade slakterier och köttvaruindustri (13 000 personer) och brödindustri (12 000 personer). Även mejeriindustrin och dryckesvaruindustrin hade förhållandevis många anställda (9 000 respektive 6 000 personer).

Antalet anställda inom tillverkningsindustrin har ökat sedan 1993, med 12 %. Det har dock skett en kraftig minskning inom slakteriindustrin där antalet anställda minskat med 22 %. Ökningen inom dryckesvaruindustrin har till stor del samband med en omklassificering av arbetsställen i bryggerinäringen

I tabellen redovisas även industrins förädlingsvärden per anställd. Högst förädlingsvärde per anställd redovisas för olje- och fettvaruindustrin, dryckesindustrin samt kvarnproduktindustrin.

Livsmedelsindustrins varuproduktion (tabell 15.11)

De värdemässigt viktigaste av industrins produkter på livsmedelsområdet tillhör segmenten kött- och köttvaror, mejerivaror och spannmålsprodukter. Av enskilda produktgrupper kan särskilt nämnas mjölk och grädde (inkl. yoghurt), bakverk och bröd, griskött, beredda köttprodukter samt nötkött.

Förändringarna i produktionen sedan 1997 är förhållandevis små men en viss tendens till minskning i produktionsvärdena kan noteras för köttsegmentet (med undantag för beredda köttprodukter och fjäderfäkött) medan mjölkprodukterna ökat något. Även produktionen av starksprit har ökat, med 95 %.

Livsmedelssektorns sysselsättning (tabell 15.12)

I tabellen redovisas antalet sysselsatta inom livsmedelssektorn enligt den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken. Statistik för livsmedelsindustrin som baseras på individdata ger i allmänhet högre tal än statistik som redovisas i **tabell 15.12** och som baseras på industristatistik. Detta beror bl.a. på att industristatistiken är begränsad till företag av viss storlek, se nedan. Avgränsningen av livsmedelssektorn baseras inte på några officiellt vedertagna kriterier utan kan ses som tillfällig eller provisorisk.

Det framgår att de flesta av sektorns 329 000 sysselsatta återfinns inom restauranger (94 000 personer) och detaljhandel (84 000 personer). Livsmedelsindustrin sysselsätter totalt 66 000 personer, de flesta inom bagerier och slakterier.

Primärproduktion inom jordbruk och fiske sysselsätter enligt tabellen ett förhållandevis litet antal av det totala antalet sysselsatta inom sektorn, ca 17 % (se dock nedan).

Kvinnorna dominerar i restauranger och

detaljhandel medan de flesta sysselsatta inom industrin liksom inom primärproduktion och partihandel är män.

Om statistiken

Kött och ägg

Jordbruksverket redovisar varje år siffror avseende marknadsförd slakt i landet. Som underlag använder verket egna siffror avseende antalet slaktdjur och uppgifter om medelslaktvikter från Swedish Meats.

Vidare utför Jordbruksverket årligen beräkningar av den totala äggproduktionen. Beräkningarna baseras på uppgifter från partihandeln om invägningen av svenska ägg. Beräkningarna genomförs varje månad. Beräkningarna av äggproduktionen bygger på förutsättningen att 65 % av den totala äggproduktionen passerar partihandeln.

Jordbruksverkets beräkningar av produktionen av kött av ren och vilt bygger på verkets slaktstatistik respektive avskjutningsstatistik från Jägareförbundet och Naturvårdsverket.

Mjölk och mejeriprodukter

Uppgifter om mejerihanteringen lämnas i Svensk Mjölks statistik. I denna statistik ingår också uppgifter för mejerier som inte är anslutna till Svensk Mjölk. Med Svensk Mjölks uppgifter som grund beräknar Jordbruksverket den totala produktionen av mejerivaror och mjölkpulver.

Allmänt

Livsmedelsindustrin

Statistiska uppgifter om livsmedelsindustrin inhämtas fr.o.m. 1997 från den nya företagsstatistiken vid SCB. Företagsstatistiken är en årlig totalundersökning till vilken samtliga företag med minst 50 anställda enligt SCB:s Företagsregister är skyldiga att lämna uppgifter. För företag med färre än 50 anställda inhämtas uppgifter via administrativt material från Riksskatteverket. Företagsstatistiken er-

sätter de tidigare undersökningarna ”Finansstatistik för företag” och ”Industristatistik”.

I tabell 15.12 sker redovisning för åren 2000–2001 enligt Företagsstatistiken medan uppgifterna för åren före 1997 baseras på den tidigare industristatistiken. Industristatistiken omfattade företag med minst 10 anställda. För jämförbarhetens skull har här enbart uppgifter för företag med minst tio anställda tagits med även för åren 2000–2001.

Företagsstatistikens uppdelning av livsmedelsindustrin på olika delbranscher sker enligt Standard för svensk näringsgrensindelning (SNI 92). Denna standard baseras på de vid företagets olika verksamhetsenheter producerade varornas branschtillhörighet enligt ett mestkriterium.

Livsmedelsindustrin enligt SNI innefattar även branscher som bara berör livsmedelsstatistiken i det avseendet att de förser livsmedelsproduktionen med insatsvaror. Vissa livsmedelsföretag ingår inte alls i industristatistiken, då de inte har någon egen produktion, t.ex. särskilda styckningsföretag och potatispackerier.

Bland annat innehåller SCB:s företagsstatistik för livsmedelssektorn uppgifter om antal anställda, förädlingsvärde, antal arbetstimmar, rörelseintäkter och -kostnader. Varustatistiken är fr.o.m. 1996 frikopplad från företagsstatistiken och redovisas i en egen undersökning (se nedan).

Livsmedelsindustrins varuproduktion

Fr.o.m. 1996 produceras varudata som följd av EU-krav i en egen undersökning, Industrins varuproduktion, frikopplad från företagsstatistiken. Statistiken ingår i en inom EU samordnad undersökning, PRODCOM (Produktionsstatistik inom Gemenskapen).

Produktionsstatistiken avser fr.o.m. 1997 företag med minst 20 anställda. Fram t.o.m. 1996 var gränsen 10 anställda. Genom olika modellantaganden och registerbearbetningar för företag med 10–19 anställda erhålles dock i det här avseendet jämförbarhet med den tidigare statistiken.

Produktionen i saluvärden av olika varor

och varugrupper av livsmedel redovisas i **tabell 15.11**. Tabellen är ett aggregat för 1997–2001 avseende den produktion av drygt 600 varor i termer av åttasiffriga KN-koder. För närmare information om hur de olika varugrupperna avgränsats med KN-nummer hänvisas till bilaga 5. I huvudsak samma aggregering på varugrupper har använts som för utrikeshandelsstatistiken i kapitel 16, vilket förklarar varför någon produktion ej redovisas för vissa grupper. Antingen saknas produktion i Sverige eller också ligger den utanför industrin (vilket är fallet för t.ex. ris).

Eftersom statistiken på varunivå avser saluvärden och inte förädlingsvärden anses det inte meningsfullt att redovisa totaler i varustatistiken. Varor som produceras inom en viss industri kan vara insatsvaror inom andra industrier och skulle vid en totalredovisning komma att räknas dubbelt. Detta ”problem” är dock mindre för livsmedelsindustrin än för övrig tillverkningsindustri där slutprodukten i större utsträckning än inom livsmedelsindustrin utgörs av halvfabrikat. Viss uppmärksamhet krävs dock vid tolkningen av statistiken och vid bedömningar av den relativa betydelsen av produktionen av olika varor.

I **figur 15A** lämnas en redovisning av livsmedelsproduktionen i kvantiteter. Dock har inte sådana varugrupper tagits med där heterogeniteten bedömts vara för stor för att göra en summering till kvantiteter någorlunda meningsfull. Varugrupper för vilka kvantitetsredovisningen i statistiken för hela eller delar av varusortimentet varit ofullständig har tagits med till en del.

Sysselsättningen i livsmedelssektorn

I praktiskt taget all statistik som beskriver produktion och distribution av livsmedel inhämtas också uppgifter om sysselsättningen, t.ex. antal sysselsatta. Ett viktigt syfte med uppgifterna är att möjliggöra beräkningar av olika slags relationstal, t.ex. produktion per sysselsatt och mervärde per sysselsatt. Eftersom olika statistikmaterial inte alltid tas fram på samma

sätt och inte alltid med sammanfallande definitioner och avgränsningar är det svårt att ”summera” statistiken till sammanfattande beskrivningar av sysselsättningen inom hela ”livsmedelssektorn”. För sådana beskrivningar måste man därför utgå från ett övergripande material. Ett sådant material är SCB:s årliga registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, RAMS (tidigare benämnt Årlig regional sysselsättningsstatistik, ÅRSYS). Uppgifterna i **tabell 15.12** har hämtats från RAMS i vilket landets samtliga förvärsarbetande personer fördelats på näringsgren. RAMS baseras för löntagare på skatteadministrationens kontrolluppgifter och för rörelseidkare på taxeringsuppgifter. Klassificering av de sysselsatta på näringsgren sker utifrån förhållandena under november månad räkningåret. Information om bransch för det arbetsställe där personen är sysselsatt hämtas från Företagsdatabasen (FDB) vid SCB (tidigare Centrala företags- och arbetsställeregistret, CFAR) och redovisning sker enligt Standard för svensk näringsgrensindelning, SNI. Personer som både arbetat som löntagare och rörelseidkare hänförs i RAMS till den näringsgren som bedöms ha gett den högsta novemberinkomsten.

I tabell 15.12 redovisas antal sysselsatta i ”livsmedelssektorn” år 2000 och 2001 med näringsgrensgruppering enligt SNI 92 (se bilaga 4). Som sysselsatta räknas de som under november bedöms ha förvärsarbetat under minst fyra timmar (i genomsnitt en timme per vecka). Som förvärsarbete räknas inte normalt hushålls- och hemarbete eller arbete i den egna köksträdgården. Vidare har som förvärsarbetande inte räknats medhjälpande familjemedlemmar i familjens rörelse.

Till ”livsmedelssektorn” har i tabell 15.12 hänförts branscher som enligt beskrivningen i SNI yrkesmässigt hanterar livsmedel eller livsmedelsråvaror. SNI är emellertid utformad på ett sådant sätt att en entydig avgränsning av den tvärsektor vi vill kalla ”livsmedelssektorn” inte är möjlig. Exempelvis får vi inte med personer som arbetar med

- lejda livsmedelstransporter
- förpackningar till livsmedelsindustrin och

handeln

- produktion av insatsvaror till jordbruket
- produktion av insatsvaror till livsmedelsindustrin
- livsmedelsförsäljning i t.ex. varuhus
- statlig administration av jordbruk och fiske
- branschens intresseorganisationer
- jordbruk som har sin huvudsakliga verksamhet i annan näringsgren.

Förutsättningarna för undersökningen har under senare år ändrats i en del avseenden vilket påverkar möjligheterna till tidsmässiga jämförelser. Detta beror på att ett förhållandevis stort antal personer inte kan hänföras till näringsgren genom att företaget eller arbetsstället inte återfunnits i FDB. År 1985 var antalet sådana personer totalt 172 315 (4,0 % av samtliga sysselsatta). År 2001 uppgick antalet till 79 000 (1,9 % av samtliga sysselsatta). Fram t.o.m. 1990 kunde en viss del av dessa personer hänföras till näringsgrenen jordbruk m.m. (21 000 personer år 1990), eftersom de konstaterats ha haft inkomst av jordbruksfastighet (varav en del verksamma enbart inom skogsbruk). Efter skatteomläggningen 1991 finns inte längre denna möjlighet.

Ändringar har också under årens lopp skett i reglerna för vilka företag som skall ingå i CFAR/FDB. Bl.a. har tidigare inte ingått företag som inte varit redovisningsskyldiga för mervärdesskatt. Fr.o.m. 1997 är dock alla företag mervärdesskatteskyldiga från första kronan, dvs. registret omfattar numera samtliga juridiska och fysiska personer som bedriver något slag av affärsmässig verksamhet. Denna ändring har dock haft obetydlig effekt på antalet sysselsatta enligt RAMS.

Ändringarna i underlaget till RAMS försvårar möjligheterna till en beskrivning av den faktiska sysselsättningsutvecklingen inom "livsmedelssektorn" under en längre period. Därför lämnas i tabell 15.12 bara uppgifter för 2000 och 2001. Den underskattning av sysselsättningen som blir resultatet av att företag inte kunnat återfinnas i FDB bedöms vara störst för jordbruket och fisket. Enligt SCB:s arbeidskraftsundersökningar (AKU) och annat material torde det faktiska antalet sysselsatta inom

jordbruket vara närmare 80 000 personer och inom fisket ca 2 000 personer. Exempelvis arbetade enligt Lantbruksregistret (LBR) 83 000 personer mer än 450 timmar per år med jordbruk på företag med mer än 2,0 hektar åker år 1999. Av dessa arbetade 61 000 mer än 900 timmar.

Annan publicering

Jordbruksverket publicerar fortlöpande uppgifter om jordbruksproduktionen i "Priser, prisindex, produktion och utrikeshandel inom livsmedelsområdet. Månadsstatistik". Fr.o.m. år 2000 är publikationen enbart tillgänglig på webben under rubriken "Statistik och fakta".

Uppgifter om antal mejerier, invägd mjölk, mjölkens användning m.m. publiceras av Svensk Mjölk i den årliga publikationen "Mejeristatistik".

Uppgifter om antal arbetsställen, sysselsatta, produktionsvärde, förädlingsvärde, rörelseintäkter och -kostnader m.m. för olika näringsgrenar har t.o.m. 1996 varje år publicerats av SCB i serien SOS, Industri, senast i "Industri 1996, Del 1, Branschdata". Fr.o.m. redovisningsåret 1997 sker enbart publicering i databas i anslutning till SCB:s webbplats www.scb.se.

Uppgifter om industriproduktionens leveranser, uttryckta i saluvärden och kvantiteter för olika varor enligt HS-nomenklaturen, publicerades t.o.m. 1995 varje år av SCB i serien SOS, Industri. Statistik för åren 1996–2001, som grupperats enligt KN-nomenklaturen, finns enbart publicerad i databas i anslutning till SCB:s webbplats www.scb.se. Kvantitetsuppgifter finns bara redovisade på KN:s åtta-siffriga nivå.

I den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken vid SCB, RAMS, finns branschfördelad statistik enligt SNI 92 för landets samtliga yrkesverksamma. Grundtabellerna i RAMS finns samlade i det årliga sysselsättningspaketet AMPAK där uppgifter för län och kommun är tillgängliga.

Sysselsättningsuppgifter enligt arbeidskraftsundersökningarna (AKU) redovisas varje

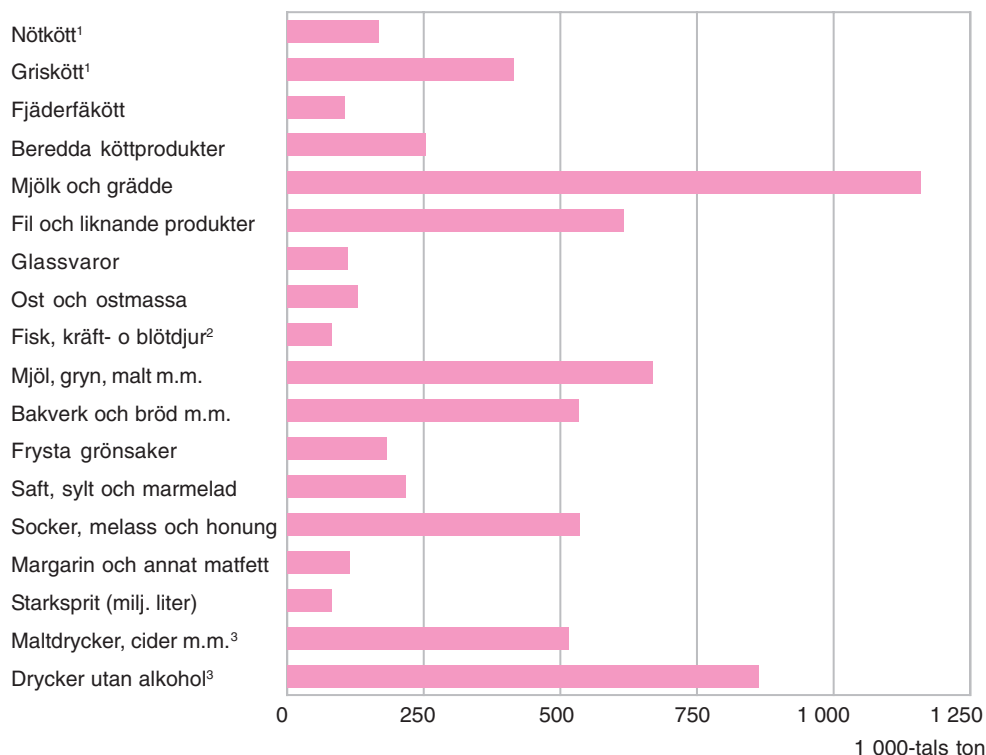
månad, kvartal och helår i SCB:s Statistiska meddelanden. Senaste årsmedeltal återfinns i AM 12 SM 0301.

Statistik över jordbrukets sysselsättningsförhållanden 1999 har redovisats i Statistiska meddelanden JO 30 SM 0001.

SM-publikationerna är tillgängliga på Internet och kan nås via SCB:s webbplats www.scb.se. Publikationerna för jordbruket kan också nås via Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se.

Figur 15A Industriproduktion av vissa livsmedel och livsmedelsvarugrupper 2001 1 000-tals ton

Industrial production of certain food products and groups of food products

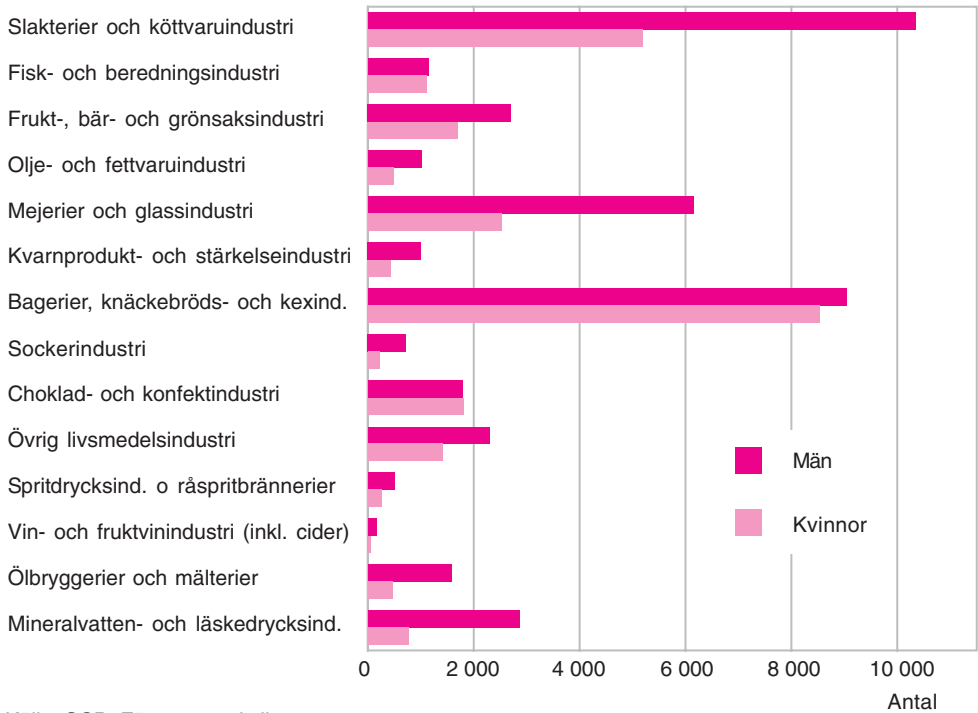

1) Exkl. visst saltat, torkat eller rökt kött av nöt resp. svin.

2) Inklusivt beredning.

3) Milj. liter.

Källa: SCB, Industrins varuproduktion.

Figur 15B**Antal sysselsatta inom livsmedelsindustrin 2001***Number of employees in food manufacturing*

Källa: SCB, Företagsstatistiken.

Tabell 15.1**Antal slaktkroppar och slaktade kvantiteter av nötboskap 1997–2002¹***Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of cattle*

Antal slaktkroppar; slaktade kvantiteter	Kalv	Stut	Tjur	Kviga	Ko	Summa storboskap
<i>Antal slaktkroppar</i>						
Godkänd slakt 2002	33 802	44 365	196 992	58 112	173 386	472 855
2001	34 284	39 251	199 433	54 651	170 651	463 986
2000	38 975	31 824	217 287	56 116	184 762	489 989
1999	38 417	21 163	217 734	49 035	191 929	479 861
1998	52 208	14 216	231 279	50 991	189 610	486 096
1997	55 963	11 388	251 813	53 694	201 744	518 639
<i>Slaktade kvantiteter (1 000-tals ton)</i>						
2002	4,16	13,33	63,49	15,49	50,00	142,30
2001	4,07	11,76	64,30	14,45	48,61	139,12
2000	4,38	9,42	69,63	14,40	51,99	145,43
1999	4,29	6,15	68,59	12,09	52,92	139,75
1998	3,97	4,02	70,80	12,93	51,49	138,54
1997	4,18	3,16	75,26	12,40	53,89	144,71

1) Hemslakt ingår inte i de redovisade talen.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.2
Antal slaktkroppar och slaktade kvantiteter av får och lamm 1997–2002¹

Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of sheep and lambs

Antal slaktkroppar; slaktade kvantiteter	Får	Lamm
<i>Antal slaktkroppar</i>		
Godkänd slakt 2002	25 332	171 345
2001	27 205	170 221
2000	28 301	173 849
1999	27 850	162 729
1998	27 911	155 401
1997	31 226	158 892
<i>Slaktade kvantiteter (1 000-tals ton)</i>		
2002	0,69	3,17
2001	0,72	3,13
2000	0,73	3,18
1999	0,71	2,95
1998	0,71	2,78
1997	0,78	2,73

1) Hemslakt ingår inte i de redovisade talen.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.4
Antal slaktade kycklingar 1997–2002¹, 1 000-tal
Number of slaughtered chickens

År	Kycklingar
Godkänd slakt 2002	77 383
2001	73 355
2000	68 617
1999	66 608
1998	62 345
1997	65 987

1) Hemslakt ingår inte i de redovisade talen.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.3
Antal slaktkroppar och slaktade kvantiteter av svin 1997–2002¹

Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of pigs

Antal slaktkroppar; slaktade kvantiteter	Svin inkl. spädgris
<i>Antal slaktkroppar</i>	
Godkänd slakt 2002	3 282 118
2001	3 197 802
2000	3 251 100
1999	3 797 533
1998	3 872 887
1997	3 914 568
<i>Slaktade kvantiteter (1 000-tals ton)</i>	
2002	283,81
2001	275,87
2000	276,98
1999	325,43
1998	330,41
1997	325,35

1) Hemslakt ingår inte i de redovisade talen.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.5
Partihandelns invägning av ägg 1997–2002¹, 1 000-tals ton
Eggs delivered to wholesalers

År	Invägning	Total produktion
2002	68,2	94
2001 ²	71,5	98
2000	65,1	102
1999	67,5	107
1998	68,7	106
1997	69,6	107

1) Den totala äggproduktionen har beräknats under antagandet att 35 % av produktionen inte passerar partihandeln.

2) Uppgiftsinsamlingen utökades i januari 2001, vilket från denna månad torde ha påverkat siffrorna med 6–7 % i höjande riktning.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.6
Produktion av kött från ren och vilt¹
1997–2002², ton

Production of meat from reindeer and wild animals

År	Ren	Vilt
2002	1 500	16 900
2001	1 500	16 900
2000	1 400	17 600
1999	1 200	17 600
1998	1 340	17 100
1997	1 250	15 900

1) Kött av hare, älg och annat vilt.

2) Preliminära uppgifter för år 2002.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.7
Antal mejerier och mjölkleverantörer till dessa, vid mejerier
invägd mjölk, medelinvägning per dag och leverantör,
medelfetthalt samt medelproteinhalt 1997–2002¹

Number of dairies and suppliers, weight of delivered milk, and average content of fat and protein

År	Antal mejerier ¹	Antal mjölkleverantörer ²	Invägd mjölk, 1 000-tals ton	Medelinvägning per leverantör och dag, kg	Medelfetthalt, %	Medelproteinhalt, %
2002	42	10 557	3 226	837	4,17	3,32
2001	49	11 299	3 290	798	4,20	3,28
2000	50	12 168	3 297	742	4,18	3,28
1999	50	13 243	3 299	682	4,19	3,30
1998	51	14 174	3 278	634	4,26	3,31
1997	52	15 001	3 276	598	4,28	3,32

1) Antal mejerier den 31 december respektive år.

2) Årsmedeltal av antal leverantörer per månad.

Källa: Svensk Mjölk.

Tabell 15.8**Användning av vid mejerier invägd mjölk 1997–2002, 1 000-tals ton***Disposition of milk delivered to dairies*

År	Konsumtions- mjölkprodukter ¹	Ost	Smör m.m.	Mjök- pulver ²	Kondens- mjölk m.m.	Skum- och kärnmjök till foder ³	Svinn m.m. ⁴	Summa invägning
2002	1 364	1 204	46	412	124	38	38	3 226
2001	1 362	1 179	49	480	142	31	48	3 290
2000	1 357	1 212	49	480	142	27	29	3 297
1999	1 373	1 220	48	450	145	22	40	3 299
1998	1 386	1 202	51	411	167	19	41	3 278
1997	1 399	1 129	57	448	156	19	68	3 276

1) Inkl. syrade produkter.

2) Exklusive återblandat pulver.

3) Inklusive blandat pulver.

4) Inklusive lagerförändringar och export.

Källa: Svensk Mjök.

Tabell 15.9**Produktion av mejerivaror och mjölkpulver 1997–2002, 1 000-tals ton***Dairy production and production of milk powder*

År	Produktion av mejerivaror						Total mjök- produk- tion
	Konsum- tions- mjök	Syrad mjök m.m.	Grädde	Smör ¹	Ost	Mjök- pul- ver ²	
2002	1 003	268	92	48	128	40	3 274
2001	1 002	260	100	49	125	47	3 339
2000	1 000	261	96	49	127	49	3 348
1999	1 010	268	94	48	128	42	3 352
1998	1 028	265	93	51	125	40	3 331
1997	1 040	266	92	57	118	38	3 334

1) Inkl. smördel i annat matfett.

2) Inkl. kärnmjökspulver.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.10

Antal arbetsställen, antal sysselsatta och förädlingsvärden inom livsmedels- och dryckesvaruindustrin. Branschindelning enligt SNI 92*Number of establishments, employees and value added in foodstuffs and beverages manufacturing. Division into branches according to SNI 92*

SNI 92	Tillverknings- industri	Varav						
		Livsme- dels- och dryckes- varu- industri	Varav Slakterier och köttvaru- industri	Fisk- och fiskbered- nings- industri	Frukt-, bär- och grönsaks- industri	Olje- och fettvaru- industri	Mejerier och glass- industri	Kvarn- produkt- och stärkelse- industri
	15-37	151-159	151	152	153	154	155	156
Antal arbetsställen								
1993	8 153	841	202	44	36	9	77	33
1994	8 210	829	194	41	42	6	75	33
1995	8 510	845	204	47	48	6	76	33
1996	8 707	837	190	44	43	7	76	35
1997	9 106	877	187	44	43	4	96	33
1998	9 330	906	186	40	47	6	97	35
1999	9 366	895	182	41	53	8	89	33
2000	9 692	..	185	42	59	7	97	30
Antal anställda								
1993	585 509	61 031	16 504	1 525	3 450	1 504	8 550	1 022
1994	599 051	59 461	15 377	1 444	3 454	1 605	8 689	1 046
1995	633 210	59 397	15 368	1 753	3 760	1 413	8 709	1 045
1996	637 119	57 538	14 068	1 778	3 386	1 474	8 859	1 266
1997	637 139	56 753	13 972	1 689	3 103	1 366	8 645	1 238
1998	663 314	58 202	13 819	1 677	3 251	1 579	8 826	1 351
1999	662 045	56 834	13 438	1 618	3 480	1 598	8 568	1 289
2000	658 546	..	12 795	1 593	3 582	1 522	8 534	1 183
Förädlingsvärde, mkr								
1993	229 430	22 268	4 673	525	1 254	973	2 443	626
1994	268 560	22 702	4 449	475	1 111	837	2 560	653
1995	307 953	22 919	4 737	550	1 435	925	2 974	711
1996	291 918	25 624	4 305	617	1 544	1 013	4 263	812
1997	332 827	27 305	4 988	690	1 470	892	3 419	918
1998	355 749	27 228	4 975	692	1 584	921	3 675	906
1999	373 674	27 750	4 718	694	1 729	889	3 921	878
2000	389 903	..	4 963	656	1 812	1 268	3 897	930
Förädlingsvärde per anställd, tkr								
1993	392	365	283	344	364	647	286	612
1994	448	382	289	329	322	521	295	624
1995	486	386	308	314	382	655	342	680
1996	458	445	306	347	456	687	481	641
1997	522	481	357	409	474	653	395	741
1998	536	468	360	413	487	583	416	670
1999	564	488	351	429	497	556	458	681
2000	592	..	388	412	506	833	457	787

1) Ökningen av antalet arbetsställen 1997 och 1998 har samband med en omklassificering av verksamhetsenheter inom bryggerinäringen.

Källa: SCB, Företagsstatistiken.

Tabell 15.10 (forts.)

	Foder- medels- industri	Övrig livsme- dels- industri	Varav Bagerier, knäcke- bröds- och kexindustri	Choklad- och kon- fekt- industri	Dryckes- varu- industri ¹	Varav Ölbryg- gerier	Mineral- vatten och läske- drycks- industri
SNI 92	157	158	1581–82	1584	159	1596	1598
Antal arbetsställen							
1993	27	380	297	29	33	11	15
1994	22	383	292	32	33	10	15
1995	21	377	296	33	33	12	12
1996	22	387	298	35	33	14	10
1997	18	379	295	32	73	39	26
1998	28	370	282	35	97	41	42
1999	23	366	280	32	100	47	42
2000	21	..	294	..	87	..	..
Antal anställda							
1993	1 062	23 062	12 890	3 672	4 352	1 544	1 725
1994	748	22 926	12 447	3 609	4 172	1 452	1 691
1995	751	22 061	12 522	3 591	4 537	1 847	1 654
1996	623	21 742	12 112	3 629	4 342	1 926	1 494
1997	545	20 301	11 795	3 585	5 894	2 385	2 678
1998	869	20 735	11 946	3 691	6 095	2 401	2 875
1999	657	20 295	11 948	3 273	5 891	2 266	2 733
2000	594	..	11 583	..	5 840	..	..
Förädlingsvärde, mkr							
1993	667	8 281	3 580	1 426	2 827	539	1 439
1994	483	8 858	3 589	1 364	3 276	701	1 486
1995	480	7 940	3 643	1 448	3 166	753	1 374
1996	431	9 150	3 973	1 516	3 489	1 202	1 358
1997	305	10 355	4 286	1 970	4 270	1 242	1 908
1998	619	9 875	4 376	2 059	3 980	1 604	1 151
1999	549	10 365	4 406	1 898	4 007	1 089	1 456
2000	374	..	4 548	..	4 684	..	..
Förädlingsvärde per anställd, tkr							
1993	628	359	278	388	650	349	834
1994	646	386	288	378	785	483	879
1995	639	360	291	403	698	408	831
1996	692	421	328	418	804	624	909
1997	560	510	363	549	724	521	713
1998	712	476	366	558	653	668	400
1999	836	511	369	580	680	481	533
2000	630	..	393	..	802	..	..

Tabell 15.11**Industrins produktion av jordbruksvaror och livsmedel 1997–2001, milj. kr***Industrial production of agricultural products and foodstuffs*

SITC		1997	1998	1999	2000	2001
01	Kött och köttvaror					
	Nötkött	5 353	4 985	5 078	5 092	5 051
	Griskött	10 368	9 799	9 002	9 091	9 816
	Får-, lamm- och getkött	103	101	22	85	77
	Fjäderfäkött	1 692	1 473	1 468	1 659	2 068
	Övrigt kött inkl. vilt	147	115	92	101	125
	Beredda köttprodukter	7 196	7 486	8 091	7 686	8 412
02	Mejeriprodukter och ägg					
	Mjök, gräddde yoghurt m.m.	10 986	10 890	11 100	11 533	11 438
	Smör o. andra smörfettsprodukter	2 316	2 165	1 729	1 683	1 803
	Glassvaror	2 262	2 004	1 728	1 723	1 687
	Ost och ostmassa	4 592	4 638	4 681	4 510	4 340
	Ägg och äggalbuminer	136	151	156	146	161
03	Fisk-, kräft- o. blötdjur m.m.					
	Fisk, kräft- o. blötdjur	299	393	349	396	503
	Beredningar av fisk, kräft o. blötdjur	2 322	2 216	2 121	2 020	2 383
04	Spannmål o. varor därav					
	Spannmål (exkl. ris)	5	7	1	2	1
	Mjöl, gryn, malt m.m.	1 819	1 737	1 855	1 855	1 798
	Ris	0	0	0	0	0
	Bakverk, bröd m.m.	9 343	9 473	9 863	10 143	10 561
	Okokt pasta	256	231	227	216	220
	Övriga beredn. av spannmål o. mjöl	1 054	1 187	1 271	1 341	1 367
05	Frukt och grönsaker					
	Färska o. kylta grönsaker	12	0	21	20	8
	Frysta grönsaker	735	793	758	753	763
	Torkade grönsaker m.m.	40	43	72	69	93
	Beredda potatisprodukter	1 059	1 100	1 108	1 114	1 195
	Övriga beredningar av grönsaker	426	543	632	678	767
	Färsk, kylt, torkad frukt bär o. nötter	9	7	6	3	7
	Frost frukt o. bär	143	155	164	153	165
	Saft, sylt o. marmelad	1 928	1 991	1 907	1 819	1 923
	Övriga beredningar av frukt o. bär	46	33	53	45	66
06	Socker, sockervaror m.m.					
	Socker melass o. honung	2 664	2 705	2 657	2 631	2 833
	Sockerkonfektyrer	1 565	1 582	1 585	1 826	1 532
07	Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.					
	Kaffe o. kaffeersättningar	3 787	3 515	3 160	2 995	2 686
	Choklad o. kakaoberedningar	2 939	2 931	2 916	3 094	3 048
	Te, kakao o. kryddor	31	20	12	31	31
08	Djurfoder¹	4 411	4 729	4 590	4 390	4 846
09	Diverse livsmedelsprodukter					
	Soppor, såser och buljonger	1 846	1 953	2 113	2 248	2 216
	Margarin o. annat matfett ²	2 946	2 711	1 788	1 661	1 461
	Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	682	660	744	620	625
	Övriga livsmedel	1 672	1 541	1 570	1 421	1 275
11	Drycker					
	Starksprit	2 457	2 780	3 423	4 023	4 793
	Vin	558	455	406	333	166
	Övriga drycker med alkohol	3 944	3 732	3 816	3 900	3 930
	Drycker utan alkohol	3 566	3 500	4 307	4 514	5 098
12	Tobak	2 555	2 277	2 439	2 411	2 553
22	Oljeväxtfrön o. oljehaltiga nötter	0	0	0	5	5
4	Oljor och fetter³	1 169	1 170	1 576	1 508	1 608

1) Exkl. oljekakor och andra fasta återstoder från utvinning av olivolja, fetter o. oljor av raps-, rybs- och sesamfrön samt vegetabiliska fetter o. oljor (KN 230640 o. 230690). Exkl. oljekakor och andra fasta återstoder för utvinning av fetter o. oljor av kokosnötter eller kopra för åren 1996 o. 1997 (KN 230650).

2) Exkl. blandningar av flytande feta vegetabiliska fetter, ätbara, med en mjölkfetthalt av <= 10 viktprocent åren 1999–2001 (KN 15179091).

3) Exkl. animaliska el. vegetabiliska fetter o. oljor, inte vidare bearbetade och tallfettsyra för åren 1996–1998 (KN 1516 o. KN 382313).

Källa: SCB, Industrins varuproduktion.

Tabell 15.12**Sysselsatta minst en timme per vecka inom olika livsmedelsbranscher 2000 och 2001 enligt SNI 92***Number of employees at least one hour/week in different branches of the food sector according to SNI 92*

SNI 92		2000	
		Totalt	Andel kvinnor, procent
01	Jordbruk, jakt och service i anslutning härtill	56 044	24,1
01.1–3, 9 (exkl. 01.122, 124, 228, 251, 253)	Jordbruk m.m. (växtodling, djurskötsel, blandat jordbruk, småbruk) ¹	48 002	23,1
01.4	Service till jordbruk utom veterinärverksamhet	7 617	30,5
01.251, 253	Renskötsel och biodling	382	19,1
01.5	Jakt och viltvård (inkl. service)	43	16,3
05	Fiske m.m.¹	1 093	7,9
05.01	Fiske	889	6,1
05.02 (exkl. 05.025)	Vattenbruk	204	15,7
15	Livsmedels- och dryckesvaruindustri	67 189	37,7
15.1	Slakterier och köttvaruindustri	16 089	33,5
15.2	Fisk- och fiskberedningsindustri	2 212	49,4
15.3	Frukt-, bär- och grönsaksindustri	4 397	37,6
15.4	Olje- och fettvaruindustri	1 600	33,1
15.5	Mejerier och glassindustri	8 935	28,9
15.6	Kvarnprodukt- och stärkelseindustri	1 484	29,5
15.81, 82	Bagerier, knäckebröds- och kexindustri	17 271	48,1
15.83	Socketindustri	1 134	23,4
15.84	Choklad- och konfektindustri	3 869	51,4
15.85–89	Övrig livsmedelsindustri	3 900	40,0
15.91, 92	Spritdrycksindustri och råspritsbrännerier	725	34,1
15.93–95	Vin- och fruktvinindustri (inkl. cidertillverkning)	282	27,0
15.96, 97	Ölbryggerier och mälterier	2 024	23,4
15.98	Mineralvatten- och läskedrycksindustri	3 267	21,4
51	Parti- och agenturhandel utom med motorfordon	29 852	29,2
51.11, 17	Agenturhandel med jordbruksråvaror, levande djur, livsmedel m.m.	1 218	38,4
51.21, 23	Partihandel med spannmål, utsäde, djurfoder, levande djur	3 765	30,5
51.3 exkl. 51.35	Partihandel med livsmedel och drycker	24 869	28,5
52	Detaljhandel utom med fordon, reparation av hushållsartiklar och personliga artiklar	84 245	70,4
52.11	Detaljhandel med brett sortiment, mest livsmedel, drycker och tobak	72 314	71,2
52.2 exkl. 52.26	Specialiserad butikshandel med livsmedel och drycker	11 931	65,5
55	Hotell-, restaurang- och cateringverksamhet m.m.	95 235	55,7
55.111, 3, 4	Hotell-, restaurang- och barverksamhet (exkl. hotell utan restaurang)	85 973	54,6
55.5	Drift av personalmatsalar, catering och centralköksverksamhet	9 262	65,1
	Summa livsmedelssektor	333 658	47,9
	Ej specificerad verksamhet	83 085	49,0
	Samtliga näringsgrenar	4 062 965	47,5

1) Medhjälpande familjemedlemmar ingår inte. Personliga företagare som också har en anställning klassificeras på näringsgren efter störst inkomst.

Källa: SCB, RAMS.

Tabell 15.12 (forts.)

SNI 92		2001	
		Totalt	Andel kvinnor, procent
01	Jordbruk, jakt och service i anslutning härtill	54 291	24,1
01.1–3, 9 (exkl. 01.122, 124, 228, 251, 253)	Jordbruk m.m. (växtodling, djurskötsel, blandat jordbruk, småbruk) ¹	46 408	23,1
01.4	Service till jordbruk utom veterinärverksamhet	7 462	30,8
01.251, 253	Renskötsel och biodling	376	15,7
01.5	Jakt och viltvård (inkl. service)	45	17,8
05	Fiske m.m.¹	1 186	7,4
05.01	Fiske	964	5,3
05.02 (exkl. 05.025)	Vattenbruk	222	16,7
15	Livsmedels- och dryckesvaruindustri	66 312	37,7
15.1	Slakterier och köttvaruindustri	15 539	33,5
15.2	Fisk- och fiskberedningsindustri	2 262	49,4
15.3	Frukt-, bär- och grönsaksindustri	4 399	38,5
15.4	Olje- och fettvaruindustri	1 498	32,8
15.5	Mejerier och glassindustri	8 673	29,1
15.6	Kvarnprodukt- och stärkelseindustri	1 431	29,8
15.81, 82	Bagerier, knäckebröds- och kexindustri	17 578	48,6
15.83	Socketindustri	942	23,7
15.84	Choklad- och konfektindustri	3 602	50,2
15.85–89	Övrig livsmedelsindustri	3 707	38,1
15.91, 92	Spritdrycksindustri och råspritsbrännerier	758	33,5
15.93–95	Vin- och fruktvinindustri (inkl. cidertillverkning)	230	26,1
15.96, 97	Ölbryggerier och mälterier	2 056	22,9
15.98	Mineralvatten- och läskedrycksindustri	3 637	21,2
51	Parti- och agenturhandel utom med motorfordon	29 272	29,1
51.11, 17	Agenturhandel med jordbruksråvaror, levande djur, livsmedel m.m.	1 225	38,0
51.21, 23	Partihandel med spannmål, utsäde, djurfoder, levande djur	3 378	29,3
51.3 exkl. 51.35	Partihandel med livsmedel och drycker	24 669	28,6
52	Detaljhandel utom med fordon, reparation av hushållsartiklar och personliga artiklar	83 918	70,5
52.11	Detaljhandel med brett sortiment, mest livsmedel, drycker och tobak	72 030	71,3
52.2 exkl. 52.26	Specialiserad butikshandel med livsmedel och drycker	11 888	65,5
55	Hotell-, restaurang- och cateringverksamhet m.m.	93 658	56,3
55.111, 3, 4	Hotell-, restaurang- och barverksamhet (exkl. hotell utan restaurang)	84 647	54,9
55.5	Drift av personalmatsalar, catering och centralköksverksamhet	9 011	69,2
	Summa livsmedelssektor	328 637	48,3
	Ej specificerad verksamhet	78 937	49,5
	Samtliga näringsgrenar	4 101 856	48,0

16 Import och export av jordbruksvaror och livsmedel

Kapitel 16 innehåller statistik om import och export av jordbruksvaror och livsmedel. Uppgifter lämnas i enlighet med den avgränsning av varuområdet som Jordbruksverket tillämpat i sin redovisning av utrikeshandeln. Statistik lämnas i värden men i vissa redovisningar även i kvantiteter. Uppgifter lämnas också om viktigaste handelspartner.

Flertalet tabeller grundas på uttag från Sveriges Statistiska Databaser i mars/april 2003. Detta förklarar smärre avvikelser från Jordbruksverkets motsvarande redovisningar, vilka baseras på uttag senare under året.

Sammanfattning

Import

Jordbruksvaror och livsmedel (tabell 16.1, 16.2 och 16.6)

Sverige importerade jordbruksvaror och livsmedel för knappt 52 miljarder kr. under 2002. Värdet i löpande priser ökade därmed med 8 % sedan föregående år. Totalt minskade dock värdet av den totala importen med 2 % 2002 jämfört med föregående år. Av den totala importen utgjorde jordbruksvaror och livsmedel 8 % år 2002.

Importen kom under 2002 till drygt 70 % från övriga EU-länder. De viktigaste avsändningsländerna i den svenska importen av jordbruksvaror och livsmedel under 2002 var Danmark, Nederländerna, Norge och Tyskland.

Till betydande del består importen av produkter som antingen inte produceras alls i Sverige eller som Sverige har liten produktion av t.ex. vin, bananer och kaffe. Sålunda var produktgruppen frukt och köksväxter den värdemässigt största under 2002 då den representerade närmare en fjärdedel av den totala importen av jordbruksvaror och livsmedel. Drycker svarade för 10 % och kaffe, te, kakao m.m. för 8 %. Kött och köttvaror hade också en stor betydelse (10 %) och fortsätter att öka från år till år.

Förändringarna för olika varugrupper var relativt små jämfört med 2001. Undantag var dock kött och köttvaror som ökade med 13 % sedan 2001. Sedan 1996 har värdet på importen av kött och köttvaror fördubblats.

Levande djur (tabell 16.4)

Den svenska importen av husdjur har värdemässigt liten omfattning (12 milj. kr år 2002). Importvärdet ökade med drygt 30 % mellan 2001 och 2002.

Förädlade livsmedel (tabell 16.5)

Av den totala importen av jordbruksvaror och livsmedel utgjorde förädlade livsmedel omkring 60 %. De värdemässigt största produktgrupperna i denna import var alkoholhaltiga drycker, frukt och grönsaker m.m. samt styckat kött och köttvaror. Importen av förädlade livsmedel ökade med omkring 7 % jämfört med 2001.

Export

Jordbruksvaror och livsmedel (tabell 16.1, 16.2 och 16.7)

Under 2002 exporterade Sverige jordbruksvaror och livsmedel för omkring 26 miljarder kr, vilket innebar att exportvärdet i löpande priser ökade med 7 % sedan föregående år.

Jordbruksvaror och livsmedel utgjorde år

2002 omkring 3 % av den totala varuexporten. Andelen har legat på denna nivå sedan 1996.

Exporten gick till 57 % till länder inom EU. EU-ländernas andel har varit ungefär densamma alla år sedan 1995, första året för Sveriges medlemskap i unionen. Åren närmast före EU-inträdet var EU-ländernas andel i exporten mellan 40 och 50 %.

De viktigaste exportmarknaderna bland EU-länderna var Finland, Danmark, Tyskland och Frankrike. Dessa fyra länder tog tillsammans emot 38 % av Sveriges export av jordbruksvaror och livsmedel. De mest betydande produktgrupperna i exporten var fisk, kraft- o. blötdjur, varor därav (19 %) samt drycker (18 %).

De i särklass viktigaste landsmarknaderna utanför EU var USA och Norge. Tillsammans tog dessa länder emot drygt en fjärdedel av den svenska exporten av jordbruksvaror och livsmedel. Närmare 80 % av exporten till USA utgjordes av drycker.

Levande djur (tabell 16.4)

Exporten av husdjur uppgick år 2002 till ca 42 milj. kr. Drygt hälften av husdjurexporten utgörs av fjäderfä.

Förädlade livsmedel (tabell 16.5)

Exporten av förädlade livsmedel har i värde-termer ökat med 15 % sedan 2001. Drycker är den livsmedelsgrupp som står för den värdemässigt största andelen av exporten av förädlade livsmedel, cirka en tredjedel. Vodkan representerade år 2002 drygt en fjärdedel av den totala exporten av förädlade livsmedel mot bara 15 % 1997. Export av beredningar av spannmål, mjöl m.m. motsvarar 12 % av värdet av exporten av förädlade livsmedel. Här ingår bakverk och bröd som står för nästan 6 % av exportvärdet för förädlade livsmedel.

Om statistiken

Allmänt

Underlaget till utrikeshandelsstatistiken var fram t.o.m. 1994 i sin helhet de uppgifter, som företagen lämnade till Tullverket om import och

export av varor. Uppgifterna lagrades fortlöpande inom Tulldatasystemet, ur vilket SCB vid givna tidpunkter kunde göra uttag för framställning av statistik. Fr.o.m. 1995, då Sverige blev medlem i EU, tillämpas ett nytt system för utrikeshandelsstatistiken, det s.k. Intrastat-systemet (se nedan).

Statistiken avser bl.a. varukod, nettovikt, värde och ursprungs- respektive bestämmelse-land. Statistikens utformning och innehåll är sedan länge uppbyggda av internationella rekommendationer för att ge internationell handelsstatistik, som är jämförbar mellan länder.

Tidsmässig jämförbarhet

Genom Sveriges inträde i EU ändrades på ett genomgripande sätt förutsättningarna för utrikeshandelsstatistiken. Från år 1995 inhämtas för EU-länderna uppgifter på blankett direkt från exportörer och importörer (det s.k. Intra-stat-systemet). Samtidigt med denna ändring måste inskränkningar göras i det bestånd av företag som lämnar statistikuppgifter. Mindre företag, företag vars varuhandel med EU som understiger 1,5 milj. kr per år, behöver sålunda inte lämna uppgifter. Vidare uppträder bortfall av uppgiftslämnare, vilket betyder att särskild bortfallskorrigerings måste göras. Sådan korrigerings, som även innefattar korrigerings för att de minsta företagen inte ingår, är enbart möjlig på viss aggregerad nivå, dvs. den kan inte göras för enskilda varor och länder.

En annan konsekvens av EU-medlemskapet är att uppgiften om ursprungsland för importen påverkats. För den del av importen, som fr.o.m. 1995 införs från ett annat EU-land, finns endast uppgift om avsändande medlemsland. Det här betyder att Sveriges import från EU inte kan redovisas efter om varan har sitt ursprung inom eller utom EU. För import från land utanför EU, som slutligt tullbehandlats i Sverige, finns liksom tidigare uppgift om ursprungsland för varan. Importens fördelning på länder kan alltså inte jämföras bakåt till tiden före EU-medlemskapet. Uppgiften om varuexporten per land är däremot, i det här avseendet, oförändrad jämfört med tidigare.

Sedan 1988 har i den svenska statistiken skett gruppering på varor enligt den internationellt överenskomna varunomenklaturen HS (Harmonized Commodity Description and Coding System). Genom EU-medlemskapet följer Sverige från 1995 det inom EU tillämpade KN-systemet (Kombinerade Nomenklaturen). Detta system bygger på HS men saknar den i Sverige använda sjunde HS-siffran. Även varuredovisningen påverkas således av EU-medlemskapet.

Varje år sker av olika anledningar revideringar av tulltaxan, dvs. av KN-systemet, på det sättet att en vara som år t redovisats under kod a redovisas år t+1 under kod b. Som regel sker dessa revideringar på 8-siffrig KN-nivå vilket betyder att varor som redovisas på 4- eller 6-siffrignivå inte påverkas. I de fall en varugrupp i respektive tabell omfattat specificeringar på koder som ändrats, har målsättningen varit att, för att få tidsmässig jämförbarhet, hålla samman grupperna så att samma vara i tidsserierna inte återfinns i olika varugrupper under perioden. Utgångspunkten för grupperingen har alltid varit grupptillhörigheten det senaste året.

I utrikeshandelsstatistiken sker också gruppering av varor enligt SITC (Standard International Trade Classification), en varuklassificering utarbetad av FN. I SITC-redovisningen på tvåsiffrignivå (**tabell 16.1**) har korrigering för bortfall m.m. gjorts för att ge jämförbarhet med statistiken för tidigare år. I bilaga 5 lämnas mer detaljerad information om de olika varuindelningssystemen.

Värdeuppgifterna avser löpande priser i svenska kronor. Importvärdet hänför sig till det värde till vilket godset är köpt (inberäknat omkostnader) fritt gränsen eller cif importhamn. Exportvärdet anges fob, dvs. till det värde till vilket godset är köpt av importören (inberäknat omkostnader) fritt gränsen eller fob utförelselhamn.

Det bör understrykas att övergången till uppgiftsinsamling enligt Intrastat lett till ökad osäkerhet i utrikeshandelsstatistiken. Främst sammanhänger detta med att insamlade uppgifter inte avser den totala importen respek-

tive exporten av varor. Det bör också nämnas att 2001 och 2002 års statistik, som redovisas i detta kapitel, är preliminär.

Beträffande sambandet mellan insamlade värden i tabellerna **16.2 – 16.7** och totala värden i **tabell 16.1** hänvisas till faktarutan och tablån på sid. 246.

Eftersom bortfallet i statistiken enbart hänför sig till handeln med länder inom EU blir uppgifterna för EU-länderna i tabellerna 16.6 och 16.7 något underskattade.

Förädlade livsmedel

Med förädlade livsmedel i **tabell 16.5** avses livsmedel som kräver ingen eller endast liten ytterligare förädling före försäljning till konsument eller storhushåll. Avgränsningen av varuområdet baseras på den definition som utformats av *Food from Sweden*. *Food from Sweden* är en styrgrupp i vilken ingår representanter för staten, Exportrådet, LRF och livsmedelsindustrin. Styrgruppens uppgift är att med hjälp av statlig finansiering främja svensk export av livsmedel. Jordbruksverket har för styrgruppens räkning vissa år producerat statistik över exporten av förädlade livsmedel enligt den avgränsning av varuområdet som skett i tabellen.

Annan publicering

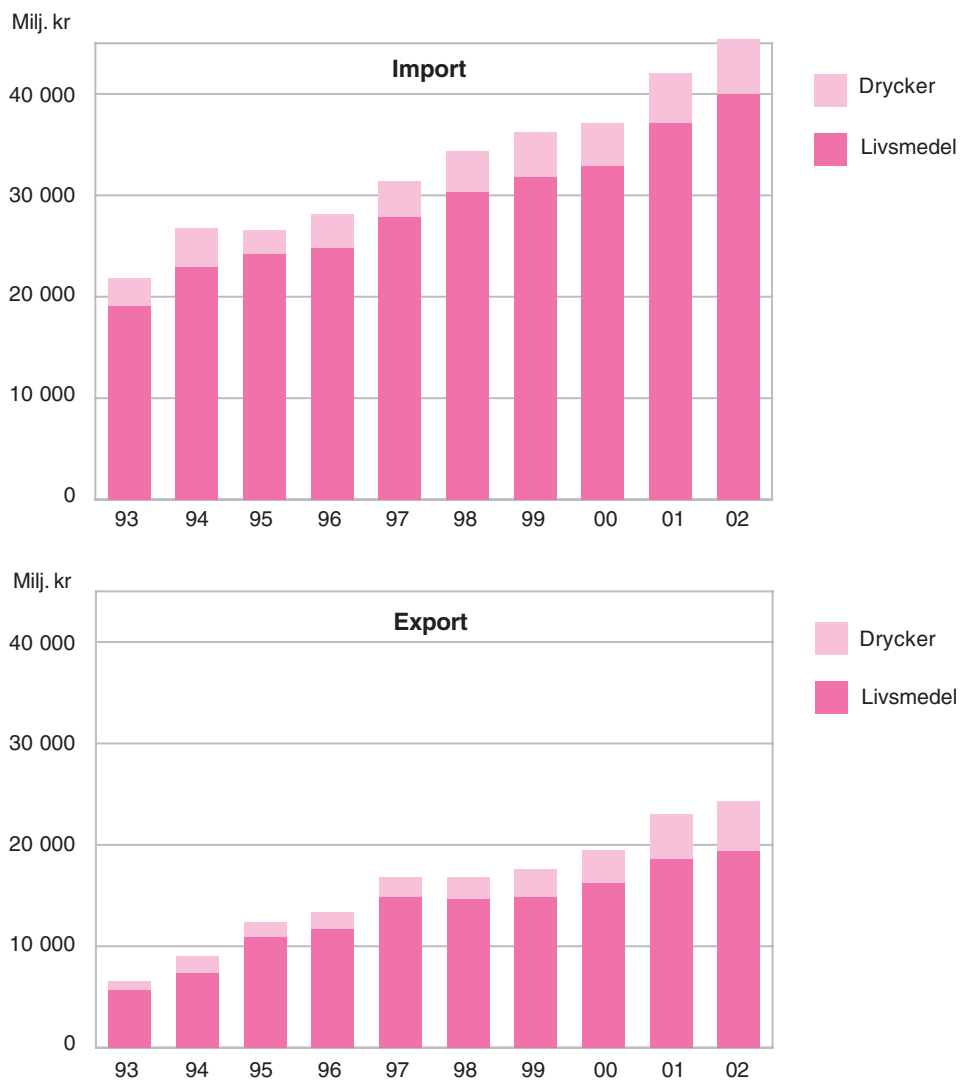
Utrikeshandelsstatistiken publiceras i Sveriges statistiska databaser (SDB) som kan nås via SCB:s webbplats www.scb.se. Redovisning sker av insamlade värden, dvs. utan korrigering för svarsbortfall och för att de minsta företagen inte är representerade i statistiken.

SCB sammanställer i serien Statistiska meddelanden serie HA såväl insamlade som för svarsbortfall m.m. korrigerade uppgifter för utrikeshandeln, senast i HA 22 SM 0303 "Utrikeshandel. Export och import på varor och länder. Januari–december 2002". Bortfallskorrigering görs dock bara för varugrupper på 2-siffrig SITC-nivå och ej för olika länder.

Jordbruksverket sammanställer varje år en särskild publikation över utrikeshandeln med jordbruksvaror och livsmedel, senast i "Sveriges utrikeshandel med jordbruksvaror och livs-

medel 1998–2000”, Rapport 2001:16. Uppgifterna i detta kapitel följer i allt väsentligt, vad gäller varuavgränsning m.m., mönstret i denna publicering.

Figur 16A**Import och export av livsmedel och drycker 1993–2002, milj. kr***Imports and exports of foodstuffs and beverages*

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

Uppgifterna i tabell 16.1 baseras på *totala värden*, dvs. korrigerig har skett för bortfall av uppgiftslämnare och för att de minsta företagen ej lämnar uppgifter till statistiken. Övriga tabeller visar *insamlade värden* dvs. någon korrigerig enligt ovan har ej skett. Det här betyder att lägre värden redovisas för olika varugrupper och totalt i dessa tabeller än i tabell 16.1. I sammanställningen nedan visas med hur mycket insamlade värden i tabellerna 16.2–16.7 i *genomsnitt* skulle behöva räknas upp för att kompensera för bortfallet och förbättra jämförbarheten mellan år.

Korrigeringsfaktorer för att kompensera för bortfallet i insamlade värden. Faktorerna är enbart beräknade på uppgifter som redovisats i kronor och är bara direkt tillämpliga på 2-siffernivån i SITC

SITC	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Import							
00	Levande djur	1,10	1,14	1,14	1,14	1,13	1,14
01	Kött och köttvaror	1,06	1,09	1,08	1,05	1,04	1,07
02	Mejeriprodukter och ägg	1,07	1,08	1,07	1,09	1,05	1,05
03	Fisk, kräft- o.blötdjur m.m.	1,02	1,04	1,03	1,03	1,02	1,02
04	Spannmål o.varor därav	1,03	1,06	1,05	1,06	1,04	1,04
05	Frukt och köksväxter	1,04	1,06	1,05	1,04	1,03	1,02
06	Socket, sockervaror m.m.	1,05	1,10	1,08	1,07	1,04	1,04
07	Kaffe, te, kakao m.m.	1,02	1,03	1,03	1,04	1,03	1,03
08	Djurfoder	1,02	1,05	1,04	1,06	1,04	1,03
09	Diverse livsmedel	1,04	1,07	1,08	1,07	1,05	1,05
11	Drycker	1,06	1,10	1,07	1,03	1,03	1,04
12	Tobak och tobaksvaror	1,01	1,04	1,06	1,02	1,01	1,03
22	Oljefrön, oljehaltiga nötter	1,02	1,02	1,03	1,03	1,01	1,02
4	Oljor och fetter	1,02	1,06	1,06	1,05	1,04	1,05
	Summa Import	1,04	1,07	1,06	1,05	1,04	1,04
Export							
00	Levande djur	1,21	1,16	1,19	1,13	1,14	1,08
01	Kött och köttvaror	1,04	1,08	1,05	1,07	1,07	1,05
02	Mejeriprodukter och ägg	1,04	1,06	1,04	1,03	1,03	1,04
03	Fisk, kräft- o.blötdjur m.m.	1,06	1,08	1,05	1,05	1,04	1,03
04	Spannmål o.varor därav	1,06	1,04	1,03	1,10	1,02	1,02
05	Frukt och köksväxter	1,09	1,16	1,10	1,11	1,08	1,07
06	Socket, sockervaror m.m.	1,05	1,05	1,05	1,00	1,04	1,03
07	Kaffe, te, kakao m.m.	1,03	1,03	1,03	1,02	1,01	1,03
08	Djurfoder	1,05	1,07	1,09	1,10	1,09	1,06
09	Diverse livsmedel	1,03	..	..	..	..	..
11	Drycker	1,02	1,02	1,02	1,01	1,02	1,01
12	Tobak och tobaksvaror	1,01	1,06	1,03	1,03	1,03	1,02
22	Oljefrön, oljehaltiga nötter	1,15	1,19	1,12	1,06	1,11	1,13
4	Oljor och fetter	..	1,03	1,02	1,01	1,01	1,01
	Summa export	1,07	1,08	1,08	1,07	1,05	1,04

Tabell 16.1

Import och export av jordbruksvaror och livsmedel 1997–2002, milj. kr.

Varugruppering enligt SITC

Imports and exports of agricultural products and foodstuffs. Specification according to SITC

SITC	1997	1998	1999	2000	2001 prel.	2002 prel.
Import						
00 Levande djur ¹	91	133	120	162	175	103
01 Kött och köttvaror	2 652	2 954	3 349	3 946	4 425	5 010
02 Mejeriprodukter och ägg	1 399	1 740	1 899	1 946	2 315	2 868
03 Fisk, kräft- o.blötdjur m.m.	4 620	5 243	6 061	6 655	7 743	7 906
04 Spannmål o.varor därav	2 120	2 501	2 590	2 508	3 059	3 206
05 Frukt och köksväxter	8 904	9 657	10 090	9 861	11 045	11 758
06 Socker, sockervaror m.m.	1 156	1 285	1 321	1 413	1 648	1 838
07 Kaffe, te, kakao m.m.	4 924	4 537	3 893	3 827	3 809	4 003
08 Djurfoder	2 233	1 948	1 868	2 091	2 294	1 993
09 Diverse livsmedel	2 061	2 398	2 633	2 764	3 310	3 435
11 Drycker	3 514	4 030	4 340	4 177	4 941	5 396
12 Tobak och tobaksvaror	637	840	1 034	992	1 096	2 097
22 Oljefrön, oljehaltiga nötter	290	461	513	452	680	512
4 Oljor och fetter	1 488	1 555	1 309	1 119	1 200	1 460
Totalt jordbruksvaror och livsmedel	36 089	39 282	41 020	41 913	47 740	51 585
Därav EU-länder, %	63,4	67,2	68,3	68,0	69,7	71,1
All varuimport	501 098	544 761	566 637	666 866	654 671	642 706
Därav EU-länder, %	69,3	70,4	68,9	65,7	66,8	66,8
Export						
00 Levande djur ¹	98	92	105	109	104	112
01 Kött och köttvaror	1 436	1 107	1 019	821	1 010	1 100
02 Mejeriprodukter och ägg	1 645	1 726	1 643	1 822	1 982	1 665
03 Fisk, kräft- o.blötdjur m.m.	2 660	3 211	3 738	4 325	4 934	5 160
04 Spannmål o.varor därav	3 374	3 163	2 832	3 433	4 081	3 596
05 Frukt och köksväxter	929	1 088	1 027	1 058	1 285	1 636
06 Socker, sockervaror m.m.	840	599	690	743	841	888
07 Kaffe, te, kakao m.m.	1 675	1 634	1 644	1 705	1 930	1 985
08 Djurfoder	282	327	290	294	294	300
09 Diverse livsmedel	2 309	2 127	2 332	2 311	2 540	3 360
11 Drycker	1 895	2 143	2 703	3 243	4 403	4 858
12 Tobak och tobaksvaror	224	219	223	277	333	323
22 Oljefrön, oljehaltiga nötter	26	32	27	37	31	28
4 Oljor och fetter	1 038	1 059	943	986	1 161	1 648
Totalt jordbruksvaror och livsmedel	18 431	18 527	19 216	21 164	24 929	26 659
Därav EU-länder, %	55,8	58,7	59,5	56,9	56,5	57,2
All varuexport	632 709	675 148	700 945	796 549	787 214	786 625
Därav EU-länder, %	55,6	58,0	58,4	55,9	54,2	54,0

1) Inklusivt andra djur än husdjur inom jordbruket.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken och Jordbruksverket.

Tabell 16.2

Import och export av jordbruksvaror och livsmedel 1997–2002, milj. kr, insamlade värden¹

Imports and exports of agricultural products and foodstuffs, collected data

SITC	Import	1997	1998	1999	2000	2001 prel.	2002 prel. ²
00	Levande djur	83	117	105	142	155	90
01	Kött och köttvaror	2 504	2 704	3 110	3 761	4 239	4 692
	Nötkött	795	892	1 031	1 040	974	1 199
	Griskött	772	862	922	1 282	1 346	1 468
	Får-, lamm- o. getkött	103	89	108	110	168	160
	Fjäderfåkött	90	102	242	453	685	691
	Övrigt kött inkl. vilt	118	89	89	105	131	117
	Beredda köttprodukter	627	671	718	772	935	1 055
02	Mejeriprodukter och ägg	1 305	1 608	1 772	1 793	2 210	2 744
	Mjök, grädde, yoghurt m.m.	153	158	228	190	338	651
	Smör o. andra smörfettsprodukter	18	13	4	3	7	27
	Glassvaror	59	151	205	233	235	298
	Ost och ostmassa	1 000	1 194	1 256	1 258	1 503	1 622
	Ägg och äggalbuminer	76	92	79	108	128	147
03	Fisk-, kräft- o. blötdjur m.m.	4 510	5 050	5 856	6 455	7 566	7 748
	Fisk, kräft- o. blötdjur	3 299	3 812	4 527	5 100	5 998	6 177
	Beredningar av fisk, kräft- o. blötdjur	1 211	1 239	1 329	1 355	1 568	1 571
04	Spannmål o. varor därav	2 052	2 369	2 474	2 361	2 953	3 093
	Spannmål (exkl. ris)	137	252	281	224	317	307
	Mjöl, gryn, malt m.m.	144	124	100	76	110	122
	Ris	258	266	277	282	304	305
	Bakverk, bröd m.m.	773	907	948	980	1 294	1 398
	Okokt pasta	232	219	231	199	257	271
	Övriga beredn. av spannmål o. mjöl	508	601	636	601	669	690
05	Frukt och grönsaker	8 602	9 132	9 641	9 464	10 694	11 484
	Färska o. kyllda grönsaker	1 935	1 956	2 156	2 293	2 676	2 785
	Frysta grönsaker	234	264	291	296	398	428
	Torkade grönsaker m.m.	125	131	157	134	156	170
	Beredda potatisprodukter	314	357	411	363	407	472
	Övriga beredningar av grönsaker	686	764	843	772	862	947
	Färsk, kylld, torkad frukt, bär o. nötter	3 912	4 057	3 966	3 934	4 389	4 749
	Frost frukt o. bär	186	218	249	217	243	259
	Saft, sylt o. marmelad	710	815	952	920	934	1 059
	Övriga beredningar av frukt o. bär	499	570	617	533	629	614
06	socker, sockervaror m.m.	1 096	1 169	1 224	1 323	1 582	1 774
	Socker, melass o. honung	300	360	334	403	424	448
	Sockerkonfektyrer	796	809	890	920	1 158	1 326
07	Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.³	4 819	4 384	3 763	3 680	3 690	3 877
	Kaffe o. kaffeersättnings ³	3 329	2 720	2 074	1 890	1 649	1 580
	Choklad o. kakaoberedningar	800	887	951	1 047	1 295	1 496
	Te, kakao o. kryddor	689	777	738	743	746	801
08	Djurfoder	2 183	1 864	1 793	1 964	2 208	1 933
09	Diverse livsmedelsprodukter	1 973	2 233	2 438	2 574	3 150	3 285
	Soppor, såser och buljonger	570	591	670	704	817	846
	Margarin o. annat matfett	92	95	68	73	122	137
	Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	189	214	237	279	344	381
	Övriga livsmedel	1 123	1 332	1 464	1 517	1 868	1 921
11	Drycker	3 301	3 650	4 063	4 051	4 779	5 178
	Starksprit	676	778	829	732	844	973
	Vin	1 893	2 193	2 437	2 461	2 869	3 030
	Övriga drycker med alkohol	397	365	391	383	424	452
	Drycker utan alkohol	335	314	406	475	643	722
12	Tobak	629	811	974	968	1 084	2 045
22	Oljeväxtfrön o. oljehaltiga nötter	285	451	496	438	673	500
4	Oljor och fetter	1 466	1 460	1 231	1 065	1 152	1 397
	Totalt	34 809	36 738	38 722	39 820	45 915	49 593

1) Se faktaruta på sid. 246.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken och Jordbruksverket.

Tabell 16.2 (forts)

SITC Export	1997	1998	1999	2000	2001 prel.	2002 preI ²
00 Levande djur	81	80	89	96	91	104
01 Kött och köttvaror	1 379	1 028	969	764	948	1 045
Nötkött	128	122	82	84	80	82
Griskött	783	501	511	290	385	399
Får-, lamm- o. getkött	5	2	2	6	7	6
Fjäderfäkött	148	65	41	64	102	85
Övrigt kött inkl. vilt	63	62	73	73	92	93
Beredda köttprodukter	252	276	260	248	282	379
02 Mejeriprodukter och ägg	1 587	1 635	1 580	1 762	1 918	1 605
Mjök, grädde, yoghurt m.m.	446	341	356	504	565	331
Smör o. andra smörfettsprodukter	503	443	381	390	476	360
Glassvaror	194	287	269	226	286	322
Ost och ostmassa	369	483	473	552	516	470
Ägg och äggalbuminer	75	79	100	91	75	123
03 Fisk-, kräft- o. blötdjur m.m.	2 505	2 968	3 554	4 139	4 757	4 998
Fisk, kräft- o. blötdjur	1 822	2 306	2 923	3 457	4 029	4 195
Beredningar av fisk, kräft- o. blötdjur	683	662	631	682	728	803
04 Spannmål o. varor därav	3 181	3 039	2 745	3 129	3 996	3 514
Spannmål (exkl. ris)	1 705	1 394	1 100	1 331	1 823	1 131
Mjöl, gryn, malt m.m.	214	286	224	268	293	314
Ris	8	5	9	12	14	14
Bakverk, bröd m.m.	1 017	1 129	1 212	1 322	1 592	1 738
Okokt pasta	39	14	8	6	18	16
Övriga beredn. av spannmål o. mjöl	199	212	191	190	256	300
05 Fukt och grönsaker	855	940	935	955	1 188	1 534
Färska o. kylda grönsaker	40	52	63	58	106	106
Frysta grönsaker	192	176	198	200	247	271
Torkade grönsaker m.m.	15	22	19	15	13	26
Beredda potatisprodukter	85	89	65	58	71	76
Övriga beredningar av grönsaker	30	96	99	80	104	223
Färsk, kyld, torkad frukt, bär o. nötter	215	229	183	189	285	464
Frost frukt o. bär	186	168	181	226	223	199
Saft, sylt o. marmelad	66	81	99	97	106	129
Övriga beredningar av frukt o. bär	26	27	28	31	33	39
06 Socker, sockervaror m.m.	801	569	657	744	805	865
Socker, melass o. honung	424	182	239	338	464	544
Sockerkonfektyrer	377	388	418	406	341	321
07 Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.	1 631	1 584	1 603	1 668	1 907	1 929
Kaffe o. kaffeersättningar	579	495	376	360	361	414
Choklad o. kakaoberedningar	956	973	1 105	1 135	1 358	1 364
Te, kakao o. kryddor	97	117	123	173	188	151
08 Djurfoder	268	304	266	268	269	283
09 Diverse livsmedelsprodukter⁴	2 236	1 589	1 646	1 699	1 943	2 984
Soppor, såser och buljonger	312	358	409	433	498	545
Margarin o. annat matfett ⁴	1 105	515	439	433	402	376
Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	193	128	234	191	224	288
Övriga livsmedel	626	633	625	700	868	1 826
11 Drycker	1 859	2 101	2 650	3 197	4 326	4 797
Starksprit	1 627	1 897	2 330	2 857	3 919	4 322
Vin	64	55	41	48	44	75
Övriga drycker med alkohol	48	55	113	138	97	121
Drycker utan alkohol	119	94	166	153	266	280
12 Tobak	221	206	216	268	323	316
4 Oljeväxtfrön o. oljehaltiga nötter	23	27	24	35	28	25
4 Oljor och fetter⁵	640	1 032	925	972	1 152	1 637
Totalt	17 266	17 102	17 858	19 697	23 650	25 635

2) Databasuttag mars 2003.

3) KN 21.01.1119 är ej med i "Essenser och konc. av kaffe m.m." 1998–2002. 21.01.1119 = Extrakter, essenser och koncentrat, med en torrsubstans på basis av kaffe av < 95 viktprocent

4) Fr.o.m. 1998 exkl. blandningar av flytande feta veg. fetter, åtbara, med en mjölkfetthalt av <= 10 viktprocent (KN 15.17.9091).

5) T.o.m. 1997 exkl. veg. fetter och oljor m.m. (KN 15.16.20) samt Tallfetsyra, tekniska (KN 38.23.13).

Tabell 16.3

Import och export av jordbruksvaror och livsmedel 1997–2002, 1 000-tals ton, insamlade värden¹
Imports and exports of agricultural products and foodstuffs, collected data

SITC	Import	1997	1998	1999	2000	2001 prel.	2002 prel. ²
00	Levande djur	0,5	0,4	0,4	0,7	0,5	0,5
01	Kött och köttvaror	70,8	84,0	99,9	121,7	121,8	148,6
	Nötkött	22,7	26,9	31,9	33,3	31,7	46,1
	Griskött	20,8	26,8	30,1	42,4	36,9	43,5
	Får-, lamm- o. getkött	3,1	3,3	3,8	3,8	4,6	4,3
	Fjäderfåkött	2,9	3,9	8,4	15,1	19,2	21,7
	Övrigt kött inkl. vilt	3,2	2,8	3,1	3,3	3,9	2,7
	Beredda köttprodukter	18,1	20,2	22,7	23,8	25,1	29,9
02	Mejeriprodukter och ägg	66,0	77,2	90,8	90,0	106,0	136,9
	Mjölk, grädde, yoghurt m.m.	22,2	22,1	30,5	26,7	41,3	64,0
	Smör o. andra smörfettsprodukter	0,7	0,5	0,2	0,1	0,2	1,0
	Glassvaror	3,8	8,0	10,4	12,0	12,7	14,8
	Ost och ostmassa	30,7	35,4	39,0	39,1	40,7	45,0
	Ägg och äggalbuminer	8,7	11,3	10,7	12,0	11,1	12,1
03	Fisk-, kräft- o. blötdjur m.m.	164,9	168,0	183,3	194,5	207,7	219,8
	Fisk, kräft- o. blötdjur	123,9	125,1	139,3	149,3	161,6	173,7
	Beredningar av fisk, kräft- o. blötdjur	41,1	42,9	44,0	45,2	46,1	46,1
04	Spannmål o. varor därav	279,8	371,9	393,6	343,9	436,6	489,0
	Spannmål (exkl. ris)	75,8	167,4	187,5	153,2	215,1	251,9
	Mjöl, gryn, malt m.m.	61,9	52,5	43,1	22,0	31,9	37,7
	Ris	36,1	37,1	39,2	40,8	43,5	45,6
	Bakverk, bröd m.m.	47,7	53,5	55,1	58,8	71,3	77,5
	Okokt pasta	27,6	27,8	31,3	32,8	38,8	40,1
	Övriga beredn. av spannmål o. mjöl	30,7	33,5	37,4	36,3	36,0	36,4
05	Frukt och grönsaker	1 102,7	1 122,3	1 203,8	1 212,9	1 252,1	1 319,3
	Färska o. kylda grönsaker	257,4	250,3	291,2	288,2	328,5	338,7
	Frysta grönsaker	30,2	32,1	36,7	37,6	43,2	49,2
	Torkade grönsaker m.m.	10,2	9,0	19,3	8,6	10,4	12,1
	Beredda potatisprodukter	45,3	46,1	50,8	55,7	55,2	63,2
	Övriga beredningar av grönsaker	89,8	92,8	97,2	97,6	98,9	106,8
	Färsk, kyld, torkad frukt, bär o. nötter	540,2	545,8	550,4	572,0	546,6	573,1
	Fryst frukt o. bär	17,9	18,0	20,6	18,0	20,2	21,3
	Saft, sylt o. marmelad	73,6	81,6	92,5	95,6	104,9	111,3
	Övriga beredningar av frukt o. bär	38,0	46,6	45,2	39,7	44,2	43,6
06	Socker, sockervaror m.m.	143,0	143,2	160,6	160,3	155,5	156,6
	Socker, melass o. honung	109,1	106,8	121,2	118,1	106,2	95,6
	Sockerkonfektyrer	33,9	36,4	39,4	42,2	49,3	61,1
07	Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.³	149,0	147,5	148,7	146,6	159,5	167,7
	Kaffe o. kaffeersättningar ³	97,0	92,7	94,1	85,9	91,9	97,1
	Choklad o. kakaoberedningar	26,4	28,7	29,6	33,2	39,3	43,7
	Te, kakao o. kryddor	25,6	26,1	24,9	27,5	28,3	26,9
08	Djurfoder	892,5	837,0	851,2	882,2	851,4	726,6
09	Diverse livsmedelsprodukter	91,7	99,4	97,4	101,8	114,2	126,8
	Soppor, såser och buljonger	31,9	34,1	39,0	41,6	44,2	46,1
	Margarin o. annat matfett	10,3	10,9	6,7	7,6	10,8	15,1
	Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	14,4	16,5	16,2	20,3	24,1	27,5
	Övriga livsmedel	35,0	37,9	35,4	32,3	35,1	38,1
11	Drycker	292,4	266,7	271,0	266,1	288,2	314,5
	Starksprit	19,0	19,8	19,3	16,0	18,4	21,2
	Vin	134,4	130,6	128,1	119,5	113,9	126,0
	Övriga drycker med alkohol	68,5	58,2	61,2	57,9	56,7	55,0
	Drycker utan alkohol	70,5	58,1	62,4	72,7	99,2	112,3
12	Tobak	6,5	11,3	13,5	11,3	11,2	20,9
22	Oljeväxtfrön o. oljehaltiga nötter	114,4	169,5	258,0	212,8	267,5	187,2
4	Oljor och fetter	339,8	229,9	211,1	202,7	221,4	310,9

1) Se faktaruta sid. 246.

2) Databasuttag april 2003.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken och Jordbruksverket.

Tabell 16.3 (forts.)

SITC	Export	1997	1998	1999	2000	2001 prel	2002 prel.
00	Levande djur	2,3	1,6	3,5	2,1	1,5	1,7
01	Kött och köttvaror	85,0	76,4	71,8	49,6	54,2	52,5
	Nötkött	7,2	11,1	6,0	4,6	3,5	3,6
	Griskött	44,1	36,3	43,7	18,8	21,3	24,9
	Får-, lamm- o. getkött	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
	Fjäderfåkött	21,2	16,3	11,4	15,8	19,1	10,7
	Övrigt kött inkl. vilt	1,2	1,3	1,2	1,2	1,4	1,5
	Beredda köttprodukter	11,2	11,3	9,5	9,1	8,8	11,7
02	Mejeriprodukter och ägg	83,4	95,0	95,4	97,1	100,8	87,3
	Mjölk, grädde, yoghurt m.m.	35,2	41,3	39,7	44,3	48,8	34,9
	Smör o. andra smörfettsprodukter	22,1	17,1	16,4	17,7	18,9	17,1
	Glassvaror	9,2	15,8	16,8	12,3	12,8	16,6
	Ost och ostmassa	12,1	16,1	16,6	18,5	16,9	13,5
	Ägg och äggalbuminer	4,8	4,6	6,0	4,4	3,5	5,2
03	Fisk-, kräft- o. blötdjur m.m.	213,8	237,2	226,0	263,9	264,1	262,2
	Fisk, kräft- o. blötdjur	186,5	212,6	203,0	240,6	240,1	238,8
	Beredningar av fisk, kräft- o. blötdjur	27,3	24,6	23,0	23,4	24,0	23,4
04	Spannmål o. varor därav	1 616,3	1 618,5	1 489,7	1 479,5	1 704,2	1 133,9
	Spannmål (exkl. ris)	1 448,9	1 418,0	1 302,9	1 274,6	1 498,6	913,2
	Mjöl, gryn, malt m.m.	95,7	130,8	115,3	129,8	115,6	124,1
	Ris	1,3	0,4	1,1	1,2	1,4	1,4
	Bakverk, bröd m.m.	51,5	55,9	59,5	63,9	74,2	79,5
	Okokt pasta	9,0	2,1	1,0	0,7	2,1	1,4
	Övriga beredn. av spannmål o. mjöl	10,0	11,2	9,9	9,2	12,4	14,4
05	Frukt och grönsaker	95,2	98,8	98,9	90,2	109,3	146,2
	Färska o. kylta grönsaker	9,2	10,5	11,3	10,9	18,2	14,4
	Frysta grönsaker	29,3	24,4	25,5	26,1	30,0	33,1
	Torkade grönsaker m.m.	5,7	6,7	4,1	2,0	0,7	7,8
	Beredda potatisprodukter	6,4	7,5	5,6	5,2	5,2	5,0
	Övriga beredningar av grönsaker	2,8	6,0	6,3	5,0	5,8	11,8
	Färsk, kylad, torkad frukt, bär o. nötter	24,2	24,9	24,2	21,2	27,2	48,6
	Frost frukt o. bär	11,7	11,2	12,9	11,6	13,3	12,8
	Saft, sylt o. marmelad	3,9	5,9	7,1	6,5	6,8	10,0
	Övriga beredningar av frukt o. bär	1,9	1,8	1,9	1,8	2,1	2,5
06	Socket, sockervaror m.m.	114,4	82,5	106,3	131,1	133,9	156,6
	Socket, melass o. honung	98,7	66,7	89,4	113,9	119,2	143,6
	Socketkonfektyrer	15,7	15,9	16,9	17,2	14,7	13,0
07	Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.	44,6	44,5	49,7	53,6	59,0	62,0
	Kaffe o. kaffeersättningar	11,7	9,5	8,8	8,6	9,1	12,0
	Choklad o. kakaoberedningar	31,4	33,3	39,1	42,7	47,1	47,8
	Te, kakao o. kryddor	1,5	1,7	1,8	2,3	2,7	2,1
08	Djurfoder	98,3	111,6	95,2	87,0	79,8	80,4
09	Diverse livsmedelsprodukter⁴	175,5	103,6	108,3	98,8	92,4	109,7
	Soppor, såser och buljonger	14,5	15,4	17,2	17,8	19,0	20,6
	Margarin o. annat matfett ⁴	121,1	55,6	55,6	47,1	40,0	44,9
	Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	12,2	9,4	14,8	11,3	11,1	15,6
	Övriga livsmedel	27,6	23,1	20,6	22,7	22,4	28,6
11	Drycker	78,7	76,4	105,5	101,9	108,6	116,1
	Starksprit	42,7	47,8	55,8	62,7	63,2	65,4
	Vin	2,0	2,6	1,4	1,4	1,8	2,8
	Övriga drycker med alkohol	10,6	11,4	21,1	18,9	12,3	12,7
	Drycker utan alkohol	23,4	14,6	27,3	18,9	31,2	35,2
12	Tobak	3,0	4,2	3,4	3,8	4,0	3,9
22	Oljeväxtfrön o. oljehaltiga nötter	5,2	10,3	6,0	10,7	6,4	3,3
4	Oljor och fetter⁵	104,2	159,8	161,9	184,9	196,8	251,6

3) KN 21.01.1119 är ej med i "Essenser och konc. av kaffe m.m." 1998–2002. 21.01.1119 = Extrakter, essenser och koncentrat, med en torrsubstans på basis av kaffe av < 95 viktprocent

4) Fr.o.m. 1998 exkl. blandningar av flytande feta veg. fetter, ätbara, med en mjölkfetthalt av <= 10 viktprocent (KN 15.17.9091).

5) T.o.m. 1997 exkl. veg. fetter och oljor m.m. (KN 15.16.20) samt Tallfetsyra, tekniska (KN 38.23.13).

Tabell 16.4**Import och export av husdjur, ton, 1 000-tals kr samt antal djur, insamlade värden¹***Imports and exports of livestock, collected data*

KN-kod		1997	1998	1999	2000	2001 prel.	2002 prel. ²
	Import						
	Ton						
01.02	Nötkreatur	10	2	2	2	1	0
01.03	Svin	0	0	2	0	0	0
01.04	Får och getter	0	0	0	0	0	0
01.05	Fjäderfä	9	15	10	6	4	4
	Tkr						
01.02	Nötkreatur	731	183	90	241	42	0
01.03	Svin	5	0	157	0	0	0
01.04	Får och getter	0	0	0	0	0	0
01.05	Fjäderfä	12 646	11 886	10 861	5 043	8 817	11 817
	Summa import, tkr	13 382	12 069	11 108	5 284	8 859	11 817
	Antal djur						
01.02	Nötkreatur	19	5	6	3	36	0
01.03	Svin	24	0	15	0	0	0
01.04	Får och getter	0	0	0	0	0	0
01.05	Fjäderfä	162 691	264 357	190 023	109 460	129 482	125 751
	Export						
	Ton						
01.02	Nötkreatur	194	531	616	518	145	291
01.03	Svin	1 624	683	2 454	1 042	955	942
01.04	Får och getter	2	0	0	0	6	0
01.05	Fjäderfä	51	55	68	74	45	41
	Tkr						
01.02	Nötkreatur	3 356	13 004	14 508	14 163	3 155	8 036
01.03	Svin	23 538	6 975	18 596	11 905	13 806	10 105
01.04	Får och getter	6	0	0	3	96	0
01.05	Fjäderfä	15 240	18 320	17 008	23 539	16 990	24 285
	Summa export, tkr	42 140	38 299	50 112	49 610	34 047	42 426
	Antal djur						
01.02	Nötkreatur	2 429	4 768	8 796	8 870	2 089	529
01.03	Svin	17 223	7 004	13 767	5 897	6 122	6 169
01.04	Får och getter	55	0	0	3	145	0
01.05	Fjäderfä	959 770	983 660	851 420	1 127 180	899 190	1 285 715

1) Se faktaruta på sid. 246.

2) Databasuttag april 2003.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

Tabell 16.5

Import och export av förädlade livsmedel, milj. kr, insamlade värden¹

Imports and exports of processed foodstuffs, SEK, millions, collected data

Import	1997	1998	1999	2000	2001 prel.	2002 prel. ²
Styckat kött och köttvaror	2 373	2 589	2 966	3 577	4 113	4 590
Styckat griskött	710	814	861	1 173	1 307	1 444
Styckat kött av nöt, får och lamm	855	939	1 081	1 099	1 083	1 306
Kött av fjäderfä	90	102	242	453	685	691
Övrigt kött inkl. vilt	93	69	70	85	109	98
Beredningar av kött	625	665	713	767	928	1 050
Ost och ostmassa	1 000	1 194	1 256	1 258	1 503	1 622
Andra mejerivaror och fett	266	357	440	474	648	967
Yoghurt	69	54	98	92	217	434
Glassvaror	59	151	205	233	235	298
Fast margarin	44	54	39	41	64	73
Flytande margarin och matfett	48	42	29	32	57	64
Hydrerade vegetabiliska fetter och oljor	47	57	70	76	74	98
Fisk och skaldjur; beredn. o. konserv.	1 244	1 270	1 363	1 387	1 596	1 598
Rökt fisk	33	32	33	33	27	27
Sill och strömming beredd och konserverad	104	106	92	85	115	146
Övriga fisk och skaldjur; beredd o kons.	1 106	1 133	1 237	1 270	1 453	1 425
Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	1 687	1 928	2 036	2 042	2 545	2 322
Knäckebröd	43	46	60	49	51	73
Skorpor	15	17	17	16	16	20
Övriga bakverk och bröd	715	844	872	915	1 227	901
Pasta	312	307	320	317	404	435
Övrig beredn. av spannmål och mjöl	602	714	767	745	846	892
Grönsaker, frukt o. bär; färska, frysta m.m.	3 358	3 422	3 668	3 718	4 307	4 534
Frysta grönsaker	234	264	291	296	398	428
Övriga grönsaker; färska, torkade m.m.	2 047	2 074	2 298	2 412	2 813	2 939
Blåbär	41	38	61	167	179	167
Annan frukt och bär	1 035	1 047	1 019	842	916	1 000
Beredningar av grönsaker, frukt, bär m.m.	2 207	2 494	2 805	2 572	2 821	3 086
Saft	616	709	858	824	807	899
Sylt och marmelad	94	108	99	100	133	187
Beredda potatisprodukter	292	332	380	332	374	431
Andra beredn. av grönsaker	687	764	839	769	864	950
Andra beredn. av frukt, bär m.m.	517	581	629	546	644	619
Sockerkonfektyrer, choklad m.m.	1 587	1 691	1 836	1 962	2 447	2 817
Sockerkonfektyr	787	804	885	915	1 152	1 321
Choklad m.m.	800	887	951	1 047	1 295	1 496
Diverse livsmedel	2 258	2 363	2 503	2 542	3 031	3 167
Rostat kaffe	242	173	172	117	128	175
Essenser och konc. av kaffe m.m. ³	332	280	236	235	238	267
Såser och beredn. av grönsaker	426	441	516	551	629	678
Soppor och buljonger	146	151	156	158	189	178
Övrigt (bl.a. smörblandningar)	1 112	1 318	1 423	1 481	1 846	1 868
Drycker	3 438	3 803	4 232	4 202	5 001	5 331
Vodka	27	32	42	39	66	53
Övriga drycker med alkohol	3 054	3 431	3 744	3 648	4 254	4 524
Drycker utan alkohol	335	314	406	475	643	722
Ättika	23	27	39	40	38	32
Summa import av förädlade livsmedel	19 418	21 112	23 105	23 733	28 011	30 033

1) Se faktaruta på sid. 246.

2) Databasuttag mars 2003.

3) KN 21.01.1119 är ej med i "Essenser och konc. av kaffe m.m." 1998–2002. 21.01.1119 = Extrakter, essenser och koncentrat, med en torrs substans på basis av kaffe av < 95 viktprocent

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

Tabell 16.5 (forts.)

Export	1997	1998	1999	2000	2001 prel.	2002 prel. ²
Styckat kött och köttvaror	1 110	851	822	693	867	958
Styckat griskött	555	401	409	266	337	351
Styckat kött av nöt, får och lamm	94	48	41	47	59	64
Kött av fjäderfä	148	65	41	64	102	85
Övrigt kött inkl. vilt	61	61	72	70	87	77
Beredningar av kött	252	275	259	247	282	381
Ost och ostmassa	369	483	473	552	516	470
Andra mejerivaror och fett⁴	1 374	1 024	832	775	781	1 186
Yoghurt	75	57	47	36	3	3
Glassvaror	194	287	269	226	286	322
Fast margarin	682	469	378	375	353	325
Flytande margarin och matfett	423	..	..	..	..	..
Hydrerade vegetabiliska fetter och oljor	..	211	139	138	139	537
Fisk och skaldjur; beredn. o. konserv.	694	680	654	703	756	825
Rökt fisk	11	18	23	21	28	22
Sill och strömming beredd och konserverad	315	286	274	337	278	280
Övriga fisk och skaldjur; beredd o kons.	368	376	357	345	450	523
Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	1 423	1 459	1 625	1 692	2 061	1 930
Knäckebröd	172	193	195	189	193	182
Skorpor	225	232	231	231	225	235
Övriga bakverk och bröd	620	704	786	903	1 174	941
Pasta	60	32	28	27	61	105
Övrig beredn. av spannmål och mjöl	346	299	384	343	408	467
Grönsaker, frukt o. bär; färska, frysta m.m.	467	447	489	530	633	644
Frysta grönsaker	192	176	198	200	247	271
Övriga grönsaker; färska, torkade m.m.	55	73	82	73	119	132
Blåbär	93	84	108	161	153	128
Annan frukt och bär	127	113	101	96	115	113
Beredningar av grönsaker, frukt, bär m.m.	222	318	330	322	358	510
Saft	44	56	72	69	68	71
Sylt och marmelad	25	46	55	69	62	77
Beredda potatisprodukter	71	66	50	48	59	64
Andra beredn. av grönsaker	30	99	104	86	105	226
Andra beredn. av frukt, bär m.m.	52	51	48	50	64	71
Sockerkonfektyrer, choklad m.m.	1 331	1 360	1 522	1 541	1 698	1 685
Sockerkonfektyr	375	387	418	406	340	321
Choklad m.m.	956	973	1 105	1 135	1 358	1 364
Diverse livsmedel	1 484	1 470	1 379	1 454	1 712	2 791
Rostat kaffe	473	410	289	303	305	358
Essenser och konc. av kaffe m.m.	72	84	81	56	55	52
Såser och beredn. av grönsaker	271	287	294	317	379	387
Soppor och buljonger	76	101	127	139	157	189
Övrigt (bl.a. smörblandningar)	593	588	589	640	817	1 806
Drycker	1 906	2 163	2 722	3 275	4 407	4 867
Vodka	1 566	1 837	2 258	2 789	3 814	4 208
Övriga drycker med alkohol	208	219	286	320	314	372
Drycker utan alkohol	119	94	166	153	266	280
Ättika	13	13	11	13	13	7
Summa export av förädlade livsmedel	10 380	10 254	10 849	11 537	13 789	15 865

4) Exkl. hydrerade veg. fetter och oljor 1997 (KN 1516.20) och flytande margarin och matfett 1998–2002 (KN 1517.90).

Tabell 16.6

Import av jordbruksvaror och livsmedel med fördelning på de viktigaste avsändningsländerna 2002, milj. kr, insamlade värden¹. Varugruppering enligt SITC
Imports of agricultural products by the most important countries of dispatch, collected data. Specification according to SITC

SITC	1997	1998	1999	2000	2001 prel.	2002 prel. ²
00 Levande djur	83	117	105	142	155	91
USA	22	57	8	65	91	20
Danmark	10	10	8	9	11	15
Island	11	10	11	16	12	12
Norge	14	15	12	17	8	11
Storbritannien och Nordirland	11	10	14	12	9	10
Nederländerna	6	8	34	6	5	6
01 Kött o köttvaror	2 504	2 704	3 110	3 761	4 239	4 801
Danmark	986	1 177	1 284	1 563	1 933	2 120
Tyskland	222	193	404	639	669	809
Irland	275	422	322	359	196	423
Nederländerna	159	188	308	322	303	288
Finland	184	145	159	183	210	211
Italien	61	49	58	62	97	132
02 Mjöl, mejeriprodukter samt ägg	1 305	1 608	1 772	1 793	2 210	2 764
Danmark	442	553	583	563	726	996
Nederländerna	231	235	291	273	333	384
Tyskland	177	268	282	301	310	382
Frankrike	120	168	184	169	229	247
Finland	118	114	151	141	183	241
Italien	39	60	76	83	130	165
03 Fisk, kräft- o blötdjur, varor därav	4 510	5 050	5 856	6 455	7 566	7 752
Norge	2 590	3 158	3 763	4 431	5 064	5 213
Danmark	846	798	896	935	1 136	1 155
Nederländerna	128	143	167	162	189	192
Island	123	109	104	82	139	157
Tyskland	47	62	62	45	62	115
Kanada	105	86	151	118	99	105
04 Spannmål o varor därav	2 052	2 369	2 474	2 361	2 953	3 114
Danmark	452	602	468	471	667	535
Tyskland	291	304	427	401	452	482
Storbritannien och Nordirland	257	240	283	304	384	459
Italien	235	242	247	202	272	298
Belgien och Luxemburg	129	218	254	216	284	286
Nederländerna	175	180	189	173	218	233
05 Frukt o köksväxter	8 602	9 132	9 641	9 464	10 694	11 506
Nederländerna	2 307	2 616	2 837	2 767	2 918	3 133
Spanien	923	850	924	970	1 250	1 457
Tyskland	588	645	631	645	903	910
Italien	662	651	646	685	777	812
Danmark	387	457	532	513	606	688
Belgien och Luxemburg	295	305	291	376	515	622
06 Socker, sockervaror o honung	1 096	1 169	1 224	1 323	1 582	1 781
Danmark	436	524	517	571	766	904
Tyskland	116	131	110	126	160	147
Nederländerna	113	83	126	121	121	140
Finland	36	49	50	61	63	138
Belgien och Luxemburg	54	67	83	86	99	107
Storbritannien och Nordirland	129	100	100	104	109	84
07 Kaffe, te, kakao, kryddor o varor därav	4 819	4 406	3 789	3 710	3 726	3 894
Tyskland	569	405	500	534	523	608
Nederländerna	479	504	461	412	431	497
Brasilien	1 000	659	566	554	327	350
Belgien och Luxemburg	184	264	211	207	225	310
Danmark	206	273	297	233	286	288
Finland	305	168	190	215	228	275

1) Se faktaruta på sid. 246.

2) Databasuttag april 2003.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

Tabell 16.6 (forts.)

SITC	1997	1998	1999	2000	2001 prel.	2002 prel. ²
08 Djurfoder	2 183	1 864	1 793	1 964	2 208	2 006
Danmark	397	291	345	369	495	519
Nederländerna	493	428	361	513	692	452
Tyskland	418	390	443	454	392	301
Norge	378	309	229	211	182	219
Brasilien	13	18	70	64	124	141
Polen	38	51	47	60	60	92
09 Diverse livsmedel	1 973	2 233	2 438	2 574	3 150	3 298
Irland	204	324	560	558	790	697
Danmark	427	451	464	488	543	672
Nederländerna	254	265	307	288	360	396
Tyskland	200	227	180	210	251	238
Storbritannien och Nordirland	241	207	186	205	263	236
Frankrike	52	78	95	116	161	181
11 Drycker	3 302	3 651	4 065	4 053	4 783	5 213
Italien	335	352	391	454	604	716
Frankrike	407	504	579	530	660	685
Spanien	595	732	771	585	619	604
Tyskland	251	292	380	408	501	555
Storbritannien och Nordirland	438	525	436	367	398	459
Danmark	165	192	185	212	317	368
12 Tobak och tobaksvaror	629	811	974	968	1 084	2 046
Nederländerna	358	394	504	508	590	1 061
Danmark	88	108	89	117	142	452
Österrike	0	0	4	4	6	121
USA	26	62	112	104	102	73
Brasilien	7	21	35	25	37	48
Indien	7	13	16	23	19	42
22 Oljefrön, oljehaltiga nötter o kärnor	285	451	496	438	673	528
Tyskland	76	122	215	213	374	267
Ghana	0	0	0	6	12	68
Danmark	69	66	79	60	55	41
Ungern	29	34	30	22	22	38
USA	21	27	25	30	30	29
Österrike	8	6	6	6	20	19
4 Oljor och fetter	1 466	1 460	1 231	1 065	1 152	1 415
Nederländerna	389	494	389	291	324	367
Tyskland	416	274	183	151	171	256
Italien	67	96	110	127	162	151
Danmark	83	126	128	108	105	142
Malaysia	63	105	66	57	86	134
Norge	84	84	73	67	48	81
Totalt jordbruksvaror och livsmedel	34 810	37 026	38 970	40 072	46 175	50 208
Danmark	4 995	5 630	5 875	6 212	7 785	8 895
Nederländerna	5 222	5 650	6 094	5 999	6 685	7 331
Norge	3 697	4 200	4 638	5 334	6 016	6 456
Tyskland	3 387	3 334	3 842	4 153	4 793	5 101
Italien	1 513	1 569	1 670	1 757	2 235	2 469
Spanien	1 668	1 766	1 844	1 742	2 072	2 279
Frankrike	1 306	1 621	1 753	1 735	2 173	2 196
Storbritannien och Nordirland	1 742	1 766	1 702	1 626	1 716	1 800
Belgien och Luxemburg	1 071	1 194	1 174	1 217	1 473	1 706
Finland	1 070	958	1 006	1 015	1 305	1 611
Irland	652	865	994	1 068	1 155	1 311
USA	1 155	1 157	1 141	1 064	1 172	940
Brasilien	1 048	718	710	738	633	706
Österrike	270	275	346	413	442	575
Panama	578	253	425	397	282	557

Tabell 16.7

Export av jordbruksvaror och livsmedel med fördelning på de viktigaste mottagarländerna 2002, milj. kr, insamlade värden¹. Varugruppering enligt SITC
Exports of agricultural products by the most important countries of destination, collected data. Specification according to SITC

SITC	1997	1998	1999	2000	2001 prel.	2002 prel. ²
00 Levande djur	81	80	89	96	91	109
Norge	19	21	20	25	22	26
Danmark	19	23	22	27	20	23
USA	8	17	12	11	23	16
Polen	3	1	1	1	1	9
Finland	4	2	2	2	2	9
Tyskland	16	4	18	10	11	8
01 Kött o köttvaror	1 379	1 028	969	764	948	1 054
Finland	261	204	211	172	201	259
Danmark	191	136	127	95	151	187
Storbritannien och Nordirland	98	149	154	140	149	132
Norge	54	39	36	45	90	82
Italien	81	46	56	7	43	66
Tyskland	183	84	65	50	68	64
02 Mjök, mejeriprodukter samt ägg	1 587	1 635	1 580	1 762	1 918	1 605
Finland	313	335	348	316	278	310
Tyskland	220	217	211	228	301	283
Danmark	187	190	246	272	371	281
Belgien och Luxemburg	88	118	118	72	113	95
Ryssland	96	73	44	63	95	93
Nederländerna	113	70	132	161	200	87
03 Fisk, kräft- o blötdjur, varor därav	2 505	2 968	3 554	4 139	4 757	5 011
Frankrike	532	576	690	665	703	883
Italien	203	397	544	531	817	805
Danmark	630	600	617	821	788	710
Tyskland	249	293	285	350	558	572
Storbritannien och Nordirland	102	171	230	274	301	373
Finland	162	200	160	174	249	314
04 Spannmål o varor därav	3 181	3 039	2 745	3 129	3 996	3 521
Norge	410	391	429	453	600	670
USA	205	400	326	305	316	521
Tyskland	284	239	248	291	372	412
Danmark	266	467	376	268	356	396
Finland	326	293	261	310	350	345
Frankrike	172	178	181	168	187	197
05 Frukt o köksväxter	855	940	935	955	1 188	1 541
Finland	230	280	223	230	311	525
Norge	100	118	121	128	178	208
Italien	126	128	153	161	173	173
Tyskland	107	96	96	107	107	121
Danmark	58	67	76	80	107	102
Storbritannien och Nordirland	23	28	22	10	25	82
06 Socker, sockervaror o honung	801	569	657	744	805	865
Danmark	405	156	146	215	205	244
Finland	73	90	117	120	115	211
Norge	175	124	130	153	145	144
Tyskland	12	10	10	12	7	63
Uzbekistan	11	25	53	25	25	41
Ryssland	5	18	1	44	47	32
07 Kaffe, te, kakao, kryddor o varor därav	1 631	1 584	1 603	1 668	1 907	1 945
Norge	341	343	360	378	441	455
USA	346	314	244	269	276	305
Danmark	177	202	178	212	294	263
Finland	195	201	186	223	263	231
Tyskland	91	74	162	178	194	201
Nederländerna	15	8	58	65	73	89

1) Se faktaruta på sid. 246.

2) Databasuttag april 2003.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

Tabell 16.7 (forts.)

SITC	1997	1998	1999	2000	2001 prel.	2002 prel. ²
08 Djurfoder	268	304	266	268	269	283
Norge	73	66	53	61	93	97
Tyskland	8	13	24	33	47	56
Finland	82	90	60	51	43	44
Danmark	26	72	69	37	41	41
Ryssland	8	6	6	7	7	9
Schweiz	1	1	3	4	4	6
09 Diverse livsmedel	2 236	2 059	2 266	2 258	2 485	3 289
Finland	468	538	569	601	677	825
USA	35	27	34	14	66	472
Norge	228	274	317	362	327	379
Danmark	126	150	274	330	319	275
Storbritannien och Nordirland	39	43	47	62	119	256
Japan	28	22	19	19	65	150
11 Drycker	1 859	2 102	2 650	3 199	4 328	4 803
USA	1 246	1 454	1 742	2 116	3 000	3 235
Norge	48	59	149	135	166	189
Danmark	118	95	100	71	114	155
Finland	52	34	79	108	105	120
Spanien	9	14	32	55	91	114
Storbritannien och Nordirland	64	45	47	77	89	105
12 Tobak och tobaksvaror	221	206	216	268	323	316
Norge	36	38	49	52	62	84
Österrike	3	2	3	7	22	46
Danmark	28	12	21	54	38	42
Estland	49	44	32	27	30	28
Finland	9	6	7	14	25	25
USA	24	33	25	30	35	21
22 Oljefrön, oljehaltiga nötter o kärnor	23	27	24	35	28	25
Danmark	6	4	3	7	10	9
Norge	7	9	11	11	9	8
Finland	3	9	8	10	3	2
Tyskland	2	0	1	5	1	1
Lettland	0	0	0	0	1	1
Litauen	0	0	2	0	1	1
4 Oljor och fetter	1 016	1 032	925	972	1 152	1 637
Tyskland	171	178	155	187	222	220
Finland	165	156	132	107	110	148
Ryssland	18	23	19	7	18	139
Norge	55	86	105	132	175	131
Danmark	99	114	105	85	81	124
Polen	89	43	24	26	49	106
Totalt jordbruksvaror och livsmedel	17 643	17 573	18 478	20 258	24 195	26 003
USA	1 998	2 379	2 506	2 839	3 804	4 664
Finland	2 342	2 439	2 362	2 439	2 731	3 369
Danmark	2 337	2 286	2 360	2 577	2 894	2 852
Norge	1 682	1 724	1 922	2 172	2 463	2 634
Tyskland	1 424	1 287	1 372	1 565	2 028	2 158
Frankrike	1 249	1 240	1 270	1 112	1 160	1 400
Storbritannien och Nordirland	615	745	807	858	987	1 270
Italien	827	749	850	792	1 186	1 257
Nederländerna	460	434	543	600	658	649
Spanien	265	388	481	445	809	646
Ryssland	825	587	348	425	570	560
Belgien och Luxemburg	313	334	391	423	411	444
Portugal	67	64	180	291	362	303
Polen	324	209	203	350	253	281
Japan	212	132	201	160	218	276

17 Konsumtion av livsmedel

Kapitel 17 innehåller information om direktkonsumtionen av livsmedel, om kostens näringsinnehåll samt om livsmedelskonsumtionen enligt nationalräkenskaperna.

Sammanfattning

Direktkonsumtion av livsmedel

Med direktkonsumtion av livsmedel avses de totala leveranserna av livsmedel till privat-hushåll och storkök samt producenternas hemmaförbrukning. Redovisning sker i kvantiteter per capita samt i miljoner kilo respektive liter.

Enligt **tabell 17.1** har per capita-konsumtionen av *mjöl och gryn* sedan 1997 legat på ungefär samma nivå medan konsumtionen av färdiga produkter av mjöl och gryn ökat. Framförallt visar pastaprodukterna en stigande trend men även kaffebröd och konditorivaror.

Konsumtionen per capita av *kött* har ökat förhållandevis kraftigt under senare år, framförallt av griskött, medan konsumtionen av charkprodukter uppvisar en sjunkande trend.

Konsumtionen av *fisk* visar inget tydligt utvecklingsmönster. Resultaten anses osäkra och det är därför svårt att dra slutsatser av materialet.

I direktkonsumtionen av *mjölk* har sedan 1997 lätt- och minimjölken minskat sin andel till förmån för mellanmjölken samtidigt som standardmjölken minskat kraftigt, med 13 %.

Konsumtionen av *ost och ägg* har sedan 1997 legat på en stabil nivå.

Konsumtionen av *smör och margarin* minskade med nästan 15 % mellan 1997 och 2001. Såväl konsumtionen av lättmargarin som av det fetare smöret och margarinet har gått ned. Konsumtionen av matolja (tillsammans med majonnäs) har sjunkit kraftigt, 45 %, jämfört med 1997.

I fråga om *färska köksväxter* redovisas

överlag höjningar av per capita-konsumtionen, knappt 18 %. Konsumtionen av rotfrukter har däremot sjunkit med 11 %.

Konsumtionsmönstret vad gäller *frukt och bär* är förhållandevis splittrat. Konsumtionen av citrusfrukter och vindruvor har minskat något medan bananer, meloner och övrig färsk frukt ökat, med knappt 12 %.

Konsumtionen av *färsk potatis* har gått ned från 50 till nästan 44 kg per person, dvs. med 12 %. Samtidigt har konsumtionen av potatisprodukter som t.ex. chips och olika slags frysta och kylda potatisprodukter ökat från 9,5 till 11,4 kg eller med 20 %. Till en del torde den ökade konsumtionen av pastaprodukter (se ovan) förklara nedgången i potatiskonsumtionen.

Konsumtionen av *läskedrycker och mineralvatten* har ökat från 76 till 100 liter, dvs. med 30 % medan konsumtionen av *lätt- och folköl* minskat, från 40 till 29 liter (28 %). När det gäller *alkoholhaltiga drycker* har en viss övergång skett från spritdrycker till det alkoholsvagare starkölet och vinet.

Kostens näringsinnehåll

Sedan 1980 och fram t.o.m. 2001 har *energitillförseln* per person och dag varit i stort sett oförändrad, drygt 12 mJ år 2001 (**tabell 17.2**).

Tillförseln av *protein* har ökat med drygt 10 % sedan 1980, från 87 g per person och dag till 96 g år 2001. Våra viktigaste proteinkällor är kött, bröd och spannmålsprodukter samt mjölk och ost.

Fettkonsumtionen har minskat sedan 1980-talet och år 2001 konsumerades 120 g per person och dag. År 2001 bidrog fett med 35 % av

energitillförseln, vilket är något mer än vad som rekommenderas. Fett erhålls främst genom konsumtion av matfett och kött.

Sedan 1980 har *kolhydratintaget* ökat och det uppgick 2001 till 360 g per person, vilket är en ökning med drygt 5 %. Kolhydrater erhålls i första hand från bröd och spannmålsprodukter (**tabellerna 17.2–3**).

De viktigaste livsmedlen för vårt intag av A-vitamin är kött och köttvaror, matfett och köksväxter. Frukt och bär, köksväxter samt potatis svarar för den dominerande delen av vårt intag av C-vitamin medan vårt intag av järn främst tillgodoses av bröd och spannmålsprodukter samt kött och köttvaror. De viktigaste källorna för kalciumintaget är mjölk och ost. Tiamin (vitamin B₁) får vi främst från bröd- och spannmålsprodukter men även kött är en viktig tiaminkälla. Fibrer får vi främst genom bröd och spannmålsprodukter (**tabell 17.4**).

Försäljning av livsmedel

Försäljningen av livsmedel och icke alkoholhaltiga drycker ökade i fasta priser med nästan 3 % mellan 2000 och 2001 till knappt 129 miljarder kronor. Kraftigaste försäljningsökningen noteras för kött, 6 %. Försäljningen av frukt minskade med drygt 4 % (**tabell 17.5**).

Livsmedelskonsumtionen enligt nationalräkenskaperna

Enligt nationalräkenskaperna utgjorde utgifter för livsmedel och icke alkoholhaltiga drycker år 2002 drygt 12 % av hushållens totala utgifter. Alkoholhaltiga drycker svarade för drygt 2 % av den totala konsumtionen. Av livsmedelsutgifterna exklusive drycker var kött den största posten, 22 %. I nationalräkenskaperna räknas inte utgifter för livsmedel och drycker i restaurang och storkök till området livsmedel utan klassas som utgifter för tjänst (**tabell 17.6**).

I fast penningvärde har utgifterna för livsmedel och icke alkoholhaltiga drycker ökat med 16 % sedan 1995 medan motsvarande ökning av hushållens totala konsumtion är drygt 22 %.

De icke alkoholhaltiga dryckerna har ökat med 29 % medan de alkoholhaltiga dryckerna har ökat med 7 %. Minskningen för starkspriten är lite drygt 30 %. Indextalen speglar också den kvantitetsmässiga utvecklingen av konsumtionen av livsmedel och drycker (**tabell 17.7**).

Om statistiken

Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

Jordbruksverket (tidigare Statens jordbruksnämnd) redovisar sedan början av 1940-talet beräkningar av livsmedelskonsumtionen i landet och kostens näringsinnehåll. Beräkningarna tillkom för att man under krigsåren skulle kunna följa utvecklingen av livsmedelsförsörjningen och förändringar i näringsstandarden. Användningsområdet utökades successivt och beräkningarna ingick under flera år som en integrerad del i SCB:s nationalräkenskaper vid beräkningar av den totala konsumtionen i landet.

Fram t.o.m. redovisningsår 1999 innefattade beräkningarna av den s.k. direktkonsumtionen både konsumerade kvantiteter av livsmedel och ett till detaljhandelspris uppskattat värde av konsumtionen. Fr.o.m. redovisningsår 2000 innefattas enbart beräkningar över de konsumerade kvantiteterna.

Med *direktkonsumtion* av livsmedel avses de totala leveranserna av livsmedel till enskilda hushåll och storhushåll samt konsumenternas hemmaförbrukning, den s.k. naturakonsumentionen. Så långt det är möjligt sker redovisning i den form varorna når konsumenten, dvs. som jordbruksprodukter, halvfabrikat, konserver, djupfrysta varor, färdiglagad mat etc.

Med *totalkonsumtion* av livsmedel avses den totala åtgången av olika råvaror för humankonsumtion. Totalkonsumtionen innefattar därför alla de råvaror och halvfabrikat som konsumeras direkt, dels de råvaror och halvfabrikat som livsmedelsindustrin förbrukar för att tillverka livsmedel av högre förädlingsgrad för direktkonsumtion.

Underlaget till Jordbruksverkets konsum-

tionsberäkningar är verkets statistik rörande t.ex. slakt och egna undersökningar av exempelvis kvarnarnas leveranser av mjöl. Vidare används SCB:s statistik över industrins varuproduktion samt import och export. Förändringar i samband med och strax efter EU-inträdet av SCB:s statistikområden Utrikeshandelsstatistik och Industrins varuproduktion är två av de främsta anledningarna till nedläggningen av värdeberäkningen i direktkonsumtionsberäkningarna fr.o.m. år 2000.

Kostens näringsinnehåll

Beräkningarna avseende kostens näringsinnehåll baseras på uppgifter från Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar samt en vid Livsmedelsverket utvecklad livsmedelsdatabas. Denna innehåller näringsvärden för ca 1 700 livsmedel och maträtter. Näringsvärdena baseras främst på Livsmedelsverkets egna analyser. Beräkningarna har hittills haft direktkonsumtionsberäkningarna som underlag men fr.o.m. 2000 sker enligt annan teknik.

Försäljning av livsmedel

Från och med år 2000 producerar SCB livsmedelsförsäljningsstatistik som uppfyller nationalräkenskapernas och konsumentprisindex behov.

Olika källor har använts för att samla in statistiken, till exempel datakasseregister, enkätundersökningar och momsregistret.

Livsmedelskonsumtionen enligt nationalräkenskaperna

I nationalräkenskaperna (NR) beskrivs i form av ett kontosystem vårt lands ekonomiska aktiviteter och utveckling på ett konsistent och överskådligt sätt. Produktionen redovisas indelad i de två huvudsektorerna näringslivet och offentliga myndigheter/hushållsorganisationer. Näringslivsredovisningen sker med uppdelning på bransch. För varje bransch, t.ex. livsmedelsindustri, visas produktionsvärde, förbrukning och förädlingsvärde. Summan av alla förädlingsvärden ger bruttonationalpro-

dukten (BNP) mätt från produktionsidan. Produktionens användning redovisas uppdelad på privat konsumtion, statlig och kommunal konsumtion, export samt bruttoinvesteringar och lagerinvesteringar. Summan av dessa användningar med avdrag för import ger BNP från användningssidan.

Varje kvartal beräknas i NR värdet av den totala konsumtionen i landet. Beräkningsprinciperna följer de internationella rekommendationerna på området. För hushållssektorns konsumtionsuppgifter sker uppdelning efter ändamål (typ av varor och tjänster). I årsstatistiken delas livsmedelskonsumtionen upp på vissa varugrupper enligt en grövre indelning än den Jordbruksverket använder för sina beräkningar av livsmedelskonsumtionen.

Underlaget till NR:s beräkningar av livsmedelskonsumtionen är i första hand Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar. NR:s beräkningar skiljer sig från Jordbruksverkets genom att den offentliga livsmedelskonsumtionen i storkök vid t.ex. skolor och sjukhus samt livsmedelskonsumtion i restauranger inte ingår i NR:s redovisning för livsmedel. Däremot ingår restaurangutgifter i NR:s redovisning av hushållens totala konsumtion. Även i en del andra avseenden är beräkningsprinciperna olika.

Nationalräkenskapernas indelning i ändamålsgrupper är ändrad fr.o.m. maj 1999. Den baseras på den inom EU tillämpade COICOP-indelningen (Classification of Individual Consumption by Purpose), vilken fr.o.m. 2000 även används vid de svenska beräkningarna av konsumentprisindex.

Annan publicering

Jordbruksverket har varje år publicerat konsumtionsberäkningarna i särskilda rapporter. Den senaste redovisningen av direktkonsumtionen inklusive vissa uppgifter om kostens näringsinnehåll har lämnats i "Konsumtionen av livsmedel och dess näringsinnehåll. Uppgifter t.o.m. 2001", Jordbruksverket, Rapport 2003:6

Totalkonsumtionsberäkningarna har senast redovisats "Totalkonsumtionen av livsmedel

och dess näringsinnehåll”, Jordbruksverket, Statistikenheten, 2000-09-13.

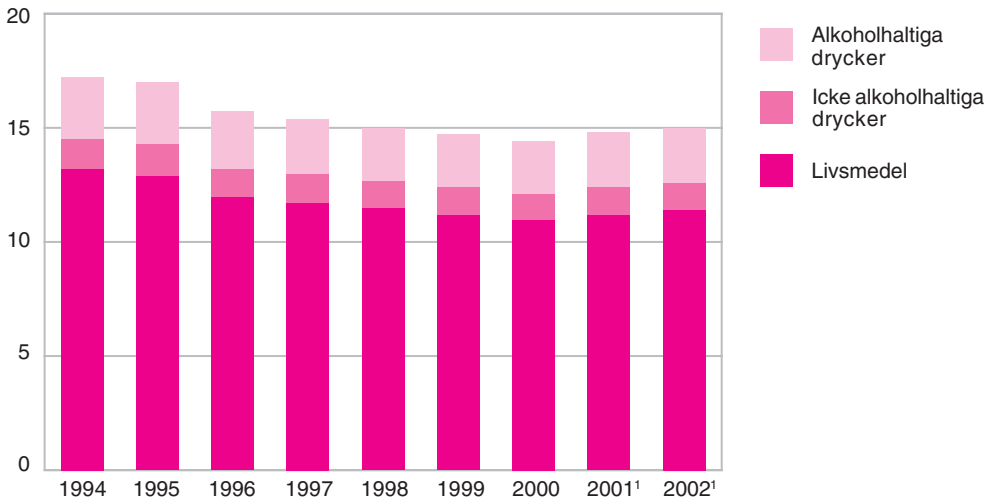
Båda rapporterna är tillgängliga på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se.

Statistik över livsmedelsförsäljning finns på SCB:s webbplats (www.scb.se).

Den privata konsumtionen enligt nationalräkenskaperna med uppdelning efter bl.a. olika livsmedel publiceras av SCB i Statistiska meddelanden serie NR. Nationalräkenskapssystemet redovisas numera enligt ENS 95 (Europeiska Nationalräkenskapssystemet), vilket sammanfaller med det av FN m.fl. rekommenderade. Detta system har beskrivits i ”A System of National Accounts (SNA 93)”. En dokumentation av det svenska nationalräkenskapssystemet kommer att finnas tillgänglig på SCB:s webbplats (www.scb.se) i slutet av år 2002.

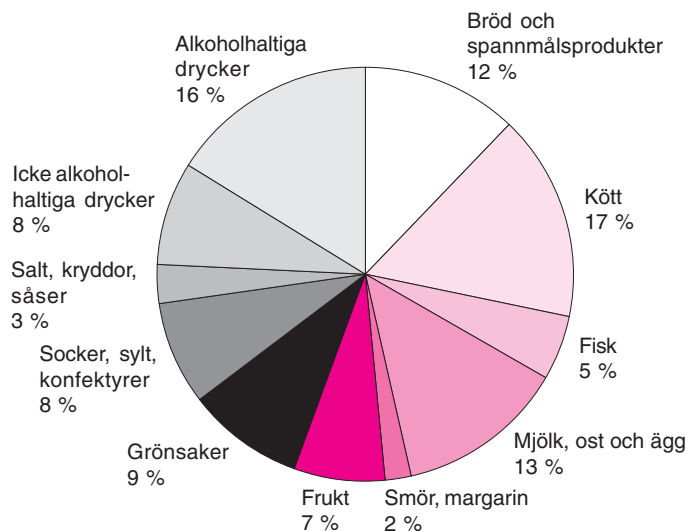
Figur 17A**Privat konsumtion av livsmedel och drycker enligt nationalräkenskaperna i procent av värdet av hushållens totala konsumtion 1994–2002***Private consumption of food and beverages according to the National Accounts, per cent of total consumption expenditures*

Procent

1) Preliminära uppgifter.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna.

Figur 17B**Privat konsumtion av olika livsmedel och drycker 2002 enligt nationalräkenskaperna, fördelning i procent, preliminära uppgifter***Private final consumption of different foodstuffs and beverages according to the National Accounts, percentages, provisional data*

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna.

Tabell 17.1

Direktkonsumtion av livsmedel 1997–2001, kilo eller liter per person

Consumption of food. Kilogrammes or litres per person

Uppgifterna nedan avser varans art före den slutliga beredningen i hemmet. Sålunda redovisas t.ex. endast marknadsförda produkter i positionerna 12–17, medan hembakade produkter redovisas under vetemjöl, ägg, socker osv.

	En- het	Varu- kod	1997	1998	1999	2000	2001 prel.
Befolkningstal, milj. (medeltal personer)			8,846	8,851	8,858	8,872	8,896
Bröd och spannmålsprodukter							
<i>Mjöl och gryn</i>	kg	1–5	18,7	19,2	18,0	18,5	18,1
Vetemjöl, rågmjöl o. mjöl av annan spannmål	kg	1–3	12,7	12,4	11,6	12,0	11,1
Risgryn	kg	4	3,4	3,7	3,9	4,0	4,4
Havregryn och gryn av annan spannmål	kg	5	2,6	3,1	2,5	2,4	2,6
<i>Mjölprodukter, exkl. bröd och konditorivaror</i>	kg	7–10	11,9	12,3	12,8	12,7	13,3
Mixer m.m. av mjöl el. annan spannmål, vållingpulver	kg	7–8	1,4	1,4	1,5	1,3	1,5
Makaroner, spaghetti och liknande produkter	kg	9	6,3	6,5	7,0	7,1	7,8
Majsflingor, rostat ris, ostbågar, popcorn	kg	10	4,1	4,3	4,4	4,2	4,0
<i>Bröd och konditorivaror</i>	kg	12–17	58,5	63,6	64,5	66,7	66,4
Knäckebröd m.m. ¹	kg	12	3,9	3,9	3,9	3,6	3,6
Skorpor och skorpmjöl	kg	13	0,9	0,5	0,5	0,6	0,4
Mjukt matbröd	kg	14	37,9	42,9	43,2	45,1	44,4
Kex, rån och torra småkakor	kg	15	4,7	5,1	5,1	4,9	5,3
Kaffebröd m.m. ²	kg	16	4,7	4,8	4,9	6,3	6,0
Bakelser, tårter, sockerkakor o.övr. bakverk ²	kg	17	6,4	6,3	6,9	6,2	6,6
Kött och köttvaror							
<i>Kött, färskt och djupfryst</i>	kg	20–27	34,8	36,5	38,2	40,8	40,6
Hemslakt av kalv, svin och får	kg	20	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3
Nöt- och kalvkött, färskt och djupfryst	kg	21–22	9,0	9,0	9,6	10,8	9,7
Griskött, färskt och djupfryst ³	kg	23	14,7	15,7	15,0	15,1	14,9
Färkkött, färskt och djupfryst	kg	24	0,6	0,7	0,7	0,7	0,8
Fjäderfärkkött, färskt och djupfryst	kg	25	8,4	8,9	10,4	11,8	12,7
Renkött, färskt och djupfryst	kg	26	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
Kött av vilt, färskt och djupfryst ²	kg	27	1,8	2,0	2,0	2,0	2,0
<i>Charkuterivaror, köttkonserver m.m.</i>	kg	29–32	24,1	23,9	23,0	22,3	22,0
Lever, njure och tunga ²	kg	29	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7
Skinka, kassler o. andra oblandade charkvaror	kg	30	5,4	5,8	5,7	5,6	5,1
Korv, pastejer o. andra blandade charkvaror	kg	31	17,2	16,6	15,6	15,1	15,4
Köttkonserver (exkl. soppor)	kg	32	0,8	0,8	0,9	0,9	0,8
<i>Övriga köttprodukter⁴</i>	kg	34, 36	9,3	10,0	10,9	8,7	9,1
Köttssoppor ⁴	kg	34	0,5	0,5	0,5	–	–
Djupfrysta köttprodukter och djupfryst färdiglagad mat	kg	36	8,8	9,5	10,4	8,7	9,1

1) Inklusive ströbröd av knäckebröd.

2) Uppgifterna baseras på bristfälligt underlag och är därför osäkra.

3) Inkl. köttinehållet i viss färdiglagad mat.

4) Köttssoppor redovisas fr.o.m. 2000 tillsammans med andra soppor i vara 117–118.

5) Kvantiteterna från sport- och fritidsfiske ingår endast i begränsad omfattning. Uppgifterna baseras för sötvattensfisket på bristfälligt underlag och är därför i denna del osäkra.

6) Fr.o.m. 2000 redovisas inte konsumtionen av färsk fisk p.g.a. att resultaten anses alltför osäkra.

7) Fr.o.m. 2000 ingår majonnäs i vara 141 Såser.

8) Naturakonsumtion ingår inte.

9) Uppgifterna avser såväl torkade som färdiga soppor, varför de bör tolkas med viss försiktighet.

10) Inkl. konsumtion av skalad potatis.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 17.1 (forts.)

	En- het	Varu- kod	1997	1998	1999	2000	2001 prel.
Fisk, kräftdjur och blötdjur							
Färsk och djupfryst fisk ⁶	kg	38–43	5,9	5,7	5,7	..	..
Djupfryst filéad fisk	kg	45–47	2,1	2,0	2,0	1,9	2,4
Konserver och beredd fisk	kg	49–56	6,1	7,1	7,1	7,4	7,8
Kräftdjur och blötdjur, även konserver	kg	58–59	..	..	..	..	..
Mjök							
Direktförsäld o. hemmaförbrukad mjök	liter	62	1,7	1,6	1,5	1,4	1,3
Lätt- och minimjök	liter	63	23,0	22,0	21,5	21,1	21,1
Mellanmjök m.m.	liter	64	48,6	49,2	49,4	49,8	50,8
Lättfil m.m.	liter	65	3,2	3,1	3,2	3,2	3,3
Standardmjök	liter	66	40,9	39,8	38,1	36,8	35,8
Filmjök	liter	67	10,2	10,2	10,3	10,2	9,7
Yoghurt, Kefir etc.	liter	68	16,3	16,2	16,9	16,2	17,5
Grädde, ost och ägg							
Grädde	liter	70–72	9,6	9,7	9,8	10,0	10,1
Tunn grädde	liter	70	1,4	1,5	1,5	1,7	2,5
Gräddfil	liter	71	1,4	1,4	1,5	1,6	1,6
Tjock grädde	liter	72	6,8	6,8	6,7	6,7	6,0
Mjökpulver	kg	74	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ost	kg	75–78	15,9	16,2	16,6	16,5	16,8
Härdost	kg	75	12,6	12,6	12,8	12,6	12,5
Smältost, mesvaror, ost av andra slag	kg	76–78	3,4	3,5	3,8	3,9	4,3
Ägg ²	kg	80	10,7	11,0	10,8	10,4	9,9
Matfett och majonnäs							
Smör och margarin	kg	82–84	15,6	15,2	14,2	14,9	13,3
Smör	kg	82	1,7	1,5	1,3	1,3	1,3
Hushållsmargarin (inkl. Bregott)	kg	83	9,2	9,0	8,3	8,7	7,7
Lättmargarin	kg	84	4,7	4,7	4,6	4,9	4,3
Majonnäs och matolja ⁷	kg	86–87	2,0	2,0	2,4	0,9	1,1
Köksväxter							
Rotfrukter	kg	89–90	10,2	10,4	10,4	9,4	9,1
Morötter	kg	89	8,9	9,2	8,8	8,0	7,6
Övriga rotfrukter	kg	90	1,3	1,3	1,6	1,4	1,6
Färska köksväxter	kg	92–99	34,0	35,6	38,0	38,9	40,0
Gurka	kg	92	3,6	3,7	3,7	4,3	4,5
Lök, purjolök	kg	93–94	6,1	6,8	7,8	8,7	7,6
Blom-, vit-, röd-, bryssel-, grön- o. salladskål	kg	95–96	7,1	7,0	6,8	6,3	7,2
Sallad	kg	97	4,7	5,0	5,6	5,5	5,7
Tomater	kg	98	8,2	8,7	8,8	8,6	8,6
Övriga köksväxter, färska	kg	99	4,4	4,3	5,2	5,4	6,2
Djupfrysta, torkade, inlagda, beredda eller konserverade köksväxter ²	kg	101–104	15,6	16,2	17,7	17,7	18,6

Tabell 17.1 (forts.)

	Enhet	Varukod	1997	1998	1999	2000	2001 prel.
Fruktar och bär							
Citrusfrukter och vindruvor	kg	106–107	17,3	16,7	15,5	17,0	16,7
Mandel och nötter	kg	108	1,4	1,4	1,5	1,1	1,3
Äpplen och päron ^{2,8}	kg	109	15,4	14,3	14,1	14,0	12,8
Bananer, meloner, körsbär och övrig färsk frukt ^{2,8}	kg	110–111	22,3	23,4	25,9	27,6	24,9
Hallon, jordgubbar, lingon och andra bär, färska eller djupfrysta ^{2,8}	kg	112–113	1,8	1,6	1,8	1,7	1,5
Fruktar och bär, hela eller i stycken, mosade, torkade eller konserverade	kg	114–115	4,7	4,8	5,3	4,9	5,4
Sylter, marmelader, fruktmos och geléer	kg	116	6,9	7,6	7,0	6,4	6,6
Soppor och buljonger även konserverade ^{4,9}	kg	117–118	3,1	2,9	3,3	3,8	4,0
Safter och juicer	liter	119–120	19,3	19,5	19,4	18,7	21,1
Övriga livsmedel							
Potatis, färsk ^{2,10}	kg	122	50,2	45,7	45,9	45,1	43,9
Potatisprodukter	kg	123–127	9,5	10,7	10,7	11,0	11,4
Sockar	kg	129–130	11,5	11,2	10,1	10,1	9,4
Sirap	kg	131	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3
Kaffe, rostat	kg	133	7,7	7,5	7,5	7,0	7,2
Te	kg	134	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3
Kaffe och teextrakt, kakaopulver	kg	135–137	2,5	2,4	2,1	2,6	2,5
Honung ²	kg	139	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Choklad och konfektyrvaror	kg	140	12,3	13,3	13,4	14,8	15,3
Såser (exkl. majonnäs) ⁷	kg	141	6,6	7,0	7,4	9,1	9,1
Glass	liter	142–143	14,2	12,7	13,4	12,5	12,1
Kryddor och salt ²	kg	145–146	2,4	2,4	2,6	2,6	2,6
Alkohol fria och alkoholhaltiga drycker							
Läskedrycker och mineralvatten	liter	148–149	76,4	78,0	86,0	90,6	99,9
Läskedrycker, cider m.m., kolsyrade	liter	148	69,1	71,0	78,8	82,2	93,8
Mineralvatten och annat kolsyrat vatten	liter	149	7,3	7,1	7,1	8,3	6,1
Malt drycker	liter	151–152	40,3	35,9	35,2	31,7	29,0
Lättöl, lagrat (inkl. svagdricka)	liter	151	9,4	8,6	8,1	7,4	6,8
Öl, klass II (folköl)	liter	152	31,0	27,3	27,1	24,2	22,2
Alkoholhaltiga drycker							
Starköl	liter	156	21,8	21,9	24,7	25,3	26,9
Vin	liter	157	14,5	14,7	15,8	16,3	17,7
Spritdrycker	liter	158	2,8	2,7	2,8	2,8	3,0

Tabell 17.2**Näringsvärden per person och dag. Genomsnitt för hela befolkningen***Nutritive values per capita and day. Means for the whole population*

	Absoluta tal					Procentuellt bidrag till energitillförseln				
	Energi mJ ¹	Pro- tein g	Fett g	Kolhyd- rater g	Alko- hol g	Pro- tein %	Fett %	Kolhyd- rater %	Alko- hol %	Summa %
2001, prel.	12,6	96	120	360	13,5	13,0	35,0	49,0	3,0	100
2000	12,6	96	122	358	12,8	13,0	36,0	48,0	3,0	100
1999	12,4	95	121	352	12,9	13,0	36,0	48,0	3,0	100
1998	12,5	94	123	353	12,1	12,9	36,3	48,0	2,8	100
1997 ²	12,2	92	121	343	12,4	12,8	36,6	47,6	2,9	100
1996	12,2	90	120	343	12,0	12,6	36,5	48,0	2,9	100
1995 ³	11,9	89	118	334	12,5	12,7	36,6	47,6	3,1	100
1990	12,3	89	122	352	13,1	12,0	37,2	47,8	3,0	100
1985	12,2	86	125	343	12,2	11,8	38,5	46,8	2,9	100
1980	12,3	87	126	342	13,0	11,8	38,7	46,4	3,1	100

1) 1 mJ (megajoule) = 239 kcal (kilokalorier) fr.o.m. 1980 men inte dessförinnan.

2) Ändringar i underlaget för konsumtionsberäkningarna har medfört att uppgifterna fr.o.m. 1997 inte är helt jämförbara med uppgifterna för tidigare år.

3) Fr.o.m. 1995 ingår ej fibrer i kolhydrat och energivärdet.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 17.3

Genomsnittlig tillförsel av energi, protein, fett och kolhydrater per person och dag 1980 och 2001 med fördelning på olika livsmedel

Mean supply of energy, protein, fat and carbohydrates per capita and day by different foodstuffs

	Energi, kJ		Protein, g		Fett, g		Kolhydrater, g	
	1980	2001 prel.	1980	2001 prel.	1980	2001 prel.	1980	2001 prel.
Bröd och spannmålsprodukter	3 028	3 589	17	22	12	16	134	155
Kött och köttvaror	1 321	1 406	23	27	23	24	5	4
Fisk, kräft- och blötdjur	220	252	6	7	3	3	1	1
Mjölk	1 129	855	17	13	11	8	25	21
Grädde och mjölkpulver	247	322	1	1	6	8	1	1
Ost	544	602	10	11	10	11	1	1
Ägg	166	146	4	3	3	2	0	0
Matfett	1 747	1 122	0	1	47	30	0	0
Köksväxter	205	294	2	3	1	1	9	11
Frukt och bär	692	753	1	2	1	2	36	39
Potatis och potatisprodukter	625	631	3	3	1	4	31	26
Socker och sirap	919	449	0	0	0	0	54	26
Andra livsmedel	891	1 272	3	4	8	12	32	45
Malt och läskedrycker (exkl. starköl)	259	502	0	0	0	0	11	25
Starksprit, vin och starköl	326	388	0	1	0	0	2	3
Totalt livsmedel	12 319	12 583	87	96	126	120	342	360

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 17.4

Genomsnittlig tillförsel av vissa vitaminer, järn, kalcium och fibrer per person och dag 2001, milligram. Preliminära uppgifter

Mean supply of certain vitamins, iron, calcium and fibres per capita and day milligrams. Provisional data

	A-vitamin ¹	C-vitamin	Tiamin ²	Järn	Kalcium	Fibrer
Bröd och spannmålsprodukter	96	1	0,8	4,2	107	11
Kött och köttvaror	579	1	0,5	3,7	27	0
Fisk, kräft- och blötdjur	32	0	0,0	0,4	16	0
Mjölk	134	4	0,2	0,2	444	0
Grädde och mjölkpulver	72	0	0,0	0,0	24	0
Ost	99	0	0,0	0,1	285	0
Ägg	50	0	0,0	0,5	12	0
Matfett	355	0	0,0	0,0	7	0
Köksväxter	391	47	0,1	1,2	58	4
Frukt och bär	21	46	0,1	0,6	28	3
Potatis och potatisprodukter	2	14	0,1	0,8	10	3
Socker och sirap	0	0	0,0	0,0	1	0
Andra livsmedel	24	3	0,0	1,3	82	1
Malt- och läskedrycker (exkl. starköl)	0	0	0,0	0,3	13	0
Starksprit, vin och starköl	0	0	0,0	0,6	12	0
Totalt livsmedel	1 856	116	1,9	14,0	1 127	22

1) Redovisning i retinolekvivalenter.

2) B₁-vitamin.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 17.5
Försäljning (inkl moms) av livsmedel och drycker inom handeln 2000–2001
(enligt mer detaljerad COICOP), belopp i milj. kr

Turnover (incl. V.A.T) of food and drinks for the retail trade and retail sale of automotive fuel 2000–2001 (by more detailed COICOP), millions SEK

COICOP	Varugrupp	Försäljning (inkl. moms)			
		Löpande priser		Fasta priser (2000=100) ¹	
		2000	2001	2000	2001
01.1.1	Bröd och övriga spannmåls- produkter	19 381	20 494	19 381	20 247
01.1.1.1	Ris	649	678	649	673
01.1.1.2	Bröd ²	11 053	12 072	11 053	11 932
01.1.1.3	Pastaprodukter	1 231	1 293	1 231	1 261
01.1.1.4	Bakverk ²	3 237	3 212	3 237	3 173
01.1.1.5	Andra spannmålsprodukter	3 211	3 239	3 211	3 209
01.1.2	Kött	19 435	21 762	19 435	20 608
01.1.2.1-	Nöt-, gris-, får-, lamm- och viltkött ²	8 025	8 751	8 025	8 112
01.1.2.4,					
01.1.2.7					
01.1.2.5	Torkat, saltat eller rökt kött och ätliga slaktbiprodukter	8 472	9 922	8 472	9 530
01.1.2.6	Annat konserverat eller bearbetat kött samt beredningar av kött	2 937	3 088	2 937	2 966
01.1.3	Fisk	7 450	8 151	7 450	7 694
01.1.3.1-	Fisk och skaldjur (färsk, kyld, fryst,	3 598	4 001	3 598	3 657
01.1.3.3	torkad rökt eller saltad) ²				
01.1.3.4	Annan konserverad eller beredd fisk och skaldjur samt beredningar av fisk och skaldjur	3 852	4 150	3 852	4 037
01.1.4	Mjök, ost och ägg	19 925	20 748	19 925	20 347
01.1.4.1-	Mjök	5 278	5 374	5 278	5 262
01.1.4.3					
01.1.4.4	Yoghurt och fil	3 823	3 945	3 823	3 853
01.1.4.5-	Ost och andra mjölkprodukter ²	9 638	10 203	9 638	10 057
01.1.4.6					
01.1.4.7	Ägg	1 186	1 226	1 186	1 174
01.1.5	Oljor och fetter	3 909	3 922	3 909	3 950
01.1.5.1	Smör	649	650	649	650
01.1.5.2,	Margarin och annat fett	2 736	2 755	2 736	2 777
01.1.5.5					
01.1.5.3-	Matolja	524	517	524	524
01.1.5.4					

1) Fastprisberäkningar bygger på uppgifter ifrån KPI utförda på Nationalräkenskapernas varugruppernivå. Fastprisberäkning är gjord i 2000 års priser.

2) Uppgiften är osäker.

Källa: SCB, Handel med varor och tjänster.

Tabell 17.5 (forts.)

COICOP	Varugrupp	Försäljning (inkl. moms)			
		Löpande priser		Fasta priser (2000=100) ¹	
		2000	2001	2000	2001
01.1.6	Frukt	8 143	8 754	8 143	7 800
01.1.6.1-	Frukt (färsk, kyld eller fryst) ²	7 308	7 775	7 308	6 830
01.1.6.7					
01.1.6.8	Torkad frukt	673	796	673	789
01.1.6.9	Konserverad frukt och fruktbaserade produkter	162	182	162	181
01.1.7	Grönsaker	13 190	13 701	13 190	12 957
01.1.7.1-	Grönsaker och potatis (färsk, kyld eller fryst) ²	8 653	9 020	8 653	8 373
01.1.7.4,					
01.1.7.7					
01.1.7.5	Torkade grönsaker	90	109	90	105
01.1.7.6	Andra konserverade eller behandlade grönsaker	2 013	2 147	2 013	2 060
01.1.7.8	Potatisprodukter	2 435	2 424	2 435	2 419
01.1.8	Socket, sylt, honung, choklad och konfektyr	14 267	14 923	14 267	14 804
01.1.8.1	Socket	991	1 013	991	988
01.1.8.2	Sylter och marmelader	1 020	1 047	1 020	1 058
01.1.8.3-	Konfektyr, choklad och glass	12 256	12 863	12 256	12 758
01.1.8.6					
01.1.9	Övriga livsmedel	6 373	6 552	6 373	6 516
01.1.9.1	Såser och smaksättningsmedel	2 360	2 493	2 360	2 480
01.1.9.2	Salt, kryddor och kryddväxter	392	407	392	404
01.1.9.3-	Jäst, dessertberedningar och soppor samt övrigt	3 620	3 652	3 620	3 632
01.1.9.4					
01.2.1	Kaffe, te och choklad	4 600	4 588	4 600	4 779
01.2.1.1	Kaffe	3 768	3 724	3 768	3 905
01.2.1.2	Te	549	561	549	566
01.2.1.3	Kakao och chokladpulver	283	303	283	307
01.2.2	Mineralvatten, läskedrycker, frukt- och grönsaksjuicer	8 455	8 922	8 455	8 937
01.2.2.1-	Läskedrycker samt mineral- och källvatten	4 551	4 681	4 551	4 650
01.2.2.2					
01.2.2.3-	Juice och saft	3 905	4 241	3 905	4 287
01.2.2.4					
02.1	Alkoholhaltiga drycker	24 418	25 468	24 418	25 343
02.1.1	Spritdrycker	7 285	7 377	7 285	7 285
02.1.2	Vin	10 102	10 687	10 102	10 754
02.1.3	Öl	7 030	7 404	7 030	7 304
därav	Öl klass I och II	3 091	3 041	3 091	2 985
	Öl klass III	3 939	4 363	3 939	4 319

Tabell 17.6
Hushållens konsumtionsutgifter efter ändamål 1995–2002 enligt national-
räkenskaperna (NR), löpande priser, milj. kr

Household final consumption expenditure by purpose according to the National Accounts, current prices

	COICOP ¹	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001 ²	2002 ²
<i>Livsmedel o drycker</i>	1	120 730	115 166	117 432	119 701	122 658	126 242	132 128	138 285
<i>Livsmedel</i>	11	109 149	104 428	105 874	107 981	111 093	114 311	119 649	125 230
Bröd och spannmålsprodukter	111	18 083	17 188	17 431	17 399	18 063	18 603	19 466	20 333
Kött	112	24 438	22 923	23 057	23 642	24 006	24 686	25 887	27 098
Fisk	113	6 273	6 504	6 604	6 953	7 458	7 657	7 999	8 370
Mjölk, ost och ägg	114	19 163	18 632	18 936	19 190	19 518	20 027	20 975	21 941
Oljor och fetter	115	3 712	3 572	3 447	3 395	3 310	3 399	3 563	3 732
Frukt	116	9 096	8 835	9 486	9 538	9 836	10 109	10 575	11 075
Grönsaker	117	11 913	10 823	10 982	11 990	13 010	13 384	14 010	14 660
Sötsaker, glass, sylt	118	12 576	12 320	12 290	12 187	12 047	12 486	13 019	13 666
Salt, kryddor, såser	119	3 895	3 631	3 641	3 687	3 845	3 960	4 155	4 355
<i>Alkoholfria drycker</i>	12	11 581	10 738	11 558	11 720	11 565	11 931	12 479	13 055
Kaffe, te, choklad	121	5 287	4 616	5 127	5 206	4 484	4 606	4 834	5 068
Läsk, juice, saft	122	6 294	6 122	6 431	6 514	7 081	7 325	7 645	7 987
<i>Alkoholhaltiga drycker</i>	21	22 345	21 772	21 835	21 814	23 154	24 064	25 256	26 942
Sprit	211	7 846	7 417	6 957	6 902	7 064	7 285	7 378	7 590
Vin	212	7 392	7 809	8 190	8 446	9 212	9 517	10 045	10 922
Öl	213	7 107	6 546	6 688	6 466	6 878	7 262	7 833	8 430
Hushållens konsumtionsutgifter totalt		842 914	866 692	906 572	940 311	990 383	1 042 684	1 065 816	1 100 428

1) Classification of Individual Consumption by Purpose.

2) Preliminära uppgifter.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna.

Tabell 17.7**Hushållens konsumtionsutgifter efter ändamål 1995–2002 enligt nationalräkenskaperna (NR), fasta priser, index (1993=100)***Household final consumption expenditure by purpose according to the National Accounts, fixed prices, index numbers*

	COICOP ¹	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001 ²	2002 ²
<i>Livsmedel o drycker</i>	1	103,5	106,1	107,4	108,2	109,5	112,8	114,7	116,0
<i>Livsmedel</i>	11	103,6	105,9	107,4	108,4	109,5	112,5	113,9	114,7
Bröd och spannmålsprodukter	111	104,7	106,5	108,3	107,3	108,6	110,1	113,9	116,0
Kött	112	107,1	108,3	109,2	112,8	114,9	116,7	116,2	118,5
Fisk	113	103,8	113,2	112,7	113,3	115,4	118,0	118,6	111,8
Mjölk, ost och ägg	114	101,9	102,6	103,0	103,8	104,4	106,1	108,9	109,1
Oljor och fetter	115	99,7	101,4	96,1	93,8	89,2	91,8	97,1	98,3
Frukt	116	100,7	103,9	110,9	109,1	111,4	116,7	111,3	112,0
Grönsaker	117	107,0	112,0	117,3	124,9	130,1	140,6	139,9	140,1
Sötsaker, glass, sylt	118	98,4	101,0	100,7	98,4	95,1	97,6	101,3	102,4
Salt, kryddor, såser	119	101,6	100,3	100,2	100,3	102,5	104,6	109,2	111,8
<i>Alkohol fria drycker</i>	12	103,3	107,4	108,2	107,1	110,0	115,0	122,1	129,1
Kaffe, te, choklad	121	92,3	99,9	95,3	92,6	91,0	98,3	107,6	118,0
Läsk, juice, saft	122	112,1	112,7	117,9	118,4	125,8	128,7	134,1	138,4
<i>Alkoholhaltiga drycker</i>	21	97,3	91,8	92,2	90,2	93,3	95,4	99,6	107,1
Sprit	211	86,1	78,6	71,9	69,6	70,0	70,8	70,8	72,3
Vin	212	100,2	102,2	105,8	106,2	110,9	111,7	118,7	133,6
Öl	213	109,0	98,0	104,6	100,2	105,7	111,4	118,5	125,8
Hushållens konsumtionsutgifter totalt		103,1	104,8	107,6	110,8	115,5	120,4	120,5	122,1

1) Classification of Individual Consumption by Purpose.

2) Preliminära uppgifter.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna.

18 Livsmedelskvalitet

Den statistik över livsmedelskvalitet som är av återkommande karaktär är i stort sett begränsad till de provtagningar som Livsmedelsverket ombesörjer vad avser bekämpningsmedelsrester i vegetabilier. I detta kapitel återges en del av resultaten från dessa provtagningar

Sammanfattning

Allmänt

Livsmedelskvalitet är ett mycket komplext begrepp. Det innefattar såväl egenskaper som bedöms subjektivt eller visuellt, som objektivt mätbara egenskaper. I många fall innefattas även en värdering i kvalitetsbegreppet. Detta innebär att olika personer lägger olika vikt vid en och samma egenskap utifrån de olika värderingar man har. Kvalitet har också olika betydelse beroende på i vilka sammanhang egenskapen bedöms.

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien har 1995 indelat kvalitetsegenskaperna hos livsmedel i följande begrepp och definitioner:

Objektiv produktkvalitet är egenskaper som kan mätas med objektiva metoder och uttryckas i registrerade mätvärden. Till objektiv kvalitet hör komponenterna:

- *Funktionell kvalitet*, som innefattar livsmedelstekniska egenskaper, beredningskvalitet, matlagningsspekter o.dyl.
- *Ätkvalitet*, som innefattar de egenskaper som vi som konsumenter lägger i begreppet kvalitet och i de flesta fall benämner sensoriska egenskaper (såsom utseende, smak, lukt och konsistens).
- *Hygienisk kvalitet*, som innefattar begrepp som har med säkerhet att göra.
- *Näringskvalitet*, som innefattar råvarornas sammansättning och innehåll av de näringsämnen som är väsentliga för en fullvärdig kost (t.ex. protein-, fett- och kolhydratinnehåll).

Miljökvalitet rör produktionens påverkan på den yttre miljön, t.ex. att intensiv djurhållning ger stora mängder gödsel som kan förorsaka

problem om inte tillräckliga arealer finns tillgängliga för spridning. Till miljö kvalitetsbegreppet hör också frågor om arbetsmiljö och arbetarskydd i produktionen.

Immateriell kvalitet rör etiska aspekter på produktionsmetoder såsom odling utan onödiga tillsatser, användning av djurvänliga uppfödningformer, frihet från användning av hormoner m.m. Hit hör också etniska/kulinariska aspekter på livsmedel som har med tradition, kultur och ursprung att göra.

Servicekvalitet handlar om att produkten skall motsvara konsumentens förväntningar med avseende på dels direkt mätbara kvalitets egenskaper, dels på pris och leveranssäkerhet.

Tillgång på statistik

Den statistik som finns om livsmedelskvalitet kan i första hand hänföras till kvalitetsegenskapen objektiv produktkvalitet och har tonvikt på icke önskvärda ämnen i livsmedel. Statistiken på området produceras i huvudsak av Livsmedelsverket. Bland annat sammanställs information från verkets livsmedelskontroll. Uppgifterna har dock inte karaktär av reguljär statistik och följer inte fortlöpande utvecklingen av kvaliteten hos livsmedel eller det hygieniska tillståndet i livsmedelsbutiker och restauranger. Den kunskap som finns om livsmedlens kvalitet baseras främst på erfarenhet och vetenskapliga rön samt på en mängd olika undersökningar, huvudsakligen av ad hoc-karaktär.

Den presentation av statistik på området som görs i det följande har begränsats till de undersökningar som Livsmedelsverket regel-

mässigt genomför rörande bekämpningsmedelsrester i vegetabilier.

Undersökningsresultat

År 2001 undersöktes genom Livsmedelsverkets försorg 2 897 prov av frukt, grönsaker, juicer, fruktdrinkar, spannmål och spannmålsprodukter, vegetabiliska oljor samt oljefröer med avseende på förekomsten av bekämpningsmedelrester. Högsta tillåtna gränsvärden överskreds i 57 av dessa prov (2,0 % av samtliga). Ett av proven för de inhemskt producerade produkterna innehöll bekämpningsmedelsrester ovanför gränsvärdena.

Äpplen, jordgubbar, vindruvor, sallad och tomater ingick i det med EU samordnade undersökningsprogrammet. Totalt omfattade denna undersökning 555 prov och EU:s gränsvärden överskreds i 3 fall (5,5 %).

Kontrollverksamheten 2001 resulterade i att totalt 148,5 ton av importerad frukt stoppades för försäljning.

I **figur 18A** sammanfattas resultaten av genomförda provtagningar under 2001. Endast produkter för vilka minst 10 prov har tagits ingår i redovisningen.

Diagrammet visar att det i första hand var persilja och citrusfrukter som konstaterades innehålla bekämpningsmedelsrester. Andelen prov med överskridna gränsvärden var dock genomgående liten för citrusfrukterna. Överskridna gränsvärden noterades främst för dill och papaya. Även för mango och vindruvor redovisades förhållandevis höga värden.

Figur 18B visar att andelen överskridanden av tillåtna gränsvärden för bekämpningsmedelsrester i färska frukter och grönsaker sedan mitten av 1980-talet genomgående varit betydligt högre i importerade produkter än i inhemska.

Om statistiken

Sedan mitten av 1960-talet har Livsmedelsverket varje år genomfört provtagningar rörande förekomsten av bekämpningsmedelsrester i färsk frukt och grönsaker. År 1991 utökades programmet med provtagningar i cerealier och i bearbetade produkter. År 1994 utökades programmet ytterligare med vegetabiliska oljor och oljefröer.

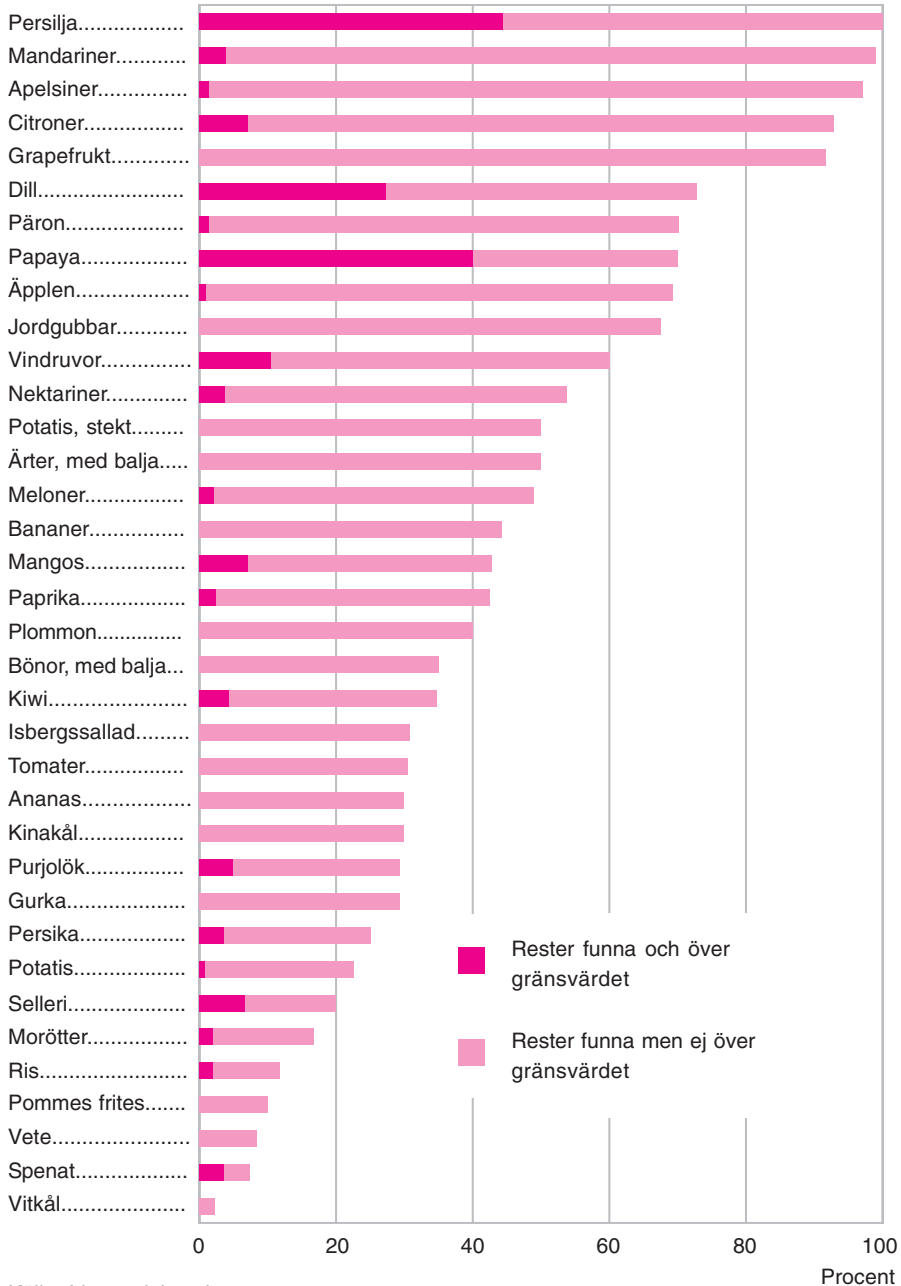
Under senare år har antalet prov varit runt 3 000. Fördelningen på olika produkter har fördelats i ungefärlig proportion till konsumtionen. Viss hänsyn har också tagits till tidigare års undersökningsresultat beträffande vissa importprodukter och -länder.

Undersökningen för 2001 omfattade totalt 224 olika pesticider.

Resultatredovisningen har anpassats till de av EU fastställda tillåtna högsta gränsvärdena för olika pesticider (Maximum Residue Limits, EC-MRLs).

Övrig publicering

Resultaten från 2001 års provtagningar har publicerats av Livsmedelsverket i "The Swedish Monitoring and Pesticide Residues in Food of Plant Origin 2001, EC and National Report". I rapporten finns bl.a. uppgifter om vilka kemikalier som spårats samt ursprungsland för de importerade produkter som undersökts.

Figur 18A**Andel prov med förekomst av bekämpningsmedelsrester i färsk eller frosen frukt och grönsaker, vegetabiliska konserver samt spannmål och spannmålsprodukter 2001, procent***Percentage of samples with pesticide residues in fresh or frozen fruit and vegetables, canned vegetables and cereals*

Källa: Livsmedelsverket.

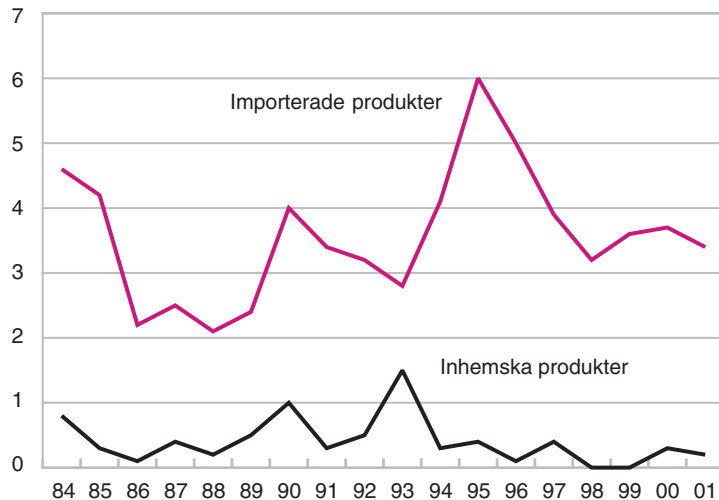

Figur 18B

Andel överskridanden av gränsvärdena för tillåtna bekämpningsmedelsrester i färska frukter och grönsaker 1984–2001. Inhemska respektive importerade produkter, procent

The frequency of exceeded limit values for residues of pesticides in fresh fruit and vegetables. Domestic and imported products respectively, percentages

Procent

Källa: Livsmedelsverket.

19 Priser på livsmedel

Kapitel 19 innehåller information om

- *Detaljhandelspriser för vissa livsmedel*
- *Konsumentprisindex för livsmedel*
- *Jordbrukets prisindex*

Sammanfattning

Detaljhandelspriser

I **tabell 19.1** visas genomsnittliga priser för ett antal olika livsmedelsprodukter. Redovisningen har inget annat syfte än att visa den allmänna prisnivån för dessa produkter under senare år.

Urvalet av noteringsställen förnyas årligen, vilket inverkar på jämförbarheten av genomsnittliga priser mellan olika år. Den prisstatistik som SCB publicerar avser huvudsakligen indextal. Vid indexberäkningarna elimineras effekterna av urvalsbyten. Index – och inte priser – bör därför användas vid studier av prisutvecklingen. (se nedan).

Konsumentprisindex

Enligt **tabell 19.2** har livsmedelspriserna sedan 1980 ökat med 149 % medan den allmänna prisnivån (totalindex) stigit med 173 % under samma period. Prisutvecklingen för livsmedel har under senare år varit långsammare än utvecklingen av den allmänna prisnivån. Fram till början av 1990-talet var skillnaderna i prisutveckling den omvända dvs. prisutvecklingen för livsmedel var då snabbare än utvecklingen av den allmänna prisnivån.

I **figur 19A** visas utvecklingen mellan 1980 och 2002 för några livsmedel. Justeringar av momssatsen för livsmedel under 1990-talet har bidragit till den långsammare utvecklingen av livsmedelspriserna:

- Den 1 januari 1992 sänktes momsens på livsmedel från 25 till 18 %, vilket motsvarade en prissänkning med 5,6 %. Den höjdes till 21 % den 1 januari 1993, vilket motsvarade en prishöjning med 2,5 %.

- Den 1 januari 1996 sänktes momsens på livsmedel från 21 till 12 %, vilket motsvarar en prissänkning med 7,4 %.

Jämfört med 1980 har prisutvecklingen på livsmedel varit långsammast för kaffe och andra alkoholfria drycker, för frukt och grönsaker, för oljor och fetter samt för kött. Bl.a. fisk, söt-saker och glass samt spritdrycker och vin har ökat snabbare än priserna generellt. Ökningen av priserna på alkoholhaltiga drycker har samband med momsbeläggningen av Systembolagets alkoholförsäljning med 25 % den 1 januari 1995 i samband med EU-inträdet.

Den snabbaste prisutvecklingen kan noteras för restaurangpriserna som ökade med 263 %. Till denna höjning bidrar momsbeläggningen av serveringstjänster med 21 % den 1 januari 1993 och höjningen av restaurangmomsen till 25 % den 1 januari 1995, även det en konsekvens av EU-inträdet.

Jordbrukets prisindex

Utvecklingen av jordbrukets olika prisindex redovisas utförligt i kapitel 10. I **tabell 19.3** lämnas ett sammandrag av utvecklingen för några av de olika indexserierna. Kostnaderna för att ta fram produkter (PM-index) inom jordbruket har stigit under senare år, medan avräk-

ningspriserna (A-index) sjunkit. Konsumentpriserna för sådana jordbruksprodukter som odlas i Sverige, jordbruksreglerade livsmedel, har i stort sett varit oförändrade sedan basåret 1995 (KPI-J inklusive moms). Index för "ej jordbruksreglerade livsmedel inklusive moms" har under samma period stigit med 3,4 %. Konsumentprisindex totalt (KPI-totalt) steg under samma tidsperiod med 7,1 %.

Om statistiken

Detaljhandelspriser

Den statistik som publiceras om genomsnittliga livsmedelspriser i konsumentledet baseras på det underlag som samlas in för konsumentprisindex. Denna prisinsamling kan av praktiska skäl inte omfatta alla livsmedelsvaror som konsumeras. För de tre stora dagligvarublocken – ICA, KF och Axfood – dras slumpmässiga urval om vardera drygt 400 varuvarianter, exklusive vissa färskvaror. För färskvarorna färskt bröd, färsk fisk, färsk frukt och färska grönsaker insamlas priser på ett urval av s.k. representantvaror. Detta urval görs selektivt med målsättningen att erhålla bästa möjliga representativitet.

Prisuppgifter samlas in varje månad av SCB:s intervjuare vid besök i ett slumpmässigt urval av ca 40 butiker.

Konsumentprisindex

Konsumentprisindex (KPI) avser att mäta hur konsumentpriserna i genomsnitt utvecklar sig för hela den privata inhemska konsumtionen. Indexberäkningarna skall avse den genomsnittliga prisutvecklingen för en konsumtion med över tiden lika standard. De priser som mäts är de som konsumenten faktiskt betalar och som påverkas av bl.a. ändringar i indirekta skatter (moms) och subventioner.

Förekommande s.k. extrapriser noteras i index, men däremot ej värdet av rabattkuponger och prestationsberoende rabatter. Selektivt lämnade rabatter, exempelvis mot uppvisande av medlemskort samt återbäring, beaktas inte.

Den relativa betydelsen av de i indexen in-

gående representantvarorna beaktas genom vägningstal. Dessa vägningstal visar hur stor värdemässig andel som olika varor och varugrupper representerar av den totala privata inhemska konsumtionen enligt SCB:s nationalräkenskaper. Vid uppdelning av konsumtionen inom en grupp av varor och tjänster på mindre poster har bl.a. resultat från SCB:s senaste undersökning om hushållens utgifter och, när det gäller livsmedel, uppgifter från Jordbruksverket använts.

Beräkningarna baseras på ett butiksurval och ett urval av varor/varuvarianter med under året fasta vikter. Inför varje ny årslänk uppdateras dessa urval och vägningstal. Därigenom mäts prisutvecklingen hela tiden i butiker och på varor som är tämligen representativa för det aktuella konsumtionsmönstret. Den direkta effekten på hushållens kostnader för livsmedel av exempelvis under året etablerade lågprisalternativ påverkar dock inte index.

Konsumentprisindex är en kedjeindex med årslänkar. Varje årslänk beräknas med december föregående år som bas. Beräkningarna är upplagda för att möjliggöra prisjämförelser såväl på kort som lång sikt. Inför varje ny årslänk sker revidering av vägningstalen utifrån nya konsumtionsdata. Dessa nya konsumtionsdata utnyttjas också för beräkning av en särskild årslänk avseende december det gångna året. Långtidsindex, där 1980=100, bildar utgångspunkt för nästa års officiella indextal.

Fr.o.m. år 2000 infördes en ny indelning av varuklasserna. Klassificeringen, COICOP (Classification of Individual Consumption by Purpose), är en internationell klassificering av hushållens privata konsumtion. Indextal enligt COICOP finns framtagna bakåt till 1980.

Efter det att KPI för en viss månad offentliggjorts, sker ett formellt fastställande av totalindextalet. Det omprövas därefter inte, och gäller således i alla sammanhang där man i lagar, förordningar och avtal hänvisar till konsumentprisindex. Denna ordning gäller även fortsättningsvis. Vid några tillfällen har det skett misstag vid upprättandet av beräkningsunderlaget, som inneburit att indextalen gett en i någon mån missvisande bild av prisföränd-

ringen. Fr.o.m. våren 2000 redovisas i SCB:s publicering dels de oreviderade fastställda totalindexalen och dels reviderade s.k. *skuggindexal* för KPI totalt samt reviderade indexal för produktgrupper, konsistenta med skuggindexalen. I tabell 19.2 sker för KPI totalt enbart redovisning av skuggindexal.

Jordbrukets prisindex

Innan livsmedelsråvaran blivit en konsumtionsduglig produkt skall den passera de olika leden i livsmedelskedjan, där den undergår olika slag av prishöjande bearbetningar och förändringar. Härtill kommer kostnaden för distributionen av varan. Det pris som primärproducenten får ut för sin produkt är alltså betydligt lägre än priset för den slutlige konsumenten.

På jordbruksområdet administrerar Jordbruksverket ett indexsystem med syfte att möjliggöra jämförelser mellan jordbruksprodukternas prisutveckling i olika produktions- och handelsled. Även indexal avseende prisutvecklingen på jordbrukets produktionsmedel ingår i systemet. Som anpassning till motsvarande indexsystem inom EU sker beräkningarna fr.o.m. 2000 med 1995 som basår (tidigare 1990). Indexalen beräknas per månad. Indexsystemet beskrivs utförligt i kapitel 10.

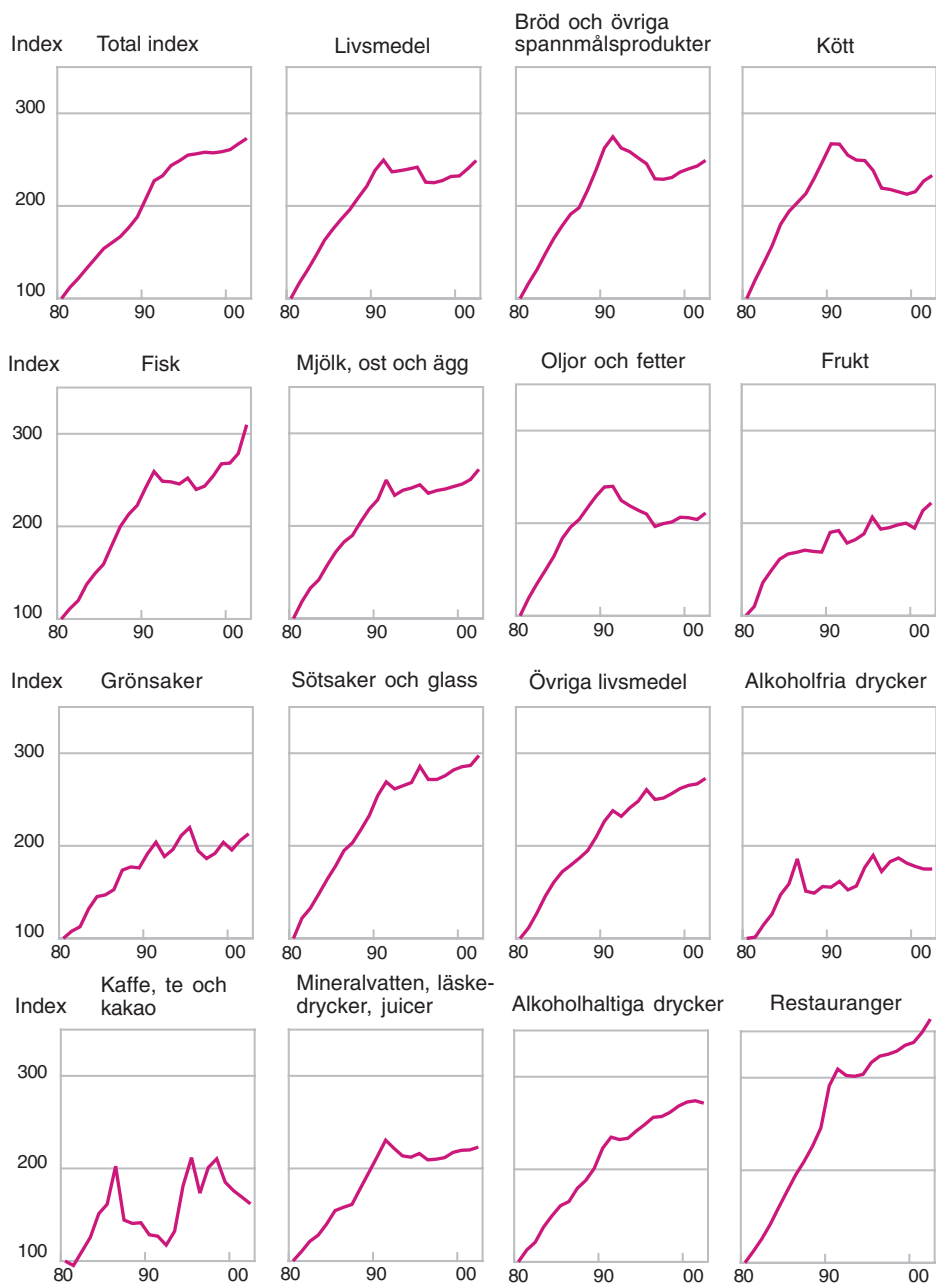
Annan publicering

Prisstatistik publiceras varje år av SCB i Statistiska meddelanden, senast PR 15 SM 0301 "Konsumentprisindexal 1830–2002".

Konsumentprisindex redovisas månatligen och publiceras av SCB i Statistiska meddelanden i serie PR 14, "Konsumentprisindex". Publicering sker också i databas som kan nås från SCB:s webbplats www.scb.se. Information om varuklassificeringen COICOP och länk till lista över COICOP-koder finns tillgängligt på www.scb.se/pr0101/pr0101.asp.

Jordbruksverket publicerade fram t.o.m. 1999 sina indexberäkningar i publikationsserien "Priser, prisindex, produktion och utrikeshandel inom livsmedelsområdet – Månadsstatistik". I serie JO 46 har "Prisindex på livsmedelsområdet 1995–2001" publicerats. Fr.o.m. 2000 publiceras i Statistiska meddelanden serie JO 49 "Prisindex och priser inom livsmedelsområdet". Års- och månadsstatistik redovisas. Publicering sker på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se under rubriken Statistik och fakta och på SCB:s webbplats www.scb.se.

Diagram 19A
Konsumentprisindex 1980–2002 (1980 = 100)
 Consumer Price Index

Källa: SCB, Konsumentprisindex.

Tabell 19.1

Konsumentpriser för vissa livsmedel. Årsmedelpriser, kr

Average yearly retail prices for selected foods

	Kvantitet	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Vetemjöl	2 kg	8,80	8,40	8,40	8,90	9,30	9,40	9,50
Knäckebröd ¹	400 g	10,80	11,70	12,80	13,30	13,40	13,90	15,10
Vetelängd	350 g	15,20	15,60	15,70	16,30	17,40	17,80	18,50
Nötkött, stek	1 kg	72,70	72,40	75,90	74,30	77,20	81,70	82,60
Nötkött, högrev	1 kg	61,50	59,10	61,00	57,80	58,10	63,40	63,20
Köttfärs, enbart av nöt	1 kg	50,40	45,90	47,00	43,70	43,90	51,50	51,50
Mellankalvstek	1 kg	113,70	112,10	114,60	101,30	118,90	117,90	129,80
Fläskkotlett	1 kg	50,70	52,10	52,90	52,00	56,60	56,50	56,90
Skinka, rökt, i skivor	1 kg	131,70	126,10	121,70	126,70	130,60	142,40	145,10
Blodpudding	1 kg	23,70	23,40	23,60	22,60	22,10	24,00	24,70
Falukorv	1 kg	42,60	41,70	42,40	40,40	40,60	43,40	43,50
Kyckling, djupfryst	1 kg	21,60	26,20	25,60	30,60	24,50	23,80	24,60
Sill/strömming, färsk	1 kg	27,40	31,20	33,80	33,50	33,60	36,50	41,90
Torskfilé, färsk	1 kg	59,40	67,10	78,30	83,90	89,60	97,40	113,90
Torskfilé, djupfryst	400 g	26,20	24,90	30,00	33,80	33,90	33,20	37,00
Mjök, 3 % fetthalt	1 l	6,00	6,10	6,20	6,30	6,40	6,60	6,90
Filmjök	1 l	7,10	7,30	7,40	7,40	7,60	7,70	8,10
Ägg, lösvikt ²	1 kg	25,50	27,20	19,00	18,30	18,80	18,40	19,90
Ost, herrgårds-	1 kg	62,20	61,00	60,70	62,40	62,60	62,00	64,90
Smör ³	500 g	41,20	41,80	20,90	21,40	21,70	21,50	22,30
Hushållsmargarin	500 g	12,10	11,30	11,10	11,50	11,80	12,00	12,00
Potatis ³	2 kg	6,85	5,90	13,00	16,50	14,20	14,80	16,20
Morötter, tvättade	500 g	5,80	5,80	5,90	6,30	5,60	6,40	6,90
Lök, gul	1 kg	5,50	6,00	8,00	6,40	5,80	7,30	8,80
Tomater	1 kg	19,50	18,70	21,30	19,60	22,10	21,50	26,10
Gurka	1 kg	17,40	19,30	19,50	17,90	20,60	20,30	21,20
Salladskål ⁴	1 kg	20,10	20,50	18,30	14,20	12,30	15,40	18,80
Apelsiner	1 kg	10,90	10,70	10,50	11,50	10,70	13,10	13,40
Päron	1 kg	13,10	12,90	14,30	13,30	13,70	15,40	16,60
Kaffe	500 g	29,30	36,70	38,60	31,90	30,50	28,80	27,30
Strösocker	1 kg	9,50	9,40	9,50	9,55	9,45	9,60	9,95
Läskedryck	1/3 l	3,60	3,30	3,40	3,50	3,50	3,60	3,70
Renat brännvin	1/1 but.	188,00	193,00	198,00	199,70	201,70	204,00	204,00
Öl, klass II, 3,5 %	1/2 l	7,90	8,50	9,00	9,50	9,80	9,90	10,30

1) T.o.m. 1996 pris för 500 g; fr.o.m. 1997 pris för 400 g.

2) T.o.m. 1997 förpackade ägg; fr.o.m. 1998 lösviktsägg (1 kg).

3) T.o.m. 1997 pris per kg.

4) T.o.m. 1998 avsåg uppgiften isbergssallad.

Källa: SCB, Konsumentprisindex.

Tabell 19.2**Konsumentprisindex (KPI), vissa livsmedelsvarugrupper enligt COICOP, skuggindexantal¹ (1980=100)***Consumer Price Index, different groups of food products according to COICOP, shadow index numbers*

	Total- index	Varav Livs- medel	Varav								
			Bröd och övriga spann- måls- pro- dukter	Kött	Fisk	Mjök, ost och ägg	Oljor och fetter	Frukt	Grön- saker	Söt- saker och glass	Övriga livs- medel
2002	272,9	249,0	249,2	232,8	309,8	261,1	210,9	221,9	213,1	297,5	272,9
2001	267,1	240,2	243,0	227,0	278,8	250,1	204,0	213,7	205,8	286,8	266,9
2000	260,8	232,4	240,1	215,4	268,4	245,1	205,9	194,7	195,5	285,5	265,4
1999	258,5	231,8	236,6	212,6	267,6	242,5	206,4	200,0	203,8	282,0	262,0
1998	257,3	227,4	230,7	215,2	254,2	239,8	201,3	198,2	191,8	275,7	256,5
1997	258,0	225,1	228,8	217,8	243,5	238,2	199,6	195,2	186,3	271,7	251,6
1996	256,3	225,6	229,2	219,2	239,9	235,2	196,5	193,6	194,7	271,7	250,1
1995	254,9	241,8	245,5	238,2	252,2	244,4	209,9	206,6	219,8	285,8	260,7
1994	248,8	239,8	251,9	249,0	245,8	240,9	214,0	188,4	211,1	268,4	248,2
1993	243,6	238,1	258,6	249,5	248,2	238,5	218,9	182,3	196,0	264,9	240,9
1992	232,6	236,8	262,5	254,7	248,8	233,0	224,6	178,6	188,4	261,5	231,8
1990	207,6	238,5	262,5	267,1	241,6	228,2	239,1	190,1	191,6	254,3	226,5
1985	153,7	175,0	178,7	193,9	159,1	171,7	183,6	166,7	147,0	178,3	172,1

1) Benämningen "skuggindexantal" indikerar att indextalen kan revideras i efterhand.

Källa: SCB, Konsumentprisindex.

Tabell 19.2 (forts.)

	Alkohol-fria drycker	Kaffe, te och kakao	Mineralvat-ten, läskedrycker, juicer	Alkohol-haltiga drycker	Varav Sprit-drycker	Vin	Öl	Res-tau-ranger
2002	175,0	161,8	223,1	271,5	290,1	276,9	248,9	363,3
2001	175,0	169,0	220,1	274,1	288,0	288,2	245,4	348,9
2000	177,7	176,0	219,6	272,7	284,4	290,1	242,3	338,1
1999	181,3	185,2	217,4	268,3	279,0	283,0	241,7	335,0
1998	186,9	210,4	211,7	261,7	273,9	271,1	239,7	328,7
1997	182,9	201,0	210,0	257,1	267,2	263,4	240,0	325,4
1996	172,3	173,4	209,3	256,2	260,6	259,9	248,0	323,3
1995	189,7	211,8	216,2	248,4	251,7	250,9	242,5	316,6
1994	176,8	181,0	212,2	241,5	246,1	235,1	242,7	303,6
1993	156,6	132,2	213,6	233,6	231,3	224,7	245,7	301,5
1992	152,4	117,2	221,7	232,2	225,8	222,9	250,1	302,4
1990	155,3	128,4	212,8	222,8	217,0	217,5	236,0	291,2
1985	158,9	161,3	154,5	160,8	159,2	164,2	157,5	177,5

Tabell 19.3
Prisindex inom livsmedelsområdet (1995=100)

Price index numbers in the food sector

		1997	1998	1999	2000	2001	2002
Produktionsmedelsprisindex ¹	PM-index	106,3	104,6	104,5	108,6	114,9	117,3
Avräkningsprisindex ¹	A-index	93,8	92,5	91,3	90,0	94,7	91,8
Producentprisindex för livsmedels- industrin, jordbruksreglerade livsmedel	PPI-J	100,0	99,4	102,0	102,5	107,7	111,4
Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel, inkl. moms	KPI-J inkl. moms	92,6	93,1	94,9	95,4	97,8	100,6
Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel, exkl. moms	KPI-J exkl. moms	100,0	100,6	102,5	103,0	105,6	108,7
Konsumentprisindex för ej jordbruksreglerade livsmedel, inkl. moms		94,7	96,6	97,2	96,4	99,7	103,4
Konsumentprisindex för livsmedel, inkl. moms		93,4	94,5	95,9	95,9	98,6	101,9
Konsumentprisindex totalt, exkl jordbruks- reglerade livsmedel		101,8	101,6	102,0	102,9	105,4	107,6
Konsumentprisindex totalt	KPI	101,0	100,9	101,3	102,4	104,8	107,1

1) Revidering av tidsseriens index 2002.

Källa: Jordbruksverket.

20 Internationella uppgifter om livsmedel

I kapitel 20 redovisas uppgifter från Eurostats paritetstalsberäkningar. Dessa möjliggör jämförelser mellan länder vad avser konsumtionsvolym, prisnivåer, prisutveckling m.m. Dessutom redovisas uppgifter om mervärdesskatter i olika länder.

Sammanfattning

Konsumtion

Priser och prisutveckling på livsmedel är en fråga av hög rang i den livsmedelspolitiska debatten i olika länder. I **tabell 20.1** visas livsmedelsutgifterna andel av den samlade privata konsumtionen i olika länder inom EU och en del andra länder år 2000. Tabellen visar att sydeuropeiska länder som t.ex. Portugal, Grekland och Spanien har betydligt högre livsmedelandelar än övriga EU-länder. För Nederländerna, Storbritannien och Sverige var livsmedelsutgifternas andel av den samlade privata konsumtionen lägst inom EU.

För Sverige redovisas 8,0 % av den individuella privata konsumtionen bestå av livsmedelskonsumtion, vilket kan jämföras med EU-genomsnittet, 9,9 %.

Sverige, Finland och Irland har – i kvantitativa termer – den lägsta konsumtionen av livsmedel inom EU räknat per invånare. Sverige har framför allt en låg konsumtion av kött och ”bröd och spannmålsprodukter” där genomsnittet för EU var närmare 30 % högre än i Sverige år 2000 (**tabell 20.2 och figur 20A**).

Konsumtionen i kg per person, har av Eurostat, tagits fram för vissa animalieprodukter. Redovisning sker i kapitel 13 (**tabell 13.10**). Det framgår av tabellen att Sverige vad avser nöt- och kalvkött har en med EU-genomsnittet likvärdig konsumtion, 21 kg per person år 2001. I fråga om övriga köttprodukter har vi som regel en betydligt lägre konsumtion än inom EU.

Exempelvis var konsumtion av griskött i Sverige 35 kg och av fjäderfäkött 14 kg 2001. Motsvarande genomsnittet för EU var 43 respektive 21 kg.

Prisnivåer

Livsmedelspriserna var år 2000 omkring 21 procent högre i Sverige än inom EU. Sverige hade genomgående högre priser än EU. Största skillnaderna mellan de svenska priserna och EU:s var för alkoholhaltiga drycker, 54 %. Även för bröd- och spannmålsprodukter var prisskillnaden stor, ca. 36 %. Av de nordiska länderna hade endast Finland lägre priser än Sverige, ca 10 % (**tabell 20.3**).

Den allmänna prisnivån i Sverige var 2000 13 % högre än genomsnittet för OECD-länderna. Prisskillnaden var betydligt större tidigare under 1990-talet, exempelvis 47 % år 1990 och 40 % 1996 (**tabell 20.4**).

Prisutveckling

Sedan 1996 har de svenska livsmedelspriserna liksom för EU stigit med 11,2 %. Inom EU har Grekland och Irland haft den kraftigaste ökningen av livsmedelspriserna, ca 25 %. Av samtliga länder har Storbritannien och Tyskland haft den långsammaste prisutveckling på livsmedel med ca. 6 %.

Den allmänna prisutvecklingen har i Sverige varit något långsammare än inom EU, 9,7 respektive 10,9 %. (**tabell 20.5 och figur 20B**).

Mervärdesskatter

Sverige har tillsammans med Danmark den högsta basskattesatsen för moms inom EU, 25 %. Sverige kommer dock först på tredje plats när det gäller livsmedelsmoms. Här är den svenska skattesatsen 12 % som kan jämföras med Danmarks 25 % och Finlands 17 %. I Europaperspektiv är dock livsmedelsmomsen ändå hög i Sverige. Högst livsmedelsmoms i övrigt inom EU har Österrike, 10 %. För resterande länder varierar skattesatsen mellan 0 % (Storbritannien) och 8 % (Grekland).

Många länder inom EU har högre moms på alkoholhaltiga drycker än på övriga livsmedel. Nästan genomgående ligger den på basskattesatsens nivå, dvs. för Sveriges del på 25 %.

Om statistiken

Allmänt

Paritetstal för köpkraft

För att jämföra den ekonomiska aktivitetsnivån i olika länder används vanligen något mått som baseras på bruttonationalprodukten per capita. Detta mått räknas sedan om till en gemensam valuta för att medge jämförelser. De kraftiga svängningarna i valutakurser under senare år har dock gjort att en direkt omräkning utifrån kurserna på olika valutor inte speglar faktiska förändringar i köpkraft och ekonomisk aktivitetsnivå inom enskilda länder.

I syfte att åstadkomma ett mer rättvisande mått på köpkraften i olika länder genomför bl.a. OECD och Eurostat beräkningar av paritetstal för köpkraft (Purchasing Power Parities, PPP). En köpkraftsparitet mellan två valutor definieras som kvoten mellan de belopp som i respektive land behövs för att köpa samma mängd varor och tjänster i de båda länderna. PPP kan beräknas för enskilda varor, varugrupper och större aggregat av poster, t.ex. BNP.

Två olika metoder

Köpkraftspariteterna redovisas genomgående enligt två olika grupperingar. Den ena är den

som tillämpas i FN:s system för nationalräkenskaper (SNA, System of National Accounts). Den andra tillämpas i FN:s projekt för internationella jämförelser (ICP, International Comparison Project). Metoderna skiljer sig åt främst vad beträffar behandlingen av offentlig konsumtion. I ICP-klassifikationen har den offentliga sektorns utgifter för sådana tjänster som hushållen konsumerar individuellt dragits av från offentlig konsumtion och lagts till hushållens individuella konsumtion. I det följande sker redovisning både utifrån ICP- och SNA-klassifikationen. Den förra lämpar sig bäst vid jämförelser av hushållens totala förbrukning medan den senare skall användas då man vill jämföra vad hushållen köpt.

Köpkraftsparitetsundersökningar

Sverige deltog i det av OECD administrerade PPP-projektet under perioden 1985–1990. Uppgifter lämnades om medelpriser avseende de olika produktområden, som ingår i BNP. Redan vid denna tid administrerade EU:s statistiska kontor (Eurostat) motsvarande beräkningar för EU:s medlemsstater samt för vissa andra länder. Sedan 1991 ingår Sverige i det av Eurostat administrerade projektarbetet.

Köpkraftsparitetsundersökningarnas kvalitet bestäms till stor del av de internationella specifikationerna och metodlösningarna. Av stor vikt är att uppnå och vidmakthålla en enhetlig tillämpning av de lösningar som valts. Undersökningarna anses i de här avseendena numera vara tämligen väl etablerade.

För volymindexberäkningarna anses den allvarligaste felkällan vara brister i jämförbarhet mellan nationalräkenskapernas klassificeringar i olika länder. För prisjämförelser är huvudproblemet att jämförbarheten påverkas av olikheter i varusortiment, t.ex. kvalitetsolikheter. Skillnader i de jämförda produkternas representativitet för konsumtionen i respektive land kan likaså verka snedvridande på resultaten. Vid jämförelser för små produktgrupper kan också urvalsfelen vara besvärande.

Sammanfattningsvis ger beräkningar av

köpkraftspariteter möjligheter att jämföra olika länder i första hand vad avser konsumtion och prisnivåer.

Konsumtion

I **tabell 20.2** visas konsumtionsvolym per invånare i olika länder varvid EU-15 satts till 100. Eftersom jämförelsen baseras på reala värden i internationella priser uttrycker indextalen skillnader i konsumerade kvantiteter. Avvikelserna från 100 anger hur mycket mindre eller större i procent som konsumtionen av en viss livsmedelsprodukt är i ett visst land jämfört med EU-15.

I **tabell 13.10** i kapitel 13 redovisas konsumtionen i kg per person av vissa animalieprodukter. Statistiken baseras på varubalansberäkningar och är i princip ingen paritetstalsprodukt.

Prisnivåer

Relationen köpkraftsparitet/växelkurs ger uttryck för ett lands dyrhet i förhållande till ett annat land. Prisnivåindex definieras som kvoten mellan paritetstalet och växelkursen och talar om hur många enheter av den valda jämförelsevalutan som behövs för att köpa samma mängd varor och tjänster i respektive länder. Om t.ex. en chokladkaka i Norge kostar 10 norska kronor och motsvarande kaka i Sverige 15 svenska kronor blir köpkraftspariteten $15/10=1,5$. Om vi på ett växlingskontor får betala säg 130 svenska kronor för 100 norska kan växelpariteten uttryckas som $130/100=1,3$. Vi får alltså betala mer för chokladkakan i Sverige än vad som är motiverat med tanke på växelkursen. Prisnivåindex blir $1,5/1,3 * 100=115$, dvs. chokladkakan är 15 % dyrare i Sverige än i Norge.

I **tabell 20.3** anges med indextal hur mycket priserna på olika livsmedel avvek från EU-15:s i olika länder år 1999.

Som komplement till redovisningen av prisnivåerna i **tabell 20.3** visas i **tabell 20.4** hur skillnaderna i allmän prisnivå mellan olika

länder inom OECD utvecklats sedan 1990. Redovisningen avser de år under 1990-talet för vilka OECD genomfört paritetstalsberäkningar.

Prisutveckling

Ett av Maastricht-fördragets s.k. konvergenskrav för medlemskap i den europeiska monetära unionen (EMU) är prisstabilitet. För att kunna avgöra om de olika EU-länderna uppfyller detta konvergenskrav krävs att konsumentprisutvecklingen kan jämföras mellan olika länder. Detta nödvändiggör en harmonisering av de olika ländernas konsumentprisindex.

Med 1996 som basår beräknas i detta syfte i Sverige, liksom i övriga länder, en ny index – Harmoniserad Index för Konsumentpriser (HIKP) – vars uppbyggnad bestäms i enlighet med indexens framtida användning som mått på inflationen uppfattad från ett centralbanksperspektiv. Nuvarande konsumentprisindex beräknas även fortsättningsvis och publiceras parallellt med den nya indexen.

I **tabell 20.5** jämförs den allmänna konsumentprisutvecklingen och prisutvecklingen för livsmedel enligt HIKP för EU-länderna samt Norge och Island.

Annan publicering

Eurostat redovisade varje år paritetstalsberäkningarna i en särskild rapport, senast i "Purchasing power parities and related economic indicators – Results for 1998" Eurostat, 2000 Edition. Resultat för senare år har endast publicerats elektroniskt. Tabellerna 20.1–20.3 baseras därför på uppgifter hämtade från EUROSTATS databas CIRCA dokumenten daterade, december 2002.

Uppgifterna i tabell 20.3 kan även hämtas från SCB:s databaser som är tillgängligt kostnadsfritt på SCB:s webbplats www.scb.se under Priser och konsumtion.

Uppgifterna i tabell 20.4 har hämtats via personligt meddelande från OECD.

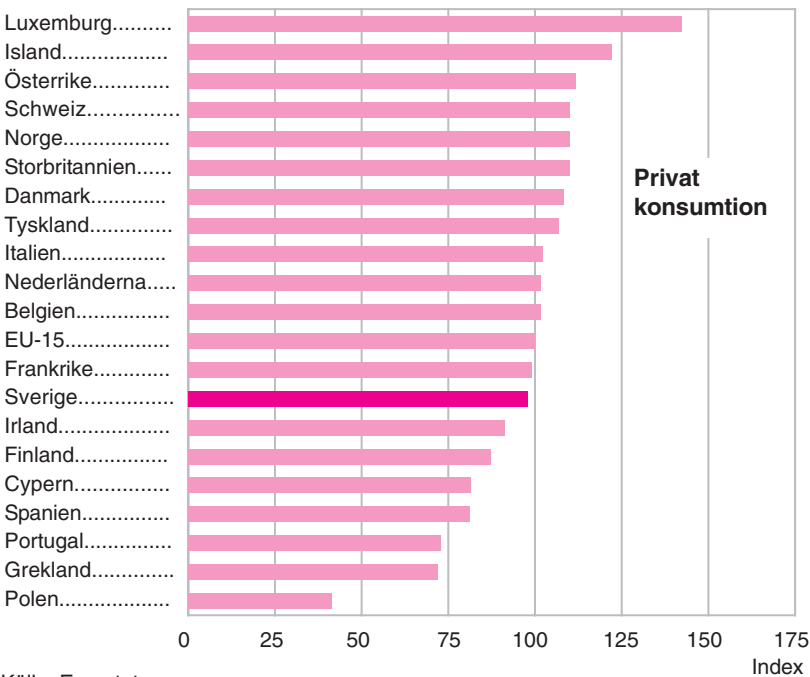
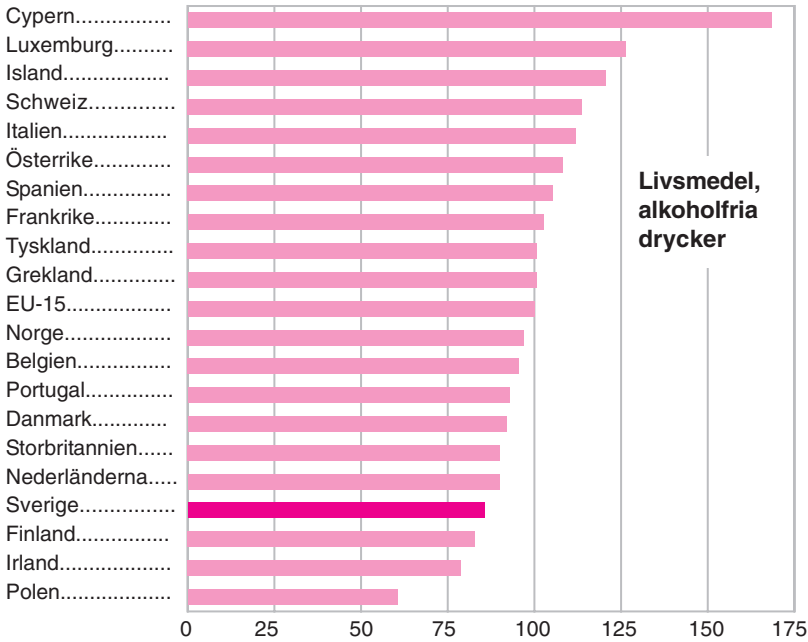
Uppgifterna i tabell 20.5 grundas på statistik publicerad av SCB i Statistiska meddelan-

den PR 15 SM 03 01 "Konsumentprisindex 1830–2002". Indextalen publiceras även av Eurostat.

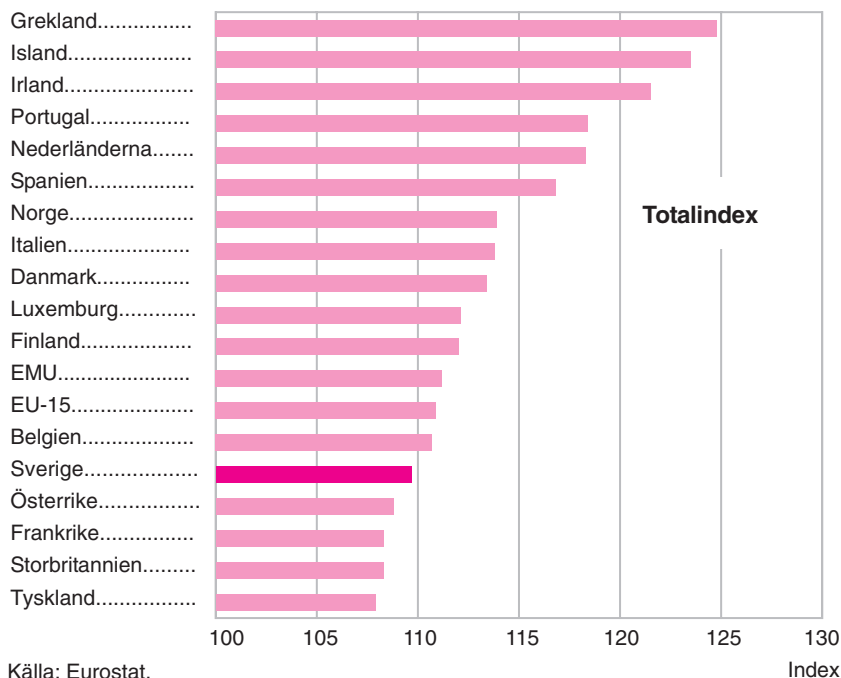
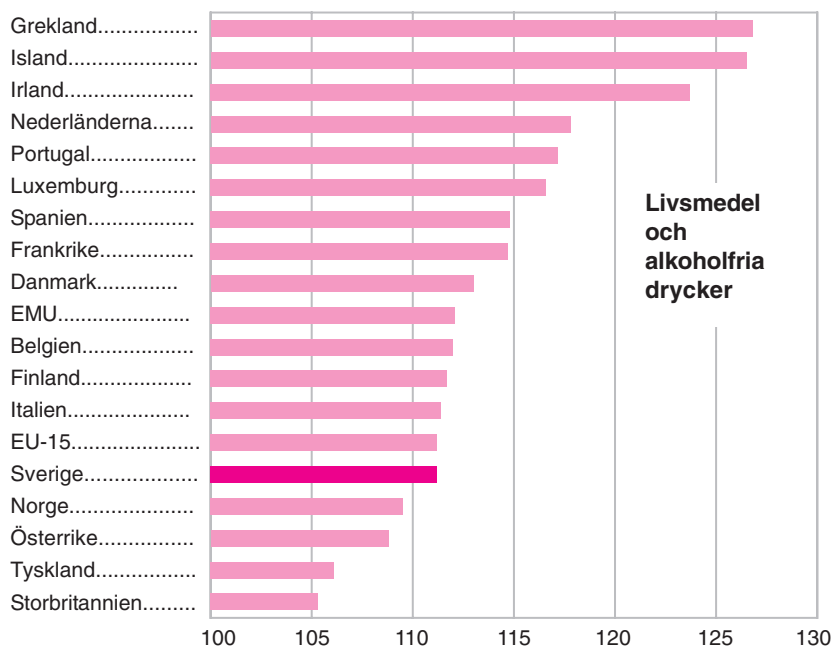
Uppgifter om mervärdeskatter i olika länder (tabell 20.6) redovisas varje år av EU-kommissionen i en särskild promemoria, senast i "VAT-rates applied in the member states of the community. Situation at 1st May 2002". (DOC/2908/2002-EN). Det påpekas att den är baserad på uppgifter som lämnats av medlemsländerna och att kommissionen inte kan garantera för riktigheten i uppgifterna. Det senaste dokumentet finns publicerat på kommissionens webbplats <http://europa.eu.int/comm/>.

Figur 20A
Indextal för hushållens individuella konsumtion per invånare i reala värden till internationella priser för EU-länderna och vissa andra länder 2000 (EU-15=100)

Indices of real value per head of individual consumption by households at international prices for EU-countries and some other countries

Källa: Eurostat.

Figur 20B**Harmoniserat index för konsumentpriser (HIKP) 2002 för EU-länderna samt Norge och Island (1996=100)***Harmonized index for Consumer Prices (HICP) for EU-countries and Norway and Iceland*

Källa: Eurostat.

Index

Tabell 20.1**Fördelning av hushållens individuella privata konsumtion i nominella värden för EU-länderna och vissa andra länder 2000, procent***Distribution of the individual private consumption by households at nominal values for EU-countries and some other countries***ICP-klassificering**

	Livs- medel och alkoholfria drycker	Bekläd- nadsar- tiklar och skor	Bostad, bränsle, elström	Övrigt	Total indi- viduell pri- vat kon- sumtion	Andel av BNP, %
Sverige	8,0	3,5	18,9	69,6	100	67,3
Belgien	9,2	3,6	16,6	70,6	100	67,5
Danmark	8,5	3,3	18,6	69,6	100	64,6
Finland	9,1	3,2	18,1	69,6	100	62,7
Frankrike	10,6	3,7	18,6	67,1	100	68,5
Grekland	17,1	11,0	21,2	50,8	100	75,4
Irland	9,2	5,9	17,0	67,9	100	56,2
Italien	12,1	7,8	16,3	63,8	100	71,7
Luxemburg	8,6	5,8	12,9	72,7	100	50,4
Nederländerna	7,7	4,3	14,9	73,1	100	62,0
Portugal	15,0	6,4	8,9	69,7	100	73,7
Spanien	15,0	6,4	13,9	64,8	100	69,1
Storbritannien	7,8	4,8	14,6	72,8	100	77,3
Tyskland	8,8	4,8	17,9	68,5	100	69,8
Österrike	10,4	5,4	15,6	68,6	100	68,4
EU-15	9,9	5,1	16,6	68,3	100	70,3
Cypern	23,5	9,5	9,6	57,4	100	77,1
Island	12,8	4,6	13,6	69,0	100	75,1
Norge	10,3	3,9	13,2	72,5	100	55,6
Polen	16,8	3,7	19,5	60,0	100	71,8
Schweiz	10,6	3,6	20,1	65,7	100	67,2

Källa: Eurostat.

Tabell 20.2

Indextal¹ för hushållens individuella konsumtion per invånare i reala värden till internationella priser för EU-länderna och vissa andra länder 2000 (EU-15=100)

Indices of real value per head of individual consumption by households at international prices for EU-countries and some other countries

ICP-klassificering

	Privat konsumtion	Livsmedel, alkoholfria drycker	Livsmedel	Bröd, spannmålsprodukter	Kött	Fisk	Mjök, ost, ägg	Oljor och fetter	Frukt, grönsaker, potatis	Andra livsmedel
EU-15	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Belgien	102	96	94	106	100	84	76	74	93	95
Danmark	108	92	88	81	80	68	108	87	70	130
Finland	87	83	82	80	78	66	107	70	79	82
Frankrike	99	103	103	87	123	118	105	85	94	88
Grekland	72	101	107	79	126	131	118	227	111	45
Irland	91	79	77	82	92	41	57	73	78	81
Italien	102	112	114	124	110	130	105	191	123	71
Luxemburg	142	126	127	122	158	74	134	126	118	95
Nederländerna	102	90	89	93	67	55	96	68	96	131
Portugal	73	93	96	111	90	167	72	133	112	39
Spanien	81	105	107	77	117	232	92	131	128	49
Storbritannien	110	90	89	89	81	53	81	68	106	108
Sverige	98	86	85	71	71	99	108	78	95	88
Tyskland	107	101	99	120	92	47	112	50	74	155
Österrike	112	108	104	104	94	32	136	102	96	137
Cypern	82	168	165	149	217	104	130	195	229	75
Island	122	121	108	113	100	195	110	90	56	175
Norge	110	97	92	65	86	183	99	71	67	131
Polen	41	61	63	46	78	23	56	76	64	81
Schweiz	110	114	112	103	75	46	164	81	162	124

1) Indextalen återspeglar enbart volymskillnader mellan de olika länderna eftersom omräkning med paritetstal eliminerat skillnaderna i prisnivå mellan länderna.

2) Uppgifterna för alkoholphaltiga drycker är inte alltid jämförbara mellan länder beroende på olikheter i hur dessa drycker behandlas i respektive länders nationalräkenskaper.

Källa: Eurostat.

Tabell 20.2 (forts.)

	Alkohol- fria dryc- ker	Alkohol- halt- iga dryc- ker ²	To- bak	Res- tau- rang- er, caféer, hotell
EU-15	100	100	100	100
Belgien	116	131	80	62
Danmark	129	140	102	65
Finland	87	127	65	63
Frankrike	102	105	83	84
Grekland	31	42	184	118
Irland	98	96	118	141
Italien	92	48	92	105
Luxemburg	126	296	580	125
Nederländerna	101	89	92	74
Portugal	65	81	112	78
Spanien	84	56	146	182
Storbritannien	103	90	77	121
Sverige	87	82	103	64
Tyskland	116	165	105	67
Österrike	158	81	115	162
Cypern	195	110	167	137
Island	246	96	91	76
Norge	152	90	66	71
Polen	38	63	63	12
Schweiz	132	206	137	108

Tabell 20.3

Prisnivåindex¹ för total privat konsumtion samt för olika livsmedel 2000 för EU-länderna och de nordiska länderna (EU-15=100)

Comparative price levels for total private consumption for different foodstuffs for EU-countries and the nordic countries (EU-15=100)

SNA-klassificering

	Privat kon- sum- tion	Livs- me- del	Bröd, spann- måls- pro- dukter	Kött	Fisk	Mjök, ost, ägg	Oljor och fetter	Frukt, grön- saker, potatis	Andra livs- medel
EU-15	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Belgien	100	101	100	104	116	112	106	91	97
Danmark	121	127	131	133	107	106	123	136	140
Finland	116	111	124	101	91	106	115	119	126
Frankrike	102	110	111	109	113	109	112	110	111
Grekland	79	88	88	68	83	101	113	95	117
Irland	108	105	105	97	84	117	94	113	109
Italien	89	97	98	93	99	108	95	92	100
Luxemburg	96	107	103	108	109	99	112	120	97
Nederländerna	100	92	82	107	90	91	79	89	96
Portugal	72	85	82	78	112	93	95	72	111
Spanien	83	86	106	77	82	88	98	81	95
Storbritannien	118	107	96	107	111	118	96	112	108
Sverige	128	121	136	119	103	114	119	118	138
Tyskland	100	98	96	110	111	83	95	106	86
Österrike	97	104	105	106	124	95	111	107	106
Island	131	166	170	168	104	172	144	203	164
Norge	129	154	159	154	111	161	142	161	171

1) Indextalen speglar hur prisnivåerna i respektive länder i reala värden förhåller sig till motsvarande värde för EU-15.

2) Uppgifterna för alkoholhaltiga drycker är inte alltid jämförbara mellan länder beroende på olikheter i hur dessa varor behandlats i respektive länders nationalräkenskaper.

Källa: SCB, Konsumentprisindex och Eurostat.

Tabell 20.3 (forts.)

	Alko- hol- fria dryc- ker	Alko- hol- halt- iga dryc- ker ²	To- bak	Res- tau- rang- er, café- er, hotell
EU-15	100	100	100	100
Belgien	108	93	93	100
Danmark	137	121	132	108
Finland	123	171	117	114
Frankrike	87	98	103	97
Grekland	97	87	64	98
Irland	108	164	146	110
Italien	92	90	88	94
Luxemburg	94	84	68	94
Nederländerna	90	95	85	81
Portugal	94	71	61	76
Spanien	70	70	58	86
Storbritannien	125	156	202	134
Sverige	129	154	145	193
Tyskland	102	80	91	86
Österrike	95	92	88	90
Island	165	246	150	168
Norge	148	224	220	135

Tabell 20.4

Prisnivåindex för total privat konsumtion för OECD-länderna 1990, 1993 och 1996–2000

Comparative price levels for total private consumption

	1990	1993	1996	1997	1998	1999 ¹	2000
OECD	100	100	100	100	100	100	100
Australien	103	86	96	97	86	87	82
Belgien	111	103	113	104	106	100	89
Danmark	147	135	139	132	124	119	108
Finland	164	109	129	124	124	117	103
Frankrike	112	110	124	110	110	103	90
Grekland	81	79	89	87	83	80	71
Irland	104	93	103	102	105	101	96
Island	143	124	119	119	122	120	117
Italien	106	89	95	93	89	85	79
Japan	131	163	152	145	144	160	171
Kanada	106	91	80	83	84	83	87
Korea	68	70	80	75	57	66	72
Luxemburg	100	98	111	105	101	96	86
Mexico	54	70	49	57	60	64	73
Nederländerna	108	106	114	101	99	95	89
Norge	156	125	139	138	129	124	114
Nya Zeeland	90	78	96	98	79	77	68
Polen	28	42	53	54	53	49	48
Portugal	68	74	81	76	75	71	64
Schweiz	147	138	153	138	137	130	120
Slovakien	–	30	37	37	39	35	37
Spanien	102	87	91	85	85	81	74
Storbritannien	97	91	97	109	113	109	105
Sverige	147	122	140	131	129	123	113
Tjeckien	27	33	43	41	44	42	41
Turkiet	56	55	47	48	53	51	58
Tyskland	117	116	123	111	109	102	88
Ungern	–	42	44	45	46	45	41
USA	92	90	88	95	98	98	102
Österrike	115	112	120	111	105	99	86

1) I jordbruksstatistisk årsbok 2002 publicerades "actual consumption, benchmark year 1999".

Källa: OECD.

Tabell 20.5

Harmoniserat index för konsumentpriser (HIKP) för EU-länderna samt Norge och Island (1996=100). Vissa huvudgrupper*Harmonized index for Consumer Prices (HICP) for EU-countries and Norway and Iceland. Selected categories of foodstuffs*

	Livsmedel och alkoholfria drycker		Alkoholhaltiga drycker och tobak		Restaurang och logi		Totalt	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002
Sverige	107,4	111,2	114,7	115,8	110,0	114,5	107,6	109,7
Belgien	109,5	112,0	111,3	113,1	111,3	116,2	109,0	110,7
Danmark	110,6	113,0	109,9	110,6	114,2	116,7	110,7	113,4
Finland	108,4	111,7	109,9	111,8	113,4	117,1	109,8	112,0
Frankrike	111,7	114,7	117,7	123,5	110,1	114,4	106,3	108,3
Grekland	119,9	126,8	135,4	144,9	135,2	144,2	120,1	124,8
Irland	119,6	123,7	127,7	134,8	124,5	133,3	116,0	121,5
Italien	107,5	111,4	114,6	117,0	116,3	121,5	110,9	113,8
Luxemburg	112,2	116,6	115,3	121,2	111,2	115,9	109,9	112,1
Nederländerna	113,5	117,8	120,1	125,7	118,2	126,4	113,8	118,3
Portugal	115,5	117,2	119,4	125,3	117,2	123,8	114,2	118,4
Spanien	109,7	114,8	131,0	138,5	120,0	126,6	112,8	116,8
Storbritannien	104,5	105,3	126,2	128,5	119,5	123,6	106,9	108,3
Tyskland	105,3	106,1	108,0	112,3	109,7	113,6	106,5	107,9
Österrike	107,5	108,8	108,4	112,7	110,3	113,4	106,9	108,8
EU-15	108,5	111,2	117,2	121,4	115,5	120,5	108,7	110,9
EMU-12	109,0	112,1	114,5	119,3	114,3	119,5	108,8	111,2
Island	121,5	126,5	127,9	138,2	125,1	133,7	117,3	123,5
Norge	111,3	109,5	135,8	134,8	118,5	123,5	113,0	113,9
EU-15 samt Island och Norge	108,5	111,2	117,3	121,5	115,6	120,5	108,7	110,9

Källa: Eurostat.

Tabell 20.6**Mervärdeskattesatser inom EU den 1 maj 2002, procent**

VAT rates in EU-countries at 1st May 2002, per cent

	Sverige ¹	Belgien	Danmark	Finland	Frankrike	Grekland	Irland	Italien
Livsmedel ²	12 25	6 12 21	25	17	5,5 19,6	8	0 4,3 12,5 21	4 10
Drycker								
– Spritdrycker	25	21	25	22	19,6	18	21	20
– Vin	25	21	25	22	19,6	18	21	20
– Öl	25	21	25	22	19,6	18	21	20
– Mineralvatten	12	21	25	17	5,5	8	21	20
– Läskedrycker	12	21	25	17	5,5	8	21	20
– Fruk juice	12	21	25	17	5,5	8	21	20
Restaurang ³	25	21	25	22	19,6	8 18	12,5	10
Basskattesats ⁴	25	21	25	22	19,6	18	21	20

1) För folköl och lättöl i livsmedelsbutik är skattesatsen 12,0 %.

2) Vid differentierad livsmedelsmoms gäller de lägre skattesatserna baslivsmedel i enlighet med de avgränsningar av varugruppen som gjorts i respektive land.

3) Högre skattesatser tillämpas i vissa länder för restauranger av lyxkaraktär.

4) I en del länder är skattesatsen lägre i vissa regioner.

Källa: EU-kommissionen.

Tabell 20.6 (forts.)

	Luxemburg	Nederländerna	Portugal	Spanien	Storbritannien	Tyskland	Österrike
Livsmedel ²	3	6	5 12 17	4 7	0 17,5	7 16	10
Drycker							
– Spritdrycker	15	19	17	16	17,5	16	20
– Vin	12	19	12	16	17,5	16	20
– Öl	15	19	17	16	17,5	16	20
– Mineralvatten	3	6	12	7	17,5	16	20
– Läskedrycker	3	6	5	7	17,5	16	20
– Fruk juice	3	6	5	7	17,5	16	20
Restaurang ³	3	6	12	7	17,5	16	10 20
Basskattesats ⁴	15	19	17	16	17,5	16	20

Lantbruksregistret

Inledning

Lantbruksregistret (LBR) innehåller uppgifter om landets jordbruksföretag. LBR infördes 1968 och uppgifterna avser förhållandet i juni varje år.

Uppgiftsinsamlingen till registret var t.o.m. 1994 samordnad med vissa administrativa syften som att utgöra underlag för stödutbetalningar. I samband med Sveriges inträde i EU fick registret i stort sett bara rollen som underlag för statistik på jordbruksområdet.

Lantbruksregistrets användningsområden

Lantbruksregistret har använts för statistiska ändamål, vissa begränsade administrativa ändamål samt som urvalsram för bl.a. skördeuppskattningarna och de lantbruksekonomiska undersökningarna.

Statistiken ur registret har utnyttjats bl.a. av myndigheter och näringsliv vid planering och beslut om åtgärder inom jordbruksområdet, som underlag för utvärdering av vidtagna åtgärder m.m.

Utöver den officiella statistik som publicerats har från registret framställts särskild regional statistik åt länsstyrelsernas lantbruksenheter (eller motsvarande).

Företag i registret

ILBR registreras fr.o.m. 2000 företag inom jordbruk, husdjursskötsel och trädgårdsodling. Tidigare ingick även vissa företag med enbart skogsmark. Uppgiftsplikt till LBR förelåg fram till 31 mars 2001 enligt lagen om uppgiftsskyldighet på jordbrukets område SFS 1992:888, förordningen SFS 1992:1032 och SCB:s årliga föreskrifter.

Företagen i LBR kan indelas i följande grupper:

- företag med mer än 2 hektar åkermark.
- företag med högst 2 hektar åkermark men

med stora djurbesättningar med nötkreatur, får, svin eller höns.

c) företag med trädgårdsodling som omfattar minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsareal. Odling i hemträdgårdar eller för husbehov ingår inte.

Uppgiftsinsamling

Uppgifter insamlades under åren fram t.o.m. 1999 via postenkäter från samtliga företag med mer än 2 hektar åkermark eller med stor djurbesättning. Även trädgårdsföretagen har normalt ingått i uppgiftsinsamlingen. De insamlade uppgifterna skall avse förhållandena en viss dag i juni respektive år. Vissa år, senast 2000, genomförs separata trädgårdsundersökningar. För åren 1996–1998 insamlades uppgifter på totalbasis enbart avseende företagare, fastigheter och areal ägoslag medan uppgifter om grödor, husdjur m.m. insamlades från ett urval av företag.

Blanketter sändes fram t.o.m. 1999 ut varje år i slutet av maj till alla kända uppgiftsskyldiga. Av dem som berörts av uppgiftsinsamlingen har under ett normalår bortfallet understigit 3 %.

I LBR har fram t.o.m. 1999 ingått dels fasta uppgifter, dels tillfälliga, som enbart insamlats vissa år.

De uppgifter som insamlats varje år avser:

- företagarens namn och adress, personnummer och telefonnummer,
- fastigheter som ingår i företaget och deras areal av åkermark och skogsmark. Uppgift om ägare till arrenderad åkermark respektive arrendator till utarrenderad åkermark,
- åkerarealens användning samt arealen av olika ägoslag i varje församling,
- orsakerna till förändringar i åkerarealen,
- antal husdjur av olika slag.

Bland övriga uppgifter som till följd av EU-krav har insamlats vissa år kan nämnas uppgifter om maskiner och sysselsatta på företa-

get samt hästar.

Fr.o.m. år 2000 insamlas uppgifter till LBR enligt en metod som utnyttjar informationen i de administrativa stödregister som Jordbruksverket ansvarar för. Dessa register är i första hand de som ingår i stödregistersystemet (IAKS) samt det centrala nötkreatursregistret (CDB). Utöver detta insamlas information till LBR genom kompletterande enkäter.

I samband med övergången till nytt system insamlades år 2000 uppgifter till LBR från samtliga jordbruksföretag i landet. Åren 2001 och 2002 har uppgifter om arealanvändning insamlats för de jordbruksföretag som sökt om arealstöd och uppgifter om djur av olika slag via postenkäter till ett urval av jordbruksföretag. För övriga jordbruksföretag har inga nya uppgifter insamlats. För åren 2003, 2005 och 2007 (de år då EU kräver att undersökningar ska genomföras), planeras uppgiftsinsamling från samtliga jordbruksföretag i landet.

Områdesindelningar i lantbruksstatistiken

Sedan lång tid tillbaka sker inom lantbruksstatistiken en omfattande redovisning av resultat som framkommer genom skilda undersökningar. Redovisning förekommer dels för olika administrativa områden, dels för områden som avgränsats främst med hänsyn till de naturliga förutsättningarna för jordbruk.

Administrativa områden

Län, kommun och församling

I statistiken redovisas i allmänhet uppgifter för *län* och till en del även för *kommuner* och *församlingar*. De två sistnämnda redovisas dock inte i Jordbruksstatistisk årsbok.

Under årens lopp har ändringar av gränser skett och även delningar och sammanslagningar av områden. I allmänhet används i statistikredovisningen den indelning som gällde vid undersökningens genomförande. Vid publicering av tidsserier sker ofta en omräkning till den senast gällande indelningen.

Naturliga jordbruksområden

Produktionsområden och riksområden

Vid bearbetning och redovisning av lantbruksstatistik är de administrativa områdena från vissa synpunkter inte alltid lämpliga som indelningsgrund. Flertalet län är därför uppdelade på särskilda s.k. *naturliga jordbruksområden*. Därvid har hänsyn tagits till de naturförhållanden som väsentligt påverkar förutsättningarna för jordbruk, t. ex. berggrundens och jordarternas beskaffenhet, landskapets topografi och klimatet. De naturliga jordbruksområdena är uppbyggda av församlingar och i vissa fall delar av församlingar.

De naturliga jordbruksområdena sammanfördes ursprungligen till 18 *produktionsområden*. De flesta av dessa produktionsområden täcker delar av mer än ett län.

Gränserna för de naturliga jordbruksområdena har modifierats. Gränserna utgör en kombination av gränserna för produktionsområdena och länsgränserna. Detta medför att de

naturliga jordbruksområdena påverkas av ändringar i länsgränserna. År 2000 var landet indelat i 61 naturliga jordbruksområden.

De 18 produktionsområdena kan sammanföras till åtta större produktionsområden.

Dessa kan i sin tur sammanföras till tre *riksområden*. De tre riksområdena sammanfaller inte med de tre administrativa huvudområdena Götaland, Svealand och Norrland.

Indelningen i åtta produktionsområden framgår av kartan nedan och sambandet mellan naturliga jordbruksområden och produktions- och riksområden framgår av sammanställningen nedan.

3 Riksområden

8 Produktionsområden

18 Produktionsområden

61 Naturliga jordbruksområden

1 Södra och mellersta Sveriges slättbygder

1 Götalands södra slättbygder (Gss)

01 Skåne-Hallands slättbygd

19 F.d. Kristianstads län, slättbygden

22 F.d. Malmöhus län, slättbygden

23 Hallands län, slättbygden

2 Götalands mellanbygder (Gmb)

02 Sydsvenska mellanbygden

10 Kalmar län, Kalmarslätten

16 Blekinge län, slättbygden

18 F.d. Kristianstads län, mellanbygden

21 F.d. Malmöhus län, mellanbygden

03 Öland och Gotland

13 Kalmar län, Öland

14 Gotlands län

3 Götalands norra slättbygder (Gns)

04 Östgötaslätten

05 Östergötlands län, Östgötaslätten

05 Vänerslätten, del av

- 27 F.d. Älvsborgs län, slättbygden
 31 F.d. Skaraborgs län, slättbygden, Götalandsdelen
 32 F.d. Skaraborgs län, Falbygden
- 4 *Svealands slättbygder (Ss)*
 05 Vänerslätten, del av
 35 Värmlands län, slättbygden
 62 F.d. Skaraborgs län, slättbygden, Svealandsdelen
 06 Mälar- och Hjälmjarbygden
 01 Stockholms län
 02 Uppsala län
 03 Södermanlands län
 40 Örebro län, slättbygden
 43 Västmanlands län, slättbygden
- 2 Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder**
- 5 *Götalands skogsbygder (Gsk)*
 07 Sydsvenska höglandet
 06 Östergötlands län, södra skogsbygden
 08 Jönköpings län
 09 Kronobergs län
 12 Kalmar län, skogsbygden
 15 Blekinge län, skogsbygden
 17 F.d. Kristianstads län, skogsbygden
 20 F.d. Malmöhus län, skogsbygden
 24 Hallands län, skogsbygden
 30 F.d. Älvsborgs län, södra höglandet
 34 F.d. Skaraborgs län, sydöstra höglandet
 61 F.d. Göteborgs och Bohus län, södra höglandet
 08 Östsvenska dalbygden
 07 Östergötlands län, södra kustlandet
 11 Kalmar län, norra kustlandet
 09 Västsvenska dalbygden
 25 Hallands län, norra Halland
 26 F.d. Göteborgs och Bohus län, utom södra höglandet
 28 F.d. Älvsborgs län, dalbygderna
- 6 *Mellersta Sveriges skogsbygder (Ssk)*
 10 Södra Bergslagen
 04 Östergötlands län, norra skogsbygden
 33 F.d. Skaraborgs län, nordöstra höglandet
 39 Örebro län, södra skogsbygden
 11 Västsvenska Dalsjöområdet
 29 F.d. Älvsborgs län, Dalslands bergsbygd
 36 Värmlands län, centrala och västra Värmland
 12 Norra Bergslagen
 37 Värmlands län, Bergslagen
 41 Örebro län, Bergslagen
 42 Västmanlands län, Bergslagen
 44 Dalarns län, Bergslagen
 13 Östra Dalarna-Gästrikland
 45 Dalarnas län, östra Dalarna
 48 Gävleborgs län, Gästrikland
- 3 Norra Sverige**
- 7 *Nedre Norrland (Nn)*
 14 Kustlandet i nedre Norrland
 49 Gävleborgs län, Hälsinglands kustland
 51 Västernorrlands län, kustlandet
 16 Nordsvenska mellanbygden
 38 Värmlands län, norra Värmland
 46 Dalarnas län, mellanbygden
 50 Gävleborgs län, inlandet
 52 Västernorrlands län, inlandet
 55 Jämtlands län, mellanbygden
 17 Jämtländska silurområdet
 54 Jämtlands län, silurområdet
- 8 *Övre Norrland (Nö)*
 15 Kustlandet i övre Norrland
 57 Västerbottens län, kustlandet
 59 Norrbottens län, kustlandet
 18 Fjäll- och moränbygden
 47 Dalarnas län, fjällbygden
 56 Jämtlands län, fjällbygden
 58 Västerbottens län, inlandet
 60 Norrbottens län, inlandet

Områden för skördeberäkningar

I samband med att metoder för objektiva skördeuppskattningar utvecklades och ett permanent skördeeskadeskydd för jordbruket infördes 1961, indelades landet i områden som numera benämns *skördeområden* (SKO). Dessa områden är mer homogena än de naturliga jordbruksområdena med avseende framförallt på skördens variation från år till år.

Områdesindelningen har fortlöpande setts över. Därvid har största möjliga homogenitet eftersträvat beträffande skördeavkastningen. Dessutom har hänsyn tagits till klimat, jordart, topografi och odlingsinriktning.

I det 1988 förändrade skördeeskadeskyddet blev behovet av områdesstatistik mindre än i det tidigare skyddet. Den tidigare gällande områdesindelningen med 420 SKO ersattes 1989 av en ny områdesindelning omfattande 106 SKO. Fem av dessa är fjällområden för vilka skördeuppgifter inte längre insamlas.

Odelade församlingar har i regel varit grundstenar i indelningen i SKO. I åtskilliga fall är dock församlingarna så heterogena att en delning av församlingen mellan olika skördeområden ansetts starkt motiverad. Sedan 1996 är 170 församlingar delade på olika skördeområden.

Särskilda indelningar

I vissa fall tillämpas för statistiska ändamål andra områdesindelningar än de ovan beskrivna, t.ex. särskilda områden för administrering av stöden till jordbruket (stödområden).

NUTS (Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques) är den regionala indelningen som används inom EU för statistikredovisning. I Sverige utgörs NUTS 1 av hela riket, NUTS 2 av åtta riksområden och NUTS 3 av län. NUTS 2 områdena överensstämmer ej med våra åtta produktionsområden. Inom lantbruksstatistiken tillämpas NUTS 2 endast för rapportering till EU:s statistikbyrå (EUROSTAT).

Annan publicering

Rikets indelningar. Årsbok över regionala indelningar med koder m.m. SCB.

Atlas över rikets indelningar i län, kommuner, församlingar och tätorter 1992. SCB och Lantmäteriet KartCentrum.

Atlas över rikets indelningar 1995. Tabell-del. SCB och Lantmäteriet KartCentrum.

Områdesindelningar i lantbruksstatistiken 1998. SCB. Meddelanden i samordningsfrågor (MIS) 1998:1.

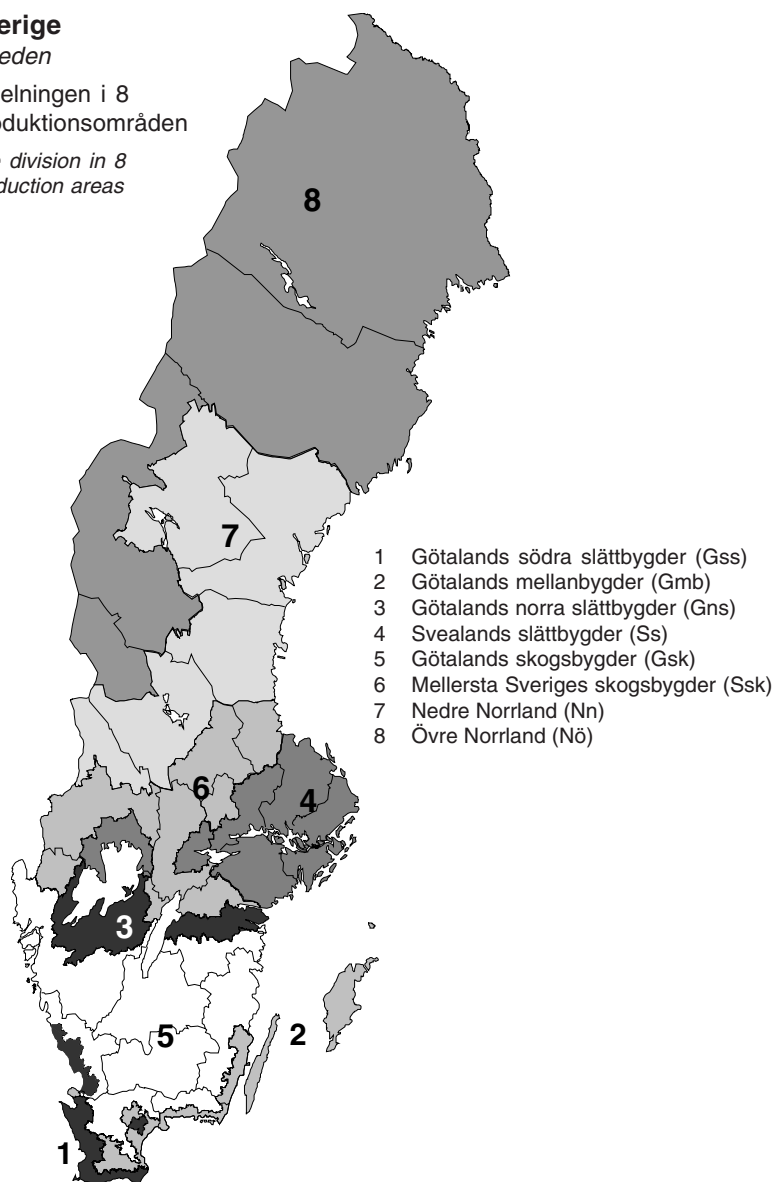
Historisk återblick på indelningen i skördeområden 1961–1988. SCB. Meddelanden i samordningsfrågor (MIS) 1988:2.

Sveriges klimat-, jordarts- och uppodlingsområden, del VIII. Riksöversikt, regionala uppgifter återfinns i stenciler. Kungl. lantbruksstyrelsen. Meddelanden, serie A nr 8 (1969).

Uppgifter om lantbruksstyrelsens speciella regionindelning återfinns i styrelsens meddelandeserie.

Sverige

Sweden

Indelningen i 8
produktionsområdenThe division in 8
production areas

Lantbruksstatistikens kvalitet och organisation

I detta avsnitt redovisas olika kvalitetsaspekter på denna årsbok enligt SCB:s ”Kvalitetsbegrepp och riktlinjer för kvalitetsdeklarationer i officiell statistik”, MIS 2001:1. Redovisningen har begränsats till den jordbruksstatistik som utnyttjats för framställningen i boken. När det gäller annan statistik lämnas som regel vissa uppgifter om kvalitet i anslutning till respektive kapitel.

I det följande ges också en översikt över jordbruksstatistikens organisation.

Innehåll

Avsikten med Jordbruksstatistisk årsbok är att presentera en lättillgänglig sammanfattning av befintlig statistik inom jordbruks- och livsmedelsområdet.

Huvuddelen av tabellerna sammanfattar statistik som tas fram av SCB och Jordbruksverket. Ett flertal andra källor bidrar också med underlag till boken. Uppgifter till de internationella avsnitten hämtas från Eurostat och FAO.

För engelskspråkiga läsare finns en sammanfattning i början av boken, engelska tabellrubriker samt i slutet av boken en ordlista.

Text och tabeller

Boken består av närmare 200 sammanställningar i tabeller och diagram. Av dessa härrör ett 70-tal från undersökningar i anslutning till Lantbruksregistret och Skördeuppskattningarna.

I anslutning till tabellerna i boken finns förklarande text. Texten innehåller information om undersökningarnas uppläggning där information som påverkar statistikens tillförlitlighet och jämförbarhet över tiden betonas. Vidare lyfter texten som regel fram viktiga resultat i tabellerna och förklarar termer och uttryck som är nödvändiga att förstå för att kunna tolka tabellerna.

Boken framställs i PageMaker. Underlag levereras som regel i Excel eller Word.

Källhänvisningar

Under varje tabell och diagram finns en källhänvisning. I anslutning till varje avsnitt finns också rubriken Annan publicering där källan till det material som finns i tabellerna anges.

Redovisningsgrupper

Statistiken redovisas bl.a. efter olika storleksgrupper för areal åkermark samt efter olika regionala indelningar, lägst länsnivå.

Tid

I tabellrubrikerna finns information om vilket år som uppgifterna i tabellen avser. De flesta tabellerna avser år 2002 eller produktionsåret 2001/02. Där så är möjligt redovisas även statistik för tidigare år.

Punktlighet

Publiceringstidpunkten är enligt SCB:s och Jordbruksverkets publiceringsplan och för 2003 års publikation ligger publiceringstidpunkten i juni.

Framställningstid

Framställningstiden för Jordbruksstatistisk årsbok 2003 har varit ungefär sex månader.

Frekvens

Boken ges ut årligen.

Jämförbarhet över tiden

I den text som finns i anslutning till tabellerna redovisas viktigare faktorer som påverkar jämförbarheten över tiden. För en grundligare genomgång hänvisas till angivna källor.

Statistikens tillförlitlighet

I den text som finns i anslutning till tabellerna redovisas viktigare faktorer som påverkar statistikens tillförlitlighet. För en mera grundlig genomgång hänvisas till angivna källor. I de källor som utgör officiell statistik på jordbruks-

området, finns kvalitetsdeklarationer enligt SCB:s *Kvalitetsbegrepp och riktlinjer för kvalitetsdeklarationer i officiell statistik*, vilka kan hämtas på Jordbruksverkets och SCB:s webbplatser i anslutning till publicering av statistiken (se nedan).

De tabeller som hämtas från Eurostat bygger på uppgifter som samlats in i EU:s medlemsländer och vidarebefordrats till Eurostat. Uppgifterna från FAO bygger förutom på insamlade uppgifter också på FAO:s egna uppskattningar.

Tillgänglighet

Spridningsformer

Förutom i denna årsbok publiceras all officiell jordbruksstatistik i Statistiska meddelanden på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se under rubriken Statistik & fakta samt på SCB:s webbplats www.scb.se. En del av denna statistik publiceras också i statistiska databaser på SCB:s webbplats. Även Jordbruksstatistisk Årsbok publiceras på Jordbruksverkets och SCB:s webbplatser. Jordbruksstatistik som inte ingår i den officiella statistiken återfinns bl.a. på Jordbruksverkets webbplats.

Dokumentation

Vad gäller dokumentation av de undersökningar som ingår i Jordbruksstatistisk årsbok 2003 hänvisas till angivna källor.

Primärmaterial

Flertalet av de uppgifter som återfinns i boken finns publicerade i andra källor. Vad gäller möjligheterna att utnyttja primärmaterial för särskilda bearbetningar hänvisas till angivna källor.

Upplysningar

Förfrågningar om årsbokens innehåll och om jordbruksstatistik i övrigt kan i första hand göras till Daniel Persson, Gunnar Larsson, Bodil Mortensson, Lars Persson, Rolf Selander och Gunnel Wahlstedt vid SCB:s avdelning för miljö- och regionalstatistik i Örebro. De träffas på telefon 019-17 60 00 (växel). Postadressen är: SCB, 701 89 Örebro.

Jordbruksstatistikens organisation

Statistikansvaret

Under det senaste decenniet har ett antal utredningar genomförts rörande den statliga statistiken. Detta ledde 1994 till att ett nytt system för den statliga statistiken infördes och begreppet *Sveriges officiella statistik (SOS)* fick en vidare innebörd. Syftet med den nya organisationen av den statliga statistiken var bland annat att öka effektiviteten i systemet genom att användarna gavs större inflytande.

I det nya statistiksystemet har ansvaret inklusive finansieringen för den officiella statistiken decentraliserats. Ansvaret för ungefär hälften av den officiella statistik, som SCB vid organisationsförändringen hade ansvar för, fördelades på 24 myndigheter. Den statistik, som SCB har kvar statistikansvaret för, är i huvudsak sådan statistik som är efterfrågad av ett stort antal användare och inte entydigt kan hänföras till en enskild sektor. Exempel på sådan statistik är befolkningsstatistik och ekonomisk statistik, såsom konsumentprisindex.

SCB har vid sidan av nämnda statistikansvar getts ett övergripande ansvar för systemet Sveriges officiella statistik (SOS). SCB har för detta ändamål tilldelats ett förvaltningsanslag, som ska finansiera samordning och bevakning av SOS, information och statistikservice, nationell statistiksamordning, internationellt statistiksamarbete, grundläggande metodutveckling samt ansvar för centrala databaser

Statistikansvarig myndighet för den jordbruksstatistik som ingår under statistikområdet Jord- och skogsbruk, fiske enligt Förordning om den officiella statistiken (SFS 2001:100) är fr.o.m. 1999 Jordbruksverket. Tidigare var Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden (LES) ansvarig myndighet för huvuddelen av denna statistik medan Jordbruksverket hade ansvar för en mindre del. På skogsbruksområdet delar Skogsstyrelsen och Sveriges lantbruksuniversitet på statistikansvaret.

EU-medlemskapet

Under en lång följd av år har Sverige aktivt tagit del i det internationella samarbetet på det statistiska området i bl.a. ECE, OECD och det Nordiska statistiksamarbetet. I början av 1990-talet flyttades tyngdpunkten i de svenska insatserna till det statistiska samarbetet med den Europeiska unionen (EU).

När Sverige fr.o.m. 1995 blev medlem av EU, kunde de flesta av EU:s statistikkrav uppfyllas. EU-krav påverkar i hög grad utvecklingsarbetet inom den svenska statistiken. Femårsplanerna för utvecklingen av EU-statistiken fyller här en viktig roll, liksom det växande antalet EU-förordningar och standarder inom statistikområdet. Jordbruk och utrikeshandel är exempel på områden där EU-medlemskapet lett till omläggningar i den svenska statistiken.

Några jordbruks- och livsmedelsstatistiska publikationer

All officiell jordbruksstatistik publiceras i Statistiska meddelanden (SM) i serie JO på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se under rubriken Statistik & fakta och på SCB:s webbplats www.scb.se.

På Jordbruksverkets webbplats publiceras också statistikrapporter m.m. som inte ingår i den officiella statistiken. På denna webbplats finns också länkar till annan jordbruksstatistik.

I publikationen "När mat kommer på tal, Tabeller om livsmedel" presenterades fram t.o.m. år 2000 statistik för livsmedelsområdet med uppgifter om primärproduktion fram till slutlig konsumtion. Delar av denna statistik har fr.o.m. 2001 infogats i Jordbruksstatistisk årsbok.

Viss basstatistik på jordbruksområdet publiceras i Sveriges statistiska databaser som kan nås via SCB:s webbplats www.scb.se.

Tentativ avgränsning av livsmedelssektorn

I merparten av den näringsgrensindelade statistiken i Sverige används Standard för svensk näringsgrensindelning (SNI) för klassificering av arbetsställen. Den baseras på den av FN utarbetade standarden ISIC (International Standard Industrial Classification). Den nuvarande standarden – SNI 92 – har tillämpats sedan början av 1990-talet då den ersatte den tidigare standarden SNI 69.

De fyra första nivåerna i SNI 92 är identiska med EU:s näringsgrensstandard NACE, Rev.1. För specifikt svenska behov har gjorts en utbyggnad med en femte nivå.

SNI 92 är en hierarkisk indelning med fem nivåer. Den första nivån anges av bokstäver, som i avdelning C och D även har en underavdelning utan att bilda en separat nivå. Den andra nivån (Huvudgruppen) anges med två

siffror med efterföljande punkt. De därpå följande nivåerna (Grupp, Undergrupp och Detaljgrupp) anges med vardera en siffra. En näringsgren kan entydigt identifieras utan angivande av avdelning/underavdelning.

Nedan redovisas de branscher enligt SNI 92 (Avdelning/Underavdelning/Detaljgrupp) som har intresse för livsmedelsstatistiken. Redovisningen innebär inget slutligt ställningstagande till vilka branscher som skall anses konstituera "livsmedelssektorn".

I en särskild avdelning nedan redovisas branscher inom vilka verksamheter med anknytning till livsmedel kan förekomma utan att man därmed kan hänföra branschen till sektorn "livsmedel", t.ex. transportverksamhet och förpackningstillverkning.

"Livsmedelsbranscher" enligt SNI 92

Avdelning/ Underavdelning/ Detaljgrupp	Beskrivning (förkortad i vissa fall)
A	Jordbruk, jakt och skogsbruk
01.111	Spannmålsodling m.m.
01.112	Vallodling
01.113	Potatisodling
01.114	Socketbetsodling
01.115	Odling av jordbruksväxter, blandat
01.117	Odling av växter, blandat, mest jordbruksväxter
01.119	Övrig odling av jordbruksväxter
01.121	Odling av köksväxter på friland
01.123	Odling av köksväxter i växthus
01.125	Odling av köks-, prydnads- och plantskoleväxter, blandat
01.127	Odling av växter, blandat, mest köks-, prydnads- och plantskoleväxter
01.129	Svampodling m.m.

Avdelning/ Underavdelning/ Detaljgrupp	Beskrivning (förkortad i vissa fall)
01.131	Frukt- och bärodling
01.137	Odling av växter, blandat, mest frukt och bär
01.139	Odling av kryddväxter m.m., bärplockning (vilda bär till försäljning)
01.211	Mjolkproduktion
01.212	Nötköttsproduktion
01.213	Produktion av mjölk och nötkött, blandat
01.217	Husdjursskötsel, blandat, mest nötkreatur
01.221	Fåruppfödning
01.222	Getuppfödning
01.223	Uppfödning av får och getter, blandat
01.227	Husdjursskötsel, blandat, mest får och getter
01.231	Smågrisuppfödning,
01.232	Slaktsvinsuppfödning
01.233	Uppfödning av smågrisar och slaktsvin, blandat
01.237	Husdjursuppfödning, blandat, mest svin
01.241	Äggproduktion
01.242	Slaktkycklingsuppfödning
01.243	Fjäderfäskötsel, blandat
01.247	Husdjursuppfödning, blandat, mest fjäderfä
01.249	Övrig fjäderfäskötsel (gäss, kalkoner, ankor)
01.251	Renskötsel
01.253	Bi-, mask- och annan smådjursuppfödning
01.300	Blandat jordbruk (växtodling i kombination med djurskötsel)
01.410	Service till växtodling
01.420	Service till djurskötsel utom veterinärverksamhet
01.500	Jakt och viltvård samt service i anslutning härtill
52.112	Småbruk
52.113	
B	Fiske
05.011	Trålfiske i saltvatten
05.012	Övrigt saltvattenfiske
05.013	Sötvattenfiske
05.021	Matfiskodling
05.022	Sättfiskodling
05.023	Kräftdjursodling
05.024	Blötdjursodling
DA	Livsmedels-, dryckesvaru- och tobaksframställning
15.111	Kreatursslakt
15.112	Styckning av kött
15.120	Fjäderfäslakt, beredning och hållbarhetsbehandling av fjäderfäkött
15.130	Charkuteri- och annan köttvarutillverkning
15.200	Beredning och hållbarhetsbehandling av fisk och fiskprodukter

Avdelning/ Underavdelning/ Detaljgrupp	Beskrivning (förkortad i vissa fall)
15.310	Beredning och hållbarhetsbehandling av potatis
15.320	Juice- och safttillverkning
15.330	Annan beredning och hållbarhetsbehandling av frukt, bär och grönsaker
15.410	Utvinning av råa vegetabiliska och animaliska oljor och fetter
15.420	Framställning av raffinerade vegetabiliska och animaliska oljor och fetter
15.430	Matfettstillverkning
15.511	Osttillverkning
15.512	Annan mejerivarutillverkning (utom ost)
15.520	Glasstillverkning
15.611	Mjöttillverkning (ej potatismjöl)
15.612	Tillverkning av frukostflingor, mixer och andra beredningar av kvarnprodukter
15.620	Stärkelsestillverkning
15.810	Tillverkning av mjukt matbröd och färska bakverk (ej pastaprodukter)
15.821	Knäckebrödstillverkning
15.822	Tillverkning av kex och konserverade bakverk
15.830	Sockertillverkning
15.841	Tillverkning av sockerkonfektyrer (även tuggummi, kanderade frukter m.m.)
15.842	Tillverkning av choklad och chokladkonfektyrer
15.850	Tillverkning av pastaprodukter
15.860	Tillverkning av te och kaffe
15.870	Tillverkning av senap, ketchup, kryddor och andra smaksättningsmedel
15.880	Framställning av homogeniserade livsmedelspreparat inkl. dietmat
15.890	Framställning av andra livsmedel
15.910	Framställning av destillerade alkoholhaltiga drycker
15.920	Framställning av råsprit ur jästa råvaror
15.930	Framställning av vin
15.940	Framställning av cider och andra fruktviner
15.950	Framställning av andra icke-destillerade jästa drycker
15.960	Framställning av öl
15.970	Framställning av malt
52.112	Framställning av mineralvatten och läskedrycker
G	Agentur- och detaljhandel, reparation av motorfordon, hushållsartiklar m.m.
51.110	Agenturhandel med jordbruksråvaror, levande djur, textilråvaror och textiltillverkningsfabrikat
51.170	Agenturhandel med livsmedel, drycker och tobak
51.210	Partihandel med spannmål, utsäde och djurfoder
51.230	Partihandel med levande djur
51.310	Partihandel med frukt och grönsaker
51.320	Partihandel med kött och köttvaror
51.330	Partihandel med mejeriprodukter, ägg, matolja och matfett
51.340	Partihandel med alkoholhaltiga och andra drycker

Avdelning/ Underavdelning/ Detaljgrupp	Beskrivning (förkortad i vissa fall)
51.360	Partihandel med socker, choklad och sockerkonfektyrer
51.370	Partihandel med kaffe, te, kakao och kryddor
51.380	Partihandel med andra livsmedel, bl.a. fisk, skal- och blötdjur
51.390	Icke specialiserad partihandel med livsmedel, drycker och tobak
52.111	Varuhus och stormarknadshandel, mest livsmedel, drycker och tobak
52.112	Livsmedelshandel med brett sortiment, ej varuhus eller stormarknad
52.210	Butikshandel med frukt och grönsaker
52.220	Butikshandel med kött och charkuterier
52.230	Butikshandel med fisk, skal- och blötdjur
52.241	Butikshandel med bröd och konditorivaror
52.242	Butikshandel med konfektyrer
52.250	Butikshandel med alkoholhaltiga och andra drycker
52.271	Butikshandel med hälsokost
52.279	Övrig specialiserad butikshandel med livsmedel
H	Hotell- och restaurangverksamhet
55.111	Hotellverksamhet med restaurang utom konferensanläggningar (även motell och liknande)
55.300	Restaurangverksamhet
55.400	Barverksamhet
55.510	Drift av personalmatsalar
55.521	Catering för transportsektorn
55.522	Centralköksverksamhet för sjukhus
55.523	Centralköksverksamhet för skolor, omsorgs- och andra institutioner
55.529	Övrig catering (t.ex. för privathushåll och fester)

Branscher inom vilka verksamhet med anknytning till livsmedel förekommer

Avdelning/ Underavdelning/ Detaljgrupp	Beskrivning (förkortad i vissa fall)
DA 15.710	Livsmedels-, dryckesvaru- och tobaksframställning Framställning av beredda fodermedel
DG 24.150 24.200	Tillverkning av kemikalier och kemiska produkter Industri för gödselmedel och kväveprodukter Industri för bekämpningsmedel och andra lantbrukskemiska produkter
DH 25.220	Tillverkning av gummi- och plastvaror Plastförpackningsindustri
DI 26.131 26.132	Tillverkning av icke metalliska mineraliska produkter Tillverkning av buteljer och glasförpackningar Tillverkning av hushålls- och prydnadsglas
DK 29.310 29.320	Tillverkning av maskiner som ej ingår i annan underavdelning Tillverkning av traktorer Tillverkning av andra jord- och skogsbruksmaskiner
G 51.660	Agenturhandel och detaljhandel, reparation av motorfordon, hushållsartiklar m.m. Partihandel med maskiner och verktyg för jordbruket, inkl. traktorer
I 60.100 60.240 61.102 61.200 62.100 62.200 63.110 63.120 63.400	Transport, magasinering och kommunikation Järnvägstransport Vägtransport av gods Annan havs- och kustsjöfart än färjetrafik Sjöfart på inre vattenvägar Reguljär lufttransport Icke reguljär lufttransport Godshantering Varulagring och magasinering Annan transportförmedling (speditörsverksamhet, skeppsmäkleri m.m.)

Varuklassificering enligt SITC/KN

Avgränsningen av varugruppen jordbruksvaror och livsmedel i redovisningen av industris varuproduktion och utrikeshandeln (kapitel 15 respektive 16) baseras på de redovisningar för utrikeshandeln med sådana varor, som Jordbruksverket publicerat sedan 1995. Uppdelningen på varor och varugrupper byggs på den av FN rekommenderade varugrupperingen SITC rev. 3 (Standard International Trade Classification) i kombination med den inom EU tillämpade varunomenklaturen KN (Combined Nomenclature). Fram t.o.m. 1994 tillämpades i den svenska utrikeshandelsstatistiken den internationellt överenskomna nomenklaturen HS (Harmonized Commodity Description and Coding System). I produktionsstatistiken har KN använts sedan 1996. KN och HS är jämförbara på KN:s sexsifvernivå.

KN-nomenklaturen bygger på Tulltaxan, i

vilken tidvis kan ske ändringar som får till följd att samma KN-kod för en vara ej är tillämplig för samtliga år som ingår i tidsserierna. I redovisningarna i kapitel 15 och 16 har dock, för att ge tidsmässig jämförbarhet, de "gamla" koderna tagits med för de år (i huvudsak 1995) dessa var tillämpliga.

Indelningen på huvudgrupper utgår från produktgrupper enligt tvåsiffrig SITC medan underindelningarna följer KN.

Varubeskrivningarna är av utrymmesskal starkt förkortade och därmed oftast ofullständiga.

I det följande sker också en specificering av varukoderna för förädlade livsmedel i tabell 16.6. Varugrupperingen ansluter till Food From Swedens avgränsning av varuområdet. Jordbruksverket har vissa år publicerat statistik över exporten av förädlade livsmedel.

Jordbruksvaror och livsmedel. Specificering på SITC-/KN-nummer

SITC Huvudgrupper/undergrupper	KN	Innehåll
00 Levande djur	01	
01 Kött o köttvaror		
Nöt- o. kalvkött	02.01	Nöt- o. kalvkött, färskt el. kylt
	02.02	Nöt- o. kalvkött, fryst
	02.06.10-29	Delar av nöt, kalv o. andra oxdjur
	02.10.20	Nöt- o. kalvkött, saltat, torkat el. rökt
Griskött	02.03	Griskött, färskt, kylt el. fryst
	02.06.30-49	Delar av svin
	02.10.11-19	Griskött, saltat, torkat el. rökt
Får-, lamm- o. getkött	02.04	
Fjäderfäkött	02.07	
Övrigt kött inkl. vilt	02.05	Kött av häst o. åsna
	02.06.80-90	Delar av andra djur än nöt o. gris
	02.08	Kött av andra djur
	02.10.90	Kött av ren, fjäderfä o. andra djur, saltat, torkat el. rökt
	03.07.60	Sniglar, andra än havssniglar

SITC Huvudgrupper/undergrupper	KN	Innehåll
Beredda köttprodukter	16.01 16.02.20-90 16.03	Korv o. liknande beredningar Köttkonserver o. liknande beredningar Extrakter o. saft av kött, fisk, kräft- o. blötdjur
02 Mejeriprodukter o. ägg		
Mjölk, grädde, yoghurt m.m.	04.01 04.02 04.03 04.04	Mjölk o. grädde, ej sötad Mjölk o. grädde, sötad Fil, yoghurt, kefir m.m. Vassle
Smör o. andra smörfettsprodukter	04.05	
Glassvaror	21.05	
Ost o. ostmassa	04.06	
Ägg o. äggalbuminer	04.07 04.08 35.02.10-19	Ägg med skal Ägg utan skal Äggalbumin, ej tjänligt till människoföda
03 Fisk-, kräft o. blötdjur		
Fisk, kräft- o. blötdjur	03.01 03.02 03.03 03.04 03.05 03.06 03.07.10-59 03.07.91-99	Levande fisk Fisk, ej filéer, färska el. kylda Fisk, ej filéer, frysta Fiskfiléer, färska, kylda el. frysta Fisk m.m., saltad, torkad el. rökt Kräftdjur Blötdjur, ej sniglar, pelletar m.m. Pelletar, mjöl m.m. av vissa blötdjur
Beredningar av fisk, kräft- o. blötdjur	16.04 16.05	Fisk, beredd el. konserverad, kaviar Kräftdjur, blötdjur, beredda el. konserverade
04 Spannmål mm		
Spannmål (exkl. ris)	10.01 10.02 10.03 10.04 10.05 10.07 10.08	Vete inkl. blandningar med råg Råg Korn Havre Majs Sorghum Bovete, hirs, kanariefrö, annan spannmål
Mjöl, gryn, malt m.m.	11.01 11.02 11.03 11.04 11.07	Finmalet mjöl av vete el. vete blandat med råg Finmalet mjöl av annan spannmål Krossgryn, grovt mjöl, pelletar av spannmål Spannmål, bearbetad på annat sätt (ej ris) Malt, även rostat
Ris	10.06	
Bakverk o. bröd m.m.	19.05	
Okokt pasta	19.02.11-19	

SITC Huvudgrupper/undergrupper	KN	Innehåll
Övr. beredningar av spannmål o. mjöl	19.01.20 19.04	Mixer o. degar för beredning av bakverk Livsmedelsberedn. erhållna genom svällning, t.ex. majsflingor
05 Frukt o. grönsaker		
Färska o. kyllda grönsaker	07.01 07.02 07.03 07.04 07.05 07.06 07.07 07.08 07.09 12.10 12.12.10 12.12.91-99	Potatis, färsk el. kyld Tomater, färska el. kylda Lök, färsk el. kyld Kål, färsk el. kyld Trädgårdssallat, färsk el. kyld Morötter, rödbetor m.m., färska el. kylda Gurkor, färska el. kylda Baljfrukter m.m., färska el. kylda Andra köksväxter, färska el. kylda Humle Johannesbröd Sockerbetor, sockerrör m.m.
Frysta grönsaker	07.10	
Torkade grönsaker m.m.	07.11 07.12 07.13	Tillfälligt konserverade köksväxter Torkade köksväxter, hela el. i bitar m.m. Torkade o. spritade baljväxtfrön, även skalade el. delade
Beredda potatisprodukter	07.14 11.05 19.03 20.04.10 20.05.20	Maniokrot, batater o. liknande rötter el. rotknölar Mjöl m.m. av potatis Flingor, gryn o.d. framställda av stärkelse Potatis, beredd el. fryst Produkter av potatis el. potatismjöl
Övriga beredningar av grönsaker	11.06 20.01.10-20 20.01.9020-9085 20.02 20.03 20.04.90 20.05.30-90	Sagomjöl m.m. Ättiksgurka o. -lök Ättiksinläggningar av andra köksväxter Tomater, beredda el. konserverade på annat sätt än med ättika el. ättikssyra Svampar o. tryffel, beredda el. konserverade på annat sätt än med ättika el. ättikssyra Andra beredda grönsaker o. grönsaksblandningar, frysta Andra beredda grönsaker o. grönsaksblandningar, ej frysta
Färsk, kyld, torkad frukt o. bär o. nötter	08.01 08.02 08.03 08.04 08.05 08.06 08.07 08.08	Kokos-, para- o. casjunötter Andra nötter Bananer Dadlar, fikon, ananas, mango m.fl. frukter Citrusfrukter Vindruvor Meloner o. papayafrukter Äpplen, päron o. kvittenfrukter

SITC Huvudgrupper/undergrupper	KN	Innehåll
	08.09	Aprikoser, körsbär, persikor, plommon o. slånbär
	08.10	Annan frukt o. andra bär
	08.12	Frukt, bär o. nötter, tillfälligt konserverade
	08.13	Frukt o. bär, torkade (ej 0803-0806)
	08.14	Skal av citrusfrukter el. meloner
	12.12.30	Aprikos-, persiko- o. plommonkärnor
Fryst frukt o. bär	08.11	
Saft, sylt o. marmelad	20.07.91-99	Sylter, safter, marmelader m.m., andra än homogeniserade
	20.09	Frukt- o. bärsaft, köksväxtsaft, ojäst
Övriga beredningar av frukt o. bär	20.01.9010	Frukt, bär o. nötter, beredningar med ättika, mango chutney
	20.01.9091-9096	Frukt, bär o. nötter, beredningar med ättika, tropiska frukter o. nötter m.m.
	20.08	Frukt, bär o. nötter, beredda på annat sätt
06 Socker, sockervaror m.m.		
Socket, melass o. honung	04.09	Naturlig honung
	17.01	Socket från betor o. rör
	17.02	Mjölksocker, druvsocket, fruktos m.m.
	17.03	Melass
Socketkonfektyrer	17.04	Socketkonfektyrer, ej innehållande kakao
	20.06	Frukt, bär o. nötter, kanderade
07 Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.		
Kaffe o. kaffeersättningar	09.01	Kaffe
	21.01.10-12	Extrakter m.m. av kaffe
	21.01.30	Andra kaffesurrugat o. extrakter m.m. av sådana produkter
Choklad- o. kakaoberedningar	18.06	
Te, kakao o. kryddor	09.02	Te
	09.03	Matte
	09.04	Peppar m.m.
	09.05	Vanilj
	09.06	Kanel o. kanelknopp
	09.07	Kryddnejlikor m.m.
	09.08	Muskot, kardemumma m.m.
	09.09	Anis, kummin m.m.
	09.10	Ingefära, saffran, gurkmeja, timjan m.m.
	18.01	Kakaoböner
	18.02	Kakaoskal o. annat kakaovfall
	18.03	Kakaomassa
	18.04	Kakaosmör
	18.05	Kakaopulver utan sockertillsats
	21.01.20	Extrakter m.m. av te el. matte

SITC Huvudgrupper/undergrupper	KN	Innehåll
08 Djurfoder		
	12.13	Halm m.m. av spannmål
	12.14	Kålrötter, foderbetor, hö m.m.
	23.01	Mjöl o. pelletar av kött, fisk el. kräft- o. blötdjur
	23.02	Kli, fodermjöl o. andra återstoder erhållna vid bearbetning av spannmål m.m.
	23.03	Återstoder från stärkelseframställning m.m.
	23.04	Oljekakor o. andra återstoder från sojabönolja
	23.05	Oljekakor o. andra återstoder från jordnötsolja
	23.06	Oljekakor o. andra återstoder från veg. fetter o. oljor
	23.07	Vindruv, rå vinsten
	23.08	Vegetabiliska ämnen, avfall o. återstoder, andra
	23.09	Beredningar för utfordring av djur
09 Diverse livsmedelsprodukter		
Soppor, såser o. buljonger	21.03	Såser o. beredningar för framställning av såser, senapspulver o. senap
	21.04.10	Soppor o. buljonger samt beredningar för framställning av sådana produkter
Margarin o. annat matfett	15.17	
Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	19.01.10	Barnmat
	19.01.90	Maltextrakt o. beredningar av mjölk o. mjölkprodukter m.m.
	19.02.20-40	Pastaproducter, kokta
Övriga livsmedel	04.10	Andra ätbara produkter av animaliskt ursprung
	16.02.10	Beredningar av kött m.m., homogeniserade
	20.05.10	Beredningar av vissa köksväxter, homogeniserade
	20.07.10	Sylter, frukt- o. bärgeléer o. andra beredningar, homogeniserade
	21.02	Jäst, beredda bakpulver m.m.
	21.04.20	Homogeniserade sammansatta livsmedelsberedningar
	21.06.10	Proteinkoncentrat o. texturerade proteiner
	21.06.9010	Ostfonduer
	21.06.9030-9098	Andra livsmedelsberedningar
	22.09	Ättika
11 Drycker		
Starksprit	21.06.9020	Sammansatta beredningar för framställning av alkoholdrycker
	22.08	Starksprit
Vin	22.04	"Lättvin"
	22.05	"Starkvin"
Övriga drycker med alkohol	22.03	Maltdrycker
	22.06	Cider o. mjöd
Drycker utan alkohol	22.01.10	Mineralvatten o. kolsyrat vatten

SITC Huvudgrupper/undergrupper	KN	Innehåll
	22.02	Läskedrycker
12 Tobak o. tobaksvaror	24	
22 Oljefrön o. oljehaltiga nötter		
	12.01	Sojaböner
	12.02	Jordnötter
	12.03	Kopra
	12.04	Linfrön
	12.05	Raps- o. rybsfrön
	12.06	Solrosfrön
	12.07	Andra oljeväxtfrön
	12.08	Mjöl av oljeväxtfrön m.m.
4 Oljor o. fetter		
	02.09	Svin- o. fjäderfäfett
	15.01	Ister m.m.
	15.02	Fetter av nöt, får el. getter
	15.03	Solstearin, isterolja, talgolja m.m.
	15.04	Fetter o. oljor av fisk m.m.
	15.05	Fetter o. oljor av ull.
	15.06	Fetter o. oljor av andra djur
	15.07	Sojaböolja
	15.08	Jordnötsolja
	15.09	Olivolja, ej kemiskt modifierad
	15.10	Andra oljor från oliver
	15.11	Palmolja
	15.12	Solrosolja
	15.13	Kokosolja
	15.14	Raps-, rybs- o. senapsolja
	15.15	Andra fasta vegetabiliska oljor o. fetter, ej kemiskt modifierade
	15.16	Animaliska el. vegetabiliska fetter o. oljor, inte vidare bearbetade
	15.18	Animaliska el. vegetabiliska fetter o. oljor, andra
	15.21	Vegetabiliska o. andra vaxer
	15.22	Restprodukter vid beredning av vegetabiliska o. animaliska vaxer
	38.23.11-19	Sura oljor och vissa fettsyror från raffinering

Varuklassificering i tabell 16.5 (Förädlade livsmedel)

Redovisningsgrupper	Innehåll enligt KN
1 Styckat kött och köttvaror	
1a Styckat griskött	02.03.12,19,22,29, 02.10.11,12,19
1b Styckat kött av nöt, får, lamm	02.01.2090,30 02.02.2090,30, 02.04.22,23,42,43,50, 02.10.20
1c Kött av fjäderfä, färskt o fryst	02.07
1d Övrigt kött inkl. vilt	02.08.10,90, 02.10,90
1e Beredningar av kött	16.01, 16.02
2 Ost och ostmassa	04.06
3 Andra mejerivaror och fett	
3a Yoghurt	04.03.10,
3b Glassvaror	21.05
3c Fast margarin	15.17.10
3d Flytande margarin och matfett	15.17.90
3e Hydrerade vegetabiliska fetter och oljor	15.16.20
4 Fisk och skaldjur; beredn. o. konserv.	
4a Rökt fisk	03.05.41,42,49
4b Sill o. strömming beredd o. konserverad	16.04.12
4c Övrig fisk och skaldjur; beredd o. konserverad	16.04.11,13,14,15,16,19,20,30, 16.05
5 Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	
5a Knäckebröd	19.05.10
5b Skorpor	19.05.40
5c Övriga bakverk och bröd	19.05.20,30,90
5d Pasta	19.02
5e Övrig beredningar av spannmål och mjöl	19.01, 19.03, 19.04.10, 2091,2095,2099,90
6 Grönsaker, frukt o. bär; färska, frysta m.m.	
6a Frysta grönsaker	07.10
6b Övriga grönsaker; färska, torkade m.m.	07.01, 07.02, 07.03, 07.04, 07.05, 07.06, 07.07, 07.08, 07.09, 07.11, 07.12, 07.13, 07.14
6c Blåbär	08.10.4030,5000, 08.11.9050
6d Annan frukt och bär	08.08, 08.09.20,40, 08.10.1005,1010,1020,1030,1080, 1090,20,30,4010,4050,4090, 08.11.10,20,9011,9019,9031,9039,9075,9080, 9085,9095

Redovisningsgrupper	Innehåll enligt KN
7 Beredningar av grönsaker, frukt, bär m.m.	
7a Saft	20.09
7b Sylt och marmelad	20.07
7c Beredda potatisprodukter	20.04.10 20.05.20
7d Andra beredningar av grönsaker	20.01.10,20,9010,9020,9030,9040,9050,9060,9065,9070,9075,9085 20.02, 20.03, 20.04.90, 20.05.10,30,40,51,59,60,70,80,90
7e Andra beredningar av frukt, bär m.m.	20.01.9091, 9096, 20.06, 20.08, 19.04.2010
8 Sockerkonfektyr, choklad m.m.	
8a Sockerkonfektyr	17.04
8b Choklad m.m.	18.06
9 Diverse livsmedel	
9a Rostat kaffe	09.01.21,22
9b Essenser och koncentrat av kaffe m.m.	21.01.1011,1019,1092,1098,1111,1119,1292,1298
9c Såser och beredningar av grönsaker	21.03
9d Soppor och buljonger	21.04
9e Övrigt (bl.a. smörblandningar)	21.01.20,30 21.02, 21.06 (exkl. 21.06.9020), 04.05.2010,2030 33.02.1021,1029
10 Drycker	
10a Vodka	22.08.6011,6019, 6091,6099,9031,9035
10b Övriga drycker med alkohol	21.06.9020,22.03, 22.04, 22.05, 22.06, 22.07, 22.08.10,20,30,40,50,7010,7090,9011,9019,9033, 9038,9041,9048,9052,9057, 9058,9065,9069,9071, 9073,9074,9078,9079,9091,9099,33.02.1010
10c Drycker utan alkohol	22.01.10, 22.02
10d Ättika	22.09

Swedish-English vocabulary

Letter Åå, Ää and Öö at the end of the list

The English translations are not always word by word

A

Administrativa områden	Administrative areas
Agronom	Agronomist; M. Sc. in Agriculture
Aktiebolag	Limited company
Aktiv substans	Active substance
Aktuell	Current; present
Alkoholfria drycker	Nonalcoholic beverages
Alkoholhaltiga drycker	Alcoholic beverages
Allmän	General; common
Am- och diko bidrag	Suckler cow premium
Amkor	Suckler cows
Andel	Proportion; share
Andra	Other
Andra orsaker	Other reasons
Anhöriga	Relatives
Animalier	Animal products
Animalisk	Animal
Anläggning	Plant; works
Anläggningsstöd	Grant for afforestation and foundation of wetlands
Anmälan	Application
Annan	Other
Annan djurskötsel	Other kind of animal husbandry
Annan mark	Other ground
Annan sallat	Other kind of lettuce
Ansluten till	Connected with; associated with
Anställd	Employee
Antal	Number
Användning	Use
Användning inom	Used in
Apelsiner	Oranges
Arbete	Work
Arbetskraft	Labour force
Arbetskraftsundersökningen	The labour force survey
Arbetsmarknad	Labour market
Arbetsställe	Establishment
Arbetstagare	Employee
Arbetstid	Working hours
Arbetstimmar	Working hours
Areal	Area; acreage
Arealbidrag	Area-based income support
Arealstöd	Area-based support
Arrendator	Tenant
Arrende	Tenancy
Arrendepriser	Rental prices
Arrenderad	Held on lease
Avbrutna	Discontinued
Avdrag	Deduction
Avelssvin	Breeding pig
Avgångna	Departed
Avkastning	Yield
Avkastningsnivå	Yield level
Avreglerad (marknad)	Deregulated (market)
Avrinningsområden	Drainage areas
Avräknad	Discounted

Avräkningsprisindex	Producer price index
Avse	Concern; refer to
Avsevärd	Considerable
Avskrivning	Depreciation
Avslutad	Completed
Avstånd	Distance
Avsändningsland	Country of dispatch
B	
Bagge	Ram
Baljväxt	Leguminous plant
Baspriser	Basic prices
Bearbetning	Processing
Bebyggd	Built up
Befolkning	Population
Behandlad	Processed
Bekämpningsmedel	Pesticides
Belopp	Amount
Ben	Leg
Beredd fisk	Processed fish
Beräknad	Calculated; estimated
Besiktigad	Inspected
Beslut	Decision
Bestämmelseland	Country of destination
Besådd areal	Area sown
Besättning	Stock; herd
Besättningsstorlek	Size of stock
Bete	Pasture
Betesmark	Grazing land
Betesvall	Pasture
Betmassa	Beetpulp
Betningsmedel	Seed disinfectant
Betor	Beet
Bevarande	Preservation
Bevattning	Irrigation
Beviljad	Allowed
Bidrag	Grant
Bidrag till	Contribution to
Binäring	Subsidiary enterprise
Biodling	Apiculture
Biodynamisk odling	Biodynamic farming
Biologisk	Biological
Biologisk mångfald och kulturmiljövärden	Biodiversity and cultural values
Bisamhälle	Bee colony
Bisyssla	Side-line occupation
Blandad	Mixed
Blandsäd	Mixed grain
Blomkål	Cauliflower
Blommor	Flowers
Bokföringsuppgifter	Accounts
Bortfall	Non-response
Bostad	Dwelling
Bostadsbyggnadsvärde	House building value
Bostadshus	Dwelling house
Branschindelning	Division in branches
Brukare	Holder; farmer
Bruna bönor	Brown beans
Brutto	Gross
Bruttonationalprodukt	Gross domestic product
Bruttoton	Gross tonnage
Buffel	Buffalo

Byggnad	Building
Byggnadsinventarier	Inventories (building)
Byggnadsverksamhet	Construction activity
Byte	Exchange
Bänkgård	Frame; hotbed
Bär	Berries
Bärbuske	Berry-bush
Bärgad (skörd)	Actual (yield)
Böcker	Books
Bönor	Beans
C	
Charkuterivaror	Cured meat and provision
Choklad- och chokladvaror	Chocolate and chocolate goods
Choklad- och konfektyrvaror	Sweets
Cirka; ca	About; around
Cistern	Cistern
Container	Container
D	
Dagar	Days
Dagsverke	Day's work
Definition	Definition
Definitiva uppgifter	Definite results
Deklaration	Declaration for income tax purposes
Del av	Part of
Delad	Separated
Delbranscher	Subbranches
Deltagare	Participant
Delvis (ägd, arrenderad)	Partly (owned, held on lease)
Detaljhandel	Retail trade
Dikor	Suckler cows
Direktstöd	Direct support
Direktutbetalning	Direct payment
Diskmedel	Dishwashing detergent
Diverse	Other; miscellaneous
Djur	Animal
Djurbesättning	Animal stock
Djurbidrag	Headage support, animal premium
Djurhållning	Animal husbandry
Djurhälsovård	Animal health service
Djurslag	Type of animal
Djurstallar	Building for livestock
Dos	Dose
Driftsriktning	Type of farming
Driftsöverskott	Operating surplus
Driv- och smörjmedel	(Consumption of) motor fuel and lubricants
Drivmedel	Motor fuel
Drycker	Beverages
Dryckesvaror	Beverages
Dräktig	Pregnant
Dvs.	That is; i.e.
Därav	Of which
Därunder	Less
Däröver	More
Däröver	More
Dödsbo	Estate of a deceased person
E	
Efterlikvid	Final price adjustment
Egenföretagare	Self-employed person
Egentlig	Real; actual
Eget	Own

Eget kapital	Own capital
Ej	Not
Ej angivet	Not reported
Ekologisk djurhållning	Organic farming with animals
Ekologisk odling	Organic farming
Ekonomi, ekonomisk	Economy, economic
Ekonomibyggnad	Farm building
Ekonomibyggnadsvärde	Farm building value
Elektricitet	Electricity
Emballage	Packing
Energiskog	Energy forest
Enhet	Unit
Enkelt bolag	Partnership
Enkla	Simple
Enligt	According to
Ensilageväxter	Plants for silage
Ensilering	Ensiling
Enskild	Private
Ersättning; ersättningsbelopp	Compensation
Exekutiv	Executive
Exklusive	Excluding
Exportör	Exporter
Extensifieringsbidrag	Aid for extensification
Extrapriser	Bargain prices
F	
Fabrikspotatis	Potatoes for processing
Faktorinkomst	Factor income
Faktorpris	Factor price
Fakultet	Faculty
Familjemedlem	Member of the family
Fasta priser	Constant prices
Fastighet	Real estate
Fastighetsinnehav	Possession of real estates
Fastighetsreglering	Real allotment
Fastighetstaxering	Assessment of real estate
Felaktigt	Incorrect
Fett	Fat
Fetthalt	Fat content
Fisk	Fish
Fiskare	Fisherman
Fiske	Fishing
Fiskmjöl	Fish meal
Fiskprodukter	Fish products
Fjäderfä	Poultry
Fjäderfäkött	Poultry meat
Fjällsamebyar	Mountain sami villages
Fleråriga	Perennial
Fläsk	Pork
Foder	Feed
Foderblandning	Feed mixture
Foderförbrukning	Feed consumption
Fodermedel	Feedstuffs; feeds
Fodersäd	Coarse grain
Foderväxt	Forage plant
Foderärter	Fodder peas
Fosfor	Phosphorus
Frakter	Freights
Frilandsareal	Area for cultivation on open ground
Frilandsodling	Out doors cultivation
Fritidshästar	Spare-time horses

Frivillig	Voluntary
Frukt	Fruit
Frukträd	Fruit tree
Frånvaro	Absence
Främjande	For the promotion of
Frö	Seed
Fröburen	Seed born
Fröslag	Kind of seed
Frövall	Seed ley
Fysisk person	Natural person
Fång	Acquisition
Fånggröda	Laminitis
Fångst	Catch
Fångstmängd	Quantity
Får	Sheep
Fårkött	Mutton
Fältodlade köksväxter	Field grown vegetables
Färskt, kylt och djupfrost	Fresh, chilled and frozen
Född	Born
Föl	Foal
Fördelad	Distributed
Fördelning	Distribution
Före	Before
Föregående	Previous
Förekomma	Occur
Förening	Society; association
Företag	Holding; enterprise
Företagare	Employer; holder
Företagsinkomst, netto	Entrepreneurial income
Företagsnivå	Level of enterprises
Företagsstruktur	Structure of enterprises
Företagstyp	Type of holding
Förlust	Loss
Förmalning	Milling
Förpröva	Pre test
Församling	Parish
Första	First
Försålda mängder	Sold quantities
Försäljning	Sale
Försäljningsställe	Point of sale; outlet
Försörjningsbalans	Balance sheet of resources
Förvärv	Purchase
Förvärvsarbete (befolkning)	Economically active (population)
Förvärvsarbete	Gainful employment
Förvärvskälla	Source of income
Förädlad	Processed; refined
Förädling	Improvement; processing
Förädlingsvärde	Value added
Förändringar i djurkapitalet	Changes in livestock capital
G	
Galt	Boar
Generell	General
Genomsnittlig	Average
Get	Goat
Getkött	Goat's meat
Gifter	Poisons
Glas	Glass
Godis	Sweets
Godkänd	Approved
Gram	Gram

Griskött	Pork
Grossist	Wholesale dealer; wholesaler
Grovfoder	Coarse fodder
Grupp(er)	Group(s)
Gryn	Hulled grain
Grädde	Cream
Gränsskydd	Marginal protection
Gräs	Grass
Gröda	Crop
Grödgrupp	Crop group
Grön	Green
Gröna växter	Green plants
Grönfoder	Green fodder
Grönsaker	Vegetables
Gurka	Cucumber; gherkin
Gylta	Gilt
Gåva	Gift, bequest
Gödkalv	Fattened calf
Gödsel	Fertilizer; manure
Götalands mellanbygder	Central districts in Götaland
Götalands norra slättbygder	Plain district in northern Götaland
Götalands skogsbygder	Forest districts in Götaland
Götalands södra slättbygder	Plain districts in southern Götaland
H	
Hallon	Raspberries
Halm	Straw
Handelsgödsel	Fertilizer
Handelsmarginaler	Margins by trade
Handjur	Male animal
Handjursbidrag	Male animal premiums
Hare	Hare
Havre	Oats
Hektar	Hectare
Hektarskörd	Yield per hectare
Hela riket	Whole of Sweden
Hela världen	Whole of the world
Helt ägd, arrenderad	Totally owned, held on lease
Helträda	Bare fallow
Helårs	Annual
Hemmaförbrukning	Household use
Hemmatillverkat	Home produced
Hemslakt	Home slaughter
Hjortdjur	Deer
Hondjur	Female animal
Honung	Honey
Hortonom	Horticulturist
Husdjur	Livestock
Husdjursskötsel	Animal husbandry
Hushåll	Household
Hushållssvinn	Household waste
Huvudsaklig händelse	Main incident
Huvudsyssla	Main occupation
Huvudtyp	Main type
Hygienartiklar	Sanitary articles
Hälften av	Half the
Hälsovådlig	Insanitary
Hästar	Horses
Hästkött	Horse meat
Hö	Hay
Högst	At most

Höns	Fowls
Höst	Autumn
Höst- eller vinterbevuxen åkermark	Autumn- or wintergrown arable land
Höstkorn	Winter barley
Höstoljeväxter	Autumn-sown oleiferous plants
Höstraps	Winter rape
Höstrybs	Winter turnip rape
Höstråg	Winter rye
Höststråsäd	Autumn-sown cereals
Höstsädd	Autumn sown
Höstsäd	Winter grain
Höstvete	Winter wheat
I	
Icke	Not
Ilandföringar	Landings
Import	Imports
Importör	Importer
Indelning	Division
Industri	Industry
Industriell användning	Industrial use
Industristatistik	Industrial statistics
Industriändamål	Industrial purposes
Ingående lager	Balance brought forward
Inhemsk	Domestic
Inklusive	Including
Inkommen	Received
Inkomst	Income
Inkomststöd	Income support
Inköp	Purchase
Inofficiell	Unofficial
Inre	Internal
Inrikeshandelsstatistiken	The domestic trade statistics
Inräknad	Included
Insektmedel	Insecticides
Insjö	Lake
Inte	Not
Integrerad svinproduktion	Integrated pig production
Internationell	International
Intäkter	Receipts; income; return
Intäktsfördelning	Breakdown of turnover
Inventarier (levande)	Livestock
Inventarier (döda)	Farm equipment
Inventering	Survey
Investering	Investment
Investeringstyp	Type of investment
Invånare	Inhabitant
Invägd mjölk	Weight of delivered milk
Invägning	Weighing in
Isbergssallat	Iceberg lettuce
J	
Jakt och viltvård	Hunting and wild-life preservation
Jordbearbetningsredskap	Implements for tillage
Jordbruk	Agriculture; farming
Jordbrukare	Farmer
Jordbruksaktiviteter	Agricultural activities
Jordbruksfastighet	Agricultural real estate; farm property
Jordbruksinventering	Agricultural survey
Jordbrukslinje	Agricultural courses
Jordbruksmark	Agricultural area
Jordbrukspolitik, jordbrukspolitisk	Agricultural policy

Jordbruksreglerade livsmedel	Price regulated agricultural products
Jordbruksverket	Swedish Board of Agriculture
Jordbruksvärde	Agriculture value
Jordbruksväxter	Agricultural plants
Jordgubbar	Strawberries
Julstjärna	Christmas-flower (Poinsettia)
Juridisk person	Juridical person
Jämförbar	Comparable
Jämförbarhet	Compareability
K	
Kadmiumhalt	Cadmium content
Kaffe	Coffee
Kaffeersättningar	Coffee substitute
Kakao	Cacao
Kalenderår	Calendar year
Kalium	Potassium
Kalk	Lime
Kalkammonsalpeter	Ammonium nitrate
Kalksalpeter	Calcium nitrate
Kalkylerad	Calculated
Kallblodig	Cold-blooded
Kalv; kalvar	Calf; calves
Kalvkött	Veal
Kameler	Camels
Kapitalkostnad	Cost of capital
Karens	Qualifying period
Kategori	Category
Kedjeindex	Chain index
Kemiskt	Chemically
Kemisk-tekniska artiklar	Chemico-technical articles
K-mjolk; konsumtionsmjolk	Fluid milk
Knölar	Tubers
Kokos	Coconut
Kollektiva avgifter	Social taxes
Kommersiell verksamhet	Commercial activity
Kommun	Municipality; commune
Kompensationsbidrag	Support for less favoured area
Koncessionssamebyar	Concession samivillages
Kondensmjolk	Condensed milk
Konfektyrvaror	Sweets
Konserv	Preserved food; tinned food
Konservärter	Processing peas
Konsumentprisindex	Consumer price index
Konsumtion	Consumption
Konsumtionsmjolk	Fluid milk
Kontroll	Control
Kontrolluppgift	Salary statement
Kontrollverksamhet	Official control activity
Kor	Cows
Korn	Barley
Korrigerig	Correction
Korttidsindex	Short term index
Kostnad	Cost
Kraftuttag	Power take-off
Kreatur	Livestock
Kronor	Swedish Kronor (SEK)
Krukvaxter	Pot-plants
Kryddor	Spices
Kräft- och blötdjur	Crustaceans and molluscs
Kull	Litter

Kultiverad betesmark	Cultivated natural pastures
Kurser	Training courses
Kurstimmar	Teaching-hours
Kvadratmeter	Square metre
Kvalitet	Quality
Kvantitet	Quantity
Kvarbliven efterbörd	Retention of foetal membranes
Kvarn	Mill
Kvartal	Quarter of a year
Kviga	Heifer
Kvinna(or)	Woman(men)
Kvinnlig	Female
Kväve	Nitrogen
Kyckling(ar)	Chicken(s)
Kålrötter	Swedish turnips
Källa (ursprung)	Source
Kärmjolk	Buttermilk
Köksväxter	Vegetables
Kön	Sex
Köp	Purchase
Köpeskilling	Market price
Köpeskillingskoefficient	Market price coefficient
Köpfodermedel	Purchase feeding stuff
Köpkraftsparitet	Purchasing power parity
Körsbär	Cherries
Kött	Meat
Kött och köttvaror	Meat and products of meat
Köttfodermjöl	Meat meal
Köttkonserver	Canned meat
Köttras	Beef cattle
L	
Lager	Stock
Lagerändring	Change of stock
Lagfarna köp	Registered purchases
Laktationer	Lactation
Lamm	Lamb
Lammkött	Lamb
Land	Country
Landareal	Area of land
Landskapsvård	Landscape preservation
Lantbrukets företagsregister	Register of enterprises in agriculture and forestry
Lantbruksnämnd	County agricultural board
Lantbruksregistret	The Farm Register
Lantbruksräkning	Census of agriculture
Lantbruksstatistik	Agricultural statistics
Lantras (svin)	Indigenous breed (pigs)
Lejd	Hired
Lejt arbete	Hired labour
Levande	Alive
Levande djur	Live animals
Leverans	Delivery
Leverantör	Supplier
Livsmedel	Food; foodstuffs; groceries
Livsmedelskvalitet	Food quality
Livsmedelssektor	Food sector
Livsmedelsändamål	Food purposes
Låg avkastning	Low yield
Låginkomstsatsning	Subsidies to holders with low income
Lån	Loan
Lånegaranti	Loan guarantee

Långtidsindex	Long term index
Län	County
Länsgrupper	County groups
Lök	Onions
Lökblommor	Bulbous flowers
Löner	Wages
Löpande priser	Current prices
M	
Magert	Low-fat
Majs	Maize
Maka/make	Spouse
Malt- och läskedrycker	Malt liquors and soft drinks
Manlig	Male
Margarin	Margarine
Mark	Ground
Markanläggningar	Land improvements
Markinventarier	Inventories (ground)
Maskin	Machine
Maskinlegor	Machine hiring
Material	Material
Matfett	Edible fats
Matkorg	Food basket
Matlök	Onions
Matpotatis	Table potatoes
Max värde	Maximum value
Med	With
Medelfetthalt	Average fat content
Medelinvägning	Average weighing in
Medelkoantal	Average number of cows
Medelslaktvikter	Average weight of carcasses
Medelstärkelsehalt	Average content of starch
Medeltal	Average
Medelvikt	Average weight
Medhjälpare familjemedlem	Assistant member of the family
Medhjälpare	Assistant
Medlem	Member
Mejeri	Dairy
Mejerihantering	Dairy husbandry
Mejerimjök	Dairy milk
Mejeriprodukter, mejerivaror	Dairy products
Mejerismör	Creamery butter
Melass	Molasses
Mellan	Between
Mellankalv	Fattened calf
Mellersta Sveriges skogsbygder	Forest districts in central Sweden
Melon	Melon
Mer än	More than
Mervärdeskatt	Value-added tax (VAT)
Micronäringsämnen	Micro nutritive substance
Milj. Kr	Millions of Swedish kronor (SEK)
Miljarder	Milliard, one thousand million
Miljö- och regionalstatistik	Environment- and Regional Statistics
Miljöavgift	Duty for the environment
Miljö kvalitet	Environmental quality
Miljöprogram	Programme for the environment
Miljöstöd	Aid schemes for the environment
Millimeter	Millimetre
Min värde	Minimum value
Mineral	Mineral
Mineralfodermedel	Mineral food; mineral supplement

Mink	Mink
Minskning	Decrease
Mjöl	Flour
Mjölk	Milk
Mjölkkavkastning	Yield of milk
Mjölkboskapsbesättning	Dairy cattle
Mjölkkö	Dairy cow
Mjölkleverantörer	Suppliers to dairies
Mjolkproducenter	Milk producers
Mjolkproduktion	Milk production
Mjolkpulver	Milk powder
Mjölkraskorsning	Dairy cross breed
Mjölprodukter	Products of flour
Modersugga	Breeding sow
Moms (mervärdeskatt)	Value-added tax (VAT)
Morötter	Carrots
Motoreffekt	Horse-power at crank-shaft
Mulåsnor och åsnor	Mules and asses
Månad	Month
Män	Men
Mängd	Quantity
Mödrar	Mothers
N	
Nationalräkenskaperna	National accounts
Nationellt	National
Naturligt jordbruksområde	Natural agricultural area
Nedre Norrland	Lower parts of Norrland
Nedsatt fruktsamhet	Reduced fertility
Netto	Net
Nettointäkt	Net receipt
NOLA	Environmental support
Normskörd	Standard yield
Norra	Northern
Näringsgren	Branch of business
Näringskvalitet	Nutrition quality
Näringsämne	Nutritive substance
Närvarande	Present
Nöt	Cattle
Nötkreatur	Cattle
Nötkreatursskötsel	Livestock farming
Nötkött	Beef
O	
Obearbetad	Raw
Objektiv skördeuppskattning	Objective crop yield surveys
Obrukad åker	Untilled arable land
Och	And
Odlad	Grown; cultivated
Odling	Cultivation
Offentligt ägda	Publicly owned
Officiell	Official
Ogräsbekämpade arealer	Area treated with herbicides
Ogräsmedel	Herbicides
Okänd	Unknown
Olika	Different
Oliver	Olives
Oljehalt	Oil content
Oljelin	Lin seed
Oljevaxter	Oil seed; oil seed crops
Oljeväxtfön	Seeds from oleiferous plants
Oljor och fetter	Oil and grease

Omalet	Ungrounded
Omfattning	Size; scope
Område	Region
Omställning	Conversion
Omställningsstöd	Conversion grant
Omställningsåtgärder	Conversion measures
Omsättning	Turnover
Organisation	Organization
Orsaker	Causes
Ost	Cheese
Ostmassa	Curd
Osäker	Uncertain
Outnyttjad åker	Unused arable land
Oxdjur	Bullock
P	
Partihandel	Wholesale trade
Partihandelns invägning	Amount delivered to wholesaler
Per	By
Personer	Persons
Plantor för vidare kultur	Plants for further cultivation
Plantskola	Nursery
Plantskolealster	Nursery plants
Plast	Plastic
Plommon	Plums
Postenkät	Postal inquiry
Potatis	Potatoes
Potatis för stärkelse	Potatoes for processing
Potatis- och rotfruktsredskap	Tools for potatoes and root-crops
Potatisodling	Potato-cultivation
Preliminära uppgifter	Preliminary results
Pris	Price
Pris- och marknadspolitik	Price- and market politics
Prisindex	Price index
Prisnivå	Price level
Prisregleringsavgift	Price regulation charge
Prisregleringsprisindex	Price regulation index
Prisstöd	Price support
Prisutveckling	Price development
Privat ägda	Privately owned
Procent	Per cent
Procentuell	Expressed as a percentage
Producentbidrag	Producer subsidy
Producentprisindex	Producer price index
Producerande	Producing
Produktion	Production
Produktionsgren	Branch of production
Produktionsinriktning	Branch of production
Produktionsmedel	Means of production
Produktionsmedelsprisindex	Cost price index
Produktionsområde	Production area
Produktionsvolymindex	Volume index of industrial production
Produktionsvärde	Gross output
Prognostiserad	Prognosticated
Protein	Protein
Proteinfodermedel	Protein food
Proteinhalt	Protein content
Provtäthet	test frequency
Provyteskörd	Sample plot yield
Prydnadsväxter	Ornamental plant
Publicering	Publishing, publication

Purjolök	Leek
Pälsdjursskötsel	Fur farming
Päron	Pears
R	
Rabatter	Trade-discounts
Raps	Rape
Ras	Breed, stock
Rationalisering	Rationalization
Rationaliseringsinsatser	Rationalization measures
Redskap	Tools; implements
Reducerad	Reduced
Regionala stöd	Regional grants
Registrerad	Registered
Rekryteringsdjur	Repacement animals
Relativ	Relative
Renar	Reindeer
Rennäring	Reindeer industry
Renrasig	Purebred
Renskötsel	Reindeer husbandry
Representativ	Representative
Respektive	Respectively
Resultat	Result
Riksgenomsnitt	National average
Riksområde	Major region
Ris	Rice
Rosor	Roses
Rovdjursrivna	Torned by beast of prey
Rybs	Turnip rape
Rymd	Capacity
Rådgivning	Counselling
Råg	Rye
Rågvete	Triticale
Råsprit	Crude alcohol
Råvara	Raw material
Räntenetto	Interest net
Rättad	Corrected
Räv	Fox
Rödbetor	Red beet
Rökt	Smoked
Rörelseidkare	Employer; owner of a firm
Rörelseintäkt	Operating income
Rörelsekostnad	Operating expense
Rötskadade	Decay damaged
S	
Saknas	Not available
Sallat	Lettuce
Salt	Salt
Saltvattenfiske	Sea fishing
Saluvärde	Seleable value; market value
Sambo	Cohabiting man or woman
Sameby	Sami village
Sammanfatta	Summarize
Sammanräknad	Total
Sammansättning	Composition
Samtliga	Total
Sektorer	Sectors
Sektorprodukt	Sector product
Separat	Separately
Självförsörjningsgrad	Degree of self-sufficiency
Sjötransport	Sea transport; carriage by sea

Skadad	Injured
Skattad; uppskattad	Estimated
Skatteadministration	Income-tax administration
Skogförråd	Forest supply
Skogsbruket	Forestry
Skogsbärande mark	Forested ground
Skogsimpediment	Barren land
Skogsmark	Forest; woodland
Skogsplantor	Tree plants
Skogsägare	Forest owner
Skola	School
Skuld	Debt; liability
Skummjök	Skim milk
Skyddsgödor	Barrier crop
Skyddszoner	Barrier zone
Skörd	Harvest; yield
Skördeskadeersättning och bidrag	Crop insurance compensation
Skördetröska	Combine
Slag	Kind; variety
Slakt	Slaughter; slaughtering
Slaktdjur	Slaughter animal
Slaktkropp	Carcass
Slaktkyckling	Slaughter chicken
Slaktsvin	Fattening pigs
Slumpmässigt urval	Random sample
Slåttervall	Grass on arable land for hay or silage
Slåtteräng	Meadow
Slätköp	Purchase by relatives
Små	Small
Småbruk	Small-sized holdings
Smågrisproduktion	Production of piglets
Smör	Butter
Smörjolja	Lubricating oil
Snittblommor	Cut flowers
Snittgrönt	Cut green
Socialförsäkring	Social insurance
Socket	Sugar
Socketbetor	Sugar beet
Socketbruken	Sugar mills
Sockethalt	Sugar content
Socketmajs	Sweet corn
Socketprodukter, sockervaror	Sugar products, sugar goods
Solrosfrö	Sunflower seed
Sort	Kind; variety
Spannmål	Cereals
Specialkurser	Special courses
Spridning	Spreading
Spritdrycker	Spirits
Spånadsväxter	Fibre plants
Spädgris	Sucking-pig
Spädkalv	Sucking-calf
Stadigvarande	Permanent
Stallgödssel	Manure
Standardtimmar	Standard man-hours
Starköl	Strong beer
Startstöd	Support to new establishments
Staten	Government; state
Statistiksystem	Statistic system
Statlig lånegaranti	Government loan security
Statlig stöd	Government support

Statsbidrag	Government subsidy
Sticklingar	Cuttings
Stickprovsundersökning	Sample survey
Storboskap	Cattle
Storkök	Catering
Storlek	Size
Storleksgrupp	Proportion size
Struktur	Structure; structural
Struktur- och regionalpolitik	Structural and regional support
Strålning	Radiation
Stråsäd	Cereal
Stubb	Stubble
Studerande	Student
Stutar	Steers
Stärkelse	Starch
Stärkelsehalt	Content of starch
Stärkelsestillverkning	Starch production
Stöd	Support
Stöd till norra Sverige	Economic support to the north of Sweden
Stöd till smågrisproduktion	Economic support to the production of piglets
Stödnivå	Level of support
Stödåtgärder	Support
Större	Bigger
Subvention	Subsidy
Sugga	Sow
Suggbesättning	Stock of sows
Summa	Total
Superfosfat	Superphosphate
Swampmedel	Fungus poison
Svarta vinbär	Black currants
Svealands slättbygder	Plain districts in Svealand
Svin	Pig
Svinn	Waste; loss
Sysselsatt	Employed; occupied
Sådd	Sowing
Såld direkt till konsument	Sold from farm to consumer
Säd	Grain
Säljare	Seller
Sämre	Worse
Särskild	Special
Sötade	Sweetened
T	
Tackbidrag	Ewe premium
Tackor	Ewes
Taxerad	Assessed
Taxeringsenheter	Assessment units
Taxeringsuppgift	Income-tax statement
Taxeringsvärde	Assessed value
Te	Tea
Tidigare	Earlier
Tidpunkt	Time; date
Tillfällig	Temporary
Tillförsel	Supply
Tillgångar	Assets
Tillgänglig	Available
Tillverkare	Manufacturer
Tillverkning	Production
Tillväxt	Growth
Tjock grädde	Cream containing 40 per cent fat
Tjur	Bull

Tjänster (inom jordbruk)	Services (in agriculture)
Tobak	Tobacco
Tomater	Tomatoes
Ton	(Metric) ton
Torkad	Dried
Torkningskostnad	Cost of drying
Torrsubstans	Dry matter
Total	Total
Totalräknade uppgifter	Data from a census
Totalskörd	Total crop production
Totalundersökning	Total survey
Traktor	Tractor
Transport	Transport; conveyance
Transportredskap	Transport equipment
Träd	Tree
Träda	Fallow
Trädgård	Garden
Trädgårdsföretag	Horticultural enterprise
Trädgårdsodling	Horticulture; gardening
Trädgårdsprodukter	Garden produce
Trädgårdsräkning/-inventering	Census of horticulture
Trädgårdsväxter	Horticultural plants
Tröskning	Threshing
Tulpaner	Tulips
Tunn grädde	Cream containing 12 per cent fat
Tvål	Soap
Typ	Type
Typklassificering	Typology
Typologidata	Typology data
U	
Ull och fårskin	Wool and sheepskin
Underhåll	Maintenance
Undersökning	Survey
Ungdjur	Young cattle
Unghästar	Colts
Ungnöt	Young cattle
Uppfödning av kalvar	Breeding of calves
Uppfödningssförlust	Raising losses
Uppgift	Information; figure
Uppskattad	Estimated
Uppvärmning	Heating
Ursprung	Origin
Ursprungsland	Country of origin
Urval	Sample
Urvalsbaserade uppgifter	Data from a sample survey
Urvalsundersökning	Sample survey
Utan	Without
Utanför	Outside
Utbetalning	Disbursement
Utbildning	Education; training
Utgifter	Expenditures
Utgående lager	Balance carried forward
Utländ	Foreign countries
Utnyttja	Utilize
Utplanteringsväxter	Bedding-plants
Utrikeshandel	Foreign trade
Utröttningshotad	Endangered
Utrustning	Equipment
Utsäde	Seed
Utsädesmängd	Quantity of seed

Uttagen areal	set aside land
Utträde	Withdrawal
V	
Vagnar	Carriages
Vall	Grass land on arable land for hay or silage
Vall för fröskörd	Grass land for seed production
Vallbaljväxter	Leguminous plants on grass land
Vallfrö	Clover and grass seed
Vallgräs	Grass
Vallhö	Hay
Vallskörd	Yield from ley
Vallväxter	Herbage plants
Vallålder	Age of ley
Valuta	Currency
Varav	Of which
Varuhus	Department store
Varukod	Commodity code
Varuslag	Type of goods
Vattenareal	Water area
Vattenhalt	Water content; moisture content
Vax	Bees wax
Vecka	Week
Vegetabilisk	Vegetable
Verksam substans	Active substance
Verksamhet	Activity
Vete	Wheat
Vetegryn	Hulled wheat
Vetekli	Wheat bran
Vetemjöl	Wheat flour
Veterinär	Veterinary
Veterinärbehandlad	Veterinary treated
Vicker	Vetches
Vidareförädling	Processing
Vikt	Weight
Vilt	Game
Vilthägn	Game brackets
Vin	Wine
Vindruvor	Grapes
Vinter	Winter
Vitkål	White cabbage
Vuxna	Adults
Vårkorn	Spring barley
Vårrops	Spring rape
Vårrybs	Spring turnip rape
Vårstråsäd	Spring-sown cereals
Vårsådd	Spring-sown
Vårvete	Spring wheat
Våtmarker och småvatten	Wetlands
Vägd	Weighted
Värde	Value
Värdeändring	Change of value
Världsdel	Continent
Världsmarknadsprisindex	World market price index
Värphöns	Laying hens
Värpras	Laying hen
Växelkurs	Exchange rate
Växthus	Greenhouse
Växtnäringsämne	Plant nutrient
Växtodling	Crop husbandry
Växtperiod	Growing time

Växtprodukt	Vegetable product
Växtsjukdom	Plant disease
Växtskyddsmedel	Pesticides
Växtslag	Plant type
Växtsort	Variety
Y	
Yrkesmässig	Professional
Yrkesverksam	Economically active
Yta	Area
Å	
Åker	Arable land
Åkerareal	Area of arable land
Åkerbruk och boskapsskötsel	Crop and livestock farming
Åkerbönor	Beans
Åkermark	Arable land
Ålder	Age
Åldersfördelning	Age structure
År	Year
Årskurs	Form
Återväxt	Second harvest (Harvest after first cut)
Åtgärd	Measure; act
Ä	
Ägare	Owner
Ägd	Owned
Ägg	Egg
Ägoslag	Type of land
Äldre	Older
Äpplen	Apples
Ärter	Peas
Ö	
Ökning	Increase
Överstiga	Exceed
Översyn	Inspection
Övre Norrland	Upper parts of Norrland

Sakregister

Hänvisning till tidigare årgångar av Jordbruksstatistisk årsbok (JÅ) lämnas för vissa äldre undersökningar.

A

Administrativa områden bil 2
 Am- och dikobidrag, se Nötkreatur
 Animaliska produkter
   export 241–244, 245–258
   import 241–244, 245–258
   konsumtion per person 200, 259, 212, 264–266
   priser 148, 162–164
   produktion 225–226, 230, 232–235
 Anläggningar
   antal cisterner för dieselolja m.m. JÅ 2000 50
   antal företag JÅ 1996 58
   för bevattning JÅ 1996 60
   för utfodring JÅ 1996 59
   för utgödsling JÅ 1996 59
   systemtäckdikning JÅ 1997 56
 Anläggningsstöd, se Stödåtgärder
 Annan mark
   areal 32, 37
   definitioner 32
 Anställda (inom jordbruk), se Arbetskraft
 Arbetsbehov 30, 31, 42
 Arbetskraft
   antal arbetstimmar i jordbruk 105, 111
   arbetssskador JÅ 2000 37–38
   avbytarverksamhet JÅ 1997 38
   förvärvsarbetande inom jordbruk, skogsbruk m.m. 105–106, 107–111
   olycksfall JÅ 2000 37–38
   sysselsatta i jordbruk. 106, 109–111
   sysselsatta i skogsbruk JÅ 2000 32
   sysselsatta med trädgårdsodling JÅ 1997 32
   sysselsatta på trädgårdsföretag JÅ 1997 110
   åldersfördelning 105, 108
 Arbetssskador JÅ 2000 37
 Arbetstimmar, se Arbetskraft
 Arbetsvolym, se Arbetskraft
 Areal
   annan mark 32, 37
   arrenderad 29, 36
   betesmark 29–32, 37, 184
   bevattnad JÅ 1996 60
   fördelning efter företagarekaterori JÅ 2000 21, 24
   företag efter storleksgrupper 29, 35
   internationella uppgifter 213, 214–215
   kemiskt ogräsbekämpad 179–180, 187–188, 194–197

markkarterad JÅ 1997 44
 odlade grödor 43–44, 45–54
 skog JÅ 2000 13, 19
 åkermark 29, 36–39, 47
 ägd 29, 36
 Arealbidrag JÅ 2000 161–162
 Arealersättning, se Stödåtgärder
 Arrendepriser 145, 164–165
 Arrenderade företag 29, 36
 Avbytarverksamhet JÅ 1997 38
 Avelssvin, se Svin
 Avkastning per hektar, se Hektarskörd
 Avräkningsprisindex 148, 278–279, 152, 162, 284

B

Baggar, se Får och lamm
 Baljväxter
   antal företag 43, 49
   hektarskörd 55, 63
   odlad areal 43, 45, 47, 49
   priser 163
   totalsskörd 56, 63
   utsäde, certifierat 113, 118
 Befolkning
   folkmängdens fördelning på glesbygd och tätort JÅ 1997 29
   förvärvsarbetande inom jordbruk m.m. 106, 107
   jordbrukarnas åldersfördelning 105, 108
 Bekämpningsmedel 113–114, 179–180, 119, 187, 194–197
 Bensin, se Drivmedel
 Besådd areal
   potatis, slåttervall, spannmål JÅ 1998 89
 Besättningsstorlek
   får 77–78, 86, 92
   höns 77–79, 86, 99–100
   mjölkkor 77–78, 86, 89
   nötkreatur 86
   svin 77–78, 86, 94–97
 Betat utsäde JÅ 2000 53–54
 Bete, se Betesmark och Betesvall
 Betesmark
   areal JÅ 2000 13
   definition 32 JÅ 2000 41
 Betesvall
   antal företag 51
   odlad areal 43, 51–52
 Betodling, se Sockerbetor
 Bevattnad areal JÅ 1996 60

- Bevattningsanläggningar
 antal företag JÅ 1996 60
- Bevattningsmaskiner JÅ 1996 61
- Bidrag, se Stödåtgärder
- Biodling
 antal bisamhällen 102
 antal medlemmar i Sveriges Biodlares
 Riksförbund 79, 102
 honung 79, 102
 vax JÅ 1996 153
- Biologiska mångfald och kulturmiljövärden 125,
 130, 134–138
- Blandsäd
 antal företag JÅ 2000 69
 hektarskörd 61
 odlad areal 43, 48
 totalskörd 56, 62
 utsäde, certifierat 113, 118
- Blommor, se Trädgårdsodling
- Bokföringsuppgifter, se Jordbruksekonomiska
 undersökningen
- Broiler, se Slaktkycklingar
- Brukningseenhet(er), se Företag
- Bruna böner
 antal företag 49
 odlad areal 49
 stöd 127, 130
- Bruttonationalprodukt
 jordbruk 143, 153
 privat konsumtion 291
- Brödsäd
 odlad areal JÅ 1999 67
- BSE 130
- Bufflar JÅ 2000 193
- Byggnadsverksamhet
 djurplatser, ny- och tillbyggda JÅ 1996 55
 djurstallar, ny- och tillbyggda JÅ 1997 52
 förprovade djurstallar 113, 117
 lagerbyggnader och maskinhus, ny- och
 tillbyggda JÅ 1996 57
 lagerlokaler, ny- och tillbyggda
 JÅ 1996 57
 medelyta i nybyggda djurstallar
 JÅ 1996 54
 nyuppförda kreatursplatser JÅ 1996 55
- Byggnadsvärde, se Fastighetstaxering
- Bänkgård
 antal företag 69, 71–72, 75–76
 skörd 69, 75
 yta 69, 71–72, 75–76
- Bär, se Trädgårdsodling
- Bärgad skörd (per hektar) 55–56, 61–66
- C**
- Certifierat utsäde 113, 118
- Chinchilla
 antal JÅ 2000 138
 antal uppfödare JÅ 2000 138
- Cisterner, antal JÅ 2000 50
- Cisternvolym JÅ 2000 50
- D**
- Dagsverken, se Arbetskraft
- Demeterförbundet 167, 170–171
- Dieselolja, se Drivmedel
- Direktstöd, se Stödåtgärder
- Djurbidrag, se Stödåtgärder
- Djurförsäkring JÅ 1997 188
- Djurplatser
 antal ny- och tillbyggda JÅ 1996 55
- Djursjukdomar JÅ 2000 114, 132
- Djurstallar, se Byggnadsverksamhet
- Driftsriktning 30, 34, 40–42
- Drivmedel
 cisterner JÅ 2000 50
 förbrukning JÅ 1997 71–72
 priser 144, 163
- Dödsfall, se Olycksfall JÅ 2000 37–38
- E**
- EAA
 ekonomisk kalkyl för jordbruket 143–144,
 154–155
- Ekologisk djurhållning 168, 175–176
- Ekologisk odling 126, 167–168, 130, 133–135,
 137, 169–176
- Ekonomibyggnadsvärde, se Fastighetstaxering
- Eldningsolja, se Drivmedel
- Elever JÅ 2000 175
- Energitillförsel JÅ 1997 158
- Ensilageväxter (och grönfoder) areal 43, 48, 51
- Ersättningsbelopp JÅ 1997 187
- Ersättningsberäkningar JÅ 1997 187
- Ersättningsområden, se Skördeområden
- Europeiska unionen
 förädlingsvärde jordbrukets JÅ 1997 202
 husdjurskötsel 200, 208–210
 jordbruksareal 199, 203–206
 jordbruksföretag antal 199, 204
 livsmedelskonsumtion 285, 289, 291–293
 livsmedelspriser 285, 290, 294–297
 mervärdesskatt 286, 298
 skogsmark JÅ 2000 182
 statistiksystem 200
 stöd till jordbruket 123–129, 130–141
 sysselsättning 199, 202
 totalskördar 199–200, 205–207
 trädgårdsodling 199–200, 207
 växtodling 199–200, 205–206
- EU-stöd, se Stödåtgärder
- Export
 levande djur 242, 246–252, 257–258
 livsmedel 241–242, 245–251, 253–254,
 257–258
- Extensifieringsbidrag, se Stödåtgärder
- Extensiv vall 135

F

Fabrikspotatis, se Potatis
 Faktorpris JÅ 2000 144, 151
 Fastighetspriser 145, 152, 165–166
 Fastighetstaxering
   antal enheter med bostad JÅ 2000 47
   antal enheter med ekonomibyggnader
   JÅ 2000 47
   basvärde medelväde 149, 166
   basvärde totalt JÅ 2000 45
   byggnadsvärden JÅ 2000 44–45
 Fetthalt i mjölk 226, 234
 Fjäderfå, se även Höns
   priser 163
   produktion 225, 230, 233
 Flerårig vallodling 130, 133, 135–136
 Fläsk
   priser 163
   produktion 225, 220, 230, 233, 238
 Foderblandningar
   produktion 114, 120–121
 Fodermedel
   produktion 114, 120–121
 Fodersäd
   odlad areal JÅ 1999 69
 Foderärter, se Ärtor
 Folkmängd, se Befolkning
 Fosfor 114, 120, 184–185, 191–193
 Fotogen JÅ 1997 71
 Friland
   antal företag 69, 71–74
   areal 69, 71–74
   skörd 69, 73
 Frukt, se Trädgårdsodling
 Frövall 51
 Fånggrödor 127, 130, 135–136
 Får och lamm
   antal 77–78, 83–86, 90–92
   antal företag 77–78, 92
   besättningsstorlek 78, 86, 92
   fårkontroll JÅ 2000 119–120
   priser 163
   rasfördelning JÅ 2000 119–120
   slakt 225, 220, 233, 238
 Föl, se Hästar
 Förbrukning (inköp) av
   bekämpningsmedel 113, 179–180
   driv- och smörjmedel JÅ 1997 71–72
   handelsgödselmedel 114, 177–178, 184,
   190–192
   kraftfoder 114, 120–121
   livsmedel 260, 272
   maskiner och redskap 114, 116
   växtnäringsämnen 114, 120
   växtskyddsmedel, se Bekämpningsmedel
 Föreningsrörelse
   lantbrukarnas avräkningsvärden med
   producenter JÅ 2000 178
   medlemmar JÅ 2000 177–178
   organisation JÅ 2000 178

Företag

antal arrenderade 29, 36
 antal ägda 29, 36
 besättningsstorlek djur 77–79, 86, 89,
 91–92, 94–97, 99–100
 bruksningsform 29, 36
 definition 32
 företagarekategori JÅ 2000 20
 husdjur av olika slag 30, 39
 intäkter och kostnader 143–148, 156–159
 odling av olika grödor 43–44, 45–46, 48–54
 storleksgrupper skogsmarkareal
 JÅ 2000 13, 22
 storleksgrupper åkerareal 29, 35
 trädgårdsodling 69–70, 71–76

Företagare

definition 32

Företagsregister, se Lantbrukets företagsregister**Förmalning JÅ 2000 139****Förmögenheter i jordbruket**

netto JÅ 1996 184
 totala JÅ 1996 184

Försäkring

hagelskada JÅ 1997 187
 husdjur JÅ 1997 188
 skördekada JÅ 1997 187

Försäkringsbelopp JÅ 1997 187–188**Försörjningsbalans**

brödsäd JÅ 2000 139
 fodersäd JÅ 2000 140
 kött och fläsk JÅ 2000 141
 potatis JÅ 2000 140
 spannmål JÅ 1996 157

Förvärvsarbetande, se Arbetskraft**Förädlingsvärde 143, 153****G****Galtar, se Svin****Garage JÅ 1996 57****Getter**

antal 209, 218
 produktion 220, 238

Grisar, se Svin**Grädd**

produktion 226, 235

Grödor, se respektive gröda**Grönfoder- och ensilageväxter**

areal 43, 48, 51

Grönsaker, se Trädgårdsodling**Gödselbehållare JÅ 1996 59****Gödselmedel 114, 177–178, 184, 190–192****Gödselplatta JÅ 1996 59****H****Hagelskadeförsäkring JÅ 1997 187****Handelsgödsel**

förbrukning 155, 178, 190, 191–192

- försäljning 184
 internationella uppgifter JÅ 2000 196
 kostnad till baspris 151
 växtnäringssämnen 178, 181, 193
- Handjursbidrag 124, 130–131
- Havre
 antal företag JÅ 2000 69
 hektarskörd 55, 61–62
 normskörd 59, 67–68
 odlad areal 43, 45–48
 priser 163
 skördetidpunkt JÅ 1997 100
 såtidpunkt JÅ 1997 100
 totalskörd 56, 60–62
 utsäde, certifierat 113, 118
 växtperiodens längd JÅ 1997 101
- Hektarskörd
 efter potatisodlingens storlek JÅ 2000 87
 efter vallålder JÅ 1997 91
 oljeväxter inkl. lin 55, 64
 potatis, potatis för stärkelse 55, 65
 slättervall 56, 66
 sockerbetor 55, 65
 spannmål 55, 61
 ärter 55, 63
- Heltråda
 areal 44, 45, 47, 54
- Honung 79, 102
- Husdjur
 antal 77–80, 81–87, 89–103, 218–219
 antal företag 77, 86, 88–89, 91–92, 94–97, 99–101
 försäkrade djur JÅ 1997 188
 produktion 225–226, 220, 230–240
 slakt 225–226, 232–233
- Husdjursförsäkring JÅ 1997 188
- Hästar
 antal 79, 101, 218–219
 försäkrade djur JÅ 1997 188
 köttproduktion JÅ 2000 141
 priser 144, 163
- Hö, se Slättervall
- Höns
 antal 77, 79, 83–86, 98–100, 218–219
 antal företag 77, 79, 86, 100
 besättningsstorlek 79, 86, 99
- Höstraps, se Oljeväxter
- Höstrybs, se Oljeväxter
- Höstråg, se Råg
- Höstsådd areal JÅ 2000 68, 72
- Höstvete, se Vete
- Hötork JÅ 1996 58
- I**
- Import
 förädlade livsmedel 241, 253–254
- jordbruksvaror och livsmedel 241, 246–249, 255–256
 levande djur 241, 246–252, 255–256
- Index
 avräkningsprisindex 144, 277–279, 162, 164, 284
 harmoniserat index för konsumentpriser 285, 290, 297
 konsumentprisindex 144, 277–278, 162, 280, 282–284
 livsmedelskonsumtion 285, 289, 291–293
 livsmedelspriser 277, 285, 280, 282–284, 290, 294–297
 prisregleringsprisindex JÅ 2000 155, 157
 producentprisindex 144, 277–279, 162, 284
 produktionsmedelsprisindex 144, 277–279, 162, 284
 världsmarknadsprisindex JÅ 1998 155
- Införselavgifter JÅ 1995 197
- Inkomst av näringsverksamhet 144, 161
- Inkomster, utgifter m.m. 143–144, 154–161
- Inkomster i jordbruket, se Intäkter i jordbruket
- Inkomststöd JÅ 2000 162
- Inköp (förbrukning) av, se Förbrukning av
- Inre rationalisering JÅ 1996 167, 174
- Insektsmedel
 förbrukning 179, 187–188, 194–197
- Inseminationer JÅ 2000 113
- Internationella uppgifter se även Europeiska unionen
 animalieproduktion 213, 220–221
 förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk 213, 222–223
 handelsgödsel, förbrukning JÅ 2000 196
 husdjur 213, 218–219
 livsmedel 285–288, 289–298
 maskiner och redskap JÅ 2000 195
 mervärdesskatt 286, 298
 totalskörd 213, 216–217
 traktorer JÅ 2000 195
 åkerarealens användning 213, 214–215
 ägoslagsfördelning JÅ 2000 190
- Intervention JÅ 2000 163
- Intäkter i jordbruket
 per företag 144, 156–165
 totala 143, 151, 153–155
- Intäkter i skogsbruket per företag 157
- Investeringsstöd 128, 139–140
- Invägd mjölk 225, 234–235
- J**
- Jordbrukarhushållens inkomst 144, 160–161
- Jordbrukarnas taxerade inkomster 144, 161
- Jordbrukets sektorskalkyl, se EAA
- Jordbruksefolkning, se Befolkning
- Jordbruksekonomi 143–150, 151–166
- Jordbruksekonomiska undersökningen 144, 146–147

- Jordbruksfastighet
 priser 145, 165–166
 taxeringsvärden 149
 ägarekategori JÅ 1997 46
- Jordbruksmaskiner 113, 116
- Jordbruksnämnden, se Jordbruksverket
- Jordbrukspolitik 123
- Jordbruksräkning, se Lantbrukets
 företagsregister
- Jordbruksverket bil 3
- Jordbruksvärde JÅ 2000 44
- Jordförvärvslån JÅ 1996 190
- K**
- Kadmium 179, 186
- Kalium 114, 177–178, 120, 184, 191–192
- Kalkningsmedel 179, 186
- Kalvar
 kalvningsresultat JÅ 2000 111
 köttproduktion 225, 232
 priser 144, 163
 slakt 225, 232
- Kameler JÅ 2000 193
- Kemiskt bekämpade arealer 179–180, 187–188,
 194, 197
- Kompensationsbidrag 125, 130, 132
- Konsumentprisindex 144, 277–278, 162, 280,
 282–284
- Konsumtion av livsmedel
 försäljningsvärde 260, 271
 konsumtionsutgifter 260, 272
 näringsinnehåll 259, 268
 per person 200, 259–260, 285, 212,
 264–266, 289, 292–293
- Konsumtionsmjölk
 priser 163, 281
- Kontrollmätningar JÅ 1997 223
- Kontrollverksamheter JÅ 2000 109–111,
 119–120, 129–131
- Kor, se Nötkreatur
- Korn
 antal företag JÅ 2000 69
 hektarskörd 55, 61–62
 normskörd 59, 67–68
 odlad areal 43, 45–48
 priser 163
 skördetidpunkt JÅ 1997 100
 såtidpunkt JÅ 1997 100
 totalskörd 56, 60, 62
 utsäde, certifierat 113, 118
 växtperiodens längd JÅ 1997 101
- Korrigeringsstal JÅ 1998 89, JÅ 1999 89
- Kostnader i jordbruket
 per företag 144, 146–147
 totala 143, 146, 153–155
- Kostnader i skogsbruket
 per företag 146–147, 156–159
- Kraffoder, se Fodermedel
- KRAV 167–176
- Kultiverad betesmark
 definition 32
- Kvalitet bil 3
- Kvigor och kvigkalvar, se Nötkreatur
- Kväve 114, 177–179, 181–182, 120, 184–186,
 188, 191–193
- Kycklingar, se Höns
- Köksväxter, se Trädgårdsodling
- Köpeskilling för fastigheter 145, 165, 166
- Köpeskillingskoefficient 145, 166
- Kött och köttvaror
 export 241, 247, 249, 251, 254, 257
 import 241, 247–248, 250, 253, 255
 konsumtion 200, 259–260, 212, 264–268
 produktion 225, 220, 230, 232–234, 238
- Köttboskapskontroll
 anslutning JÅ 2000 112
 kalvningsresultat JÅ 2000 111
- L**
- Ladugårdar, se Byggnadsverksamhet
- Lamm, se Får
- Landareal JÅ 2000 190
- Lantbrukets föreningsrörelse JÅ 2000 177–178
- Lantbrukets företagsregister
 allmänt bil 2
- Lantbruksnämndernas verksamhet, se
 Länsstyrelsernas lantbruksverksamhet
- Lantbruksräkning, se Lantbrukets
 företagsregister
- Lantbruksstyrelsen, se Jordbruksverket
- Lantbruksutbildning JÅ 2000 175–176
- Lin
 antal företag 43, 50
 hektarskörd 55, 64
 odlad areal 43, 50
 totalskörd 56, 64
 utsäde 118
- Livsmedel
 arbetsställen 226, 236
 export och import 241–244, 245–258
 försäljningsvärde 260, 271
 industriproduktion 238
 internationella uppgifter 285–288, 289–298
 konsumtion per person 200, 259–260, 212,
 264–266, 289, 292–293
 konsumtionsutgifter 260, 272
 kvalitet 273–274, 275–276
 priser 277–279, 280–284
 stöd 128–129, 140
 sysselsättning 226, 236–239
- Länsstyrelsernas lantbruksverksamhet
 fastighetsinnehav JÅ 2000 174
 kursverksamhet JÅ 2000 176
- M**
- Majs 205, 214–217
- Markkarterad areal JÅ 1997 44

Maskiner

fördelning efter företagets drifts-
inriktning JÅ 1996 65
inköp av maskiner och redskap 113, 116

Matpotatis, se Potatis

Medlemskap i ekonomiska föreningar
JÅ 2000 177–178

Mejerier

antal 225, 234

Mejerivaror

priser 163
produktion 226, 211, 234–238

Melass, priser 163

Miljöstödd, se Stödåtgärder

Mink

antal 80, 101
antal uppfödare 80, 101

Mjök

användning 235
avkastning per ko 220 JÅ 2000 110
invägd mjök 234–235
konsumtion 212
mjölkpulverproduktion 235
pris 163
produktion av mejerivaror 226, 234–238
proteinhalt 235

Mjölkboskapskontroll

antal kor och besättningar JÅ 2000 109
kalvningsresultat JÅ 2000 111
medelavkastning JÅ 2000 110
utgångna kor JÅ 2000 111

Mjölkkvot JÅ 2000 166

Mjölkleverantörer 200, 225, 210, 234

Mjökproduktion

antal företag 77–78, 86, 88, 234
antal mejerier 225–226, 234
antal mjölkleverantörer 225–226, 234
användning 226, 235
invägd mjök 226, 234
produktion 230, 235, 238

Mjölkpulverproduktion 226, 235

Modersuggor, se Svin

Mulåsnor och åsnor JÅ 2000 193

N

Nationalräkenskaper 143, 153

Nationella stöd 125, 130, 132

Naturligt jordbruksområde bil 2

Nederbörd JÅ 1997 224

Normskördar 59, 67–68

Normskördevärde JÅ 1996 194

Nybyggnadsverksamhet, se Byggnads-
verksamhet

Nötkreatur

antal 77–78, 81–82, 85, 87, 89, 218–221
antal företag 30, 39–40, 86, 88
besättningsstorlek 86
försäkrade djur JÅ 1997 188
insemination JÅ 2000 113

köttboskapskontroll JÅ 2000 112
köttproduktion 225–226, 220–221, 230, 238
mjölkboskapskontroll JÅ 2000 109–111
priser 163
rasfördelning JÅ 2000 110
sjukdomar JÅ 2000 114
slakt 225–226, 232

O**Obrukad åker**

areal 44, 47, 54

Ogräsmedel

antal hektardoser 180, 187
behandlad areal 180, 194
genomsnittlig hektardos 187, 188
total använd mängd 180, 194

Oljevaxter

antal företag 43, 45
hektarskörd 55, 64
normskördar 59, 68
odlad areal 43, 45–47, 50
oljehalt JÅ 2000 85
totalskörd 56, 64
utsäde, certifierat 113, 118

Olycksfall i jordbruk JÅ 2000 37–38

Områdesindelning

administrativa områden bil 2
karta över produktionsområdes-
indelningen bil 2
naturliga jordbruksområden bil 2
produktionsområden bil 2
riksområden bil 2
skördeområden bil 2

Omställningsareal JÅ 2000 162

Omställningsstöd JÅ 2000 162

Ost

priser JÅ 1997 170
produktion 226, 230, 235, 238

P

Partipris, se Priser

Plantskolealster, se Trädgårdsodling

Potatis

antal företag 44–45, 53
för stärkelse 43–44, 55–56, 53, 65–66, 68,
163
försörjningsbalans JÅ 2000 139–140
hektarskörd 55–56, 65
konsumtion 259, 266
normskördar 59, 68
odlad areal 43–47, 53
odlingarnas storlek JÅ 2000 75
priser 163
skördetidpunkt JÅ 1997 100
spill JÅ 1996 99
sättningsstidpunkt JÅ 1997 100
totalskörd 56, 60, 65
utsäde, certifierat 113, 118

- vidareförädling JÅ 2000 140
 Premiëinkomster JÅ 1997 187–188
 Pris och marknadspolitik 123
 Priser
   animalier 144, 163
   arrende 145, 164
   drivmedel 144, 163
   handelsgödsel 163
   jordbruksmark 145, 165
   lantbruksenheter 144, 166
   mejerimjök 163
   traktorer 163
   vegetabilier 144, 163
   ägg 163
 Prisindex, se Index
 Prisregleringsprisindex 144–145, 148–149, 152, 162
 Prisstöd 141
 Producentpriser, se Priser
 Producentprisindex 144, 148–149, 162
 Produktion
   bivax JÅ 1996 153
   byggnader 113, 117
   djurplatser JÅ 1996 55
   foderblandningar 114, 120–121
   honung 79, 102
   kött och fläsk 225–226, 220–221, 230, 232–234, 238
   mjölk 225–226, 220–221, 230, 234–235, 238
   oljevaxter 55–56, 64
   råsprit JÅ 2000 140
   slaktkroppar 225, 232–233
   sockerbeter 55–56, 60, 65
   spannmål, slättervall, baljvaxter och potatis 55–57, 60–68
   stärkelse JÅ 2000 140
   trädgårdsvaxter 69, 73, 75
   ägg 225–226, 220–221, 233, 238
 Produktionsmedel 113–121
 Produktionsmedelsprisindex 148, 152, 162
 Produktionsområden bil 2
 PSE-tal JÅ 2000 161
 Pälsdjur
   antal 79, 101
   antal uppfödare 101
   sysselsatta med pälsdjursskötsel JÅ 2000 32
- Q**
 Quality Genetics JÅ 2000 129–131
- R**
 Raps, se Oljevaxter
 Raser
   nötkreatur JÅ 2000 110–112
   svin JÅ 2000 130
   tackor JÅ 2000 119, 121
 Redskap 113, 116
- Reduceringstal, se Korrigeringsstal
 Regionala stöd 125, 130, 132
 Rennäring
   antal företag 103
   antal renar 79, 103
   antal renägare 103
   antal samebyar 103
   slakt 225, 234
   statligt stöd 123, 130, 136, 141
 Riksområden bil 2
 Ris 213–217
 Rybs, se Oljevaxter
 Råg
   antal företag 45
   förmalning, lager JÅ 1996 157
   hektarskörd 55, 61
   normskörd 59, 67
   odlad areal 43, 46, 48
   priser 163
   skördetidpunkt JÅ 1997 100
   såtidpunkt JÅ 1997 100
   totalskörd 56, 62
   utsäde, certifierat 113, 118
 Rågvete
   antal företag 45
   hektarskörd 55, 61
   odlad areal 43, 46, 48
   totalskörd 56, 62
   utsäde, certifierat 113, 118
 Råsprit och stärkelse
   tillverkning av JÅ 2000 140
 Räv
   antal 101
   antal uppfödare 101
- S**
 Sektorskalkyl, jordbrukets, se EAA
 Silo JÅ 1996 58
 Sjukdomar
   nötkreatur JÅ 2000 114
   svin JÅ 2000 132
 Självrisk vid skördeskada JÅ 1997 187
 Skador
   olycksfall JÅ 2000 37–38
 Skadeutbetalningar JÅ 1997 187–188
 Skogar, se Skogsmark
 Skogsbruk
   antal sysselsatta JÅ 2000 32
   arbetsåtgång JÅ 1996 36
 Skogsbruksvärde JÅ 2000 44–46
 Skogsimpedimentsvärde JÅ 2000 44
 Skogsmark
   antal företag JÅ 2000 22
   areal JÅ 2000 23–24
   definition 32
   fördelning på företagarekategorier JÅ 2000 24
   fördelning på storleksgrupper

- JÅ 2000 22–23
 Skogsstatistik JÅ 1996 220
 Skolor
   eftergymnasiala skolor JÅ 2000 175–176
   gymnasieskolor JÅ 2000 175
   universitet JÅ 2000 175–176
 Skulder (och tillgångar) JÅ 1997 174
 Skörd
   bivax JÅ 1996 153
   hektarskörd 55–56, 61, 63–66
   honung 79, 102
   normskörd 59, 67–68
   skördetidpunkt JÅ 1997 100–101
   totalskörd 56–57, 60, 62–66
 Skördeområden bil 2
 Skördeskadeskydd
   allmänt JÅ 1997 187
   ersättningar JÅ 1997 187
   finansiering JÅ 1997 187
   självrisk JÅ 1997 187
 Skördetidpunkt JÅ 1997 100–101
 Skördetröska JÅ 2000 51
 Slakt
   antal slaktkroppar 232–233
   marknadsförd slakt JÅ 2000 141
   medelslaktvikter JÅ 2000 114, 121, 131
   produktion av kött och fläsk 238
   slaktade kvatiteter 232–233
   slaktjurspriser 163
 Slaktkycklingar 233
 Slaktvikter 232–234
 Slåttervall
   antal företag 43, 45, 51
   bärgningsförluster JÅ 1996 96
   ej utnyttjad areal 54
   hektarskörd 56, 66
   normskörd JÅ 1998 88
   odlad areal 43, 46, 51–52, 66
   skördetidpunkt JÅ 1997 100
   totalskörd 57, 66
   återväxt 56–57, 66
 Slåtterängar 126, 130, 133–135, 137
 Smågrisproduktion
   investerings- och startstöd 139
 Smör
   priser JÅ 1996 178
   produktion 226, 235, 238
 Sockerbetor
   antal företag 45, 53
   hektarskörd 55, 65
   normskörd 59, 68
   odlad areal 43, 46–47, 53
   priser 163
   sockerhalt 66
   totalskörd 56–57, 60, 65
   utsäde, certifierat 113, 118
 Solskenstid JÅ 1997 225
 Sorghum 214–217
 Spannmål
   antal företag per gröda JÅ 2000 69
   antal företag per län 48
   försörjningsbalans JÅ 2000 139
   hektarskörd 55, 61
   normskörd 59, 67
   odlad areal 43, 45–48
   priser 163
   skördetidpunkt JÅ 1997 100–102
   spill (vid skörd) JÅ 1996 95
   såtidpunkt JÅ 1997 100–102
   totalskörd 56, 60, 62
   utsäde, certifierat 113, 118
 Spannmålstork JÅ 1996 58
 Spill vid (skörd)
   potatis JÅ 1996 99
   spannmål JÅ 1996 95
 Standardtimmar 30, 42
 Startstöd 128, 139
 Statlig lånegaranti JÅ 1996 184
 Strukturstöd, se Stödåtgärder
 Stutar, se Nötkreatur
 Stärkelse
   stärkelsehalt 66
   tillverkning av JÅ 2000 140
 Stödåtgärder
   anläggningsstöd 124
   arealersättning 124, 130–131
   direktstöd 124, 130–141
   djurbidrag 124–125, 130–131
   extensifieringsbidrag 124, 130–131
   investeringsstöd 128, 139–140
   kompensationsbidrag 125, 130, 132
   miljöstöd 125–128, 130, 133–138
   prisstöd m.m. till rennäring 129, 141
   regionalt stöd 125, 130, 132
   startstöd 128, 139
   strukturstöd 128–129, 139
   utrotningshotade husdjursraser 126, 130, 137
 Suggkontroll, se Svin
 Suggor, se Svin
 Svin
   antal 77–79, 81, 85, 93–95
   antal företag 77–79, 86, 96–97
   besättningsstorlek 78–79, 86
   fläskproduktion 238
   försäkrade djur JÅ 1997 188
   priser 163
   sjukdomar JÅ 2000 132
   slakt 225, 233
   suggkontroll JÅ 2000 129–131
   svinstamkontroll JÅ 2000 129
 Sysselsättning, se Arbetskraft
 Systemtäckdikning JÅ 1997 56
 Såtidpunkt JÅ 1997 100–102
- T**
 Tackbidrag 125, 130–131
 Tackor, se Får

Taxerade nettointäkter, inkomster 160–161
 Taxeringsenheter JÅ 2000 44–45
 Taxeringsvärden (för jordbruksfastigheter)
 JÅ 2000 44–45

Temperatur JÅ 1997 225

Tjurar och tjurkalvar, se Nötkreatur

Tomtmarksvärde JÅ 2000 44–45

Totalbefolkning JÅ 1997 29

Totalskörd

internationella uppgifter 216–217

oljeväxter 56, 64

potatis 56, 65

slåttervall, första skörd 57, 66

sockerbetor 56, 65

sorghum, majs, ris 216–217

spannmål 56, 60, 62

Traktorer

antal 113, 116

effekt 113, 116

inköp 113, 116

pris 163

Trädgårdsodling

antal företag 69, 71–76

antal sysselsatta JÅ 1997 32

areal 69–76

ekologisk odling 167, 171, 173–174

skörd 69, 73, 75, 207

trädgårdsräkning/inventering 69

Typklassificering 31–32

Täckdikad areal JÅ 1997 56

U

Undervisning, se Lantbruksutbildning

Ungnöt, se Nötkreatur

Utbildning, se Lantbruksutbildningen

Utgifter i jordbruket m.m. 143–144, 154–159

Utrikeshandel

jordbruksprodukter och livsmedel 241–258

Utrotningshotade husdjursraser, se Stödåtgärder

Utsäde

betat JÅ 2000 54

certifierat 118

Utsädesmängd för spannmål 118

V

Vall, se Slåttervall (Betesvall)

Vall till fröskörd 51

Vallbaljväxter

certifierat utsäde 113, 118

Vallgräs

certifierat utsäde 113, 118

Vax JÅ 1996 153

Vegetabiliska produkter

export 245–247, 249, 251, 254, 257–258

import 241–242, 245–248, 250, 253,

255–256

konsumtion 259–266

priser 163

produktion 55–68, 216–217, 238

Vete

antal företag JÅ 2000 67, 69

hektarskörd 55, 61

normskörd 59, 67

odlad areal 43, 48

priser 163

skördetidpunkt JÅ 1997 100

såtidpunkt JÅ 1997 100

totalskörd 56, 60, 62

utsäde, certifierat 113, 118

växtperiodens längd JÅ 1997 100–101

Vetekli

priser 163

Vicker (och foderärter)

odlad areal 49

Vilt

köttproduktion 225, 234

Vitsenap, se Oljeväxter

Vårraps, se Oljeväxter

Vårrybs, se Oljeväxter

Vårråg, se Råg

Vårvete, se Vete

Våtmarker 127, 130, 136, 138

Världsmarknadsprisindex JÅ 1998 155

Växthus

byggnadssätt JÅ 1997 108

odling 69, 75–76, 174

yta 71–72, 174

Växtnäringsämnen

handelsgödsel 114, 120, 184, 190–192

Växtperiod JÅ 1997 101–102

Växtskyddsmedel, se Bekämpningsmedel

Å

Åker

arealens användning 43–54

definition 32

fördelning på företagarekategorier

JÅ 2000 21

fördelning på storleksgrupp 29, 35

internationella uppgifter 213–215

systemtäckdikad areal JÅ 1997 56

ägd respektive arrenderad areal 36

Åkerbönor 43, 49

Åkervärde JÅ 2000 45

Åldersfördelning 105–106, 108

Åsnor och mulåsnor JÅ 2000 193

Återväxt på slåttervall 66

Ä

Ägarkategorier inom jordbruk JÅ 2000 14, 20–21

JÅ 1997 46

Ägd åker 29, 36

Ägda företag 29, 36

Ägg

beviljade investeringsstöd 140

export 246–247, 249, 251

import 246–248, 250
indextal för delposter i avräkningsprisindex
164
partihandelns invägning 225, 233
produktion 225, 233 238
produktionsvärde 154

Ägoslag

annan mark 29–30, 37
betesmark 29–30, 37
skogsmark 29–30, 37
åkermark 29–30, 37
övrig mark JÅ 1997 204

Ärter

antal företag 49
hektarskörd 55, 63
odlad areal 49
totalskörd 56, 63
utsäde, certifierat 113, 118

Ö

Öppet odlingslandskap 126, 130, 133–135, 137

Jordbruksstatistisk årsbok 2003

med data om livsmedel

Yearbook of agricultural statistics

including food statistics

Boken ger en samlad redovisning av den svenska jordbruksstatistiken med uppgifter om företagsstruktur, arbetskraft, maskiner, växtodling, husdjurskötsel, ekonomiska förhållanden m.m. Den ger dessutom ett sammandrag av den viktigaste statistiken inom livsmedelsområdet. Vissa internationella jämförelser görs också.

Årsboken innehåller resultat från undersökningar utförda av SCB, Jordbruksverket och andra myndigheter samt av branschorganisationer. Förutom sifferuppgifter för län och större områden lämnas beskrivningar av undersökningarnas uppläggning och information om var utförligare redovisningar finns. I anslutning till varje kapitel ges också en del kommentarer till vad statistiken visar.

ISSN 0082-01199
ISBN 91-618-1169-6

Statistikpublikationer kan beställas från SCB, Publikationstjänsten, 701 89 ÖREBRO, e-post: publ@scb.se, telefon: 019-17 68 00, fax: 019-17 64 44. De kan också köpas genom bokhandeln eller direkt hos SCB, Karlavägen 100 i Stockholm. Aktuell publicering redovisas på vår webbplats (www.scb.se). Ytterligare hjälp ges av Bibliotek och information, e-post: information@scb.se, telefon: 08-506 948 01, fax: 08-506 948 99.

Statistical publications can be ordered from Statistics Sweden, Publication Services, SE-701 89 ÖREBRO, Sweden (phone: +46 19 17 68 00, fax: +46 19 17 64 44, e-mail: publ@scb.se). If you do not find the data you need in the publications please contact Statistics Sweden, Library and Information, Box 24300, SE-104 51 STOCKHOLM, Sweden (e-mail: information@scb.se, phone: +46 8 506 948 01, fax: +46 8 506 948 99).

www.scb.se